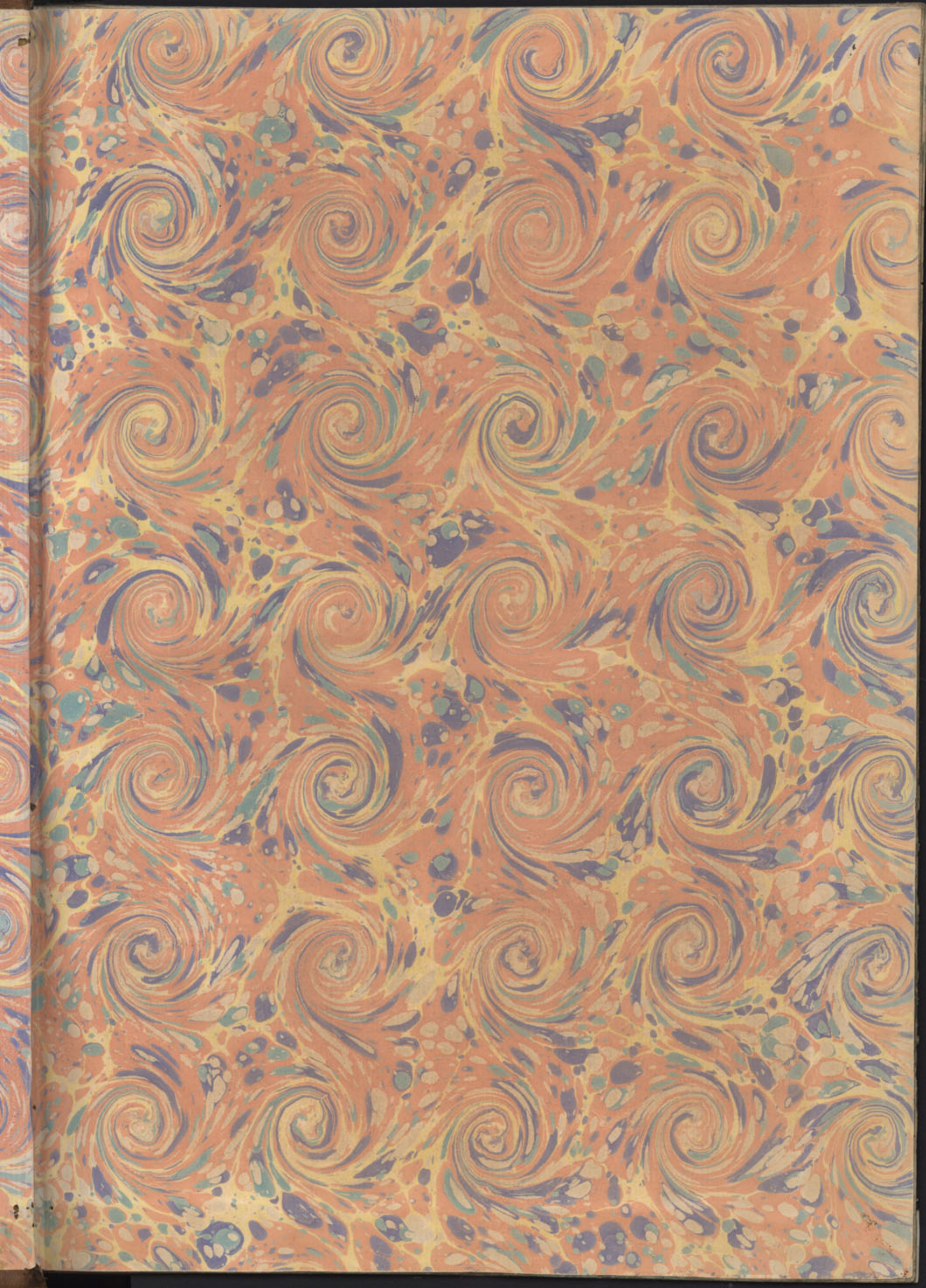

Sala
Gab. R
Est. 47
Tab. 3
N.º 3

R
47
3

Altissimi doctoris Antonij andree seraphici ordinis
minoz questiones subtilissime super duodecim libros
methaphisice Aristotelis. feliciter incipiunt.

Cuius sola. Ecclesiastici

xxiiij. Scōz doctrinā
Aristo. et eū coiter se/
quētiū scia metha. q̄
theologia phoz et sa/
pientia noiaf. versaē
circa totū ens. et signā
rer circa substantias
separas: vt circa nobi
liozes ptes sui subie/
cti pmi. Et iō qz ē cir/
ca nobilissima entia.

nobilissima scia ē iter oēs scias nālī adiuētas. Nobili
tas. n. sciaz ex nobilitate oriē subiectoz. ex pmo de aīa
Jō ī psona hui? scie agruē pōt dici. Hīz celi. rē. **U**bi
describit ei? dignitas admirāda q̄tū ad q̄ttuoz. s. q̄tū
ad amplexū ambitōis magnifice. Influxū correctōis
autērice. Actū īgnitōis amplifice. Et gradū platōis mī
rifice. **P**rimū pbat ip̄s? giri p̄tinetia generalis. cū
p̄mittit gir. ad istar. n. cuiuslibet giri vel circuli q̄ ē fi
gura capacissima fm̄ geometricos scia metha. oīa am
bit. Nā vt dī pmo hui? i. plogo. sapiētis. i. metha. ē oīa
scire vt dīgit. Scia. n. metha. girat oīa entia siue sint i
mobilia et icorruptibilia. siue mobilia et corruptibilia:
in q̄tū ī eis repit rō entis. p quo pōt itelligi illud eccl.
43. Uide arcū et bñdic q̄ fec̄ illū. valde speciosus ē ī splē
doze suo giravit celū ī circuitu glie sue. Dīr qdē meth.
ē qdā arc? mystic? iaciēs sagittas veritatis tra hostes
falsitat. iō ē q̄tū arc? refulgēs iter nebulas glie. eccl.
50. Uide igit ip̄z et bñdic q̄ fec̄ illū. Nā giravit celū. i.
totā vniuersitatē entū. et spālī entū quoz hitatio ē in
celo. **2** pbat ip̄s? īfluētia virtualis cū addit celi. Sic
. n. celū īfluūt hēc oīa īferioza: sic scia metha. ī oēs ali
as scias humanas. vtpote q̄ hūt istam sciaz oēs alias et
eaz pncipia pūt corrigere vga vitat. defēdere basta p
bitat. approbare et roborare norma egtat. sicut inuit
Aristo. ī pmo poste. paz añ illud caplm. Difficile ē aut
noscere. **3** dīcirco de hac scia pōt itelligi illud eccl.
45. Altitudinē sūdāmētū pulchritudo ei? spēs celi in
visione glie. **3** pbat efficacia regularis cū subiūgit
circuitū. Circuit qdē īgrēdo de oib? veraciter sine de
ceptōe. Et plimū efficaciter sine defectōe et generalr si
ne exceptōe. iō ī figura ip̄a ē ille flui? p̄hison de quo
dicitur genesis. 2. q̄ ipse circuit omnē terram eiulath
vbi nascitur aurum scilicet sapientie. et aurum terre il
lius optimum est. Einlath interpretatur solidus. cu
iusmodi sunt omnes scientie humane de se. metha. ex
cepta. **4** Quartum probat eius eminentia solitaris cū
concluditur sola. Inter omnes enim scientias huma
nas ista sola precellit et omnibus principatur. ipsa enī
sola est cui nulla alia assimilatur. Sola enī est cui oīs
alia famulatur. Sola est quam omnis alia admiratur
vt admiratiue dicere possimus illud trenorū. primo.
Quomodo sedet sola ciuitas plena populo. rē. certe se
det vt regina omnium scientiarum.

Quia secundum doctrinam

Aristo. pmo
poster. noti? subiecti p̄supponit toti scie
Nā de subiecto oportet p̄supponere qz
ē et qd est. **3** dīcirco ad expositionez libri
metha. manū extēdēs p̄fidēs de dñi bo
nitate de subiecto metha. talē p̄fero qdēz. **U**tz ens
simplr sūptū qd ē cōe deo et creature sit scie metha. sub
iectū p̄mū p̄mitate adeq̄tōis. Et arguit q̄ nō. **N**am
vni? scie realis ē vni? subiectū reale. s. ens acceptū vt
cōe deo et creature nō ē aligd vni? reale. metha. aut est
vna scia realis. p̄z. ḡ ens sic cōe nō est subiectū metha.
maior pbat tū qz atigit vno hitu vt ī vno actu: vnius
actus ē vni? obiectū. ḡ vni? hitus ē vni? obiectū. p̄z sic
p̄zia ps. tum qz n̄ maioris entitatis ē effectus q̄z cā et mē
suratū q̄z mensura. s. obm cāt sciam et mēsurat. ergo si
ē scia realis obiectum nō ē ens rōnis sed ens reale: et sic
p̄z scōa ps. minor pbat. qz que sūt se totis distincta ni
hil cōe reale hūt ī quo pueniūt. oppositū p̄dicat ī fert
oppositū subiecti. s. deus et creatura sūt se totis distin
cta. alr deus nō eēt sūme simplex. qz haberet quo pue
niret et quo differret a creatura. ergo ens cōe deo et crea
ture nō ē aligd vnum reale. **P**reterea illud quo scia
formalr distiguit: et a quo formalr denoiat ē ei? subie
ctū p̄mū: s. ens sic cōe nō ē huiusmodi respectu sciētie
metha. ergo rē. maior ē euidēs. hēc. n. sūt p̄ditōes sub
iecti p̄mi. s. q̄ denoiat sciaz formalr et q̄ distiguit eā a
qualibet alia. Scie. n. secant̄ quēadmodum et res. ex 3.
de aīa. minor. pbat pmo q̄tū ad p̄mā p̄te de distictōe.
qz 6. metha. capitulo primo. distiguit Aristo. tres ptes
scie speculatiue dicēs p̄hysicā eē circa īseparabilia et
mobilia. mathematicā circa īseparabilia et īmobilia.
p̄mā vero p̄hiaz circa separabilia et īmobilia: cuiusmōi
sūt substantie separate. Si ergo hęc distinctio sciaz sit
pueniēs videt q̄ sit per subiecta p̄p̄ia ip̄az. 2. ps mi
noris de dnoiatōe p̄z ex. 6. h. vbi vocat hęc sciaz theo
logiā. qd̄ probat duplr tū qz si alicubi diuinū existit. in
tali nā existit s̄ ē ī īmobili et separabili. de qua p̄dixit
hęc sciaz p̄siderare. tū. qz honorabilissimā sciaz oīz esse
circa honorabilissimū gen?. s. ista scia ē honorabilissi
ma. ex prologo hui? et gen? substantiarū separatarū ē no
bilissimū ergo rē. **L**ōfirmat. qz ī prologo hui? vocat
p̄hs hęc sciaz diuinā qz est diuinorū. **P**reterea si ens
sic cōe ē subiectū metha. ergo ī speculatiue entī sic coīs
cōsistit felicitas nālī. cōīs ē falsū. ergo et añs. probatio
p̄ne. scōz Aristo. io. ethicozū felicitas naturalis p̄sistit ī
actu methaphisicali vel sapiētiali qd̄ idē ē. **T**ūc sic. no
ticia subiecti scia virtualr cōtinet totā noticiā illi? scie
ergo ē p̄fectior quacūqz alia ī illa scia. qz qd̄ cōtinet vir
tualr aliud ē eo p̄fecti?. si ergo felicitas p̄sistat ī aliquo
actu sapientie vel metha. maxime erit circa actum co
gnoscēdi subiectū metha. qd̄ ē ens p̄ te cū ille actus sit
p̄fectissim? ī metha. falsitas aut cōsequētis p̄z ex hoc.
qz noti? entis vt ens ē simplr īp̄fectissima. **P**re
rea si ens sic cōe ē subiectū p̄mū scie metha. ergo scia
metha. subalternat sibi oēs alias scias. cōīs ē falsuz. er
go et añs. probatio cōīs qz tūc subiectum vniuscuiusqz
scie eēt sub subiecto metha. hęc. n. ē cōditio scie subal
ternate: vt p̄z ex p̄mo posterioroz. falsitas cōitis p̄z sexto
metha. vbi Aristo. distiguit tres ptes eēntiales scie spe
culatiue. qd̄ nō esset si oēs alie subalternarent metha:
A z

Hain 978

pbo. qz scie subalternate vel ponit numer. vel no. si sic, ergo plures essent qz tres cu multe sint scie subalternate ampli qz tres. si no ponit numer. ergo pbi. et mathe. no subalternat metha. ¶ Preterea de subiecto scie oz notu ee si ee qd ee: ex pmo poste. capitulo pmo. sz in ista scia no ee notu de ente qd ee. g ens no ee subiectu i ista scia pbo mi. tu qz ens ee equocu. vt ait Por. ca. de spe. si qz zc. Equocu at n bz qd. tu. qz dato q sit vniuocu ee coissi mu no hns gen supra se nec dria. nec p ois diffinitoes g nec qd qz diffinitio dicit qd est esse rei ex primo topi. ¶ Preterea oe subz scie bz passiones de ipo demostrobiles ex pmo post. sz ens no ehz. pbo minore duplr. tu qz pa. dnt eentia lra s bo ens at no ehz qz ens ee de eentia cuiuslz. tu. qz passio pdicat denoiatiue de s bo z s bz de passione no nisi p accns. qz pdicatoes p se no ouertur. ex pmo post. ens at pdicat de quolibet i qd. vt videt. ¶ Preterea subz cuiuslibet scie bz pncipia ppa z ptes: ex pmo post. ca. illo. certior at: sz ens coe sic n ee hz g zc. pbo. mi. tu qz ente nihil e pri. pncipiu at ee pri pncipiato. tu qz si ens inqtu ens zvt sic coe heret pncipia g quodlibz ens heret prin. sic eni arguit pbs prio po. ca. d reduplicatione. si iusti ee bonu i eo q bonu oe bonu eet iusticia. ois ee sal. ga tuc eet pcessus i finitu in pncipys z pncipiat. ¶ Preterea suba ee pmi subm hui scie. g no ee ens. oia p qz eiusde scie no pnt ee pla subiecta pma. ams pbat p Aristo. 4. metha. ca. primo q ait vbiqz vo primi pprie ee scia ex quo alia depedet z pp qd dnr. g si hoc ee s ba substatie oz pncipia z cas hre s bz primu. tu. ex s. metha. ca. prio. s baru qru ee z pncipia sz illud cui ee z pncipia qrun i scia ee s bz primu illius scie. tu. ex 4. metha. ca. 3. tot sut partes pbie qe sut substatie. p qd inuitur q s bz ditione substatie vt s bi primi distinguitur scia ista. ¶ Contra. Ar. 4. metha. e scia q speculat ens iqtu ens. z illa no ee aliq pticular. vñ scdz co. logt de metha. cui i bi statuit s bz. ¶ Preterea Auic. prio metha. ca. 2. pmi s bz b scie ee ens iqtu ens. i ista qoe sic pceda. Prio qois titulu bre uiter dclarabo. z qda opi. qua no teneo ptractabo. 3. ad qoes z ad argumeta ridebo. ¶ Quatu ad primu sciendu ee q i titulo qois ponit vtz ens simplr pli simplr itelligo vniuersalr z abstracte. scdm qd ens pnsiderat coissime z pncise inqtu ens z sub pncisa z ppria roe entitatis abstrahes a qcuqz roe entis spalis. 2. ponit coe deo z creature. Ad cui euidentia ee notadu q diuisio entis i. x. pdicameta no ee prima entis diuisio sed alia ee prioz ista. s. q ens diuidit i ens finitu z i ens ifinitu z accipiēdo alre mēbroz. s. ens finitu diuidit z diuisione i decē pdicameta. ex qb. p3 correlative q ds cadit sub altero mēbro prime diuisiois. z. x. pdicameta sub alio: oē. n. ens pdicametale ee finitu. iō ds est extra oē gen. ¶ Questio ergo accipit ens vt diuidit prima diuisione: z no vt diuidit scda diuisione. iō positu est ens qd est coe deo z creature. ¶ 3. ponit primu primitate adeqtōis vñ notadu ee q qtu ad pns sufficit duplex ee primitas. s. primitas pfectōis z primitas adeqtōis primitas pfectōis in qcuqz scia z seqt gradu entitatis rei. vt illud dicat primutali primitate qd est nobilius ens quocuqz alio ad illa sciaz prinete. sicut i pposito ponit primu ens qd ee ds qz ee nobilius ens scdz gradu entitatis qcuqz alio ente ad zsideratoez scie metha. prinete. sed primitas siue prioritas adeqtōis notat eqilitate pncisa

subiecti ad scias qñ. s. scia no excedit subz nec ecouer/so. Sz qd cadit aliquo mo sub zsideratoe scie cadit sub roe formali subiecti: z ecouerso qd picipat roez formalē subiecti cadit sub zsideratoe illi scie. vbi gra. si ens inqtu ens ponit subz primu metha. tali primitate. qd picipat roez entis vt sic cadit sub zsideratoe metha. z qd metha. zsiderat sub roe entis zsiderat. ¶ Est ergo scus qois. Utru ens coissime luptu vt sub se pmet oē ens finitu z infinitu. z sub ppria z formali roe entitatis. i. ens inqtu ens sit subz pmi scie metha. sic adeqtu q nihil subterfugiat zsiderationē hui scie vt participat rationem entis.

Quantum ad 2. ee vna opi. Comē. s. q ds z intelligētie siue qd illud ee gen s baz separataz ee subm primu hui scie. vñ ptra Auic. q p sicut subm ee ens inqtu ens dicit sic primo pbi. comēto vltimo. q dicit q prima phia nitit pbare entia se parabilia ee peccat. gen. n. entiu separatoz ee no demostraf nisi scia naturali. hec. n. entia sut subz prime phie z ipossibile ee aliq sciaz demostrare suu subiectu ee. sed pcedit ipsu esse aut qz ee manifestu p se. aut qz est demostratu i alia scia. Un peccauit Auic. q. d. primum pbi demostrare primu pncipium ee. hec comētoz ¶ Dec aut opi. tria ponit vt p3 itueti. primu dictu ee q nulla scia pbat suu s bz ee. 2. ee prima phiam no posse pbare deū ee sz tm naturalē. 3. ee q gen. entiu separatoz ee prime phie subm primu. ¶ Pro ista opinio. arguit p scdz ronē postā i pede qōnis. ¶ Illud quo scia formalr distiguit zc. ¶ Preterea. hic i plogo pbat Ari. q hec scia ee speculatiua circa prima pncipia z primas cas: ex descriptoe sapiētie. hz at sut substatie separate ¶ Preterea substatie separate no sut oino nobis ignote cu de ipsis multa signa beamus. g cognitio eaz tradit aliq scia. no nali vel mathema. p3. ergo i ista. cu tm mo sint tres ptes scie speculatiue ex 6. metha. ¶ Preterea scia zsideras aliq pla attributa ad aliq vnu primum maxime zsiderat illud primu tanqz pmi subiectu ad qd aliq attribuuntur: sed primu ens. i. prima ca ee ad qd oia entia attribuunt. ergo de illo primo maxime ee hec scia vt de pprio subiecto. ma. est euides ex 4. metha. vbiqz vere pprie primi ee scia ex quo alia depedet z pp qd dnr. ¶ Sed hec opinio no placet ideo arguit cōtra ipsa. ¶ Contra primu dictu sic. ois scia vti vel pot vti demostro qz. ergo pbat vel pot pbare suu subiectu ee. ma. ee euides. qz sicut p cam pbat effect. pp qd: ita ecouerso p effm pbat ca qz. oia ondit sic q. s. ois scia qz demostrat suu subiectu ee qz p effectu demostatur aliqd de ca. s. ee. ex hoc. n. q effect. no pot esse sine tali zditoe i ca: effect. no pot ee sine ee cause. ergo si effect. ee ca ee. ¶ Cōfirmat qz apparet iductiue q scia aliq pot demostrare suu subz ee. z hoc a posteriori. sicut i libro elenc. demostraf syllogismu sophisticu ee p simile. patet ibi. Silr pncipian libro zstructionu ondit ofone cōstructa ee p siler modu hndi lraz ad dictioes. z dictio. nu ad ofones. ¶ Aduertēdu tñ q nulla scia demostrat suu subiectu ee demostro ppter qd z a priozi. quia ipsu subiectu est pmo cognitū priozitate nature. pot tm demostrare suu subiectu ee demostro qz. sic itelligēdo q scia q p supponit zceptu aliquem puta qd nois apud itellectū de subiecto z de illo cōceptu p effectum arguit primo q sit. z q alia sibi isint. ¶ Cōtra 2. omi.

arguo primo qd vtracq; ta phia pma q; etiam nalis pot probare deū eē sic. Dis pprietas cōsiderata in effectu quā ipōssibile ē sibi inēē nisi etiā cā sit: cōcludit eāz eē demōstratōe quia. Sed tā pprietas cōsiderata in scia methaphisicali. q; etiam i naturali de effectu non pōt sibi inēē nisi primū mouens et primū ens sit: ergo vtra q; scia pōt ipsū pbare eē demōstratiōe qz. ¶ Preterea 2° qd hoc magis possit pzia phia q; naturalis arguit sic scia cōsiderās cōditiones effectus que ducunt i cogniti ones excellentiorem cē magis pōt demōstrare causam esse. sed prima philosophia est h; respectu naturalis. q; zc. ma. ē euidēs. s; minor pz ex hoc qd generales pprie rates entis q; cōsiderant i scia metha. magis ducūt i cognitiōne positiuā primi entis p excellētiā q; spāles cō ditōes cōsiderate i scia nali. min. n. excellēs vidēt pri mitas mouēdi tñ. quā pbat phs nalis. s^o phisi. q; eē pri mū ens simplr qd pbat prim^o phs. ¶ 3° arguit qd phisi. nō pōt pbare deū eē sic. qz si sic. ergo phisica sic ē sim pliciter puzor metha. nō ē euidēter falsū. ergo et nō. p batio nō. tu ponis deū eē primū cognitū et primū no tū i ista scia et eē nobis p cognitū ex aliquo medio nali. Si ergo ponis deū eē simplr p cognitū ex tali medio. et hic p suppositū iquātū sit cognitū. ergo scia nalis sim pliciter ē puzor ista. qz notissimo hic est aliqd ibi simplr notius. ¶ Cōfirmat. qz tūc illa que ē simplr cōclusio in phisi. s. deū eē eēt hic prima ppositio simplr idemōstra bilis. et ita phisi. eēt puzor metha. ¶ Preterea sequit qd saltē q; tū ad istā cōclusionē deū eē. metha. subalterna reē phisi. siue phie nali. sicut cirurgia subalternaē geo metrie q; tū ad istā cōclusionē qd vulnera circularia tar dius curātur. s; oio nō sit sile hic et ibi vt pz. ¶ Contra 3° dictū arguit sic. vnius scie ē vnus subiectū ex primo post. si ergo ds et itelligētie sūt hic subiectū oz assigna re illis aliqd cōe et vniuocū a quo hēt ista scia vnitatē. illud vel ē ens vel sba. Nihil. n. aliud vidēt eis posse af signari cōe vniuocū. Lū ens imediate diuidat post pri mā diuisione i. x. genera. et sba imediate p corporeā et icorporeā. si illud cōe sit ens. ergo hēo ppositū. qz ens erit hic subiectū. et p nō tñ substātie imateriales imo māles et generaliter oē ens subycitur cōsideratōi scie hui^o vt subiectū. Ens. n. cōe nō magis abstrabit a substātys mālib^o q; imālib^o. ¶ Si aut illud cōe sit sba. Cōtra multipl. Lū. qz ds caderet i genere p se. et p nō eēt diffinibilis. Tum. qz vt sic metha. nō magis erit de substātys imālib^o q; mālib^o cū sba eē q; abstrabat ab vtriscq;. ¶ Cōfirmat qz scia coisnō magis ē de vna spē q; de alia. pz aut ex dictis qd i nullo spāli magis vniuocatur ds et sbe separate q; ds et sbe corporee. ergo si pp aliq; vniōne vel vtutē sit totū illud gen^o entū ponēdū vnū subiectū pari rōne et gen^o substātiay corporeay. ¶ Alteri^o tra opi. istā faciūt oēs rōes posteri^o ponēde qd ens in q; tū ens ē subiectū primum meth. qz sic ergo nō gen^o entū separatoz. cū vni^o scie sit tñ vnū subm primū. nec rōes cogūt. Ad primū positū i pede. q. dice tur rūdēdo ad rōes picipales. ¶ Ad 2° cū dī qd hic i p logo pbat qd hec scia ē speculatiua circa prima picipia Dico qd hoc nō pbat substātiay separatas eē hic subie cti et passiones et partes et multa alia scōz qd diuersimo de ad subiectū primū hēt attributionē. ¶ Ad 3° cū dī sbe separate nō sūt nobis totalī ignote. R nō sicut vi

ceē sexto libro de sby separatis sūt multe pprietates cognoscibiles q; tū ē ex parte illaz. sed nō a nobis via sēsus. iō aliq; scia speculatiua ē possibilis hēri de eis sed nō a nobis. pprietates at que sunt scibiles a nobis via sēsus de illis substātys sūt sole passiones entis. Un ve rū ē qd ille substātie sūt subiectū alicui^o scie speculati ue possibilis itellectui potēti cognoscere ipsas sed non nobis. et iō q; tū ad ea que sūt scibilia de eis cadunt sub cōsideratōe metha. nō vt subiectū primū. sed vt aliqd cōten tum sub subiecto puzo qd est ens vt pz. ¶ Ad 4° cū dicitur scia cōsiderās aliq; pla et. Ista rō pōt reduci tra ipz. nā assūpra maiori addo istā minorē sed sba ē ad quā oia entia attribuit. 4° metha. vbiq; vō primi pprie et. ergo de sba ē maxime ista scia. et p nō de deo vel de genere entū separatoz. ¶ Ad formā argu mēti pcedo maiore cū ista specificatōe si illud tale hēt oēs cōditōes reqsitas ad subiectū primū. tūc minor est falsa vt pz ex pdictis. qz illud genus nō ē aliqd vnū ab ente vel substantia. et tunc vt prius:

Quantum ad 3° articulū dicēdū qd ens in q; tū ens qd ē cōe deo et creature ē subm primū metha. Ad cui^o euidētiā declaro aliq; cōclusio nes. s. gnq;. ¶ Prima cōclusio sit ista. ens qd ē cōe deo et creature dicit vnū pceptū ppriū aliū a pceptu dei vel creature. Hāc cōclusionē oīdo sic. ipōssibile ē eūde pceptū eidē itellectui sil eē certū et dubiū. s; aliq; intel lectus cert^o de aliquo qd sit ens pōt dubitare vtrū sit ds vel creatura. ergo iste itellect^o h; vnū pceptum entis aliū a pceptu dei et creature. maior vidēt euidēs ex ter minis qz negare pdicatū ē negare subiectū minor pba tur: qz fidelis disputās cū infideli vtrū a. sit ds. nō dubi tat vtrū. a. sit ens imo ē cert^o tā ille q; aduersarius. nā vterq; supponit tanq; vey et certū qd. a. sit ens. et tñ du bitāt an a. sit ds vel creatura alias eēt vana coz dispu tatio. ¶ Preterea ipōssibile ē aliq; pla in eodē vno pceptu puenire et differre: s; ds et creatura pueniūt in ente vel pceptu entis: qz vtrūq; vere ē ens. drūt aut pprius pceptib^o sicut pz. qz nō ē idē pcept^o dei et creature. ergo pcept^o entis ē ali^o a pceptu dei et creature. ma. pz. non .n. ē itelligibile oppositū. ¶ Preterea certū ē qd ens p dicaē de deo et de creatura. ergo vel scōz aliū pceptum vel eūde si scōz eūde sic erit pdicatio etusdē de seipso. ergo scōm aliū pceptū et ille alius ē vnus i se. alioquin tot eēt entia coisima quot iferioza. ¶ Cōfirmatur qz vel pceptus entis est idē cū cōceptu dei et creature vel alius. si alius hētur ppositū. si idē vel idem alteri vel vtriq;. si alteri. ergo nō predicabit de altero. et sic deus vel creatura nō eēt vere ens qd ē absurdū. Si. n. ē idē vtriq;. ergo et illi sūt idē iter se. qz que sūt idē vni tertio iter se sūt idē eo mō quo sūt idē illi 3°. Lū igiē pceptus dei et creature sint vnus et idē p nō segtur qd picipēdo deū picipit creatura et ecōuerso: qd est absurdum vt pz. ¶ Preterea pceptus entis ē puzor nāliter pceptu dei et creature. ergo ali^o. a nō pz. qz ille cōceptus naturaliter ē puzora quo nō cōuertit substātiē cōsequētia ex libro predicamētoz. et ex 5° metha. capitulo de puzori. s; cō ceptus entis est huiusmodi. qz segtur ē deus ergo ens et nō ecōuerso. Similiter si est creatura ergo ens et non ecōuerso. ergo cōceptus entis est naturaliter puzor. p batio cōsequētie. prius i suo puzori nō depēdet a poste riori nec q; tū ad esse nec q; tū ad cognosci qz vt sic. non

repugnat sibi eē sine posteriori. ergo ē aliud a posteriori. ¶ Preterea iter conceptus qd itatiuos solus conceptus entis ē simplr simplex. ergo aliq̄ a quocūq̄ conceptu entis inferioris cuiusmodi sūt dōs & creatura. añs suppono p̄ nūc. p̄na p̄3. qz impossibile ē eundē cōceptū esse simplr simplicē & nō simplr simplicem. nullus cōceptus entis inferioris ē simplr simplex oio. ¶ Ex p̄dictis cludo correlariū qd cōcept⁹ entis ē vniuoct⁹ deo & creature. qz si ali⁹ & vn⁹. ergo vniuoct⁹ de q̄ vniuoctōe dicet̄ ampli⁹ i 4.º huius dño p̄cedēte. ¶ 2.º cōclusio sit ista. cōceptus entis cois deo & creature est vnus realiter. Dāc oñdo sic. ¶ Dis cōceptus qd p̄dicat̄ i qd de aliq̄ p̄dicatione dicēte hoc ē hoc. ē vn⁹ cōcept⁹ realr. s̄z cōcept⁹ entis ē h̄z. ergo r̄c. ma. ē euidēs qz oppositū p̄dicati ifert oppositū subiecti. Dato. n. qd nō sit vn⁹ realr. iā nō p̄dicabit̄ i qd de plib⁹. nullū. n. ens rōis p̄dicat̄ de ente reali eēntialiter & in qd. minor p̄bat̄ sili mō qno arguit Aristō. primo thopi. qz illud p̄dicat̄ i qd de aliquo p̄ qd r̄ndē ad it̄rogationē factā per qd de eo. huiusmodi ē ens. qz si querat̄ qd ē deus r̄ndē q̄ ens. s̄l̄r ē de creatura. ¶ R̄ndē forte qd ens nō h̄z coitatē aliq̄ realē. s̄z solū q̄rū ad q̄dā idifferētiā cōcipiēdi. cū ergo d̄r qd p̄dicat̄ i qd: nō ē itelligēdū qd sit aliq̄ cōe reale qd p̄dicet̄ i qd de plib⁹. s̄z sub vno mō concipiēdi continētur p̄les res q̄z quelibet p̄dicat̄ de hoc & de illo seorsuz. puta realitas dei cōtēta sub vno modo concipiēdi ens in coi p̄dicat̄ de deo & realitas creature cōtēta sub alio mō capiēdi ens de creatura. ¶ Cōtra. qz si sic. tūc p̄dicatio entis de deo nō cēt p̄dicatio superioris de inferiori. s̄z eiusdē de seipso. s̄l̄r & de alijs quod nullus sane mētis diceret. ¶ Preterea ad p̄cipale vnus potētie vnū ē obiectū adeq̄rū. s̄z ens cōe deo & creature est p̄mū obiectū it̄lect⁹. sc̄z Auic. primo metha capitulo 5.º ens & res p̄ma ip̄ressione ip̄mūtur in aia. ergo ens sic cōe ē aliq̄ vnū. nō vnū sc̄z rōez. ergo vnū realr. p̄batio assūpti. obiectū potētie p̄cedit nāl̄r actū potētie ergo nō ē vnū per it̄lectū. qz i suo p̄iori ē aliq̄ vnū. ¶ Preterea circūscripto oī it̄lectu deus & creatura h̄nt aliq̄ conueniētiā. qz plus conueniūt q̄ ens & nihil ergo illa conueniētiā ē realis. & ita s̄damētū istius cōueniētiē ē reale. qz nulla relatio realis pōt fundari super ens rōis. non. n. maioris entitatis ē res fundata q̄ s̄dās. s̄damētū illi⁹ conueniētiē ē vnū cū sit relatio de p̄mo mō relatiuoz. ex 5.º metha. capitulo de ad ali qd. ergo deus & creatura h̄nt aliq̄ vnitatē realē. & hec ē vnitatis entis i quo conueniūt deus & creatura. ¶ Preterea it̄lect⁹ itelligēs ens cōe deo & creature aut ē verus aut ē falsus. si ē falsus nihil ad p̄positū. si ver⁹. ergo sic ōz eē ex p̄te rei qd aliq̄ realr sit cōe. tūc. n. it̄lect⁹ ē ver⁹ qñ itelligit sicut se h̄z i re. sc̄z Aristō. 9.º metha. capitulo vltimo. ¶ Confirmatur qz aliter vltitas entis eēt quoddā fictitiū vt chimera nisi it̄lectus a p̄te rei cogereē ad sic abstrahēdū vnum aliq̄ cōe. vñ ōz qd oī vnitati alicuius veri conceptus corrūdeat aliq̄ vnitatis ex natura rei. ¶ Tertia conclusio sit ista. ens cōe deo & creature ē subiectū p̄mū metha. scie. & hec conclusio ē directe ad qdēz. Dāc oñdo sic. primo auctoritatibus 2.º rōib⁹. Auctoritate sic. Ari. postq̄ distinxit 6.º metha. tres partes scie speculatiue mouet dubitationē. Utr̄ p̄ma p̄bia sit vltis aut circa aliq̄ genus determinatū. Et videt̄ soluere qd sit vltis. vñ circa finē solutōis dicit

de ente inq̄tū ens huius vltis erit speculari. ¶ Preterea ibidē i sexto dicit qd si nō ē altera substantia preter natura consistēs tūc p̄biss. erit p̄ma scia. qz p̄biss. tunc eēt de oib⁹ entib⁹ sicut nūc ē de oib⁹ nāl̄ib⁹. qz tūc oia entia eēnt nāl̄ia. s̄z nūc ē ita de oibus nāl̄ibus qd p̄mū subiectū ei⁹ ē aliq̄ cōe oib⁹ nāl̄ib⁹ & nō aliq̄ p̄mū ad qd oia attribuunt̄ sicut Auic. vult primo metha. capitulo 2.º Et cōmētator 4.º metha. cōmēto primo. ergo subiectū p̄ime scie est aliq̄ cōissimū. aliter consequentia Aristō. nulla eēt. & illud cōissimū nō ē nisi ens. ¶ Preterea metha. considerat p̄mas cās vt p̄bat̄ in p̄logo metha. ergo debet considerare effectū p̄maz cāz qz eiusdē scie ē considerare cāz & effectū. p̄ime aut̄ cause sūt p̄ se & sc̄z se cause entiu. inq̄tū sūt entia. ḡ ens inq̄tū ens considerat̄ i ista scia vt subiectū p̄mū. ¶ Preterea hoc expresse dicit Cōmēta. in p̄bemio metha. qd subiectū vtriusq̄ scie. s̄. metha. & disputatiue ē ens inq̄tū ens. ¶ Ad conclusionē istā arguit etiā p̄rōnes. P̄mo sic. illud ē subiectū cuiuslibet scie cuius p̄ se p̄mo sūt passiones q̄ considerātur p̄ se i illa scia. s̄z nihil aliud ab ente ē huiusmodi qd. s̄. passiones metha. sūt p̄ se p̄mo illius. ergo ens & nihil aliud est subiectū p̄mū scie metha. maior est euidēs accipiēdo li p̄mo vt accipit Aristō. primo post. capitulo de vlti. qd. s̄. iest sibi sc̄z qd ipsū & nō p̄ aliud: sed oī aly iest p̄ ipsū. Dec. n. est cōditio p̄mi subiecti cuiuslibet passionis. s̄z mi. patet q̄rū ad vtrāq̄ p̄te. qz passiones metha. puta vnū bonū. verū. vnū. & multa actus & potētia r̄c. nō sūt alicuius inferioris entis p̄ se p̄mo. sed cuiuslibet inq̄tū ens. nā alias non p̄uenirēt oī enti. ergo sunt p̄ se p̄mo passiones entis inq̄tū ens. Ista rōem pondero. ¶ Preterea si ens inq̄tū ens nō ē subiectū p̄mū scie metha. ergo ōz dare q̄ttuoz scias speculatiuas essentialiter distinctas p̄ns ē falsū & p̄tra p̄hm in sexto huius. qd ponit t̄m̄ tres. ergo & añs. p̄batio cōe. ens inq̄tū ens ē scibile & habet p̄prias passiones demonstrabiles de ipso. vt dicitur infra. ergo i scia aliq̄ non p̄bica nec mathe. nec i ista p̄te ergo i aliq̄ alia. ergo quattuoz. qz illa eēt speculatiua & non p̄ctica. qz speculatio entis inq̄tū ens nō est directiua i aliqua vera p̄axi. vt habet declarari infra 6.º huius. ¶ Preterea si scia metha. ē de aliquo genere determinato & non de ente inq̄tū ens. ergo aliq̄ scia erit p̄rior & superior ad istā. cōis ē falsū. qz iā ista ip̄prie dicit̄ ab Aristō. 6.º huius. & p̄mo de generatōe. & alibi frequēter p̄ma p̄bia qz nihil est p̄rius p̄mo. p̄batio cōe. illud genus determinatū de quo eēt metha. h̄ret aliq̄ superius ad ipsuz qd h̄ret aliq̄ passionē demonstrabile de ipso i alia scia. ergo eadē passio eēt demonstrabilis de subiecto hui⁹ scie accipiēdo p̄ medio illud subiectū superius cuius eēt p̄ma passio sicut h̄ret tres d̄mōstrat de isocbele accipiēdo p̄ me⁹ triāgulū qd est subiectū huius passionis p̄m. arguendo in 3.º figura sic Dis triāgul⁹ h̄z tres angulos. aliq̄s triāgul⁹ ē isocbeles. ḡ isocbeles h̄z tres. S̄l̄r ēt i p̄pōito. & ita illa scia d̄ subiecto cōmuniōzi d̄mōstrabit aliq̄ rāq̄ clusionē qd accipietur hic pro p̄cipio & sic simplr illa scia erit p̄rior & supior q̄ ista. ¶ Preterea maxia scia ē circa maxime scibilia s̄z Az. hic i p̄logo. s̄z metha. ē maxia scia s̄z eūdē ibidē. ḡ ē circa maxime scibilia. Maxime scibilia at̄ d̄nr duplr vlt qz p̄mo oim sciūtur sine quib⁹ nō p̄nt alia sciri. c̄z sunt cōissima vt ens inq̄tum ens.

conceptus dicitur a huius
modis dōs et creatura
2.º cond.

3.º concl.
ad. q.

de h
ylo
app

Primus

homo est albus. g. ois ho est albus. hoc etiā mō accipit aristo. tertio phicoz. et est exēplū apti ad proposituz: vbi diffiniēs motū dicit. q. motus est actus entis in potentia in quātū in potētia. cū enī mobile habeat in se duas rōnes quia est ens in actu et ens in potētia: motus est actus eius. nō primo mō. sed secundo mō. et isto mō significat ly in quātū quādo accipitur tantū specificatiue. quia si reduplicatiue: inferret vniuersalē. ergo oīe ens in potētia mouet. quod ē falsū. quo mō ait aristo. pzo pzo. q. si iustitia ē bonū in quātū bonū: iustitia ē oīe bonū. quod est falsū. Sic in pposito pzo mō accipitur reduplicatiue pzo. scdo mō min' proprie. Ad octauū cū arguit q. substantia est primū subiectū ergo nō est ens. nego aī. et ad oēs auctoritates q. adducuntur dicēdū q. nihil vult plus dicere phā nisi q. d. substantia ē pziplior intētio methaphice. sic de pzo ri nobilioz et notioz parte sui subiecti pzi. Sic enī querūtur pziplia substantie nō vniuersaliē sed pziplialiter. et isto mō intēdit aristo. probare in pziplio septimi methaphice. vbi probat substantiā esse pziore omīente triplici pziplitate. quare de substantia pziplialiter est agendū. et quid sit subiectū methaphice patz.

Omnes hoies natura scire desiderāt:

Veritur Utrū dicta prima propositio sit vera. Et videtur q. nō. nā si sic: ergo oēs hoies naturaliter sciūt se scire. q. nō est falsū. ergo et aī. falsitas patz. tū q. nō oēs hoies sūt sciētes. nec p. nō sciūt se scire

tū quia scire se scire est actus reflexus. nō autē oēs homines reflectūt se supra actū rectū sciēdi. vt sic sciāt nāliter se scire. tū quia multi credūt se scire et nō sciūt. si autē nāliter sciēt se scire: nūq. deciperēt in tali opione. q. actus nālis semp est rectus. q. nā pater. q. nihil desiderat nisi cognitū. scdm Augustinū 9. de trinitate. Inuisa inq. diligere possum: incognita neq. Preterea ad pzipliale. si sic: ergo oēs hoies amoto ipedimēto sciērent. q. nō est falsū. quia aīa nostra est sic tabula rasa in qua nihil depictū est. ex tertio de aīa. etiā extriseo impedimēto amoto. q. nā patz in oib' naturalib'. nā ignis quia nāliter iclinat sursū statū mouet sursū si sit extra locū illū. amoto ipedimēto. Preterea. si sic. g. omnes hoies nō habēt sciētā. vcl saltē hīs nō desiderat. cōsequēs ē falsū. quātū ad primā partē euidenter. nā videm' q. multi habēt sciētā. quātū ad scdaz partē ē etiā falsū. aliq. ppō nō esset vlt' va. et sic hētur pposituz. q. nā tū probat. q. desiderū nō ē nisi respctū rei nō hīte si ergo desiderāt nō hīt: vel hīs nō desiderat. Preterea aliqui desiderāt ignorātiā. g. nō oēs nālif desiderāt sciam. q. nā ē euidēs. s. aī. pbat. q. ē aliq. ignorātia affectata. Contra aristoceles hic in littera.

Respondeo In ista qone sic pcedā. pzo pziplialiter vna distictōne. 2. oīdam triplicē cōclusionē. 3. qdā dubia tractabo. Quātū ad primū notādū. q. triplex ē appetit' vel desiderū i reb'. Quidā enī ē appetit' nālis. Quidā sēsitiuus siue animalis. Quidā intellectualis: siue rōnalis. Dicit' appetit' nālis iclinatio vel tēdētia qdā q. vnaq. res tendit et iclinat ad finē suū et perfectionē: Appetit' autē aīalis dicit' qui cōsequitur sensū secūdū quē quilibz sensus tēdit et iclinat ad obiectū cōueniēs et fugit dīscō

Prima

ueniēs. Sed appetit' rōnalis dicit' ipsa volūtas cōsequēs ipsū intellectū. sicut appetit' sēsitiu' sequitur ipz sensū. Et nota q. isti appetit' differūt adiuicē. primo q. appetit' rōnalis est formal' liber. nō sic appetit' animalis vel naturalis. 2. quia appetit' rōnalis et sēsitiuus aliquādo noiant potētiā. aliquādo actū elicītū. appetit' autē nālis nec noiat potētiā nec actū elicītū. sed ē quedā tēdētia cōsequēs naturā rei nō differēs realiter ab ipsa natura rei. nā q. cū res seipsa iclinat ad suū finē et perfectionē. Tertio appetit' sēsitiu' se habet in plus q. intellectū. nā vbiq. reperit' intellectū reperit' et sēsitiu'. et nō ecōuerso. et hoc i mortalib'. vt dicit' 2. de aīa. simil' appetit' nālis se habet in plus q. sēsitiu' vel intellectū. nā vbiq. illi reperit' et ipse. et nō ecōuerso. vñ etiā ipsemet appetit' sēsitiuus et intellectū. vt sūt quedā nature habēt appetituz naturalē et iclinationē quādā et tēdētia qua tēdūt i suū finē et pfectionē. Unde appetit' rōnalis i mortalib' est inferior et i pauciorib' simpl'. et post ipsū appetit' aīalis. simpl' aut pziore pziplitate pziat' et i plus se hīs ē appetit' nālis. 4. dnt. q. appetit' aīalis et rōnalis i suis actib' sepe presupponūt actū pziore alteri' potētie cognitiue. puta volūtas actū intellect'. et appetit' sēsitiuus actū sensus. Appetit' autē nālis nullū actū alicuius potētie p. supponit. verbi gr. graue appetit' cētuz appetitū nāli. quē aliū actū p. supponit: videt' q. nullū.

Quantum ad 2. sit ista pzipl' 2. Omnes hoies. nō ē intelligēda de appetitū vel desiderio rōnali. Dāc sic oīdo. oīs talis appetit' rōnalis p. supponit actū intellect'. s. appetit' quo oēs hoies nāliter scire desiderāt nō p. supponit actū intellect'. g. rē. maior patet ex pcedētib'. mior pbat. q. appetit' et si ē aliq. nō respctū hīte: nō tū necio ē respctū hīte. dicta aut p. supponit esse vlt' et necia. si aut iste appetit' suppoeret necio actū intellect'. cū act' intellect' sit sci'. iste appetit' eēt necio respctū hīte. Preterea. oīs appetit' rōnalis ē formal' liber. s. appetit' quo oēs hoies natura scire desiderāt nō ē formal' liber. g. rē. pbat' mior. q. si sic. g. possēt nō desiderare scire. et sic dicta p. nō esset necia s. cōtigēs. Scda p. sit ista. q. ppō ista. Oēs hoies. rē. nō ē intelligēda de appetitū vel desiderio aīali. Dāc ostēdo sic. oīs appetit' aīalis ē tantū respctū sēsitibilū. s. appetit' quo oēs hoies scire desiderāt nō ē huiusmodi. g. rē. maior ē euidēs. q. appetit' aīalis et sēsitiu' seqt' adēqte ipsū sēsu. mior p. q. nō tū appetim' scire sēsitibilia. imo ē i sēsitibilia. et pl'. Cōfirmat. q. tūc bruta appeterēt scire. cū appetitū sēsitiuū hēant. Tertia p. ista ppositio Oēs hoies. rē. intelligēda ē de appetitū nāli. Hoc p. p. locū a dione. q. nō restat ali' appetit'. g. oēs hoies scire desiderāt nālif. i. nāli appetitū. q. vnaq. res tēdit et iclinat ad suū finē et perfectionē. nā aristo. 2. phicoz probat naturā agere p. finē. aliq. ei nō accideret ibi error nec frustratio. nā g. intēdit finē. g. habz appetitū. et tū nō cognoscit. g. est aliq. appetit' sine cognitiōne. et cū p. p. fectio sit aliquo mō finis pfectibilis. ex 2. phicoz. q. etiā ē finis mot'. ideo ponit' appetit' siue desiderū naturale i oib' ordiat' ad finē aliū a se et pfectibilib' pfectionē dīntē ab essētia sua. q. dico ad excludēdū p. es. et isto dīgue appetē cētuz: et mā formā. et sic d. aly.

Quantum Ad tertū pzipliale est primū dū biū. Utrū illa ppositio quaz infra

quid sit appetitus naturalis

1. concl.

2. concl.

3. concl.

De hī
vlt' ai
appetitū

inde D. Tom. super
hunc locum. i. in.

Aristo. probat a posteriori et a signo: possit etiam a causa et a priori declarari. **¶** Ubi sciendum quod quidam expositor nititur eam a causa declarari tripliciter. Primo sic. omne imperfectum naturaliter appetit suam perfectionem. ex philosophico. capitulo ultimo. anima autem hominis de se est imperfecta secundum intellectum suam potentiam. cum sit sicut tabula rasa in qua nihil impressum est. ex 3° de anima. quod naturaliter desiderat scire. quod est perfectio eius secundum potentiam intellectivam. **¶** Secundo sic. unumquodque inclinatur ad suam propriam operationem. sicut calidum ad calefaciendum. operatio autem hominis in quantum homo est intelligere per se. hinc distinguitur ab omnibus aliis. quod homo naturaliter desiderat et inclinatur ad intelligere. quod est ad scire. **¶** Tertio sic. unumquodque naturaliter appetit coniungi suo principio. homo autem coniungitur substantiis separatis per intelligere. sicut probat Aristoteles de ethicorum. quod in speculatione veritatis homo maxime assimilatur substantiis separatis. et ibi concludit et probat similitudinem nostram consistere. ergo homo naturaliter appetit scire. **¶** Sed iste probat eum eo modo quo valeret videtur coincidere: et ab invicem non distinguitur. **¶** Ad cuius evidentiā notandum quod sicut est duplex actus. scilicet primus et secundus. ex secundo de anima. ita est duplex perfectio. scilicet prima et secunda. prima est forma vel habitus. et ipsa operatio consequens formam. unumquodque autem naturaliter appetit utramque perfectionem. cum operatio sit finis habitus. Ita ergo propter unumquodque appetit suam perfectionem: ostendit propositum. tamen de scia de qua procedit prima ratio. quod de intelligere de quo procedit secunda ratio. et sic secunda coincidit in idem cum prima. **¶** Preterea. tertia ratio non videtur distincta a secunda. quia homo non est naturaliter coniungi suo principio nisi per operationes. nec videtur esse alia ratio desiderandi operationem nisi propter talem coniunctionem. et ideo eodem appetitu appetit hoc et illud. cum ergo 2° coincidat cum prima. et tertia cum 2°: prima erit eadem cum 2° et 3°. et sic sunt realiter una. **¶** Ex istis ergo tribus rationibus potest colligi una ratio sic. unumquodque naturaliter appetit suam perfectionem tamen primam quod est forma. quod secunda quod est propria operatio per quam etiam potest coniungi suo principio. ergo homo naturaliter appetit scientiam que est prima perfectio. et intelligere quod est secunda perfectio per quam coniungitur suo principio. **¶** 2° dubium est circa predicta. cum homo naturaliter appetat utramque perfectionem. scilicet primam et secundam: utrum eodem appetitu vel univoce dicto. appetat utramque. vel appetitu equivoce dicto. **¶** Et videtur quod equivoce. nam sicut potentia dicitur equivoce de potentia essentiali que est ad formam. et de accidentali que est ad operationem consequentem formam. ex 2° de anima. ita videtur equivoce esse desiderium illud quod est ad formam. et illud quod est ad operationem consequentem formam. **¶** Ad quod potest dici quod potest esse univoce et equivoce aliter et aliter sumptum. sicut et ipsa potentia. univoce quidem quod eodem desiderio vel saltim univoce dicto appetit scia immediate. intelligere autem mediate. quia mediate scientia. quod quidem desiderium corrumpit potentiam essentiali. quia non habens formam est in potentia essentiali ad actum primum et 2°. et eadem potentia respectu utriusque actus. Similiter eodem appetitu et desiderio essentiali potest appeti forma et operatio licet diversimode quantum ad mediate et immediate appeti. et hoc quantum neutrum habet: sed utrumque deficit. forte est eodem appetitu et desiderio essentiali potest appeti immediate operatio ut finis. et ipsa forma propter finem. non curio siue sic. siue e converso. **¶** Potest etiam dici quod desiderio equivoce dicto appetit utramque perfectionem. quod patet. quia potest separari. nam habita forma est appetit ad operationem. non ad formam. et si sic: tunc scia appetit immediate et intelligere immediate quodlibet suo proprio appetitu. **¶** Pri-

mus appetit corrumpit potentiam essentiali. et potest dici appetit ad formam. et appetit essentialis. Sed corrumpit potentiam accidentali. et potest dici appetit consequens formam. et appetit accidentalis. Utraque via est probabilis. sed prima magis. quia pluralitas non videtur poni esse sine necessitate. Et sic patet ad rationem.

Ad argumenta **¶** Ad primum cum dicitur. quod omnes sciunt se scire. nego. contra. contra ei teneret si illud desiderium sciendi esset actus elicitus voluntatis. de quo loquitur Augustinus. ubi allegatur. tali enim desiderio nihil desideratur nisi cognitum. sed non est ita. hic. Illud enim desiderium sciendi est quedam inclinatio naturalis ipsius intellectus ad sciendum. sic quilibet potentia habet naturalem inclinationem ad suam perfectionem. et tale desiderium non pergitur necio cognitionem in ipso desiderato. grave enim desiderans centrum quam notitiam habet de centro. **¶** Ad 2° cum dicitur. ergo amoto impedimento oes scirent. nego. contra. **¶** Ad probationem notandum quod ut dictum est in corpore questionis. duplex est appetit essentialis. et accidentalis. essentialis procedit formam et perfectionem primam. accidentalis est consequens formam. De primo appetitu dico quod non est verum quod amoto impedimento necio illud habeat ad quod est inclinatio. quia exigitur agens extrinsecum inducens formam. De secundo appetitu concedo quod saltim potest. habens enim formam et habitum amoto impedimento potest exire in actum habitus. sine etiam aliquo extrinseco agente. de primo appetitu intelligenda est propositio. non de 2°. **¶** Ad exemplum quod ponitur de igne. dico quod ignis appetit sursum appetitu accidentali. quia habens primum actum scilicet formam levis potest exire in actum amoto impedimento. non enim appetit appetitu essentiali. ut patet. et ideo nihil mali sequitur. **¶** Ad tertium cum arguitur. ergo oes non habent scientiam. vel habens non desiderat. nego. contra. quantum ad utrumque consequens. et ad probationem cum dicitur. quod desiderium non est nisi respectu non habitus. dico quod falsum est. imo potest esse etiam respectu habitus ut probatur per quamdam glossam supra secundam canonicam Petri. super illud. In quem desiderant angeli prospicere. ponitur enim desiderium respectu habitus. ne fastidium generetur. glossa tamen illa loquitur de desiderio quod est actus elicitus voluntatis. et illud forte non manet desiderato habito. **¶** In illud Augustini. 9° de trinitate. appetit inbiantis fit amor tenetis. vel fruētis. quod tamen sit de isto desiderio desiderium naturale de quo est sermo non corrumpit habito ipso desiderato. quia tunc esset principium apperendi suam corruptionem. sicut de privatione arguitur primo philosophico. unde idem videtur omnino desiderium naturale. et dilectio naturalis. quod ex hoc patet. quia Aristoteles probat dictam propositionem per dilectionem naturalem sensuum quos non appetimus tantum ut habitus: sed habitus amamus. **¶** Aliter dicitur. quod propositio intelligitur de omni homine secundum se considerato. sicut anima de se semper est nuda ab omni cognitione. et sic consequens est verum. quod omnes homines non sciunt secundum se considerati sed prima solutio verior est. **¶** Ad quartum cum dicitur quod aliqui desiderant. et dico simul statim quod homo naturaliter desiderat scire desiderio naturali. et tamen accidentaliter et voluntarie velit contrarium. voluntas enim in nobis ex sua libertate potest moveri contra naturalem inclinationem. nunquam tamen per se vult non scire sed per accidens puta quia aliquid aliud vult magis actu elicitum. ut pigritiam vel non habere remorsum conscientie: quod scire ad quod est inclinatio naturalis. equivoce ergo in argumento de appetere naturali et appetere voluntario seu libero.

Primus

aliquid enim appetit naturaliter: quod volutarie odit.
 ¶ Hic maxime sensum cognoscere nos facit: et multas
 differentias demonstrat.

Queritur Utrum in oēs sensus: vi-
 sus faciat nos magis sciri

¶ Et videtur quod non. quia dicit philosophus in libro de sensu et sensato quod cecinati habentes auditum sunt magis sapientes quam surdi nati habentes visum. ergo si sensus magis diligitur quam magis cognoscitur secundum quod cognitio ordinatur ad scientiam: sequitur quod auditus sit magis diligendus. ¶ Preterea. Leo in sermone pasce. profert tactum thome visui quo ad certitudinem cognitionis. unde palpas clamavit. dominus meus et deus meus. ¶ Item contra hoc quod dicitur visus plures formas demonstrare. nam tactus plures demonstrat. quia sensus quod est duarum contrarietatum plures formas demonstrat quam ille quod est unum tantum. sed sensus tactus est duarum contrarietatum. scilicet calidi. et frigidum. humidum et siccum. visus autem est unum tantum. scilicet albi et nigri. ex 2° de anima. ergo etc. ¶ Preterea Aristoteles 2° de generatione. prae qualitates sunt per se tangibiles. sed posterior non inveniunt sine prioribus. ergo ubique inveniunt qualitates visibiles inveniuntur et qualitates tangibiles et non e converso. quod plures differentias nobis demonstrat tactus quam visus. ¶ Preterea contra hoc quod dicitur quod sensum visus magis diligitur. probo quod non. nam illud sensum magis diligitur cuius oppositum magis odimus. ex 2° priorum. capitulo illo. quod autem extremitates convertuntur. in ultima regula dicitur quod magis eligendo: magis fugiendo opponitur. sed magis odimus oppositum tactus quam oppositum visus. quia oppositum tactus destruit animam. non autem oppositum visus. ergo tactum magis diligimus quam visum.

Respondeo Iste rationes non cogunt. ¶ Ad primum dicendum quod visus magis facit ad cognitionem per se sine ad scientiam quam est per inventionem. sic vult aristoteles in de sensu et sensato. ubi supra. Ad primum dicendum quod sic ipse ibidem vult. auditus solum per accens magis facit ad cognitionem siue ad scientiam quam est per doctrinam. ex hoc quod vox audibilis quam movet auditum est significatio conceptuum mentis. et hoc accidit voci secundum quod immutat auditum. si ei eadem voces formarentur quam modo. et non essent signa instituta conceptibus auditio earum nihil inuaret ad disciplinam. etiam si signa visibilia imposita essent ad significandum conceptus omnes. sic modo habet de multis: tunc visus per illud modum transferret ad disciplinam. per quem modum confert nunc auditus. sed voces sunt signa promptissima. et propter illud videtur linguam esse datam hominibus. ex 2° de anima. sic patet quod quantum ad scientiam habitam per inventionem: visus facit magis ad scientiam quam auditus. sed quantum ad scientiam habitam per doctrinam auditus magis facit ad scientiam non per se: sed per accens. quia suum obiectum ex institutione factum est signum conceptus. per quas institutionem nihil sibi accrescit. unde per accens auditus magis facit scire. visus autem per se et directe mediante lumine naturali ipsi intellectus. ¶ Ad illud leonis dico quod profert tactum visui non quod ad se primum obiectum utriusque. sed forte quod est ad illud corpus christi magis experiendum per visum et per tactum simul quam per visum solum. ¶ Ad aliud concedo quod tactus est duarum contrarietatum. visus autem unum tantum. et ex hoc forte sequitur quod tactus non est simpliciter unum sensus. de quo alias. tamen ex hoc non sequitur quod tactus plures res differentias ostendat. quia obiectum ipsum visus. scilicet lux et color in pluribus corporibus reperitur quam omnes qualitates tangibiles si essent mille. et quia cognoscimus substantiam per sua accens. ut dicitur

Secunda et Tertia

septimo libro. quodone illa. utrum suba sit prior omnium entium cognitione. et obiectum visus in pluribus reperitur quam obiectum tactus. vel cuiuslibet alterius sensus particulari. quia omnia corpora tam inferiora quam superiora luce et coloribus participat. non autem alias qualitates. puta tangibiles. audibiles. et huiusmodi. ideo visus plures res demonstrat. et magis facit ad scientiam. ideo magis diligitur. ¶ Ad illud de 2° de generatione dicitur potest quod huiusmodi veritate quod prius est de essentia posteriori. sic anima dicitur essentia hominis. sed non sic in proposito. quia iste qualitates prae non sunt de essentia lucis. similiter iste qualitates tangibiles non sunt simpliciter prae. sed sunt prae respectu susceptivi earum. et sunt huiusmodi inferiora. unde et male allegatur illa auctoritas. dicit enim sic. quod igitur quod sensibilibus corporibus praeicipia. sed autem est tangibile. ideo sole contrarietates secundum tactum faciunt species corporis. et praeicipia corporis sensibilibus. de quo ibi intendit. et sequitur. quod visus sit prior tactu: quod propter et sub modo prius. scilicet obiectum. sed non est corporis tangibilis passio secundum quod tangibile: sed secundum quod aliud. et si dicitur prius natura. id est secundum aliam quam naturam communem corpori generabili. de quo intendit. et corpori celesti. cuiusmodi forsitan est natura spiritui. pro ergo quod auctoritas est ad oppositum. quia obiectum visus praeipit esse prius. scilicet prioritate comitatis. et ideo est in plus. ¶ Ad ultimum de illa regula secundum priorum. dicitur quod fallit per exemplum in feminis. nam melius est bene vivere quam vivere. et tamen magis odimus oppositum vivere: quam oppositum bene vivere. quia oppositum vivere destruit vivere. et bene vivere. unde aristoteles 7. thopicorum glossat illam propositionem sic. nisi cum alterius infert alterius. et vult quod illa regula non tenet quod magis eligendum includit minus eligendum. sic in exemplo posito bene vivere includit vivere. similiter in proposito sensus visus includit sensum tactus. et oppositum tactus destruit visum et tactum.

¶ Ex sensibilibus autem quibusdam quod ipsorum memoria non fit. qui busdam vero fit. et propter hoc alia quod prudentia sunt. alia vero disciplinabiliora non poterunt memorari.

Queritur Utrum prudentia sit in brutis. ¶ Et videtur quod non. nam prudentia est recta ratio agibilium. ex 6° ethicorum. bruta non habent rationem. ergo nec prudentiam.

¶ Preterea. prudentia includit prudentiam de futuro. cum memoria preteritorum. quod non potest esse sine collatione preteriti ad futurum. conferre autem est actus rationis. sed bruta non habent rationem. ergo nec prudentiam. ¶ Preterea. bruta nihil cognoscunt nisi per sensus. sensus autem non est per se nisi sensibilium priorum vel comium. sed prudentia est circa nocivum et utile quod non sunt sensibilium nec rationis nec propria. pro ergo bruta non habent prudentiam. ¶ Contra. Aristoteles in littera.

Respondeo Duplex est prudentia. proprie dicta. et metaphorice dicta. si supposito dico duo ad rationem. ¶ Prius quod in brutis non est prudentia proprie dicta. sic bene probatur per rationem et 2° rationem ad oppositum. ¶ 2° dico quod in brutis est prudentia metaphorice dicta. circa quod dicitur unde expositor quod in brutis est prudentia metaphorice dicta. et hoc respectu illorum quod naturali instinctu persequuntur. unde secundum eum prudentia in animalibus aliis ab homine est naturalis estinatio de convenientibus persequendis et nocivis fugiendis. sic agnoscit sequitur matrem. et fugit lupum. et sic de aliis. puta irudo facit nidum. et formica colligit grana contra hyemem. ¶ Sed contra secundum Aristoteles in littera. memoria est pars prudentie brutorum. nam prudentia est prudentia de futuro ex memoria preteritorum. sed formica generata in estate non meminit hyemis. quia nunquam vidit hyemem. et tamen colligit grana. ergo prudentia non est

In eis respectu eorum ad que habent naturalē instinctū.
 ¶ Preterea. prudentia est habitus consiliatus. 6. ethicorum.
 consiliū autē nō est de fine. sed de his quę sūt ad finē. non
 circa neccia. s; circa cōtigētia que possūt aliter se habe-
 re. g; prudentia in brutis debet poni circa ea quę pnt sic vlt
 aliter agere. s; ea circa quę se hnt ex nali instinctu n sūt cō-
 tingētia hoc mō. q; cū psequatur totā speciē ita neccio
 psequūt illa quę ad ista magis necessitatē et magis agūt q;
 agāt. g; respectu taliū nō ē prudentia in istis. ¶ Dicēdū er-
 go aliter quę in brutis est prudentia methaphorica. nō tñ re-
 spectu illoꝝ ad quę inclinatur ex instinctu nali. s; respectu cō-
 tingētiū ad quę sic se pnt hēre vel aliē. puta quę formica gra-
 na congregat vel rponat in hoc loco vel in illo. et accipiat ex
 hoc cumulo vlt ex illo. et ex mēoria loci vbi pnt gra-
 nū posuit. et cumuli vñ pnt grana sustulit. Itē ex pru-
 dentia aranea facit telā vbi ē maior copia muscarū. et irū-
 do facit nidū vbi difficilior ē accessus. prudentia g; non
 est ponēda in brutis respectu eorum ad quę nali inclināt et ne-
 cessario. vbi grā. in formica respectu huius quod est aggrega-
 re grana simplr; respectu eorum ad quę se hnt cōtigēter. puta
 aggregare grana in hoc foramine et in illo vel accipere de
 hoc cumulo: et nō de illo. et hoc ex mēoria loci vbi posu-
 it pnt. et vnde accepit. sicut de alijs. ¶ Ad argumēta in op-
 positū. illa diffinitō Aristoteli. ē de prudentia ppe dicta: quę
 rātū ē in hoīe nō in brutis. s; pter istā pōt esse alia metha-
 phorica quę nō regit rōnē. et illa pōt esse in brutis. ¶ Ad
 2^m cōcedo quę prudentia ē prouidentia futuroꝝ cū recor-
 datioe pteritoꝝ. et hec ē in brutis. et cū dī quę hoc nō fit si-
 ne collocatiōe. dico quę bruta expimētū partem participāt.
 vt dī in lra. et sic hnt aliquo mō expimētū: ita et colla-
 tionem aliquā. s; nō illā quę appropat rōni quę ē p discursū
 a noto ad ignotū. talis enī collatio ē in hoīe. de quę pro-
 cedit argumētū. Alia ē ipropē supra. put alijs ex mēo-
 ria vñ facit illud et nō aliud. et ista nō neccio regit rōnē.
 et hec ē in brutis. ¶ Ad 3^m dī quę p cognitōnē sēnsitiuā ite-
 riorē: puta p estiatiuā pōt aliqd cognosci. quod nō cogscit
 p sensū exteriorē. s; forte spēs illi sit in sēsu exteriori. sic
 ponit de cognitōne subē p intellectū quā nullus sēsus
 cognoscit. licet scdm eos suba multiplicet speciē suā cū
 spē accit. quę aut sēsus nō cognoscit speciē illā quę tñ ē ip-
 so sēsu: hoc ē ppter defectū vlt sēnsitiue. nō speciē re-
 pntatis. sic mediū nō videt colorē: s; in medio sit spēs
 color. quę sit de suba. Exēpla ei ponim; nō vt ita sint
 ex pntio pntioꝝ. tñ pbabile videt quę cū spē accit simul
 multiplicet spēs nociuū et vtilis: s; nō pncipiat nociuū
 et vtile sēsu exteriori ppter defectū sēsus illi. tñ pncipi-
 tur a sēsu interiori. puta a bestiatiuā quę sub itētiōib; sen-
 sat; subfodit itētiōes nō sēsatatas scō; Auice. sic ei ouis
 vidēs lupū statim apphēdit inimicitia lupi. et hoc mō pōt
 hēre actū prudentie circa tlia. s. fugiēdo vlt psequēdo.

¶ Vob; autē scia et ars p expimētū euenit: experientia
 quę ei artē fecit: vt ptholo. recte dicēs. s; i experientia casū.

Quæritur Utrū ex experimentis
 gnet ars. Et videt quę n.

nā scdm phm in lra. hēre quidē accepti-
 onē in mult; singularib; expimētū ē: hēre
 autē in oib; art; est. s; ex mult; nō pōt cō-
 cludioia. quę esset fallā pnt. g; ex expimē-
 tis nō generat ars. ¶ Preterea. habet ex lra sequenti quę
 expri sciūt quę solū. s; artifex ppter quę. ex cognitōne autē
 quę nō cludit cognitio ppter quę. quę nobili; debet esse

inferēs quę illatus. et gñans gñato. saltē nō ipsecti. g; rē.
 ¶ Preterea. si ex expimētis sit ars: oportet quę ly ex: di-
 cat circūstātiā alicui; cāe. quę cui; nō finalis. p; quę fi-
 nis est posterior in esse eo cui; est finis. expimētū au-
 tē precedit artē. nec formalis. vel mālis. quia forma et
 materia sūt partes rei et inexistūt rei. cognitio autē ex-
 perimētalis est singulariū quod nō ē pars cognitōis vni-
 uersalis que habet per artē. nec dicit habitudinē effi-
 cientis. quę vel vniuoci. vlt equoci. nō pntio mō. quia tūc
 causatū et efficiēs essent eiusdē speciē. quod est falsū. nec
 secūdo mō. quia tūc cā efficiēs esset nobilior suo effcū.
 quod est falsū in proposito. quia ars nobilior est expimē-
 to. ¶ Preterea. ars et sciētia insūt nobis a natura. g; nō
 generatū ex expimēto. cōsequētia ē euidēs. an; p-
 batur a Platone. ipse enī plato quęsiuit ab vno puero de
 geometria directe qui nūquā didicit eā. qui recte interro-
 gatus de pncipijs geometric; et cōclūsiōib; recte rē-
 dit ad oia. tūc sic. nullus recte interrogat; recte respōd; ad
 ea que ignorat. sed iste puer recte interrogat; recte re-
 spōdit. et tñ nūquā didicit. ergo a natura habuit ¶ Pre-
 terea. sicut ex vna mēoria nō generatur vñ expimē-
 tū. nec ex vno expimēto ars. vt patet in littera. ergo
 neccio ex multis. sed multa expimēta sūt mltē cog-
 nitiones eiusdē speciē. quę multoꝝ singulariū in vna spē
 sed multa accidētia eiusdē speciē nō possūt esse in eo-
 dē subiecto. ex qnto huius. ergo nec multe tales cog-
 nitiones in eadē potētia expimētatiua. siue illa sit cog-
 nitiua. siue alia quęcūq;. ergo nūquā generat ars ex expe-
 rimētis. quia nō possūt esse plura simul. ¶ Preterea.
 Augusti. in libro. 83. questionū caplo vltio dicit. quę a sē-
 sibilib; nō est expectāda sincera veritas. quod probatur.
 quia omne sensibile est continue mutabile. sed de talibus
 nō est certa apprehēsiō sensitiua. et pntis ex talib; non
 habetur ars que est certa notitia. ¶ Contra. pbs hic in
 littera. et 2° posterior.

Respondeo In ista questione pntio premitā
 aliqua necessaria. 2° dicam ad questionem.

Quantum Ad pntio premitto vñ. scz quę ars
 vel sciētia dupliciter habet in nob; in
 vel per inuentionē. vel per doctrinā. omne enī quod g-
 nouit. aut discens: aut iueniēs notit. pntio posteriorū.
 ¶ Circa quod dico tria per ordinē. pntio dico quę sciētia
 habita p inuentionē est simplr; pntio. p; obatio huius. nul-
 lus enī docet nisi quod didicit per doctrinā ab alio. vel p
 inuentionē. si per inuentionē: habet propositū. si p doctri-
 nā ab alio. querit de illo alio. quia vel habuit p doctri-
 nā. vel per inuentionē et tūc vt prius. vel ergo erit pces-
 sus in infinitū. vel stabitur ad habētē sciētiā per inue-
 tionē. ¶ 2^m dictū est quę de istis modis sciēdi est sic d; sa-
 natiōe. quę enī natura est ita potēs quę sine adiutorio
 extrinseco iducit sanitatē. quādoq; autē propter sui de-
 bilitatē indiget adiutorio extrinseco: et a se nō sufficit.
 hoc patet ad sēsu. tūc etiā illud requisitū extrinsecū ē tā-
 quę instrumentū ipsa aut natura adiuta est pncipalif sa-
 nās. similiter in proposito. nā in quibsdā naturale lumē
 intellectus est ita potens quę ex se sufficit quę applicz pnti-
 cipia ad cōclūsiōes. et tunc dicit scia gñari vel acqui-
 ri per inuentionē. quę aut a se nō potest. et tūc inuāt ex
 quibsdā signis sēnsibilib; sibi a docēte ppositū p quę docēs
 expmit applicatiōnē pncipioꝝ ad cōclōes quę apd se hz.
 et adiscēs pncipit et in vtrūte lumis ppy itellec; concludit

noni assentit quā videt esse deductā ex principis sibi pri-
us not. ita q̄ illa signa se hñt vt instrum̄tū. s̄ lumē in-
tellect⁹ se h̄z vt agēs p̄ncipale iducēs sciaz. et tunc scia
d̄r acq̄ri p̄ doctrinā. ¶ Tertiu⁹ dictū est qd̄ sequitur ex se-
cūdo q̄ scia h̄ta p̄ iuentionē assimilatur p̄te sanatonī
quia nō indiget extrinsecō adiutorio. habita autē p̄ do-
ctrinā ⁊ sanationē. p̄ de se. ¶ 2^m qd̄ premitto est. q̄ oīs
nostra cognitio siue ptinet ad sēsitiuaz interiorē puta
imaginatiuā. mēozā. sensū cōmunē. ⁊c. siue ad intelle-
ctiuā oriē a sensu. ¶ De sēsitiua interiori quo mō d̄pē-
det et oriē sēsū: pōt colligi ex dicti⁹ Auice. 6° nāliū. ⁊ in
libro de d̄ra spūs ⁊ aie. ¶ Ad cui⁹ euidentia notandū q̄
sic colligī ex dictis libris cerebrū aīalis didit in duas
partes. anteriorē: que maior ē. et posteriorē q̄ minor est
Et in parte anteriori sūt duo vētriculi. vn⁹ altior alio
et ante aliū. In postrema parte est vn⁹ rātū. et quasi in-
ter istas duas partes ē vn⁹ ventriculus medi⁹ hñs du-
as partes. vnā superiorē. ⁊ aliā inferiorē. ita q̄ ē vna si-
ta super aliā. et iter illū mediū vētriculū ⁊ partē poste-
riorē est quoddā corp⁹ ad modū v̄mis: et claudī ⁊ ape-
ritur cū opus fuerit mēozari. ⁊ vergit vsus partē poste-
riorē. ¶ De istis ergo per ordinē dicamus. A p̄rio ergo
vētriculo p̄te partē procedūt septē paria neruoz. quo-
rū vnū deseruit v̄tuti visive. et oriē vn⁹ neruus a dex-
tera parte illi⁹ p̄rimi vētriculi. ali⁹ a sinistra. et qui oriē
a sinistra tēdit ad dexterā. et qui a dextera ad sinistra.
ita q̄ cōcurrūt et intersectāt se admodū cruci. p̄tēdūt
autē isti nerui et elōganē quousq̄ recipiūt in suis orifi-
cijs ipsos oculos. ¶ Nota etiā q̄ in illo d̄ursu est que-
dā cōcanitas per quā pōt esse transit⁹ ipsius spirit⁹ ab
oculis vsq̄ ad illū p̄mū vētriculū p̄te partē cerebri.
et ab illo ē via vsq̄ ad vētriculū mediū. et ab illo vsq̄
ad posteriorē. ¶ His p̄missis notādū q̄ in illo concursu
neruoz duoz est organū virtutē visive cui⁹ est colōes
apprehēdere. q̄ si alibi visus iudicaret de obiecto. cū
recipiat duas species in duob⁹ oculis: sēper iudicaret
vnū esse duo. ¶ Virt⁹ autē sēsitiua interior p̄p̄ior vir-
tuti visive ē sēsus vis. cui⁹ organū ē i p̄rio vētriculo ante-
riori partē cerebri. cui⁹ officiū ē app̄hēdere oīa sēsibi-
lia sensuū p̄culariū. ⁊ iudicare d̄ram eoz. vt hēf 2° d̄
aīa. et ad hunc sensū videntē d̄currere organa sensuuz
particulariū. sicut ad centrū vel ad punctū. vt ait Ari-
stoteles ibidē. hec etiā virt⁹ vocatur fātasia. vnde idē
est dicere fantasā ⁊ sensū cōmunē. de hoc sēsū loq̄tur
Auice. 6. naturaliu. libro. 4. caplo p̄rio. ¶ Post sēsū au-
tē cōmunē est imaginatio. cui⁹ organū est posterior vē-
triculus anteriori partē cerebri. cui⁹ officiū est retinere
illud qd̄ sibi traditur a sensu cōi. retinet enī species illo-
rū que apprehēdūtur tā a sensibus particularib⁹ q̄ a
sensu cōmuni. nō tamē discernit. vt dicit Auice. 6. na-
turaliu: libro. 4. caplo p̄rio. discernere autē cōuenit ip-
si sēsui cōmuni. ⁊ particulari. ⁊ cuiilibet suo mō. ¶ Post
imaginatiuā est virt⁹ cogitativa. cui⁹ organū est i infe-
riori parte vētriculi medij. officiū ei⁹ est facere cōposi-
tionē inter ea que cōseruātur i imaginatione. vt vult
Auice. libro eodē. caplo p̄rio. per hāc potēriaz possū co-
gitare vel cognoscere solē viridē vel montē aureū. lz
nō videri ea cōiuncta: tamē speciē solis et viridis hēo
seorsū i ymaginatione. forte hec est vis experimēta-
tiua de qua nūc est sermo in cōclusiōe. ¶ Post cogita-
tiua est estimatiua cui⁹ organū est i superiori parte vē-

triculi medij. officiū eius est apprehēdere itētōnes nō
sensatas. que scilicet nūq̄ ceciderūt sub apprehēsiōne
alicui⁹ sensus particulari. tamē apprehēdit eas sub itē-
tionibus sensat⁹ que scz ceciderūt sub particulari sēsū
Per hāc virtutē apprehēdit ouis inimicitā lupi vidēs
lupū. licet nō apprehēderit species inimicitie per sensū
particularē. et ideo vidēs lupū fugit estimans eū esse
inimicū. Et hoc vult Auice. vbi supra. caplo eodē. scdm
eū ibidē apprehēdūtur aliquādo itētōnes sēsate q̄ scz
sensus p̄culari nat⁹ est apprehēdere: licet nō app̄hen-
dat. puta cū videm⁹ aliq̄d ceruellū iudicam⁹ et existi-
mamus illud esse mel ⁊ dulce. hoc enī nō ondit nobis
sensus. ¶ Ultimo est vis mēozatiua. cui⁹ organū est vē-
triculus posteriori partē cerebri. officiū ei⁹ est retinere
ea que app̄hēsa sūt per estimatōnē. vnde sic se habz ad
estimatiuā sicut imaginatio ad sēsū cōm. sicut enī sēs-
sus cōis apprehēdit que sibi reddūtur a sēsibilib⁹ par-
ticularib⁹. et nō retinet aliqd nisi forte per modicū tē-
pus vel quādiu ē in actu sentiēdi. imaginatō autē illa
retinet et cōseruat. similf vis mēozatiua retinet ⁊ cōser-
uat ea que in estimatiua nō remanēt nisi quādiu est in
actu apprehēdi. et hoc dicit Auice. sexto naturaliu
caplo sexto. libro p̄rio. ¶ Ex p̄dicti⁹ patet euidenter q̄
omnis cognitio sensitua interior oriē a sensu exteriori.
¶ Sed circa p̄dicta est vnū dubiū. nā Aristot. libro d̄
somnia et vigilia vult q̄ p̄mū sensitiuū qd̄ vocat sēsū
cōmunē est sitū in corde. eodē etiā libro ondit q̄ oēs sēs-
sus radicatur in corde. probat enī ibi q̄ mot⁹ ⁊ sēsus in
aīali habēt p̄cipiū a corde. et tamē organa omniū sen-
suū assignata sūt modo esse i cerebro. Licet d̄ hoc sint
multe opiones tamē p̄nt cōcordari. Idcirco dicendū
q̄ oēs sensus sūt a corde radicaliter ⁊ originalit vt di-
cit Aristot. tamē formaliter ⁊ quasi subiectie sūt i orga-
nis situat⁹ iuxta cerebrū mō p̄p̄posito. sic etiā ipse Ari-
stoteles cōcedit de visu. auditu. odoratu. de sensu ⁊ sēs-
sato. libro p̄rio. caplo 2° licet de tactu et gustu asserat
habere organū circa cor. ¶ De cognitioē intellectia pa-
tet etiā q̄ oriē a sensu. siue sit habita per iuentionē siue
per doctrinā. De habita per iuentionē patet. de habita
etiā per doctrinā patet idē. licet aliq̄ dicāt cōtrarium
nā adiscēs nō potest cognoscere nisi cognoscat ad qd̄ i-
stituta sūt signa que proponit docēs. et illa apprehēdit
per aliquē sensū. vnde si cec⁹ a natitate doceret ab ali-
quo de colorib⁹: nūq̄ haberet de eis habitū sciētificū.
sed tātū habitū fidei vel credulitatis. quia posset cre-
dere docēt q̄ color est tale ens. vel forte non haberet
nisi conceptū nominis. vel habitū vocalē. et ideo dicit
aristo. p̄rio poste. q̄ deficiēte sensu deficit scia q̄ habēt
de sēsibilib⁹ illius sēsus quā impossibile est accipere. oīs
ergo scia oritur a sēsū. nā si illa scibilia sunt sēsibilia: pa-
tet. si autē nō sint sēsibilia: puta sube imateriales et in-
tētiones nō sensate. et h̄. tūc etiā talia cōcipiūt ab in-
tellectu p̄mo actu intellectus nō sine app̄hēsiōe sen-
sibiliū ex quib⁹ cognoscūtur. vel per discursū. vt forte
substātia. vel qz multiplicāt speciē suā cū specieb⁹ sēs-
biliū. vt intētiones non sensate et suba secūdū aliā opi-
nionē. ergo nullo actu intellect⁹ cognoscit aliqd a nob⁹
nisi p̄cesserit cognitio sensitua in sensu.

Quātū ad 2^m p̄ncipale notādū q̄ oīs cognitō i-
tellectia. vel est p̄cipioz. vel ē cōclusio-
nū. ⁊ vtroq̄ mō diuidit. quia vel ē notitia icōplexa pu-

ta de terminis principij vel conclusionis. vel e notitia comple-
his dictis ^{ca. de complexione. s. huius vel illius.} R. ideo ad questionem. et sit ista prima
 conclusio: quod ad habendam notitiam incomplexam de principijs que
 e de terminis simplicibus necessaria e cognitio sensitiva seu ex-
 perimentalis. h. p. ex predictis. nam ex preexistente cognitione p-
 ticulari sensitiva gnanter consequenter cognitiones posterio-
 res in sensu communi. qui fatalia dicitur. et sic ulterius. et quod illud quod
 existit in virtute fatalistica: ut ibi existit e inproportionatum
 ad mouendum intellectum possibilem secundum quosdam. ideo attri-
 buit sibi aliquam formam ab intellectu agente abstracte quod
 quid sit illa forma virtute cuius potest mouere intellectum
 possibilem. et sic intelligit terminos incomplexos. ¶ Secunda
 conclusio sit ista. ad habendum de principijs notitiam complexam.
 non e necessaria simpliciter cognitio sensitiva seu experimentalis:
 bene tamen est utilis et coadiuuans ut complexioni principij citius
 assentiat. Prima pars conclusionis declarat sic. nam ipse intel-
 lectus conceptus in modo preposito terminis simplicibus potest vir-
 tute propria ipsos componere vel diuidere. ita quod conceptus
 tales complexi si sint principiorum primorum cognoscunt esse veri
 lumine naturali intellectu quod principia cognoscimus in quantum
 terminos cognoscimus. primo poste. et ideo cognitio sensi-
 tiva vel experimentalis non est simpliciter necessaria pro tali comple-
 xa cognitione de principijs habenda. 2^a pars declarat sic.
 quia tales conceptus complexi potest cognosci quod veri sunt ex fre-
 quenti cognitione sensitiva et memoratiua et experimentalij. quod
 tenentur eas cognoscimus terminos talis principij in suis sin-
 gularibus in re esse coniunctos. sicut sensus frequenter videt
 hanc totalitatem et hanc maioritatem coniungi. et ex hoc intellectus
 citius assentit huic principio. o. totum maius e sua parte.
 sic ergo pro ex predictis qualiter cognitio experimentalis va-
 let ad cognoscendum illud quod est principium artis et scientie:
 de quo habet 2° posteriorum: quia et propter cognitionem
 simplicium que cognitione sensitiva apprehenduntur. et pro-
 pter cognitionem veritatis in modo preposito.
 ¶ Notandum tamen ad maiorem declarationem veritatis duas con-
 clusiones dicitur quod quantum ad cognitionem terminorum de
 principijs non e cognitio experimentalis seu frequens ac-
 ceptio sensibilium necessaria. sed aliquid apprehensio sensibilium est
 ita necessaria quod sine illa impossibile est ab intellectu concipi
 vel apprehendi quod est terminus principij vel ipsius compositum
 quod ita verum est de conclusione sicut de principio. ut dicitur.
 quantum autem ad cognitionem complexionis principij iuuat
 cognitio experimentalis ut citius assentiatur principio
 affirmatiuo si per sensum cognoscatur coniunctio extremorum
 in singularibus. et negatiuo: si in sensu sit disiunctio. sed non
 est simpliciter necessaria nec ipsa. nec aliquid sensitiva. licet enim nun-
 quam per aliquem sensum videatur coniunctio vel separatio in re sicut
 tantum ex sensibus apprehenduntur termini et intellectus pro-
 nat vel diuidat ipse propria virtute assentiet imo ubi sensus
 percipit coniunctionem singularium terminorum in re: adhuc
 certius adhereret principio pro lumine naturale intellectu quod pro-
 pter aliquam apprehensionem sensus. si. n. in apprehensione sensus
 esset error: adhuc intellectu circa illud principium non erra-
 ret. quantum ad veritatem propo. et iudicaret etiam sensum erra-
 re circa hoc: non obstante quod a sensu errate acciperet notitiam
 simplicium. et illa componeret ex sua virtute. ¶ Tertia
 conclusio sit ista. ad habendam notitiam incomplexam de conclusione
 que est notitia terminorum necessaria est cognitio sensitiva seu
 experimentalis. Ista declarat sic prima. et eius probatio pro
 ex precedentibus: quod nihil est in intellectu quando prius fuerit in

sensu aliquo modo. quod vel per se ut color. vel per partes su-
 as. ut mos aureus. vel in suo remisso ut albedo intensa.
 vel in suo sili. ut antichristus. vel in suo effectu. ut intel-
 ligentia. vel aliquo alio modo. ¶ Quarta conclusio sit ista. ad
 habendam de conclusione notitiam complexam iuuat cognitio sen-
 sitiva et experimentalis. non tamen e necessaria simpliciter. Hoc sic patet.
 nam cognitio experimentalis iuuat ex frequenti memoria
 genita quod. s. conclusio ista vera est. quod per sensum videtur coniunctio
 conclusionis in terminis singularibus. ulterius cum intellectus
 assentit conclusioni quod vera e ex frequenti cognitione sensibilium. et
 cognoscit illud cui assentit non esse per se notum: nec esse pri-
 mum principium. cognoscit illud esse verum. et hoc quod habet
 eam. et sic citat ad inquirendum propter quod illius veri. unde
 experti de conclusione quod est videtur se habere circa illam
 sicut admirantes adhuc causas eius. quod cognoscunt quod verum
 est. et ex hoc incipiunt philosophari et causas inquirere. pa-
 tet in littera. sed dicitur est iter admiratione et experimentum
 quod admiratio minus est quam cognitio experimentalis. quia
 admiratio potest esse ex unico actu sentiendi. et experimentum
 non. ¶ Ex predictis pro veritas quodis. quod ex experimentis gene-
 rat ars. siue quo ad principia: siue quo ad conclusiones. quod
 cognitio experimentalis seu notitia sensitiva quantum ad noti-
 tiam complexam non est totalis causa nec necessaria simpliciter. verum tamen est
 utilis et coadiuuans modo predicto. est tamen necessaria simpliciter quantum
 ad notitiam incomplexam. Sic ad questionem.

Ad argumenta Ad primum cum dicitur quod ex mul-
 tis non potest concludi omnia. dicitur
 vno modo quod secundum Aristotem. s. thopicorum. inducitur in multis sin-
 gularibus oportet vltimè concedere. vel inferre instantiam. aliogn
 pteruit rursus exptus autem habet notitiam de multis. et in ul-
 lo inferri instantiam. ergo potest accipere quod sic e de omnibus. ¶ Sed
 contra. quis concludat rursus dicitur dicitur secundum artem nunc dictam
 tamen scia non generat per hoc. nam sicut ita sit in multis. non tamen necesse
 est ita esse in omnibus. licet nesciat quod inferre instantiam et quod diu-
 nisi est necesse ita esse in omnibus non est firma adhesio quod sit ita in
 omnibus. ¶ Aliter ergo dicitur quod argumentum bene probat quod co-
 gnitio experimentalis quantum ad frequens non inferri neces-
 sario ita esse in omnibus sed tantum probabiliter. et ex hoc sequitur quod
 non est sufficiens causa ad causandum artem vel scientiam. sicut tamen coad-
 iuuans et occasionalis. quod processum est in corpore quodis. ¶ Ad
 2um cum dicitur quod ex cognitione quia: non inferri cognitio propter
 quod dicitur ut prius quod ex experimento non sequitur propter quod
 notitia scientifica. sicut ex experimento cognoscitur quod est da-
 tur occasio ingrediendi causam. et sic inuestigandi propter quod. et pro-
 prius quod ita sit in omnibus. nam expropter singularia arguitur pro sile
 quod sicut est de vno singulari. ita est de pluribus. et sicut est
 de multis: ita et de omnibus. ex multis. n. singularibus cum hac
 propro. nam agit vniiformiter ut in pluribus nisi impediatur. se-
 quitur vltimè. et si non sit causa impediens sequitur simpliciter quod sic sit in
 omnibus. ¶ Ad tertium dicendum quod licet ex potest ibi nominare
 causas efficientes non principales: sicut instrumentales. nec ta-
 les qualis est notitia principiorum respectu conclusionis. sicut mi-
 nores quod occasionales. modo preposito. efficiens autem princi-
 pale in omni acquisitione scientie tamen habet etiam conclusionem ex prin-
 cipijs est iste: intellectu virtute luminis naturalis. propro vno al-
 legata dicitur efficiente quod vel est perfecti efficiens: vel non minus pro-
 fectum. va est dicitur causa principaliter totali. sicut comenta. xi. me-
 thaphisice. ¶ Ad 4um nego ans. quod scia non inest nobis a natura
 Ad probationem platonis dico quod plato docuit prius in
 illa interrogatone. sicut et omnes alij docentes. nihil. n.
 potest docens facere quo ad assensum prebendum con-

plexis: nisi debito ordine proponere principia nota discipulo. et alia sequentia ex illis in illo ordine quo sequuntur et ipse discipulus propria virtute intellectus accrescit illis sic ordinate propositis quod syllogismus perfectus nullius indiget. ex primo priorum. **¶** Ad quantum de pluribus experimentis dicitur est in corpore quod cognitio sensitiva sufficit ad notitiam principii si ultra intellectus abstrahat et componat. Ad notitiam autem conclusionis plus valet multe memorie. et plura experimenter ut facientes cognoscere quod et ingredi per quod. cum autem ut dicitur quod multa actio eiusdem speciei non potest esse sicut in eodem dico quod non est verum uniuersale nec in proposito. Ad Aristotem. dicitur in 5. quod intelligendus sit. **¶** Ad ultimum Augustini. dicitur dum quod non omnia sensibilia sunt continue mutabilia nec in fieri ut dicitur in 4. huius Heraclitum. Sed ad auctoritatem Augustini. saluanda potest dici quod sincera veritas non cognoscitur a sensu. ita quod sensus cognoscat immutabilitatem veritatis nec obiectum in quantum sic immobile nisi prius et dum est prius. non autem se prius. posito etiam quod se. continue est visio mea circa obiectum aliquod quod sit. a. sic in primo instanti non principio immutabilitatis. a. per sensum quod per tunc non principio nisi quod. a. se habet ut tunc quod non principio ipsum nisi ut est tunc prius illa etiam in tota visione quantum continua nunquam principia immutabilitatis. a. sed per omnia nunc principia quod se habet per tunc. non sic est de intellectu quod possumus intelligere re secundum quod ipsa immutabilis est et ipsa rei immutabilitatis. Aliter dicitur quod a sensibus non est expectanda sincera veritas tanquam a causa principali effectiua. tamen a cognitione sensitiva tanquam ab occasione acgrit sinceram veritatem et immutabilis quod omnia nostra cognitio incipit a sensu sed ab eo non habet totalis calitatem. **¶** Aliter dicitur Augustini. loquitur de quodam cognitione superiori in diuinis vel regulis eternis in quibus solum videtur perfecte verum et ad istam non attingit cognitio sensitiva.

¶ Ad agere quod est igitur experientia nihil ab arte differre videtur. sed et expertos magis proficere videmus sine experientia rationem habentibus.

¶ Meritur utrum verum sit quod expertus non habens arte certius operetur artifice in experto. videtur quod non quod sic prudentia est habitus cognitivus circa agibilia. ita ars circa factibilia. ex 6. ethice. sed nullus certius agit circa agibilia quam prudens. ergo nec circa factibilia quam artifex. **¶** Preterea agens per cognitionem quanto certius cognoscit. tanto certius operatur. sed artifex certius cognoscit quam expertus ex ista quod cognoscit causas et per quod: expertus tamen quod. ergo et cetera. **¶** Preterea quod perfectus scit quod dicitur alicuius perfectus scit illud. sed artifex perfectus scit quod est sanare quam expertus. ergo perfectus scit sanare per batio minoris. quod quod sanatio est verum et per se etiam respicit obiectum verum. uniuersale autem magis scit ab artifice quam ab experto. ergo. **¶** Contra. Aristotem. in ista.

¶ Respondeo planum est quod expertus certius operatur artifice in experto. cuius ratio est quod ponit prius quod cognitio experientialis est per se singularis circa quod per se est operatio. cognitio autem artis est verum primo et per se. quod si est singularis hoc est expertus et per accens. quod expertus perfectus cognoscit operabile quam artifex idem perfectus operatur: et hoc est quod ait Aristotem. hic in ista. si igitur sine experimento quod ratio beatus. et verum quod cognoscat. in hoc autem singulare ignorat: multoties quod est in curatione peccabit.

¶ Ad argumeta ad primum dicitur quod in alio est similitudo. scilicet sic prudentia est habitus cognitivus circa agibilia. ita ars circa factibilia sed est dissimilitudo in alio quod prudentia non generatur nisi ex actibus nostris idem nullus est prudens quod fuerit expertus. ars autem non generatur solum per experientiam. sed et per doctrinam sine experientia. per 3. et idem potest aliquid habere arte quod non est expertus. quod remanet certe cognoscit operabile per se quam expertus. et idem certius operabitur quam expertus. **¶** Contra hoc dicit Aristotem. quod ars generatur ex experimento non ergo potest generari per doctrinam sine experimento. **¶** Ratio. dicitur philosophi non est verum verum. scilicet non est verum quod ex experimento generatur ars: sed non omnia ars. **¶** Aliter potest dici quod experimenter dupliciter potest sumi. uno modo per cognitionem experientialis adhibito opere exteriori. alio modo non adhibito opere exteriori exercitatio. 2. modo omnia ars generatur ex experimento. primo modo non omnia. non sic est prudentia quod omnia exercere actus prudentie si homo debeat esse prudens: sic autem loquitur in proposito. **¶** Ad secundum de agere per cognitionem dicitur quod argumentum procederet si artifex certius cognosceret singulare circa quod est operatio per se quam expertus. quod falsum est. quod artifex certius cognoscit verum. expertus autem certius singulare circa quod est operatio per se. Contra. quod tunc videtur sequi quod artifex non cognoscit particulare quod est contra multos: vel si sic. tunc argumentum procedit. quod tunc cognoscit particulare propter quod: sicut uniuersale. quod non facit expertus. et per prius certius cognoscit operabile. et tunc illud quod prius. **¶** Ratio quod sit de cognitione particularis utrum per se possit intelligi et cognosci. forte dicitur 7. huius. tamen ceditur per nunc. tunc ad formam rationis dicitur uno modo quod artifex ex hoc solo est artifex perfectus quod habet habitum perfectum in verum que habere potest non applicando ad particulare. conuenit. n. scire in verum ignorando in particulari 2. potest. possibile est igitur artificem esse perfectum et tamen non per se cognoscere particulare circa quod est operatio. Expertus autem est impossibile esse perfecte expertus nisi perfecte cognoscat singulare: quod cognitio experientialis per se est ipsius singularis. artifex ergo ex eo quod artifex non omnia quod ita cognoscat operabile sic expertus: tamen ex hoc non sequitur quod possibile sit artificem ita per se et perfecte cognoscere singulare sicut expertus si applicet cognitionem verum que habet ad ipsius singulare. Est ergo intelligendum dicitur Aristotem. de his habitibus precise consideratis in respectu ad illa quorum sunt principia cognoscendi ex se. non autem de his que potest cognosci per applicationem horum habituum ad alia. **¶** Aliter dicitur quod in singulari circa quod est operatio per se sunt multa propter naturam eorum que multum diuersificant actionem nam aliter omnia agere circa hunc infirmum in hoc loco. et hoc tpe. quam circa illum infirmum eadem infirmitate in spe laborante in alio loco et in alio tpe. Ista autem annexa cognoscit expertus ex multa frequentatione et cognitione singularium et quantum ad se et quantum ad annexa que non omnia cognoscere artificem ut artifex est. quod in singulari possit cognoscere per se propter quod si applicet. non tamen cognoscat annexa per habitum artis. ideo expertus certius operatur. **¶** Aliter dicitur quod sit de cognitione artis et experimenter quod expertus cuius est frequenter agere habet in potentia motiua quam exegit operationem vel forte in membro quo agit alium ab habitu potentie experientialis interioris sensitivae ut citharedus habet quedam habitum in manu quem non habet artifex in expertus et quod iste habitus multum facit ad expedite agendum. idem expertus habens tale habitum expeditius et certius operatur. **¶** Ad 3. cum dicitur quod perfectus scit et cetera. dicitur quod maior est vera de scire speculativo. et mihi. sed non potest sumi nisi per scire practico. quod si scire construi cum infinitiua sanare. quod ex eo modo loquendi significat operationem. ideo ratio non valet quod con-

tudo in alio quod prudentia non generatur nisi ex actibus nostris idem nullus est prudens quod fuerit expertus. ars autem non generatur solum per experientiam. sed et per doctrinam sine experientia. per 3. et idem potest aliquid habere arte quod non est expertus. quod remanet certe cognoscit operabile per se quam expertus. et idem certius operabitur quam expertus. **¶** Contra hoc dicit Aristotem. quod ars generatur ex experimento non ergo potest generari per doctrinam sine experimento. **¶** Ratio. dicitur philosophi non est verum verum. scilicet non est verum quod ex experimento generatur ars: sed non omnia ars. **¶** Aliter potest dici quod experimenter dupliciter potest sumi. uno modo per cognitionem experientialis adhibito opere exteriori. alio modo non adhibito opere exteriori exercitatio. 2. modo omnia ars generatur ex experimento. primo modo non omnia. non sic est prudentia quod omnia exercere actus prudentie si homo debeat esse prudens: sic autem loquitur in proposito. **¶** Ad secundum de agere per cognitionem dicitur quod argumentum procederet si artifex certius cognosceret singulare circa quod est operatio per se quam expertus. quod falsum est. quod artifex certius cognoscit verum. expertus autem certius singulare circa quod est operatio per se. Contra. quod tunc videtur sequi quod artifex non cognoscit particulare quod est contra multos: vel si sic. tunc argumentum procedit. quod tunc cognoscit particulare propter quod: sicut uniuersale. quod non facit expertus. et per prius certius cognoscit operabile. et tunc illud quod prius. **¶** Ratio quod sit de cognitione particularis utrum per se possit intelligi et cognosci. forte dicitur 7. huius. tamen ceditur per nunc. tunc ad formam rationis dicitur uno modo quod artifex ex hoc solo est artifex perfectus quod habet habitum perfectum in verum que habere potest non applicando ad particulare. conuenit. n. scire in verum ignorando in particulari 2. potest. possibile est igitur artificem esse perfectum et tamen non per se cognoscere particulare circa quod est operatio. Expertus autem est impossibile esse perfecte expertus nisi perfecte cognoscat singulare: quod cognitio experientialis per se est ipsius singularis. artifex ergo ex eo quod artifex non omnia quod ita cognoscat operabile sic expertus: tamen ex hoc non sequitur quod possibile sit artificem ita per se et perfecte cognoscere singulare sicut expertus si applicet cognitionem verum que habet ad ipsius singulare. Est ergo intelligendum dicitur Aristotem. de his habitibus precise consideratis in respectu ad illa quorum sunt principia cognoscendi ex se. non autem de his que potest cognosci per applicationem horum habituum ad alia. **¶** Aliter dicitur quod in singulari circa quod est operatio per se sunt multa propter naturam eorum que multum diuersificant actionem nam aliter omnia agere circa hunc infirmum in hoc loco. et hoc tpe. quam circa illum infirmum eadem infirmitate in spe laborante in alio loco et in alio tpe. Ista autem annexa cognoscit expertus ex multa frequentatione et cognitione singularium et quantum ad se et quantum ad annexa que non omnia cognoscere artificem ut artifex est. quod in singulari possit cognoscere per se propter quod si applicet. non tamen cognoscat annexa per habitum artis. ideo expertus certius operatur. **¶** Aliter dicitur quod sit de cognitione artis et experimenter quod expertus cuius est frequenter agere habet in potentia motiua quam exegit operationem vel forte in membro quo agit alium ab habitu potentie experientialis interioris sensitivae ut citharedus habet quedam habitum in manu quem non habet artifex in expertus et quod iste habitus multum facit ad expedite agendum. idem expertus habens tale habitum expeditius et certius operatur. **¶** Ad 3. cum dicitur quod perfectus scit et cetera. dicitur quod maior est vera de scire speculativo. et mihi. sed non potest sumi nisi per scire practico. quod si scire construi cum infinitiua sanare. quod ex eo modo loquendi significat operationem. ideo ratio non valet quod con-

elucto practica non sequitur ex premissis speculatiuis.
 ¶ Sed cōtra qz artifex in q̄tū talis nihil cogit specu-
 latiuē. cū ars sit habitus practicus. ergo minor est v̄a. de
 cognitione practica. maior autē de v̄traqz. quia q̄cūqz
 cognitione siue practica siue speculatiua perfecti⁹ cogno-
 scitur quid ē aliquid: eadē perfecti⁹ cognoscitur illud.
 ergo cōclusio est vera de cognitione practica. ¶ Prete-
 rea. scia practica cū sit habit⁹ intellect⁹ est circa obm̄ vni-
 uersale qd̄ est obiectū intellect⁹. ergo magis ē circa ob-
 iectū vniuersale q̄ circa particulare. et tūc seq̄r̄ propo-
 sitū. qz perfectiorē sciētia practica habet qui per se co-
 gnoscit vniuersale. cuiusmodi ē artifex. et per cōsequēs
 perfecti⁹ operat̄. ¶ Respondeo. ad primū dico qz scire
 practiciū ē duplex. scz scire operari. et scire ordinatiuū
 ad operari. primū proprie ē practicus. et stricto mō. 2^m
 vero min⁹ proprie et cōmunit̄ dicit̄ practiciū. primum
 scire est experti qui imediate operat̄. 2^m est artificis
 cuius est ordinare potētia exequētē operationes. et ideo
 artifex mediate et rēote operat̄. hic vero imediate. ois
 ergo artifex scit practice. nō priō mō. sed 2^m mō. Scire
 autē scō mō pōt dicit̄ speculatiuū respectu primi. cum
 aliq̄liter recedat a propriissime scire practico. et sic ac-
 cedit ad speculatiuū. q̄n̄ ei sūt duo extrēa opposita: q̄n̄
 aliqd̄ recedit ab vno: videt̄ accedere ad aliud. Sicer
 go intelligēda est solutio data. qz cōclusio rōnis ē pro-
 priissime practica. minor autē est practica. sed nō proprie
 et ideo est speculatiua respectu cōclusionis. cōclū^o autē
 practica nō seq̄tur ex ab ab^o premissis speculatis. ¶ Ad
 2^m dicit̄ qz scire practiciū priō mō est p se circa singla-
 re et nūqz acq̄rit nisi ex experiētia. vnde ē eiusdē potē-
 tie cuius est cognitō experimētalis. puta cogitatie for-
 s̄a. sed scire practiciū scō mō pōt esse circa v̄le. et est in
 intellectu extendente cognitionē ad vniuersale opa-
 bile. circa quod nō est operatio actualis.

¶ Actus autē et oēs ḡnatiōes circa singulare sūt. rē.

Queritur Utrū hoc sit verū. ¶ Et
 videt̄ qz nō. qz si sic. er-
 go act⁹ intellect⁹ est circa singulare. cō-
 sequēs est falsū. qz r̄ a n̄s. falsitas d̄ntis
 patet. qz act⁹ intelligēdi nō est circa sin-
 gulare: sed circa v̄le p se. nā ex 2° aia.
 singulare dū sentit̄. v̄le dū intelligitur. probatō d̄ntis. qz
 act⁹ intelligēdi ē p̄p̄t̄ act⁹ artis et scie. ergo aliqz act⁹.
 ¶ Preterea. si sic. ergo singulare ē per se subiectū mo-
 tus et ḡnatiōis. et taliū passionū. cōsequēs est falsū. ergo
 et a n̄s. d̄ntis p̄z. sed qz cōsequēs sit falsū probō. qz tūc ta-
 les passiōes cū per se insint singulari. nō poterūt d̄m̄f̄a-
 ri de subiecto in aliq̄ scia. cū singulare non sit p se subm̄
 alic⁹ artis vel scie nā singularia reliquēda sūt ab arte.
 scōm porphiriū. ¶ Preterea. si sic. ergo ex nūerali distin-
 ctione obiectoz seq̄r̄ nūeralis distinctio potētie. conse-
 quēs ē falsū. qz eodē visu videm⁹ hoc albū et illud. p̄-
 batio d̄ntis. sic ex vnitae p se obiecti vel diuersitate est
 vnitae vel diuersitas act⁹. ita ex vnitae vel diuersita-
 te act⁹ est vnitae vel diuersitas potētie. ergo si singula-
 re est per se obiectū act⁹: seq̄tur qz ali⁹ act⁹ circa singula-
 re hoc et illud. et per cōsequēs alia potētia. sic ergo ē ali-
 us et ali⁹ act⁹ quo videt̄ hoc albū. et illud. sic alia et alia
 potētia. ¶ Preterea arguit̄ logice sic. sortes per se sanat̄
 sortes per se ē homo. ergo hō per se sanat̄. sed hō nō est
 p se singulare. ergo nō oēs act⁹ sūt per se circa singula-

ria. ¶ Preterea si sic. aut circa hoc singulare tātū. aut cir-
 ca singulare abstractus ab hoc et ab illo. si primū. ergo
 ita circa hoc qz nō circa illud. quare potentia visiva ita
 erit circa hoc albū qz nō circa illud. qd̄ est absurdus. si
 2^m dicit̄. qz circa v̄le. qz abstractū ab hoc et ab illo est v̄le.

Respondeo ¶ Cōtra Aristo. hic in littera. rē:
 Duplex est act⁹ vel operatō. vna
 transiēs in exteriorē materiā. sic edificare. alia est ma-
 nēs in agente. sic intelligere. et velle. de quo dicit̄ dū est
 āpli⁹ alias. ¶ His premissis dicit̄ dū priō qz p̄p̄o Aristo.
 v̄a est de actib⁹ trāseūtib⁹. et hoc scōm qz existūt ex: ra-
 in reb⁹ et habēt esse exiētis. nō secūdu qz cōsiderantur
 ab intellectu et habēt esse cognitū. Ita qz duo dicit̄ i glo-
 sando p̄p̄onē p̄bi. Primū dicit̄ ē. qz p̄p̄o p̄bi ē intelli-
 gēda de actu trāseūte i materiā extra. 2^m dicit̄ est. qz p̄-
 positio nō ē intelligēda de actu imanēte. Primū d̄m̄
 probat̄ sic. nullū singulare existit in subo v̄li sed singu-
 lari. sed act⁹ trāsiēs ex est per se singularis et existit in
 aliq̄ sic in subo. cū sit acc̄ns. q̄ illud i quo existit ē neciō
 aliqd̄ singulare et nō v̄le. sed illud est subiectū vel obie-
 ctū circa qd̄. ergo. ¶ Sed cōtra. qz ois actio ē in agēte. vt
 in subo. s; obiectū act⁹ nō est agēs. ergo act⁹ nō est i eo.
 quare rō nihil cōcludit. R̄ndeo. duplex est actio. actio
 respect⁹. et actō acta. priā vtiqz est in agēte. que nō dicit̄
 aliud qz respectū quēdā agentis ad passū. vt transmūtā-
 tis ad transmūtātū. 2^a actio ē ipse mot⁹ vel forma q̄ ter-
 minat motū et producit̄ per motū. et ista ē in passio. sic
 et mot⁹ in mobili. ex 3° p̄bicoz. de 2^a loqm̄r. nō de pri-
 ma. quare tenet rō. Dixi autē vt existūt i reb⁹ extra. et
 nō scōm qz cōsiderātur ab intellectu. qz act⁹ v̄lis et cōsi-
 derat̄ ab intellectu respicit obiectū v̄le: vt iferi⁹ dicit̄:
 quicūqz sit act⁹ ille. 2^m dicit̄ probat̄ per oppositū. nam
 act⁹ imanēs existit in agente sic in subiecto. et nō i obie-
 cto. sic intellectio lapidis ē subiectine i intellectu. nō in la-
 pide. et ideo talis act⁹ est singularis. qz existit i subo fin⁹.
 sic p̄z de intelligere. s; obiectū circa qd̄ ē sit per se v̄le.

Ad argumenta Ad primū patet qz p̄ocer-
 dit de actu imanēte. de
 quo nō intelligit̄ p̄positio. ¶ Ad 2^m dicit̄ qz quodlibet
 moueri exiēs in natura est in aliquo particulari. tū
 ab hoc moueri et ab illo pōt abstrahi v̄nū om̄ie moue-
 ri. et pōt esse passio per se priō demonstrabilis de aliquo
 subo cōi i aliq̄ scia. cō ē subm̄ n̄alis p̄bie. p̄batō huius.
 qz qd̄ ict̄ mlti v̄nūoce et n̄ vni paltez o; qz priō isit vni
 cōi illis p̄ cui⁹ n̄am isit illis mlti. ois ei act⁹ vt v̄lis et cō-
 siderōne intellect⁹ exiēs est circa obiectū v̄le et nō singu-
 lare. vt predixi. ¶ Ad tertiu nego d̄ntis. ad p̄bationē
 dico qz nō ex q̄cūqz v̄nitate vel diuersitate obiecti vel
 act⁹ seq̄tur v̄nitas vel diuersitas potētie. sed ex v̄nita-
 te vel diuersitate scōm gen⁹. Cōfirmat̄ a simili. nā sic
 potētia receptia materie resp̄cū formaz ē eadē respe-
 ctu ois formaz eiusdē ḡnis p̄bisi. sic et potētia cognit̄ia
 resp̄cū obiectoz. Cōfirmat̄ 2° per Aristo. 2° poste. dicit̄
 tē. qz s̄sus ē v̄lis. vt hois. nō callie hois. s̄t̄ire v̄o singu-
 laris. ¶ Cōtra hāc rōnē arḡ. nā sequūt̄ tria icōuenien-
 tia. primū. qz si sic. ḡ aliqd̄ scōm rōnē v̄lis eet p se obie-
 ctū sensus. p̄ba^o d̄ntis. qz obiectū scōz v̄nitate ḡnis ē per
 se v̄le. falsitas d̄ntis p̄bat̄. qz tūc nō distinguerent̄ s̄sua
 et intellect⁹ p̄enes obiecta scōz rōes formales. qz v̄tra-
 qz potētia esset circa obiectū v̄le. 2^m qz si sic. v̄litas p̄ce-
 deret oēm actū intellect⁹. qd̄ ē p̄tra p̄menta. qui vult qz

Duplex scire practicum

Intellectus facit unitatem in rebus. Probatio hinc. quod est prius potest esse prius posteriori: sed actus sensus precedit actum intellectus obiectum autem sensus precedit actum sensus. ergo et precedit actum intellectus si ergo sensus habet unitatem generis ut tu dicis. cum ista unitas sit unitas vltis sequitur quod vltimas precedit actum intellectus.

¶ Tertium quod si sic. ergo potentie cognitive puta sensus est aliqd per se obiectum sed aliqd rationes sed quia impossibile est illam potentiam illud per se obiectum cognoscere. consequens est evidenter falsum. Probatio consequentie. quia sensus nihil cognoscit nisi sentiendo. sentire est solius singularis per se ut procedit et ratio ex 2. posteriori.

¶ Ratione sicut probabitur in septimo ostendit dare preter unitatem vltis in actu aliqd unitatem realem minoris unitate numerali que est prior ex natura rei unitate vniuersalis. a qua mouetur intellectus ad candum aliqd esse abstractum ab hoc singulari et illo eiusdem speciei. magis quod diuersa. aliter vniuersale est pura fictio. et probatur etiam vnicam rationem per nunc. quia circumscripto omni intellectu hec albedo magis conuenit cum hac albedine quam cum aliquo alteri speciei vel generis. ista conuenientia cum sit de prior modo relatiuorum fundatur super vnum. ergo ista unitas est realis. quia relatio realis non potest fundari supra ens rationis tantum. sed hec unitas non est numeralis. propterea erit aliqd minoris. Unde dicendo quod istud vnum reale precedens actum intellectus est vnum in multis quantum est de se. sed est vnum propter multa vel de multis per intellectum abstractum et predicatum illud de multis et tunc est actu vniuersale. et non prius. quia ambe conditiones requiruntur ad vniuersale. primo poste.

¶ Dicendum ergo ad conuenientiam adducta quod unitas obiecti sensus qua dixi unitatem generis non est aliqd unitas vniuersalis in actu de qua claudit. sed est aliqd vnum unitate potestatem que est unitas realis. minor tamen unitate numerali.

¶ Sed contra. illud vnum est aptum natum predicari de pluribus. ergo est actu vniuersale.

¶ Preterea illud vnum vel est vniuersale vel est singulare. quia non est dare medium. non est vniuersale per te ergo singulare. et tunc redit argumentum. quia respectu diuersorum singularium sunt vel erunt diuersae potentie.

¶ Ratione ad primum dico quod illud vnum reale est aptum natum predicari de pluribus aptitudine remota. sed sit aptum aptitudine propria qua per intellectum. prima aptitudo non sufficit ad vniuersale actu. sed scilicet est necessaria cum prima. et ideo illud vnum reale non est vniuersale actu.

¶ Ad 2. dico secundum Auicenum. 5. methaphisicorum. quod equitas tamen est equitas nec est vna nec plures nec est vniuersale nec particulare etc. sed abstracta a quocumque tali additio et ideo est medium iter vniuersale et particulare per abnegationem vtriusque.

¶ Notandum tamen quod Auicenus non negat unitatem simpliciter de quantitate cum ait quod non est vna neque plures. sed negat unitatem numerali et multitudinem sibi oppositam. ad quam quantitas est de se indifferens et de se ad neutrum determinat nec ad vniuersale nec ad singulare. et ut sic in se consideratum sine vtroque illo est obiectum sensus. habet tamen speciem unitatem sibi competentem. nam omne vnum est vnum unitate sibi propria. hec est unitas minor unitate numerali aut prior unitate vltis in actu ut predictum est.

¶ Ad 4. principalem quod est argumentum logicum respondet quod accipit duas singulares ex quibus nihil sequitur sicut ex duabus indefinitis.

¶ Aliter dicitur quod argumentum est in 3. figura. vbi sepe est conclusio particularis. cum igitur claudit ergo bonum per se sanatur. licet bonum habet supponere per particulari et sic nihil contra propositum imo magis per.

¶ Contra librum eodem modo supponit in conclusione quo predicatur in minori. sed ibi predicatur ut vniuersale cum dicitur fortes per se est bonum. ergo sicut in conclusione.

¶ Ratione

nego maiorem nam aliter ex vniuersalibus non posset cludi particulare. in tertia figura. quod est falsum. pro in primo et in secundo modo. non ergo oportet quod eodem modo supponat in conclusione quo predicatur in premissa.

¶ Aliter dicitur quod licet ex necessariis nunquam sequitur nisi necessarium. sicut ex veris non nisi verum. tamen ex per se potest sequi non per se.

¶ Ratio prima est. quia animus non potest esse necessarium nec verum nisi etiam tale sit corpus. alioquin posset esse verum sine illo. premissa autem se habet ut animus: conclusio ut corpus.

¶ Ratio secunda est. quia animus est separabile a consequente quantum ad calitatem quia animus potest esse causa contraria. non e contrario. ista autem calitas est in oppositio veris per se. quia subiectum potest habere causam in se quare predicatum sibi ipse non autem e contrario. et ideo propositio per se non inuertitur in per se ex primo poste. alias vniuersalis affirmatiua per se est simpliciter inuertibilis. quia propositio per se expollet vniuersali in argumento. ergo est fallacia accitio. quia non valet si duo conueniunt in vna causa. ergo vnum est causa alterius. sic in opposito. ista ergo conclusio sequitur que est per accitio ergo bonum sanatur.

¶ Ad vltimum dico quod hic actus est circa hoc. singulare. et actus singularis in eo est circa singulare in eo. et actus secundum naturam circa obiectum secundum naturam. et actus vniuersalis circa obiectum vniuersale. et pro tanto est verum illud secundum post. sensus est vniuersalis: sentire singulare. quia quilibet vnus actus sentiendi est circa vnum singulare tamen. multi autem circa multa: et omnes illi actus sunt ab eadem potentia. ex quo concluditur quod nullum vnum singulare est primum obiectum potentie. sed aliqd vnum in multis quod est quoddam vniuersale modo exposito. licet autem quilibet sentire sit tamen circa singulare non tamen ut circa primum obiectum. sed est circa illud vnum reale quod est in singulari: de quo amplius in septimo et in questione sequente.

¶ Amplius autem sensum neque vnum sapientiam esse ponimus: cum his singulorum cognitiones maxime proprie sunt: sed propter quid de nullo dicunt.

Dicitur vtrum obiectum per se sensus sit aliqd sub ratione singulari ita quod singularitas sit formalis ratio obiectiua sensus. vnde sic. nam dicit philosophus primo methaphisicorum. quod cognitiones singularium sunt maxime proprie sensibus.

¶ Preterea. 2. de anima. singulare dum sentit: vnde dum intelligit. Confirmatur. quia aliter idem secundum eadem rationes erit obiectum sensus et intellectus. nam si singularitas non est ratio obiectiua sensus erit ipsa nam subiecta singularitati. sed nam talis est obiectum intellectus. quod ergo ponetur omnia sensus et intellectus cum diuersarum potentiarum diuersa sint obiecta: non videtur.

¶ Preterea cuius est actus eius est potentia. secundum Aristotem. primo de sono et vigilia iuxta principium. sed sentire est ipsius singulari ut singulare est. ergo et ipse sensus. Probatio minoris. secundum philosophum 3. secundo poste. sentire est singulare.

¶ Sed contra. Aristotem. secundo poste. sensus est vltis ut homo. sentire vero singulare.

¶ Preterea. sic se habet potentia receptiua materie respectu formarum. sic potentia cognitiua sensitiva respectu obiectorum. sed potentia receptiua materie est eadem respectu omnium formarum eiusdem generis per se. quia iter omnes formas tales est transmutatio. ex nono methaphisicorum. transmutatio autem non est nisi iter formas que habet idem susceptibile et idem generis per se. quod idem est. ergo idem est potentie sensitive iudicabit respectu unitatis obiecti secundum generis.

¶ Preterea. singularitas ut sic est eiusdem rationis in colore et in sono etc. ergo singularitas non est formalis ratio obiectiua. Probatio hinc. quia per formalem rationem obiectiuam distinguuntur potentie vel ostenduntur esse

cap. vltimo.

distincte. ergo si sic eadem potētia eēt respectu soni & coloris. quod ē manifeste falsū. ¶ Preterea. vñ hec singularitas est formalis rō subīna. vñ abstracta ab hac & ab illa. nō p̄mo mō. qz tūc aliqd̄ singulare nō sētiret. si 2° mō illa singularitas ē cois & vniuersalis.

Respondeo & dico q̄ singulare sub rōe singularitatis nō ē obiectū p se ip̄sus sēsus s̄ obiectū p se ip̄si^o sēsus ē aliqd̄ reale vnum p̄us vnitāte vniuersalis & min^o vñū q̄ vñū numero vt p̄dī xiiā. ¶ Ubi notādū q̄ i singulari ē duo considerare. s. ipsā singularitatē q̄ p̄t vocari hecitas & nāz subiectā singularitatē q̄ de se ē idifferēs ad eē hoc. & vt sic idifferēs p̄cedit ipsā singularitatē. & i illo suo p̄ozi quo p̄cedit h̄z illā idifferētiā & vnitātē realē minorē vnitāte numerali. cū ergo sētīr singulare ipsa nā subiecta singularitati ē formalis rō obiectiua: licet totū singulare sētīat vt q̄d. ¶ Si q̄ras quō se hēat ipsa singularitas vel hecitas ad obiectū cū n̄ sit rō formalis obiecti. ¶ Dico q̄ se h̄z ad modū quo cā sine q̄ nō. Sic itelligēdo q̄ ipsa p̄prietās idiuidualis nō ē rō agēdi s̄z bñ est p̄ditio agētis. ipsa. n. nā est rō mouēdi & agēdi i sensu. sed nō si ne singularitate. obiectū ergo sensus est ipsa nā idifferēs: nō tñ sentitur sine singularitate. vt p̄z i fili q̄ color nō videt nisi sub q̄titate licet q̄ritas non sit formalis rō ip̄sus obiecti ē tñ ratio sine qua nō.

Ad argumenta ad p̄mū dicēdū q̄ p̄ tanto cognitōes singlariū dñr p̄ prie sensib^o qz rō singularitatis est req̄sita ad actū sensus. nō vt rō formalis obiecti. sed vt cause sine qua nō. ¶ Ad illud sc̄do de aīa p̄ idē. ¶ Ad p̄firmationē de distinctōe sensus & intellectus p̄ obiecta. dico q̄ si sc̄d̄z vñā opinionē vniuersale i actu eēt p se obiectū intellect^o possibilis. & cāret ab intellectu agēte. tūc nō se q̄ret icōueniēs. qz nā q̄ est obiectum sēsus nō est actu vniuersale. ¶ Si vero dicat sc̄d̄z aliā opinionē q̄ intellect^o agēs nō cāt vniuersale. s̄z intellect^o possibilis p̄siderās istā. qd̄ v̄tatē illimitatā cāt i ea vniuersale. ita q̄ vniuersale actu nō est p se obiectū intellect^o sed p̄sequitur etiā actionē p̄mā intellectus possibilis. ita q̄ qd̄itas sc̄dm se sicut est obiectū sensus vt cōcessū est. ita & intellectus si sic dicat tūc argumētū h̄ret apparētiā. si potētie distinguatur p̄ obiecta. ¶ Tūc rñdeo q̄ potentiaz qd̄ā sūt disperate. qd̄ā subordinate. Si disperate tūc dico q̄ etiā h̄nt obiecta disperate. exēplū. potētie sēsitiue particulares iō vnus sensus puta visus nō p̄t i obiectū alterius puta auditus. si sūt subordinate vel sūt eiusdē generis. puta si ambe sūt cognitīue. vel alteri^o generis. puta si vna ē cognitīua altera appetitiua. si sunt subordinate eiusdē generis h̄nt etiā obiecta distincta subordinate sc̄dm cōmuniū & minus cōe & tñ potētia superior p̄t i oē i qd̄ p̄t & inferior. Exēplū sensus cois & sēsus particularis qz sensus cois ē potētia superior & h̄z obiectū cois vñ p̄t i oē illud. i qd̄ p̄t visus. & adhuc i plus. patet sc̄do d̄ aīa. Si r̄ de potētys subordinate alteri^o generis. nā si potētia cognitīua ē coīoz q̄ appetitiua. hēbit obiectū cois. si sint eqlis ambit^o vt i qd̄cūq̄ p̄t vna p̄t & reliqua. tūc h̄nt idē obiectū ambe & sub eadē rōe q̄tū ē ex parte obiecti sicut h̄nt se vt credo intellectus & volūtas de quo alias. ¶ Ad p̄positū intellectus & sēsus sūt potētie subordinate & eiusdē generis qz ambe cognitīue distinguuntur. ergo penes obiectū coī^o & minus cōe. vnde

i qd̄cūq̄ p̄t sensus p̄t & intellectus. sed nō cōuertitur. eadē ergo nā idifferēs & nōdū actualr vlis poterit cognosci ab ytraq̄: & nihil mali seq̄tur. ¶ Ad illud de somno & vigilia cuius est actus eius est potētia. d̄r vno mō q̄ v̄z est subiectiue. nō obiectiue. ita q̄ cui^o subiectiue est potētia ei^o subiectiue est actus. ex hoc n. p̄bat Aristo. ibi q̄ sicut act^o sentiendi est cōpositi. ita & potētia & nō aīe tñ. ¶ P̄t etiā dici in p̄posito q̄ eiusdē est act^o & potētia etiā obiectiue. ita q̄ sicut potētia sēsitiua habet p̄ obiecto illā naturam sic idifferētē: sic & act^o: quod p̄batur. tum. quia alr n̄ esset idē obiectū potētie & actus. tum. quia alias potētia sēsitiua hēret aliqd̄ p se obiectū sc̄d̄z aliquā rōem sc̄d̄z quā ip̄sibile eēt illā potētiā cognoscere actu obiectū illud. qd̄ ē absurdū. & q̄ sensus cognoscat obiectū sc̄dm nām cōem & nō sc̄d̄z singularitatē. p̄bat sic. qz oīs potētia cognitīua cognoscat obiectū sub illa vnitāte q̄ distinguit ip̄sū ab oī alio. qd̄ non est vñū ista vnitāte. sed sensus puta visus actu vidēs obiectū nō distinguit ip̄m ab oī alio qd̄ non ē vñū vnitāte numerali & singulari. ergo nō cognoscat ip̄sum sub vnitāte numerali vel singulari. ergo sub aliq̄ alia: illa est vnitās nature realis minor vnitāte numerali. p̄batio minoris. qz licet radius i medio p̄tinue mouēt & sit alius & alius numero. visus tñ nō distinguit sed iudicat ip̄m quasi vñū p̄tinue permanētē. Similiter si per diuinā potētiā fierēt duo corpora simul i eodē loco eiusdē q̄titaris & coloris nunq̄ sensus distingueret inter illa sed iudicaret vñū corpus numero se sentire. hec est vna ratio ad p̄bādū illā vnitātē iter illas p̄nēdas. 7° metha. ¶ Sicut ergo negādū est de potētia sēsitiua q̄ sit per se & p̄mo circa singulare. ita negādū est de actu. Cum dicitur 2° post. sentire est singulare. & quecūq̄ similia adducuntur eadē h̄nt veritatem quatenus singularitas est ratio sine qua non.

¶ Itaq̄ p̄imum existimamus sapientem omnia maxime scire vt contingit. 2°.

Veritur vtrū ad metha. in q̄tū talis per se p̄tineat cognoscere oēs qd̄itates rez i particulari. & videt q̄ sic. nā sc̄dm philosophum sexto huius iuxta p̄ncipiū. nulla alia sciētia facit p̄siderationē de ip̄o qd̄ qd̄ est. ergo ista habet cognoscere oēs qd̄itates. p̄sequētia p̄bat qz quiditates rez sūt note. si ergo i nulla alia sciā seq̄tur q̄ i ista. ¶ Preterea cognitio tñ i vniuersali est ip̄fecta eo q̄ cōfusa & idistincta. ergo si metha. nō cognoscat qd̄itates rez i particulari sed tñ i vniuersali. esset ip̄fecte sciēs & alij perfecte. qd̄ est cōtra p̄h̄z hic i p̄logo. ¶ Preterea a fili. sicut est i potētys ordinatis. sic est i habitibus. sed sic est i potētys ordinatis q̄ potētia superior potest omnem rationem apprehendere quā potest inferior. ergo habitus superior cognoscat omnia que cognoscunt i habitibus inferioribus. sed habitus inferiores cognoscunt i particulari. ergo & superior metha. ē bitus supremus. ergo 2°. ¶ Cōtra. si sic ergo oēs alie sup̄fluerēt. qd̄ ē absurdū dicere.

Respondeo dicitur q̄ sic. sed sunt duo modi dicendi. vnus modus est q̄ ad metha. pertinet cognoscere quanlibet quiditatem secundū q̄ quiditas est & sc̄dm q̄ hec quiditas. non tñ sc̄dm omnē rationē cuiuscūq̄ accidētis huius qd̄itati.

sed hoc pertinet ad alias sciētias. ¶ Pro isto modo arguitur p̄rio sic. q̄ditas hec est p̄rior cognitiōe diffinitōne et tēpore. motu et quātitate. et quocūq; alio acc̄te. ex septio hui⁹. q̄ p̄t considerari absq; illis acc̄tib⁹. q̄ p̄rius in suo p̄rioz nō depēdet a suo posteriori. nec quātū ad esse nec quātū ad cognosci. aliter iā nō esset p̄ri⁹. sed quiditas vt sic nō cōsiderat in sc̄ia naturali. q̄ illa nō abstrahit a motu. nec in mathēatica. q̄ illa non abstrahit a quātō. ergo religitur q̄ i metaphisica. ¶ Preterea. si hec q̄ditas p̄ticularis nō cōsiderat a metha. q̄ ab aliquo alio. cōsequēs est falsū. p̄batio. q̄ illa sciētia quecūq; sit erit subalterna metaphisice. q̄ cū metaphisica cōsideret quiditatē in cōmuni: si illa cōsideret i particulari. habet subiectū sub subiecto. quod est diffinitio sc̄ie subalterne. ¶ Preterea. si nō. ergo superi⁹ et inferi⁹ per se ad eandē sciētia nō pertinebūt. consequēs est falsū. quia eiusdē sc̄ie est cōsiderare numerus et binariū. triāgulū et isochelē. et cōsequētia p̄z. quia h̄ quiditas ē inferior ad quiditatē in cōmuni. ¶ Preterea. p̄ria cognitio de re pertinet ad metaphisicū. quia est p̄m⁹ sciēs. sed p̄ima cognitio de re cognoscitur sua quiditas. ergo et cō. mior p̄bat. quia illud q̄d est de re oīno inōnsibile: cognoscit de re p̄ria cognitioe. h̄ est q̄ditas p̄pria que habet per diffinitionem. sc̄m illud septimū metaphisice ca. vltio. querere enī quare h̄ est h̄. nihil est q̄rere. Unde ibi ostēdit aristo. q̄ quid ē rei habet rōnē cause et p̄cipij indēmōstrabilis. nec p̄t eo formari questio p̄pter quid. ¶ Alius modus dicendi tenēs eandē cōclusionē est. q̄ q̄ditas hec et p̄ticularis est p̄rior acc̄tib⁹. et accidētia per se resp̄ctū illi⁹ q̄ditatis sūt p̄pria acc̄tib⁹ per acc̄tis. licet ergo q̄ditas se cū dū q̄ hec p̄ticulari. et etiā quātū ad per se accidētia pertineāt ad metha. tamē i quātū mobile vel huiusmodi que sūt acc̄tia per acc̄tis. i. vt formalit̄ intellecta sub aliquo acc̄te per acc̄tis: pertinet ad aliā sc̄iaz. quia sic est posterior seipsa intellecta sine illis accidētib⁹ que sūt accidētia per acc̄tis. Ambo isti modi cōueniūt in h̄ q̄ alie sc̄ie nō cōsiderat quiditatē: nec h̄c quiditatē in se sed tantū accidētia sibi. Sed differūt. quia p̄m⁹ modus dicit q̄ metaphisica cōsiderat quiditatē: et h̄c q̄ditatē tantū vt quiditas est. Secūdus modus dicit q̄ metaphisica cōsiderat quiditatē et h̄c quiditatē: non tantū vt quiditas est. sed etiā quātū ad per se accidentia. ¶ Sed cōtra illud in quo cōueniūt arguit. q̄ si sic ergo oēs alie sc̄ie cōsiderat de ente per acc̄tis. cōsequēs est falsū. et cōtra Aristo. sexto metha. ergo et antecedens cōsequētia est euidēs. quia q̄ditas cū acc̄te per acc̄tis cōstituit ens p̄ acc̄tis. sc̄m p̄m⁹ metaphisice. caplo de ente et vno. Latēat ergo illi q̄ dicit q̄ de corpe mobili in quātū mobile ē sc̄ia naturalis. et q̄ mobilitas sit formalis ratio subiectiua: ne habeāt cōcedere q̄ naturalis sc̄ia sit de ente per acc̄tis. de quo alias sc̄z in p̄ma questioe libri p̄hicoz proluxi⁹ recolo me dixisse. ¶ Cōfirmatur ratio. q̄ necesse ē p̄cognoscere de subiecto quid est. ex p̄rio posterior. sed ens per accidēs non h̄t quid. q̄ omne habēs quid vel est gen⁹. vel in genere. s̄z ens per acc̄tis nō est in ḡne. imo distinguitur p̄tra omnia genera. sexto metha. ¶ Cōtra illud in quo secūdus modus distinguit a p̄rio arguitur sic. q̄ si sic. ergo omnes alie sc̄ie erūt sciētie metaphisice subalterne. cōsequēs est falsū. vt etiā ipsi dicūt. ergo et ant. p̄batō d̄ne. quia

tunc nulla passio remanet cōsideranda in alijs sciētis. quia sola metaphisica cōsiderat p̄prias et p̄rias passiones. alia autē accidētia per accidēs. et per cōsequēs nulla alia demōstrat p̄mā passionē inesse. sed p̄supponit demōstrari in alia. sed cōclusio vbi demōstrat p̄ria passio est p̄cipiū in inferiori sciētia. vbi demōstrat posterior passio. vel aliqd aliud. sed hec ē cōditio scientie subalternātis et subalterne. ergo oēs alie sc̄ie sūt subalterne sc̄ie metaphisice. ¶ Aliter ergo dicēdū q̄ ad metaphisicā in quātū talis nō pertinet cōsiderare oēs quiditates i particulari: s̄z i vlti tantū et sub rōne entis. et hoc p̄bat ratio facta. quia aliter oēs alie superfluerēt. Unde et aristo. mltū tēperate dicit sicut decet et vt cōuenit. q̄ sapiētis nō est scire oīa quocūq; mō. sed vt cōtigit. id est in coi et in vlti. nec rōnes alteri⁹ opinis cogūt. ¶ Ad p̄mū dico q̄ quelibet quiditas nō ē p̄rior oī accidēte. sed solū quiditas substātie. non autē quiditas quātitatis vel qualitatis. quia si sic: esset p̄ri⁹ seipso. ¶ Cōtra. ad huc stat argumentū. quia quiditas ignis est p̄rior oī motu et quātitate. ergo vt sic nō cōsideratur a nālī nec a mathēatica. ergo a metaphisica. et habetur p̄positū. ¶ R̄ndeo. mobilitas non est formalis ratio subiectiua subiecti nālī. vt alias dixi. Cuius vna est ratio p̄ nālī. quia subiectū sub rōne subiecti p̄rius est nālīter passione. ergo in suo p̄rioz passio nō ē formalis ratio cognoscēdi ipsū ex quo posteri⁹ est. mobilitas autem est passio in sc̄ia naturali. ¶ Dicēdū ergo q̄ quiditas ignis cū illo quod appropiat ipsū quicquid sit illud vt p̄prium subiectū mot⁹ cōsiderat in sc̄ia naturali. ergo talis quiditas vt quiditas cōsiderabitur a philosopho naturali. illud vero quod appropiat ipsū vt sit subiectū motus nō est mot⁹. quia p̄rius naturaliter habet rationē illam: q̄ sit subiectū motus. ¶ Ad 2^m cū infertur q̄ illa est subalternata metaphisice. dico q̄ p̄t reduci cōtra eos. nā secūdū eos illa alia habet subm̄ sub subiecto. et vltra adderet differentiā accidentālē ad subiectū metaphisice. nā quiditas secūdū te quātū ad accidentia per accidēs cōsideratur ab alia sciētia. hec est autem vna de conditionibus scientie subalterne. q̄ addat differentiā accidentālē. ¶ Ad formas. procedit ab insufficienti. Ad cui⁹ euidētia notandū. q̄ vna cōditio scientie subalterne est. q̄ suū subiectū sit sub subiecto scientie subalternātis. alia q̄ sciat q̄. vbi superior scit p̄pter quid. et a superiori accipit sua p̄cipia ad probādū conclusiones. Alia q̄ subiectum addat differentiā accidentālē. sicut sonus additur numero. et visuale lineę. ¶ Ad p̄positū. licet naturalis et mathematica habeāt subiectum sub subiecto metaphisice: quia illa considerat quiditatē in cōmuni. iste quiditatem in particulari. id est in speciali: non tamē addūt d̄raz acc̄talē: s̄z essētialem. puta hanc quiditatē: super quiditatē. ¶ Ad tertiū dicēdū. q̄ ad eandē sciētiam pertinet cōsiderare superi⁹ et inferi⁹. gen⁹ et speciem secūdū rōnē superioris. sicut patet in exēplo q̄ adducitur. quia arismeticus cōsiderat de nūero et binario secūdū rationē numeri. et sic metha sc̄m rōnem entis i coi cōsiderat de oī ente. tñ de superiozi et inferiozi p̄t eē alia et alia sc̄ia s̄z aliā et aliā rōez p̄pziā. vñ si binarius h̄ret aliq̄s passiones p̄prias demōstrabiles de ipso nō p̄ rōez nūeri. ei⁹ cōsideratō p̄tineret ad aliā sc̄iaz ab arismetica. sic dicēdū i p̄posito. ¶ Ad vlti^m dicēdū

condicionis requisita ad suam subalternā

¶ Prima cognitio de re vel eyniuerfalis vel e particula-
ris. pma vli cognofcit illud qd pmo iest ſibi i vniuerfa-
li. ſicut ens ⁊ hō. pma vero particulari cognofcit pmo
qd ſibi iest i particulari. ſ. ſua ppria qd iras. metha. aut
nō e pma ſcia particularis de hoie i particulari. ſed p-
ma vniuerſalis de ipſo in q̄tū ens vel ſubſtātia.

Ad primum principale de 6. metha. dico qd
ſolum itendit qd nulla alia ſcia
conſiderat qd in communi niſi metha. ¶ Ad ſcōm q̄n dī
qd cognitio i vniuerſali e iperfectior ⁊ c. dī vno mō qd li-
cet perfectius ſit cognitio ſcie i particulari vt particu-
lare icludit vniuerſale. q̄ i vniuerſali tñ. tñ vbi parti-
culare nō cōcludit vniuerſale: vniuerſale nō e i perfe-
ctius. ¶ Aliter dī qd licet aliquo mō cognitio particula-
ris ſit pfectior i ſe ſūpta p̄ſe. tñ cognitio vniuerſalis
de pprio cognofcibili e certior ſcōm p̄portionē. q̄ co-
gnitio particularis de ſuo cognofcibili. qz plus dat co-
gnofcere vniuerſale q̄tū cognofcibile e q̄ particula-
re. ¶ Ad 3. de ſili de potentys ordinatis dico qd nō eſt
ſile de potētys ⁊ habitibus. qz ex quo ſuperior potētia
h3 maiorē virtutē ⁊ ſi ſpēs plium h3. pōt illa pla cogno-
ſcere. ſed hitus nō eſt rō cognofcēdi niſi representādo
re. habitus aut vniuerſalis nō eſt representatiuus illoz
particulariū. p̄batio qz atigit ſcīre i vniuerſali ignozā-
do i particulari. habitu ergo vniuerſali nō cognofcunt
q̄ ſūt habitus inferioris. potentia autē ſuperior ⁊ habet
virtutē maiorē. ⁊ pōt recipere alias ſpecies.

¶ Vere aut ⁊ difficillima ſūt hoibus ad cognofcēdū q̄
maxime ſūt vli. nā a ſenſibus ſūt remotiſſima.

Veritur vtrū magis vniuerſalia
ſint difficiliora ad co-
gnofcēdū ⁊ videt qd nō. nā inata eſt no-
bis via pcedere ex notioribus nobis ex
p̄mo p̄biſi. ⁊ itēdit ibi. vt p3 p̄ lra3 qd vli-
ora ſint nobis magis nota et ſingularia
min⁹ nota. ¶ Cōfirmat qz confuſa ⁊ ideterminata ſūt
nobis magis nota vt dī ibidē. ¶ Itē totū e magis notū
q̄ partes i3 vli ſūt magis cōfuſa ⁊ ideterminata q̄ ſin-
gularia. vli eſt etiā totū. q̄ vli ſunt nobis magis nota
¶ Preterea. illa citi⁹ occurrūt intellectui quoz ſingula-
ria occurrūt citius ſeſui. ſed ſingularia magis vniuer-
ſalis citius ſentiūtur. ergo vniuerſalia prius itelligun-
tur. p̄batio minoris. qz pueri p̄mo oēs hoies appel-
lāt p̄res ⁊ oēs feminas m̄res ⁊ c. patet etiā i experimē-
to Aui. qz ſi aliqd videat a remotis prius cognofcit qd
ſit corp⁹ q̄ aial ⁊ prius aial q̄ hō ⁊ hō q̄ ſortes. ¶ Pre-
terea. ſcōm Aui. p̄mo metha. capitulo. 5. coſſima vt
e ens ⁊ res p̄ma ipreſſione iprimūtur i aia. ergo p̄mo
cognofcūtur. ¶ Preterea qd minus vli magis cogno-
ſcūtur ⁊ ſint magis nota nature. arguit ſic. vniūq̄qz eſt
magis notū qd eſt magis pfectū ⁊ magis ens. qz ſicut
res ſe h̄nt ad entitatē. ita ⁊ ad cognofcibilitatē: ſed mi-
nus vli e pfect⁹ ens q̄ magis vli qd addit ſupra magi
vle aliq̄ pfectōez. q̄ e magi notū. ¶ Cōtra. Ari. i textu:

Reſpondeo primo premittā vnā diſtinctionē.
ſcōm oñdā multiplicē cōcluſionē
¶ Quātū ad primū dico qd q̄tū p̄nūc ſufficit duplex
eſt vniuerſale. ſ. i cādo ⁊ i predicādo vniuerſale aut
i cādo attēdiē penes ambitū ⁊ extenſionē virtutis vt
illud dicaē vniuerſalius iſto mō cui⁹ virtus ad plures
effectus ſe extēdit. ſicut cā p̄ma q̄ tñ i ſe e ſingularis

vt opponit vniuerſali i predicādo cū nō p̄dicet de plu-
ribus ſingularibus. vniuerſale aut i predicādo e illud
qd diſſinit p̄mo poſte. qd eſt vnū i multis ⁊ de multis
qd. ſ. eſt aptū natū de pluribus predicari.

Quantum ad ſcōz ſi queraē de vniuerſali ſcōz
cālitatē ſit iſta p̄ma cōcluſio. magis
vniuerſale ſcōz cālitatē eſt nobis minus notū q̄ min⁹
vniuerſale. hāc oñdo ſic. q̄to aliqd eſt minus ſenſibile
tāto eſt minus notū nobis. ſed magis vniuerſale ſcōm
cālitatē eſt minus ſenſibile. ergo ⁊ c. maior p3 de itelli-
gētys ſeparatis a mā que qz minus ſenſibilia minus no-
ta ſūt nobis. p̄batio minoris qz vniuerſaliora i cādo
ſūt perfectiora. ſed perfectiora ſunt minus ſenſibilia.
¶ Notādū tñ qd iſta cōcluſio nō e itelligenda de p̄inci-
pys cōplexis. nā caufe vel p̄incipia complexa q̄to vni-
uerſaliora etiā i cādo tātum ſūt notiora. Vñ ⁊ p̄ima
p̄incipia ſimplr ſunt ſicut locus ianue ex ſcōo metha.
¶ Si aut q̄raē de vniuerſali ſcōm predicātionē aut ma-
gis vniuerſale cōparat ad ſingulare ſimplr aut ad mi-
nus vniuerſale ſicut genus cōparat ad ſpēm. ſi p̄imo
mō diſtinguēdū eſt de cognitōe. qz cognitio poteſt ſumi
duplr. vno mō vt eſt coius ad ſe ſitūā ⁊ itellectiūā qd dī
cognitio i genere. alio mō ſumit dēterminatē p̄ cogni-
tione vel ſenſitiua ſeorū vel itellectiua ſeorū. ſi ergo
cōparet vniuerſale magis ad ſingulare ſimplr penes
cognitionē cōmunez i genere. ſit iſta ſcōa cōcluſio. ſin-
gulare ſimplr e nobis notius q̄ vli. hāc oñdo ſic. Illud
e notius nobis ſimpliciter qd e notius i cognitōe p̄ia
i nobis ſed ſingulare ſimpliciter e buiusmōi. ergo ⁊ c.
p̄batio minoris cognitio p̄ia i nobis e ſenſitiua ſin-
gulare at notius e nobis cognitione ſenſitiua q̄ vniuer-
ſale. patet. ¶ Si autē magis vniuerſale non cōparetur
ad particulare vel ſingulare ſimpliciter quātū ad co-
gnitionē i genere ſed quātū ad hāc vel illā ſeorū. Si
quātū ad ſenſitiuam ſit iſta tertia cōcluſio. ſingulare
eſt nobis notius q̄ vniuerſale. hanc oſtendo ſic. illud
e notius cognitione ſenſitiua quod ſentitur per ſe q̄
qd ſentitur per accidens. ſed ſingulare per ſe ſentitur.
vniuerſale aut per accidēs. qz iquātum eſt i ſingulari.
patet ergo qd ſingulare eſt notius q̄ vniuerſale cogni-
tione ſenſitiua. ¶ Si autem magis vniuerſale cōparet
tur ad ſingulare quātū ad cognitionem itellectiūā
vel ſingulare nō eſt intelligibile per ſe ſed per accidēs
ſcōm vnā opinionem vel poteſt per ſe itelligi ſcōm
aliā opinionem. ¶ Si p̄ima opinio teneatur ſit iſta
cōcluſio 4. vniuerſale eſt prius notum q̄ ſingulare.
hanc oſtendo ſic. omne per accidēs eſt poſterius eo qd
eſt per ſe ⁊ p̄biſi. capitulo de fortuna ſed ſcōm p̄imā
opinionem vniuerſale per ſe itelligitur. ſingulare aut
per accidens. ergo. ¶ Si autem ſecunda opinio tenea-
tur. ſit iſta quinta cōcluſio. ſingulare eſt notius quaz
vniuerſale. hanc declaro ſic. cōcluſio non cognofcitur
niſi per p̄incipia que ſunt magis nota ſcōm Ariſto. p̄i-
mo poſte. p̄incipia autem ſcōm eum ſumuntur per in-
ductionem: inductio autē eſt ex ſingularibus. ergo to-
tus iſte proceſſus incipit a cognitione ſingularium. ⁊ p̄
conſequēs iſta ſunt nota prius. ¶ Si autem compare-
tur magis vniuerſale ad minus vniuerſale vt quando
vtrunqz eſt ſimpliciter vniuerſale hoc poteſt eſſe dupli-
citer: quia aut ambo comparantur ad itellectū aut
ſingularia eorum cōparantur ad inuicem. ¶ Si 2. mo

et quicquid cōsequitur ens inquātū ens, vel dicitur ma-
xime scibilia, quia sūt certissima cognoscibilia cui⁹ sunt
pziopia & cause, et tāto scdm se certiora sūt: quāto sūt
pziopia, ex illis enī depēdet tota certitudo posteriorū,
ergo ista scia cōsiderabit maxie scibilia, vtroq; mō nō
seorsū propter vnitatē scie cōseruādā, ergo sub aliqua
ratione cōmuni, hec est ratio entis inquātū ens, & nulla
alia. ¶ Cōfirmat. nā istā sciētā vocam⁹ methaphicā,
que dicit⁹ a metha, qđ est trās, & pbiis, qđ est scia, quasi
trāscēdēs scia, quia ē de trāscēdētib⁹. ¶ Quarta cōclu-
sio est ista, ens qđ est subiectū metha, scie habz vās & p-
prias passiōes, Dāc oñdo sic, Aristo, in quarto metha/
pbiis: in pziopio, est scia que specular⁹ ens inquātū
ens, et que huic insūt secūdū se. ¶ Preterea, ibidē ca-
pitulo 3: qđ icipit, et pbi, &c, vult expse qđ ens inquātū
ens habz pziopias passiōes, vñ dicit sic, quoniā sic sunt
numeri & inquātū nūer⁹ proprie passiōes vt paritas et
īparitas, cōmēsuratio, eq̄litas, excellētia & defectō, et
hec scdm se adiūcē insūt nūeris, Sīlī aut⁹ & i solido, et
imobili & mobili & leui et graui sūt alia pziopia: sic & enti
inquātū ens sūt quedā pziopia, et ea sūt de qbus pbi est
perscrutari veritates, h Aristo, quid plani⁹: hoc idem
vult Aristo, et cōmētator in q̄rto, et alibi frequenter,
Preterea, qđ est pfectiōis in quacūq; scia: simplr nō est
negādū in sciētā perfectissima & nobilissima, s; habe-
re pziopias passiōes est perfectiōis in quacūq; scientia,
nā omnis scia realis cōsiderat pziopias et reales passi-
ones circa subiectū, ergo h nō est negādū i scia metha-
phice qđ est nobilissima, Cōfirmat. nā sciētā pziopie sū-
pta est habit⁹ cōclusiōis demonstratē, ex pziopio poste, de-
mōstratio vō includit pziopā passiōē de subo, qđ mo-
do ergo saluabit⁹ methaphicā esse verā sciētā, si nō ha-
bet pziopias passiōes scibiles vel demonstrabiles de sub-
iecto. ¶ Sed cōtra istā cōclusiōē arguit sic, si ens in-
quātū ens & secūdū suā totā cōitatē habet aliquā pro-
pziā passiōē, sit, a, tūc sic, si ens habet passiōē, a, ergo
a, est nihil, cōsequēs ē falsū, ergo & a, falsitas cōsequē-
tis patz, qz nihil nō est passio vera alicui⁹, pbatō pñe,
oñe subiectū ē ex essētiā passiōis, cū cadat in diffiniti-
one ei⁹ vt additū, vt habet⁹ ex septio methaphice, sed
quicquid est extra essētiā entis est nō ens, et per cōns ni-
bil, Segtur etiā qđ ens scdm suā totā cōitatē nō predi-
cetur in quid de quolibz, ¶ Preterea, si dicas qđ ens ali-
quo mō predicet⁹ de, a, in qđ, ergo, a, erit passio sui, pse-
quēs est falsū, quia nihil est passio sui, pbatō pñe, quic-
quid est passio superior est passio inferioris: per se, s; nō
pziopio, si ergo ens pdicat⁹ in qđ de, a, ergo, a, est inferi⁹ ad
ens, si ergo, a, est passio entis est passio sui, & per psequēs
esset demonstrabilis ppter qđ d seipso p ens tāq; p me-
diū, qz passio que est pziopio superior est demonstrabilis
ppter qđ de quilibet inferiori p illud superi⁹ tāq; p me-
diū, sicut habere tres ē demonstrabile ppter qđ de yso-
chele per triāgulū tāq; per mediū, ergo, a, esset simplr
noti⁹ tā de ente qđ de seipso, & sic esset q̄rere ppter qđ
a, est, a, qđ ē ptra phm septio methaphice, caplo vltio,
querere ppter qđ ipsū ē ipsū: nihil est q̄rere, ¶ Prete-
rea, Auicena pziopio methaphice dicit qđ vnū & multa sūt
q̄si passiōes entis, sic suba & quātitas sūt spēs, Tūc sic,
qđ est q̄si tale nō est vere tale, sed ens habet q̄si passiō-
nes, ergo nō habz vere passiōes, ¶ Sed iste rōnes nō
cogūt, Ad primā nego cōsequētiā, qz, a, nō esset simplr

nihil, ad pbatōē cū dicit⁹ qđ oñe subiectū est ex esse
tiam passiōis, si per esse extra essētiā intelligis esse ex
cōceptū formale alicui⁹, sic cōcedo, nā subiectū disti-
guif formalr a sua pziopia passiōe, et sic cadit in ei⁹ dif-
finitōē vt additū, si autē per esse ex essētiā intelligi
distinctionē realē qđ est iter rē et rem, sic nego, nā pziopia
passio nō distinguit a subiecto realr, et per cōsequēs
a, est ens realr, & nō nihil, nō tamē est ens formalr, Est
enī dare mediū inter ens formalr & nihil, scz aliqd qđ
nec ē hoc, nec illud, tamē inter ens realiter et nihil nō
ē dare mediū, Qđ addit⁹ qđ tūc ens scōz suā totā pziopā
nō predicat⁹ in quid de oib⁹: nō habeo pincōueniēti,
imo pro neō, qz impossibile ē ens predicari de vltimis
differētis vel de pziopis passiōib⁹, vel de suis pziopis
cōtrahētib⁹ quib⁹ cōtrahitur ad ens creatū vel increa-
tū, sic ostēdā deo dāte in q̄rto methaphice, ¶ Ad 2^m ne-
go suppositū, qđ ens aliquo mō pdicat⁹ in qđ de, a, & per
cōsequēs tot⁹ processus rōnis nullus est, qz ruinoso &
falso inittitur fūdamēto, Ad auicē, dico qđ vba sua sūt
ista, ex cōsequētib⁹ ens inquātū ens quedā sūt ei quasi
spēs, vt substantia, q̄titas, q̄litas, et quedā sūt ei vt acci-
dētalia pziopia, vt vnū, & multa, potētia & act⁹, &c, h ille,
patz qđ nō dicit quasi passiōes, sed dato qđ diceret q̄si,
Ad formā rōnis dico qđ ly quasi nō sēper est additio di-
strahēs, imo aliqñ est distractiua, aliquādo cōfirmati-
ua, Exēplū pmi, ecclī, 24: Ego q̄si vti fructificauī, &c,
ly quasi dicit similitudinē: nō pziopiatē, et ideo qđaz mō
distrahit, Exēplū scōi Jobānis pziopio, Vidim⁹ gloriā ei⁹
gloriā quasi vnigeniti a patre, id est illi⁹ qui est vni-
genit⁹ patris, sic in ppositio ens habet quasi passiōes
id est ens habet veras passiōes, stat ergo cōclu⁹, ¶ Quin-
ta cōclusio sit ista, ens qđ est, subm primū metha⁹: hēt
vās & pziopias passiōes dñrābiles de ipso, Dāc oñdo sic,
scdm phm i prologo methaphice, sapiētia ē certissima
sciētā, certior autē ē scia ppter qđ qz quia, pziopio poste, er-
go methaphica qđ ē pziopia sapiētia ex pziopio methaphi-
sice ē scia ppter qđ, s; ois scia ppter qđ demonstrat pas-
siōē de subo, etiā dñrāstratiōē potissima vt p3, ¶ Pre-
terea, vt supra arguit, qđ est pfectiōis in quilibet scia nō
est negādū in sciētā perfectissima, s; perfectiōis est in
quacūq; scia qđ demonstrat pziopias passiōes d subiecto
quia scdm Aristo, pziopio poste, vna scia est vni⁹ generis
subiecti partes & passiōes eius cōsiderās, qđ hoc nō ē ne-
gādū in scia nobilissima, Cōfirmat, quia scia est habi-
tus cōclusiōis demonstratē, ex pziopio poste, cōclusio autē
demonstrationis cōtinet passiōē demonstratā de subie-
cto, Vñ multi vidētur vilificare methaphicā: qui ne-
gāt eā posse demonstrare, maxie cū ipsa cōsiderat pziopia
demonstrationis quib⁹ vtuntur alie scie demō-
strātes, vt patz ex q̄rto & sexto methaphice, ¶ Sed cō-
tra istā cōclusiōē arguit, nā i demonstratiōē potissima
o3 sumi p medio aliqd mediās iter subm & passiōes,
sed iter ens & suā passiōē nō cadit mediū, qđ de ente nō
pōt aliqd demonstrari dñrāstratiōē potissima, pbo mi-
norē, inter subiectū cui⁹ cōcept⁹ est simplr simplex & su-
am passiōē nō pōt esse aliqd mediū, sed cōcept⁹ entis
est simplr simplex, qđ &c, pbatō minoris p̄silli, nā illud
mediū aut esset diffinitō passiōis, aut diffiō subī, aut
mixtū ex diffinitōē hui⁹ et illi⁹, sed subiectū & passiō qđ
hēt cōceptū simplr simplicē cuiusmodi sūt ens et sua
passio nō possūt diffiniri, ergo inter ens et suā pziopā

passionē nullū dīmōstratiuū mediū pōt assumi. ¶ Pre-
 terea. oīs dīmōstratio ē ex p̄cipijs p̄p̄ijs. ex p̄ poste.
 Unde in dīmōstratione potissima vnū tantū mediū
 ē ad vnā cōclusionē. augēt enī cōclones vel dīmōstra-
 tiones nō per media: sed i post assumēdo. ex p̄io post.
 s̄z q̄cūq; cōsiderata a metha. sūt p̄ia r̄ nō p̄p̄ia. ergo r̄c.
 ¶ Preterea. nullū subiectū est in potētia cōtradictōis
 ad suas passiones dīmōstrabiles de ip̄o. s̄z ens ē i potē-
 tia cōtradictionis ad ea q̄ ponūtur passiones dīmōstra-
 biles de ente. ḡ illa q̄ ponūtur passiones entis n̄ sūt pas-
 siones entis dīmōstrabiles de ip̄o. maior p̄z. q̄z alr pas-
 sio contingēt in eēt subiecto. r̄ p̄p̄is nō eēt dīmōstra-
 bilis nec scibilis d̄ subiecto. minor p̄bat iductie. p̄mo i
 passionib; distiuctis. puta actus r̄ p̄o cā r̄ cātū cōtigēs
 vel necessariū r̄c. Nā potētia icludit negatōem actus
 r̄ conuerso. ḡ si ens ē in actu l̄ potētia pōt eē in actu r̄
 nō i actu. potētia r̄ nō potētia. ¶ 2° ostēdo in passiōib;
 vniciis. puta in vno. vnū. n. dicitur vno mō vnū cōtinui-
 tate. ex. s̄. metha. ca. de vno r̄ decio metha. ca. p̄mo
 Cōtinuū autē oē ē distibile r̄ pōt fieri plura. r̄ p̄p̄is nō
 vnum. ergo vnum r̄ nō vnum. ¶ Preterea. Nulla pas-
 sio dīmōstrabilis de subiecto p̄dicatur i qd de subiec-
 to nec de aliquo contento sub subiecto. p̄z. s̄z aliqd qd
 pōt passio dīmōstrabil; d̄ eēt puta vnum p̄dicatur in
 quid de contētis sub ente. ḡ r̄c. p̄batio minoris 4° me-
 tha. capitulo 3° i sine dicit Aristō. q̄ sicut ens p̄dicat
 eādē nāz r̄ nō aliā de quāto r̄ quali r̄c. ita r̄ vnū de his
 de qb; p̄dicat: s̄z ens ita p̄dicat nāz decē p̄dicamē-
 top; q̄ p̄dicat de eis i qd. ergo r̄ vnū de his de qb; p̄-
 dicat si similitudo Aristō. valet. Et nota q̄ iste due vl-
 time rōes eque vel magis cōcludūt cōtra q̄rtā cōclusio-
 nē sicut cōtra quātā vt p̄z itūcti. ¶ Sed iste rōes nō co-
 gūt. ¶ Ad p̄mū nō cogit sciētī artē dīmōstrādi. cum d̄r
 q̄ i dīmōstratōe potissima ōz sumi r̄c. cōcedo maiorē
 s̄z minor ē falsa. Ad p̄bationē ē dicēdū q̄ diffinitio est
 duplex quedā dicēs qd ē. qdā p̄p̄ qd ē. mediū at dīmō-
 stratōis nō ē diffinitio dicēs quid ē simplr. s̄z diffinitio
 dicēs p̄p̄ qd. ad p̄positū iter ens r̄ passiones entis pōt
 sumi diffinitio dicēs p̄p̄ qd ip̄s; passionis. non obstāte
 q̄ passio hēat cōceptū simplr simplicē. Ad cui; euidē-
 tiā notādū ē q̄ s̄m h̄is plēs passiones sic se h̄z respec-
 tu eaz; q̄ ip̄se passiones fluūt ab ip̄o subiecto scōz or-
 dinē quedā nālē. q̄z vna mediāte aliā. ita q̄ p̄ior pas-
 sio ē cā p̄p̄ qd iherētie scōz: r̄ pōt sumi p̄ medio ad de-
 mōstrādū scōz de subiecto. Exēplū h̄re angulū extri-
 secū egpollētē duobus rectis itrisecis oppositis. r̄ h̄re
 tres angulos eq̄les duob; rectis. sūt due passiones tri-
 anguli h̄ntes se ad triāgulū s̄m ordinē nālē. q̄z vna iest
 mediāte altera. r̄ vna pōt sumi p̄ medio ad p̄bādū
 aliā dīmōstratiue. Nā p̄ h̄re angulū extrisecū p̄batur
 triāgulus h̄re tres. s̄z nūqd h̄re angulū extrisecū ē
 diffinitio h̄re tres: ē vtiq; diffinitio ei;. nō dicēs qd s̄z
 p̄p̄ qd. Nā diffinitio dicēs p̄p̄ qd ē mediū dīmōstra-
 tionis. r̄ isto mō oīs cā ē dicēs p̄p̄ qd effect;. vñ Aristō.
 2° poste. iuxta p̄cipiū ait. idē ē mediū r̄ cā. r̄ ibidē iux-
 ta mediū libri. ostēdit quō p̄ oēs cās cōtigūt dīmōstra-
 re. ¶ 3° tē 7° bui; capitulo vltimo ostēdēs Aristō. q̄ que-
 stio p̄p̄ qd sp̄ q̄rit aliqd de aliquo. dicit sic. palaz igif q̄
 q̄rit cām. hoc autē ē q̄ qd erat eē vt ē dicere logice qd i
 q̄busdā qd ē cui; cā. i. finis. vt forsan i domo aut lecto-
 i q̄busdā vero qd mouit p̄mū. i. cā efficiēs. Vñ exp̄sse di-

cit q̄ logice loquēdo cause etiā extrisecē p̄tinent ad q̄
 qd ē rei. r̄ p̄p̄is q̄ qlibet cā possit eē mediū dīmōstra-
 tionis sumēdo q̄ qd p̄p̄ qd. ¶ Ad p̄positū cum entis
 sint plēs passiones nō ōz q̄rere diffinitioē qd est ad p̄
 bādū passionē de ente vt arguit rō. s̄z sufficit diffinitio
 p̄p̄ qd. h̄c autē ē vna passio respectu alteri;. s̄. p̄or respec-
 tu posterioris. Sic. n. diffinitio vel rō a. s̄. p̄mi termini
 .i. passionis ē mediū dīmōstrationis. vt dicit 2° poste.
 qd itelligēdū ē de oī dīmōstratōe potissima dīmōstrā-
 te passionē de subiecto excepta p̄ma passione que vel
 nō ē dīmōstrabilis vel dīmōstrā de subiecto p̄ diffi-
 nitionē subiecti. passiones ergo entis h̄nt quedā ordi-
 nē ad ens: r̄ vna pōt sumi p̄ medio ad dīmōstrandū
 aliā esto q̄ ens r̄ p̄p̄ia passio quelibet entis sit idiffi-
 nibilis diffinitioē dicēte qd ē. q̄z cōcept; simplr simplex
 nō est diffinibilis vt p̄z p̄ Aristō. 6° metha. cōtra plato-
 nē. ¶ S; hic ē vnū dubiū que passio sit p̄or r̄ que poste-
 rior i passionib; entis vt sic vna possit aliā dīmōstrare
 ¶ Rūdeo saluo meliori iudicio q̄ qd sit de aly; passio-
 nibus q̄z nimis proliz; r̄ difficile esset videre hoc de
 oībus passionibus entis tñ vidēt q̄ vnū sit simplr p̄i-
 ma passio entis: tñ q̄z de ea specialiter p̄bat Aristō. q̄
 significat eādē naturā cū ente 4° metha. capitulo scōz
 r̄ ibidē dicit q̄ cedē sūt partes entis r̄ vnus. tñ: q̄z i. xi.
 methaph. capitulo tertio q̄ nihil differt oīa entia re-
 ducere ad ens r̄ ad vnū cū idē significēt cōuertibiliter
 vñ ibi vidēt q̄ sit log vniformiter d̄ ente r̄ vno. Post
 vnū vidēt eē 2° v̄z 3° aut bonū. Nā rō veritatis vi-
 det eē p̄ior ex natura rei rōe bonitatis. sicut itellect;
 naturaliter ē p̄ior voluntate. sic pōt dici de aly; passio-
 nibus cōsequēter qd subtiliori doctōri reliquo: qd si
 ita ē. ip̄sū vnū pōt sumi pro medio ad p̄bādū r̄ dīmō-
 strādū ens eē v̄z. r̄ v̄z ad p̄bādū ens eē bonū r̄ sic
 de aly;. Ip̄s; aut vnū remanet idēmōstrabile de ente.
 vel p̄pter defectū medi;. vel q̄z ip̄s; iclētē entī ē p̄ se no-
 tū vel p̄pter vtrūq;. ¶ Ad 2° dico q̄ p̄p̄ietas medi;
 dīmōstratōis ē respectu cōclusionis dīmōstrande. vt
 vnus cōclusionis sit tñ vnū mediū s̄z aliqd eē p̄p̄iū
 vñ r̄ cōe pluribus aly; scōz aliā rōem n̄ repugnat. cō-
 siderata ḡ a metha. sūt p̄p̄ia sibi r̄ coīa aly; sciētys p̄-
 porōabilr cuilibet. Ad 3° cū d̄r nullū s̄z ē i potētia cō-
 dictōis r̄c. dicitur ad maiorē q̄ vera ē loquēdo de pas-
 sioib; vniciis r̄ n̄ distiucti r̄ sic mi. ē falsa. Cōtra q̄z passio
 distiucta vl ē vna vl due: si ē vna. ḡ necessario inest enti
 r̄ cuilibet entī inferiori gōē ens vl est i actu vel i p̄o cā
 vel cātū cōtingens vel nec. r̄ sic nullū ens esset altez;
 d̄eterminate qd ē absurdū. Si sint due: idē qd p̄i; imo
 absurdus seq̄ q̄ cū quelibet passio superioris sit passio
 inferioris. quodlibet ens nō solū eēt cōtingens vel neces-
 sariū sub distiuctōe. imo d̄eterminate qdlibet ens eēt ne-
 cessariū r̄ qdlibet cōtigēs sil. ¶ Dices q̄ passiones disti-
 uctē n̄ sūt p̄p̄ie passiones illi; cōis cui; assignāt s̄z p̄p̄ie
 inferior;. Ex^m par r̄ ipar dicunt passiones numeri. nō tñ
 sunt p̄p̄ie passiones ip̄s; numeri i cōi. q̄z nullus nu-
 merus ē q̄ sil sit par r̄ ipar. s̄z sūt passiones distiucte r̄ se
 ōzū inferior; numeroz;. Similiter i p̄posito i passioib;
 distiuctis ip̄s; entis. ¶ Cōtra. oīs talis p̄p̄ia passio h̄z
 aliqd s̄z cui iest p̄ se p̄mo sic q̄ n̄ iest illi s̄z rōez alteri;
 s̄z oī aly; p̄ rōez eius ex p̄mo post. s̄z passio distiucta siue
 ponatur vna siue due n̄ h̄z aliquod tale primū subm ni
 si ip̄sū p̄mū. quia nullū alteri; cōuertibiliter iest. p̄z ergo

do sit ista 6^a conclusio. singulare magis vniuersalis est nobis notius q̄ singulare minus vniuersalis. hoc apparet. tū. qz illud ē p̄fusius id prius notū. tū. a signo qz pueri prius vocāt oēs hoies p̄res. tū. qz a remotis prius videt̄ aliqd eē aial q̄ hō rē. vt superi⁹ dicebat̄. ¶ Si aut̄ vtrūq; vlt̄ cōparet̄ ad intellectū. hoc cōtingit dupliciter qz vel ip̄m superi⁹ cōsiderat̄ vt est qd̄ indistinctū plura p̄tinēs p̄fuse. vel est qd̄dā distinctū diffiniens. ¶ Si primo mō sit ista 7^a conclusio. magis vniuersale est p̄ri⁹ nobis notū. hāc p̄bant̄ p̄ime q̄ttuor rōnes prius facte in opponēdo. ¶ Cōtra. qz p̄pingus simpliciter tali est magis tale 3° hōpi. sed singulare est nobis simpliciter magis notū ex sc̄da cōclusionē z minus vniuersale ē p̄p̄in⁹ quius singulari q̄ magis vniuersale. patet. ergo est magis notū. ¶ R̄ndeo regula ista de tertio thopi. est sic intelligēda si sit p̄pingus illi i eo qd̄ tale. singulare aut̄ ē nobis magis notū qz sēsibile. illud ergo qd̄ ē p̄p̄in⁹ singulari vt sensibile est nobis notius. sed i hoc magis vniuersale est p̄pingus q̄ minus vniuersale nō qz vniuersale vt sic sit sēsibile sed vt existit i suppositis. qz singulare magis vniuersale est nobis notius q̄ singulare minus vniuersalis vt dictum est. ¶ Si sc̄do mō sit ista octaua cōclusio. diffinitū ē nobis magis notū cognitōe tū idisticta. qz prius cognoscit̄ diffinitū idistictē q̄ diffiniēs. hanc oīdo sic. cōposita sūt nobis magis nota q̄ simplicia ex p̄mo. p̄bisi. qd̄ intelligēdū est cognitōe idisticta. ibi. n. dicit̄ qd̄ totū qd̄ est cōpositū est notius q̄ partes. sed minus vniuersale componit̄ ex magis vniuersali. ergo est nobis magis notū cognitōe idistincta. ¶ Cōtra. 6° thopicoz dicit̄ qz diffinitū est minus notū q̄ diffiniētia. sed diffiniētia sunt magis vniuersalia q̄ diffinitū. ergo rē. ¶ Cōfirmat̄ qz diffinitio est p̄ simpliciter p̄iora ex sexto thopicozum. sed per te talia sunt minus nota nobis. ergo p̄iora sunt nobis minus nota. qd̄ videt̄ absurdū. ¶ R̄ndeo qz diffiniētia in q̄tū diffiniētia sūt nobis magis nota z p̄iora q̄ diffinitū z hoc quātū ad distinctā cognitionē diffiniti q̄lis est cognitio diffinitiuā. de tali loquit̄ Aristō. 6° thopicoz.

Ad argumenta ad p̄ma q̄ttuor patet ex p̄cedētib⁹. nā arguit̄ de cognitōe p̄fusa magis vniuersalis cōparati ad minus vniuersale z faciūt p. 7^a cōclusionē. ¶ Ad vltimū per qd̄ p̄bat̄ qz minus vniuersale est magis notū nobis. dicēdū qz v̄z est de cognitōe p̄fusa z idisticta. ¶ Ad illud i op̄positū dico qz Aristō. hic i littera loquit̄ de magis vniuersalibus sc̄d̄ cālitate. z tale vniuersale est minus z difficiliter nobis notū vt patet ex p̄ima cōclusionē. ¶ Ex hoc patet it̄tio huius textus de quibus hic i parte ista it̄dit Aristō. qz de p̄mis causis z p̄cipijs icōplexis cuiusmodi sunt substātie separate. ¶ Oportet enim hanc p̄imorum p̄ncipiozum z causarum esse speculatiuā.

Meritur vtrum metba. sit scientia practica vel speculatiua. et videtur qz practica. nam omnis scientia que ordinatur ad bonum moris est vere practica. metba. est huiusmodi. quia est vt boni fiamus. ordinat̄ enim immediate ad felicitatem que est summum bonum nostrum. ergo est vere practica. ¶ Preterea ordinare est actus sciētie practice. sed metb. ordinat̄ alias vt patet

hic in littera p̄cedētī caplo. Sapientis est ordinare. ex sexta cōditione sapiētis. ergo methaphisica ē practica. ¶ Preterea. sicut se habet theologia ad perficiēdū nos in esse supernaturali: sic methaphisica ad pficiēdū nos in esse naturali. sed illa ponit̄ practica. qz perficit nos per amorē caritat̄ q̄ ē esse sup̄naturale. ergo methaphisica est practica que nos perficit in esse naturali. ¶ Preterea. methaphisica ē cōis ad practica z speculatiuā. quia vniuersalis resp̄cū oīm. ergo nec ē speculatiua. nec practica. ¶ Cōtra. Aristoteles hic i littera.

Respondeo In ista questiōe suppono vnum quod ab oībus generaliter cōceditur. scilz qz habit⁹ seu scia practica aliquo mō extenditur ad p̄xim. sic et ipse intellect⁹. iuxta illud tertij d̄ aia. intellect⁹ extēsiōe fit practic⁹. hoc supponēdo sic procedā. Primo declarabo quid sit p̄axis ad quā dicitur extēdi sciētia practica. et a qua dicitur practica. Secūdo qualiter cognitio seu scia practica extēdit ad p̄xim. Tertio dicit̄ ad q̄stionē. ¶ Quātū ad p̄mū. pono talē rationē. P̄axis ad quā dicitur extēdi sciētia practica est actus alteri⁹ potētie q̄ intellect⁹: naturaliter posterior̄ it̄lectiōe. nat⁹ elici cōformiter it̄lectui recto: ad hoc qz sit rect⁹ act⁹. Quattuor ponūt̄ in descriptionē. P̄ria cōditio est qz est actus alteri⁹ potētie q̄ intellect⁹. hoc p̄z. quia stando p̄cise in actib⁹ intellect⁹ nō est extēsiō intellect⁹. qz extēdere est extra se tendere. sic aut̄ intellect⁹ nō extra se tendit. actus ei intellect⁹ vt est eius nō respicit actū alteri⁹ potētie. Si dicas vni⁹ actū intellect⁹ extēdi ad aliū quē dirigit sicut act⁹ cognitōis logice dirigitur i actib⁹ discernēdi z argumētandi: qui etiā sūt act⁹ intellect⁹. Dico qz nō propter hoc secūdus act⁹ est p̄axis: vt modo loquimur d̄ p̄xi. a qua scilz dicit̄ scia practica. nec p̄ cōsequēs p̄imus erit cognitio practica. ¶ Ex his cōcludo correlatiōem qz logica vel rethorica nō est scia practica. ¶ Sed contra istud correlatiū arguit̄ aureolus per sex rōnes qz logica sit scia practica. P̄rio sic. oīs h̄it⁹ actiu⁹ ē practic⁹. sed tā logica q̄ rethorica sūt habit⁹ actiu⁹. ergo practici. maior videt̄ vera. sed minor probat̄. p̄rio de rethorica. qz p̄rio ethicoz vocat̄ eā philosoph⁹ quādā virtutē vbi cōmē. eustachi⁹ dicit̄. qz est quedaz virt⁹ et quedaz potētia. Et de logica probat̄. quia rethorica est assuetiua dyaletice. si ergo rethorica ē habit⁹ actiu⁹: multo plus logica z dyaletica. ¶ Preterea secūdo sic. habit⁹ qui non caret respectu p̄ioritatis z cōformitatis actiuitatis et directiuitatis: nō est simpliciter speculatiu⁹. quia iste videt̄ur conditiones habitus practici. sed logica est huiusmodi. ergo nō est speculatiua. minor patet de p̄ioritate. qz incōueniens est simul querere scientiam. et modū sciēdi. idest logicam. et ideo logica p̄cedit notitiam omniū aliaz scientiaz. De cōformitate z alijs patet. quia omnes alie vtuntur z regulant̄ per logicā. ¶ Preterea tertio sic. habitus cuius finis proprius non est actus propri⁹ est habit⁹ practic⁹. logica est huiusmodi. ergo rē. minor patet. quia ordinatur ad alias scientias. ¶ Preterea quarto. habit⁹ qui extēditur ad actus alteri⁹ habit⁹ est practic⁹. sed logica est huiusmodi. ergo rē. maior probatur. quia intellect⁹ extēsiōe fit practicus. ¶ Preterea quinto. habitus qui diuiditur in docentē: et vtentem est practicus. exemplum de medicina. logica est huiusmodi. ergo z cetera.

¶ Preterea nullus habitus speculatiuus facit obiectum suum
 sed logica facit. ergo ratio maior probatur ex differentia que est
 inter habitus speculatiuos et actiuos positos 6° metha. mi-
 nor probatur. quia logica facit operationes conceptiuas et
 syllogisticas et habet que sunt subiectum in logica. ¶ Ex his oibus
 infert regulam talem. ois ille habitus est practicus quod non solum habet
 per fine actum quem elicit; sed etiam actum quem dirigit in quantum
 potest. ¶ Sed iste ratio que ois ex vna radice procedunt
 nihil continent. sicut patebit respondendo et reducendo eas.
 ¶ Ad primam reduco eam sic. ois habitus actiuus est practi-
 cus. hoc est maior. sed ois habitus intellectualis est actiuus
 ergo ois talis est practicus. quod est falsum euidenter. quia tunc
 nulla scia esset speculatiua minor probatur sicut tua. quia ois
 talis habitus est facultas et quodam virtus secundum Aristotem. sexto
 ethico. quod sapientia et sciaz enumerat inter virtutes intelle-
 ctuales. ¶ Ad formam dico quod maior vera si sit habitus
 directiuus in praxim: et tunc minor falsa. quia nec logica nec
 rethorica dirigunt in praxim. sed solum in actum intellectum vel
 speculatiuum quod idem est. Confirmatur. quia videtur fallacia contraria.
 est virtus ergo practica. sunt enim virtutes multe speculati-
 ue ut dictum est. ¶ Ad secundam dicendum quod maior vera est. si il-
 le habitus sit directiuus in operationem que est praxis et alterius
 generis a speculatiue. et sic minor est falsa. quia logica non
 est habitus. non enim dirigit nisi in actum rationis. que non est vera praxis
 de qua loquimur. ¶ Ad tertium per idem quia maior est vera si
 habeat per fine actum alterius generis a speculatiue et sic mi-
 nor est falsa. ¶ Aliter dicitur quia minor est falsa simpliciter quia quicquid
 sit de logica virtute tamen logica docens ut sic videtur habere
 actum proprium per fine. ¶ Ad 4um per idem quia si logica extendatur
 ad actum alterius habitus non tamen ad actum que est praxis. de
 quo nunc loquimur. et sic ratio non valet. ¶ Ad 5um reducitur
 assumpta maiori ad 2° minore. sed metha. diuisiue in doce-
 re et virtutem. ergo est practica conclusio est euidenter fal-
 sa ergo maior quia minor etiam procedit ab ipso. probatur etiam
 quia ois alie scie virtutur metha. specialiter quantum ad pri-
 cipia coia que sunt dignitates que accipiunt ois scie a me-
 tha. secundum philosophum 2° huius. 3° capitulo. ¶ Ad sextum. mi. est fal-
 sa. quia quicquid sit de logica virtute. tamen logica docens presuppo-
 nit obiectum suum. puta dicibile incomplexum. in libro predicame-
 torum. et sic de alijs. ¶ Aliter data maiore et minore pro-
 cedat ab insufficienti quia illud non sufficit ad sciam practica nisi
 si sit directiuus vere praxis. nam in hoc stat sciaz esse practi-
 ca. ut dicitur quod de logica non potest dici. ¶ Ad illam regulam
 quam infert dico quod est falsa. tamen quia insufficienter docet cogno-
 scere praxim. per 3°. tamen quia si quelibet talis extensio suffice-
 ret ad habitum practicum principium in speculatiuis
 esset practicum cum extendatur ad habitum conclusionum. quod ab-
 surdus: stat ergo prima conditio quod praxis sit actus alte-
 rius potentie quam intellectus vel quod idem est alterius generis
 a speculatiue. et per ois nec logica nec rethorica est scientia
 practica. vadat ergo iste ratio vias suas quia contra propo-
 situm non faciunt. ¶ Secunda conditio est quod est naturaliter po-
 sterior intellectus. hoc patet. nam actus non habet ordinem
 ad intellectum ut ordinabiles et regulabiles. cuiusmodi
 sunt actus vegetatiui. vel etiam naturaliter precedentes intel-
 lectionem. ut actus sensitiui non dicuntur praxes nec ad
 eos extenditur practica cognitio ut sunt priores intelle-
 ctione. Similiter actus potentie appetitiue sensitiue
 quatenus precedit actum intellectus non est praxis nec re-
 spectu ipsorum actuum est cognitio practica nisi pro quantum
 est aliquo modo moderatiua istorum actuum. et isti actus

sequuntur intellectionem moderatiua ut per ipsam sunt
 moderati. ¶ Ex duabus conditionibus supradictis sequitur
 correlatiuum quod praxis ad quam extenditur habitus practicus
 non est nisi actus voluntatis elicitus vel imperatus. nam nul-
 lus alius actus a voluntate est posterior essentialiter intelle-
 ctione. quia quicquid alius actus deest alijs eiusdem rationis cum isto
 posset esse prior sicut patet discurrendo per actus oium
 potentiarum. ¶ Sed contra. quia aliqua intellectio est actus
 imperatus a voluntate. ergo erit praxis quod est contra pri-
 mam conditionem. antecedens patet. quia voluntas impe-
 rat etiam intellectui. ¶ Ratio. argumentum peccat per fal-
 laciam consequentis. hoc enim verum est quod ois praxis est
 actus voluntatis elicitus vel imperatus. sed non conuer-
 titur. licet ergo aliqua intellectio sit imperata a volunta-
 te: ex hoc non sequitur quod sit praxis. ¶ Tertia conditio est
 quod praxis est actus aptus natus conformiter elici intelle-
 ctui recto. hoc probatur. ¶ Tunc ex sexto ethico ubi di-
 citur quod electio recta necessario requirit rationem rectam. et si
 hoc est verum de electioe que est actus elicitus volunta-
 tis pari ratione de actu imperato. ¶ Tunc ex dicto Au-
 gusti. quinto de trinitate capitulo primo. quod intellectus in-
 telligit sibi et alijs. sic ergo potest iudicare de actu suo
 ita de actibus aliarum potentiarum que sunt posteriores: et
 per consequens si recte iudicet oportet ipsum actum que est
 praxis conformiter elici si debeat esse rectus. ¶ Ex duabus
 conditionibus ultimis ipsius praxis sequitur quod actus
 imperatus a voluntate non est primo praxis. sed quasi
 per accidens. quod patet ex hoc quia non est primo posterior
 intellectioe nec primo natus elici conformiter rationi re-
 cte. oportet ergo alium actum esse primo praxis. iste non est
 nisi actus elicitus voluntatis que est volitio quia per volitio-
 nem habet dictas conditiones actu imperatus. et ipsa non
 per aliud. Et hec est ratio eius quod est esse primo: ex pri-
 mo posteriorum. capitulo de vniuersali. ¶ Tunc ultra
 quando aliquid est primo tale constructum cum aliquo postero-
 ri adhuc esset tale si posset ab illo separari. ergo si actus
 voluntatis posset separari ab actu alterius potentie erit
 praxis etiam ab illo separatus separatur autem circa quodcumque
 obiectum circa quod potest esse actus voluntatis et non actus
 alterius potentie inferioris. cuiusmodi sunt oia imateria-
 lia. ergo circa omne tale solus actus elicitus voluntatis
 est praxis. ¶ Quarta conditio est talis. quod praxis est actus
 qui potest recte et non recte elici. et hoc significatur cum dici-
 tur ad hoc quod sit rectus. nam si non posset recte et non recte
 elici frustra poneretur respectu eius scientia practica
 directiuus: non enim indigeret directiuo.

Quantum ad secundum principale dico. quod ista ex-
 tensio scientie practice ad praxim ut
 regule ad regulatum consistit in duplici respectu vel rela-
 tione aptitudinali scilicet conformitatis et prioritatis
 naturalis. de prioritate patet per illud sexto ethico. quod
 electio recta requirit rationem rectam non autem necessario eam re-
 gret nisi esset prior. ¶ De conformitate habet etiam ibi
 de quod veritas considerationis practice est confesse se ha-
 bere appetitui recto. ¶ Dixi aptitudinali. quia neutra re-
 latio requiritur actualis. quia enim praxis actualiter se-
 quatur considerationem cui sit conformis. hoc omnino
 accidit considerationi. nam si ab actuali extensione di-
 ceretur practica nulla scientia esset necessario practi-
 ca sed eadem quandoque practica quandoque speculati-
 ua: quod est impossibile. sufficit ergo duplex extensio apti-

endialis. Ex his concludo correlarie. qd nulla scia est ve pctica nisi sit directia alic' ve praxi. mo pexposito.

Quantum ad tertiu dico qd methaphica e sci entia speculativa: no practica. Pro batur. tu ex auctoritate Aristo. hic in lra. 2 6: metha. Probat. etia per rone. ois sciencia practica est directia alicui' vere praxi secudu duplicem respectu predictuz. sed methaphica no e huiusmodi. ergo zc. maior patet ex precedetib'. mior probat. qz cognitio entis inquan tu ens no est nata dirigere i aliquem vere praxi. patz di scurredo per act' omniu potetiaz qui pnt esse praxes. secudu descriptione posita i prio articulo qonis.

Ad argumenta Ad primum data maiore: ad minorem dico qd scdm opinionem Aristo. felicitas consistit i speculatione dei que no est praxis. vt patz ex prio articulo. et ideo lz metha. ordinat ad felicitate: er hoc no e censenda practica. qz ex hoc no exteditur ad praxi. Si dicas qd et metha ordinatur ad amorem vltimi finis. Dico qd non ordinat ad aliquem amorem qui sit act' elic' voluntatis. maxie se cudu phm qui respectu vltimi finis no posuit aliquaz praxi. sed ille amor est quedaz dilectio nalis vel amor naturalis q sep necio e rect'. et per dñs no est praxis: quare metha. q ad tale amorem ordiatur: no ppter hoc erit practica. Ad 2m concedo qd ordinare in rone dire ctivi vel regulati e scie practice. sz sic mior est falsa cuz dicit qd methaphica ordinat: z sapietis e ordinare. di co qd veru e in ratiode finis. et sic itelligit Aristo. sed hoc no sufficit ad practica sciaz. scia eni practica no solu or dinat in ratiode finis. sed etia in rone efficietis. Alii dicitur qd si dirigit etia effectiue: no tn in praxi. qz act' aliaz sciaz i quibus dirigit no sut alteri' generis a spe culatõe. ergo nec praxis. Ad tertiu qd e a sili dico qd no currit qtuor pedib'. qz licet sit sile i hoc qd sic theo logia supnalis pficit nos i esse supnali: ita metha. i esse nali. tn e dissile. qz theologia diuia pficit nos in amore caritati q e act' elic' voluntati. z pñs va praxi. metha phica aut pficit nos i actu amor nalis q no e praxi. cu sit necio act' rect'. z no pot recte z n recte elici. qre re ling' qd illa sit practica. ista vo no. Ad 4m dicendu qd lz metha. sit pñs oi scie rone sub qd e ens coe oi enti. tn mod' pñs ratiadi n e pñs sz pñs. i. speculatiu'. nec i mo pñs ratiadi abstrabit ab vtraq. sz solu qtu ad subz. Maxie vo pncipalis sciaz z mag' pncipalis sub ser uiete e q cogit cui' ea sut ageda singula. zc.

Queritur Utru speculativa scia sit nobilior practica. Utr' de qd no. na cui' finis nobilior illa scia e nobilior. sz finis practice e bonu ee. fi nis speculatione veyz scire. pñm aut nobi li' e z: pñs. g pctica e nobilior speculatione. Prea. scia ordiata alteri' e nobilior ordiata. sz scia civilis q e pctica ordiat speculatione. vt dñ p ethico. g zc. Contra. Aristo. hic i lra. sz expñs z 6: z xi: metha.

Rñdeo scdm via phi. oi practica e aliq specula tia nobilior. z io speculatione e simpli nobi lior practica. pba' hui'. qz practica e gra vsus. specula tia aut gra speculadi veyz. sz z' e nobili' prio. pba' illd e nobili' p qd couenim' cu nobilissimo. sz p intellectone vitari' queim' cu subys sepat' q sut entia nobilissima. n ei faciut sic nos. nec agut aliq coia nobiscu. g z specula

tiva e nobilior. hoc at itelligo: nisi practica excedat spe culatiua i nobilitate obiecti. qd dico ppter vera theo logia: tenedo qd sit practica. Contra. theologia supna lis e nobilior metha. z tn illa e ve pctica. vt suppono ta qz veyz. Rñdeo. veyz e. qd g dicef ad aristo. dicit qd methaphica est nobilior omnibus alys scietyz buani tus adiuentis. de talibus eni loquitur.

Ad argumenta Ad primum g dicendu qd bo nu simpliciter no est finis practice. de qua Aristoteles. loquitur. sed bonum ope ris. nobilior aut e bonu speculatione qz bonu operis scia eni practica est vt boni simus. no simpli: sed secun du virtutes. et illud no est bonu simpliciter. quia secu du phm ordinatur ad mag' bonu nostru. scilz vt specu lamur substantias separatas et quietemur in specula tione eaz. ista aut e speculatione est sumu bonu nostruz. quia est felicitas scdm Aristo. decio ethicoz. Ad 2m nego minore. ad probatione dico qd aliud est ordinare sciencia in se. aliud ordinare quis eaz legere debeat vel docere vel audire. civilis aut e ordinat no ista: sed quis audiat aut doceat ista. z' pertinet ad practicu. primuz non. Unde aliud est ordinare vsu alicui' z quis debet legere et exercere. qd facit civilis. aliud e ordinare ip sam sciencia in se. quod no facit practic' civilis. Exercti um ergo civilis sic ordinatis est meli' no simpliciter. sz in aliquo senu z secudu quid mo pexposito. quare ra tio non concludit. Et hec de prio methaphice.

Quare sic videtur habere: vt proverbiale dicitur: ut in foribus quis delinquet: zc.

Arca initium

secundi libri metha phisice. Queritur primo. Utru pñs pñs cipia coeplexa. sic. De quolibet affirmatio. zc. z ome totu est ma ius. zc. sint nobis na liter cognita. Et vi detur qd sic. na omne. z' metha. cometo pri mo. super illud. nul lus ignorat locum ia

nue in domo dicit. qd pñs pñs cipia sut nobis nali ter co gnita in quolibet gñe entiu. Preterea. pma pñs cipia coeplexa no sut nobis cognita per iuetione. nec p doctri na. ergo sut nali ter nota. osequetia pñs. qz no sut plures modi cognoscendi qz isti duo. pbatio ancedetis. qz om ne cognitum per doctrina vel p iuetione cognoscit per aliquid prius notu. per illud prio poste. ois doctrina z omnis disciplina. zc. sed primis pñs cipis nihil e pri' no tu. ergo no sut cognita per doctrina: nec p iuetionem. Contra. phs tertio de aia dicit. qd aia de se est sicut ta bula rasa in qua nihil depingitur. ergo secudu sua na turam et ex se nullam habet cognitionem.

Respondeo et dico duo. Primum. qd notitia prioz pñs cipioz no iest nobis a natura. Probatio huius. quia ois nostra cognitio in tellectiva habet ortu a sensu. z per oseques no inest a natura. sed cognitio primoz pñs cipioz est itellectia

patet. unde respectu priorum principiorum ponitur habitus qui dicitur intellectus. ergo ratio maior declaratur. quia anima nostra nulla habet cognitionem naturalem ex natura sua. nec simpliciter nec complexam: sed omnis cognitio eius oritur a sensu. primo enim motu mouetur sensus ab objecto simplici non complexo. et a sensu motu mouetur intellectus et intelligit simplicia qui est primus actus intellectus. deinde post apprehensionem simplicium sequitur alius actus qui est componere simplicia ad inuicem. et post istam compositionem habet intellectus ex luce naturali ut assuetat illi uitati complexae. si illud complexum sit primum principium.

Secundum dictum est. quod notitia priorum principiorum dicitur nobis iesse naturaliter. quatenus ex luce naturali intellectus sunt nobis nota habita notitia simplici terminorum. quia principia cognoscimus in quantum terminos cognoscimus. ex prioribus posterioribus.

Ad argumenta Ad illud commentatoris dicitur dicitur quod pro tanto dicitur nobis naturaliter nota pro quanto facta compositio terminorum simplicium: statim ex luce naturali intellectus adheret illi uitati. tamen cognitio terminorum acquiritur ex sensibus. unde habitus principiorum quo adheremus primis principibus dicitur intellectus. Contra si sic. tunc omnes homines illis principibus equaliter assuetur. quod est falsum. quod et antecedens. quia probatur. quia quod consequitur boi vel intellectum nostrum secundum naturam suam equaliter reperitur in omnibus hominibus. vel in omnibus habitibus intellectum. falsitas consequentis patet per commenta. qui super secundo philosophorum in principio dicit. quod aliqui propter consuetudinem negauerunt prima principia. et exemplificat de christianis qui negant illud. ex nihilo nihil fit. Dicitur quod responsio data intelligenda est de principibus simpliciter primis. cuiusmodi sunt. Impossibile est idem simul esse et non esse. omne totum est maius sua parte. et huiusmodi. circa quod impossibile est errare. secundum philosophum quarto huius. non autem procedit de his qui possunt esse conclusiones respectu priorum principiorum. talibus enim potest unum magis quam alii assuetur. et de talibus loquitur commentator ubi supra. Ad 2um principale dicitur quod cognitio principiorum quantum ad simplicia acquiritur ex sensibus. et sic aliquantulum sunt nota ex preexistente cognitione. cum autem dicitur quod non sunt nota per doctrinam nec per inuentionem. dico quod uerum est quantum ad cognitionem complexam. et ista diuiditur acquisitionem scientie que fit per primum nota. non sic autem est de intellectu qui ponitur habitus principiorum. et hoc modo est dare tertium modum cognoscendi.

Contra autem et difficultate duobus modis existente non in rebus: sed in nobis est eius causa.

Veritur Utrum difficultas cognoscendi res sit ex parte intellectus nostri cognoscendi. vel ex parte rerum cognoscibilium. Et videtur quod sit ex parte rerum. nam res sunt cognoscibiles in quantum sunt in actu et certe in se et determinate. secundum philosophum 9° huius. capitulo ultimo. sed multe res sunt de se potenciales. ut materia. et multe incerte. ut tempus et motus. multe indeterminate. ut infinitum. ergo difficultas cognoscendi tales res est ex parte ipsarum rerum. non ex parte intellectus nostri. Contra firmatur per commentatorem 2° methodice. capitulo primo. quod difficultas intelligendi formas materiales est ex parte ipsarum formarum. et non ex parte intellectus nostri. Preterea. sicut se habet materia summe disposita ad susceptionem forme: ita intellectus summe dispositus se habet ad intellectionem rei. sed quia materia est summe

disposita ad susceptionem forme non est difficultas recipiendi formam ex parte materie. sic patet de luce in medio. quia enim medium quantum est de se est summe dispositum: ideo difficultas recipiendi lucem non est ex parte medij. ergo similiter se habebit intellectus summe dispositus ad intellectionem rei. sed intellectus noster est summe dispositus de se ad cognoscendum res. cum in eo non sit nisi sola priuatio cognitionis. et non aliquid contrarium cognitioni rerum. quia si sic. in parte intellectus esset propria alteratio. quod negat philosophus quinto et septimo philosophorum. Item per hoc differt sensus ab intellectu. quia sensus corrumpitur ab excellenti sensibili. intellectus autem magis habilitatur et confortatur ab excellenti intelligibili. Cuius ratio est. quia sensus est potentia organica. non autem intellectus. ergo si intellectus non potest intelligere: iste defectus erit ex parte rerum. Contra est philosophus hic qui dicit quod difficultas vel causa difficultatis non est in rebus: sed in nobis. quod probatur. quia sicut oculi noctue. etc.

Respondeo Una opinio est commentatoris. quod rerum quedam sunt materiales. et quedam imateriales. Dicit ergo quod ex parte intellectus nostri est difficultas cognoscendi substantias separatas et non ex parte earum. sed in intellectione substantie materialis est difficultas ex parte rei. Cuius ratio assignatur. quia unum quodlibet est cognoscibile secundum quod est in actu. quia ergo substantie imateriales sunt omnino in actu. materiales uero non sunt simpliciter in actu. ideo non habent imateriales de se quod difficultate cognoscendi. materiales autem habent de se difficultatem cognoscendi. Contra hoc dicitur de subijs materialibus arguitur sic. si in rebus materialibus est difficultas ex parte earum. hoc ideo erit comparando illas res ad omnem intellectum. quod est falsum. sicut patet respectu intellectus diuini. quod et ante. probatur. quia de oppositum. scilicet quod difficultas cognoscendi non sit respectu cuiuscumque intellectus sed respectu intellectus alicuius. scilicet nostri. tunc sic. cum iste subie sunt eadem ad quemcumque intellectum operantur: sequitur quod non est difficultas ex parte earum. sed ex parte intellectus nostri cui operantur. Aliter ergo dicitur. quod tota difficultas cognoscendi re est tantum ex parte intellectus nostri. unde Alexander. quod videtur inuere duos modos istius difficultatis locutus est dubitatie. quia dicitur foras. ideo subdit quod determinando se quod non in rebus sed in nobis est causa huius difficultatis. Si quibus. quod est perfectio cognoscendi una res quam alia. Respondeo quod difficultas non est ex parte rei. sed perfectio cognitionis potest intelligi dupliciter. vel secundum proportionem. vel simpliciter. primo modo ita perfecte intelliguntur res materiales sicut imateriales. et una res sicut alia. nam secundum proportionem ita perfecte mouetur intellectus res habentes partem de entitate. sicut habentes multam. exemplum. paruus ignis secundum proportionem sue virtutis ita perfecte comburit combustibile: sicut magnus. Sed 2° modo non equaliter perfecte cognoscuntur omnes res. sicut magnus ignis perfecte comburit quam paruus simpliciter loquendo et ceteris paribus. Ratio huius est. quia cognoscibilitas sequitur entitatem vel re secundum quod res est ens. quia potest esse ens et cognoscibile. nam sicut res se habet ad esse: ita ad cognoscibilitatem et ueritatem. ex secundo huius. Concedo ergo quod difficultas cognoscendi vel quantum ad materialia vel quantum ad immaterialia est ex parte intellectus nostri. materialia enim sunt equaliter in actu sicut immaterialia. ideo simpliciter non ita perfecte cognoscuntur. cognitio tamen que potest de illis haberi equaliter facilius habetur secundum proportionem: sicut de immaterialibus. quia ita facilius mouetur intellectus materiale sicut immateriale secundum cognoscibilitatem suam non tamen eque intense simpliciter loquendo. sicut exemplificatum est de igne magno et paruo quorum uterque secundum primum

illud simile est ei subiectu primu. et tunc id est quod prius.
 Aliter ergo dicendum est quod passio distincta realiter vel
 quantum ad illud quod significat est unica. quoniam illa passio
 unica est ignota nobis non possumus eam nominare uno nomi-
 ne. sed circuloquimur eam per aliquod duo nomina distincta eo modo
 quo loquitur Aristoteles in metaphysice. de medio priorum ino-
 miato: quod circuloquimur per abnegationem utriusque. ut quod
 nec est bonum neque malum. Dico ergo quod per contrarios et nequius
 circuloquimur unam passionem que sit. a. et ad. a. non se habens
 in potentia contradictionis. imo neque omnino ens est. a. sicut de
 alijs. Si arguas. quod omnino ens est necessarium vel contrarios similes.
 Dico quod si per hec duo intelligis ipsum. a. concedo. aliter non.
 et sic nihil mali sequitur. non tamen omnino ens est contrarios vel nequius.
 accipiendo nequius et contrarios secundum proprium significatum.
 Ad aliud quod additur quod idem ens puta primum aliqui est
 unum. aliqui multa et non unum. Dico quod unum accipitur dupliciter.
 uno modo accipitur simpliciter. alio modo secundum quod primo modo est
 passio unica nec opponitur multitudini imo ipsa multitu-
 do est aliquod unum. sicut et ens. 2. modo est passio distincta et op-
 ponitur multitudi. multitudo. n. comparata ad unum non est unum
 simpliciter. Primo modo ens non est in potentia contradictionis. per
 2. modo dicendum est sicut dictum est de alijs passionibus distinctis
 Ad 4. dicendum est quod illa similitudo non currit quatuor pedi-
 bus: videlicet quod est sicut ens significat eadem namque realiter cum
 quolibet de quo predicatur. sicut et unum. quoniam unum cum sit propria
 passio entium non differt realiter a quocumque ente. sed est dissimile. quia
 ens est idem formaliter cuilibet inferiori de quo predicatur. et idem predi-
 cat in quod non sic unum. ideo non predicatur in quid sed in quale.
 et denotatur: sicut passio de subiecto. passio enim et si sit idem rea-
 liter cum subiecto: tamen est sibi non idem formaliter. ut dicitur per
 4.
Ad argumenta huius. Sic ad questionem.
 principalia in oppositum. maiore concedo. quod unum scilicet realis est unum subiectum reale. sed
 nego maiore. quod ens ut est esse deo et creature dicitur unum con-
 ceptum reale. ut probatum est supra. et tunc 2. Ad probationem
 dico quod deus et creatura sunt seipsum totum distincta in realita-
 te. sed non in conceptu reali. sed quo modo hoc est possibile scien-
 dum est. Sciendum ad huius evidentiā quod quoniam intelligitur aliq-
 uitas cum modo suo intrinseco iste conceptus non est ita simpliciter
 simplex: quoniam possit concipi illa realitas absque modo isto. sed
 tunc est conceptus imperfectus illi rei. potest et concipi sub isto modo
 et tunc est conceptus perfectus et adequatus illi rei. Exemplum. si esset
 albedo in tertio gradu intensiois: posito est quod esset oino sim-
 plex in re: posset tamen concipi sub ratione albedinis tate. et tunc per-
 fecte conciperetur conceptu adequato ipsi rei. vel posset concipi
 precise sub ratione albedinis. et tunc conciperetur conceptu imper-
 fecto et deficiente a perfectione rei. Conceptus autem iste imperfectus
 posset esse communis albedini isti. et alij. conceptus autem perfectus es-
 set proprius. regitur ergo distinctio inter illud a quo accipitur
 conceptus communis. et illud a quo accipitur conceptus proprius:
 non ut distinctio realitatis et realitatis. sed ut distinctio reali-
 tatis et modi intrinseci eiusdem realitatis. que distinctio sufficit
 ad habendum conceptum perfectum vel imperfectum de eodem. quo-
 rum imperfectus sit communis et perfectus sit proprius. Ad opposi-
 tum. conceptus entis communis deo et creature descendit in con-
 ceptum dei et creature: non per aliam et aliam realitatem. sed per
 modos intrinsecos alteri et alteri realitatis. scilicet per finitum
 et infinitum. ita quod sicut conceptus albedinis abstrahit a tanto vel
 tanto gradu albedinis: et est conceptus imperfectus et inadequatus hu-
 ic et illi albedini. ita quidem conceptus entis respectu dei et
 creature. deus ergo et creatura sunt se totis distincta in re-

alitate et in conceptu reali perfecto et adequato realitati cui-
 usque. sed hoc non obstante conveniunt in aliquo conceptu rea-
 li imperfecto et inadequato realitati. cuiusmodi est conceptus en-
 tis qui ut sic abstrahit ab omni modo intrinseco realitatis dei et
 creature. quod sunt finitum et infinitum. Unum conceptus entis forma-
 li non est finitum nec infinitus positivus. sed compositus abstrahens
 ab utroque. Ad 2. cum dicitur quod illud quod scia formaliter di-
 stinguunt. et dico quod ista maior non est universaliter vera. Ad
 cuius evidentiā sunt duo notanda. Primum est. quod scia non solum
 videtur esse circa aliquid tantum circa subiectum principale consider-
 ratum. sed et circa casus subiecti. Exemplum. in phisica tractatur
 de natura. quantumvis nullus potest naturam esse subiectum illius sci-
 entie. sed aliquid cuius natura est principium. Sicut in libro de
 anima tractatur de diffinitione anime et passionibus et partibus eius. quoniam
 vis subiectum illius scie ponatur corpus animatum. cuius anima est princi-
 pium. et sic de multis alijs. Cōsimiliter est in opposito. nam circa
 casus altissimas est consideratio huius scie. cuiusmodi sunt sub-
 stantie immateriales. non tantum circa subiectum principale. sed tanquam
 circa principia subiecti. nam in principio sexti huius dicitur. quod
 principia et cause quod dicitur entium in quantum entia sunt. scilicet tan-
 quam principia subiecti. Unum in principio quarti methaphysice. ostendit
 hanc sciam esse circa ens. ex eo quod est circa prius casus. quod ille
 casus sunt casus secundum se effectus primi. quod est ens in quantum ens.
 Ideo conceditur quod prius casus continentur in effectu. Aliter autem
 casus secundum se continentur in entitate vel talitate entis. Cōsi-
 deratur ergo methaphysice. casus altissimas: ut principia sui subiecti. vel
 et aliter considerat eas ut principales partes sui subiecti. nam
 sunt nobilissima etia. et est notandum quod subiecta immateriales et
 immobiles non pertinent ad considerationem alius scie particularis
 nobis note ex partibus naturalibus. non naturalibus. quod non sunt mobilia.
 non mathematica. quod non sunt quanta. sed eorum consideratio per-
 tinet ad aliquam sciam superiorem: cuius consideratio abstra-
 hit a motu et quato. hec autem est methaphysica. Unde in ista sci-
 entia non solum consideratur tanquam casus sui subiecti: sed tanquam
 principales partes subiecti. que secundum esse sunt abstracte illa
 abstractione que propria est huic scie. que abstractio secundum
 considerationem vel rationem appetit alijs considerat in hac scia.
 Quicquid enim considerat hic: considerat non in quantum quantum
 tantum: aut in quantum mobile. Et ideo quodlibet hic considera-
 tum abstrahit secundum considerationem et a quato et a motu. et per se
 quod precipue considerantur hic illa que secundum esse abstrahunt
 ab utroque. huius sunt subiecta separate. non quod considerentur sub ratione que
 tales subiecta: sed sepe sub ratione entis considerat methaphysice. quic-
 quid considerat. Tunc ad rationem et auctoritatem phisice. sexto me-
 thaphysice de distinctioe scie speculative. Dicendum est quod secundum aris-
 totem. postea. capitulo illo. Tertius autem scia. altera autem scia est
 ab alia quod dicitur per unum neque ex eisdem: neque ex alteri sunt
 Distinguuntur igitur scie non solum penes diversa subiecta: sed et penes
 principia diversa. et forsitan huius distinctio per principia est prior et es-
 sentialior quam illa que est per subiecta. quoniam per subiecta aliqui fiat disti-
 ctio. ut probatur illa auctoritas tertij de anima. Secatur. et.
 Sic igitur intelligi potest illa distinctio vel duo sciarum specula-
 tiuarum. 6. methaphysice. Quod 13 duarum sciarum phisice et mathematicarum ponitur
 ibi subiecta distinguenda. vel forte principia. tamen huius
 scie ponuntur ibi principia: non subiecta: per quod ab alijs distinguuntur. Aliter
 potest dici huius 2. non mobile quod ista scia considerat omnia illa que alie
 scie particulares considerant. licet sub ratione communiori et
 magis abstracta. Aliqua tamen considerat methaphysice quod
 dicitur tanta abstractio in essendo: quanta non dicitur considerat
 in alijs scijs. et idem quod distinguuntur huius scia ab alijs dicitur huius
 fit per illa considerabilia in quibus non dicitur cum alijs scijs. sed in quibus

distiguit. unde hec scia e circa se pabilia z imobilia. no
 taqz circa suba: sed taqz circa picipales ptes subiecti.
 que no participat rone subiecti alicui alterius sciencie.
 Per ide respodet ad alia parte mioris de denoiatone
 hec eni sciencia pot dici theologia no a subiecto. s3 a ca.
 sicut nalis scia dr a natura: que no est subiectu illi sci
 etie sed picipiu illi subiecti. patz ergo ex pdicti q illa
 maior no est vlr va. licet aliquado sit vera. Ad cofir
 matione q ista sciencia dr diuina. dicit vt pz. Ad ter
 tiu nego dnas. ad pbatone dico q aliqd esse pfectius
 pot esse duplr. vel pmissiue. vel positiue. pzo mo: qto
 vltius: tato pfecti. 2. mo. oe inferi est pfecti suo supe
 riori. qz etia includit aliqd positiue qd addit supra su
 peri. Exeplu. aial est pfecti musca pmissiue: p tato
 qz aial pot esse i aliquo pfectiori q musca. puta i boie.
 sed musca e pfectior aiali positiue. iquatu includit aial:
 z aliqd aliud qd addit supra aial. Ad pposituz. notitia
 subiecti i scia e pfectior pmissiue z vtualr. no aut eoz
 q sit pfectior positiue. pfectior ei est cognitio q scit q
 pzinu ens intelligit p essetia suaz qd probat duodecio
 metha. qz scire q ens iquatu ens e vnu. Cu g ait Az.
 decio etbicoz. q i actu methaphicali consistit felicitas
 hoc habz veritate pro quato sube imales sut de pside
 ratiue metha. mo pexposito. i quaz coreplatiue costi
 tit felicitas nalis scdm ipsu. H ei e pfectior notitia po
 sitiue q notitia entis iquatu ens. no obstante q illa sit
 pfectior vtualr z pmissiue. Contra. oe vtualr pteiuu
 alicui est pfecti eo etia positiue. s3 notitia subiecti co
 tinet vtualiter oez alia notitia i illa scia. g zc. Rudeo.
 corinere vtualr aliqd pot esse duplr. vel vtualr actua
 liter. vel vtualr potentalr. pzia otinertia arguit maiorez
 pfectone positiue. z solu pmissiue. sic e in pposito. ma
 xime de vna scia vnitae gnis. pximi vel reoti. de q di
 cet in sexto hui. Ad qrtu cu argi q si sic: tuc metha/
 phisica oes alias subalternaret sibi. nego dnas. ad pro
 batione dico q pcedit ab insufficieti. na ad sciencia su
 balternata no sufficit habere subiectu sub subo. s3 plu
 ra alia regrurur. inf que e vnu. qz scz subm scie subal
 ternate addat aliqua draz accitale supra subz scie subal
 ternatis. quo mo se habz musica ad arismetica. z pspe
 ctius ad geometria. no sic in pposito. Un caueat illig
 ens mobile ponit subm scie nalis. qm no poterit eua
 dere gn scia nalis subalterne methaphice. cu mobili
 tas sit qst dria accitatis. Ad qntu cu dr q d subo oz
 scire si est. z quid e. zc. ccedo. sed mior est falsa. Ad pzi
 ma pbatone cu dicit q es no e vniuocu. dico q falsu
 est. vt h3 declari qrtu hui. z ibide dicit ad porphiriu.
 entia ei z si equocant realit z phiceloquedo. no tn eq
 uocatur i ceptu entl logice z metha loquedo. Ad se
 cunda pbatone cu dr q ens no het qd. cu sit pssimu et
 trascedes. dico q hoc cludit gnalr z eqle d oi gnalissi
 mo. qz nullu gnalissimu het qditate ppe dicta. z tn qd
 libz habz qd. qz alias no pdicat i qd d aliquo. vñ ppo
 ista e i sufficies. scz q si no habz diffione ppe dicta. g si
 habet qd. no eni segt nisi de qditate spei cui est pzie
 diffinito. s3 g ens no heat qd qd expmit per diffinitone
 sic arguit pbatio illa. tn habet quid eo mo quo habet
 essetia. opozz eni i diffinitoib deueire ad aliq simplr
 idiffinibilia. qz no e pcessus in ifinitu in rationib. fm
 phm. 4. metha. Ad sextu dr q es h3 ppas passio
 nes demonstrabiles de ipso. vt pz ex. 4. z 5. clusioni

bus. Ad pzi ma pbatone cu dr q pa differt essetialiter
 a subo. dico q falsu e. nisi per hoc essetialr itelligas ide
 qz foralr. Subm ei et passio sut ide essetialr z realiter.
 licet heat no idetitate formalez. vt dicit 4. hui. Ad
 scdaz rone ccedo qz passiones entl pdicant denoiatie
 de ente. z ens de passionib non nisi p accns. z cu dr q
 ens pdicat in quid de qlibet. dico q falsu est. vt ia dixi
 in corpe qonis. Ad septimu cu dr q ens iquatu ens
 no habet picipia. dcedu qz picipia sub i pnt itelligi
 in duplici gne. vel pplexa. vel icoplexa. z vtroqz modo
 ens habet picipia. na picipia icoplexa entis iquatu
 ens sut pzie cause. scz substatie imateriales. na ipse sut
 cae pzi mi effcus: qui est rei entitas. Dabet et picipia
 coplexa. i. picipia pprietatu per q sue pprietates sibi
 inheret. qz de ipso pot esse demostratio ppter qd. vt ia
 pzeonsu est. Tuc ad pbatones. cu dr q ente nihil e
 pzius. picipiu aut e pzi picipiato. Dico q si sit sermo
 de picipio icoplexo: ens coe vt sic n habz picipiu. qz
 cu sit omne cause z cato abstrabit ab vtroqz. z neutru
 icludit in sua qditatiua rone. sed bn ens habz picipiu
 vt cferuat in suis inferiorib. na plurasut entia qbus
 puenit picipiu habere z esse picipiata. z hoc mo ens
 habz aliqd pzi se. Si sit sermo de picipio pplexo. coe
 do q tale picipiu no est pzi ente. sed pprietate entis
 cui est picipiu. vt predictu e. Ad scdaz pbatone q scz
 tuc omne ens haberet picipiu vel picipia. si entl iqua
 tu ens esset picipia. Rudeo si logmur de pncipio ic
 plexo. sic dico q ens iquatu ens habz picipia. accipi
 endo ly iquatu specificatiue: z no reduplicatiue. z tuc e
 sesus. entl iquatu ens. id est entl scdm sua entitate. sic
 dicim. ho iquatu alb videf. id est scdm sua albedine.
 et tuc cu inferf. g qlibet ens habet picipiu. negan
 da est cosequencia. qz cosequencia no valet ab iquatu
 ad yle: nisi qn iquatu tenet reduplicatiue. eo mo quo
 loqur Aristo. pzo pzi oz. vt allegatu est de iustitia. Si
 vo loquamur de pncipio coplexo que sut ppoes ime
 diate ad probadu passioes de subo. sic dico q entis in
 quatu ens sut picipia. et accipiedo ly iquatu redupli
 catiue. z sic omne ens habet picipiu. quia passioes entl
 sut demostrabiles de quolibet ente p picipia coplexa.
 na ois passio superior est passio inferior cuiuslibz per se.
 licet no per se pzi. ergo patz qz argumetu accipit mio
 re falsam. Notadu aut ad euidentia predictoru q ly
 iquatu et quelibet alia dictio reduplicatiue: duplicif
 accipit. aliquado specificatiue. et aliquado reduplica
 tiue. Reduplicatiue accipit quando denotat illud cui
 insugitur esse formalē causā pzeisā et ppropria iheren
 tie predicati ad subiectu. Exeplu. homo iquatu homo
 est risibilis. hic eni ly iquatu denotat q homo q seg
 tur imediate ly iquatu. et cui puzgitur ly iquatu est
 causa pzeisā ppropria et formalis quare risibilitas iest
 subiecto quod est homo. na risibilitas iest ho secudu
 ppropria rone humanitatis vt per causā. z tuc valet
 cosequencia ab iquatu ad vniuersale. na si ho iquatu
 ho est risibilis. ergo omnis ho. Accipit autē specificati
 ue quando notat talē caz s3 solu illud cui addif acci
 pi secudu rone formalē. Exeplu. homo iquatu ho
 mo est albus. est sensus. ho iquatu homo. id est illud
 qd est homo est albus. solu eni specificat z no redupli
 cat sic accipiedo ly iquatu. et tuc no valet cosequen
 tia ab iquatu ad yle. no eni sequitur. homo iquatu

portionē caloris sui eque faciliē calefacit. I3 n̄ simplr.

Ad argumenta Ad primū dico q̄ vnū q̄d
q̄ cognoscit̄ in quātuz ens.
illa ergo q̄ sūt iperfectiora in entitate nō habēt ita pfe
ctam cognitionē simplr. tamē cognitio eaz̄ pportioa
ta ita faciliē est de eis quātuz est ex parte lui sicut de
quibuscūq̄ alijs quātū ex parte ipsoz̄. nec plus cōclu
dit ratio. Ad 2^m dico q̄ mior est fallia. cū dicit q̄ itel
lect^o noster ē sūme disposit^o ad intellectionē rei. ad p
batōnē dicendū. q̄ ista idispō nō est ppter strariū. sic
oculus noctue nō habet cōtrariū lumī solis. sed hoc ē
propter debilitatē virtutis sue in cōprehēdēdo. Ad
tertiū de differētis inter sēsū r̄ intellectū. dicēdū q̄ dif
ficultas ista nō est in intellectu q̄ debilitat̄ per organū.
sed q̄ virtus intellect^o debilis est i cognoscēdo: sēsus at
bz̄ vtrūq̄ ipedim̄tū. s̄. tā ex parte organi ad cui^o corru
ptionē dbilitat̄. q̄ ex pre dbilitati i virtute cognitua.
Sicut ei nicticozacū oculi ad lucē diei se h̄nt: sic r̄ aie
nre intellect^o ad ea q̄ sūt oīuz nature māifestissima.

Veritur Utrū substātie imate
riales possint cognosci
secūdū suas quiditates ab intellectu vi
atoris. Videtur q̄ sic. p̄io per d̄men
tatorē. qui i loco illo dicit sic. q̄ hoc exē
plū aristo. nō d̄mōstrat res abstractas
intelligere esse ipossibile nobis: sic ē ipossibile vesptili
oni asp̄icere solē. quia si ita esset natura ociose egisset.
quia fecisset illud q̄d in se naturaliter ē intelligibile nō
esse intelligibile ab aliquo intellectu. sicut si fecisset
solē nō apprehensū ab aliquo visu. Pretea. intel
lectus nihil intelligit nisi sub rōe imaterialis. ex 3° d̄ aia.
ergo maxie intelligit simplr imaterialia. cōsequētia par
tet. q̄ vbi maxie ē ratio formalis obiecti: illud ē maxi
me apprehensibile a potētia. p̄batō aīcedētis. q̄ pro
pter hoc actio intellect^o agētis ponit̄ vt obiectū mate
riale fiat aliquo mō imateriale vt sic fiat natū ad mo
uendū intellectū possibilē. Cōfirmatur. q̄ d̄mētator 3°
de aia recitat opinionē Auēpe. qui vult q̄ intellect^o p̄t
abstrahere formale a materiali. et sic quiditatez sube
materialis a singularib^o. q̄d si in q̄ditate sic abstracta
adhuc remanet aliquid materiale. adhuc p̄t vltērius
abstrahere formale a materiali quousq̄ tandē deueit
at ad quiditatē simplr imateriale. et hāc cognoscit: q̄
hāc abstrahit a singularib^o. Pretea. de subo demō
stratiōis oportet esse notū quid ē. ex p̄io posse. s̄ d̄ sub
stātus abstracti multa a p̄his demōstrant̄. sic patz du
odecio hui^o de itelligētia p̄ia. scz q̄ sit sempiterna. r̄ q̄
moueat sic appetibile r̄ intelligibile n̄ mota. r̄ q̄ ē vita.
et q̄ seper actu intelligit. et q̄ seipsā intelligat sic obie
ctū primū. ita etiā probat numez̄ intelligentiaz̄ iuxta
numerū orbū celestiuū mobiliū. ergo q̄ditates omniū
istoz̄ philosophi cognouerūt. Cōtra. Aristo. hic i l̄ra.
Sicut se habet oculus nicticozacis ad lucē diei: sic itel
lectus noster ad ea que sūt manifestissima i natura. cō
sūt substātie separate. s̄ primū ē ipossibile. ergo et 2^m.
Pretea. plus distat intelligibile increatū ab itelle
ctu creato: q̄ intelligibile creatū a sensu. sed intelligibi
le creatū nō p̄t apprehēdi a sēsū. q̄ multo min^o intelli
gibile i creatū ab intellectu creato. Pretea. n̄ plus
se extēdit potētia passiuā q̄ potētia actiuā sibi corrn̄s.
sed potētia actiuā intellectus q̄ est intellect^o agens nō

se extēdit vltra fantasmata r̄ sensibilia. ergo nec itelle
ctus possibilis: q̄ est potētia passiuā. Pretea. si sic. er
go hō possēt nālīter ad beatitudinē attigere. p̄sequēs
est falsū. ergo r̄ aīis. cōsequētia p̄bat̄ ex decio ethicoz̄
vbi dicit philosophus. q̄ felicitas consistit in specula
tione istarum substantiarum.

In ista questione sic procedā. Primo premitat
vnā opinionē. 2° subiūgam eius iprobati
tionē. Tertio dicā aliter ad questionē. Quantuz ad
primū est opinio q̄ aīa cōiuncta corpori nō potest i
telligere substātiaz̄ abstractaz̄ quiditates. Cui^o moti
ua sūt duo. Primū est. q̄ aīa d̄iuncta corpori nihil itelli
git nisi abstrahēdo a fantasmatib^o. sed sube separate
nō faciūt fantasmata nec possūt cognosci ex his q̄ faci
unt fantasmata. ergo r̄. probat̄ maior. q̄ lesō organo
fātāsie intellect^o ipeditur ab adiscēdo icognita: r̄ a spe
culādo cognita. q̄d non esset: nisi i vtraz̄ operatiōe fā
tasmatib^o indigeret. tū quia cū volum^o aliquid intelli
gere formam nobis idolū quo id asp̄icim^o. vñ 3° d̄ aīa
dicit q̄ sic se h̄nt fātasmata ad intellectū: sic sēsibilia ad
sensū. mior habet duas partes. p̄ia probat̄ sic. q̄ fātā
sia ē mot^o fact^o a sensu scōm actū. ex 2° de aīa. sed sube
separate nō sūt sēsibiles. ergo nec fātāsiabiles. 2° pars
probat̄. Tū q̄ effect^o qui nō adēq̄t potētia cause nō i
ducit in cognitionē q̄ditate cause. quia quiditas talis
cause excedit effectū illū. sed sube sepate si cognoscan
tur per illa q̄ faciūt fātasmata i nobis tantū cognoscūt
per effect^o huiusmodi: q̄ scilz̄ nō adēquāt potētiam sue
cause. ergo r̄. Tū q̄ finiti ad infinitū nulla ē pportō.
ergo nec alicui^o effect^o sensibilis est pportō ad quidita
tē dei. si ergo q̄ditas dei que ē p̄ia causa effect^o nō p̄t
cognosci p̄ effectū. multo min^o quiditas alteri^o sube se
parate. cū q̄libet alia min^o cāt q̄ p̄ia. scōz̄ p̄mā p̄pōez
de cātis. 2^m motiū ē. q̄ q̄ditas sube mālis ē p̄p̄i
um obiectū intellect^o n̄ i possibilis. q̄ nihil p̄t per se i
telligi a nobis. q̄d nec ē mālis q̄ditas. nec coḡscibile p̄
talē q̄ditatē. s̄ sube sepate sūt h̄s. q̄ r̄. p̄mū māifestū ē
de q̄ditate subaz̄ imaterialiū. 2^m p̄bat̄. vt p̄i^o p̄ iade
q̄tionē r̄ iproportōnē. maior on̄dit̄. q̄ obiectū pportō
natur potētie cui^o est. intellect^o aut̄ ē potētia ex̄ns i mā:
nō tñ operat̄ mediāte organo. q̄ obiectū ei^o erit ex̄ns i
materia. n̄ aut̄ cōsiderat̄ i quātū ex̄ns i māfia. talis autē
ē q̄ditas sube mālis abstracta p̄ intellectū agētē. Cōn
firmat̄. q̄ nisi q̄ditas mālis eēt obiectū intellect^o possi
bilis n̄ videret̄ nece p̄ere actionē intellect^o agēt̄ circa
obiectū intellect^o possibilis.

Quantum ad 2^m cōtra istā opinionē arḡ p̄ q̄nq̄
rōes. P̄io sic. oēs hoīes scire desiderāt. ex p̄metha.
ergo maxiaz̄ sciaz̄ maxie d̄siderabūt. sic ē in p̄logo ar
guit p̄hs. maxia at̄ scia ē circa max^o scibilia. cō sūt p̄ie
cāe q̄ sūt sube sepate. q̄ scia p̄iaz̄ cāz̄ maxie desiderat̄
ab hoīe nālī. s̄ desideriuū nāle n̄ est ad ipossibile. ex p̄i
mo metha. nā alias eēt frustra. q̄ possibile ē hoī h̄re sci
entiā d̄ p̄is cātis: q̄ sūt sube abstracte vlt̄ sepate. Pre
te rea 2° q̄ p̄hs. io. ethico. p̄bat. q̄ felicitas hoīs p̄sistit
i speculatiōe vitat̄. r̄ cōcludit i fine capli q̄ sapiens erit
vtiq̄ felicissim^o. r̄ s̄ ip̄z̄ i. 6° ethico. sapia ē circa altissi
mas cās. q̄ i speculatiōe altissimaz̄ cāz̄ p̄sistit felicitas
hoīs. ad felicitatē aut̄ hoīs. cū sit finis p̄p̄i^o hoīs nō ē i
possibile homi p̄tigere. nā vt d̄r 2° h^o. nullus conat̄ ad
f̄minū nō futur^o veire. Itē natura d̄dit hoī necia ad

attingēdū hūc finē. sicut potest probari a simili de stel-
lis. sicut ponit 2° de celo et mūdo. q^d si stelle per se mo-
ueri possēt motu progressiuo: natura dedisset eis instru-
mēta et organa ad motū. ¶ Respondet ad istas duas
rationes q^d possibile est hōi scire sciētā maxie scibilez.
quātū ad primā rationē. et speculari altissimas causas
quātū ad secūdā. nō tamē in hac vita. sicut omnes dī-
derāt in hac vita bītudinē. scdm Augusti. 13. de trini-
tate. ad quā nō possum⁹ pertingere in hac vita. ¶ Con-
tra. felicitas de qua loquitur Aristo. decio ethicoz. habe-
ri potest in hac vita. dicit enī sic. q^dre erit vtiq³ felicitas
speculatio quedā. opus autē erit et exteriori p^{er}spira-
te. nō enī per se sufficiens natura ad speculari. sed opor-
tet corp⁹ sanū esse et cibū et reliquū famulatū existere
et: sed certū est q^d illa nō habētur nisi in hac vita. Lō-
firmatur. quia nō est certū. tū ex intētiōe p^{er} hōi q^d ponat
aliā vitā esse. q^d in diuersis locis. vt in 2° de aīa. et 12° h^o
vide⁹ log dubitatiue. sed certū est secūdū ipsū felicitā-
tē esse finē hōis. et per hōis possibilē attingi. ergo B de-
bet poni in aliq³ statu quē certū sit illū certitudinaliter
posuisse. ¶ Preterea. cōtra respōsiōnē in se arguit. pri-
mo sic. potētia ip^{ro}portionabilis alicui obiecto nō pōt p^{er}
aliquē habitū adueniētes sibi cognoscere per se illud
obiectū. q^d si potētia itellectina aīe cōiūcta corp⁹ sit i-
pproportionabilis quiditati substātie separate. per nul-
lū habitū quē reciperet cū eadē reānebit separata po-
terit fieri p^{ro}portionabilis. ergo itellect⁹ separat⁹ nō co-
gnosceret illas substas separatas. sic nec dīct⁹. p^{er} hōi maio-
ris. quia oīs habit⁹ receptibilis in aliqua potētia. vel re-
spicit p^{ro} obiecto p^{ro} obiectū istius potētie. puta. si
sufficiat ad eliciēdū oēm actū illius potētie in ratione
proximi p^{ri}ncipij et formalis elicitui. vel respicit p^{ro} ob-
iecto p^{ro} alioq³ particulare cōtētū sub obiecto potē-
tie. sicut patet de diuersis habitib⁹ potētie itellectiue
Exēplū p^{ri}mi. habit⁹ metaphisic⁹ forisā. exēplū scdi. ha-
bitus geometric⁹ vel arismet⁹. nūq³ tamen habit⁹ re-
spiciēs p^{ro} obiecto alioq³ ip^{ro}portionabile potētie po-
terit recipi in tali potētia. ¶ Preterea. si itellect⁹ sepa-
tus cognosceret alioq³ obiectū per se q^d mō nō potest
cognoscere. puta. quiditatē taliū substātiāz. ergo nō
esset eadē potētia tūc et mō. q^d eiusdē potētie est idem
obiectū. ex 2° de aīa. ¶ Preterea tertio ad p^{ri}ncipale
sic. philosoph⁹ 2° huius arguit sic. si fines essent infini-
ti nullus esset agēs per itellectum. cōsequētia illa nō va-
let nisi agēs per itellectū intēderet nō solū finē p^{ri}-
mū. sed oēs fines essētiāliter ordiatos. nullū autē agēs
per itellectū intēdit agere p^{ro}pter finē quē nō cogno-
scit. ergo agēs per itellectū cognoscit nō solū finē p^{ro}-
ximū. sed etiā omnes essētiāliter ordiatos in vltimū.
si ergo nō posset illū vltimū cognoscere nō est agēs
per itellectum. q^d p^{er} hōi negaret. ¶ Preterea q^uarto sic.
in 2° hui⁹ arguit p^{er} hōi sic. si cause essent infinite: nihil cō-
tingeret cognosci. illa cōsequētia nō valet nisi ad cog-
nitōnē cui⁹ libet oporteat cognoscere oēs cās. si q^u non
contingit intelligere primā causā que est maxima cau-
sa cui⁹ libet effect⁹: nullū effectū cōtingit intelligere.
¶ Preterea quinto sic. veritas rei aut est conformitas
rei ad propriā mēsurā. aut nō est sine illa cōformitate.
ergo si cōtingat intelligere veritatē alicui⁹ rei natura-
lis possibile erit intelligere cōformitatē illi⁹ rei ad pro-
priā mēsurā. illa mensura est proprie idea in mente di-

uina. sed cōformitatē ad ideā nō contingit intellige-
re: nō itellecta idea. cū respect⁹ nō intelligitur sine ter-
mino. ergo si est aliqua veritas a nobis itelligibilis. p^{er}
consequēs et idea. ¶ Respondetur ad omnes istas q^u
q^u rationes q^d nō cōcludunt nisi q^d cognoscim⁹ de sub-
stantijs separatis quia sunt vel inquātū sunt cause om-
niū istoz inferiorū. non autem p^{ro}pter quid. cum effe-
ctus deficiens nō sufficiat ad causandum notitiam de
quid est cause. ¶ Aliter respondetur q^d cognoscim⁹ de
illis substātijs quid non sunt. quia scilicet non sunt ali-
quid istoz inferiorū. per hoc enī cognoscimus ipsas
esse causas excedētes respectu horum. non autem co-
gnoscimus quid sunt. et hoc cōcludunt dicte rōnes. et
nō plus. ¶ Sed contra. p^{ri}mo cōtra vtranc³ solutionē
simul. nam scdm p^{er} hōi quarto huius. ratō quā facit no-
mē est diffinitio. diffinitio autem exprimit quid rei. er-
go vbi cūq³ intelligimus rationē quam significat no-
men. ibi possum⁹ intelligere quid est res. sed vbi cūq³
imponim⁹ nomē ad significandū ibi possumus intelli-
gere rationē quam significat nomen. nullus enī signi-
ficat p^{er} vocē: quod nō intelligit. substantijs autem ab-
stractis vel separatis iponimus nomina propria signi-
ficatiua ipsaz. quod patet. quia de nullo sūt vera illa
que de deo affirmātur: nisi de illa substantia separata
cui hoc nomē iponim⁹. ergo possum⁹ intelligere quid
sunt. ¶ Secūdo cōtra primā respōsiōnē specialiter ar-
guitur sic. nā scdm p^{er} hōi 2° posteriorz. capitulo illo. Itē-
rum autē speculari dū. vbi tractat de cognitione si est. et
quid est vult exp^{er}isse q^d quādo cognoscitur si est per se:
tunc cognoscitur quid est. quādo autē cognoscitur si ē
per accēs. nec cognoscim⁹ si est. neq³ quid est. cū ergo
de substātijs separatis cognoscim⁹ si est secūdū te. non
tamē per accēs. quia hoc nō est cognoscere si est. sequi-
tur q^d de ipsis possum⁹ cognoscere q^d est. maxie d^o deo
vbi idē est si est. et quid est. ¶ Preterea. ipossibile est co-
gnoscerē cōpositionē aliquozum: nisi cognitio terminis
vel extremis. quia secūdū p^{er} hōi p^{ri}o piermenias. capi-
tulo de verbo. esse significat quādam cōpōnē: quam si-
ne cōpositis nō est intelligere. sed esse immediate iest
quiditati illarū substātiāz. ergo si cognoscim⁹ substā-
tias esse. et per consequēs esse quiditati earum inesse:
sequitur de necessitate q^d cognoscim⁹ quiditates eaz.
¶ Tertio cōtra respōsiōnē scdm arguitur specialit^{er}
sic. quia in omni p^{ro}posiōne negatiua est aliqua p^{ro} p^{ro} a-
firmatiua p^{ri}o. q^d si cognoscat de suba sepaata q^d nō ē:
oportet cog^{er}ere q^d est. aīis p^{er} hōi. ex 2° pierm. caplo vlti-
mo. vbi dicit p^{er} hōi q^d illa p^{ro} p^{ro}: bonū nō est malū est vā.
q^d hec affirmatiua p^{ri}o ē vā: bonū ē bonū. et q^uarto hui⁹
dicit p^{er} hōi. notioz itaq³ ē dictio: q^d opposita negatio. stāt
ergo dicte rōnes iprobātes dictā opinionem.

Quantum Ad 3^m ē dicēdū ad q^uonē q^d sube se-
parate p^{er} itelligi scdm quiditates
pprias ab itellectu viator⁹ scdm modū q^d dice⁹. Lōclo
ista p^{er} hōi. tū ex ip^{ro}batōe dicte opionis. tū ex nono hui⁹
capitulo vltio. vbi dic⁹. q^d ignorātia de illis nō ē i nobis
sic cecitas: sed talis ē in nō hōitib⁹ itellectū. tū q^d si ef-
fectus ducit i cognitōnē cāe. q^d mag⁹ i cognitōnē mag⁹
cāe. q^d mag⁹ depēdet ab illa. mag⁹ enī ducit in cog^{er}-
tionem efficientis q^d materie. quia deus posset facere
illum sine materia. non autem posset facere sine effici-
ente. mag⁹ etiā ducit in cognitōnē efficientis remoti.

Secūdus

Tertia

quod minus potest fieri sine illo. Ad videndum autem quo modo iste substantie a nobis cognoscantur. notandum est quod sex sunt gradus cognitionis scilicet quibus correspondent alii sex gradus cognitionis intellective. Prima cognitio est intuitiva quae respicit obiectum ut patet est. 2° est abstractiva. quae scilicet est per speciem non intuitivam. sed potest esse in absentia obiecti. Tertia est per accidens contra praedictam cognitionem scilicet per privationem per se cognoscibilis. puta. cognitio obiecti praesentis oppositi obiecto primo modo. Quarta est cognitio per accidens. scilicet per privationem cognoscibilis per se secundo modo. puta. cognitio alicuius obiecti oppositi obiecto secunde cognitionis. quod in eius absentia cognoscitur per speciem tamen generatam ab opposito. Quinta est cognitio per compositionem specierum diversorum sensibilium. Sexta est cognitio alicuius per accidens. puta alicuius cui accidit obiectum per se. Exemplum primi. visus videt colorem. exemplum secundi. fantasia imaginat colorem visum. exemplum tertii. visus videt tenebram. exemplum quarti. fantasia imaginat tenebram. exemplum quinti. fantasia imaginatur montem aureum. exemplum sexti. homo videt per figuram et colorem. et cetera alia quae sibi accidunt. Similiter etiam correspondenter dicuntur sex gradus cognitionis intellective. Prima cognitio est intuitiva quae dicitur notitia visiva quae est de obiecto praesenti: ut patet est in sua existentia. Secunda cognitio est abstractiva quae est obiecti praesentis in sua specie generata ab obiecto quod potest esse absens in sua existentia. Tertia est cognitio obiecti oppositi obiecto primi modi. Quarta est cognitio obiecti oppositi obiecto secundi modi. Quinta est cognitio alicuius per conceptum aggregatum. Sexta est per accidens. cum aliquid cognoscitur per speciem illius quod sibi accidit. Exemplum primi. cognitio beatorum in patria et illa cognitio visionis est nobis forte impossibilis pro statu isto. de qua alias. Exemplum secundi. cum intelligo rosam absentem. Exemplum tertii. cum intelligo aliquid oppositum contrarie vel forte privatione obiecto intuitive viso. ut cum intelligo non visum obiectum intuitive. exemplum quarti. cum intelligitur oppositum contrarie vel privatione obiecto abstractivae cognitionis. puta cum intelligo non rosam abstractivae cognitionis. exemplum quinti. cum intelligo aliquid esse ens infinitum. necessarium. sempiternum. Exemplum sexti. suba intelligitur per speciem accitens. secundum unam opinionem. Ad propositum dico quod quiditas substantiarum separatarum non intelligitur nec primo nec secundo nec tertio. nec quarto: sed quinto modo. scilicet in conceptu aggregato. et aliquando sexto modo. scilicet per effectus suos. sube enim separate cognoscuntur per hoc quod multa apprehensa simul concipiuntur. quae omnia nunquam alibi inveniuntur. et nulli alii conveniunt. et iste est conceptus aggregatus. puta de deo quod est ens infinitum necessarium et primum. et cetera. quae omnia nulli conveniunt simul accepta nisi deo. et sic de aliis intelligentibus. Et sic patet ad questionem.

Ad argumenta Ad primum fundamentum cum dicitur quod nihil intelligitur nisi abstractando a fantasmatibus. aut intelligitur quod nihil intelligitur nisi cuius cognitionem accipimus a fantasmatibus. aut intelligitur quod nihil intelligitur nisi cuius species secundum se primum fuit in fantasia. primo modo deest maior. sed minor est falsa. sic enim de substantiis separatis possumus intelligere quid sunt. sic patet ex praecedentibus. si intelligitur secundo modo. sic illa maior est falsa. quia tunc nihil esset per se intelligibile nisi per se sensibile. quia nihil aliud facit propriam speciem in fantasia. quod est falsum. et contra omnes. nam anima multas res quoditates intelligit quae non faciunt propriam speciem in fantasia. ut incorporea. Item anima seipsam cognoscit. Unde anima diffinitur 2° de anima. co-

gnoscit etiam suas potestates et suos actus. et intentiones secundas. et multa alia. quorum nullum facit propriam speciem in fantasia. patet etiam quo modo omnia intelliguntur per abstractionem a fantasmatibus. quia nec in tertia nec in quarta nec in quinta nec in sexta cognitione veniret intellectus: nisi per se prima vel secunda. tamen multa non cognoscit primo modo nec secundo modo. et ita non abstracta. sed cognoscit ea per abstracta. quia cognoscit ea aliis modis insequentibus. Ad illud de lesione organi. dico quod causa ibi non est equalitas obiectorum utriusque potestatis. sed causa est ordo naturalis potestatum pro statu isto. quia intellectus nihil potest intelligere. nisi fantasia prima fantasmatem circa illud. Ad illud de idolo formato. bene verum est quod inde incipit cognitio sed ultra intellectus progreditur ad non habentia idola respiciens idola. Ad illud quod adducitur. de inadequatione effectus. dico quod non plus concludit nisi quod effectus substantie separate non ducit in cognitionem perfectam suae cause. sed hoc non obstante possunt ducere in cognitionem aliquam imperfectam. Ad illud quod additur. de inproportionem finiti ad infinitum. dico quod licet finiti ad infinitum non sit aliqua proportio commensurationis. potest tamen esse proportio cognoscentis ad cognitum. quae proportio magis requirit dissimilitudinem quam similitudinem. ut dicitur. Ad 2° fundamentum opinionis dicendum. quod illa probatio. scilicet quiditas materialis est per se obiectum intellectus: est falsa. si intelligitur obiectum primum. sub cuius ratione omnia alia intelliguntur. quia ostensum est multa alia per se et secundum suam quiditatem intelligi a nobis. quorum nullum est substantia materialis. Ad probatio nem de proportione obiecti ad potestatem. dico quod illa proportio est movetis ad mobile quae magis requirit dissimilitudinem quam similitudinem. quod probatur. quia aliter intellectus angelicus quidem non est intellectus in corpore nec in materia secundum eos non posset intelligere quiditatem substantie materialis: quae est in materia. Item intellectus noster non posset intelligere quiditatem rose ipsa non existente. cum talis quiditas non sit tunc materialis. Item secundum Avicenam primo metaphisice. ens et res prima impressione imprimuntur in anima. quae tamen non sunt quiditates materiales. et sic de multis aliis posset dari instantia. Dicendum ergo quod inter obiectum et potentiam non requiritur proportio in esse nec in modo essendi. nec in natura vel essentia. quia tunc oculus corruptibilis. quo modo videret solem incorruptibilem: et quare stella vel luna non cognoscit solem: requiritur ergo proportio dissimilitudinis quae est inter motum et mobile. si autem corpus potest movere intellectum. ergo multo magis incorporeum. cuiusmodi sunt substantie separate.

Ad primum principale. de illa similitudine ad vesperilionem patet quid dicendum sit secundum expositionem commentatoris positam in opponendo. quia illud exemplum Aristotelis non demonstrat res abstractas intelligere esse impossibile nobis. sic inspicere solem esse impossibile vesperilioni. quia si ita esset natura ociose egisset. quia fecisset illud quod de se naturaliter est intelligibile: non esse ab aliquo intellectu intelligibile. Sed contra rationem commentatoris dicitur satis probabiliter quod in suo argumento est fallacia consequentis. non enim sequitur. si natura fecisset intelligentias non intelligentes a nobis. ergo nec ab aliquo. est etiam aliud defe-

etiam in argumēto. quia frustra dicitur: quod ad finē ordina-
tur ad quē nō pōt pertingere. sic habet 2° phicoz. capi-
tulo de casu et fortuna. s; substantie separate scōz suā in-
telligibilitatē nō ordinātur ad intellectōnē nostram vt
ad finē. q̄ nō sūt frustra intelligibiles. licet nō possint in-
telligi a nobis. Exēplū. sol ei nō est frustra. licet nō pos-
sit videri a vesperilione. ¶ Ideo dicitur aliis q̄ similitudo
illa intelligit de potētia recipiēdi propriā speciē obie-
cti genitā ab obiecto per quā fit scōa notitia que dicitur
abstractiua. et tūc ē impossibile vtrūq; sed i vesperilione est
impossibilitas simplr. in nobis autē nō simplr. sed scōm
istū statū in quo tm̄ recipim⁹ spēs a sēsibilib⁹. ¶ Aliter
dicitur q̄ similitudo intelligēda ē d̄ quito gradu notitiē i-
tellect⁹. quātū ad difficultatē. nō quātū ad impossibilita-
tē secūdu⁹ mēta. ¶ Ad 2^m cū dī q̄ plus distat intelli-
gibile increatū. r̄. dīcēdu⁹ est q̄ verū est in esse. nō tamē
in cognoscibilitate nec in pportioe obiecti. ¶ Ad 3^m dī
vno mō q̄ maior ē falsa de illa potētia actiua q̄ tantus
est vni⁹. passiua autē est cōtrarioz. nisi loq̄mur de potē-
tia actiua prima. ¶ Aliter pōt dīcī cōcessa maiore q̄ in-
tellect⁹ in actu possibilis nō dicitur āpli⁹ passiuus. et vt fa-
ctus in actu circa effect⁹ substantiarū imaterialiū quos
apprehēdit per sēsus querit vlteri⁹ eaz cognitōnū mō
p̄p̄posito. ¶ Ad quartū cū dicitur q̄ hō posset naturalr
attingere beatitudinē. nego cōsequētiā. cui⁹ ratio est.
quia beatitudo cōsistit in notitia intuitiua eaz. qualis
nō habet a nobis pro statu isto. vt dictū est supra. Con-
tra. eiusdē potētie circa idē obiectū est eadē actio spēs.
ergo cognitio nostra pro nūc nō differt spēs ab illa visio-
ne. et tūc oēs essem⁹ beati. licet illi q̄ sūt in patria essēt
beatiores. sic etiā inter eos vn⁹ beat⁹ clari⁹ q̄ ali⁹ videt
deū. aīis p̄z. quia siue actio specificetur ab obiecto siue
a potētia. si vtrūq; ē idē et actō est eadē spēs. ¶ R̄ideo
illa cognitio differt specie a nra cognitioe. ad p̄batōnē
dicēdu⁹ q̄ verū est q̄n potētia ē eadē et obiectū idē. et se-
cūdu⁹ eūdē modū agūt. et adiucem se hnt. aliter posset
actio specificē variari. Exēplū. aqua idē obiectū ifrigi-
dat et humectat. q̄ sūt actōnes alteri⁹ spēs. ignis ēt abu-
rit lignū p̄p̄positū. et nō remotū. sed tm̄ calefacit. Itē
ista variatō pōt esse p̄pter mediū. exēplū. aliter videt
visus per aquam. et aliter p̄ aerē. et sol videt aliis i māe
q̄ i meridie p̄p̄ mediū vaporosū. Itē ista variatō pōt
esse p̄p̄ lumē. nā aliter videt obiectū aliqd i luie can-
dele. et aliter i luie solis. Itē ēt variatō pōt eē p̄pter rō-
nē cognoscēdi. nā aliis videt aliqd p̄ speciē p̄p̄riā rectā
aliter p̄ reflexā. vt p̄z de obiecto viso i speculo reflectē-
te. Ad p̄positū. illa visio q̄ ē in via. et ista q̄ ē in p̄ria: hnt
diuersa lūia rep̄ntata obi. q̄ adiucē spēs distigūt.
¶ Et manifestū ē q̄ res hnt p̄cipiū: et q̄ cause rerum
entiū nō sūt infinite. r̄.

Queritur Utrū sit ponere statū in
oī gñe causaz. ¶ Et vide-
tur q̄ nō. qz mot⁹ nūq̄ icēpit: maxie cir-
cular]. ex s^o phicoz. et si hoc. ḡ nec gñatō
vnq̄ icēpit. ex 2° de gñatiōe. et p̄ cōsequēs
fuerūt infinite gñatiōes. s; q̄libz gñatiō
habet propriā causā efficiēte. p̄ximū finē. et materialē
in his q̄ generātur p̄ p̄pagatōnē. ergo oēs cāe fuerūt i-
finite. ¶ Preterea. iter primū efficiēs et q̄libz efficiēs
et sic de alijs cāis māli forāli et finali: est distātia ifini-
ta. ergo possūt accipi media in finita. aīis patz spēs aliter

de p̄rio efficiēte qd est infinitū. et alio efficiēte finito. s; inter finitū et infinitū est ifinita distātia. ergo r̄. p̄ba-
tio n̄e. quāto aliq̄ magl distāt: tāto iter illa p̄nt eē plu-
ra media. ergo si distāt in ifinitū. in finita possūt eē me-
dia inter illa. ¶ Cōtra. philosoph⁹ hic in littera.

R̄ideo In ista questione p̄rio aliq̄ distictōes p̄re-
mittent. 2° cōclusiones aliquę adducen-
tur. ¶ Quātū ad primū sit ista p̄ria distictio. q̄ causa-
rū quedā sūt per se. quedā per accēs. Voco causā per
se que secūdu⁹ propriā naturā causat. et nō secūdu⁹ ali-
aliquid sibi accēs. s; cāz p̄ accēs voco q̄ n̄ scōz nāz. p̄p̄riā
s; scōz aliqd sibi accēs cāt. ex^m p̄rimi. edificator: edifi-
cat. et homo hominē generat. exēplū secundi. musicū
edificat. et album generat. ¶ Secūda distictio sit ista.
q̄ causarum quedā sunt essentialiter ordinate. et que-
dam accidentaliter. Exēplū p̄rimi. vt homo et sol sūt
cause essentialiter ordinate hominis generati. Exem-
plū secundi. pater et auus sūt cause filij. ¶ Differt autē
ista distictio causarū a prima. nā aliud est loq̄ de cau-
sis per se. et per accidens. et aliud ē loqui de causis es-
sentialiter ordinatis. et accidentaliter ordinatis. nā in
p̄rimo est tantū cōparatio vnus ad vnū. scilicet cause
ad causatū. in secundo est cōparatio duarū vel pluriū
causaz inter se. inquantū ab eis est causatū. ¶ Notan-
dum autē q̄ cause essentialiter ordiate differūt a cau-
sis accidentaliter ordinatis tripliciter. Prima differē-
tia est. quia in causis essentialiter ordatis: secūda in-
quātū causat dependet a prima. licet non in esse. vnde
causa secūda nō agit nisi in virtute prime. sed in accēs-
taliter ordinatis: secūda non dependet a prima in quā-
tum causa. licet dependeat in esse suo. vel i aliquo alio
patet de filio qui potest generare p̄re mortuo. Secun-
da differentia est. q̄ in causis essentialiter ordinatis est
causalitas alterius ordinis et alterius rationis. quia su-
perior semper est perfectior. sed in accidentaliter ordi-
natis non est sic. Ista differentia sequitur ex prima. nā
nulla causa dependet essentialiter in causādo: a causa
eiusdē rationis. quia in causatiōe alicuius sufficit vnū
vnus rationis. Ex ista differentia sequitur manifeste
q̄ cause essentialiter ordinate sunt alterius ordinis et
speciei. cause autem accidentaliter ordinate eiusdem
speciei. Tertia differentia est. q̄ omnes cause essentia-
liter ordinate simul necessario concurrunt et requirū-
tur ad causandū. Alioquin aliqua per se causalitas deef-
fer effectui. sed in accidentaliter ordinatis nō necessa-
rio requiritur simultas omniū in causando. et bec ter-
tia dīa ex prima et secūda sequitur: si bene attendat.

Quantum Ad secūdu⁹ ostendam tres conclu-
siones. ¶ Prima conclusio sit ista.
In causis essentialiter ordinatis est impossibile simplici-
ter infinite. Hanc probō sic. Causa vt causa habet ra-
tionē p̄rimi. si ergo cause sint infinite: non est dare p̄ri-
mā. et per cōsequēs nec vltimā. et sic omnes erūt me-
die. tota ergo vniuersalitas causatorū essentialiter or-
dinatorum est causata. vel ergo ab aliqua sui ordinis et
vniuersitatis. vel ab aliqua causa que non est aliqd sui
ordinis et vniuersitatis. non p̄rimo modo. quia tunc il-
la esset causa sui. cū tota illa vniuersitas ponatur cau-
sata. ergo est secūdo modo. nam tota vniuersitas de-
pendentium dependet non ab aliquo illius vniuersi-
tatis: illa ergo causa a qua dependet erit prima. et etiā

essēcialiter ordinata. et sic habeo ppositū. ¶ Preterea si in causis essēcialiter ordinatis ē processus in infinitū. ergo dabit infinitū in actu. Quis ē falsū qd nullū potest. ¶ Sequētia p3 ex 3° dīa supradicta. qz oēs cāe essēcialī ordi nate sūt siml et cōcurrūt ad effectū. ¶ Preterea. p1^o ē qd ē ppiquū p1^o. ex 5° meth. caplo de p1^o. qz vbi nullus est primū: ibi nihil ē essēcialī p1^o. si g cāe cēntialī ordi nate essēt infinite nulla eēt p1^o et essēcialī ordinata. qd e vīe oppositū i adiecto. ¶ Preterea. i essēcialī ordinatis sēper superior ē pfectior in cādo. ex 2° dīa supradicta ergo si in infinitū ē superior i infinitū est pfectior. et per Quis infinite pfectōis in cādo. g nō cāns vīute alterius qz qdlibet cāns vīute alteri^o est depēdēs ab alio et im perfecte cāns. illa g q est infinite pfectōis ē simplr pma et habet ppositū. ¶ Secūda^o sit ista. in causis accītalī ordīatis est impossibilis infinitas. nisi ponat stat^o in essen tialī ordīat. Hāc oīdo sic. qz accītalī infinitas si po nitur: hoc erit nō siml sed successiue tātū. vt altez post altez. Tūc sic. oīs infinitas successiua h3 cāz perpetu ante ipsā. que cā in infinitū durat. illa cā ppetuās nō po test esse aliqd illi^o successiōis. qz oīa successiua sūt eius dē rōnis. g ē aliqd p1^o essēcialī. et alteri^o ordīs a q d pē det qdlibet cā illi^o successiōis. Et tunc illa cā erit p1^o et essēcialiter ordīata. et habet ppositū. Maior pbat. qz nulla difformitas ppetuā nisi in vīute alicui^o pmanēt is qd nihil ē illi^o difformitatis vel illi^o successiōis. ¶ 3° Delu^o sit ista qz si neget in causis essēcialis ordo: adhuc infinitas i cāis est simplr impossibilis. Hāc oīdo sic. cer tū est qz i entib^o aliqd est effectū. g a se. vel ab alio. vīa nullo. nō a se. qz scdm Augusti. p1^o de trinita. nihil est qd seipsū gignat vt sit necerit a nullo: qz a nullo nihil est effectū. g ab alio illud aliud erit p1^o cā. et per cō sequēs i illa erit stat^o. Si dicat qz illa agit in vīute alte rius p1^ois. Cōtra. qz erit essēcialī ordīata. qd nega bas. ¶ Sic ergo patz ad qonē qz infinitas i causis esse tialiter ordīat est impossibilis simpliciter.

Ad argumenta Ad primū. cōcedit qz possi ta gnatōne i finita qz cause sūt infinite. s3 iste sūt accidētaliter ordīate. vt predi ctū. est. ¶ Sed ē dubius de cā materiali. vtrū materie sint infinite. Rūdeo. posito qz materie essēt plures for sā nō esset icōueniēs ipsas esse i finitas successiue. sicut pceditur de alyc cāis accītalī ordīat. tenēdo tñ cūz p1^o qz tātū vna ē mā oīm formaz. vt p3 p1^o p1^ois. et p1^o de gnatōe. Dico tūc qz nō sūt infinite. sed manet vna materia nūero in gīato et corrupto. qz gnatō vni us ē corruptio alteri^o. et cōuerso. ¶ Cōtra. septio hui^o dicit qz generans gnat aliud p1^o materiā. ¶ Rūdeo qz intelligit qz alia ē materia i gīante et genito. tñ cū pōt stare qz sit eadē successiue in gīato et i corrupto. et hoc in infinitū. ¶ Ad 2° dīcēdū qz duplex ē distātia. qz dā dimēsiua. et quedā pfectiua. si loqmur de distātia pfectiua. sic cōcedo aīis. qz inter primū efficiēs et qdli bet aliud est infinita distātia. sed tūc nego cōsequen tiam. sicut patet de cōtrarijs que maxime distānt tali distātia. et tamē aliq sūt p1^oria nō habētia medium Ad probationē cōsequētie patet qz procedit de distā tia dimēsiua. d q aīis est negādū. sic p3 d se. qz iter vcl et creaturā nō ē distātia dimēsiua. s3 p1^oalis.

¶ Sed si infinite essent pluralitate: species causaz nō esset ita cognoscere.

Veritur Utrū infinitū possit co gnosci a nobis. ¶ Et vi detur qz sic. nā de^o est infinit^o. sed deuz possum^o cognoscere. sic pbatū ē superi us. g infinitū cogīcī a nobis. Cōfirmat qz cognitio rei est p oēs cās. scdm p1^o m hīc i 2° ergo per primā causā. s3 p1^o cā ē infinita. g infi nitū cogīcī a nobis. ¶ Preterea. illud cui^o diffinitō et passioēs assignātur a nobis et ei nomē iponim^o intel ligit a nobis. s3 infinitū est huiusmodi. sic p3 tertio p1^o coz. caplo d i finito. g rē. ¶ Preterea. oēs spēs quozun cūqz genēz sūt itelligibiles a nobis. qz diffinibiles. sed spēs nūeri et figure sūt infinite. qz vītra vna speciē da tā pōt accipi alia. et sic i infinitū. g possūt cogīcī. Si di cas qz iste nō sūt vere spēs quia nō existūt. Cōtra. spēs rose ē vere spēs. licz rosa nō existat. ¶ Preterea. arist: q1^o p1^o coz. caplo de vacuo arguit sic. si duo corpora pōt esse simul. g i infinita. ergo a fili si due spēs possūt esse fil intellectū. vt clarū ē qz sic. ergo et infinite. et qdli bet ē p1^o p1^o cogīcī. ergo infinita possūt cogno sci a nobis. ¶ Cōtra. 2° huius. si cause formales essēt in finite nihil cōtingeret scire. Idē dicitur p1^o p1^o cozuz d Anaxagorā ponētē p1^o p1^o infinita. qz tūc nihil esset cognoscibile. rō p1^o nō valet si infinitū possit cogīcī.

In ista qone p1^o p1^o p1^o vna opionē. 2° dīcā alī ad questionē. ¶ Quātū ad primū dīcī tur qz infinitū non potest intelligi a nobis secūdū intē tionē p1^o in littera. ¶ Pro qua opionē arguit sic. ob iectū p1^o intellect^o nostri est qditas rei materialis g nihil ē a nob cognoscibile nisi sub rōe qditar rei mā lis. s3 infinitū nō est aliquid materiale nec contētū sub quiditate materiali. ergo nō est a nobis cognoscibile. ¶ Preterea. si infinitū posset intelligi a nobis. vel hoc esset vna intellectōne. vel plurib^o. sed neutro modo est a nobis cognoscibile. vt ostendā. ergo rē. maior pa tet a sufficiēti diuisione. mior probatur. quia non vna. quia tunc cognosceret per speciē vnam genitā ab obie cto. Tūc sic. omne agens agit secūdum qz est ens. ergo quod causat vna speciē est vnu in actu. omne autē tale habet vna formam. infinitum autem non habet for mā. quia forme est terminare. infinitū autē non termi natur. ¶ Secūdo probatur qz infinitū nō posset pluri bus intellectōnibus cogīcī. quia si sic. tunc essent in intellectu plures species simul. sed plures species itel ligibiles iunt plures forme eiusdē rationis. et per cōse quēs sūt icōpossibiles i codē. ex 5° hui^o. nō ergo possūt simul p1^oficere intellectū. g rē. ¶ Preterea. obiectū et po tēria pportionātur. s3 iter finitū et infinitū nō ē pportō. ergo intellect^o noster cū sit finit^o i effēdo: et p1^o i opā do nō poterit itelligere infinitū. ¶ Dis pmissis rādeē scdm istā opionē ad rōes i oppositū. ¶ Ad primū d deo dī qz vīcū de^o est infinit^o et pōt cogīcī a nobis. nō tñ sub rōne i finitū. qd pbat. qz de^o nō cogīcī nisi p effectum nullus aut effect^o adequr ei. et per cōsequēs nō pōt dū cere in cognitionē eius scdm qz infinit^o. ¶ Ad cōfirma tionē per idem. quia licet prima causa sit infinita: non tamen cognoscitur a nobis secūdū qz i finita. ¶ Ad ali ud dīcī qz multis iponim^o nomina qz tamē nō sūt itel ligibilia. Exēplū. significam^o enī nihil. et tamē nihil nō est itelligibile. Cū ēt dī qz infinitū diffinim^o. rē. dīcī qz diffinitio est duplex. quedā est diffinitō qd rei. qdā vō

quid nota. prima bene arguit diffinitum esse cognoscibile. sed 2^a no. quia potest esse tantum entis quam non entis. et tamen non ens non est intelligibile. talis enim diffinitio infiniti est posita tertio philosophorum. Contra aliud cum dicitur de speciebus numeri et figure. Respondet quod sole ille species qui in suis singularibus posuit per se ipsum apprehendi sunt a nobis cognoscibiles. tales autem sunt finite. Contra ultimum cum arguitur a simili. dicitur quod non est simile hic et ibi. quia locus est terminus corporis. et habet rationem forme in quantum terminas ipsum corpus. corpus autem locatum est sic materia. forme enim est terminare. et materie terminari. species vero intelligibiles habent respectu intellectus modum forme informatis et perficietis. intellectus vero modus materie et perfectibilis. nunc autem si una forma potest terminare et informare duo. pari ratione infinita. quia terminatio et informatio est a parte eius. ideo sequitur quod si unum locus potest terminare et recipere duo corpora. pari ratione infinita. et propter hoc illud ans est impossibile. sed si materia potest perfici a duobus formis non oppositis. non propter hoc sequitur quod ab infinito. quia hoc argueret ipsum materiam infinitam capacitatem. licet ergo intellectus possit informari duabus speciebus simili: non propter hoc sequitur quod ab infinito. Contra dicitur quod ratio philosophi est intelligenda quando est tanta repugnancia respectu paucorum: quanta est respectu plurium. sic est in proposito philosophi. quia est tanta repugnancia ex parte loci si in eodem loco sint duo corpora. quanta si sint plura. ideo sequitur quod si duo corpora possint esse simili. ergo infinita. non autem sic est de speciebus. quia non est tanta repugnancia esse sicut duas species in intellectu. sicut plures vel infinitas. Contra istas solutiones arguitur. et primo contra primam. cum dicitur quod deus non potest cognosci a nobis secundum quod infinitus. Contra. quia nos intelligimus deum ut creatorem. sed ut est creator est infinitus. quia potentia creativa est infinita. ergo intelligimus eum ut infinitum. Preterea. deus intelligitur a nobis ut est finis ultimus sed ut sic est infinitus. ergo intelligimus eum ut infinitum. probatio maior. quia ut in hoc dicitur. omne agens per intellectum cognoscit ultimum finem. ut ultimum est. arguitur enim ibi sic. si fines essent infiniti. ergo nullum agens per intellectum est. quia omne tale cognoscit finem ultimum propter quem agit. probatio minoris. quia omni bono finito contingit intelligere aliud magis bonum. si ergo deus secundum quod ultimus finis non sit bonum infinitum. ergo possumus intelligere magis bonum deo secundum quod ultimus finis. ergo aliquid aliud propter deum erit ultimum finis. quod est hereticum et absurdum. Preterea. omnis cognitio complexa presupponit cognitionem terminorum. sed infinitum attribuimus deo et reouemus a creatura. dicendo quod deus est infinitus et creatura non. ergo cognoscimus ipsum infinitum secundum quod est alterum extremum illius complexiois. et ut sic attribui deo: et reouemus a creatura. Contra scilicet cum dicitur ad argumentum quod nihil significat. et tamen non est intelligibile. Arguitur. quia voces sunt signa reum mediatis conceptibus. ergo nihil significat quod prius precocipiat et intelligat. ans patet primo periermenias. voces sunt signa passionum que sunt in anima. et ibidem dicitur quod sic voces sunt signa passionum. sic passionum sunt signa rerum. Confirmat. quia quarto huius dicitur. quod si nihil intelligitur: nihil significat. Preterea. impossibile est intelligere differentiam extremorum. nisi ipsa extrema intelligantur. sed nos intelligimus differentiam in ens et nihil. ergo cognoscimus ens et nihil. Confirmat. quia priuationes et negationes sunt intelligibiles. cum de ipsis formetur aliquid propositiones. et tamen priuationes et negationes sunt fortiter nihil. Contra tertiam solutionem de speciebus numeri.

videtur quod possumus intelligere numeros infinitos. quia per speciem unam unitatis potest intelligi alia unitas. sicut vult Augustinus quod per speciem unam solis possumus intelligere quot volumus soles. per speciem ergo unam unitatis possunt intelligi numeri infiniti per replicationem unitatis. non dico sicut et successive. sed hoc sufficit. Contra solutionem quartam. licet enim similitudo non valeat oino. tamen si videtur esse aliqua repugnancia ex parte intellectus quod possint infinite species esse intellectu in actu primo. sicut centrum potest terminare infinitas lineas. potest enim intellectus ut videtur scire infinita in habitu si esset quod imprimeret infinitas species in ipso. verum est tamen quod intellectus non potest naturaliter infinitas species acquirere. Luit ratio est. quia oportet quod acquireret illas species ex actibus suis. et per rationem quod procederet actus infiniti. quod est impossibile. tamen quod intellectus habeat infinitas species per infusionem: non videtur inconueniens. sicut forte habuit anima christi. de qua alias. quia magis est alteri nego. nec rationes facte pro opinione cogunt. Et ideo ad primam cum dicitur quod proprium obiectum intellectus nostri est quod dicitur rei malis. dico quod falsum est. sicut ostensum est supra. quod de cognitione subiecti separata. potest tamen pronunciarum una ratio ne sic. nullus habitus potentie potest aliquid habere pro obiecto diuis obiecto illi potentie. quia nunquam habitus excedit potentiam cuius est. sed habitus metha. habet pro obiecto ens in quantum ens. ut ipsemet concedit quod est alteri opinionis. ens autem in quantum ens est diuis quod dicitur malis. ergo quod dicitur malis non est obiectum adequatum intellectus. Ad 2^m rideo quod infinitum potest intelligi unica intellectioe. Ad probationem cuius dicitur quod haberet cognosci per unam speciem. concedo quod potest cognosci per unam speciem. non tamen genitum ab eo. sicut probatio procedit. vel dato quod gigneret unam speciem. non sequitur ex hoc quod infinitum esset terminatum. quia forma terminat illud in quo est. illa autem species genita ab infinito non esset in infinito. sed in ipso intellectu finito cognoscere. Contra illud etiam quod dicitur quod nihil intelligitur a nobis unica intellectioe nisi per unam speciem. arguitur sic. omne quod potest esse unum extremum unius propositionis apud intellectum potest intelligi unica intellectioe simplici. sed possibile est aliqua duo quorum due species sunt in intellectu esse unum extremum unius compositionis apud intellectum. ergo tamen maior probatio. quia intellectus tantum illud apprehendit simplici apprehensione primo quod opponit cum alio. probatio minoris. quia mons aureus non intelligitur una specie. cuius nihil unum tale sit in re extra: quod una specie facit in seipso. et per rationem nec in intellectu. et tamen constat quod mons aureus est extremum unius propositionis. ut si dicatur quod mons aureus est figuratum. vel aliquid tale. Preterea. multa possumus simili scire. ergo simili intelligere. Ratio patet. quia cuiuslibet sciri in actu: est species in intellectu in actu. ans probatur. quia si considero unam conclusionem per speciem in actu. et cognosco per possibile alias duas conclusiones in habitu. si non habeo species illarum conclusionum. sed pono per possibile quod singulare non sit ex in re quod possit facere speciem in sensu et per rationem nec in intellectu. vel tunc nunquam intelligam illam conclusionem. vel habeo illam speciem in actu. sicut de prima conclusionem. nec ex virtute fantastica potest abstrahi species illius conclusionis. quia ibi non possunt esse simili due species secundum te. sicut in intellectu. nec est inconueniens plura accidentia et plures species eiusdem rationis et generis secundum esse intentionale esse in eodem subiecto simili. sicut duo luita sunt in eadem parte medij. de quo dicitur amplius quito huius. Ad tertium dicitur pro:

Secundus

tionem obiecti ad potētiam dicēdū sicut prius. et potest sic argui contra eū: et quod de quod proportio loquaris, quod vel de proportione numerali, vel de proportione perfectōis vel de proportione finiti ad finitū. primo modo non potest, quod eadem potētia numero potest in plura obiecta numero. secundo modo non, ut intelligitur proportio perfectōis quod aliquātes sūptū reddit aliud, videlicet sius. n. infinites sūptū non reddet solē quod est alteri ratio. 3. modo non, quod proportio potētie et obiecti est proportio mouētis et moti. et tū si aliquid mouetur a finito potest etiam moueri ab infinito. sic celū potest moueri a deo quod nūc mouet ab angelo. Ad formā istā sūptū dictū fuit quod illa proportio eū sit motui ad mobile magis regit dissimilitudines quod similitudinē. Opinio ergo predicta non cogit quod ad rōes nec valet quod ad respōsiones.

Quantum ad scōs pncipale pmo pmittā quōsdā distinctōes: 2. onā aliq̄s cōclusiōnes. Quātū ad primū sit ista prima distinctio quod infinitū potest tripl̄r accipi. s. negatiue: p̄uatiue: et cōtrarie. primo modo dicitur infinitū quod non est aptū natū finiri s̄ repugnat sibi eo modo quo dicitur: 3. p̄bisi. quod p̄uct? est infinitū. sic vox est inuisibilis. Infinitū p̄uatiue dicitur quod p̄uatiue finē vel finitāte in apto nato finiri. et hoc sonat vocabulū. Infinitū cōtrarie est quod negat finitāte ponēdo ei? oppositū. et isto modo loquitur aliter et boetius sup̄ p̄dicamēta. capitulo de q̄litate: ubi dicit sic p̄bisi. q̄litate inest h̄re p̄riū sicut iniustitia cōtraria est iusticie. iniust? n. cōtrarie dicitur eo quod h̄z bitū cōtrariū exactib? generatū. sic infinitū cōtrarie negat finitāte cū positōe cōtrary. puta infinitū extēsū sine terminis. et sic loquitur p̄bisi. p̄tra parmenidē et melissū. Istud infinitū cōtrarie dictū potest dupl̄r intelligi. vno modo quod sit actu existēs sine terminis. alio modo quod sit i potētia. quod diffinit p̄bisi tertio p̄bisi. s. infinitū est cui? q̄ritate accipiētib? sp̄ est aliquid extra accipere. ita quod q̄ritatūq; accipiat sp̄ est aliquid extra si tū esset p̄uatiue vel negatiue non sp̄ esset aliquid extra accipere. ergo infinitū duob? modis vltimis. s. p̄uatiue et cōtrarie sp̄ est i q̄ritate molis vel virtutis. q̄ritas autē oīs dicta p̄prie vel methaphorice est magnitudo vel multitudo dicta p̄prie vel methaphorice. ergo oīs infinitas talis est i magnitudine vel multitudine p̄prie vel methaphorice. Secūda distinctio sit ista quod infinitū potest dupl̄r accipi. vno modo p̄rōe i finitatis i se. alio modo p̄ substrato rōni i finitatis. et p̄ eo quod subē tali rōi. aliud est. n. q̄rere de rōne i finitatis in se. et aliud de eo quod subē tali rōi i finitatis sicut aliud est q̄rere de ente p̄ acciōs. aliud est q̄rere de eo quod subest vel est sub ente p̄ acciōs. p̄bisi. n. sexto hui? p̄bat q̄dā de ente p̄ acciōs. ex quo sequitur quod de ente p̄ acciōs potest esse sciētia. et tū ibi p̄bat quod de ente p̄ acciōs non potest esse sciētia. p̄imum intelligitur de ratione entis i se. scōm de illo cui inest. sic in proposito dicitur de infinito.

De secundo declarabo. s. cōclusiōnes. prima cōclusiō sit ista. Infinitū cōtrarie i magnitudine vigoris vel perfectōis a nobis est intelligibile. hāc ondo sic. d̄s est i infinitus cōtrarie i magnitudine perfectōis. sed d̄s est a nobis intelligibilis. ergo et. maior p̄z. q̄z d̄s est infinitus et non negatiue nec p̄uatiue. ergo cōtrarie. minor est onsa superior. Secūda cōclusiō sit ista. Infinitū cōtrarie i multitudine non potest cognosci a nobis s̄ tanq̄ vnū obiectū. hāc ondo sic. intellectus quod includit cōtradictionē est impossibilis. sed intellectus intelligēs infinitū cōtrarie i multitudine est huiusmodi. ergo

Quinta

et. maior est euidentis. sed minor p̄z ex precedentibus. tūz quod non est dare infinitū i re i actu. tūz quod infinita multitudo ne sūt intelligibilia i finitis actibus: quod repugnat intellectui nostro. Tertia cōclusiō sit ista. Infinitū cōtrarie i multitudine non potest intelligi a nobis successiue. puta intelligēdo vnū post aliud. hāc ondo sic. Si infinitū i multitudine potest intelligi successiue. ergo cōtingit infinitū p̄rāfire. p̄ns est euidenter falsū. ergo et aliis. p̄batio onē quod si cōtingeret intelligere infinitū i multitudine successiue. oporteret totā istā multitudinē p̄rāfire. Nota tādū autē est quod ista cōclusiō videt̄ ire ad mētē p̄bisi: et certū est quod de actibus intellectus actu i finitis siue s̄ siue successiue. quod virtus non sufficit ad tot actōes h̄ndas s̄ siue successiue. et hoc modo loquitur p̄bisi. habitualiter autē intelligi infinita p̄ spēs p̄pas non quidem naturalit̄ acq̄sitas s̄ a deo impressas forte non est impossibile. d̄ quo alias. Quarta cōclusiō sit ista. infinitū cōtrarie i magnitudine quātitatis molis non potest intelligi a nobis. hāc ondo sic. intellectus quod includit cōtradictionē est impossibilis. sed intelligere infinitū i tali magnitudine includit cōtradictionem p̄ q̄to non est dare tale infinitum in re. ergo et. Quinta cōclusiō sit ista. infinitū p̄uatiue i magnitudine molis non potest intelligi a nobis. ista p̄bat sic precedēs. quod non est dare aliquā talē magnitudinē quod sit apta nata finiri. et non sit actu finita. et iō intellectus intelligēs tale infinitū repugnat rei. Sexta cōclusiō sit ista. infinitū p̄uatiue i multitudine non potest intelligi a nobis hoc p̄z sicut precedēs. quod nulla est multitudo quod sit apta nata finiri. et non actu finita. quare intellectus intelligēs multitudine i finitā repugnat rei. Aduertēdum quod oēs predictę cōclusiōnes accipiūt infinitū p̄ re substrata et quod subicit rōi i finitatis. Si autē q̄rat de infinito accepto p̄rōe i finitatis in se. sit ista septima cōclusiō. s. quod infinitū isto modo potest intelligi a nobis: quā sic ondo. impossibile est aliquid intelligere in eē vel non in eē alteri nisi ipsū prius apprehēdat ab intellectu simplici. s̄ i finitū oī modo dictū possumus cognoscere alicui in eē vel non in eē. ergo necessario ipsū infinitū ut sic prius est apprehēdēdū ab intellectu. Ex oib? p̄dictis cōcludo correlatiue quod infinitū acceptū p̄ re subtracta sic est impossibile intelligi. vel non intelligi. sicut est possibile eē vel non eē ex pte rei. vñ infinitū perfectōe sic est d̄s est intelligibile a nobis. Infinitū autē i magnitudine molis vel i multitudine fm̄ actū non. Itē infinitū i eēntialr ordinatis vel i actu vel i potētia seu p̄uatiue seu cōtrarie non potest intelligi a nob. cui? rō est quod repugnat rei. infinitū autē siue i multitudine siue i magnitudine: siue i q̄buscūq; acciōalr ordinat̄ i potētia accipiat potest intelligi a nob et p̄ potētialr acceptū. ut sic sp̄ intellect? cōformet̄ rei. Octaua cōclusiō sit ista. Infinitū negatiue potest intelligi a nob. p̄z. quod p̄uct? vel vnitas potest intelligi a nobis. s̄ ipsa sūt infinita negatiue. ergo infinita negatiue p̄nt a nobis cognosci. Ex predictis patet quid sit dicendum ad questionem.

Ad argumenta ad p̄mū et ad cōfirmationē p̄z quod v̄z cōcludūt. quod arguunt de infinito i magnitudine perfectōis. quod est d̄s. vñ Damascen? q̄rto sentētiaz. quod hoc solū possumus scire de deo quod est infinitus et incōprehēnsibilis. Ad aliud cui? arguit quod infinitū potest diffiniri et passiones de eo demōstrari. dicēdū quod p̄bat de infinito accepto non p̄ re subtracta s̄ p̄rōe i finitatis in se. Ad aliud de infinitate

spes numeri et figure. dico quod omnes sunt intelligibiles a nobis non sicut successiue: tamen non contingit pertransire. Ad vltimum cum arguitur quod si duo corpora etc. dictum est quod infinite spes sunt esse sicut in intellectu actu primo. non naturaliter. sed si a deo infundantur sicut superius tractatum est. et tamen non sequitur quod intellectus in actu secundo possit intelligere infinita. Ad auctoritates philosophi in oppositum dico quod intelligit quod infinitas in multitudine que intelligitur per diuersas spes non potest intelligi a nobis. esto quod intellectus habet infinitas spes apud se. quod non posset elicere sicut infinitos actus et operationes. nec posset intelligere unum post aliud quod non posset ea pertransire. Et hec de secundo me habebis.

Amplius autem multis existentiis non insunt oibus oia: quo namque non possibile est unum principium esse in immobilibus: aut boni naturam: etc.

Intra tertium

librum metha. Queritur vtrum in immobilibus sit causa efficiens et finalis. et videtur quod sic. nam medium demonstrationis reducitur ad genus cause efficientis. sed scilicet mathe. que sunt de immobilibus vere demonstrant. ergo in immobilibus est vere inuenire rationes efficientis.

maior est nota ex secundo philosophico. ubi philosophus principia demonstrationis enumerat inter causas efficientes ratione medii. Tercio primo posteriorum dicitur quod principia demonstrationis sunt cause conclusionis. medium autem non est causa materialis: quod non intrat conclusionem. nec est causa formalis nec finalis. relinquitur ergo quod sit causa efficiens. Preterea immobilia sunt entia. ergo habent rationes finis. autem per se. sed contra philosophum. quod quod habet rationes entis habet rationes boni: cum bonum et ens conuertatur. finis autem et bonum sunt idem. ut dicitur hic. Contra Aristotem. hic in libro.

Respondeo

ad questionem. primo premitte aliquas distinctiones. secundo dicam ad questionem. Quantum ad primum sit ista prima distinctio quod immobilia sunt in duplici genere. quodam sunt immobilia mouentia ut deus et intelligentie. quedam que non mouent nec mouentur ut mathematica. Secunda distinctio sit ista quod duplex est efficiens. quodam deus est sine motu. quodam deus est cum motu. exemplum primi. deus qui non agit iterueniente motu. exemplum secundi. omnes agens philosophico. Tercia distinctio sit ista. quod duplex est finis quodam quod attingit mediante motu. quodam quod attingit sine motu. primo finis corrumpit secundo efficiendi. secundo finis primo. Quarta distinctio sit ista. quod motus reperitur in aliquo triplici. scilicet vel effectiue. vel sibiue. vel terminatiue. exemplum primi. deus et intelligentie. exemplum secundi. celum et quodlibet mobile. exemplum tertii. albedo et quelibet forma motum terminans. Quinta distinctio sit ista: quod finis reperitur in aliquo duplici. vno modo quod ipsum est finis. alio modo quod ordinatur ad finem. exemplum primi. deus qui est finis omnium. exemplum secundi. creatura omnia que ad deum ut ad finem ordinatur.

Quantum ad secundum videndum est primo de efficiente. de fine. de primo si sit sermo de immobilibus primo modo. scilicet sunt immobilia mouentia. sic dico

duo. primum est quod deus est efficiens immobile sine motu. secundum dicitur. omne efficiens immobile aliud a prima causa est efficiens per motum. Si autem sit sermo de immobilibus secundo modo. scilicet. nec mouetur nec mouentur ut sunt mathe. sic dico quod nullo modo reperitur in eis realiter loquendo ratio efficiendi. nec cum motu nec sine motu. nam mathe. ut talia non habent esse aliquod reale. De secundo questionem est de fine si sit sermo de immobilibus primo modo: quod sunt mouentia sic dico duo. primum est quod loquendo de fine primo modo quod est ipsum quod est finis. sic finis reperitur in prima causa que est omnium finis. et dicitur est quod loquendo de fine secundo modo putat finis reperitur in aliquo quod ipsum ordinatur ad finem. sic dico quod finis reperitur in omni creatura siue mobili siue immobili. Si autem sit sermo de immobilibus secundo modo. sic potest dici quod in eis non est finis aliquo modo realiter loquendo. Vel posset dici quod in eis est finis secundo modo ut finis reperitur in aliquo secundo quod ipsum ad finem ordinatur. nam mathe. eodem modo quo sunt aliquid circa primam causam ordinatur ad ipsam ad quam omnia entia ut ad finem naturaliter ordinantur

Sed hic est unum dubium vtrum in immobilibus possit motus reperiri. Dicendum quod de motu sibiue aliter est secundum viam philosophi. aliter secundum viam theologi. nam secundum philosophum nec deus nec intelligentie possunt esse subiectum motus sed sunt simpliciter immobiles. Sed secundum viam theologorum omnes intelligentie preter primam possunt moueri etiam localiter. quod moueri de loco ad locum non repugnat angelo. De immobilibus autem mathe. per quod in eis nullo modo est motus sibiue realiter loquendo. Si autem loquimur de motu terminatiue simpliciter negandum est motum in immobilibus esse. de deo quod per se. quod est omnino interminabilis. de intelligentiis etiam per se. quod licet sint producibiles in esse non tamen per motum. quod deus a quo producite sunt non producit aliquid per motum. De mathe. autem patet. quod non producantur in esse per motum. Si autem loquimur de motu effectiue. sic dico tamen in deo quod intelligentie est reperire motum. quod omnes mouent vel mouentur re possunt. De mathe. autem patet. quod nec mouent nec mouentur realiter loquendo. sic ergo patet ad questionem. Ad primum in oppositum dicitur est quod per se medium respectu conclusionis dicatur habere rationem efficientis non tamen est hoc realiter loquendo et per motum. sic loquitur hic philosophus. Contra. quod discursus demonstratiue vere esse quodam motus. Ratione. quod non est motus realis. quod sit per intellectum. Ad secundum dicitur quod non omne bonum habet rationem finis nisi illud ad quod omnia alia ordinantur. mathe. autem per se aliquid possunt dici esse ordinata ad finem extrinsecum. tamen in eis non est finis ad quem aliud ordinatur. ita quod vnus sit finis alterius proprie loquendo.

Non autem est possibile genus existentium vnum esse: neque vnus: neque ens. nam necesse differentias cuiuslibet generis esse et vnus esse qualibet. impossibile est autem predicari: aut species generis de propriis differentibus: aut genus sine suis speciebus. Quare si est vnus genus: aut ens: nulla differentia: nec vnus: nec ens erit. etc.

Ueritur Utrum genus predicet de differentia per se. Et videtur quod sic. nam homo per se est rationalis. generum rationale per se est homo. generum rationale per se est animal. contra prima probatur. quod per se necesse conuertitur in necessarium. exemplum primo. generum per se ipsum per se. contra prima probatur. quod homo per se est animal. si generum rationale per se est homo. sequitur quod per se est animal. Preterea. homo per se est animal. homo per se est rationalis. generum rationale per se est animal. ista illatio probatur. quod sic ex premissis necesse sequitur conclusio necessaria. ita ex per se per se. Preterea septimo huius dicitur quod quando aliquid de alio predicatur per se primo modo. vnus per se

Tertius

catur de alio. etiā i abstracto. ergo iste sūt vere. huma-
nitas est rōnālitās: et hūanitas est aīalitas. qz iste sūt p
se in pzo mō. hō est rōnalis. hō est aīal. ergo seqt qz ra-
tionalitas ē aīalitas. et tūc cōcretū predicabit de pcre-
to per se pzo mō. Dicēdo qz rōnale ē aīmal. ¶ Prefea.
si gen^o per accidēs predicat de dfa. ergo p accidēs pdi-
catur de specie. cōsequēs ē falsū: ergo et antecedēs. pro-
batio cōsequētie. qz quādo aliquid pdicat de aliq per
accidēs: predicat per accidēs de quocūqz in quo illud
formaliter includit. dfa aut formaliter includit i specie.
ergo si gen^o predicat per accidēs de differētia. ergo p-
dicat et d specie per accidēs. ¶ Cōtra. qz si sic. ergo vnū
aīmal erit multa aīmalia. cōsequēs est falsuz. ergo et
antecedēs. pbatio cōsequētie. quia aīal et rationale i-
cludūtur i cōceptu speciei. puta hoīs: aut ergo idē ani-
mal ipotatur per gen^o et differētia. aut aliud. et aliud.
si primū. ergo erit nugatio in diffinitione hoīs. si 2^m.
babetur ppositū. qz homo erit duo animalia.

Respondeo qz gen^o non predicatur per se de
differētia. qd patz p Auicēnā qn
to methaphice dicētē. qz licet gen^o et differētia predi-
centur de toto. id est de specie. nō tamē significat totū
per se. sed gen^o significat māle. differētia aut formale.
vtrūqz autē significat partē speciei per modū totius.
et sicut materiale est extra formale: sic cōceptus gene-
ris est extra cōceptū differētie.

Ad argumenta Ad primū neganda est cō-
sequētia. sed ē fallacia cō-
sequētis. per se itas autē significat causā predicati esse
in subiecto. superi^o autē nō habet causā quare inferi^o si-
bi insit. sed magl ecōuerso. in subiecto ergo pōt esse cā
inherētie pdicati. licet in predicato nō sit causa qz sub-
iectū sibi insit. Ad probationē dico qz nō valz similitu-
do de ppōne per se. et necia. Ratio hui^o est. qz antece-
dens nō potest esse verū vel necessariū: nisi etiā conse-
quēs sit verū vel necessariū. aliqgn posset esse verū si-
ne illo. ppō ergo cōuersa nō pōt esse vera seu necessa-
ria que se habet vt antecedēs: nisi propositio cōuertēs
que se habet vt cōsequēs sit vera seu necia. verū tamē
antecedēs potest habere causā quare pdicātū vel cōse-
quēs sibi insit. licet nō ecōuerso. vt dictū ē. aliqgn vni-
uersalis affirmatiua cōuertēret simpliciter. quia per se
presupponit de omni. ppō ergo per se nō necio cōuert-
titur in per se. ¶ Ad 2^m per idē. qz licet ex premissis ne-
cessarijs que se hnt vt antecedēs in sillogismo nō pōt se-
qui cōclusio nisi necessaria que se habet vt cōsequēs.
alioqui premissis possūt esse vere sine cōclusiōe. tamē
ex premissis per se potest sequi cōclusio p accidēs. licz
necessaria. ¶ Cōtra. pzo posterioz dicūt. qz si per acci-
dēs. ergo nō necessariū. ¶ Rōdeo. illud ē vep de acci-
dētibus cōparat ad subiectū. predicatio enī p acci-
dens generis de differētia: nō est aliqz modus per accidēs
qui opponit ad necessariū. de quo per accidēs habet
pzo posterioz. quādo scz predicat accidēs de accide-
te. vel accidēs de subiecto. vel subiectū de accide-
te. et de tali verū est qz si p accidēs. ergo nō necessariū. dfa
autē nō est proprie accidēs generis. nisi accipiēdo acci-
dens alicui^o quod est extra cōceptū quiditativū et for-
malē. et ideo talis predicatio per acci-
dens potest simul sta-
re cū necio. ¶ Ad tertiū dicēdū qz pmissis sūt false. scilz
humanitas ē aīalitas. et silt hūanitas est rationalitas.

Tertia

Ad probationē est sciēdū qz duplex est concretio. et du-
plex est abstractio. vna cōcretio ē ad subiectū. puta qn
aliquid denotat aliud qd est extra suā essentiā. alia ē ad
suppositū. puta quādo aliquid significat aliquid per
modū denotant aliquid pprie nature. exēplū primi.
albū quod denotat subiectū. exēplū secundi. vt bec al-
bedo est albedo. Silt est duplex abstractio correspon-
dēs. vna a subiecto. alia a supposito. pprio. exēplū pri-
mi. cū albedo abstrahit ab hoīe. exēplū scdi. cū albedo
abstrahit ab hac albedine. et hō ab hoc hoīe. ¶ Ad for-
mā ergo rationis dico qz dictū phi septimo hui^o verū
est de cōcretis et abstracti scdo mō. sed nō primo modo
vnde si bec ē vera. hic hō est hō: bec ē vera: bec hūani-
tas est hūanitas. nō tamē sic se habet i cōcreti et abstra-
ctis pzo mō. nō enī valet. si hō est alb^o. ergo hūanitas
est albedo. Ratio huius est. quia in predicatōne per se
pzo modo ē predicatio rōne quiditatis. quādo autem
predicatū est intra quiditātē subiecti: presciso quocū-
qz alio adhuc est de intellectu subiecti. sed si sit concretū ad
subiectū: subiectū est extra. nec predicatū est idē sub-
iecto. Ad propositū dico qz rōnale in cōcreto ideo pre-
dicat de hoīe. quia ratōne suppositi significat per mo-
dū totū. in abstracto autē auferi iste modus: et signifi-
cat per modū partē. pars aut nō predicat de toto. qre
iste abe sūt false. hūanitas ē aīalitas. hūanitas ē ratio-
nālitās. ¶ Ad quartū nego cōsequētia. ad pbationem
dicēdū qz ista maior ē vera: si illud dat itelligere et fa-
cit vnū per accidēs cū alio. differētia autē cū genere nō
facit vnū per accidēs. s; vnū per se. ¶ Aliter dicūt et est
idē. qz si gen^o predicat de differētia p accidēs: pprie nō
est predicatio per acci-
dens. qz nō est in aliquo isto: triuz
modoz qui ponūtur pzo postz. s; ē p acci-
dens largo mō.
eo qz predicatū est extra rationē subiecti. et sic per acci-
dēs didit strā p se pzo vel scdo mō.

¶ Similiter aut se habet circa nūc i tēpore. nō enī hoc
cōtingit fieri et corrūpi: attamē videt aliquid semp es-
se. non substātia aliqua existens. et.

Veritur Utrū idē nūc vel instās
sit in toto tēpore. ¶ Et ē
vna opinio sat cōis qz orit ex hoc tertio. et
etiā ex qrtō phicoz. caplo de tēpore. qz
est idē scdm substātia i toto tēpore: licet
sit aliud et aliud scdz esse. Qd onidit sic.
substātia ipsius nūc corrūdet sube ipsius mobilis. va-
riatio autē ipsius nūc scdz esse corrūdet variatōi mo-
tus. vñ scdz defluxū mot^o variat nūc scdz eē. licz māe-
at idē secūdū substātia ppter idētitatez mobilis i toto
motu. ¶ S; cōtra istā opionē inquātū vba vidētur so-
nare argi. p duas rōes phi qrtō phicoz. pzo sic. illa di-
cūtur sil que sūt in eodē nūc idisibili. si g idē ē nūc i to-
to tēpore. g illa q fuerūt i millesimo āno: et q sūt hodie
erūt simul. qd ē falsū euidenter. ¶ Rōdet q oia pnt es-
se in eodē nūc realiter. sic vnū mobile realit p suū mo-
tū hz esse i oibz ptib^o spacy. nō tñ oia sūt in eodē nūc se-
cūdū rōne. sic nec ē idē mobile scdz rōne. vt habz esse i
diuersis ptib^o spacy. ¶ Cōtra. vniformitas siltat acci-
piēda ē corrūdet idētitate ipsius nūc. vt q sūt i eodē
nūc realiter sūt siml realit. et q sūt i eodē nūc scdz rōne:
sūt siml scdz rōne. si g i toto tēpore ē idē nūc realit: et al-
terū secūdū rōne. seqt qz illa q fuerūt i millesimo āno
et q sūt hodie erūt sil realiter et secūdū veritate. licz nō

Ante scd3 rōez. qd nullus sane mētia diceret. ¶ Pre-
 terea scdo. cuiuslibet p̄tinui sūt duo t̄mini distincti. sed
 t̄ps ē qdā p̄tinuū cui⁹ t̄mini sūt ip̄a nūc. ḡ ip̄a nūc sūt
 distincta: ista rō d̄clarat. qz ip̄s nūc s̄z s̄baz ē aliqd̄ idiu-
 sibile d̄ genere q̄titat̄. tūc q̄ro cui⁹ p̄tinuū sit t̄min⁹ vel
 cui⁹ discreti sit ps. qz oē idiuisibile qd̄ ē p̄ se d̄ genere q̄-
 titat̄ v̄l ē t̄min⁹ p̄tinui. v̄l ps discreti. si p̄oif ps discreti.
 ḡ t̄ps ponit̄ discretū. qd̄ p̄hs nō p̄cederet p̄prie loquē-
 do. Si ponit̄ t̄min⁹ p̄tinui o3 ḡ q̄ sit aliud z aliud scdm
 q̄ terminat̄ aliā z aliā p̄tē p̄tinui. qd̄ ē p̄positū. R̄ n̄de
 tur q̄ v̄nū z idē nūc scdm rem potest terminare aliqd̄
 t̄ps ex v̄traq̄ parte sicut v̄nū z idē mobile p̄ suū motū
 terminat̄ aliqd̄ spaciū ex v̄traq̄ parte. qz prius existēs
 in principio alicui⁹ spacy sit postea p̄ motū in fine illi⁹
 spacy. ¶ Cōtra. qz illa eē accidūt illi nūc eidē scdm sub-
 stātiā z scd3 rē. qz p̄ te illud nūc manet idē sub diuersis
 eē. z p̄ p̄ns illa eē accidūt sibi. ergo nūc t̄ps nō p̄ se s̄z p̄
 accūs ē termin⁹ t̄ps. qd̄ ē falsū. nā oē idiuisibile de ge-
 nere q̄titatis p̄ se terminat̄ q̄titatē vel ē pars discreti
 q̄re seq̄t q̄ tale idē nūc nō sit idiuisibile p̄ se de gene-
 re q̄titatis. ¶ Preterea illa eē q̄ro cui⁹ generis sunt: si
 sint idiuisibilia de genere q̄titat̄. ergo sufficiūt ad ter-
 minādū p̄p̄riū p̄tinuū absq̄ illo nūc scd3 s̄baz. qd̄ nul-
 lus diceret. Si aut̄ sint alteri⁹ generis pura q̄litas.
 ergo q̄litas p̄ se ē rō terminādū p̄tinuū i genere q̄tita-
 tis. qd̄ ē falsū. vident̄ ergo rōnes p̄h̄stare. nec ip̄se eas
 aliq̄n soluit. ¶ Preterea ad p̄ncipale. si idē nūc scdm
 s̄bam flueret p̄ totū t̄ps. ergo totus ei⁹ fluxus cōpone-
 ret̄ ex idiuisibilib⁹. z p̄ p̄ns t̄ps cū scdm eos nūc fluēs
 causet̄ t̄ps. p̄ns ē manifeste falsum. ergo z āns. p̄batio
 p̄ns. qz nūc idiuisibile nō posset fluere nisi scdm esse di-
 uersa q̄ necessario sūt idiuisibilia: p̄bat aut̄ p̄hs sexto
 p̄h̄si. q̄ idiuisibile nō p̄t̄ moueri. qz tūc mot⁹ ei⁹ cōpo-
 neret̄ ex idiuisibilib⁹ qz prius p̄trās̄ minus vel eq̄-
 le q̄ maius. ergo t̄ps eēt cōpositū ex idiuisibilib⁹. qd̄
 est cōtra p̄hm. ¶ Preterea ois mutatio h3 aliquā mē-
 surā. si ergo idē nūc scdm s̄bam mutat̄ scd3 diuersa eē.
 o3 ip̄s vel suoz eē q̄rere aliq̄ mēsurā. illa vel erit t̄ps
 velerit nūc. z sic ī finitū. ¶ Dicēdū ergo aliter q̄ nūc
 ē aliud z aliud scdm s̄bam i toto t̄pe. sicut ē ali⁹ z ali⁹ p̄
 et̄ i tota līnea. sed ad saluādū p̄hm q̄ p̄ma facie videt̄
 dicere oppositū ē notādū q̄ nō ē int̄tio p̄h̄i q̄ idē nūc
 maneat i toto t̄pe. sed qd̄cūq̄ v̄nū nūc de p̄h̄i⁹ p̄side-
 ratū scdm se ē idē. z hoc ē dicere eē idē scdm s̄bam. cōsi-
 deratū aut̄ i ordine ad t̄ps p̄teritū z futurū n̄. sed cū sit
 t̄min⁹ p̄teritū z p̄ncipiū futuri d̄r̄ distigui secūdū eē. qz
 alia ē rō finis z p̄ncipij. vt sic. v̄nū ḡ nūc hēt identitatē
 secūdū s̄bam. i. a se z scdm se z hēt diuisionē secūdū eē
 respectu partij t̄ps. z nō ē tāta identitas istātis i toto
 t̄pe cū sint ī finita istātia q̄tra ē identitas v̄ni⁹ istātis. ḡ i
 toto t̄pe necesse ē eē aliud z aliud nūc scdm s̄baz. ¶ Et
 ad hoc valet declaratio p̄h̄i quā isti addūt p̄ se de mo-
 bili qd̄ manet idē: n̄ qd̄ mobile vt absolute p̄cedit mu-
 tationē qz h̄ mō nō ē t̄ps mēsurā ei⁹ nec aliqd̄ p̄tinens
 ad t̄ps. sed forte vt sic euū ē mēsurā ei⁹. de quo alias. s̄z
 mobile vt est sub vna mutatōe est idē scd3 s̄baz. i. scdm
 esse illi⁹ mutatōis p̄siderate i se vel scd3 se. ē aut̄ aliud
 secūdū esse. i. vt sub illa mutatōe t̄minat̄ p̄teritū z ini-
 tiat̄ futurū. z scd3 hoc d̄r̄ alibi z alibi esse nō qd̄ ē actu s̄z
 i eodē vbi medio iter extrema in q̄tū illud t̄minat̄ mo-
 tū scdm prius vbi z i choat motū secūdū posterius vbi

dicitur aut̄ alibi z alibi esse quatinus mutari est aliqd̄
 v̄triusq̄ extremi. ¶ Et hec de t̄tio methaphisice.

¶ Ens aut̄ multis modis d̄r̄: s̄z ad v̄nū z ad v̄nā ali-
 quam naturam. sed non equiuoce. zc.

Ircu quar

tū libzū methaphi-
 sice. ¶ Querit̄. Utz
 ens v̄niuoce p̄dicet̄.
 de oib⁹ entib⁹. vide-
 tur q̄ nō. p̄ p̄p̄h̄iri-
 um. Si ḡ igt oia en-
 tia vocet̄ equoocē nū-
 cupabit. ¶ Cōfirma-
 tur. qz nihil v̄nū p̄di-
 cat̄ v̄niuoce de oib⁹
 p̄ p̄ finitātē entij in
 nā. ¶ Cōtra p̄hs bic

i l̄ra. d. q̄ ens multipl̄r d̄r̄ nō t̄n̄ equoocē. ergo v̄niuoce.
 si v̄niuocum z equiuocum sunt immediata.

R̄ndeo In ista q̄dē p̄mo recitabo v̄nā opinionē
 secundo dicam aliter ad questionem.

¶ Quātū ad p̄mū sciēdū ē q̄ est vna opinio antiq̄ quā
 etiā sequunt̄ aliq̄ moderni tenētes p̄tē negatiuā. p̄ q̄
 arguit̄ multipl̄r. p̄mo auctoritatib⁹. nā. 4. b̄uius dicit̄
 p̄hs q̄ ens d̄r̄ de entib⁹ sic sanū de sanis. z q̄ metha. ē
 vna scia nō qz oia illa de qb⁹ ē dicant̄ scd3 v̄nū s̄z ad v̄nū
 .i. nō v̄niuocē s̄z analogicē. ḡ s̄z metha. qd̄ ē ens nō est
 v̄niuocū s̄z analogū. ¶ Preterea 7. hui⁹ d̄r̄ q̄ q̄litates
 z cesa. accūs sūt entia sic logici d̄nt̄ n̄ ens eē ens z n̄ sci-
 bile eē scibile. z sic vas d̄r̄ salubre z corp⁹: s̄z i oib⁹ ist̄ n̄
 ē v̄niuocatio ei⁹ qd̄ d̄r̄ d̄ p̄h̄i⁹. p3. ḡ zc. ¶ Preterea p̄mo
 p̄h̄i. dicit̄ p̄hs q̄ p̄ncipiū p̄cedēdi cōtra Parmenidē z
 Melissū ē qm̄ ens d̄r̄ multipl̄r. ¶ Arguit̄ etiā p̄ rōes z
 p̄mo sic. si ens ē v̄niuocū ad oia entia. ḡ ens ē gen⁹. p̄ns
 ē falsū z s̄ p̄h̄z: metha. ḡ z āns. p̄batio p̄ns. qz tūc ens
 diceret̄ i qd̄ de p̄h̄i⁹ differētib⁹ sp̄e. qd̄ ē p̄p̄riū generi
 ¶ Cōfirmat̄ rō. q̄ sciēs ē h̄s. ḡ p̄dicat̄ de entibus scd3
 rōez alicui⁹ v̄lis. nō d̄r̄. qz nō p̄dicat̄ i q̄le. nec p̄p̄riū.
 nec accūs. qz hec sūt eē cētia eius de quo d̄r̄. nō sic
 ens. nec etiā p̄dicat̄ vt sp̄s vt p3. ḡ reliquit̄ q̄ p̄dicat̄
 vt gen⁹. ¶ Preterea si ens ē v̄niuocū ad decē genera. ḡ
 descendit̄ i illa p̄ aliq̄s d̄rias. sint. a. z. b. aut̄ ḡ. a. z. b. iclu-
 dūt ens aut nō. si sic. ḡ i cōceptu cuiuslibet generis ge-
 neralissimi icluderet̄ bis ens: z p̄ p̄ns nugatio. Si nō. ḡ
 a. z. b. nō sūt entia. z tūc nō ens erit de intellectu ent̄. nā
 a. z. b. icludunt̄ icōceptib⁹ decē genēz. ¶ Preterea il-
 la q̄ sūt total̄. z imediate sub extremis d̄dictōis nihil
 ē cōe v̄niuocū. s̄z d̄s z creatura. s̄ba z accūs sunt h̄s. nā
 sūt sub ist̄ extremis d̄dictōis. depēdere z nō depēdere
 cātū z nō cātū. eē ab alio z non eē ab alio. p3 ḡ q̄ nihil
 ē eis cōe v̄niuocū. p̄bat̄ maior. qz ois p̄cept⁹ cois ē neu-
 ter respectu illoz q̄b⁹ ē cois. s̄z nullus p̄cept⁹ respectu
 d̄dictōioz ē neuter. s̄z ē necario alter illoz. aliogn d̄di-
 ctōia h̄rent mediū. ¶ Preterea. q̄ sūt p̄mo diuersa i
 nullo p̄ueniūt: sed de⁹ ē p̄rio diuersus a creatura z v̄nū
 p̄dicat̄ ab alio ḡ nec de⁹ z creatura nec decē gene-
 ra p̄ueniūt i aliq̄. nec p̄ p̄ns in aliq̄ p̄ceptu cois v̄niuoco
 maior ē euidēs sed p̄ia ps minor̄ de deo z creatura p̄-
 bat̄. qz aliogn de⁹ h̄ret̄ q̄ p̄ueniret̄ z q̄ differret̄ a crea-

tura. et ita non est simpliciter simplex. 2° ps de decem generibus probatur. quia aliter non esset negatiua immediata quam negatiua unum generis generalissimum ab alio. 3° non est falsum. et 4° probatur primo postea. probatio 3^one. quia tunc extrema illius negatiue conueniunt in aliquo toto. puta in ente. quod non potest esse in proposito immediate negatiua. sicut dicitur primo postea. ubi supra. ista generalis negatiua. quod sit non est substantia. non est immediata. ¶ Preterea ubi tamen est unitas attributorum non potest esse unitas uniuocationis. sed omnia entia attribuuntur ad substantiam in ratione entis: ut dicitur in 1° libro quarto. Item creaturae ad deum in ratione entis oportet ponere unitatem attributorum. sed ens non est uniuocum predictis.

Quantum ad secundum est alia opinio. quam teneo tanquam veram quod ens est uniuocum deo et creature. substantie et accidenti: et generaliter omnibus entibus de quibus predicatur. ¶ Ad cuius euidentiam primo mittitur una distinctio. 2° ostenditur triplicem conclusionem. ¶ De primo sciendum est quod uniuocatio est triplex. quodammodo est uniuocatio physica. quodammodo logica. et quodammodo metaphysica. uniuocatio physica est unitas nature ex natura rei circumscripto omni opere intellectus. de illa uniuocatione loquitur philosophus. 7° physice. quod dicitur. quod in specie spaliissima est proprie comparatio et non in genere. quatenus species dicitur una natura et uniuocum. non autem generis. sed latet equuocatioes in generibus: generis. non dicitur equuocum equuocatioe opposita uniuocatioe physice eo quod non contradicit sibi una natura vel postposita est. sed plures sunt quod dicitur comen. et themisti^o super primum de anima. uniuocatio ista soluta est in specie spaliissima que vere dicitur una natura unitate reali: minore tamen quam sit unitas numeralis. sicut declarabitur in 7. ¶ Uniuocatio logica est unitas alicuius realitatis vel intentionis prime sub una intentione logica concepte. ubi gratia. sub intentione generali vel dicitur vel alicuius alterius scilicet intentionis. Logicus. non considerabitur habet intentiones secundas adiunctas primis. ¶ Ex quo concludo correlarie primo quod aliquod transcendentis est proprie uniuocum uniuocatioe logica. quia licet nulla secunda intentio in genere puta generis et dicitur appetit alicui transcendentis et existenti est generis. sicut patet: aliquid tamen appetit sibi. puta intentio vltima que est logica et 2° intentio. ¶ 2° concludo quod aliquid est uniuocum uniuocatioe logica et equuocum equuocatioe physice non repugnat. patet. non ex predictis quod generis est equuocum equuocatioe physice. et tamen est uniuocum uniuocatioe logica. ¶ Uniuocatio metaphysica est unitas alicuius prime intentionis abstrahibilis per intellectum a pluribus ex natura rei circumscripta que cum intentione 2° vel logica. et hoc modo transcendentibus non repugnat uniuocatio. ut dicitur: ex quo concluditur correlarie quod aliquid est uniuocum metaphysice. quod non est uniuocum proprie physice loquendo. ¶ De secundo sit ista prima conclusio. Ens coiter sumptum non est uniuocum omnibus entibus uniuocatioe physice: hac ostendo sic: conceptui entis coiter sumpti non contradicitur una natura in re est. sed conceptus entis non est uniuocum uniuocatioe physice. autem est euidentis. quia conceptui entis in cois subsunt omnia entia de quibus certum est quod non dicitur aliquid una natura. 3° autem etiam patet ex precedentibus. ¶ 2° conclusio sit ista. ens coiter sumptum est vere uniuocum omnibus entibus uniuocatioe logica. hac ostendo sic. illud quod dicitur aliquid una realitate vel prima intentione concepta sub aliquid intentione logica est uniuocum uniuocatioe logica: sed ens coiter sumptum est habet. 2° maior patet ex diffinitione uniuocationis logice posite superius. minor etiam est euidentis. quia licet ens coiter sumptum non concipiat sub intentione generali vel dicitur vel alicuius alterius scilicet intentionis in genere: concipit tamen vel potest concipi sub intentione vltima que vltima est intentio secunda vel logica. ¶ 3° conclusio sit ista. ens coiter sumptum est vere uniuocum omnibus entibus uniuocatioe metaphysice. sic intelligendo quod ens di-

cit aliquem unum conceptum reale abstrahibile. ab omnibus entibus participantibus ens generalitatem. 3° que conceptum ens est predicabile de omni ente uniuoce et reali et in quodammodo ostendo sic: omnis intellectus certus de uno conceptu et dubius de duobus quibus ille certus generalitatem includit: habet conceptum illum de quo est certus alium a conceptibus de quibus est dubius et uniuocum illis. sed intellectus hominis potest esse certus de aliquo quod sit ens dubitando utrum sit deus vel creatura: substantia vel accidentis. et sic de aliis in quibus conceptus entis generalitatem includit sicut patet: ergo conceptus entis est alius a conceptibus dubijs et uniuocus eis ita quod ex se est neutrum et includit in utroque istorum. maior probatur. quia impossibile est eundem conceptum eundem intellectui simul esse certum et dubium. ergo vel est alius et habetur propositum vel nullus. et tunc non est certitudo de aliquo conceptu. est ergo alius. et si generalitatem includit in illis sequitur quod non tamen est alius sed etiam uniuocus. minor declaratur: primo de deo et creatura. quia quilibet philosophus antiquus fuit certus illud quod ponebat primum principium esse ens. puta vnus qui posuit ignem principium: alius aqua. quilibet. non erat certus ignem vel aquam esse ens. erat tamen dubius utrum esset ens creatum vel increatum primum vel non primum. non. non. erat certus quod esset ens primum. quia tunc fuisset certus de falso: falsum autem non contingit scire nec erat certus quod esset non primum quia tunc non posuisset oppositum. ¶ 2°. probatur de substantia et accidente. Nam philosophi diuersi diuersimode opinati sunt de lumine quorum vnus ponit quod sit accidentis. alius quod sit corpus et substantia. et ille quod ponit quod sit substantia est certus quod est ens. sed non est certus quod sit substantia quia tunc esset certus de falso. nec quod non est substantia quia oppositum ponit. ¶ Rursus dicitur quod quilibet talis philosophus habuit duos conceptus in intellectu suo proprios quod propter pinguitatem analogie videtur esse vnus conceptus et propter istam pinguitatem que videtur vnus conceptus videtur esse certus de vno hoc est de illis duobus dubie conceptis. ¶ Contra. quia ex ista euasione videtur destrui omnis via probandi unitatem uniuocum alicuius conceptus. Si. non dicitur homines habere unum conceptum comitem ad sorte et platonem. negabit tibi et dicit tibi quod sunt duo conceptus. sed videtur vnus propter magnam pinguitatem et similitudinem. ¶ Confirmatur ratio principalis. quia omnis conceptus predicabilis de pluribus secundis vnus nomen et vnus ratio est vnus unitate uniuocationis. hoc. non est descriptio uniuocum in antepredicamentis. sed conceptus entis est huiusmodi. nam predicatur in quod et includit generalitatem in entibus inferioribus de quibus dicitur quod patet. et per omnia predicatur secundis nomen et definitio. ergo conceptus entis est uniuocus. ¶ Preterea prima dignitas seu primum principium non est multiplex. ergo nec ens. et per omnia uniuocum. autem patet. quia primum principium non est distinguendum cum sit notissimum et firmissimum ex 4°. huius. 3° autem probatur. quia primum principium constituitur ex ente. que si primum principium non est multiplex. ergo nec ens ex quo constituitur. ¶ Preterea probatur specialiter quod sit uniuocum ad substantiam et accidentis sic. si ens non est uniuocum substantie et accidenti. ergo intellectus noster non potest habere conceptum quiditatum de substantia. consequens est euidenter falsum. ergo et antecedens. probatio consequentie quia substantia non imutat immediate intellectum nostrum ad intellectionem sui cum non intelligitur per statum isto nisi per speciem accidentis sensibilis sed nullus conceptus quiditatus substantie potest haberi per imutationem accidentis sensibilis nisi possit abstrahi a conceptu accidentis: et ille necessario sic abstractus est uniuocus. alias non esset abstrahibilis. talis autem conceptus

maxie videt esse conceptus. nā nullus alius esset qd
ditatiuus. maior p3. qz qdqd presens et imediate imu-
tat intellectū illi' absētia potest nāliter ab intellectu co-
sci qm nō imutat. sic appet in 2° de aia. qz visus ē perce-
ptiuus tenebre qm lux nō est presēs: nec visus imutat.
ergo si intellect' imutat a suba imediate ad actus circa
ipsū: seqret qz quādo suba nō esset presēs posset ei' ab-
sētia nāliter cognosci. et ita posset nāliter cognosci in
hostia cōsecrata nō esse substātiā panis. qd est manife-
ste falsū. nullus ergo cōcept' qditatiu' habet de suba
nāliter imediate a suba causat': sed tantū causat' ab-
stract' pzo ab accidere. et talis nō est nisi cōcept' entis.
¶ Preterea. signū distributiū nō distribuit terminū eg-
uocū p suis significatis. qz termin' eguocus nō habet
vnū cōceptū qui sit dimisibilis in plures. s3 signū distri-
butiū additū enti ipsū ens distribuit pzo suis inferiori-
bus. seqt enī oē ens. ergo suba. ergo accēs. qz ens nō est
eguocū. ¶ Preterea. vni' potētie ē vnū primū obiectū.
s3 primū obiectū intellect' est ens vt cōe oib'. qz ens sic
cōe ē aliqd vnū. et per cōsequens vniuocū. maior p3. qz
potētia mouet ab obiecto scōz formā obiecti. et nisi ha-
beat vnā formā nō mouebit. et ideo dī qzto hui' qd itel-
lect' qui nō itelligit vnū: nihil itelligit. pbatō mior'. qz
illud ē pmiū obiectū itellect' sub cui' ratiōe oia intelli-
gunt'. sic patz de obiecto visus. s3 nec ratio sube nec ac-
cidētis: sed sola ratio ent' reperit in oibus itelligibili-
bus. ergo ens ē primū obiectū itellect' nostri. ¶ Pro
ista cōclusiōe faciūt oēs ratiōes adducte p pzia et 2° cō-
clusiōib' pzie qstionis isti' scripti posite in pzo. et id iste
rationes sufficiāt. licet multe possent adduci.

Ad argumenta alteri' opionis. ¶ Ad illud
qzti metha. de sano. et. di-
co qz p hā qzto metha. dedit ordinē essentialē iter spe-
cies eiusdē gnis. nā ibi vult qz in qlibet gne ē vnū pmiū
qd ē mēsurā oim alioz. mēsurata autē hnt ordinē esse-
tialē ad mēsurā. et tñ nō obstāte tali attributiōne null'
negat cōceptū gener' esse vnū. qz p dicit in quid d' plu-
ribus differētib' specie. Si ei ge' nō hēret vnū cōceptū
aliū a cōceptibus specierū: nullus cōceptus diceretur
in qd de plurib'. sed qlibet de seipso. et sic idē predicat'
retur de eodē. et nō gen' de specie. Cōfirmat'. qz philo-
sophus septio phicoz. vt iā allegatū est dicit. qz i gni-
bus latēt eguocatiōes. propter qd nō potest esse ppara-
tio secūdū gen'. nō tamē ē ibi eguocatio in gne quātūz
ad logicū. sed quātū ad realem phisi. qz nō ē ibi vnitas
nature. oēs ergo auctoritates qz essēt de illa materia. si-
ue i metha. siue i phica possēt exponi p p' diuersitatez
realē illoz in qbus est attributiō. cū qz diuersitate stat
vnitas cōcept' abstrahibilis ab eis. sicut p3 de gne. cō-
cedo ergo qz accēs habet attributiōne essentialē ad sub-
stātiā. et per dñs qz ens ē analogū ad ea. et tñ ab hoc et ab
illo pōt abstrahi vn' cōcept' cōis vniuoc'. nā analogia
realis et vniuocatio methaphicalis: real' nō repugnat
i eodē cōceptu. ¶ Ad illud qd adducit d' septio metha:
dicēdū qz argumētū de fili nō cludit. p tātō ergo est
verū qz accidētia sūt entia sic logici dicūt nō ens esse
ens. et. qz ten' inter substātiā et accēs ē analogia scōz p-
fecti' et imperfecti'. cū qz tñ stat vā vniuocatio. vt dictūz
est. vñ ibidē dicit Aristo. qz talia nō dicūt eguocē. sed
ad vnū. ¶ Ad aliud de pzo phicoz ptra parmenidē et
mellissū. dicēdū qz p hōlogtur de mltitudine supposito

rū. qz nō repugnat vniuocatiōi. vt est dictū i exponen-
do litterā. Pzicipiū enī ptra eos ē accipere. qz ens mul-
tipl' dī. nō eguocē. s3 multipl'. id est de mlt'. ad iquirē-
dū de quo itelligūt. sic si diceret oia esse vnū aial. con-
tra eos esset distinguēdū de aiali. et querere d' qz aiali i-
telligit. id est querere. vtrū oia essēt vn' bō. vel vnus
asin'. ¶ Ad primā rōnē. nego cōsequētā. qz ens est ge-
nus. Ad pbatōne. dicēdū qz pcedit ab insufficienti. nam
aliqd deficit entirōne cui' nō pōt esse gen'. s3 qz ens d'
alibus pibus differētis predicat'. de illis scz qz sumūt
ab alia re qz sit res a qua sumitur gen'. tales enī diffe-
rentie sic est forte rōnale includūt ens qditatiue. s3 b'
est cōtra naturā generis predicari. s3 qditatiue de d'ra.
¶ Ad cōfirmationez de illis qz vniuersalib' posita
p p' b'rio. dicēdū qz p' b'rio ordiat libzū suū ad p' d'
camēta Aristotelis. sicut ipsemet pmittit in p' b'rio.
loquitur ergo d' illis vlibus que aliquo mō iueniūtur i
linea p' d'icamentali. sed p' ter illa est aliquod v' qd ē
trāscēdēs. qd nō pertinet ad aliqd p' d'icamentū. ergo
ens ē v'ie trāscēdēs predicatū i quid. nec tñ ē genus
nec spēs. nec p' p' iū. et. ¶ Ad aliud cōcedo qz ens d' scē-
dit in decē genera p aliqua cōtrahētia qz p' p'ie nō sunt
differentie. cū autē querit. aut includūt ens. aut nō. di-
co qz nō includūt ens formal'. sic nec passiones ent'. nec
v'ie differentie. vt inferi' ostēdā. et tamē nō sunt nihil.
cū ergo arguit qz nō sunt entia. dicēdū qz nō sunt entia
formaliter. sūt tñ entia realiter et essentialiter. qz autē
illud qd nō est ens forāliter dūmō sit ens realiter sit d'
intellectu entis nullū ē icōueniēs. sicut rōnale qd si est
aial forāliter. est tñ de intellectu hois: qz est v'ie aial. ¶ Ad
aliud d' extremis p' d'icatiōis. et. aut itelligit qz illa sūt
sub extrēis p' d'icatiōis totali. b' est. qz illa p' cise sūt extre-
ma p' d'icatiōis. et tñ mior ē falsa. qz deus vel substā-
tia nō ē p' cise hoc qd ē eē nō ab illo accipiēdo. p' p' tōa
biliter. qm illa necio d' ēt de chimera. sicut nec creatu-
ra ē p' cise illa necio nō necē esse. qz b' etiā p' cise chime-
re. s3 tā de' qz creatura tā suba qz accēs ē aliqd cui p' ue-
nit altez extremū p' d'icatiōis. si qz sic accipias ma. qz
qbuscūqz p' ueniūt extrēa p' d'icatiōis: ipa nō vniuocāt in
aliq' coi. illa maior ē falsa. nā oia vidētia p' se aliqd cōe
sūt talia qz de ipis dicūt extrēa p' d'icatiōis. et tñ vniuocā-
tur i ipo coi d'iso. Si i' p' p' osito de' et creatura: suba et
accēs p' t' recipe p' d'icatiōne p' d'icatiōis. et tñ hnt aliquod
substractū cōe illis extrēis p' d'icatiōis. rōne cui' p' t' h' ē
aliqd cōe. ¶ Ad aliud. dictū fuit i p' zia rōne p' ncipali b'
scripti de deo et creatura s3 sint p' zio diuersa i realitate.
qz i nulla realitate p' ueniūt. nō tñ sūt p' zio diuersa i cō-
ceptu reali. quo mō autē possint eē cōueniētia i cōceptu
reali et nō i realitate: dictū fuit ibi. Qd aut d' qz nega-
tiua i qz negat vnū gen' gñalissimū ab alio nō esset ime-
diata. nego p' zia. Ad p' batōne cū d' qz extrēa essēt i a-
liq' toto. dico qz nō sūt i aliq' toto qd possit eē mediū i ali-
qua figura sillogistica rēuēdo vnū ab alio. cū d' v'ro
qz affirmatiue ipsū ens p' d'icat'. p3 b' cuilibet sciētī artes
sillogizādi. ¶ Ad vltimū d' attributiōe dico. qz attribu-
tio sola nō pōt vnitate vniuocatiōis. qz vnitas attribu-
tiōis mior ē vnitate vniuocatiōis. mior autē vnitas nō
arguit maiorē. tñ mior pōt stare cū maior. sic qz sūt vnū
gne: sūt vnū spēs. s3 vnitas gnis sit mior vnitate speciei
Si i' p' p' osito dico qz s3 vnitas attributiōis nō arguat
vnitate vniuocatiōis. tñ cū vnitate attributiōis stat vni-

tas yniuocatiōis. I3 vna nō sit alia forālī. Exēplū. spēs eiusdē generis habēt essētiālē ordinē ⁊ attributōnem ad primū i illo gñe. ex decio methaphice. ⁊ tñ cū h stat ynitās yniuocatiōis cōcept⁹ ipsius generis respēcū spe cieriū. Sīlīr in pposito i rōne entī i q̄ est ynitās attribu tiōis ipsa attributa hnt ynitatē yniuocatiōis. Ad argumētū in oppositū de pportōne dī vno mō q̄ ipse allegat aliū dicēdo si q̄s. ⁊c. ita q̄ nō videt̄ log scōz itē tione ppiā. Aliter dī q̄ verū est accipiēdo equocū sic accipiē apud phiscū realē. sic etiā gen⁹ realit̄ dī eg uocū. ⁊ de tali equocatiōe logt porphiri. Cōtra. ipe fuit logic⁹. ⁊ ita logice videt̄ loquutū fuisse. Rñdeo q̄ multa dicūt in logica nō logice. sic in 2. metha. q̄ in oī moto ē materia. ⁊ tamē hoc cōsiderare magl p̄inet ad phiscū: q̄ ad methaphiscū.

Quedā enī dicuntur entia quia sūt substātie: et qdā etiā quia sunt passiones: et quedā accidētia: et quedāz qz sūt vie ad subaz: aut ad rōne: aut qz sūt nō ens. ⁊c.

Veritur Utrū negatō habeat di stinctā forālitate: ab af firmatiōe cui opponit̄. Et videt̄ q̄ nō nā qd nō habet distinctā intelligibilitatē nō habet distinctā forālitate. I3 negatiō ē huiusmodi. ḡ ⁊c. p̄batio mioris. qz n̄ ens nō est obiectū intellect⁹. ⁊ p̄ cōsequēs nō pōt distictē itel ligi. ens enī ē obiectū adeqtū intellect⁹. illud ḡ qd sub terfugit rōne entī subterfugit ratiōne obiecti intellect⁹ sed negatiō nō est ens. ḡ nō pōt itelligi distictē. Cōn firmatur. qz p̄uatiō cognoscif per habitū. ⁊ negatō p̄ affirmatiōe. scōz doctrinā phi. vñ affirmatiō itelligit̄ in negatiōe. C̄ p̄terea: iter affirmatiōe ⁊ negatiōe nō est dare mediū. cū sint p̄radictoria. I3 si negatō pos set distictē cōcipi. qd o3 cōcedere si habeat distictā fō malitatē. tūc affirmatiōi ⁊ negatiōi esset aliq̄d cōmūe ⁊ mediū. I3 posse cōcipi. C̄ p̄terea. oīs forālitas ē ali quid positiuū. qz act⁹ intellect⁹ cū sit positiu⁹ nō videtur posse terminari ad obiectū qd nō est positiuū. I3 negatō nō est aliqd positiuū. ḡ nō habz p̄piā forālitate. Cō tra. illa dicūt habere distictas formalitates ex natura rei: quoz altez manet in aliq̄: altero nō manēte. I3 illa negatiō manet i hoīe ex natura rei: hō nō est asin⁹. cui⁹ opposita affirmatiā. I3 hō ē asin⁹. nō manet i hoīe. sic patet. ergo illa affirmatiō ⁊ negatiō opposita distictas habēt formalitates ex natura rei.

Rñdeo p̄rio p̄mittā aliq̄ necessaria. 2. dicā ad q̄ stionē. Quātū ad primū p̄rio p̄mittam ratiōne forālitate. quā describo sic. Forālitas ē ra tio obiectalis in re appbēsa ab intellectu ex natura rei quā nō o3 sēper mouere intellectū: dūmō actū intellect⁹ possit terminare. Qd dico p̄ tāto. qz licz aliqd possit ter minare actū intellect⁹. nō tñ sēp potest intellectū ad sui i tellectionē mouere. sic cōiter dicif q̄ ratiōes n̄ mo uēt intellectū ratiōe depēdētie. et quia non sunt aliqd absolutū. ⁊ tamē termināt actū intellect⁹. Sīlīr p̄p̄ri etates idiuuales ex eo q̄ nō habēt rōne qd: iō n̄ mo uēt intellectū. et tñ termināt actū ei⁹. sīlīr negatiōes ter mināt licet nō moueāt intellectū: q̄ten⁹ non sūt entia. Ita q̄ tria regruntur ad hoc q̄ aliqd moueat itelle ctū. primū. q̄ sit ens. 2. q̄ sit absolutū. tertiū. q̄ habe at ratiōne quid. vel essentie. p̄pter primū: remouētur negatiōes. p̄pter 2. relationes. p̄pter tertiū. omnis

proprietates ypostatica. vel proprietates personalis in di uinis. et proprietates indiuiduales. que oīa: licet actuz intellectus terminent. nō tamen mouēt intellectum. Ex ista descriptione p̄cludo correlarie. q̄ quecunq̄ possūt distictē concipi per intellectū habēt distictas formalitates ex natura rei. Sed contra vltimū poss tum in descriptione. scilicet q̄ aliqd possit termina re actum intellectus: quod nō potest mouere intellectū instatur. nam visus videtur moueri a ratiōe quā di cis non posse mouere intellectū. nā ex alio ⁊ alio ordine obiectoz sit alia ⁊ alia visio. qd non esset: nisi ille ordo moueret visū. ordo autē ē ratiō. si ḡ ratiō pōt mouere visū. pari rōne ⁊ intellectū. C̄ p̄terea. vni⁹ potētie ⁊ act⁹ vni⁹ rōis ē vna rō obiectalis ⁊ vni⁹ rōis. I3 oīs act⁹ in tellect⁹ sūt vni⁹ potētie. ⁊ sūt act⁹ vni⁹ rōis in rōne talis act⁹. ḡ eo3 ē vna ratiō i obo. I3 h̄ n̄ potest eē rō f̄mātia disticta a motiua. qz sic esset alie ⁊ alie rōes obiectales ḡ ille rōes n̄ sūt sic distictē qn oē obm f̄māns itellectū moueat ēt itellectū. C̄ p̄terea. si rō terminādi sufficit ad obm itellect⁹. ḡ vbi aliqd terminabit actū itellect⁹ ex nā rei: illud eēt obm reale itellect⁹. I3 2. itētiōes termi nāt actū itellect⁹. ⁊ tñ null⁹ diceret q̄ sūt obz reale in tellect⁹. Rñdeo ad p̄mū q̄ ille ordo n̄ mouet visū I3 extrēa illi⁹ ordis q̄ hnt rōne3 absoluti. I3 ille ordo sit q̄ dā rō p̄nexa ⁊ sine q̄ nō. vñ ordo ille. cū n̄ sit obz p̄puz nec cōe sēsus: iō n̄ solū n̄ mouet sēsū. I3 nec ēt terminat. vñ cognitio ei⁹ p̄tinet ad altiorē potētiāz q̄cūq̄ sit illa siue sēsus cōis. siue itellect⁹. vel dato q̄ ille ordo aliq̄ mō p̄cipiat a sēsū. dico q̄ ex h̄ n̄ segt q̄ moueat sēsū: I3 sufficit q̄ terminet actū ei⁹. Ad 2. dico q̄ rō obiecti nō ē p̄cise mouere. I3 accidit. sic p̄z i potētia nutritiua ⁊ augmētatiua. ⁊ i alijs potētys mere actiuis. hnt ei obm nō motiuū potētie: I3 terminatiuū tñ act⁹ potētie. cū ḡ i oī obo sit rō terminatiua. segt q̄ obm vt obm hz rōne terminādi n̄ mouēdi cui alludit nomē obi. nā obm vi det̄ significare illud qd obycif pō. ⁊ circa qd terminat̄ act⁹ alic⁹. Ad aliud de 2. itētiōib⁹ dico q̄ 2. itētiōes n̄ termināt ex nā rei. nā ipe fabricat̄ p̄ actū itellect⁹ ne gociat̄. iō n̄ frustra posui q̄ forālitas sit ratiō repta in re ex nā rei. C̄ 2. qd p̄mitto ē h̄ q̄ distict⁹ forālitas siue p̄ forālitates iportat nō idētitatē aliq̄z qz vñū exclus dit aliud a suo p̄ceptu forālī i p̄mo mō dicendi p̄ se. vt omne illud dī distigui ab alio forālī qd nō est idē sibi in p̄rio mō dicēdi p̄ se. Tertiū qd p̄mitto ē h̄ q̄ negatō p̄parat̄ ad duas affirmatiōes. qz vñā icludit ⁊ p̄sup ponit. aliā vō destruit ⁊ excludit. vbi ḡra. homo n̄ ē asin⁹: respicit affirmatiāz istā hō ē asin⁹. ⁊ istā hō est hō. p̄mā d̄struit sic p̄z. scōz sup̄pōit ⁊ icludit v̄tualf in suo subo. nā p̄ tāto ista ē v̄a. hō nō ē asin⁹: p̄ quāto hō ē hō. nega⁹ aut̄ distiguit ⁊ p̄lificat̄ scōz distinctionē ⁊ p̄lifica tiōne affirmatiōis quā destruit. ⁊ sic ē vna vni⁹. scōz p̄hm p̄piā. qz vni affirmatiōi vna ne⁹ oppōit̄. n̄ at sic f̄m affirmatiōe quā icludit. qn imo vni⁹ affirmatiō nis sint p̄les negatiōes. vñ illi⁹: hō ē homo. sūt ille ne gatiue. hō nō est asin⁹. hō nō est lapis. ⁊ sic d̄ alijs q̄bus cūq̄ in quibus negat̄ aliqd vere de homine.

Quantum ad 2. respōdeo ad questionē secū dū duas cōclusiōes. C̄ p̄rima con clusio est ista. negatiō nō habz distictā forālitate ab affirmatiōe quā icludit et supponit. Danc ostendo sic. qd nō habet distictā cōceptibilitatē ex natura rei

a conceptibilitate alteri: nō habet distinctā formalitatem a formalitate illi. s; negatio ē huiusmodi respicū affirmationis quā includit et supponit. g̃ r̃c. maior p̃z ex p̃cedētib; p̃batio minoris. nihil ē distincte conceptibile ab eo quō includit i rōne sua intrinseca. s; negatio includit in sua rōne affirmationē quā supponit. nā de rōne negatiōis ē nō tamē tātū predicatū negatū. sed etiā subiectū. quō ē virtualit̃ ipsa affirmatio supposita. ¶ Confirmat. qz impossibile ē intelligere negatiuā hāc: hō nō est asinū. nisi intelligat hō qui subicit in illa ppōne negatiua. itelligēdo autē hōiem itelligit virtualiter quō hō est hō. q̃re negatio illa nō pōt itelligi sine illa affirmatiua quā supponit. ¶ Secūda cōclusio sit ista. negatio habet distinctam formalitatem ab affirmatiōe quā d̃struit et excludit. hāc ostēdo sic. illa quoz vnū dicit p̃fectionē simplr. et aliud ip̃fectionē ex natura rei: habēt distinctas conceptibilitates et formalitates. sed in deo nō esse asinū dicit p̃fectionē simplr. et sua affirmatiō quā excludit dicit ip̃fectionē ex natura rei. scilz deum esse asinū. et hoc ex natura rei. sic p̃z. g̃ negatio et affirmatiō habēt distinctas formalitates. ¶ Similr pōt poni exēplū i creatur. nā illa negatiua: hō nō est asinū: dicit p̃fectionē i hōie. affirmatiua autē opposita dicit ip̃fectionē. scz: hō est asinū. ¶ P̃terea. illud quō nō ē idē alteri in p̃rio mō dicendi p̃ se distiguit ab eo formaliter. et p̃ cōsequēs habet distinctā formalitatem. sed negatio ē h̃ respicū affirmatiōis quā excludit. g̃ r̃c. maior p̃z. ex p̃cedētib;. minor etiā p̃z. qz nulla negatio includit i conceptu affirmatiōis. nec est sibi idē

Ad argumenta in primo modo. Ad primū dico quō minor ē falsa. ad probationē dico quō ens est obiectū adequū intellectus secūdū totū ābitū analogie sue quā habet secūdū ordinē entū ad primū ens. et hec ē intētio p̃bi hoc quarto. vbi pōit subiectū methaphisicū: ens vt ens. et ostēdit hoc debere itelligi secūdū analogiam entū ad primū ens. inter quā enumerat negatiōes et priuatiōes. que dicuntur entia secūdū aliquā reductiōē ad primū ens. ¶ Ex quo p̃z quō scia methaphisice extēdit se nō tantum ad entia positiua. sed etiā ad negatiua et priuatiua. qz ens quō est ei subiectū extēdit se ad vtraq;. quō si inferi p̃bi philosoph̃ distiguit ens a nō ente. vbi loq̃t de p̃rio principio. qz impossibile ē idē esse et nō esse. intelligēdū ē quō loq̃tur de ente vt determinat ad ens positiuū. sic enī ens et nō ens se excludit. ¶ Ad cōfirmationē dicēdū quō si philosoph̃ dicit negationē cognosci p̃ affirmationē. et priuationē per habitū. hoc ē vt p̃ quāto per speciē habit̃ cognoscit̃ priuatiō. et per speciē affirmatiōis cognoscit̃ negatiō. nihilomin⁹ tamē nō seq̃t̃ quō possint distincte cognosci. De negatiōe vō posset dici specialiter quō ipsa cognoscit̃ per affirmatiōē quā includit. et ab illa nō cognoscit̃ seorsū. ¶ Ad aliud dico quō iter contradictoria realit̃ nō est mediū reale. s; ē eis aliq̃ rō cōis et itētio rōis quā dici pōt de vtroq;. scz posse d̃cipi ex parte obiecti. nec h̃ ē i cōueniēs. cū necesse sit cōcedere cōtradictoria posse itelligi. quocūq; mō ponatur. ¶ Ad aliud dicit̃ vno mō quō nō oportet si act⁹ intellect⁹ sit positiu⁹: quō illud quō eminat sit positiuū. ¶ Cōtra. quia actus specificat̃ ab obiectis. R̃ndeo. licet act⁹ arguatur distigui ex obiecti. tñ nō specificat̃. qz nihil specificat̃ formaliter p̃ illud quō est sibi extrinsecū. vel dicā quō specificant̃ ex obiecti motiuis solū. ¶ Aliter dicit̃. quō formalitas attēdit̃ penes ipsū

sum cōcipi abstracte sūptū. et illud est quid positiuū. licet ipsū subtractū huic quō est cōcipi sit positiuū vel negatiuū. ita quō in re quō d̃cipitur. vel ē positiuū. vel negatiuū. sed hoc quō dico cōcipi penes quō attēdit̃ formalitas abstrahit ab vtroq;. sic ens cōsideratū a methaphisico est ens positiuū. et tamē est cōmune saltē cōmunitate analogie enti positiuo et negatiuo. qz vt habetur bic in littera. methaphisic⁹ cōsiderat negatiōes et priuationes. quō nō esset vt p̃: nisi cōtinrentur sub ente. quō est subiectū methaphisice. alias obiectū non esset adequū tñ scie. ¶ Ex quo cōcludo correlarie. quō quō obiectū habet nūq; excedit obz potētie. idcirco obiectū intellect⁹ extēdit se ad ens positiuū et negatiuū. quare negatiōes et priuatiōes poterūt vtiq; distincte cōcipi ab intellectu cū nō subterfugiat obiectū eius. cōcedo ergo quō ois formalitas ē aliqd positiuū. et tamē negatio ē intelligibilis: nō itellecta affirmatiōe. qz cū ex natura rei ab ea distiguit̃. ideo cogit̃ itellect⁹ ad eam distincte cōcipiendū. ¶ Ex oibus dictis patet quō subiectū methaphisice. et obiectū intellect⁹. et formalitas sūt eqli ābit⁹ et extēdit̃ se ad oē ens tā positiuū quō negatiuū.

¶ Si igitur ens et vnū idē et vna natura: eo quō se adiunctem cōsequuntur sic principū et causa: sed nō vt vna ratione ostēsa: nil autē differt nec si similiter suscipiam⁹ sed p̃ opere magis. de ei et vnus hō. et homo. et ens hō: et nō diuersū aliquid ostēdit secūdū dictionē repetitā. homo. et ens homo. et vnus homo.

Veritur Utrū vnū et ens significant eandē naturā. ¶ Et videt̃ quō nō. qz si sic. ista erit va: tñ vnū est ens. cōis ē falsū. g̃ r̃c. falsitas p̃nt̃ p̃z. ex p̃rio p̃bicoz. vbi ip̃robat̃ parmenides quō posuit tātū vnū esse. p̃batio p̃sequētie. quādo aliqd p̃dicat̃ de aliq; cōuertibiliter: p̃dicat̃ de eo cū dictione exclusiua. sic si hō et risibile cōuertitur: verū est quō hō tantū est risibile. ¶ P̃terea. diuidēs nō significat eandē naturā cū diuiso. s; vnū diuidit ens. g̃ nō significat eandē naturā cū ente. p̃bat̃ maior. qz da oppositū. tñ vnū vidēs ex quō oppōit̃ cōdidētū nō p̃ciparet diuisū. si ei rōale diceret eandē naturā cū affirmatiua: irrōale nō p̃ciparet aial. Si r̃ i p̃posito. cū vnū et mltā didāt ens: si vnū significaret eandē naturā quā ens. g̃ mltitudo eēt nō ens. et sic vnū et mltā nō essēt d̃re entl. ¶ P̃terea. vnū ē d̃fmiati g̃nis. ens aut̃ nō ē d̃fmiati g̃nis. g̃ nō significat eandē naturā. p̃batō maioris. qz cui⁹ spēs oēs sūt d̃fmiati g̃nis: ipsū ē d̃fmiati generis. s; oēs spēs vni. scz sile et dissile. egle et ieqle. sunt d̃fmiati g̃nis. qz de g̃ne relatōis. ¶ Cōtra. p̃ba i lra quō dicit quō ens hō: et vnū hō idē significat. Quō p̃bat̃ dupl̃tū quō non separant̃ i g̃natiōe et corruptiōe. tñ quō ens et vnū p̃dicat̃ eandē naturā et essētiā cuiuslibz p̃ se. et nō p̃ accidens. ergo significat eandē naturam.

In ista q̃stioe sic p̃cedā. p̃rio quō d̃az opio p̃mitterē. et ei⁹ ip̃robatio appōet̃. 3. ad q̃stiones alif dicef. ¶ Quātū ad p̃mū sciēdū ē quō est vna opio Auicē. cui⁹ p̃clo ē. quō es et vnū significat aliā naturā. ¶ In sua aut̃ pōne dicit̃ tria. p̃mū dictū ē. quō ens et vnū p̃dicat̃ d̃ oib; entib;. 2. quō nō sūt idē scōz naturā: licz sint idē subo. sic passio et subz. quō sūt idē subo. 3. d̃cm ē quō vnū ē d̃fmiati g̃nis. s. d̃ g̃ne q̃stiatl. et per p̃ns nō p̃uertit̃ cū ente. ¶ P̃mū dictū supponit tāquā vt p̃. 2. dictum

Quartus

probat tripliciter. tū quia si vnū et ens significat eādem naturā. ergo multitudo non est ens. Quia probatur sicut prius in opponendo. tū scdo. qz dicēdo ens vnū: esset negatio. qd est falsū. cōsequētia patz. quia tūc idē bis diceret. tū tertio. qz qd significat idē alicui pdicā de eo in quid. sed vnū nō pdicā in quid de ente. sed tantū denotatiue. ergo etc. Tertiū dictus probat sic. ois vnitas est de genere quātitat. ergo vnū nō ē conuertibile cū ente. nec dicit eādē naturā cū eo. añs pbat. qz ois vnitas que cū alia cōstituit numerū ē de gñe quātitat. sic et ipse numerus cōstituit. nā si cōstituitur est in genere quātitatis: sequitur qz cōstituentia sūt in genere quātitatis. sed qz vnitas ē huiusmodi. ergo etc. cōsequētia patet. qz ens ē transcēdēs. qz nihil quod est determinati generis est cōuertibile cū ente.

Quantum Ad 2^m sciendū est qz cōtra Auicē nā arguit suus emulus cōmētator cōmēto tertio. Si vnū nō dicit eādē naturā cū ente: sed aliqd additū. accipio istā qz hō est vnus. vnū quod est autē est vnū sua vnitate. tūc sic. aut homo est vnus per se. aut per accidēs. si per se. habet ppositū. quia hō qz ē quoddā ens est vnus. nō per aliqd additū. si homo est vnus per accidēs. ergo p aliqd additū. et tūc querā de illo addito. quia vel ē vnū per se. vel per aliud. si p se. pari ratione stādū ē in pzo. si per aliud. querā de illo alio sic prius. et sic vel erit processus in infinitū. vel stabit in aliquo qd est vnū p se. et nō per aliqd additū. S3 qz quid sit de cōclusiōe. ista ratio tamē nō cōcludit. s3 peccat dupliciter. pzo. per fallaciā figure dictionis. mutat quo in qd. sic homo est alb. per se vel per accidēs. si per accidēs. ergo per aliud. et tūc querā de illo alio vtrū sit albū per se. vel per accidēs. si per accidēs. g per aliud. et tūc qz de illo alio. et sic pcedēdo. vt prius. qz sequitur qz homo sit alb. per se. Iste modus arguēdi nō valet. quia cōcludit euidenter falsū. mutat enī quo i qd. nā albedo ē picipiū quo hō est albus. nō tamē habet rationē quod. quia albedo nō ē alba pōpō loquēdo. idō dato qz hō sit alb. per aliud. quia p albedinē. nō tñ dōz vltimū queri. vtrū albedo sit alba p se. vel p accidēs. nisi mutet quo i quod. Si in pposito ipsū vnū dato qz sit aliud ab ente. nō pōt qri. vtrū sit vnū per se. vt p aliud sed mutat quo i qd. nā ipsū vnū sic habet rationē quo ens est vnū: qz nō pōt habere rationē qd. vnitas ei non est vna pōpō loquēdo. 2° peccat ratio p equocationē. nā sic per se dōz dupl. scz pzo mō. et 2° ita etiā per accidēs dicit dupl. vno mō. vt opponit p se pzo mō. alio mō: vt opponit p se 2° mō. ens ergo denotatū ab vno ē vnū per accidēs. vt opponit pzo mō per se. nō tñ vt opponit scdo mō. nā vnū cū sit passio ent. pdicā de ente per se scdo mō. si ergo iferas. si per accidēs. g p aliud. R. nō deo. qz per aliud dōz dupl. vno. per aliud ab vtroqz extrēo. alio. per aliud ab altero extrēo tātū. ens g ē vnus per aliud. nō pzo mō. s3 2° mō. sic hō ē risibili: nō p aliud ab ipso hoīe. s3 per aliud a risibili. qz p formā pōpō qz est aliud a risibili. et nō aliud ab ipso hoīe. ita dōz i pposito. Dimissa ergo ipugnatiōe cōmēta. Aliter arguo cōtra Auicē. et pzo cōtra primū dictū. cū enī dicit. qz ens et vnū pdicātur de oib. quero an pdicā de oibus vniformit. aut difformiter. nō vniformit. qz vnus se per pdicā denotatiue. cū sit passio. ens aut pdicā qd itatiue. licz forā aliqd possit denotatiue pdicari. si dōz

Tertia

cas qz pdicā difformiter sic itelligendo qz ens pdicā qd itatiue de oib. vnū vō de oibus denotatiue. Cōtra primū instatur et arguit. qz ens nō pdicā quid itatiue de vltimis dōz. qd probat dupl. pzo sic. Sint due differētie. a. et. b. tūc vel. a. et. b. includūt ipsū ens quid itatiue. vel nō. si nō. habet ppositū. qz ens nō pdicā de eis in qd. Si vero includūt ipsū ens. cū non sint oīno idē inter se habēt quo pueniūt. et quo differūt. g. a. et. b. nō erūt pzo diuersa nec vltie dōz. sed dōz. g. differēt alyd differētys. sint ille alie. c. et. d. tūc arguit de istis. sic de pzoib. quia vel includūt ens qd itatiue. vel nō. et sic pcedēdo. vel erit ire in infinitū i differētys. vel stabitur ad aliqd oīno nō includētes ens qd itatiue. qd ē ppositū. qz sole ille erūt vltie. Cōtra 2° probat idē a sili. sic ē in cōpositiōe reali: ita ē i cōpositiōe pceptū. qz sic ens cōponit ex actu et potētia i re: ita cōceptus cōponit per se vnū cōponitur ex cōceptu potētia et actuali. seu determinabili et determinate. Sic ergo resolutio ent. cōpositi stat vltio ad simpli simplicia. scz ad actus vltimū et potētia vltimā que sūt pzo diuersa. ita qz nihil vni includit aliquid alteri. alioqz nec esset pzo actus. nec illud esset pzo potētia. nā qd includit aliqd potētia sit. nec ē pzo actus. nec ecōuerso. Si rōz ē i pceptib. qz ois cōceptus cōponit per se vnū resoluit in cōceptū determinabile et determinate. ita qz illa resolutio stat ad cōceptus simpli simplices. scz ad cōceptū determinabile tantū qz nihil determinabile includit. et ad cōceptus determinate tantū qz nihil determinabile includit. cōceptus ille determinabilis ē cōceptus ent. cōceptus autē determinans ē cōceptus vltie differētie. isti ergo cōceptus erūt pzo diuersi. ita qz vnū nihil includit alteri. et sic ens nō poterit pdicari i qd de vltimis dōz. Cōtra autē logē Auicēna de pdicatiōe a parte ent. siue sit qd itatiue siue denotatiue forte verū dicit. Cōtra 2^m dictū arguit sic. qz cūqz sūt idē realiter dicūt eādē naturam. sed ens et vnū. subiectū et passio. sūt idē realiter. ergo etc. pbatō minoris. illa quoqz separatio includit cōtradictionē sūt idē realiter. sed ens et vnū. subiectū et passio sūt huiusmodi. quia eoz separatio includit cōtradictionē. ergo etc. maior patet. quia sicut ex separatiōe aliquoz arguitur distinctio realis. alioqz cōtingeret eidez simul esse et non esse. qd est oppositū pzo picipi. ita econtra ex impossibili separatiōe aliquoz sine cōtradictione probat eoz identitas realis. probat minor. ex quarto huius de vno et ente. que se cōsequūt in generatiōe et corruptiōe. Cōtra probat etiā generaliter de omni passione. nā si propria passio esset separabilis a subiecto: tūc inesset sibi contingēter. et per cōsequēs cū scia sit de necessarijs. sillogismus cōcludēs passionē de subiecto nō esset scientificus. quod est manifeste falsū. Cōtra tertū dictū arguitur multipliciter. Cōtra pzo sic. si vnitas esset de genere quātitat. ergo quātitas erit posterior oibus alyd predicamentis. consequēs est falsū. tū quia quātitas ponitur pzo oibus predicamentis accidentalibus. tū quia imediatius inest substantie qz aliqd aliud predicamentū. cōsequētia probatur. qz quicquid est prius pzo: est prius posteriori. sed vnus cum sit passio omniū predicamentoz. et passio sit naturaliter posterior quocūqz subiecto. sequitur qz omnia alia sunt pzo ipso vno. vnum autē ponitur prius ipsa quātitate. cum sit picipiū in genere quātitatis.

quare seq̄ q̄ alia predicamēta sunt priora quātitate. ¶ Preterea, substātia prior ē oī accidēte, ex septio huius, s; prius in suo priori ē cognoscibile sine posteriori, ergo suba in suo priori est intelligibilis sine quātitate, et itelligit̄ vt vna, quia indiuisa a se, et diuisa a quocūq; alio, talis ergo vnitas ē sine quātitate. ¶ Preterea, nullū trāscēdēs est determinati generis, sed vnū ē trāscēdēs, quia cōuertitur cū trāscēdēte, sc; cū ente, ergo vnū non erit alicui⁹ determinati generis. ¶ Preterea, nihil vni⁹ predicamēti est passio alterius extra illud p̄dicamētū, sed vnitas ē passio oīs entis, ergo nō est alicui⁹ in determinati p̄dicamēti, maior patet, q; passio est eadē realiter cū subiecto, predicamēta autē sunt realiter

Quantum distincta et i permixta, ergo rē. ad tertiū p̄cipale sic procedā, p̄mo premittā aliq̄s distinctōes, 2° ostēdā aliquas cōclusiōes. ¶ De prior sit hec p̄ria distinctio, q; vnū dupl̄r dicitur, quoddā ē ei vnū quod est p̄cipiū nūeri, et quoddā qd cōuertitur cū ente, primū vnū ē in genere quātitatis, 2^m vnū ē trāscēdēs et passio entis. Et quia qdlibet vnū est p̄cipiū alicui⁹ nūeri, ideo sit ista secūda distinctio, q; numer⁹ est duplex, vnus de genere quātitatis, alius trāscēdēs, prim⁹ numer⁹ causatur ex diuisiōe cōtinui, 2^m numer⁹ causatur ex diuisiōe seu distinctiōe essētiā, p̄cipiū primi nūeri est vnū de ḡne quātitatis, p̄cipiū secūdi ē trāscēdēs: qd cōuertit̄ cū ente, et ideo p̄m⁹ nūerus ē quātitatū, 2^m est quiditatū. ¶ Tertia distinctio sit ista, q; vnū qd cōuertit̄ cū ente potest accipi dupl̄r, vno mō cōiter large et simpl̄r, et sic ē passio vnica entis cōuertibilis cū ente simpl̄r. Alio mō pōt accipi stricte determinate, et scō; qd, et hoc mō opponit̄ multitudini, et est passio entis nō vnica, sed distincta, et est passio cōuertibilis cū ente nō simpl̄r, sed cū distinctiōe. ¶ De 2° sit ista p̄ria p̄clu^o: ens et vnū nō dicūt eadē naturā cōuertibiliter, si vnū accipiat̄ proprie stricte et scō; quid, si autē accipiat̄ vnū cōiter et simpl̄r, sic vnū et ens dicūt eadē naturā cōuertibiliter. P̄ria pars cōclōnis probatur sic, q; si ens et vnū sic acceptū dicerēt eadē naturā cōuertibiliter: de quocūq; predicaret̄ vnū et altez, sed ens predicat̄ de multitudine, ḡ et vnū, qd ē falsū de vno sic accepto, 2^m pars cōclusiōis sic patz, q; de quocūq; predicat̄ ens, de illo predicat̄ vnū large et p̄iter sūptū, et hoc mō multitudo est vnū sic ens. ¶ Secūda p̄clu^o sit ista, ens et vnū nō dicūt eadē naturā quiditatie et formaliter. Hāc ostēdo sic, tū prior, q; esset nugatio dicendo ens vnū, sic quādo dicim⁹ hō aīal, vel ecōtra, tū secūdo, quia predicaretur de se in abstracto, et sic ista eēt vera, entitas ē vnitas, qd ē falsū, cōsequētia patet, quia que sūt idē quiditatie vidētur de se in abstracto p̄dicari adiucē, vt forte verū ē dicere, hūanitas ē aīalitas, nō curo de exēplo, exēpla enī ponim⁹, rē, prior prioruz; tū 3° q; ens et vnū nō predicatur de se iucē in qd, ergo nec dicūt eadē naturā quiditatie et formaliter, 2^m p̄, s; aīas p̄bat, q; cū vnū sit passio entis p̄dicat̄ de ente p̄ se in 2° mō, ens autē de vno per se nullo mō: s; per accidens p̄dicat̄, q; scōm p̄m prior posterior, p̄dicatōes per se nō cōuertūtur, tū q̄rto, q; illud qd nō cōtinetur in aliq̄ eoz; q; diuidūt ens sufficiēter et includūt ipsū quiditatie: nō includit ens quiditatie, s; vnū et alie passiōes entis sūt huiusmodi, ḡ vnū et alie passiōes entis nō includūt ens quiditatie, maior p̄, sed minor p̄batur, q; ens suffi-

ciēter videt̄ diuidi tāq; i illa q; includūt ipsū quiditatie in ens icreatū, et i decē ḡna, et i partes essētiāles decē generū, s; vnū et passiōes entis nō ē aliq̄ decē generū vt patz, nec ēt est ens ex se icreatū, q; dūenit entib⁹ creatis, nec ē spēs i aliquo ḡne: vel p̄cipiū essētiāle alicui⁹ generis, q; omne tale icludit limitationē, nullū autē trāscēdēs de se est limitatū: alioqui repugnaret entis infinito, nec posset de ipso dici formaliter, qd ē falsū q; oīa trāscēdētia dicūt perfectionē simpl̄r, et cōueniunt deo in sūmo, tū quito, q; si vnū icludit ens quiditatie, vel icludit ipsū precise, vel addit aliquid aliud, nō prior mō, q; tūc illud ens eēt passio sup̄suis, si scōdo mō illud aliud qd addit sit, a, ergo, a, icludit ens, vel nō, si icludit, ergo vnū icludit ens bis, et sic esset, p̄cessus in infinitū, vel vbicūq; stetur illud erit vltimū qd erit dō rōne vni⁹, si nō icludit ens: voce ē, a, tūc sic, vnū rōne entis nō est passio, q; idē nō est passio sui, ergo illud aliud iclusū qd est, a, est passio entis prior, et ē tale qd nō icludit ens quiditatie, p̄, ergo ex p̄dictis q; ens et vnū nō significāt eadē naturā formaliter et quiditatie, s; rē de alijs passiōib⁹ entis. ¶ Tertia cōclusio sit ista, ens et vnū dicūt eadē naturā realiter, lic; distigunt̄ formaliter, vt ostēdū est i p̄cedēti cōclusiōe, ista cōclusio patet per p̄bz in l̄ra, tū q; nō separāt quātū ad ḡnationē et corruptiōnē, tū q; sūt idē realiter i tertio dō quo p̄dicat̄ p̄ se, nō p̄ accidens, ḡ iter se sūt idem realit̄. ¶ Quarta 2° sit ista, vnū qd ē passio entis dicit formalit̄ aliqd positiuū. ¶ Ad cuius euidentia sciēdū q; quidā doctor tenet oppositū: dices, q; vnū vt distinctū formalit̄ ab ente: nō dicit formalit̄ aliquid positiuū, s; dicit formalit̄ duplicē negationē, p̄ma negatio ē sup̄suis, seu a seipso idiuisio, et hec negatio fūdat̄ sup̄ idētitatē eiusdē a se: qua sc; ipsū ē ipsū, Secūda negatio ē diuisio a quocūq; alio qd nō ē ipsū, et h̄ negatio pōt dici nō idētitas alteri, ita q; p̄ria negatio ē negatio diuersitat̄, et 2° idētitat̄. ¶ Pro ista p̄clusiōe sua arḡ prior sic, illud positiuū qd dicit formalit̄ ipsū vnū secūdū te vt distiguit̄ ab ente, vel ē vnū, vel non vnū, nō ē dicēdū q; nō vnū, ergo vnū, tūc sic, vel ē vnū positie seipso, vel aliq̄ alio, si aliq̄ alio de illo ḡrat, et sic i infinitū, si seipso, ḡ sua vnitas nō addit aliqd supra se ipsū, ergo s; rē dicā de ente, sc; q; seipso positie est vnū, et p̄ d̄ns vnū vt formalit̄ distiguit̄ ab ente nō dicit aliqd positiuū. ¶ Preterea, ens vt secūdū suā rōnē formalit̄ distiguit̄ ab vno, vel ē vnū, vt nō, et o; dicere q; ē vnū, aliogn secūdū suā rōnē formalit̄ si distiguerēt ab altero, tūc vt prior, si illa vnitas dicit aliqd positiuū, q̄ro de illo, et sic in infinitū, vel stādū est in hoc q; ens positie seipso ē vnū, ḡ vnitas nō addit supra ens aliqd positiuū. ¶ Preterea, quicūq; i creatur̄ formalit̄ distigunt̄ et qdlibet ē positiuū distiguit̄ realit̄, ḡ vnū et ens formalit̄ distigunt̄ et qdlibz ē positiuū: distiguit̄ etiā realit̄, s; h̄ est falsū, ḡ illud ex q; seq̄r, maior p̄, q; cū neutrum istoz; positioz; sit infinitū itēsiue nō icludit p̄ idētitatē realit̄ tē alteri⁹. Et cōfirmat̄, quia aliter hō nō esset vnū secūdū subaz, vt dicit hic littera. ¶ Sed cōtra hāc opionē arguit̄, et prior cōclōsiōne in se, 2° reduco rōnes in cōtrariū, Cōtra p̄clusiōne sic, nulla negatio est idē realit̄ alicui p̄ se positiuo, s; vnū per te ē idē realit̄ ipsi entis, ergo vnū nō est negatio formalit̄, maior p̄bat, q; aliter idē esset realit̄ positiuū et realit̄ negatiuū, qd videtur implicare cōtradictionem. Scōdo reduco ra-

Quartus

tiones contra eū p̄rio sic. sc̄dm te vñū supra ens addit duplicē negationē. accipio eā. tūc sic. vel illa vnitas siue duplex negatio est vna seipsa. vel alio. si seipsa: pari ratione stādū erit in p̄rio. scilz q̄ ens sit vñū. sine duplici negatione. et sic aliqd esset formaliter vñū sine vnitate. q̄ videt̄ absurdū. si est vñū aliquo alio. querā de illo. et sic vel procedet̄ in infinitū. vel stabit̄ in aliquo alio q̄d est vñū seipso sine illa duplici negatione. q̄d est manifeste falsū. ¶ Preterea. illa rō peccat p̄ fallaz figure dictionis. mutādo quo in quod. Unde rñdeo ad formā. et dico q̄ vñū addit supra ens aliquid positiuū. qñ dicitur illud vel est vnum seipso: vel aliquo alio. dico q̄ vñū cuz sit p̄cipiū quo nō debet dici p̄p̄e vñū. qz sic haberet rōnē quod. sic albedo nō est alba. licz illud sit quo aliqd est albū. qñ ergo dicis q̄ eodē mō erit de ente. nō valet ille modus arguēdi. mutādo quo in q̄d. dicā enī q̄ illud positiuū quod dicit vñū formalit̄ non est vñū formalit̄ nec formaliter nō vñū: sed ē illud quo ens est vñū: Secūda rōnē reduco sic. qz querā de illo negatiuo sic p̄ius. et cōcludet̄ cōtra te. ¶ Ad formam respōdeo q̄ ens vt distinctū formalit̄ ab vno nō est vñū formaliter. nec nō vñū. s; abstrahit ab vtroq; si tamē nō vñū accipiat̄ positiuē vel cōtrarie. nō p̄uatiōe solū vel negatiue. nā vtiq; ens vt sic formaliter acceptū ē non vñū. sicut cōcept̄ entis dicitur esse finit̄ vel ifinit̄ formaliter positiuē. s; est nec finit̄ nec ifinit̄. ¶ Aliter potest dici q̄ ens si accipiat̄ vt distinguit̄ ab vno et queratur vtrū sit vñū vel nō vñū. potest dici q̄ ly vt. vel accipitur reduplicatiue. vel specificatiue. si p̄rio mō. sic ly ens vt distinguit̄ ab vno. nec ē vñū vel nō vñū cōtrarie vt dictū ē. si specificatiue. sic ens vt distinguit̄ dicitur esse vñū. et s̄sus q̄ ens q̄d distinguit̄ formaliter ab vno est vere vñū. sed ex hoc nihil habes. Tertiā rōnē reduco sic. sc̄dm te ens et illa duplex negatio d̄nt formalit̄. ergo et realit̄. q̄d ē p̄tra te. p̄na p̄bat̄ sc̄dm te. qz cū neutrum sit ifinitū int̄sue nō includit per idētitatē realitatē alteri. nec refert dicere vtrū sint abo positiua vñ nō. sed hoc accidit dūmodo neutrum extrēoz sit infinituz int̄sue. qz per te illa ē cā p̄cisa. qz quecūq; d̄nt formaliter. differūt et realiter. ¶ Ad formā: det̄ maior. si intelligat̄ realiter. idest ex natura rei. nō tñ sic realit̄ distinguitur sic res et res. et tūc cōcedo argumētū. et sic esset i p̄posito. ¶ Aliter posset dici q̄ ratio nō est ad p̄positū. qz arguit̄ de his q̄ sūt i creatur. ens autē et vñū cū sint trāscēdētia abstrahūt a creato et creato. et reperiuntur in vtroq;. ¶ Dimissa ergo hac opione: probat̄ q̄rta cōclusio p̄posita. p̄rio sic. qz vñū dicit p̄fectionē simpl̄. sed negatio non dicit p̄fectionē simpl̄ de se formalit̄. ergo ipsū vñū nō est pura negatio. maior p̄. quia in quolibet meli⁹ est ipsū q̄ nō ipsū. et hec ē d̄scriptio p̄fectiōis simpl̄. quā poit̄ Ansel. monologiō 3: et p̄pter hoc sūma vnitas attribuit̄ p̄rio enti: cui nulla cōpetit̄ ip̄fectio. mior patet. qz p̄uatiō habet rōnē mali. vt sic. et similis negatio. ¶ Preterea. nūq; in p̄uatiōibus aliq; reducūtur ad primuz tale. qz nō est dare sūmū malū. sed sic oīa bona reducūtur ad sūmū bonū ita oīa vna ad primū vñū. ergo vñū nō habet formalit̄ rōnē p̄uatiōis. ¶ Preterea. nulla p̄uatiō suscipit magis et min⁹. sed vñū suscipit magis et min⁹. quia simplex est magis vñū q̄ cōpositū. ergo vñū nō dicit solā p̄uatiōnē. ¶ Preterea. negatio non habet rōnē mēsure.

Tertia

sed oportet mēsurā esse aliqd positiuū. vñū autē habz rōnē mēsure in quolibet ḡne. ex decio bui⁹. ergo r̄. ¶ Preterea. ip̄osibile ē aliqd positiuū cōponi intrinsece ex p̄uatiōibus. sed numerus ē aliqd positiuū q̄d p̄p̄itur intrinsece ex vnitatib⁹. q̄ vnitates nō sūt formaliter p̄uatiōes. Sed doctor q̄ est alterius opinionis respōdit ad istas rōnes dicēdo q̄ vñū. et per cōsequens numerus duo dicit. scilz aliquid positiuū quod est ipsum ens: vel plures entitates. et dicit aliquid negatiuū. scz ipsaz vnitatē vel plures vnitates. quaz quelibet dicit formaliter duplicē negationē. ita q̄ vñū licet formalit̄ dicat negationē: tamē dicit fundamētū positiuū. scilz ipsū ens. cui est idēz realiter. ¶ Dicitur ergo q̄ vñū est p̄fectio formaliter. nō simpl̄. sed ratione fundamēti quātū ad primā rōnē. et dicit q̄ plura reducūtur ad sūmū vñū. nō formaliter: sed rōne fundamēti quātū ad secūda rōnē. et q̄ vñū suscipit magis et min⁹. nō formaliter: sed rōne fundamēti: quātū ad tertiā rōnē. et q̄ vñū habet rōnē mēsure. nō formaliter. sed rōne fundamēti. quātū ad quartā rōnem. et q̄ numer⁹ quātū ad illud q̄d dicit positiuū cōponitur ex vnitatib⁹ rōne fundamēti. inquātū vero dicit aliquid negatiuz p̄ponitur ex vnitatibus vt dicit formaliter aliquid negatiuū quātū ad quartā rōnē. ¶ Sed cōtra istam respōsionē licet videatur apparēs arguitur. nā vñū est vera passio entis vel ratione fundamēti. vel ratiōe cui⁹ additi supra ens. nō p̄mo mō quia idēz foret passio suimet. si secūdo mō. vel illud addituz est positiuū. et sic habeo p̄positū. vel ē negatiuū. et tūc cōtra. tuz quia nulla negatio vel p̄uatiō est idē realiter cū positiuo. quia vt supra argutū est idē esset realiter negatiuū et positiuū. sed passio q̄ est vñū est idē realit̄ cū subiecto quod ē ens. tum qz negatio est realiter et formalit̄ nihil. si ergo vñū est negatiō sequitur q̄ nihil et nō ens est realiter passio entis. et sic q̄ idē est realiter ens et realiter nō ens et nihil. que videtur absurda. stat ergo conclusio q̄ vñū addit aliquid formaliter positiuuz supra ens. ¶ Ad rationes Auicēne in oppositū. Ad primā. nego cōsequētā. cui⁹ falsitas patet ex tertiā distinctiōne. et p̄ia cōclusiōe. nā equocat de vno sūpto simpl̄ vñ se cūdū quid. ¶ Ad sc̄daz nego cōsequētā. ad probatōez dicēdū q̄ nō repetitur oīo idē bis. qz cū idētitate realit̄ stat diuersitas formalis vel distinctio formalis ex natura rei. que tollit nugationē. et ideo dicēdo ens vñū nō est nugatiō. ¶ Ad tertiā negat̄ maior. dūmodo sit i ter illa distinctio formalis et ex natura rei: p̄pter quaz distinctiōnē passio nō predicat̄ in quid de subiecto. et similiter dico i p̄posito. ¶ Ad quartum nego añs. ad probatōnē dicēdū q̄ duplex est numerus. sicut patet ex secūda diuisione. vnitas ergo que est principuz numeri causati ex diuisione p̄tinui vtiq; est de genere quātitat̄. sed de tali vno nō loquimur nūc. s; de vno quod ē p̄cipiū numeri causati ex diuisione essētiaz. si i feras. q̄ oīs vnitas ē de ḡne quātitat̄: ē fallā p̄ntis. ¶ Ad argumenta p̄cipalia. cū i ferē. q̄ tātuz vñū ē ens. cōcedo accipiendo vñū p̄oportōabiliē cū ente. scz si cōiter: cōiter. si particulariter: particulariter. nā cū vñū sit passio ent̄ vñū formaliter accipitur sicut ipsū ens. cum dicitur q̄ hoc i fertur contra parmenidem p̄mo phisicorum. dicēdum q̄ parmenides posuit omia entia vñū significā

tum et particulare simpliciter et secundum rem. contra quem bene valet probatio philosophi. sed ego non pono sic. Ad secundum dicendum quod unum dividens ipsum ens est unum simpliciter secundum quid et determinate. et de hoc arguit ratio. de quo processum est in prima conclusioe quod non dicit eadem naturam convertibilem cum ente. sed hoc non obstante unum simpliciter quod est passio entis dicit eadem naturam convertibilem cum ente. Ad tertium dicendum quod unum non est determinati generis. cum sit transcendens. Ad probationem dicendum quod minor est falsa. quia idem sibi et quale dicuntur relationes et videantur esse de genere relationis: tamen possunt accipi transcendenter. quatenus omne ens in se comparatur. vel est idem vel diversum. vel sibi vel dissimile. eque vel ineque. Et sic patet ad questionem.

Docet autem omnium firmissimum est principium. Textus. 2° me. 9.

Veritas Utrum istud principium impossibile est idem sibi esse et non esse: sit firmissimum et notissimum.

Et arguitur quod non triplici via. tunc quia est falsum. tunc quia est aliud eo notum. tunc quia contingit dubitare de eo. et per consequens errare. Ex prima via arguitur sic. quia aliqua opposita possunt eisdem inesse. ergo et contradictoria. consequentia patet. quia contradictio includitur in qualibet specie oppositionis. cum sit prima oppositio. ex quarto huius. ante probatur dupliciter. primo de contrariis quod patet eisdem inesse. quia cuiuslibet est genus inest aliquid species eius. sed scutum cuius una medietas est alba et alia medietas est nigra est coloratum. ergo de nominat ab aliquid (specie color). qua autem ratione denotatur ab albedine: pari ratione a nigredine. ergo simul erit album et nigrum. que sunt contraria. et probatur idem ante de relatione oppositae. quia idem est dupliciter et dimidiatum. segitur enim: si aliquid est dupliciter ad B. ergo est dupliciter. quia oppositum consequentis non stat cum ante. sicut sequitur. si est dimidiatum ad B. ergo est dimidiatum. ergo est dupliciter et dimidiatum. Ex 2^a via arguitur sic. propositio affirmativa est notior negativa. quia notior est affirmatio quam opposita negatio. ut dicitur in hoc quarto infra. sed istud principium est propositio negativa. ut patet: ergo aliquid est notum isto principio. Preterea in sillogismo ex oppositae conclusio debet esse notior premissis in falsitate. sed in premissis accipiuntur opposita contradictorie. in conclusione autem negatur idem a se. exemplum. homo est animal. homo non est animal. ergo animal non est animal. ergo aliquid in falsitate est notum quam sit oppositum primi principii. et per consequens aliquid est notum in veritate primo principio. scilicet oppositum illi falsi notior. Ex tertia via arguitur sic. omnis nostra cognitio incipit a sensu. sed circa omnem cognitionem sensitivam contingit errare. ergo circa intellectivam. sed illud principium cognoscitur cognitione intellectiva. patet. ergo etc. Preterea. contingit scire in vltimo et ignorare in particulari. ex 2° principio. ita quod contingit opinari in particulari oppositum vltimo. sed illud particulare est contradictorium vltimo sciti. ut omnem mulam esse sterilem et hanc non. ergo contingit contradictoria opinari. Contra. philosophus hic in littera.

Responsio Dicendum est cum philosopho quod hoc primum principium est firmissimum. ex eo quod conveniunt sibi conditiones principii firmissimi. tunc quia circa ipsum non contingit errare nec dubitare. tunc quia non est conditionale. tunc quia necesse est venire in mentem huius terminos ipsius. Iste autem sunt tres conditiones principii firmissimi. Prima conditio probatur. scilicet quod non contingit circa ipsum dubitare. quia si sic. tunc posset opinari contraria inesse eidem. ut quod idem sit calidum et frigidum. sic enim arguitur contra. et philosophus in textu. Sed contra istam rationem arguitur. et videtur quod petat

nam omnis ratio ad impossibile cuius conclusio non est in falsitate notior quam premissa iterum meda perit. et sic est in proposito. quia consequens non est magis inconueniens quam ante. nam si aliquid quis opinatur contradictoria esse simul: multo magis contraria. Respondetur dupliciter. primo quod consequens est magis impossibile secundum sensum. nam philosophus dicit in fine huius quarti. quod nullus sensus dicit idem simul esse et non esse. Aliter respondetur quod philosophus hic non arguit contra negantes primum principium. sed ad recipientes ipsum probando quod sit firmissimum. notum est autem in falsitate quod contrarie opiniones de contrariis sunt simul in anima: quod primum principium secundum intellectum est notum. notum est enim mihi secundum intellectum quod contrarie opiniones non possunt simul esse in anima mea quod istud principium sit firmisimum. quare non oportet fugere ad aliquid notum secundum sensum. Unde notandum quod philosophus et commentator non ducunt ad hoc inconueniens quod aliquis opinetur contrarie opposita. sed quod contrarie opiniones sint in anima eius. sicut opiniones contradictorias. licet commentator magis videatur ire ad ipsa opposita. Secunda conditio probatur. ex hoc quod omnes propositiones reducuntur ad istam. quare non est condicionalis patet. Tertia probatur ex hoc quod est prima dignitatum. quare non potest acquiri per aliud. ergo statim cognoscitur notis terminis. sicut dicitur

Ad argumenta est in exponendo litteram. in oppositum. Ad primum de prima via negando antecedens. cum dicitur quod aliquid opposita possunt eisdem inesse. Ad primam probationem de contrariis dicendum quod illa contraria non insunt scuto simpliciter: sed secundum quod. cum enim dicitur quod cuiuslibet est genus et aliquid species. dico quod verum est quod inest aliquid eius species vel simpliciter. vel secundum quod. sic est in proposito. quia scuto inest albedo et nigredo secundum aliam et aliam partem. isto modo etiam secundum quod inesse eidem contradictoria non est impossibile. sicut dicitur in hoc eodem quarto. sic enim non insunt secundum idem. Ad secundam probationem de relationis dicendum per idem quod non est secundum idem. nam motus dicitur magnus et parvus. et idem dupliciter et dimidiatum. non ad idem sed ad diversa. inesse ergo idem esse simpliciter magnum et parvum. dupliciter et dimidiatum. est ignorantia elenchy. Consequentie tamen ille que sunt Aristotelem in predicamentis. scilicet quod si aliquid est dupliciter ad hoc. ergo dupliciter. tunc sunt boe. per hoc ei probatur philosophus magnum et parvum non esse contraria. quia dicuntur de eodem. non tamen simpliciter: sed secundum quod. quia in comparatione ad diversa. Ad primum de secunda via dico quod illud principium est realiter et formaliter affirmativum. quavis secundum vocem sit negativum. sicut et ista propositio. non impossibile est homines currere. unde valet ista possibile est homines currere. sequitur etiam illud principium. impossibile est idem simul esse et non esse: idem valet quod ista. necesse est idem non sibi esse et non esse: que est affirmativa de modo. et tali negativa non est necessarium aliquam affirmativam esse notior. Ad aliud de eadem via dicendum quod philosophus in libro primo docet multos sillos ex hypothesi per quos non contingit aliquid probare. docet ei sillogizare ex falsis. secundum quem modum nunquam aliquid probatur. sicut de sillo circulari. secundum quem nihil contingit probare. imo eo ipso quod est circulari nihil probatur. sicut dicitur in proposito de sillogismis ex oppositae. Aliter dicitur quod notius est impossibile est aliquid sibi esse et non esse: quam negatio eiusdem de se quod concluditur in sillo ex oppositae. unde licet forsitan aliqua negaret quod idem sit ipsum. tamen nunquam concederet quod idem sit ipsum et non ipsum. unde notum est in falsitate quod idem sit ipsum et non ipsum. quod idem non sit ipsum. prima responsio est melior. Ad aliud de tertia via dicendum quod omnis deceptio que potest

fieri extra p seſu nō falſificaret primū principiū. nūq̄ .n. aliquis ſeſus iudicat qd̄ hoc ſeſibile ſit ⁊ nō ſit i eodē ſtātī. vel dato qd̄ ſeſus erraret circa ipſū tñ p̄ intellectū tanq̄ p̄ potētā nobiliozē corrigereſ error ſeſus. ¶ Ad vltimū dicēdū qd̄ veyz eſt qd̄ cōtigit ſcire i vli ignorando i particulari. cui⁹ cā eſt. qz nō p̄tractaſ minor. cū maior. vñ ſm̄ p̄ h̄z p̄mo poſteriorz maior pōt ſciri p̄us tpe q̄ minor vel cōcluſio q̄n. ſ. minor nō applicaſ cum maior ſi tñ appliceſ eodē tpe ſciſ ⁊ minor ⁊ maior ⁊ cōcluſio. ¶ Ad formā cū d̄r qd̄ cōtigit ignorare i particulari ⁊ ſcire i vli. dico qd̄ veyz eſt p̄pter hoc qz neſciſ illud particulare p̄tineri ſub illo vli. ſz p̄pter hoc nō ſciūtur p̄dictoria. nō. n. opinoz p̄dictionem niſi opiner hāc mulā eſſe p̄tentā ſub mula. ⁊ hoc n̄ facio vt ſupponiſ. q̄ ſi oppinarer hāc mulā cōtineri ſub mula impoſſibile eſt ignorare hāc mulam eſſe ſterilem. nā applicata maiorī cum minorī ſtatim ſcitur vt dictum eſt.

¶ Nā nāq̄z principiū ⁊ aliaz dignitatū hec oīuz ⁊c.

Veritur Utz hoc p̄ncipiū. ipoſſibile eſt idē ſil eſſe ⁊ n̄ eē ſimplr ſit primū ⁊ videſ q̄ nō: qz eſt reſolubile i alia p̄ncipia p̄iora. ſ. in terminos p̄prios q̄ ſūt p̄ncipia icōplexa vnū. qd̄q̄ enim reſoluit i ea ex qb̄ cōponiſ.

¶ Cōtra. p̄ h̄z hic i ſra q̄ dicit ip̄z eē p̄mū oīuz dignitatū.

Respondeo

¶ primo p̄mittā qd̄a vtilia. ſcdo dicā ad qd̄em. ¶ Quātū ad primū ſit iſtud primū dictū qd̄ qd̄a p̄poſitōes ſūt affirmatiue ⁊ qd̄a negatiue p̄poſitio affirmatiua vocaſ idētidica. i. dicēs ⁊ notās idētitatē p̄dicati ad ſubiectū ſiue ſit idētitas accīdētalis ſiue eēntialis exēplū primi. hō eſt albus. exēplū ſcdo. hō eſt aīal. p̄poſitio negatiua vocaſ diuerſidica. i. dicēs vel notās diuerſitatez p̄dicati ad ſubiectū. exēplū. hō nō eſt aſinus. ¶ Scdo dictū ſit iſtud. q̄ i p̄poſitionibus iſtis ſiue ſint affirmatiue ſiue negatiue eſt ordo i p̄mitate: nā qd̄a eſt primo prima. ⁊ qd̄az ſcdo prima qd̄az tertio prima: ⁊ ſic p̄ ordinē: ſm̄ q̄ plus vel minus accedūt vel recedūt ad p̄poſitionem primo primā. exēplū i affirmatiuis: hō eſt hō. e primo prima. hō eſt aīal rōale eſt ſcdo prima. hō eſt aīal eſt tertio prima. hō eſt riſibilis eſt i quarto gradu: hō eſt albus eſt i quinto gradu. ⁊c. p̄z. n. q̄ iſte h̄nt ordinē i p̄mitate. ſi cōſideret idētitas extremoz. ſilr eſt dare ordinē i negatiuis. nā p̄ior eſt iſta hō nō eſt equus. q̄ iſta hō nō eſt hini bilis. ¶ Tertū dictū eſt qd̄ idē i cōparatiōe ad diuerſa eē p̄ius ⁊ poſterius nō eē icōueniēs. ſicut p̄z i linea p̄dicamētali. nā gen⁹ ſubalternū eſt p̄ius reſpectu ſpeciei ſpecialiſſime. ⁊ poſterius genere generaliſſimo. ſilr i ip̄oſito p̄pōz prima eſt p̄ior reſpectu p̄poſitōis q̄ eēz prima ⁊ poſterior p̄poſitōe q̄ e primo prima.

Quantum

ad ſcdoz dico qd̄ iſtud primū ipoſſibile eē. ⁊c. nō e primo ſimplr. i. primo primū. hoc p̄bo ſic. qz illud p̄ncipiū cui⁹ termini nō ſūt primo primi nec vltimo vltimi nō e ſimplr primo primū. ſz hoc p̄ncipiū eſt huiuſmodi. ergo ⁊ cetera. maior p̄z. qz iſta duo ſūt de rōe p̄ncipij ſimplr primi. q̄ ſit primo primū i eēndo. ⁊ vltimo vltimū i reſoluedo minor p̄baſ ⁊ primo de termino ſubiecto qd̄ eſt idē: p̄ceptus .n. ille nō eſt primo primus cū ſit reſolubilis i duos alios p̄ceptus. quoz vnus eſt abſolutus alter reſpectiū. p̄ceptus aut̄ ſiſis includēs abſolutū ⁊ reſpectiū nō eſt

eque p̄ius ſicut cōceptus incluiſ in quos reſoluit. iſte aut̄ p̄ceptus idē ens eſt h̄z qz li idē dicit p̄ceptus reſpectiū. li ens dicit p̄ceptū abſolutū vel ſaltē neutrum ⁊ indifferētē ad abſolutū ⁊ reſpectiū. p̄baſ etiā minor de termino p̄dicato q̄ eē ⁊ nō eſſe. ille aut̄ p̄ceptus eſt aggregatus ex affirmatiuo ⁊ negatio. ergo eſt reſolubilis. ergo non eſt primo primus nec vltimo vltimus.

¶ Preterea nulla p̄poſitio modalis e primo prima. qz e reſolubilis i alia de ſeſſe: ſz iſtud p̄ncipiū ipoſſibile e ⁊c. e p̄poſitio modalis. ergo nō e primo prima. ¶ Si ergo q̄raſ qd̄ e primū cōplexū ſimplr. ⁊ primo primū. dico qd̄ iſtud ens e ens: iſtud. n. p̄ncipiūz h̄z terminos primo primos: ⁊ vltimo vltimos. ⁊ p̄ p̄is q̄ nō ſūt reſolubiles in aliquos p̄iores. immo omnis reſolutio p̄ceptiū ſtat ad cōceptū entis vt ad ſimplr primū: inter cōceptus qd̄itatis. ¶ Ad argumētū in oppoſitū dicēdū qd̄ p̄ h̄z vocat iſtud p̄ncipiū primū nō qd̄ ſit ſimplr primū. ſz qz e primū reſpectu iſtoz. ſ. de quolibet affirmatio vel negatio. oē totū ⁊c. ⁊ ſi ab eqlib⁹ ⁊c. reſpectu iſtoz hoc e primū. ⁊ d̄r dignitas dignitatū. ſicut. n. totū ⁊ pars. eqli ⁊ ineqli nō intelligūtur niſi iſtellecto ente. ita nec hoc p̄ncipiū oē totū ⁊c. de quolibet ⁊c. ⁊ ſic de alijs nō intelligūtur niſi iſtellecto hoc p̄ncipio cui⁹ iſtellect⁹ depēdet ex iſtellectu entis ex quo cōponiſ.

¶ At vero nec p̄dictōis mediū nihil eē cōtingit. ſed neciū. aut dicere. aut negare vnū de vnoquoqz.

Veritur Utrū iter p̄dictoria ſit dare mediū. ⁊ videſ qd̄ ſic. nā eē ⁊ nō eē ſūt p̄dictoria. ſz iter eē ⁊ nō eſſe eſt mediū ipſa generatio. vt d̄r ſcdo hui⁹. ergo ⁊c. ¶ Preterea q̄to magis extrema diſtāt tāto ſunt plā media iter ipſa. ergo ſi iſfinite diſtāt iſfinite erunt media inter ipſa. ſz p̄dictoria diſtāt iſfinite. ergo ⁊c. p̄batio minor. qz oī finito p̄tigit iſtelligere maius. ſz nō p̄tigit iſtelligere maiorē diſtantiā q̄q̄ eſt iter p̄dictoria qz q̄cūqz dareſ illa caderet ſub p̄dictōe. ergo ⁊c. ¶ Preterea inter oīa relatiua mediū e relatio. ſz p̄dictoria adiuicem referūtur. nā opponūtur. ⁊ oppoſitio e quedā relatio. ergo iter p̄dictoria e media relatio. ¶ Preterea iter p̄dictoria e mediū p̄ abnegationē vtriuſqz extremi. nāz ſcutū cui⁹ medietas e alba ⁊ medietas nigra. nec e albū nec nō albū. ¶ Preterea ſi inter p̄radictoria nō e mediū. ergo de quolibet e vera affirmatio vel negatio oīs videſ falſū. nā ambe iſte videntur falſe. oīs hō eſt alb⁹: ⁊ oīs hō nō eſt albus. ergo antecedēs e falſuz ex quo ſegtur. ¶ Cōtra p̄ h̄z hic in littera.

Ratio

in iſta qd̄e p̄mittā duplicem diſtictōem. ¶ Secūdo dicā ad qd̄ez. ¶ Quātū ad primū ſit iſta prima diſtictio qd̄ mediū inter aliqua pōt eſſe duplex. ſ. vel ſecūdū formā vel ſecūdū ſubiectū: ¶ Exēplū primi in cōtrarijs mediatis. croceū. n. eſt qd̄ dā media forma iter albū ⁊ nigrū. Exēplū ſecūdi. i p̄ri uatiue oppoſitis. lapis. n. nō e vidēs necq̄ cecus. ¶ Se cūda diſtictio ſit iſta qd̄ mediū pōt eēt alio mō accipi duplr. vt habeſ in textu hui⁹ capituli. ſ. poſitiue ⁊ negatiue. exēplū primi. rubedo e mediū inter albū ⁊ nigrū. ⁊ hoc mediū e eiūſdē generis cū extremis. exēplū ſecū di mediū ſecūdū qd̄ accipiſ p̄ abnegatōez vtriuſqz extremi. vt qd̄ nec e egrū nec ſanū. ſecūdū medicos. n. po niſ aliq̄ forma ſiue diſpoſitō qd̄ e media iter egritudine

et sanitatē. que dicitur neutralitas. **T**ertia distinctio sit ista. q̄ aliquo mō accipitur mediū dupliciter. quia quoddā est mediū interpositionis. quoddā presuppōnis. exēplū primi. clauus cōiungens duos postes. et viscus seu gluten. exēplū secūdi. quātitas isto modo mediat inter formā substātiāle. et materiā. forma enī substātiālis requirit et presuppōnit materiā quātā et dispositā. nō q̄ quātitas mediet inter formā et materiā. q̄ si quidā clauus et viscus: cū forma substātiālis attingit immediate materiā. sed solū dicit mediū pro quāto perigitur et presuppōnit ad introductionē forme in mās.

Quantum ad 2^m dico istā cōclusionē. q̄ inter cōtradictoria nō est mediū quocūq̄ modo sumptū. Hoc p̄bo sic. quādo cūq̄ aliquid inest alicui per se eius oppositū nullo mō inesse potest. nec per se nec per accidēs. patet inducēdo. sed carere medijs test cōtradictorius per se. scdm̄ illud p̄bi p̄rio posterioꝝ. cōtradictio est oppositio cuius nō est dare mediū secūdū se. ergo cōtradictio nullo mō habet mediū. **S**ed cōtra diffinitionē illā primi posterioꝝ. arguitur. quia nō videtur p̄pria. quia conuenit cōtrarijs immediatis. que non habēt mediū secūdū se. saltē secūdū formā. **R**espōsio. dicēdū est q̄ diffinitio data est mltiplex. eo q̄ negatō pōt cadere super ly scdm̄ se. vel per se. vt sit negatio per se. vel potest eē ecōuerso. vt ly per se cadit super negationē: vt sit per seitas negationis. p̄rio modo nō accipit in illa diffinitioe. sed secūdo mō. et est sensus q̄ per seitas affirmat et cadit super negationē. vt sic cōtradictio sit oppositio cui per se nō est mediū. ex quo sequitur q̄ nullo mō habet mediū. ex quo carere medio per se inest sibi. sed primo modo prout per seitas negatur: et est negatio per se. sic carere medio potest cōuenire cōtrarijs immediatis. et etiā p̄riuatue oppositis. quaten⁹ carere medio secūdū formā. tamē hoc nō obstante habēt mediū per accidēs. s. secūdū subiectū. nā carere medio nō inest eis per se. vt ly per se cadit super ly nō habere mediū. et est per seitas negationis. et ideo nō repugnat eis habere mediū. saltem per accidēs: modo p̄reposito. **A**d primū in oppositū: cū dicit q̄ esse et nō esse sunt cōtradictoria. dicēdū q̄ esse potest dupliciter accipi. vno mō. esse simpliciter. alio modo secūdū quid. et similiter nō esse pōt accipi dupliciter. vno mō simplr. alio mō secūdū quid. mō inter esse simplr et nō esse. simplr bñ est mediū: eē secūdū quid. vt gñatio. et dico esse simplr esse p̄fectū. et esse secūdū quid esse in fieri. vel sic. esse accipit vno mō pro esse gñaliter. put includit esse simpliciter: et secūdū qd. et nō esse pro nō esse simplr. et isto mō sunt cōtradictoria nec ē mediū inter ipsa. secūdo vō mō nō sunt cōtradictoria. sed habēt mediū. scilz ipsū fieri vel esse ip̄fectū. nā inter nō ens simplr. et ens in actu. et p̄fectū esse: ē mediū ens siue esse ip̄fectū. et hoc secūdo mō loquit p̄bs secūdo methaphice. vñ dicit sic. q̄ sicut seper est mediū inter esse et nō esse. scilz generatō: ita exātis et nō exātis. id est entis et nō entis ē mediū quod sit. et patz per exēpla sua que ponit ibi. scz q̄ ex adiscēte sit sciēs. et ex puero vir. isto ergo mō nō cōtradictū esse et nō esse. **S**ed p̄tra. ois per se mutatio mediat inter per se terminos. sed termini generatiōis sūt cōtradictorius. scz esse et nō esse. ḡ inter esse et nō esse q̄ sunt cōtradictoria vē est mediū. p̄batio minoris. nā gñatio

est a nō subiecto in subiectū. et corruptio ecōtra. vt dicitur quinto p̄hicoꝝ. ibidē etiā dicit q̄ gñatio et corruptio sūt cōtradictoria. **C**ōfirmat. qz hic i textu vt ap paruit parū ante p̄bs probās q̄ nō sit mediū iter p̄tradictoria. scz inter ens et nō ens. arguit sic. quia si sic. ergo est aliq̄ mutatio media iter gñationē et corruptōnē. sed illa cōsequētia nulla esset nisi termini gñatiōis p̄tradicerēt. **R**ūdeo. q̄ termini gñatiōis nō sūt p̄tradictorius. sed se habēt sic habit⁹ et p̄riuatō. isti sūt termini primi. nō solū in generatiōe. sed etiā in quacūq̄ alia mutatiōe. **A**d illud qd dicitur de gnto p̄hicoꝝ dicēdū q̄ philosoph⁹ accipit per nō subiectū p̄riuatōe forme. per subiectū habitū vel formā. **A**d illud qd addit. q̄ gñatio et corruptio sūt cōtradictoria. per p̄tradictoria intelligūtur p̄riuatue opposita. nā p̄riuatue opposita sūt sic cōtradictoria circa subiectū aptū natū qd est subiectū mutatiōis. **A**d cōfirmationē de quarto huius dicēdū q̄ argumētū est a miori. s. q̄ si ē mediū in cōtradictoria: mltō magis iter que cūq̄ alia opposita. et ita inter p̄riuatōnē et formā. et ideo est mutatio aliq̄ media inter illa que f̄minant ad formā que ē gñatio. et illa q̄ terminatur ad p̄riuatōnē q̄ est corruptio. **S**ed cōtra istā r̄sionē arguit. p̄rio. qz videt cōcedere p̄positū. nā secūdū te p̄riuatō et forma sūt termini gñatiōis sed p̄riuatō et forma sūt cōtradictoria circa susceptibile. etiā per te. si ergo iter p̄riuatōnē et formā sit mediū: sequit q̄ iter cōtradictoria sit mediū. **P**reterea. cōtraria imediata sūt cōtradictoria circa subiectū. pari rōe sic p̄riuatue opposita. ergo sic iter p̄riuatōnē et formā ē generatio et corruptio secūdū te. ita posset esse iter cōtraria imediata. **R**espōdeo ad primū. q̄ termini gñationis p̄nt cōparari. vel ad subiectū. vel ad ipsā gñationē. si p̄rio mō. sic bñt rōnē p̄tradictōis. nec bñt mediū isto mō. nā subiectū vel nō est sub forma. vñ sub p̄riuatōe. si scdo mō. sic nō habent rōnē cōtradictōis. et ideo habēt gñationē mediā. sic dictū est. **A**d 2^m dicēdū. q̄ de ratione cōtradictōis sūt duo. scz q̄ aliter necessario i sit. et q̄ aliter nihil ponat. p̄traria autē imediata circa subiectū aptū natū habēt vnā p̄ditionē. scilz q̄ aliter nō inest. sed deficit scda cōditio. qz vtrūq̄ est aliqd positiuū. et illa duo regrūtur ad generationē et corruptionē. vtrāq̄ autē cōditio ē in p̄riuatue oppositis. patz. qz nō est s̄le de his et d̄rys imediat. **A**d secūdū p̄riuatue dicēdū. q̄ distātia est duplex. qdā ē dimensiuā. et illa ē p̄p̄e distātia q̄ est de gñe quātitatē. et quedā est distātia p̄fectiuā seu p̄fectōis. et illa ē trāsumptiuē dicta. et transfertur ad alia. vt ad opposita. cū ergo dicit q̄ quāto magis distāt extrēa: tāto sūt plura media. dicēdū q̄ illa maior est h̄a de distātia dimensiuā. et tūc mior ē falsa. qz p̄tradictoria nō sic distāt. maior autē est falsa de distātia p̄fectiuā et trāsumptiuē dicta. qd patet. qz cōtraria imediata maxie distāt isto mō. et tamē nullū bñt mediū. cōtradictoria ergo bñt distātia p̄riuatiuā. pro quāto vnū p̄tradictorius est p̄riuatō alteri⁹. nō autē habēt distātia dimensiuā. de qua procedit ratio. **A**d illud qd addit i miori q̄ cōtradictoria distāt in infinitū. dicēdū q̄ ibi nō requirit distātia infinita. qd probat. qz quātūcūq̄ aliq̄ patz distāt: pōt esse p̄tradictio iter ipsa. qz de quolibet est v̄x aliter p̄tradictorius. quātūcūq̄ ergo distāt modicū aliquid ab vno cōtradictorius: de eo predicat aliud p̄tradictorius.

Quintus

cū ergo dicitur, distātia cōtradictionis est infinita. glo-
sanda est ppō. infinita. id est ideterminata. qz quecūq;
minima distātia sufficit. 7 maxia etiā in ifinirū pōt eē.
Unde cōtradictio mīmā distātiā ponit: 7 pmittit ma-
ximā. primā dicit positie. secūdā vero pmissiue. vñ nō
segē qz ibi sit infinita distātia positia. pōt tñ ibi eē gra-
tia materie alicui. puta si aliter extremū sit infinitū
positiue. vt de. et nō deus. vñ sic dictū est cōtradictio
mīmā distātiā requirit et maximā pmittit. itā qz i-
differēter quātū est de se saluatur in quacūq;. Ad 3^m
cū dicitur. qz inter oīa relatiua est mediū relatio. dicē-
dum qz verū est de intētionib. sic ei est media relatō.
et hoc mō oīa opposita sūt in gñe relationis. quatenus
oppositio q̄ est gen^o eoz est in genere relatiōis. 7 sic cō-
tradictoria secūdū istā intētionē habēt vtiq; medium
relationē ipsā. loquēdo tamē de rebus substracti intē-
tioni nō est verū qz referant. nec per 2sequēs qz habe-
ant mediū relationē. nā homo. et nō hō. nō referūtur
adiuicē. Ad quartū de illō scuto dicit vno mō qz nō
est incōueniēs illud scutū esse albū. 7 non albū. qz hoc
nō est secūdū idē. nā vnū contradictoriū inest pro vna
parte. et aliter pro altera. ideo neutrū inest simplr. sed
vtrūq; secūdū quid. Contra. quia tunc mediū ita est
inter cōtradictoria. sic est iter 2traria imediata. Re-
sponso. in cōtrarijs imediati datur subiectū medium
cui neutrū inest neq; simplr. neq; scdm qd. lapis ei ne-
q; est sanus. neq; ē eger. neq; cec. neq; vidēs. sed inter
2tradietoria nō pōt dari aliquod mediū vel subiectū
cui neutrū inest vel simplr. vel secūdū quid. quia d quo
cūq; dicit aliter cōtradictoriū: vel simplr vel secūdū
quid. vt in proposito de scuto. In cōtrarijs autē imedi-
atis 7 etiā in priuatiuis est dare aliquod subiectū. cui
neutrū inest nec simplr. nec secūdū qd. vt p3 in exēplo
predicto de lapide. Aliter rñ dē. qz cū querit vtrum
tale scutū sit albū vel nō albū. neutrū est dandū. quia
nihil denoiatur ab accidēte: nisi simplr inest. vnde scu-
tū illud nō est albū simplr. neq; ē nigrū simplr. Contra.
si hoc scutū nō est simpliciter albū. nec simplr ni-
grū. et sic de alijs. ergo nō est coloratū. cōsequēs ē eu-
denter falsū. ergo 7 antecedēs. cōsequētia probat. qz
quicqd denoiat a genere: denomiatur ab aliq; ei^o spe-
cie. ex 2° topicoz. Rñsio. cōsequētia nō valet. ad p-
bationē dicēdū. qz ad destructionē cuiuslibet inferio-
ris nō seqtur destructio superioris: in predicatiōe dno
miatiua. nisi destruat quodlibet inferi. nō solū in se:
sed etiā in cōiūctione cū alio opposito. vt dicēdo sic. n̄
est albū neq; nigrū. neq; albū 7 nigrū simul. ergo nec
coloratū. sic exponit illa 2sideratio. s3 in proposito nō
est sic. quia licet quodlibet inferi destruat in se. nō tñ
in cōiūctione ad aliud oppositū. tale enī scutū est albū
et nigrū simul. et neutrū seorsū. Vel potest exponi ali-
f sic. denoiatū a gñe oportet denoiari a specie aliq;. vtrū
est aliq; illaz denoiationū de quibus ē sermo ibi. sic qz
est albū vel habet albedinē. vel huic inest albedo. pri-
mus modus nō ē verus in proposito. vt scutū illud di-
catur albū vel nigrū. sed duo alij modi sūt veri in pro-
posito. nā verū est dicere qz illud scutū habz albedinē
et sibi inest albedo. similiter est de nigredine. Aliter
dicitur qz bec ē simplr vera. qz scutū nō est coloratū.
quia nullo colore. nō enī est albū vel nigrū. sic duo ha-
bētes vineā: neuter habet vineā. sic dicitur sexto tho-

Prima

picoz. Ad vltimū pncipale dicitur qz cōtradictio n̄
est in terminis incōplexis. et ideo neutrū predicatur de
quolibz in talibus. Contra. quia quito huius dicitur
qz alterū cōtradictoriū dicitur de quolibet. sed ppō
cōplexa de nullo pdicatur. ergo cōtradictio habet ac-
cipi secūdū terminos incōplexos. Preterea. hō. 7 nō
homo. sunt opposita nō cōtrarie. tñ quia aliter nihil di-
cit positie. tñ quia in substātia nō est proprie cōtrari-
etas. vt dicitur in predicamētis. nec opposita priuati-
ue. quia nō homo dicitur de eo qd nō est natū esse hō.
puta de lapide. puatio aut nō sic. nec opposita relati-
ue. ergo relingitur qz cōtradictorie opponatur. Ali-
ergo dicēdū. qz cōtradictoriū semp alterū dicitur de
vnoquoq; in incōplexis. dūmō termin^o de quo dicit nō
accipiat distributiue. Ratio hui^o est. quia vni suppo-
sito potest inesse vnū. 7 alteri aliter. vnde neutra istarū
est vera. oīs hō est albū. oīs hō est non albū. Sciē-
dū etiā qz cōtradictoria nō est necesse predicari d quo
libet cū reduplicatiōe. vñ vtraq; istaz est falsa. homo
inquātū homo est albū. hō inquātū homo est non al-
bū. quia tunc de necessitate vel omnis hō esset alb^o.
vel nullus homo esset albū. Et bec de quarto me-
thaphisice.

Accidit autem multoties dictis causis 7 multas
eiusdem esse causas: non secunduz accidens. vt sta-
tue. 2c. Textu cōmenti scōi.

Ircu quin

tū libzū methaphisice. Queritur primo.
Utrū eiusdē effect^o
sint plures per se cau-
se. Videtur qz non
quia si vna sufficit a-
lia superfluit. s3 que-
libet per se causa vi-
detur sufficere i suo
genere sine aliq;. er-
go. 2c. Contra. pbs
hic in littera.

Respondeo In ista questiōe pmo premittaz
aliqs distinctiōes. 2° ostendā ali-
quas cōclusiōes. Quātuz ad primū sit ista prima di-
stinctō. qz causarū quedā sūt eiusdē ordinis. quedā sūt
alteri^o ordinis. Ille dicitur esse eiusdē ordinis q̄ sūt in
eodē gñe eque prio. 7 eiusdē speciei. Sed dicitur alte-
rius ordinis que i eodē gñe sūt essētiāter ordinate se-
cundū pri^o et posteri^o. et sunt alteri^o speciei. Exēplū pri-
mi. duo hoīes eq; prio trabētes nauē. exēplū scōi. hō et
sol in generatione hoīs. Secūda distinctō sit ista. qz
causaz eiusdē ordinis. quedā sunt totales. quedā par-
tiales. Dicitur autē causa totalis q̄ in illo genere cause
nō indiget ad suā causalitatē aliqua causa eiusdē ordi-
nis. secū cōcausante. sed sola per se sufficit. S3 dicitur
cā partialis q̄ in illo gñe cause nō sufficit ad causanduz
effectū: sed idiget alia causa eiusdē ordinis secū cōcau-
sate. exēplū primi. ignis generās ignē. exēplū scōi. duo
hoīes trabētes nauē: quoz alter de se nō sufficeret ad
tractionē. Tertia distinctio sit ista. qz causarū. quedā
sūt eiusdē gñis. 7 quedā alteri^o generis. exēplū primi.
oēs cause efficiētes. 7 formales. 7 huiusmodi. exēpluz

scd. si accipiatur eade diuerse vna malis. alia efficiens. etc.
Quantum ad 2^m sit ista prima conclusio. q^d eiusdem effect^{us} possunt esse plures cause aliterius et alteri^{us} generi. et totales. Nec p^{er} p^{ri}m^um iⁿ l^{it}er^a. q^uia es. et forma statue. et factio ipsi^{us}: sunt cause statue. q^uia quilibet iⁿ suo ordine est causa totalis hui^{us} statue. B^et etiam habetur ex p^{ar}te tertio hui^{us}. 2° q^uone: vbi dicit p^{ri}mo q^uia contigit eidem inesse o^mnes modos ca^us^um. vt dom^{us}. v^{er}u^m quidem mot^{us} id est causa efficiens. est ars et edificator. cui^{us} v^o ca^us^um. id est ca^us^um finalis. est op^{er}atio. id est vsus. p^{ar}ta habitatio. et materia. i. causa malis sunt terra lapis et ligna. sp^{eci}es. id est forma est ratio. id est p^{ro}portio siue p^{ro}positio dom^{us}. C^osecunda conclusio sit ista. q^uia eiusdem effect^{us} p^{oss}unt esse plures cause eiusdem generis et totales. si sint alteri^{us} ordinis. hoc p^{er} p^{er}exemplu^m. q^uia de^{us} sol^{us} et h^umo produciunt boi^{em} quoz q^uodlibet est ca^us^um totalis et sufficiens iⁿ suo ordine. et quodlibet est de g^{en}eris cause efficiens. C^otertia p^{ar}te sit hec. q^uia eiusdem effect^{us} p^{oss}unt esse plures cause eiusdem generis et eiusdem ordinis. si sint ca^us^um partiales. Hoc p^{er} p^{er}exemplu^m. sic eni plures trabetes nauis sunt ca^us^um tract^{us} nauis. It^{em} pater et mater sunt isto modo cause prolis. C^oquarta conclusio sit ista. impossibile est plures causas esse eiusdem generis et eiusdem ordinis et totales eiusdem effectus. h^{ab}et p^{ro}batio sic. q^uia si sic. g^{en}er^{is} effect^{us} n^{on} dep^{en}det essentialiter ab aliq^uo h^{ab}et causaz. n^{on} est falsu^m. g^{en}er^{is} a^utem. p^{ro}batio n^{on} est. Sint. a. et b. totales cause ipsius. c. p^{ar}te q^uia. c. n^{on} dep^{en}det ab. a. q^uia p^{oss}et esse sine. a. n^{on} sufficiens hab^{et} esse p^{ar}te. b. q^uod ponit totalis ca^us^um ei^{us}. et per id^{em} p^{oss}et haberi q^uia n^{on} dep^{en}det essentialiter ab ipso. b. q^uia habet esse sufficiens p^{ar}te ip^{su}m. a. q^uod ponit totaliter ca^us^um ei^{us}. g^{en}er^{is} ip^{su}m. c. n^{on} dep^{en}det nec ab. a. nec ab. b. essentialiter. Sed hec ratio nihil valet extra se cu^m da^um conclusioⁿe. q^uia ca^us^um alteri^{us} ordinis et totales n^{on} sup^{er}flunt. q^uia ten^{er}atione ordinis essentialis o^mnes simul reguntur et sunt alteri^{us} r^{ati}onis. q^uod n^{on} est iⁿ p^{ro}posito. C^oad argum^{en}tum iⁿ oppositu^m p^{ar}te q^uia seip^{su}m soluit. arguit eni de causis totalib^{us} eiusdem generis et ordinis. aliter n^{on} concludit. C^oad illud iⁿ oppositu^m. patet ex dictis.

Quapropter et natura principii: et elementu^m: et mens: et voluntas: et substantia: et q^uod cui^{us} causa: multoz eni et cognitionis et motus principium est bonu^m et malum. Textu^m p^{ro}mentu^m primi.

Veritur Utrum finis sit principiu^m. C^oArguit q^uia n^{on}. q^uia de r^{ati}oⁿe principii est esse p^{ri}m^um. vt p^{ar}te iⁿ ca^us^um p^{re}cedenti. s^{ed} de r^{ati}oⁿe finis est esse vltimu^m. vt habet iⁿ ca^us^um p^{er}fecto. g^{en}er^{is} finis n^{on} est p^{ri}m^um. q^uia p^{ri}m^um et vlti^{mu}m opponuⁿt. C^oContra. p^{ri}mo hic littera iⁿ fine capituli p^{re}cedentis. C^oJuxta hoc q^uo scdo. vtru^m finis sit ca^us^um. Et v^{er}u^m q^uia n^{on}. q^uia vel esset ca^us^um scdm q^uia ens. aut scdo q^uia n^{on} ens. n^{on} scdo modo: q^uia n^{on} ens nulli^{us} est ca^us^um. finis aut^{em} ponit ca^us^um enti. nec p^{ri}m^um modo: q^uia finis n^{on} est ca^us^um nisi scdo q^uia mouet efficien^{te}m ad agendu^m. s^{ed} q^uia finis est n^{on} mouetur efficiens. s^{ed} cessat ab actioⁿe. q^uia h^{ab}et p^{ar}te cessat mot^{us} p^{ri}m^um d^e generatioⁿe. C^oContra p^{ri}mo hic iⁿ l^{it}er^a. C^oJuxta hoc q^uia r^{ati}oⁿe 3° vtru^m finis sit ca^us^um efficiens. v^{er}u^m q^uia n^{on}. q^uia si sic se q^uerit tria ic^ouenientia. C^oPrimu^m q^uia id^{em} respectu eiusdem erit ca^us^um et ca^us^um: et p^{ar}te p^{ri}mo et p^{ost}eriori n^{on} aliter q^uia p^{ar}te ex hoc q^uia etia^m ip^{su}m efficiens est ca^us^um finis sicut ec^ouerso vt d^e hic iⁿ t^{er}tiu^m. C^oScdo ic^ouenientia est. q^uia id^{em} est ca^us^um sicut p^{ri}mo seip^{so}. q^uod p^{ar}te sic. q^uia q^uod est ca^us^um est ca^us^um ca^us^um. et q^uod est p^{ri}mo p^{ri}ori est p^{ri}mo p^{ost}eriori. si ergo finis est ca^us^um efficiens et efficiens est ca^us^um finis. seq^uit^{ur} q^uia finis est ca^us^um finis. sicut p^{oss}et argui. de p^{ri}ori

sicut p^{ar}te. C^oTertiu^m ic^ouenientia est q^uia iⁿ demonstratioⁿe est circulus q^uod p^{ar}te sic. n^{on} demonstratio p^{ro} q^uod est p^{ar}te ca^us^um. ergo cu^m efficiens sit ca^us^um finis poterit demonstrare finem. ergo etia^m si finis sit ca^us^um efficiens. ergo p^{ar}te finem poterit demonstrari efficiens. et si cerit circulus. C^oContra. p^{ri}mo hic iⁿ l^{it}er^a. C^oJuxta hoc q^uia r^{ati}oⁿe 4° vtru^m finis sit maxime ca^us^um et v^{er}u^m q^uia n^{on} n^{on} finis est ca^us^um extrinseca. ergo n^{on} est maxime ca^us^um. n^{on} p^{ar}te p^{ar}te. q^uia ma^u et forma sunt cause intrinsece. intrinsecu^m aut^{em} v^{er}u^m magis conferre ad est rei q^uia extrinsecu^m. ergo ma^u et forma erunt mag^{is} ca^us^um q^uia si nis. C^oPreterea si finis est maxime ca^us^um tunc nobilissima ca^us^um ha^uerit illa ca^us^um. n^{on} est falsu^m. q^uia imobilia sunt nobilissima ca^us^um: et t^um n^{on} h^{ab}et ca^us^um finale. vt dicit p^{ri}mo 3° hui^{us}. vbi assignat ca^us^um ex hoc q^uia finis est alicui^{us} actioⁿis. actio aut^{em} est iⁿ motu. s^{ed} imobilia n^{on} h^{ab}et motu^m. C^oPreterea si finis est maxime ca^us^um tunc maxime certa cognitio est p^{ar}te finem. n^{on} est falsu^m. n^{on} maxime cognoscim^{us} q^uod ip^{su}m est p^{ar}te forma. nam p^{ri}mo vbi q^uia circulo q^uia p^{ar}te forma. C^oContra. comentator capitulo de p^{ri}ncipio et fine. dicit ex p^{ar}te hoc.

Ratio circa istas q^uestiones sic p^{re}cedat primo distinctio nes aliq^uo p^{ro}mittent. 2° ad q^uestiones dicetur. C^oQuatu^m ad primu^m sit ista prima distinctio q^uia finis est duplex: vt h^{ab}etur 2° de anima. s. finis gratia cuius et finis quo. dicitur autem finis gratia cuius. ip^{su}m obiectu^m q^uod p^{ro} operatione attingit vt d^e q^uia attingit a bris p^{ar}te actu intellectus et voluntatis. s^{ed} finis quo d^e ipsa op^{er}atio q^uia ob^{iect} attingit puta ipsa volitio seu intellectio. C^oSecunda distinctio sit ista. q^uia finis gra^u cuius aliq^uo p^{ro} operatione inesse p^{ro}ducit aliq^uo n^{on} s^{ed} p^{ro}supponit. ex^{em}plu^m p^{ri}m^um de forma nali q^uia p^{ro} motu vel g^{en}eratione p^{ro}ducit. v^{er}u^m q^uo hui^{us}. capitulo de na^u. d^e q^uia finis g^{en}eratioⁿe est forma et ille finis est obiectu^m q^uod attingitur actioⁿe siue op^{er}atioⁿe traⁿsente p^{ar}te qua^m p^{ro}ducit in est. ex^{em}plu^m scdo. d^e et iste finis est ob^{iect} q^uod attingit op^{er}atioⁿe seu actione imanente. puta p^{ar}te actu intellect^{us} et voluntatis. hoc etia^m scdo modo se h^{ab}et obiectu^m se^us ad sensu^m. C^oTertia distinctio sit ista q^uia ponit ab Auic. q^uo metha. capitulo q^uo. q^uia res d^e est ca^us^um dupl^{ix}. n^{on} res d^e aliq^uo ca^us^um iⁿ sua calitate: aliq^uo iⁿ suo est. p^{ri}m^um modo. ca^us^um finalis p^{re}cedit o^mnes alias iⁿ calitate q^uia mouet agentes: et agens ex appetitu finis mouet ad agendu^m: vt attingat finem. efficiens aut^{em} h^{ab}et r^{ati}oⁿe ca^us^um respectu finis n^{on} q^uo ad suu^m est. p^{ar}te. s^{ed} q^uo ad calitatem. scdo aut^{em} modo ipse finis est causatus. sicut forma causari dicitur q^uo ad suu^m esse. patet.

Quantum ad scdo dico ad o^mnes q^uatuor q^uestiones: et teneo parte affirmatiua q^uia p^{ro}batu^m primo auctoritatib^{us}. n^{on} Auic. vbi supra. capitulo eode^m circa finem. dicit q^uia si de vna q^uia ca^us^um est scia. de ca^us^um finali est nobilior. et ipsa est sapietia et nobilior alijs p^{ar}te illi^{us} scie. v^{er}u^m scdo est ca^us^um finalis est ca^us^um ca^us^um. It^{em} comentator iⁿ fine capituli de p^{ri}ncipio. dicit q^uia illud p^{ri}m^um. s. finale it^{er} ad sciendu^m iⁿ hac scia et illud est ca^us^um finalis. omnes aut^{em} cause n^{on} sunt p^{ri}ncipia nisi p^{ro} illud. It^{em} Aristo. 2°. p^{ri}ncipio r^{ati}oⁿe dicit q^uia sicut est p^{ri}ncipiu^m iⁿ speculatioⁿibus sic finis iⁿ agilib^{us}. v^{er}u^m o^mnes calitates reducuntur ad calitatem finis vt ad p^{ri}mum. n^{on} extrinseca p^{ri}mo ca^us^um: q^uia n. extrinseca ca^us^um. iⁿo et intrinseca ca^us^um et n^{on} ec^ouerso. extrinsecor^{um} at p^{ri}mo ca^us^um finis. q^uia n. ille mouet efficien^{te}m r^{ati}oⁿe amat. ideo agens agit et n^{on} ec^ouerso. C^oSi vero q^uia q^uia calitatu^m ista. r^{ati}oⁿe. s. materie et forme sit p^{ri}or. dicendu^m q^uia calitas forme q^uod n. p^{ro}pingus est p^{ri}m^um est p^{ri}mo: s^{ed} calitas forme est h^{ab}et q^uia nus est p^{ro}pingor^{um} efficien^{te}m et fini. ergo iste ordo q^uia prima calitas ex na^u rei est finis. 2° est efficiens. 3° est forme. 4° ma

serie. ¶ Arguitur et ratio ad propositum sic: o[mn]e per se agens agit propter finem. ergo finis habet rationem principii. sic intelligendo quod finis est causa causa ut predictum est. nam primo venit in mente agentis sub ratione boni appetibilis. nam est bonum et optimum aliorum ut dicitur in Ista. agens autem motum a fine producit formam qua producta co[m]municat materie: et ultro sequitur quod materia sustentet formam. ex quo patet quod in toto isto processu finis habet rationem principii. contra rationem patet sic. quod o[mn]e agens in cuius actione potest accidere error agit propter finem. sed o[mn]e agens per se est bonum. ergo o[mn]e agens per se agit propter finem et dico agens per se ad remouendum calum et fortunam cum o[mn]e agens per se siue agat naturaliter siue a proposito agit propter finem ut patet in philosopho. probatio maioris. nam philosopho dicitur illa actio frustra esse que non sequitur finem iterum. si ergo nullus finis sit iterum nullum agens ageret frustra nec erraret. ergo o[mn]e agens quod potest errare agit propter finem. tale autem est agens naturale quod potest errare: et hoc etiam est verum de agente per intellectum.

Sed est dubium cum finis productus ab efficiente habeat nobilitatem esse extrinsecam in re que extrinsecam esse intellecto terminum: nam primum est esse reale. secundum iterum est esse intellectuale. videtur quod magis sit causa primo modo quam secundo modo. nam nobilitas est esse cause in quantum causa que cause in quantum causa. ¶ Dicendum quod esse nobilitatis potest intelligi. scilicet vel simpliciter vel secundum quod primo modo esse rei factibilis nobilitas est in mente artificis que in se sicut lapis nobilitas habet esse in mente dei. simpliciter que in propria natura. sicut archa in mente artificis. nam primum esse est imale et incorporale ratio eius in quo est secundum quod esse est male et corporale. sicut patet. Si vero loquamur de esse secundum quod. sic lapis vel archa habet nobilitatem esse in se et in sua natura que in mente cuiuscumque artificis quod ut in se habet realitatem et verius esse lapidis vel arche que in mente dei vel artificis. ¶ Ad propositum. finis ut habet esse in intellectu et in mente agentis habet nobilitatem esse simpliciter que in re extra et ut in se. non tamen esse secundum quod: ut arguitur ratio. secundum quod ergo primum esse habet rationem cause: et sic nobilitas esse simpliciter dicitur fini ut est causa que fini ut est causa et productum. ¶ Ex predictis colligitur pars affirmatiua cuiuslibet illarum quoniam licet mixtum sit posita quodammodo veritas illarum.

Ad argumenta ad primum patet ex predictis. nam finis est primum secundum quod est in mente artificis et ultimum secundum quod est in re extra. primo modo est primum principium. et modo non: sed magis est principium. ¶ Ad secundum patet quod scilicet questione dico quod finis est causa secundum quod est ens principiatum in mente siue iterum agens. sic. n. mouet agens sub ratione diligibilis. ¶ Ad illud primum de generatione dico quod philosophus loquitur de termino motus que est realiter principium et productum in motu. tunc. n. cessat motus. non tamen ut est presentis in iterum. finis autem ut est causa habet esse in mente. et non in re extra. ¶ Ad tertium patet tertia questione nego contra ad quodlibet illorum trium inconuenientium que inferuntur. cum. n. inferuntur primo quod idem respectu eiusdem esse causa et causa primum et posterius. dicendum quod ille quatuor cause sunt eque primo in suo genere. et tamen vna potest esse prior alia sicut in aliis generalissima sunt prima genera simpliciter: et tamen vnum predicamentum est primum alio: vnde prioritas in causis est equoeca sicut calitas. tunc ad formam dico quod non est inconueniens idem esse primum et posterius causa et causa prioritate et posterioritate et calitate diuersimode dicta. In eodem tamen genere calitatis et prioritatis est impossibile. vnde efficiens est causa finis. et per contra primum in ratione cause efficientis. finis autem est causa efficiens: et per contra primum in ratione finis et desiderabilis. ¶ Cum vero inferuntur secundo quod idem esset causa sui ipsius. dicendum quod cum dicitur quod quod est causa cause etc. et in illa proponitur accipiuntur tres cause sed

et variatur causa prima respectu medie et media respectu ultime quare committitur fallacia accitio. primo. n. causa accipitur in genere cause efficiens. cum dicitur quod quod est causa cause sed secundo sumitur in genere cause finalis. est causa causari. vnde in talibus sic variatis non est propositio vera. ¶ Si vero vna causa sit prima respectu secunde in genere cause efficiens et illa secunda respectu tertie in eodem genere cause tunc est propositio vera. ¶ Ad illud de prioritate dicendum per idem. cum. n. dicitur quod idem esset prius seipso non valet. quod mutat prioritas sicut prius. cum inferuntur tertio quod esset circulus in demonstratione nego contra. ad probationem dicendum quod non est circulus in demonstratione nisi quando est utrobique idem genus demonstrationis quod non est in proposito. nam sicut causa est equoeca sic et demonstrationes. oportet ergo ad circulum demonstrationis quod idem genus propter quod sit in vtraque demonstratione. nam aliter non erit circulus. ¶ Aliter potest dici ad argumentum quod finis non est causa finalis efficiens sed effectus. vnde cum dicitur quod agens agit propter finem non est intelligendum propter finem suum: sed propter finem sui effectus et tunc patet quod tunc nihil mali sequitur ex predictis. ¶ Sed contra philosophus hic littera dicit quod efficiens et finis sunt sibi iuice cause. ¶ Rursus vero est in causando vel secundum causalitatem non secundum id quod sunt. quod. n. efficiens amat finem ideo efficit effectum: illud tamen quod est finis non est causa eius quod est efficiens. nec etiam efficiens est semper causa ipsius finis saltem respectu finis gratia cuius quod ille presupponitur nec producit ab efficiente. ¶ Ad primum quarte questionis cum dicitur quod cause intrinsece sunt magis cause dicendum quod falsum est quod illa que est prima causalitas eius est verior: talis est causalitas finis. nam omnes alie causalitates dependunt a fine ut postest esse. vnde verum est quod effectus est a causis intrinsecis immediatis. et primum tamen non magis simpliciter. ¶ Ad secundum concedo quod nobilissima causata habet finale causam cum autem adducitur philosophus tertio huius: dicendum quod illa auctoritas non multum cogit quod ibi in tertio procedit modo disputatiuo ut ibi declaratum fuit in scripto et determinatum qualiter in immobilibus iuentur ratio finis et efficiens. et cum patet quod omnis finis est finis alicuius actionis dicendum quod duplex est actio. scilicet imanes et transiens. licet ergo negetur ab immobilibus ratio finis que attingit actionem transiente qui proprie habet rationem motus sicut loquitur philosophus. non tamen negatur finis que attingit actionem imanente. ¶ Ad tertium cum inferuntur quod maxime certa cognitio esset per finem dicitur vno modo quod verum est vnde omnes cause possunt per finem demonstrari. ideo potissima demonstratio et certissima est per finem quia sicut principium in speculationibus ita finis in agibilibus. ergo sicut prima sunt certissima. sic et finis. cum ergo dicitur quod maxime cognoscimus per formam ipsum quod quid est: dico quod falsum est. nam quod quid est rei et definitio potest accipi ab omni causa. ¶ Aliter dicitur quod cognitio rei potest accipi dupliciter scilicet simpliciter et secundum proportionem: ut dictum fuit in secundo et in primo. dico ergo quod aliqua certius cognoscuntur secundum proportionem cognoscens. et tamen non sunt notiora simpliciter. sicut materialia sunt notiora nobis secundum proportionem quam immaterialia: et tamen immaterialia sunt notiora simpliciter. ¶ Similiter in proposito cognitio per finem est simpliciter notior. tamen cognitio de illa re secundum proportionem suam est notior per formam quia forma est proximior causa que finis. vnde primo posteriorum dicitur

tur q̄ cognitio per causam propinā est propter quid. sed p̄ remotā q̄. ¶ Ex oībus p̄dictis patet vnū correlatiū. s̄. q̄ finis ē causa causaz q̄tū ad causare. et vt h̄z eē in mēte: sed efficiēs q̄tū ad esse reale extra.

¶ Differūt aut̄ itātū q̄ agētia q̄dem et singularia s̄l̄ sunt et non sunt: et ipsa et quoz̄ cause. et c̄.

Queritur Utrum causa particularis et in actu simul sit et non sit cū effectu particulari. et videt̄ q̄ non q̄ si sic. ergo in principio motus cessat motus. nis̄ est euidenter falsus. ergo et antecedēs. p̄batio cōsequētie. habitibus p̄sentibus cessat. motus primo de generatōe. accipiat̄ ergo aliqd̄ efficiēs p̄ motū. certū est q̄ in principio motus est efficiēs in actu. ergo et effectus erit in actu. sed existente effectu in actu cessat motus. ergo cessat in principio. ¶ Preterea mouēs naturaliter prius est moto. et si adinice referant̄ nihil minus vt dicit̄ quarto huius: ergo mouens p̄t̄ esse sine moto sicut prius sine posteriori. ergo causa in actu sine effectu in actu. ¶ Preterea scitū in actu est cā scie in actu. sed scitū in actu p̄t̄ esse sine scia. ergo cā in actu sine effectu in actu. p̄batio minoris q̄ referūt̄ 3̄ modo relatiuoz̄ vbi nō est essentialis ordo nec mutua dependentia q̄ scia depēdet a scito vel scibili. et nō ecōuerso. ¶ Preterea de^o est semper cā in actu si ergo cā in actu et effectus in actu s̄l̄ sūt. segtur q̄ effectus deisemp̄ fuisset in actu. et sic mundus ab eterno ē qd̄ est hereticū. q̄ aut̄ deus sit semper cā in actu patet q̄ si prius fuisset cā in potentia et postea in actu et p̄ nis̄ mutaret̄. ¶ Cōtra. p̄hs̄ bic et 2°. p̄hs̄icoz̄. ¶ Juxta hoc hoc q̄rif̄ 2°. vtrū cā in potentia sit s̄l̄ cū effectu in potentia. videt̄ q̄ sic. nā relatiua s̄l̄ sūt et nō sūt. sed cā in potentia et effectus in potentia referūt̄ sc̄do mō relatiuoz̄ vt calefactum et calefactibile in quo mō est mutua dependentia: essentialis sicut in primo et p̄ hoc distinguūt̄ a tertio mō. ergo cā in potentia et effectus in potentia s̄l̄ sūt et nō sūt. ¶ Cōtra. p̄hs̄ bic in l̄ra.

Respondeo circa istas duas q̄ōes primo q̄dā opinionez̄ p̄tracabo sc̄do aliter r̄ndebo. ¶ Quātū ad primū ē vna opinio q̄ videt̄ egl̄ dy super sc̄do p̄hs̄icoz̄. q̄ cā efficiēs per motū habet duplicē effectū. vnū immediatū. s̄. ipsū fieri. aliū mediātū. s̄. factū esse. ¶ Ex hoc dicit̄ ad q̄stionē duo. primū dicit̄ est q̄ ista p̄positio est vera de causa in actu et de effectu immediato scilicet ipso fieri. hoc probatur. q̄ quādo causa est in actu tūc mouet. et quando mouet ipsum fieri tūc est in mobili. et ideo simul sunt causa mouens et ipsum fieri siue moueri. ¶ Secūdu dictū est q̄ ista p̄positio nō est vera de causa in actu. et effectu mediato. qd̄ p̄batur sic. quia si sic oīa euenirent de necessitate. supposito illo q̄ oīa haberent causas per se. cōsequēs est falsū. vt patet sexto huius. cōsequētia p̄bat̄ sic. Sit aliqd̄ faciēdu tertio die et vocetur. a. si. a. fiet ab aliqua per se causa sit illa causa. b. si. b. habeat aliā causā sit. c. et sic reducendo ad aliquid. quod nūc est. sit. d. quod est causa ipsius. c. tunc sic. si. d. est causa in actu et est necessaria et ipsum. c. est necessario in actu ex p̄potesi. et si. c. ergo. b. et si. b. ergo. a. ergo omnia necessario euenirent. Sic enim arguit̄ philosophus sexto huius capitulo tertio. vnde iste due propositiones nō sunt simul vere scilicet q̄ cuiuslibet fiendi sit dare aliqd̄ per se causam. et

q̄ posita causa in actu necessariū sit ponere effectus in actu. nā ex his duabus p̄positionibus segtur conclusio impossibilis modo p̄dicto. s̄. q̄ oīa erunt de necessitate. nō p̄pter primā p̄positionem q̄ cōcessa illa tanq̄ vera adhuc cōclusio sequeretur propter secundā. ergo secūda est impossibilis. ¶ De secūda questione dicitur ab istis q̄ causa in potentia nō oportet q̄ sit simul cū effectu. ratio est q̄ causa in potentia est prior effectu quia p̄t̄ esse sine eo. Sed cōtra istā opinionem arguit̄ reduciendo rationē primā p̄tra eos de fieri qd̄ ponit effectū immediatū. nā posita prima p̄positōe quā cōcedūt et hāc quā ipsi dicūt q̄ posita causa in actu necessario sit ipsuz̄ fieri in actu: arguo vt prius. q̄. d. existente in actu necessario est. c. fieri. et ex. e. b. et ex. b. a. fieri. ḡ oīa futura fierent de necessitate. ¶ Preterea p̄tra ipsū dictū in se vt opponit̄ nō videt̄ vt p̄. s̄. q̄ causa particularis et effectus immediatus sint simul. q̄ ponamus q̄ sint multe cause agētes nō per motum: si causa existente in actu necessario est immediatū effectū esse in actu. ergo oīa p̄ducibilia a talibus causis de necessitate euenirent. qd̄ falsum est: q̄ possunt illa cōtingere et causare sicut cause agentes per motū. et magis etiā vt patet de mobilitate per voluntatem. Ad formā rōis dicendū q̄ ibi est fallacia sc̄dm qd̄ et simpliciter. p̄cedo. n. q̄ q̄ causa in actu causat necessario segtur q̄ effectus est in actu. Si aut̄ inferamus. ergo necessario est effectus: nō valet: q̄ causa est in actu cōtingenter: vnde cōsequētia nō valet effectus necessario necessitate p̄sequētie est in actu. si causa sit in actu. ergo effectus necessario est nisi ponere q̄ esset causa necessario in actu. nunq̄. n. ex necessitate cōditōalis segtur necessitas p̄sequētis: nisi antecedens sit necessariū sed nō est ita in p̄posito si sit causa in actu cōtingenter. ¶ Cōtra illud ad qd̄ dicit̄ q̄tū ad secūda q̄stionem de cā in potentia et effectu in potentia. videtur. n. qd̄ s̄l̄ sint et nō sint. q̄ referūt̄ sc̄do modo relatiuoz̄ que mutuo dependent.

Quāntum ad secūdu dico tria. primū est q̄ illa differentia inter causas in actu et in potentia respectu effectū p̄portōabiliter acceptorū nō est accipiēda q̄tū ad ipsas relationes cause ad effectū. q̄ sic s̄l̄ est cā in potentia et effectus in potentia sicut cā in actu. et effectus in actu nā oīa hec referūt̄ vno genere relatiuoz̄. s̄. sc̄do mō. Sed veritas huius dicit̄ accipiēda est in fūdamentis relationū vt sit sensus et relatio cause in actu et effectus in actu nō possūt fundari nisi in ente in actu. et ideo sicut relatiōes simul sunt et nō sūt ita et fūdamenta eoz̄. sed relatiōes cause in potentia et effectus in potentia nō regrūt fūdamenta in actu. et ideo nō oportet fūdamenta eoz̄ simul esse licet relatiōes s̄l̄ sint: nā si relatio cause in potentia fūdaret̄ in ente in actu sicut iste edificator est nō oportet relationē effectus in potentia sibi corruidentem fūdari in aliquo ente in actu nō. n. oportet simul existere edificatorem et edificabile. q̄ edificabile p̄t̄ fundari in ente in potentia. ¶ Secūdu dictū est q̄ illa differentia non est intelligenda de fūdamentis relationū in q̄tū fūdamenta sūt. q̄ sicut vtreq̄ relatiōes simul sūt ita et fūdamenta simul sūt. i. in actu sūt in q̄tū fūdamenta. hoc est actu sūt sub illis relatiōibus. Sed est intelligenda de fūdamentis cōparatis ad existētiā q̄ in cā et effectu in actu si vnū fūdamentū existit in actu et aliud nō sic de

causa et effectus in potentia. Tertiū dictū ē. q̄ illa differētia nō est intelligēda de fūdamētis absolute accepti sed sub relatōib⁹. nō enī sequit̄ q̄ si vnū fūdamētū exīstat. sc̄z cause i actu: q̄ fūdamētū effect⁹ in actu existat qz fūdamētū ab^{te} existere pōt i actu sū relatōe. s̄z si fūdamētū cause in actu ē sub relatōe in actu: fūdamētū relatōis effect⁹ existit sub relatōe in actu. Est ergo in sūma differētia sic accipiēda hic idē. nō quidē inter relatōes. qz sic vtriqz neōio simul sūt. nec iter fūdamēta relationū iquātū fūdamēta. qz etiā illa vtriqz necessario simul sūt. cū sine illis vt sic nō sint relatōes nec iter ea que sūt fūdamēta sc̄m se cōsiderata. qz sic neutrobqz neōio sūt simul i actu. nec neōio simul i potētia. S̄z intelligit̄ differētia de fūdamētis actu existētibus sub relatōib⁹ cōparat̄ ad existētia nō absolute sūta ad existētia sub relatōib⁹. vt sit sētus. q̄ si ē a cā in actu: illa relatō est i actu. ergo necesse ē aliqd̄ existere in quo fūdaē relatō cause i actu et effect⁹ in actu. sed si ē causa i potētia. sic edificator: nō oī aliqd̄ ens i actu esse in quo fūdaē illa relatō i potētia. s̄z sufficit habere aliquod fūdamētum ens in potētia.

Ad argumenta Ad primū dicēdū q̄ cōsequētia nō tenet. Ad p̄batōnē dico. q̄ eo mō quo agēs p̄ motū ē in actu: effect⁹ est in actu. sc̄z mō p̄exposito. S̄z dū mot⁹ est ipsū agens nō ē causa in actu ipsius facti esse vsqz ad vltimū istās accipiēdo tñ effectū resp̄cū cui⁹ est mouēs actu ille effectus ē in actu. sc̄z ipsū fieri. qz dū mouet nō est causa in actu nisi ipsius fieri. s̄z in vltio istati ē causa in actu facti esse. et tūc causa et effectus sunt simul in actu. vnde si causa est in actu in fieri: simul erit effectus in fieri. si ē actu i facto esse: erit simul effectus in facto esse. qñ ergo dicit̄ q̄ habitib⁹. p. c. mot⁹. dicēdū q̄ p̄sente habitu siue effectū i facto esse cessat mot⁹. nō aliq̄. rē. sic autē est tantū p̄ns i fine mot⁹. Ad 2^m de quarto hui⁹. dicēdū q̄ mouēs ē siml̄ natura cū effectū. accipiēdo ista vt sūt sub relatōib⁹. modo p̄dicto. tamē res subiecta mouētī ē p̄ior re i q̄ fūdaē relatō effect⁹. p̄hs autē loquitur de fūdamētis. nō de relatōib⁹. vnde ibidē dicitur. q̄ sensibilia possūt esse nō ex̄ntib⁹ sensib⁹. qz sensibilia et sensus dicūtur relatīe tertio mō. dictū ē autē q̄ differētia illa intelligēda est. nō de fūdamētis absolute sed vt sūt sub relatōib⁹. Ad tertiū dicēdū. q̄ scitūz in actu. et scia in actu siml̄ sūt: et nō sūt. cū dicit̄. q̄ referunt̄ tertio mō. dico q̄ falsū est. nisi accipiēdo sciētia in actu. et scibile nō scitū. vnde sciēdū q̄ scibile secūdū se et essētiā referē ad sciētia in potētia. et scia i potētia et scibile sūt et nō sūt. nec accidit sibi q̄ scia i potētia. accidit tñ lapidi. sic accidit iohāni q̄ sit p̄r. n̄ tñ accidit p̄ri q̄ sit p̄r. vñ sic scia i potētia essētiā d̄pēd̄z a scibili: ita ecōuerso. et scia in actu d̄pēdet a scito i actu. et ecōuerso. quādo ergo d̄r q̄ accidit scibili q̄ scia: est intelligēdū de re subiecta. scilz lapide vel ligno. probatio hui⁹. qz scibile nō est scibile nisi qz ei⁹ pōt esse scia. nā si esset scibile et ei⁹ non esset sciētia in potētia: esset scibile et nō scibile. ergo i rōne scibilis vt scibile est: icludit̄ scia i potētia sicut suū per se cōrelatiū. De hoc āplius in capitulo de ad aliqd̄. Ad quartū de deo. negat̄ aīcedēs. quia de⁹ semper fuit. nō tamen sēper fuit causa i actu. quādo dicit̄ q̄ esset mutat⁹. dico q̄ nō valet. quia agēs volūtariū cuiusmodi est deus. volūtate antiq̄ nō mu-

tata potest causare quādo sibi placet sine mutatiōe sui Exēplū. sicut si ego vellē mō sedere cras. sine mutatiōe volūtati mee possē sedere cras. Similiter d̄ deo. qz quicqd̄ fecit vel facturū est sciuit et voluit se facturū volūtate antiq̄ et ab eterno. et ideo facit qcquid facit sine mutatiōe sui. facta solū mutatiōe ex parte effectus. hoc autē determinare quo mō se habeat magl̄ p̄tinet ad negociū theologicū. sed hoc pro nūc sufficiat. qz effect⁹ nouus pōt esse a causa nō mutata. Ad argumētū pro secūda questione: patet quid dicēdū sit ex his que dicta sūt in corpore questionis.

¶ Doz quidē vtriqz altera causa essēdi necessaria: horum autē nulla: sed propter hec alia sunt ex necessitate. rē.

Veritur Utrū necessaria habeant causā sui esse. Utrū dicitur q̄ nō per Auicē. p̄io methaphisice caplo sexto. cui⁹ ratio ē ista. oē habēs causā amota v̄l circūscripta causa pōt non esse. q̄ sequitur q̄ nullus effect⁹ sit necessari⁹. qz posse nō esse repugnat necessario. ¶ Preterea. cā efficiēs ē principiū vñ motus. sed i immobilib⁹ nō ē motus. ergo imobilia q̄ sūt necessaria nō habēt causā efficiētē. et per cōsequēs nec aliquā aliā causā. ¶ Cōfirmat̄. qz tertio hui⁹ dicit̄. q̄ i immobilib⁹ nō est efficiēs neqz finis. ¶ Cōtra. sc̄do hui⁹ dicit̄. q̄ necessarioz et sempiternoz sunt cause. Idem dicitur hic in littera.

Respondeo In ista q̄stione p̄io quasda distictiones premittā et declarabo. 2° quoddā dubiū tāgāz et reouebo. tertio dicā ad questionē. ¶ Quātū ad primū sit ista p̄ia distictō. q̄ neōia sūt in duplici genere. quedā sūt cōplexa. q̄dā icōplexa. Exēplū p̄mi. p̄pō necessaria. siue sit p̄icipiū. siue cōclo. exēplū sc̄di. de⁹ et intelligētē. sc̄m viā philosophoz q̄ posuerūt ea necessaria esse. ¶ Secūda distictō sit ista. q̄ neōitas ē duplex. q̄dā ē necessitas simplr. quedā secūdū quid. p̄ia dicitur neōitas cōsequētis. puta quādo tā aīcedēs q̄ cōsequēs sūt in se neōia. exēplū. si hō est aial. necessario est sēsibilis. secūda vocat̄ necessitas cōsequētē. puta quādo cōsequēs nō est necessariū: nisi posito aīcedēte. sic tamē q̄ tā aīcedēs q̄ cōsequēs sūt in se cōtigētia. exēplū. si hō currit: hō mouet̄. ¶ Tertia distictio sit ista. q̄ ad hoc q̄ effect⁹ sit necessari⁹: oportet causā esse neōiā in essēdo et i causādo. qz altero istoz deficiēte: pōt effectus nō eē. Exēplū. sit. a. cā. b. si. a. nō ē neōiū i causādo: nec. b. ei⁹ effect⁹ erit necessari⁹. nō cānte. a. nō erit. b. si. milr̄ si. a. nō ē neōiū i essēdo: nec ipsuz. b. qz nō ex̄ntē. a. nō erit. b. vtrūqz istoz ē i cōplexi. p̄icipia ei i se sūt necessaria. et neōio causat̄ cōclusiōes. qz rō cause neōio causatis ē q̄ d̄structo effcū illa d̄struat̄. sic ē d̄ p̄ncipys respectu cōclōnis. qz ad falsitatē cōclōnis arguit̄ falsitas

Quantum Ad 2^m est vnū dū p̄missaz. biū. Utrū in rebus sit aliqs effect⁹ necessarius. ¶ Respondeo et dico q̄ sic. secūdū viā philosophoz. uā secūdū eos agente secūda causa: p̄ia causa necessario agit. posuerūt enī ordinē et cōnexonem causarū esse necessariā. Tūc sic. in causis essentialit̄ ordiat̄ vna necessario causate: alia necessario causat. sed cause rerum sunt essentialit̄ ordinate. et aliqua causa in rebus neōio causat. ergo et oēs alie. et per

cōsequēs p̄ia causa. maior patet. q̄z hec ē vna differētia inter causas essentialiter ordiatas. ⁊ accidētaliē ordiatas. vt dictū fuit 2° hui^o. q̄ cause essentialiter ordinate simul cōcurrūt ad causādū. ⁊ nō sic accidētaliē ordinate. mior patet quātū ad primā partē. ex ypothēsi p̄hoz. 2^m verū est. q̄z multe sūt cause essentialiter ordinate. 2^a pars mioris p̄bat. ex differētia inter causas naturales. ⁊ a p̄posito. q̄z cā nālis necio causat. s̄z causa a p̄posito p̄tigēter. ¶ Sed tenēdo viā theologoz dicitur i cōplexis de q̄bus nūc ē sermo nō est effectus simpliciter necessari^o. p̄batio hui^o. q̄z in causis essentialiter ordinatis p̄ia causa causate cōtingenter: oēs alie causat cōtingēter. sed p̄ia cā q̄ est de^o causat cōtingenter. q̄z ois actio dei ad extra ē cōtingens. ergo oēs alie causat cōtingēter. maior patet. s̄z mior p̄bat. nā effectus necessari^o regit causā necessariā. ⁊ quātū ad cālitatē. ⁊ quātū ad esse. vt dcm ē. sic q̄ destructo effectu cā destruit. si ergo p̄ia causa causaret aliquē effectus necessariū. ad destructionē effect^o necio arguit destructō cause p̄ie. et ita ei^o entitas nō esset oino indepēdēs et absoluta. q̄d est absurdū. ¶ Pro ista cōclōne sūt multe alie ratiōes. et etiā pro opione p̄hoz. que cā breuitatē pro nūc dimittātur. sūt enī prolixioris ⁊ altioris negotij. nec ratio posita a p̄his cogit. nā secūda pars mioris est falsa. cū dī q̄ aliq̄ causa causat necio. cū p̄bat ex differētia cause nālis ad cām a p̄posito. ¶ Dicēduz q̄ necessitas ē duplex. sc̄z necessitas simplr. et necessitas secūdu quid. cā ergo nālis necio causat necitate secūdu qd. et sub p̄ditōe. puta si causa sit. pro eo q̄ cā proxima naturalis ex nāli colligātia ad effectū necio duz est causat illū. s̄z illa causatio ē cōtigēs simplr. sic et illa causa cōtigēter ē. ignis ergo dū est necio calfacit. tamē q̄ ignis cōtingēter ē: ideo simplr cōtigēter causat sed nec sic ē necitas i p̄ia causa. q̄z tūc esset simplr necessitas. cū illa cōditio sit simplr necia. sc̄z q̄ de^o sit. q̄d enī necessariū est ex suppositōe necia: est simplr necessariū. hoc enī ē necessitas p̄ntis. illud autē supposituz i alijs causis nālib^o nō est simplr necessariū. per illaz ergo necessitatē cōditionatā ⁊ secūdu qd differt cā nālis a causa a p̄posito. q̄z agēs a p̄posito supposito q̄ sit: nō segtur q̄ necio agat. sed pōt nō agere. ex eo q̄ agit ex libertate voluntatis.

Quantum

Ad 3^m dico. q̄ necia p̄plexa puta cōclusiones hnt causā sui eē. vt dictū est. sc̄z ēt p̄hos mltā necia icōplexa. puta corpa celestia ⁊ intelligentie. ⁊ alia a p̄ia forsa secūdu eoz mētē habēt causā sui eē. s̄z secūdu viā veroz theologoz aliē sit dicendū. vt p̄z ex predictis aliq̄liter.

Ad rationes

in oppositū. ¶ Ad p̄mā dicēdu: q̄ duplex ē necessariū. sc̄z necessariū effectie. et neciuz formalr ⁊ p se neciū. Effectie dī q̄d per se excludit oēs aliā priore cāz efficiētē a q̄ pducāt. ⁊ sic solus de^o ē necessari^o effectie. seu i gñe cāe efficiēt. s̄z neciū p se ⁊ formalr nō excludit qn ab alia possit eē effectie seu p̄ncipiatiue. sic dicim^o de p̄sonis p̄ducti i diuis. nā vbi diuis s̄z sit q̄ddā neciū formalr. nō tū excludit qn sit ab alio. puta a p̄re p̄ncipiatiue. ¶ Ad auicē. q̄ dicēdu est q̄ loq̄tur de necio effectie. cū ḡ arḡ q̄ amota vel circūscripta causa: cātū nō eēt neciū ex se. vtz ē in gñe cāe efficiētis tū quo effect^o necessari^o regit causā neciā. n̄ tā tū i causādo: s̄z ēt in effēdo. iōposito tali effectu nūc

posset ei^o esse realiter circūscribi. talis ergo effect^o esset necessari^o de se formalr. s̄z depēderet ab alio efficiēt vel effectie. ¶ Ad 2^m dico. q̄ nō ē simplr d rōne efficiētis q̄ sit p̄ncipiū vnde mot^o. q̄z accidit efficiētī sc̄dm q̄ h̄s q̄ agat p̄ motū. q̄z efficiēs pōt agere sū motū. tū q̄z i nālib^o cōiter ē vtz q̄ efficiēs agit p̄ motū. iō dī q̄ illa descriptio efficiētī q̄ dī p̄ncipiū vnde mot^o: ē a posteri ori ⁊ a notiori q̄ ad nos i imobilib^o. ḡ ē p̄ncipiū efficiēs nō tū vñ mot^o. ⁊ p̄ hoc idē pōt r̄nderi ad cōfirmatōnē q̄ adducit. ¶ Ad argumētū in oppositū q̄ videt face re cōtra opionē theologoz. dī vno: q̄ p̄hoz 2° hui^o loq̄tur de neciuz cōplexis. de q̄b^o cōcessū ē q̄ p̄nt habere cām sui esse. s̄z ista r̄nsio nō ē tenēda. q̄z cōtrariū fuit ibi dcm ¶ Dico ḡ ali^o q̄ loq̄tur via p̄hoz q̄ nō ē mō recipiēda i p̄posito. cū repugnat v̄tati theologie. ¶ Aduertēduz tamē q̄ s̄z in cōplexis nō sit aliq̄ effect^o simplr necessari^o. nec p̄ oīs necia cā simplr. tū sic ē effect^o necessariuz sc̄dz qd: ita sūt cāe necie sc̄dz quid. vt dictū fuit. ⁊ h̄ mō dīciposset q̄ in cōplexis necia hnt cām sui esse. eomō quo sūt necia. sc̄z nō simplr. s̄z sc̄dm quid.

¶ Numero qdē quoz materia vna.

Meritur

Utrū materia q̄ ē altera pars cōpositi sit causa ididuatōis. ¶ Et arḡ q̄ sic. nā quito methaphice dī. illa sūt vñū nūero: quoru matia ē vna. ¶ S̄z cōtra illā opionēz arḡ. q̄z si mā ē cā ididuatōis: vbi eadē est mā ibi idē ē ididuu. s̄z eadē ē mā in gñato ⁊ corrupto. ḡ gñatū ⁊ corruptū erūt idē ididuu. q̄d est falsū. ¶ Confirmat. si p̄io ex aq̄ gñēt ignis. ⁊ 2° ex igne gñēt aq̄: p̄z q̄ aq̄ p̄io gñata. ⁊ 2° corrupta hnt eadē materiā ⁊ sūt eiusdē speciei. ḡ aq̄ p̄io corrupta et sc̄do gñata erūt vna nūero. q̄d ē falsū. q̄z tūc p̄ naturaz corruptā posset redire eadē nūero. q̄d est cōtra Aristo. vbiq̄. ¶ Preterea. q̄d ē cā ididuatōis ē cā distinctōis. sed mā nō ē cā distinctōis. q̄z act^o est qui distinguit. ex 7° hui^o. mā aut n̄ ē act^o. ḡ 2°. ¶ Preterea. materia ē de essētia speciei. vt p̄bat septio ⁊ octauo hui^o. s̄z q̄d ē cā sp̄ei nō ē cā ididuatōis. q̄z tūc sp̄es essēt ididua. ergo n̄ ē cā ididuatōis. ¶ Cōfirmat. q̄z cōtractiuū ē ex nāz illius q̄d cōtrahit. s̄z mā ē de rōne sp̄ei. ḡ sp̄es seu nā specifica n̄ pōt p̄ materiā s̄bi ad hāc ididuationē seu becheitatē nec auctoritas hic posita cogit. nā equocat d mā. ¶ Ad cui^o euidētā ē sciēdu. q̄ mā ⁊ forma opponūt relatiē ex 2° p̄hicoz. q̄t aut mōis dī vñū correlatiōz: tot mōis dī et reliquū. ex p̄io thopicoz. Forma aut quātū spectat ad p̄positū duplr accipit. sc̄z. vel p̄ forma partis. vel p̄ forma toti^o. q̄ ē ipsa gditas. S̄z mā cōrūdēter dī duplr. q̄z q̄dā ē mā q̄ opponit forme partī. ⁊ h̄ ē mā que ē p̄ncipiū essētiāle rei cōstitues re: cū forma ⁊ vñū ens p se. q̄dā ē mā que opponit forme toti^o ⁊ ipsi gditati. ⁊ p̄ cōsequēs ē extra rōnē gditatī formalr. ⁊ h̄ est materia q̄ ē dīra seu p̄petas ididualis. q̄ ē cā p̄p̄ia becheitatī ⁊ ididuatōis: q̄ dīci pōt becheitas. ¶ Lū ḡ dicit p̄ho. q̄ illa sūt idē nūero q̄z mā ē vna. loq̄tur de mā nō p̄ mō dicta: s̄z sc̄do: q̄ p̄p̄ie ⁊ cōgrue vocat materia. q̄ten^o cōstituit re in esse vltio subycibili ⁊ māli. nō aut in cē formalī. q̄z vt dictū ē nō p̄tiet forālī ad formalē gditatez rei. ⁊ ista expō p̄sonat lre phi. Subdit ei^o q̄ illa sūt vñū specie quoz rō est vna. ratio qdē sumit p̄ gditate q̄ dicitur forma toti^o respectu esse indiudualis.

Amplius autē alia secundū numerū sūt vñū: alia secundū speciē: alia secundū gen^o: alia s̄m analogiā.

Meritur Utrū secundū diuisionē vñū us q̄ dicitur logica: que tangit in littera: sit cōueniēs. **Uidef** q̄ nō. qz vel ē eadē cū prima. vel nō. nō eadē. qz esset insufficiēs. cū p̄ia habeat quibz mēbra. et illa quattuor tantū. nec est alia. quia duo mēbra illi^o diuisionis coincidunt cū duobz alteri^o diuisionis. s. vñū gnē. et vñū speciē. **P̄terea**. illa diuisionē vñū vel est dīo vñū vñiuoci. vel equiuoci. nō est dīo vñiuoci. qz tūc multū quod sibi opponitur nō diceret tot modis quot ipsū vñū. cui^o oppositū patet. et inuif in littera. cōsequētia probat. qz quando aliqd vñiuocū dicit multū modis: nō o3 sūt opposituz tot modis et equalibz dicit. patz de rōali et irrōnali q̄ nō diuiditur in eq̄lia. qz de pluribz dicit irrōnale q̄ ratio nale. nec ē diuisionē equoci. tū qz ois p̄pō in qua ponere tur vñū vñ multa esset distinguēda. tum quia ad vñuz mēbrū nō posset sequi aliud. cui^o oppositū dicit i littera. scz qz vñū mēbrū diuisionis cōuenit oibus mēbris nā in eodē caplo dicit qz vñū esse ē p̄cipiū nūeri esse. ergo vñū esse ē p̄cipiū numeri. ex quo p3 qz vñū nūero qd ē vñū mēbrū illius diuisionis ē cōmūe oibz mēbris. **P̄terea** cōtra partes dionis arguit. nā dicit vñū nūero esse cui^o materia ē vna nūero. qd si sic. nullū imateriale esset vñū nūero. cōsequēs ē falsū. qz sicut vñitas p̄ior ifert vñitatē posteriōrē. vt dicitur in littera. ita p̄ oppositū de multitudie. qz multitudo posteriōr infert p̄iorē. sed i imaterialibz est multitudo specifica. ergo et multitudo nūeralis. et per cōsequēs vñū numero. **P̄terea**. seq̄ret qz p̄traria essent vñū nūero: quia eoz materia est vna nūero. ex p̄mo de gnatiōe. **Contra**. philosophus hic in littera.

Rūdeo In ista questiōe duo dico. **P̄** primū dicitū est. qz illa secundū dīo est secundū intē tiones logicas et sūdamēta itētionalia. p̄ia autē dīo est scdm sūdamēta realia. et ideo modi scde dionis fundant sup modos p̄ie. eomō quo itētiones fundant in rebus. et ideo p̄ia diuisionē dicit realis. et scda logica. **z^m** dicitū pertinet ad sufficiētā secundū diuisionis declaranda. que sic haberi pōt. qz intellect^o intelligens aliqd sub rōne vñū: aut itelligit illud sub rōne incōicabilis. aut sub ratione cōicabilis et p̄dicabilis de pluribz. si p̄mo mō. sic ē p̄mus modus. scz vñū nūero. si scdo. aut est cōicabilis pluribz differentibz nūero. et tūc ē vñitas speciē. aut pluribz differentibz speciē. et tūc est vñitas generis. vltra autē illā vñitatē vel similit. qd dico p̄pter cōitatē entis. qd nō est p̄p̄ie spēs neqz gen^o. nō ē iuenire aliqd cōceptū vñū p̄dicabile de pluribz p̄dicatiōe quiditatia. tñ cōparādo vñū conceptū cōisimū alijs cōisimīs si similit se habeāt respectu suoz inferiorz in p̄dicādo i quid de eis iuenit vñitas p̄portionis siue analogie. et sic diuisionē est sufficiēs. **Sz** cōtra primū dicitū instatur sic. qz si secundū diuisionē datur secundū itētiones seu sūdamēta itētionalia: tot essent vñitates quot sūdamēta. et ecōuerso. sed β est falsū. quia plura sūt sūdamēta itētionalia q̄ alia quattuor. scz gen^o differentia p̄p̄iū et accidēs. **P̄terea**. si sic. ergo ille vñitates erūt nihil. qd videt falsū. p̄batio cōne. qz oē min^o ens ente itētionis ē oīno nō ens. sed passio

fūdata in ente rōnis est min^o ens ipso ente rationis. qz ois passio ē mīoris entitat^o q̄ sit subiectū. ergo ille vñitates fūdate super sūdamēta itētionalia erūt nō ens: et nihil. **Cōtra** z^m dicitū arguit qz repugnat p̄rio dicitō nā duo mēbra nō sūt accepta secundū sūdamēta itētionalia. vñū est quātū ad primū modū scdm qd dicitur vñū numero ē cui^o materia est vna. s3 materia nō ē in cōsiderationē intellect^o sed ē ens reale. z^m mēbrū ē quātū ad quartū modū. quia aliq̄ est p̄portio n̄ exite itellectu. nā tūc similit se haberēt octo ad quattuor: sic sex ad tria. ergo vñitas p̄portionis nō causat ab itellectu **Sz** ille instātie nō cogūt. Ad primā dicitū vno mō qz illa dīo vñū datur secundū qz vñitas itētionalis fūdata tur in quocūqz cōsiderato vt quid. sed p̄dicata in qd nō sūt nisi quattuor enūerata. illa autē alia de quibz instatur p̄dicatur in q̄le. **Aliter** dicit qz illa dīo assignatur secundū qz vñitas cuiuslibet itelligit in se. nō vt cōparat ad alia. et secundū diuersos gradus vñitat^o. p̄primū excludit p̄p̄riū et accidēs. qz si in se cōsideret re ducitur ad vñū speciē vel gnē. qz oē p̄p̄riū vt sic ē idē genere vel speciē. **Silr** est d̄ accidētē. p̄ z^m excluditur vñitas diffinitionis et differētie. que vt videt secundū diuersos gradus cōparant ad illa de quibus dicunt. **P̄ia** tñ respōsio melior videt. **Ad** scdaz istātiā dicitū qz sic est dare gradus in entibz realibz. ita in entibz rationis. et iō maior ē falsa. nō enī oportet qz q̄qd ē minus ens ente rōnis sit nō ens. nā lz illa res rōis q̄ suby citur alteri rei rōnis sit magis res aliquo mō. nō tñ segtur qz res fūdata sit nihil. **Ad** aliud cōtra z^m dicitū exponit mēbrū primū de quo istā sic. qd dicitur vñū numero nō p̄dicat de pluribz. et bec ē vñitas singulari et sic sūdamētū ei^o est singulare qd est sūdamētū itētionale. p̄batio hui^o. qz vñē et singulare referūtur ad inuicē. sed vñē est itētionale. ergo et singulare. qz sūt siml natura. res autē p̄ie itētionis et secūde nō sūt siml. **Cō** firmaf ista expositio p̄ illud qd habet tertio hui^o. que stione tertia. licet vñū numero dicat aut singulare: nihil differt dicere. **Ad** aliud de p̄portione dicitū. qz dupliciter accipit p̄portio. vno mō secundū sūdamēta realia. sic in numerl. Alio mō scdm sūdamēta itētionalia. sic p̄dicati et subiecti. p̄ia pōt esse sine itellectu. et de illa arguit rō. scda nō pōt esse sine itellectu. cū p̄dicari et subycti p̄tineāt ad actū itellect^o. et d̄ illa logē hic p̄hs. qz p̄dicata hnt hāc p̄portionez i p̄dicādo i qd **Ad** primū p̄cipale dicit de cōtētis sub se. qz z^o dīo ē alia a p̄ia. nec coincidunt. qz nec z^o dīo nec p̄ia vidit vñū scdz rōnē vñū. s. s̄m rōnē idionis. s3 scdz sūdamēta sup q̄ pōt vñitas fūdari. et tūc bec dīo d̄t a p̄ia scdz sūdamēta diuersa. qz p̄ia sūdamēta sūt realia. z^o aut sūt itētionalia. **Cōtra**. nam res p̄ie itētionis nō fundant in rebz scde itētionis. s3 vñitas q̄ ē i gnē quātitat^o. puta vñū cōtinuitate ē vñitas p̄me itētionis. et sic d̄ alijs vñitatibz. q̄ talis vñitas nō pōt fūdari sup sūdamētū itētionale. vt videt dicere r̄sio supponēs vt videt rōez vñū: vt vñū ē esse reale et p̄ie itētionis. sūdamēta aut posse eē nūc realia. nūc itētionalia. **Alf** ḡ d̄ qz vñitas dīa p̄rio ē realis. s3 z^o dīa ē rōnis. et silr se hnt sūdamēta eaz cōr̄idēter. tūc p3 qz duo mēbra. scz vñū gnē. et vñū spē nō coincidunt nec conuēniūt hic et ibi. **Ad** cui^o euidentā notādū. qz sicut iā dicitū est in p̄rio libro et in septimo āplius dicitur. omnis

vnitas cāta ab intellectu h3 vnitate i re a q̄ originat. si
cut ignis generat ignē sibi siles i spē. nullo ē intellectu
exīte. 7 p̄tāto illa generatio cōcedit vniuoca. 7 ex illa
vnitate i re mouet intellect⁹ ad iueniēdū vnitate itētio
nalē q̄ i illa vnitate reali fūdat. 7 hec vnitas realis est i
p̄mis mēbris p̄me diuisionis. vnitas aut̄ rōis q̄ fūdat i
tali vnitate ē i sc̄da diuisione. ¶ Ad 2^m posset dici q̄ vnū
hic diuisū equoce d̄ ab vno prius diuiso. n̄ istud vnū
i se 7 illud i se nō sūt equoce dicta quo ad suos modos
licet vnitas hic i suis modis 7 ibi i suis differāt sc̄d3 ma
gis 7 minus: cū ergo arguit q̄ multuz nō sic d̄. dico q̄
falsū ē q̄ sicut vnū d̄ sc̄d3 magis 7 min⁹ de aliquibus sic
7 suū oppositū qd̄ ē multū d̄ tot modis. nō tñ oportet:
oppositū diuidi i tot inferiora sicut aliud oppositū sicut
tu arguis de rōali 7 irrōali. qñ ergo d̄ primo thopicoz
q̄ quot modis d̄ vnū oppositoz 7c. nō ē itelligēdū de
multitudine suppositoꝝ sed significatoꝝ. cū ergo dice
bat q̄ tunc pp̄o in q̄ ponit vnū eēt multiplex 7 distin
guēda: cōcedo accipiēdo vnū qd̄ ē cōe vtiq; diuisioni.
nō aut̄ vt accipit̄ seorsū in hac diuisione vel illa. ¶ Ad
aliud p̄ncipale d̄ vno mō a cōmētatoꝝ q̄ d̄ d̄ia inter
vnū numero 7 vnū qd̄ ē p̄ncipiū numeroꝝ qz vnū nu
mero est i materia. 7 ideo tale vnum nō est i rebus imā
libus. sed vnū qd̄ est p̄ncipiū numeroꝝ nō est in mā. 7
ideo tale vnū est i imālibus. ¶ Sed cōtra hoc qd̄ d̄ q̄
vnū qd̄ est p̄ncipiū numeroꝝ nō est i mā: qz illud dictū
vel egpollet vli negatiue vel particulari negatiue. si p̄
mo mō ergo nullū vnū p̄ncipiū numeroꝝ erit i mā qd̄
est falsū. p̄batio qz aliqs numerus est i mā q. s. causat̄
ex diuisione cōtinui. ergo 7 aliqd p̄ncipiū numeri est i
mā. qz qd̄libet diuisū est vnū numero: si aut̄ nullū vnū
p̄ncipiū numeri esset i mā. ergo nullus numer⁹ esset in
mā. Si egpollet particulari negatiue. ita q̄ loquat̄ de
vno qd̄ cōuertit̄ cū ente qd̄ ponit eē aliud ab vno qd̄ ē
p̄ncipiū numeri. ¶ Cōtra qz illud vnū nō tñ pp̄ie est
i reb⁹ imālib⁹. s3 etiā i mālib⁹ qz p̄batū est vnū nume
ro eē i mālib⁹. ergo i oibus pōt eē p̄ncipiū numeroꝝ.
¶ P̄terea arguit de 2° mēbro: qz aut̄ d̄ia quā ponit
nā est: aut h3 itelligi q̄ oē vnū numero est i mā. sed est
falsū: nā in imaterialib⁹ est aliq̄ vnitas maior vnitate
sp̄it: s3 nulla alia ē maior q̄ vnitas numeralis. ergo vnū
numero est i reb⁹ imaterialib⁹. maior p3. qz aliqs ange
lus est ita vn⁹ q̄ nō p̄dicat̄ de plib⁹. puta gabriel. ergo
est magis vnū q̄ vnū specie. ¶ Aliter exponit qd̄ ex
positor q̄ vnitas numeralis causat̄ ex vna materia s3
qd̄ subst̄at dimētionib⁹ terminatis. 7 ideo negat i ma
terialib⁹ plitātē indiuiduoꝝ sub vna spē. Similiter per
hoc respōdet ad aliud de cōtrarijs qz cōtraria non hnt
vnā materiā talē sil. ¶ Sed cōtra primū arguit: qz nō
soluit qz i imaterialib⁹ etiā sc̄dm eū est vnū numero. 7
tñ ibi nō est talis materia q̄ subst̄at talib⁹ dimētionib⁹
terminatis. ¶ Cōtra fm. qz si similtas habētī vnā ma
teriā regrit̄ illa erit similtas t̄pis. 7 tūc abstracta a tē
pore nō poterūt habere illā vnitatē. sed hoc cōsequēs
est falsū. qz mathematica sūt abstracta a tēpore: 7 tñ i
mathematicis sunt multa numero eiusdē speciei vt di
ctū fuit primo 7 secūdo huius. ¶ Aliter dicit̄ q̄ vnitas
numeralis nō diffinit̄ per hoc q̄ dicit̄ q̄ est illa cuius
materia est vna numero. qd̄ p̄bat qz ens secūde itētio
nis q̄lis est ista vnitas vt dictum est nō diffinit̄ per ens
p̄me itētiois cuiusmodi est materia. etiam accepta p

differētia indiuiduali q̄ est pp̄ia causa vnitatis nume
ralis 7 indiuiduatiois. nec est circūlocutio p̄ ouertibilia
accipiēdo materiā q̄ est altera pars cōpositi 7 essentia
lis: nā multa sūt vnū numero q̄ carēt tali materia pu
ta imaterialia. sed accipiēdo sic materiā erit qd̄ ex
plificatio per exēplū magis manifestum. qz manifesti
or est nobis vnitas materialū q̄ imaterialū. nō tñ ex
cludit̄ quin vnitas numeralis sit etiā i imaterialibus.
¶ Sed tñ iuxta mētē p̄hi prius dictā accipiēdo mate
riā p̄ illa hecheitate seu differētia indiuiduali. dicēdū
q̄ licet illa notificatio non sit pp̄ie diffinitio. est tñ de
scriptio qd̄ seu circūlocutio etiā per cōuertibilia. nā
oē vnū numero h3 talē materiā 7 ecōuerso. ¶ Ad illud
etiā de p̄trarijs dicēdū ē q̄ l3 hēant eādē mās successi
ue accipiēdo mās p̄ subiecto mot⁹ vel mutatiois. nō tñ
habent eādē hecheitatē seu differētia indiuidualē. nec
p̄ p̄is erūt vnū numero vt p3 ex p̄dictis.

¶ Sc̄d3 se vero d̄r eē q̄cūq; significat̄ figuras p̄di
catōis: quotiēs. n. d̄: totiēs eē significat. 7c.

Ueritur Utrū ens distiguat̄ i de
cē p̄dicamēta secūdū di
uersos mōs predicādi. videt̄ q̄ sic. nam
ens nō pōt cōtrahi ad aliqd̄ determina
tū p̄ differentias sicut gen⁹ cōtrahit̄ ad
species. nā vt arguit̄ 3° but⁹. ille d̄e eēt
nō ens 7 nihil: cū nulla differētia partici
pet suū gen⁹ vel cui⁹ ē differētia diuisiua seu cōtracti
ua. si ergo ens nō cōtrahit̄ ad diuersa genera p̄ differē
tias reliquit̄ q̄ cōtrahit̄ secūdū diuersū modū predi
candi qui consequitur diuersum modū essendi. ¶ Cō
firmatur per philosophum in littera qui dicit q̄ quoti
ens diuiditur ens totiēs esse significat 7 propter hoc
ea i q̄ diuidit̄ primo ens dicit̄ur p̄dicamēta. qz distin
guūt̄ sc̄d3 diuersū modū p̄dicādi. ¶ Cōtra. qz modus
p̄dicādi segtur modū essendi. ergo distinctio p̄ modos p̄
dicādi nō ē prima de q̄ q̄rit̄ q̄stio.

Respondeo Dic est vna opinio tenens partē
affirmatiuā p̄pter rōes positās
i pede. dicit̄ eniz q̄ predicatū pōt se habere tripliciter
ad subiectū. vno modo vt est idē qd̄ est subiectū vt di
cēdo sortes est aial. 7 hoc predicatū significat substan
tiā. 2° modo vt p̄dicatū sumat̄ ab eo qd̄ est i subiecto
qd̄ qd̄e vel inest ei absolute vt p̄is materiā 7 sic est q̄
titas vel vt p̄is formā: 7 sic est q̄litas. vel inest ei nō ab
solute sed i respectu ad aliud. 7 sic est relatio. tertio mō
do. vt p̄dicatū sumat̄ ab eo q̄ est extra subiectū. qd̄ est
dupliciter. vno modo vt sit extra subiectū oio qd̄ qd̄e
si nō sit mēsurā subiecti p̄dicat̄ p̄ modū habitus: vt sor
tes est calciatus. si aut̄ sit mēsurā eius extrifeca vel est
tēpus vel est locus. ex parte tēporis est quādo. ex parte
loci est ipsū vbi: nō cōsiderando ordinē partiū in loco.
quo cōsiderato erit p̄dicamentū situs. Alio modo vt
illud a quo sumit̄ p̄dicatio sc̄d3 aliqd̄ sit in subiecto de
quo p̄dicat̄. 7 si qd̄e secūdū p̄ncipiū sic est agere. nā p̄
cipiū actōis i subiecto est agere. si aut̄ secūdum termi
nū sic p̄dicabit̄ vt pati. nā passio terminat̄ i subiectū pa
tiēs. 7 hoc mō assignat̄ p̄dicamētoꝝ distinctionē. ¶ Sed
cōtra illā opinionē arguit̄. nā primi modi p̄dicādi sim
pliciter nō sūt nisi duo. s. i qd̄ 7 i q̄le. nec sūt nisi q̄ttuoꝝ
predicata ex primo thopicoꝝ. nec sunt nisi quinq; p̄
vniuersalia. sc̄dm porphiriū. ergo penes modū p̄di

Quintus

candi nō possūt distingui p̄dicamēta: ponēdo q̄ sūt de
cē. ¶ Preterea, si sic, cū esse quod significat predicatō
nē aliquid de aliquo scdm re significat toties quotiens
sūt predicata essēntialiter: sequit̄ q̄ in oī p̄dicatiōe ē nu
gatio, qz cōpositio tenet se ex parte predicati, et sic idē
bis dicere, scilz ipsū predicatū qd̄ significat esse aliqd̄
et ipsū esse cōpōnis: qd̄ est, ex parte predicati. ¶ Prete
rea, esse significat quādā cōpositiōe quā sine extrēis
nō est intelligere, ex p̄rio p̄iam, sed illa cōpositio causa
tur ab intellectu, ergo et illud esse, et per cōsequēs esse si
gnificat aliquid scdē itētionis, sed ens secūde itētio
nis nō diuersificat̄ propter distinctionē rerū prime itē
tionis, nec ecōuerso, ergo predicamēta q̄ sūt prime itē
tionis nō distinguūt̄ secūdū distinctionē talis esse vel
modi predicādi, qui est res secūde itētiōis, p̄batio af
fūpti, quia gen^o quod est 2^a intentio secūdū eādē ratio
nē dicitur de substantia, et de qualitate: que sūt res p̄me
itētionis, ergo secūda itētio nō variatur ad variatō
nē rerū prime itētiōis, Si r̄ aial qd̄ secūdū se est res
p̄ie itētiōis: nō variat̄ ad variatōnē generis vel spe
ciēi que sibi attribuūt̄ ab intellectu, p̄t ponit̄ genus
subalternū, quia est gen^o respectu inferiorū, et species
respcū superiorū, et sic patet q̄ res p̄ie itētionis n̄ va
riant̄ propter variatōnē rerū secūde itētiōis. ¶ R̄ n̄
detur q̄ modus p̄dicādi est duplex, quidā itētiōalis,
et quidā qui se tenet ex parte rei, Dicit̄ ergo q̄ nō qui
libet modus itētiōalis predicādi distinguit̄ p̄dicamē
ta, sed illi soli qui sūt modi ipsaz rerū predicamētorū,
quia aliū modū predicādi habent quātitas et qualitas
ex natura rei, puta quia qualitas predicat̄ per modū
informātis, et quātitas per modū mēsurātis, tu autē
arguis de mō itētiōnali, puta de ipso esse siue cōposi
tione p̄pōnis, que est secūda itētio, ¶ Cōtra, si diuer
sus modus p̄dicādi ex natura rei ponit̄ distinctionē pre
dicamētorū, ergo in quolibet genere vno erūt duo ge
nera generalissima, p̄batō p̄ne, qz alius modus p̄dicā
di secūdū istū modū est abstractū, alius cōcreti, qd̄ patz,
qz modi itētiōales predicādi quos excludit nō causāt
falsitatē i p̄pōne, sed isti modi abstracti et cōcreti fa
ciūt falsitatē in p̄pōne dicēdo: albus ē albedo, illa autē
est vera, albedo ē albedo, ergo isti modi duo sūt ex par
te rei. ¶ Preterea, diuersus modus predicādi realis
est in diuersis generalissimis accidētū, et tamē nō p̄pe
tit sibi nisi in cōparatiōe ad substantiā, quia cōparando
eas ad proprias species et ad propria inferiora: vnifor
mē modū habēt predicādi, scilicet in quid, si ergo p̄di
camēta distinguūt̄ penes modos p̄dicādi: illa q̄ diuer
simode predicāt̄ de substantia erūt predicamēta di
uersa, sed huiusmodi sūt accidētia in cōcreto, qz accūs
in abstracto nō predicāt̄ d̄ substantiā, ergo ipsū q̄le erit
predicamētū et nō qualitas, qd̄ est falsū, et cōtra Auicē,
tertio phice sue, caplo 2°: vbi probat q̄ si aliquid habz
rationē generi in quātū predicat̄ in quid, ergo qd̄ veri
us predicat̄ in quid veri^o est gen^o, sed talia sunt abstra
cta. ¶ Preterea, si diuersi modi predicādi distinguerēt
genera, aut illa distinctio sola sufficit, aut cū hoc requi
ritur diuersitas eoz que predicāt̄, si p̄ia sufficit, Cō
tra, tum qz predicamēta n̄ erūt diuersa entia realiter:
et per se, tū quia negatiua in qua negabit̄ vnū predica
mentū de alio nō erit prima negatiua, cōsequēs est fal
sum, et cōtra philosophū primo posteriorū, capitulo si

Septima

guratū autē, p̄batio consequētie, Veritas negatiue ē ex
diuersitate extremoz, sicut veritas affirmatiue ex idē
tate, vbi ergo maior diuersitas: ibi verior negatio, s̄
diuersitas que ē in re est maior q̄ diuersitas in mō pre
dicādi solū, sed ista: homo nō est asinus, est diuersitas in
re, ergo ipsa erit verior p̄or et imediatior q̄ ista: substā
tia nō est quātitas, vbi scōz te est tātū diuersitas in mō
predicādi, ¶ Si deē aliud mēbrū, scilz q̄ cū diuersita
te in modo predicādi requiritur diuersitas rez q̄ p̄di
catur, sequitur q̄ distinctio predicamētorū secundum
diuersos modos predicādi non erit prima, qd̄ est p̄tra
phm, etiā cōtra eos, p̄batio huius, quia res que predi
catur est prior q̄ modus predicādi, ergo aliquid distin
guit ipsa genera p̄i^o q̄ modus predicādi, ¶ Ex predi
ctis colligitur q̄ omnes vie diuisiue ad ostēdēdū suffi
cientiā predicamentoz videntur dupliciter peccare,
tū primo, quia ostēdūt oppositū, p̄positi, scilicet q̄ dio
entis in decē genera nō sit prima, Si eni prius fiat dio
in ens per se, et in ens nō per se, et vltra vnū mēbrū sub
diuidat̄: vel ābo: erūt multe diones subordinate, et sic
ens nō imediate diuidit̄ in decē genera, tū 2° quia nō
probāt dionē illā sic debere fieri: et nō aliter, oportz ei
probare q̄ diuisū sic diuidit̄, et q̄ diuidētia sic cōstitu
ant ḡnālissima, et etiam q̄ p̄cise sic diuiditur, et non
aliter, ¶ Dicēdū ergo q̄ tenēdo diuisionē esse sufficie
tē: ipsa diuisio entis in decē generalissima est p̄ia, nec
est alia trimēbris aut bimēbris p̄or ea, ita q̄ ens descē
dit in decē ḡnā, nō per diuersos modos predicādi, sed
per modos essēdi distinctos ex natura rei, quoz qui
libet habet rationē cōtractiui respectu entis et cōstitu
tūi respectu alicui^o p̄dicamēti, nam sicut ens prima
sui diuisione simpliciter descēdit per finitū et infinitū
in ens creatū et increatū tanq̄ per modos intrinsecos,
sic ens finitū et creatū cuius est diuisio in decem ḡnā:
cōtrahitur et descendit p̄ia et imediata diuisione i de
cē genera per proprios modos essēdi, sint, a, et, b,

Ad argumenta p̄cipalia, ¶ Ad primū di
cendū, q̄ licet nō cōtrahat̄
per differentias p̄prie sumptas, cōtrahitur tamē p̄ ali
quos modos essēdi: qui largo mō, licet ip̄prie possūt
dici quedā differētie, cū inferi, q̄ essent nō ens, p̄cedo
formaliter loquēdo, qz semper cōtractiū est extra ra
tionē formale cōtrahibilis, si vltra inferas, ergo erūt
nihil, nego cōsequētiā, quia erūt ens realiter, licz non
formaliter, est eni dare mediū inter ens formaliter, et
nihil, scz qd̄ est ens realiter, sed non formaliter, nec ni
hil, sicut etiam fuit declaratū quarto huius, de passio
nibus entis, et de vltimis differentijs, ¶ Ad aliud de
pho dicendū, q̄ esse est equiuocū, scilicet ad esse prime
intentionis, et secūde itētionis, esse autem quod p̄di
catur est esse prime intentionis, dicēdo homo est, id est
homo est existens, esse autē quod est secūde itētiōis
scilicet quod est esse vniens seu esse p̄pōnis: nō predi
catur, cū ergo dicit philosophus q̄ quoties diuidit̄ es
totiens esse significat, dicendū q̄ illud esse nō est esse
propositionis qd̄ est cōpositio, sed esse prime itētiōis
dictū denominatiue ab ente, et illud esse significat idē
vnicūq̄ cathegorice, nā ens nō diuiditur in decē ge
nera que sunt decē predicamēta entū, sicut vox in si
gnificatiōes: cū ens non sit equiuocū ad decem gene
ra, vt ostensum fuit quarto huius,

*Diuisiōem entis primā esse
in p̄p̄ia et in infinitū.*

Quæcūq; in eadē suba entia differentiā habent.

Queritur Utrū possibile sit duo accidētia differētia tan

tū numero esse in eodē subiecto. **U**idē q; sic. naz multe spēs eiusdē speciei sūt in eadē parte medij: et in eodē oculo. sed ille sūt quedā accidētia. g. rē. **Cō**tra. philosoph' hic in littera.

Respondeo

Ut appeat q; liter ppō quā pbilo

sophus hic in littera ponit sit itelligēda: declarabo quī q; cōclusiōes. **P**rima conclusio sit ista. nō implicat cōtradictionē duo accidētia itētionalia differētia solo nūero esse in eodē. **D**āc oñdo per rōnē postā i pede sic. q; quia in eadē pte medij. rē. que dñt solo nūero. g. duo accidētia itētionalia differētia solo nūero esse i eodem nō icludit cōtradictionē. cōsequētia ē euidēs. q; huius modi species sūt entia itētionalia scōz cōz modū loq; di. añs. pbat. q; si ponā multa alba i medio: ocul' existens i quocūq; pūcto medij possit videre ipsa. g. pōt habere spēs eoz. et disticte videt ea. g. habet distictas species. **S**ilr in virtute imaginatiua sūt due spēs eiusdē speciei vel ratiōis. q; probat p eandē ratiōnē. **R**ñdē q; nō in eadē parte medij sūt species hui' albi et illius. et silr de oculo. q; sūt in diuersa parte oculi. **C**ontra. ponat hic vnū albū tātū. scilz ouū. spēs illi' erit i toto medio illuato quātū durat virt' ei'. ponat etiā aliud albū. tūc species ei' erit in eadē parte medij cū specie alteri' albi. aut sequitur q; illud aliud nō videbit ab oculo disposito. cū scōm te nō possit gignere speciē suā q; ē cōtra sensū manifeste. aut q; erūt i eadē pte. **S**ed dices q; gignēdo speciē suā corrūpit speciē alteri' albi. **C**ōtra. q; pono q; sit debili' alio. aut ergo erit simul spēs ei' cū specie alteri'. aut corrūpet. vt dicit. s; nō potest corrūpere cū sit debili'. ex ypothēsi. et sic patz q; ille species erūt i eadē parte medij. **S**ilr pbat q; sint in eadē pte oculi vel fātasie. nā si nō. organū visus vel fātasie cū sit sat parū quātitate cito esset occupatus speciebus. puta duabus: vel tribus. et tunc nō posset sētere de nouo aliq; obiectū nouiter repñtātū. cū spēs ei' nō possit recipi in organo visus vel fātasie. sed illud pñs ē manifeste cōtra sensū. g. falsū ē illud ex quo seq; **A**li ter respōdēt. q; due species p cōparationē ad obiecta quoz sūt effect' sūt due. ratiōne vero medij in quo sūt subiectie sūt vnū. **C**ontra dupl. tū q; talis spēs si est: vna est itētior altera seorsū. et p cōsequēs illa talis vna species i medio vel i oculo nō ducet i albedinē remissā que multiplicauit vnā speciē. et eadē ratiōne nec in alterā. q; illa spēs cōposita ex vtraq; ē iproporzionalis vtriq;. repñtabit g. aliquā itētiorē et pfectiorē vtraq; istaz. et sic ille albedies nullo mō videbūtur ab oculo. tū quia ex quo illa species cōposita ē vna nūero: nō representabit duas albedies disticte. s; aliq; vnū itētiorē vt pri'. **C**ōfirmat. q; disticta actio ē disticti ent'. si g. spēs repñtet duo disticta obiecta. seq; q; erūt disticte. et nō vna. **S**ecūda conclusio sit ista. nō ē impossibile duo accidētia realia respectiua differētia solo nūero esse i eodē. **D**āc oñdo sic. iste vn' pater habet multos filios. ergo in eodē sūt multe ratiōes reales. puta plēs paternitates q; sūt eiusdē speciei. pbatio sequētie. pater dñ q; genuit. ex qnto hui'. caplo de ad aliq; ergo si mult' actib' genuit multis paternitatib' est pater. **R**ñdē

q; nō sūt mltre paternitates simul. s; pater eadē paternitate referē ad multos filios. vn' pater nō ē pater q; genuit hūc filiū signatū. sed q; genuit filiū in coi. **S**ilr sūt damētū paternitat' nō ē iste act' signat'. sed act' in coi et sic ē vna paternitas p se. q; autē sūt plures filij B accidit. **C**ontra. q; paternitas i isto patre ad hūc filiū signatū dicit maiorē vnitatē q; sit vnitas speciei. aliogn nō esset maior vnitas paternitatis cū seipsa q; cū aliq; alia. puta cū paternitate platōis. q; euidēter apparet falsū. sed maior vnitas vnitate speciei nō ē nisi vnitas particular'. scz hec paternitas. ergo in isto patre ad hūc filiū est hec paternitas. s; p hāc nō referē ad plures filios. pbatio hui'. q; destructo hoc filio destruit hec paternitas. si per eadē ad aliū filiū referat illo alio filio existēte existit hec paternitas. nā ratiōes mutuo simul sūt et non sūt. ergo hec paternitas simul erit. et non erit. q; ē cōtradictio manifeste. **P**reterea. respōsio supponit falsū. q; act' generadi sit fūdamentū paternitat'. q; in eo q; nō est nō potest aliq; fūdari. sed illo actu trāseunte paternitas manet. ergo rē. de hoc etiā dicit in fra. capitulo d' ad aliq;. **T**ertia conclusio sit ista. nō est impossibile duo accidētia realia absoluta non educta de potentia materie differētia solo nūero esse i eodē. **D**āc ostēdo sic. nā scōm pñm i pñm. ex mult' mēozis sit et generat vnū experimētū. s; ille mltre mēozie sūt cognitiōes eiusdē speciei. q; de singularib' eiusdē speciei. scōz ipsū in littera. et sūt accidētia realia et absoluta. sic p; g. nō ē impossibile talia accidētia solo nūero dñtia esse i eodē. **N**ec posset dici q; ille plures cognitiōes sint i diuersis ptribus organi: vel potētie. dato ei per impossibile q; species obiectoz singulariuz essēt in alia et in alia parte organi tñ cognitiō ē in tota potētia cognoscētis dato q; per formā q; habz esse in pte cognoscat. **P**reterea. mēozia ē ex diuersis speciebus siml i mēozia sensitiua. s; ille plēs mēozie sūt plura accidētia realia et absoluta. patz etiā q; sint eiusdē speciei q; supponitur q; sint de singularib' eiusdē speciei. ergo rē. pbatio maioris. si nūc mēozoz vel imaginoz de illo albo prius viso habeo speciē et cognitiōē ei' in mēozia. statim etiā imaginoz de alio albo viso. g. habeo speciē et cognitiōē illius. sed cū hac spē in cognitiōē manet pōz spēs vl cognitiō albi priozis. aliogn nō possē itez imaginari de pōzi albo. nisi itez viderēt illud. et sic acgrerē speciē illius. cui' oppositū experimur q; tidie. g. o; q; maneāt simul **Q**uarta conclusio sit ista. non ē impossibile duo accidētia realia et absoluta educta de potētia materie si nō p motū educant differētia solo nūero esse i eodē. **D**āc oñdo sic. duo lūia disticta sūt in eadē parte medij. sed duo lūia disticta sūt accidētia realia absoluta: educta de potētia materie: nō p motū. sic patz. q; in istāti medij illuatur ab vtroq;. g. plura talia accidētia nō est i possibile esse in eodē simul. pbat maior. ponatur due cādele. vna hic. et alia ibi. ponat etiā corp' mediū dēsū. fiet due vmbre. si ergo amoueat illud corp' mediū: lūmē vtriusq; cādele icedet in cessu directo vsq; ad locū vbi fuerit corp' dēsū. et ita erūt duo lūmia i eadē parte. nā vmbra ē ptiatio lūis. ergo amoto obstaculo lūmē vtriusq; cādele erit vbi vmbra pñt. q; habit' et ptiatio circa idē sūt. **R**ñdē q; duo lūmia p cōparationē ad subiectū. scilz ad mediū: sūt vnū lūmē. et duo per cōparationē ad cādele a qb' sūt effectie. **C**ōtra.

qz si illa lumina essent vnū subiecto r duo p cōpationē
 z processuz a cādelis. sequit qz isti duo radu eēt geo-
 metrici r nō visuales. nā scōz rōez linee essent ibi duo
 radu. sed nō secundū aliquā qualitātē nālē supadditā
 lineē visuali. r tūc cōclusiones p̄spectiue de itersecatio-
 ne radioz r consiles q̄ depēdēt ex diuersitate radioz
 eēt tūmō vere h̄z geometricā cōsiderationē nō scōz p̄-
 spectiua. qz p̄spectiu⁹ cōsiderat vt ē i mā sēsibili. ¶ Qui-
 ta cōclusio sit ista. ipossibile ē duo acc̄na realia absoluta
 educta de potentia materie p motū nālē d̄ria solo nu-
 mero eē in eodē. hāc cōdo sic. qz mot⁹ nō ē nisi i mobili
 disposito siue dispositōe opposita forme inducende vt
 d̄ria vel media. nam ois mot⁹ ē iter d̄ria vel media. ex
 qnto p̄hiscoz. s̄z si agēs iueniat i mobili formā eiusdē
 sp̄ei forme sue nō iuenit ipsū sub dispositione opposita.
 ergo non mouet ipsū simpliciter inducens aliā formā.
 s̄z augebit p̄xistē i mobili. ¶ Preterea r ē q̄si idē argu-
 mētū. q̄cūqz forma nō ē iducibilis nisi post aliā formā
 icōpossibile tūc corruptam ipsa tūm pōt eē vnica i vno
 susceptiuo. s̄z ois forma iducibilis p motū vel mutatio-
 nē necessario terminās motū. necessario ad sui iducti-
 onē p̄xigit i susceptiuo formā icōpossibile tūc corru-
 ptā. ergo q̄cūqz talis forma ē vnica i vnico susceptiuo.
 p̄batio maioris. qz illa forma iducta manēte nō iduce-
 tur alia postq̄ illa ē iducta si sit eiusdē sp̄ei. qz illa scōz
 nō p̄cederet alia icōpossibilis. iā. n. in iductōe p̄me q̄li-
 bet icōpossibilis ē expulsa. ¶ Itē nec due tales neqz si-
 miles sil iducerētur. qz vel hoc eēt ab eodē agente vel
 a diuerso. non ab eodē. qz si efficiens est vnū r mā vna
 effect⁹ erit vn⁹. vt hētur q̄rto bui⁹. nec a diuersis. qz si
 illa sint approximata diuersis partibus mobilis puta
 vn⁹ ignis ad caput ali⁹ ad pedes agūt i diuersas par-
 tes p̄mo. r iducēt vnā formā. qd̄ p̄bat. qz itēsiore q̄z al-
 ter solū iduceret q̄n nō sil agūt. Silr si ponātur i eodē
 situ respectu eiusdē partis passi inducerēt vnā formā
 itēsiore sicut prius. p̄batio minoris. qz ois mot⁹ nālīs ē
 iter terminos icōpossibiles. ita qz ad aduētum termini
 ad quē corruptē forma d̄ria. q̄ fuit terminus a quo. ita
 qz nullū agēs nālē mouet vel mutat mutatioē terminā-
 te motū aliqd̄ nisi h̄z formā sue forme icōpossibile: r
 ideo nō p̄nt p̄les eiusdē sp̄ei sil esse p̄motū nec p̄ muta-
 tionē p̄ se terminātē motū. ¶ Cōtra p̄ncipale qz duo d̄-
 ria p̄nt eē sil i eodē subiecto i eē remisso. ergo r duo ac-
 cidētia eiusdē sp̄ei etiā educta p motū. aūs ē euidēs. s̄z
 d̄ria p̄z a minori. qz min⁹ repugnāt duo acc̄na eiusdem
 sp̄ei q̄z duo d̄raria etiā remissa. ¶ R̄ideo. nego d̄ria:z
 ad p̄bationē nō valet. nā repugnās nō ē cā in p̄posito
 icōpossibilitatis duoz acc̄ntiū eiusdē sp̄ei: s̄z est cā qz p̄
 motū inducūtur vt p̄nt sil ē. iō agēs iducēs scōam for-
 mā itēdit p̄mā. r sit vnica itēsiore. s̄z d̄raria manēt sil i
 eē remisso distincta ex eo qz ex duab⁹ formis cōtrarijs
 nō apta nata fieri itēsiore vna. manent aut sil ex eo qz
 vnū d̄rariū agēs nō h̄z plēnū d̄riū supra aliud r iō re-
 mittūt se inuicē r nō totalē se corruptūt. ¶ Ad argumē-
 tū in oppositū dico qz intētio p̄h̄ ē p̄m hāc cōclusionem
 gntā. nā p motū nō p̄nt iduci forme due eiusdē sp̄ei. vn̄
 oēs forme h̄ntes d̄ria:z in subiecto eodē sil inducātur p
 motū necessario differāt sp̄e. tū de alijs nō inductis p
 motū nō itēdit p̄h̄. nec ē necessariū mō dicto i q̄trū-
 or cōclusionib⁹ p̄mis. ¶ Argumētū ad aliā p̄tē cōcludit
 p̄ p̄ma cōclusionē sicut p̄z. sic ergo p̄z ad q̄oēz.

¶ Priora r posteriora d̄nr qdā qdē tanq̄ exite ali-
 quo p̄mo r principio in vnoquoqz ḡne: qd̄ p̄pingus qdē
 p̄ncipio aliquo determinato: aut simplr: aut nā: aut ad
 aliud: aut vbi: aut ab aliqb⁹: vt hoc qdē scōz locū i exi-
 stendo propinquus: aut natura alicui loco determina-
 to: vt medio: aut vltimo: aut sicut euenit.

Veritur Utrū hec sit rō. cois r p
 prie assignata de p̄iori
 .s. prius ē qdē principio p̄pingus. videē
 q̄nō. nāz in tpe ē dare prius r posterius
 cū tps sit numer⁹ mot⁹ scōm p̄r r poste-
 rius ex q̄rto p̄h̄si. s̄z in tpe nullus ē prin-
 cipiū scōz p̄h̄z. ergo rē. ¶ Cōfirmat. qz in ḡnatōib⁹ p̄
 pagationē vnū generās ē prius alio dato qz ḡnatio fu-
 erit sine p̄r: ergo prius nō diceē qdē principio p̄ping-
 us. d̄ria tenet. qz ibi nullū est principiū posita yphotesi.
 aūs p̄z. qz ad⁹ aūs eēt p̄r generās q̄z p̄r r p̄r fili⁹.
 ¶ Preterea. si p̄r ē qdē p̄r p̄pingus. ergo principiū
 nō ē p̄r principiū. d̄ria videē falsū. d̄ria p̄bat. quia si
 principiū ē p̄r. hoc erit respectu alicui⁹ p̄ncipij. ergo
 principiū erit p̄ncipij p̄ te. r sic i ifintū qdē ipossibile.
 ¶ Preterea hētur hic in l̄ra qz aliqd̄ d̄r p̄r. qz remoti⁹
 a p̄nti nūc. vt in p̄teritis. r tūc vtimur p̄nti nūc vt p̄r.
 vt d̄r in l̄ra. ergo nō oē prius est principio propinquus
 sed aliquando posterius. ¶ Cōtra. p̄h̄s hic in l̄ra.

R̄ideo r dico qz illa ratio seu diffinitio cois p̄rio-
 ris ē b̄n assignata r p̄ueniēs tū ē aduertē
 dū qz aliter p̄uenit p̄iorib⁹ essentialiter ordinatis. ali-
 ter acc̄ntaliter ordinatis. nā i essentialiter ordinatis est
 vera depēdētia posterioris ad primū simplr. vn̄ i cau-
 sis essentialiter ordinatis nihil causat sine primō sim-
 pliciter. nō sic ē i acc̄ntaliter ordinatis. qz accidit huic
 reuolutōi celi. qz alia p̄cecesserit. nā potuit fuisse etiā p̄
 impossibile si prima nō fuisset. ¶ In essentialiter ergo
 ordinatis dicit p̄r i respectu alicui⁹ p̄mi simplr. sed
 in acc̄ntaliter ordinatis p̄ cōparationē ad aliqd̄ primū
 nō simplr s̄z scōm qd. vt respectu illi⁹ qd̄ ponit esse p̄r
 r hoc accidit p̄pter qd̄ p̄z. qz vtrisqz ē p̄r r posterius in
 cōparatōe ad aliqd̄ primū. vel simplr vel scōm qd. r sic
 intelligēdo p̄ueniēs ē diffinitio siue ratio p̄ioris. ¶ Ad
 primū i oppositū pōt dici qz partes tps sūt acc̄ntaliter
 ordinate. accidit. n. dici p̄nti qz h̄sterna p̄cecesserit: vt di-
 ctū ē. iō i tpe nō ē principiū simplr s̄z scōm qd. ita qz p̄r
 in tpe r similiter principiū sūt ex assignatione nostra. r
 nō simpliciter dato qz tps eēt eternum: vt p̄bat ratio.
 ¶ Cōtra. qz si sic. ergo tēpus nō esset in genere q̄ritatis
 cōsequēs est falsū r cōtra philosophū in p̄dicamentis.
 cōsequētia tenet qz tūc tps nō esset reale ens. cū prius
 r posterius i tempore depēdeāt ab anima r ab assigna-
 tione nostra. ¶ Preterea seq̄ret tūc qz vel prim⁹ mot⁹
 esset sine tēpore vel qz ille mot⁹ dependeret ab anima:
 quoz vtrūqz est falsū. primū qdē qz tps est passio p̄mi
 motus ex quarto p̄h̄sicoz. scōm etiā qz est ens reale r
 extra animā. ¶ R̄ideo qdā sūt entia pure realia. vt
 sūt entia nature. qdā pure rationis vt secūde intētiōis.
 qdā partim sic r partim sic: vt vniuersalia que icludūt
 aliqd̄ rei r aliqd̄ ratiōis. tale est tēpus. nā tēpus mālis
 est ens reale. cū sit idē qz motus materialiter qz est ens
 reale. formaliter tamē r vt habet rationē numeri scōz
 prius r posterius. ex quarto p̄h̄si. habet esse ab aia. Si
 ergo accipit tps māliter sic vtiqz est i genere q̄ritatis

sicut et motus. scd̄z vero q̄ dicit cōpositionē ex māli et formalinō ē i genere cū sit q̄dā ens cōpositū p̄ acc̄ns ex re et itēōe. ¶ Sic ergo ē itelligēdum. q̄ i tpe ē aliq̄d p̄ncipiū. nō n̄ sine aia: nō q̄d sit simplr p̄mū. sed respectu alicui⁹ p̄oris et posterioris: puta ista dies incipit a mane: et p̄ma hora d̄r p̄pe mane et alia hora ē sc̄da et sic deinceps cōparādo vnā partē t̄pis ad aliā. ¶ Cōtra si i tpe scd̄z se nō ē p̄ncipiū s̄z i aliq̄ parte ei⁹ respectu alterius partis tūc t̄ps nō h̄z scd̄z se p̄us et posterī⁹. s̄z solū respectu aliquaz partū. s̄z hoc ē icōueniēs. q̄z diffinitio uenit p̄ se totū: partib⁹ aut̄ p̄ acc̄ns. s̄z diffinitio t̄pis est q̄ t̄ps ē numer⁹ mot⁹ scd̄z p̄us et posterī⁹. ¶ Preterea t̄ps ē cōtinuū. ergo nō ē ibi aliq̄d nūc i actu de se q̄d ē prius respectu cuius dicatur alia pars posterior. s̄z solum in potētia q̄stū ē ex pte t̄pis. p̄batio p̄ne. q̄z si sic eēt de se discōtinuū. ¶ R̄ndeo ad p̄mū q̄ si li scd̄z se accipiat p̄ toto tpe: p̄ ē q̄ scd̄z se nō h̄z p̄us et posterī⁹. sed ex hoc nō sequitur q̄n t̄pi sit p̄us et posterī⁹. q̄z scd̄z partē habet p̄us et posterī⁹ ex assignatōe n̄ra. ¶ Ad aliud b̄n cōcludit q̄ i tpe nō sit aliq̄d nūc i actu q̄stū ē de se et sine cōsideratōe n̄ra. Sic. n. est idē q̄ mot⁹ et p̄ cōns cōtinuū: t̄n i cōsideratōe aie h̄z rōez numeri. et p̄ cōns discontinui: et discreti. et hoc mō ē ibi dare aliq̄d tūc i actu scd̄z nostrā cōsideratōe et sic p̄us et posterī⁹ mō p̄dicto. ¶ Ad cōfirmationē nō plus cōcludit nisi q̄ non eēt ibi p̄ncipiū simplr. eēt t̄n scd̄z qd̄ et i respectu. nā tres generātes accidēraliter ordiati h̄nt q̄rtū p̄ncipio respectu cui⁹ dicuntur iter se p̄iores et posteriores. ¶ Ad aliud vno mō cōcedit p̄ns. s̄z q̄ p̄ncipiū nō ē prius s̄z ē primū absolute. diffinitio aut̄ dicta dat̄ de p̄iori nō de p̄imo. ¶ Aliiter d̄r q̄ illa ratio seu descriptio seu diffinitio ponitur de illis q̄ sūt p̄ncipiū et nō p̄prie de p̄ncipio. ¶ Ad vltimū dicēdū q̄ hoc nūc p̄ns nō ē p̄ncipiū respectu cui⁹ dicat̄ p̄ri⁹ et posterī⁹ i p̄terito nisi mediāte aliquo nunc p̄terito p̄iori. q̄z ē aliq̄d nūc p̄ri⁹ respectu cui⁹ illa i p̄terito dicatur p̄iora vel posteriora. vt q̄d ē p̄pingus illi dicat̄ p̄ri⁹. et q̄d ē remoti⁹ dicat̄ posterī⁹. nō ē ergo simpliciter p̄ri⁹ et posterī⁹ i p̄terito respectu p̄ntis nisi vt respicit nūc p̄cedēs. et sic itelligēda ē l̄ra phi.

¶ Quātū vō d̄r q̄d ē diuisibile i ea q̄ isūt: quoz vtrūq̄ aut singulū vnū aliqd: et h̄ aliqd natū ē eē. et c.

Meritur Utrū p̄pria rō q̄stū sit diuisibilitas. videtur q̄ non. q̄z si sic ergo ptes post diuisiōes differūt iter se p̄ns ē falsū. q̄z q̄ro q̄liter. aut. n. differūt formalr. aut p̄ acc̄ns. nō p̄ acc̄ns: q̄z q̄stūtas eēt diuisibilis p̄ acc̄ns. idē. n. ē p̄ncipiū diuisiōis et distinctiōis p̄tiū diuersaz. n̄ formalr q̄z d̄ria formaliter ē specifica. ergo partes diuise different specificē. q̄d est falsū in q̄stū sūt partes q̄stūtiue. ¶ Preterea p̄pria rō generis eq̄liter ē i oib⁹ sp̄eb⁹: sicut gen⁹ eq̄liter p̄dicat̄ de oib⁹: s̄z diuisibilitas nō ē h̄z i p̄posito. ergo et c. p̄batio minoris. q̄z q̄stūtas cōtinua ē diuisibilis i potētia. discretā aut̄ diuisa i actu. nā si ē actu senari⁹ duo ternarij sūt actu partes. et p̄ cōns ip̄e senari⁹ ē diuisus actu. vnde etiā ifra i capitulo de colobō. d̄r q̄ numerus h̄z partes aliquo mō diuisibiles sicut gnari⁹ binariū et ternarij ex quo p̄z. vt videt̄ q̄ numer⁹ nō sit t̄n ex vnitatibus et ideo idē q̄d p̄us. hoc idē h̄etur septimo euclidis. p̄positione ḡnta. vbi dicit̄ q̄ ois numerus minor ē pars ma-

ioris. ¶ Preterea cuius ē potētia eius ē actus. libro de somno et vigilia. si ergo diuisibilitas ē p̄pria rō q̄stūtis cōuenit oī q̄stūti. ergo actu diuidi cōuenit oī q̄stūti q̄d falsū ē. q̄z diuidi i actu repugnat cōtinuo. nā q̄d diuidit̄ n̄ ē i actu cōtinuū. ¶ Preterea si sic. q̄ diuisibilitas cōuenit oī q̄sto. p̄ns ē falsū. q̄z ē dare minimū generatū i q̄stūtib⁹ n̄alib⁹. s̄z minimā carnē et minimū os. ex p̄mo phisicorū. ergo aīns ē falsū ex quo sequitur. ¶ Preterea si sic ergo cuiusq̄ iesset diuisibilitas illud esset p̄ se sp̄es q̄stūti. p̄ns ē falsū: ergo et aīns: p̄na p̄z. s̄z falsitas p̄ntis apparet. tū q̄z loc⁹ nō numerat̄ hic iter sp̄es q̄stūti: tū q̄z tēpus et motus sunt q̄dā diuisibilia. et t̄n ponitur hic iter sp̄es q̄stūti p̄ acc̄ns.

In ista questione primo vna opinio recitabitur secundo ad questionem aliter dicetur.

¶ Quātū ad primū ē vna opinio q̄ diuisibilitas nō est p̄pria ratio quātūti sed magis ratio mēsure. nā sicut q̄litas ē dispositio substātie ita q̄stūtas ē mēsurā substātie. ¶ Pro ista opinione arguit̄. q̄z dicit̄ i p̄dicamentis q̄ oratio est q̄stūtas. mēsurat. n. sillabas. ergo mēsurare est p̄pria ratio q̄stūti. ¶ Preterea p̄bat q̄ sit magis p̄pria ratio q̄ diuisibilitas. nā illud ex cui⁹ distinctiōe assignat̄ distinctio i sp̄eb⁹ q̄stūti est magis p̄pria ratio q̄stūti. sed ratio mēsure est h̄z et nō diuisibilitas ergo et c. p̄batio minoris q̄z superficies et loc⁹ sūt distincte sp̄es q̄stūti q̄ten⁹ distinguūtur i rōe mēsure. q̄z loc⁹ est mēsurā extrinseca superficies intrinseca. nō t̄n distinguūtur i ratōe diuisibilitatis sicut p̄z. ¶ Cōtra istā opinionem arguit̄. nā ratio generis eque primo iest oib⁹ specieb⁹ nā gen⁹ eq̄liter de oib⁹ dicit̄: sed ratio mēsure nō inest eq̄liter cōtinuis et discretis: sed discretis magis: cōtinuis aut̄ nō nisi in q̄stū participat̄ rationē discreti vel numeri sicut dicit̄ in decimo hui⁹. capitulo secūdo. ergo ratio mēsure non est p̄pria ratio generis q̄stūti.

¶ Preterea si sic q̄d maxime h̄bit rationē mēsure p̄ se maxime erit q̄stūtas: sed vnitās maxime h̄bit ratio nē mēsure. ex decimo hui⁹. capitulo eodē. ergo vnitās per se maxime erit species q̄stūti. q̄d est euidenter falsū. q̄z nō est i ḡne nisi per reductōez. ¶ Preterea ratio mēsure cōuenit oī generalissimo. q̄z in omni genere est vnū primū q̄d est mēsurā omniū illius generis. ex decimo huius. ergo non est p̄pria ratio q̄stūti. ¶ Dices duplex est mēsurā q̄dā mēsurā mēsurās p̄ replicatiōnē q̄ aliquoties ducta reddit suū totū. q̄dā est mēsurā scd̄z perfectionē et cognitionē. quō albedo mēsurat colores et illud q̄d ducit in cognitionē alterius dicit̄ mēsurare illud. prima mēsurā est p̄prie q̄stūti. secunda vero nō. sed cōpetit alyz generibus. ¶ Cōtra. q̄z adhuc stat prima ratio q̄z mēsurā per replicatiōnē nō eq̄liter cōuenit cōtinuis et discretis. nam i discretis est simplr minimū reddēs per replicatiōnē totū: nō sic in cōtinuis. vt h̄etur decimo hui⁹. q̄z nihil est ibi minimū nisi p̄ctū. q̄d nunq̄ reddit totū per replicatiōnē. ergo ratio mēsure nō erit ratio p̄pria q̄stūti. cū non conueniat eq̄liter omnib⁹ sp̄eb⁹. ¶ Nec ratōes p̄ prima opinio nē cogūt. solū. n. p̄bat rationē mēsure cōpetere q̄stūti. nō t̄n q̄ sit p̄pria rō dicta eq̄liter de omnibus sp̄eb⁹.

Quantum ad scd̄z declarō tres conclusiones. prima sit ista. diuisibilitas in partibus eiusdem rationis nō est essentialis ratio q̄stūti. h̄c oīdo sic: nullus respect⁹ formalr est essentialis rō

Quintus

alicui⁹ absoluti. s; diuisibilitas est formalr respect⁹. qz dicit qdā aptitudinē ad diuisionē. ergo nō erit eēntia lis rō q̄tatis qd est ens absolutū. maior pz. ex quarto hui⁹. vbi p̄hō ponētes oīa apparētia vera ducit ad hoc icōueniēs qz oīa tūc eēnt formalr ad aliqd. ¶ Preterea potētia r act⁹ sūt eiusdē generis r eiusdē eēntie qz diuidūt oē ens. s; actu diuidi nō ē eēntiale quātitati. qz oīs q̄tatis esset actu diuisa. ergo nec potētia ad diuidi est de ei⁹ eēntia. esse aut diuisibile dicit potētiā ad diuidi. ¶ Cōtra hāc cōclusionē istā. nā illa rō scōz quā est distinctio specifica videt eēntialis generi: sed diuisibilitas est hō. vt pz i lra. vbi scōz diuersū modū diuisibilitatis. puta scōz vnā diuisionē vel scōz duas r cetera. ponit p̄hō diuersas spēs q̄tatis. ¶ Preterea i p̄dicamētis dī q̄tatis cōtinua est cui⁹ partes copulāt ad vnū terminū cōz. discreta vero cui⁹ partes nō copulātur. ergo de ratōe vtriusq; est habere partes sed omne habens partes est diuisibile. ergo rē.

Respondeo ad primū diuisio generis aliqui sit per dīas pprie dictas. aliqui per passiones circūloquētes dīas essentielles q̄ sunt ignote nobis. exēplū p̄mi. aial diuidit per rōale r irrationale: exēplū scōi. ens diuidit per potētiā r actū. numerus per par r ipar q̄ nō sūt dīe sed magi passiones. sic est i p̄posito. nā diuisibilitas est passio q̄tatis. r sic scōm diuersū modū diuisibilitatis distiguit p̄hō diuersas spēs q̄tatis. ¶ Ad 2^m bñ cōcludit qz essentielle est q̄tati hīc partes nō tñ diuisibilitas q̄ cōsequitur hēre partes vt qdā passio q̄ nō est essentialis ratio q̄tatis. ¶ Scōa cōclusio sit ista qz diuisibilitas i partes eiusdē rōis est ppria passio q̄tatis. hāc oīdo sic. illud qd iest alicui per se primo. r scōz qz ipsū videt esse ppria eius passio. sed diuisibilitas iest q̄tati isto mō. ergo rē. minor pz. qz diuisibile eē inest oī q̄tati: ipsi qdē q̄tati iest per se primo. sed spēs⁹ p se nō primo. cuiusq; etiā inest diuisibilitas i partes eiusdē rōis hoc ē p q̄tate. vñ si substātia corporea hēat pprias partes eiusdē rationis licet hēat eas de se extēsas r diuisibiles i potentia: tñ actu extēsas r diuisibiles habet per q̄tatem. ¶ Ex hoc cōcludo correlarie qz ista p̄positio. q̄tatis ē diuisibilis. est per se scōo mō. sicut iste color est visibilis vñ sicut visibilitas est respect⁹ qdā i colore per cōparationē ad visū. sic diuisibilitas est respect⁹ i q̄tate. r dicit bitudinez ad diuisionē. vñ notificatio p̄hi de q̄tate posita i p̄cipio hui⁹ capituli ē notificatio p ppriā r primā passionē ei⁹: r nō est pprie diffinitio. ¶ Tertia cōclusio sit ista. diuisibilitas i partes eiusdē rōis est prima passio q̄tatis. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū qz q̄tatis a p̄hō assignātur q̄tuoꝝ passiones. prima est diuisibilitas i partes eiusdē rōis: scōa est eē finitū vel ifinitū: r hec supponit primā. naz qd est finitū p̄supponit aliqd qd debet finiri. r illud necessario p̄ntelligit diuisibile. tertia est egle r ineqle q̄ p̄sequitur r p̄supponit se cūdā. s. finitū r ifinitū. sicut pz. q̄ta est mēsure q̄ etiā p̄supponit tertiā. nā oīs mēsurā p̄ntelligit eglis vel in eglis mēsurato. qz. n. est equale vel inequale ideo mēsurat et non ecōuerso. ¶ Un ex his pz ordo istaz passio: nū q̄tatis qz diuisibilitas est prima passio simplr. prime due cōpetūt quātitati i se. s; alie due i respectu ad aliud. pz de se. de p̄ma passione hētur bic i lra. r tertio p̄hō capitulo de ifinito. de scōa hētur primo p̄hi

Decima

scōz. vbi dī qz finitū r ifinitum soli quātitati cōgruit. de tertia hētur i p̄dicamētis vbi dicit qz ppriū est q̄tati secūdū eā equale vel inequale esse. de quarta habet plane decimo hui⁹ capitulo scōo. sic ḡ ad qōem.

Ad primū in oppositum dicit qz partes q̄tatis diuise differūt per accidēs. qz. s. per partes substātie in qbus sunt. ¶ Cōtra. qz q̄rit de partibus substātie. vel differunt per se vel per accidēs: si per se r formaliter. ergo specificē. qd falsū ē: si per accidēs. ergo per aliud. r sic in ifinitū. qz illud aliud nō pōt esse quātitas. qz sic esset circulus. ¶ Preterea ratio stat. qz si partes diuise differūt per accidēs ergo totū fuit diuisibile per accidēs vt arguebā. ¶ Dicēdum ergo aliter qz partes q̄tati diuise differūt seipsis formaliter per prima indiduatua de genere q̄tatis. ergo illa pars est hec. r sī illa ē hec per suū primū indiduas. r tñ nō sequitur qz differāt specificē: nā nō oīs differētia formalis ē specificā nisi esset per differētiās specificas r essentielles. ¶ Ad secūdū dicēdū qz minor est falsa. ad p̄bationē dicēdū qz q̄tatis discreta nō est diuisa actu sicut nec cōtinua sed solū i potētia: nec actu duo ternary sūt partes senary: sed solū i potētia. alias ex distinctis specie r actu distinctis specie fieret vnum specie. qd est falsū. nā eadē rōe binari⁹ r ternari⁹ essent partes gnary: dico ergo qz partes numeri sūt vnitates cū ergo adducit euclides r philoso. infra. capitulo de colobon. sunt sic glosandi qz numerus minor est pars maioris. i. vnitates in numero minori sunt partes materiales in numero maiori. vt sic partes numeri dicantur diuisibiles p quāto pōt accipi pars maior r minor in numero. puta q̄ habet duas vnitates: r q̄ habet tres vnitates. ¶ Ad tertiū cū dicit qz cui⁹ ē potētia eius est act⁹. dicēdū qz duplex est potētia. qdā abiciens actū. qdā sīl stās cū actu. exēplū p̄mi. corruptibile est i potētia ad corruptionē: r tamē nunq̄ illa potētia simul ē cū actu. qz adueniēte actu subiectū est i corrupto esse. r nō i potētia ad corrupēdū. exēplū secūdi. hō est risibilis: nam si actu ridet nihilomin⁹ est aptus ad ridēdū qz illa aptitudo q̄ est risibilitas est ppria passio hoīs et passio nunq̄ derelinqt subiectū. ¶ Ad p̄positū. cōtinuū est diuisibile i prima primo mō. qñ actu diuidit iā nō est cōtinuū. cuius ergo est potētia ei⁹ est act⁹ succes siue qdē primo mō sīl aut scōo mō. ¶ Ad quartū dicit cōmuniter qz q̄tū dupliciter pōt itelligi. qz vel i q̄tū mathematicū vel i q̄tū nāle. primo mō est diuisibile i ifinitū nec est dare minimū. secūdo modo est dare minimū quatenus forma nālis regit subiectū determinatū: qd si vltērius diuidat nō pōt ibi reseruari forma naturalis. sed corrupetur incōtinēs. hoc modo loquitur p̄hō p̄mo p̄hōz. hic aut loq̄t de q̄to vt q̄tū est. ¶ Ad q̄ntū dicit qz locus nō est i genere q̄tatis p se. tñ qz nō est diuisibilis p se. sed p accidēs. s. ad diuisionem supficiē. nā loc⁹ māliter est ipsa supficies. tñ qz est ens p accidēs cōpositū ex supficie: r quodā respectu imobilitatis. Sic. n. diffinit⁹ quarto p̄hōz qz locus cōtinētis vltimū imobile primū. ¶ Cōtra: i p̄dicamentis ponitur i specie quātitatis.

Respondeo qz illa q̄ p̄hō dicit i p̄dicamētis nō sūt oīno vera. nec loquitur secūdū itētionē ppriā sed famose secūdū opinionē alioꝝ. ¶ De motu vero r de tpe dicit a quodam qz sunt q̄ta r

duplex potia

*locus non ponitur
perse in q̄tā p̄hōz*

diuisibilia p accns qz motus est formaliter q̄tus p ma-
gnitudinē. z tps p motū. vñ vñ dicere p̄s hic in littera.
tūc sic. sūt q̄ta p aliud ergo p accns. ¶ Cōtra. qz illud
q̄d hz partes eiusdē rōis distinctas realiter a partib⁹ al-
teri⁹ hz ppriā diuisibilitatē aliā a diuisibilitate alteri⁹
us. sed mot⁹ z tps z magnitudo sūt huiusmodi inter se.
ergo rē. p̄batio minoris. tū qz partes tps z motus sūt
partes q̄ nō possūt esse sūl cū sint de genere successiuo-
rū. partes aut magnitudinis i oī istāti sūl sūt: cū magni-
tudo sit de genere pmanētū. tū qz partes tps z mot⁹
sūt p̄s z posterī. sed partes magnitudinis sūt oēs sūl.
ergo diuisibilitas hec z illa nō erit eadē. ¶ P̄. hic i lra
dicit qz ppria passio q̄tatis est magis z minus. tūc sic
q̄d hz ppriū magis z min⁹ aliud a maiori z minori z al-
teri⁹. hz ppriā diuisibilitatē z distinctā a diuisibilitate
alterius. sed motus est huiusmodi respectu magnitu-
dinis. ergo rē. p̄batio minoris qz magnitudine existē-
te tāta pōt motus eē maior si trāsit mobile tardū: z mi-
nor si trāsit mobile velox. ¶ P̄. cōtinuū est cui⁹ partes
copulātur ad aliquē terminū cōmunē tūc sic. cui⁹ par-
tes copulāt ad aliū terminū cōmunē hz aliā p̄tinuita-
tē sed ad aliud idiuisibile copulātur partes mot⁹. s. ad
mutatū eē. partes aut magnitudinis ad pūctum. ergo
alia ē cōtinuitas hui⁹ z illi⁹. ¶ P̄. arguit sic p̄tra ratio-
nē eoz cū dicūt sūt q̄ta p aliud. ergo p accns. p̄mo cō-
tra añs sic qz si sūt quāta p aliud aut illud aliud ē ipsū
mobile. vel terminus motus vel spacium. non ē ipsū
mobile vt dicitur plane in littera. nec est terminus mo-
tus quia tunc alteratio non esset continua cum forma
que est terminus alterationis non sit q̄ta vel diuisibi-
lis nisi p accns ex. 7. p̄bati. nec est spacium quia vt dī. 5.
p̄bati. sup spacium discōtinuū pōt eē mot⁹ p̄tinuus. sic p̄z
ex motu scō sup cordas cithare pulsare. Scōdo p̄ añs
qz n̄ valet. arguo. n. sic. musca ē musca p aliud qz ē suba
ab alio effectie. ḡ musca ē p accns i genere substantie.
p̄ns ē euidēter falsum. ¶ Dicēdū ḡ qz licz musca sit ab
alio effectie suba ē tñ formaliter suba p̄m se. Silr ē i
pposito mot⁹ ē effectie quāt⁹ a magnitudie z formalr
de se. concedo ḡ p̄ tres rōes supradictas qz mot⁹ ē for-
maliter q̄t⁹ nō q̄titate magnitudinis z qz mot⁹ z tps
sūt formaliter q̄ta a seipsis. ¶ Sed licet eoz p̄na non
valeat oportet tñ saluare añs p̄pter p̄m qz hic dicit qz
motus z tps sūt q̄ta p aliud. z ad aliud qd arguit p̄tra
antecedēs dicēdū qd de ratioe p̄tinui sūt duo. vnū est
diuidi i semper diuisibilia aliud est qz habeat vnitatē
ex hoc qd partes copulantur ad terminūz cōmunē:
quo ad p̄imum potest concedi qd motus consequitur
magnitudinem ita qz motus diuiditur ad diuisionem
magnitudinis. et tempus ad diuisionem motus. et sic
intelligit philosophus. sed quo ad vnitatem non opoz-
tet quianon requiritur tanta vnitas in magnitudine
sicut in motu. quia motus potest esse cōtinuus z vnus
licet magnitudo sit discōtinua vt arguebatur. quia er-
go motus nō est diuisibilis de se sed per aliud ideo po-
nitur quantitas per accidens.

¶ De ca autem vt motus et tempus: eteniz huiusmo-
di quanta quedam dicuntur et continua: eo qz illa di-
uisibilia sunt quorum sunt be passionēs. Dico autem
non quod monetur sed quod motum est. nam per esse
quantuz illud et motus est quantus: tempus vero per
ipsum motum. z cetera.

¶ Uiso qz mot⁹ habet aliqz q̄titatez z
diuisibilitatem formaliter a quantita-
te magnitudinis restat dubiū compa-
rādo tps ad motū.

Meritur ḡ. Utrū tps sit idēz cū
motu realr. sic qz quā-
titas q̄ mot⁹ ē q̄t⁹ formalr sit ipz tps.

Dicendum qz tps ē idē mālr qd mot⁹ distinctū
tñ formalr. z p̄ añs q̄titas q̄ mo-

us est quāt⁹ formaliter ē ipsū māliter: nō tñ formali-
ter. ¶ Contra. nā cui⁹ partes copulātur ad aliū termi-
nū hz formaliter aliā p̄tinuitatē z q̄titate. sed ad aliū
terminū copulātur partes tps z partes mot⁹. qz p̄tes
tps ad nūc: partes aut mot⁹ ad mutatū eē. ¶ P̄. qd hz
ppriū magis z min⁹ aliud a maiori z minori alterius
hz distinctā p̄tinuitatē z q̄tite ab alia. s. tps ē hz respei-
ctu mot⁹ qz i minori tpe ē maior mot⁹ si mobile sit ve-
lox z i maiori minor: si sit tardū mobile. ¶ P̄. relatiua
realia differūt realiter. sed tps z mot⁹ sūt huiusmodi.
ergo rē. p̄batio minoris. qz mēsurā z mēsuratū disse-
rūt realiter. sed tps est mēsurā mot⁹. ergo q̄titas mot⁹
nō est tps realiter. ¶ P̄. oīs mot⁹ ē de se formaliter suc-
cessiuus. sed nō oīs mot⁹ hz i se tps sed solū p̄im⁹ mo-
tus. ergo successio cuiuslibet mot⁹ non ē tps. ¶ Uide ē
ergo p̄pter istas rōnes qz q̄titas q̄ mot⁹ ē q̄t⁹ ē alia nō
solū a magnitudine sed etiam a tpe. ita qz tres sūt spēs
q̄tatis permanētis. s. corp⁹ superficies. z linea. z due
successiue. s. motus z tps. sed ille rōnes nō cogūt. ¶ Ad
cui⁹ euidētiā p̄mitto tres distinctōes. p̄ma est qz duplex
ē mot⁹. s. cōis z p̄m⁹. s. mot⁹ p̄mi mobilis. ali⁹ est motus
spālis z scōari⁹. puta oēs alij a p̄imo. ¶ Scōda distinctio
sit ista. qz tps est duplex. s. cōe z spāle. de p̄imo tractatē
q̄rto p̄bificoz capitulo de tēpore. vbi dicit qz idem est
tps oīuz i celo z i terra. z i mari z illud r̄ndet motui p̄i-
mo p̄ mēsurā. de scōdo pōt itelligi qd ibidē dicit qz tē-
pus est numer⁹ mot⁹. licet hoc sit cōmune vtriqz tēpo-
ri. z tale tps speciale est ppria mēsurā mot⁹ inferioris:
ita qz quot sūt mot⁹ particulares tot sūt tēpora huius
modi spālia. ¶ Tertia distinctio sit ista. qz duplex ē mē-
surā. qdā intriseca. qdā extriseca. exēplū p̄imi. qz dura-
tio rei z vltima sup̄ficies corporis. exēplū scōi locus.

Tunc ad p̄imū. dico qz minor ē falsa z ideo dicē-
dū qz sicut tps est idē realiter cū motu ita z
nūc cū mutato eē. tñ cū illa identitate reali stat aliqua
distinctio ex nā rei. vel saltē p̄z rōem pp̄ quā diuersa no-
mina sortiūtur. ¶ Ad 2^m dico qz minor ē falsa. si motus
z tps vniformiter accipiantur. s. mot⁹ p̄im⁹ z tps cōe:
mot⁹ inferior z tps speciale. rō tñ accipit tps cōe. z motū
aliquē inferiorē. sic. n. veyz ē qz scōz velocitatē z tardita-
tē mobilis i maiori tēpore erit minor mot⁹: z i minori
maior. z sic nō plus p̄cludit nisi qz tēpus cōe qd est pas-
sio p̄mi mot⁹ distiguūt realr a motu inferiori. qd p̄cedo.
tñ hoc nō obstāte qdlibet tēpus ē idē realiter cū pp̄rio
motu cui⁹ est passio pp̄ria z mēsurā. ¶ Ad 3^m cū dī qz
mēsurā z mēsuratū differūt realiter. dico qz veyz est de
mēsurā extriseca: z sic cōparādo tēpus cōe ad mot⁹ infe-
riores quoz est mēsurā extriseca differt vtriqz ab eis
realiter: tamen si tempus cōmune comparet ad motū
p̄imū cui⁹ est mēsurā intriseca nō differt ab eo realr
nec sic referē realiter ad ipsū. Silr est de tēpore i spe-
ciali si cōparat ad motū inferiorē cui⁹ est intriseca mē-

sura. ¶ Ad quartū dicendū q̄ licet nō oīs mot⁹ habeat i se tps cōe s̄z solū p̄mus mot⁹: nihilomin⁹ q̄z mot⁹ h̄z suū tps p̄p̄riū qd̄ ē p̄p̄ria z intrinseca mēsurā. Ex his p̄z ad q̄ntū argumētū q̄ mot⁹ z tps nō ponūtur q̄ntitates p̄ se. q̄ren⁹ h̄nt diuisibilitatē p̄ aliud qz mot⁹ p̄ magnitudinē z tps p̄ motū mō p̄p̄posito.

¶ Ad aliqd̄ d̄nr̄ alia p̄ se: vt duplū ad dimidiū: z triplū ad terciā partē. z totalr̄ multiplicatū ad multiplicatū partē: z p̄tinēs ad p̄tētū. Alia: vt calefactiū ad calefactibile z sectiū ad secabile z oīo actiū ad passiū. Alia vero vt mēsurabile ad mensuram: z scibile ad sciētiam z sensibile ad sensum.

Meritur Utrū p̄hs ueniēter assignet z sufficienter tres modos relatiuoz z videt̄ q̄ non. nā isti tres modi fūdātur sup̄ diuersa generalissima. ergo nō sūt relatōes vni⁹ generis. sed i diuersis generalissimis sunt. qd̄ videt̄ absurdū. p̄batio p̄ntē. qz relatō ē idē cū fūdāmētō: vel aliud. si idē hētur p̄p̄ositū qz sicut fūdāmēta sūt i diuersis p̄dicamētis ita relatōes. si relatōes sūt aliud a fūdāmētō tñ cū accipiēt speciē z distinctiōnē a fūdāmētis tāta erit distinctiō i relatōib⁹ q̄ta ē i fūdāmētis distinguētibus. sed fūdāmēta distinguūtur genere. ergo z relatōes. ¶ p̄. aliq̄ sūt p̄ se relatiua q̄ nō p̄tinētur sub aliquo istoꝝ modoꝝ. ergo isti modi i sufficienter sūt assignati. p̄ntē est euidēs. sed p̄batio aīns. qz multa sūt relatiua p̄m gen⁹. sicut medicina refer̄ qz scia z sūt relatiua p̄ se. qz q̄cqd̄ ē de intellectu generis ē de intellectu sp̄ei. Si ergo gen⁹ depēdet ad aliqd̄ segtur q̄ s̄l̄r z sp̄es. h̄z aut̄ relatiua secūdu gen⁹ nō p̄tinētur sub aliquo istoꝝ triū modoꝝ. ¶ Cōtra. p̄hs bic i l̄ra.

Respondeo q̄ isti tres modi sūt bñ z sufficienter assignati. vbi sciēdū ē q̄ q̄uis relatōes habeāt distinctiōes específicas scd̄z p̄p̄rias differentias. sicut z alia: tñ qz latēt nos z sūt ignote nobis accipim⁹ distinctiōes eaz p̄ fūdāmēta p̄ q̄ circūloquimur eaz d̄rias específicas. q̄ forte p̄pter eaz modicā entitatē latent nos: ita q̄ ex fundamentis inorescit nobis distinctiō earum relationum siue effectiue siue materialiter ita q̄ illa distinctiō sit extrinseca.

Ad primum i oppositū. nego p̄ntē. ad p̄bationē. dicēdū q̄ relatō nō est idē cū fūdāmētō realr̄. licet sit vep̄ de q̄busdā de quo alias: cū ergo arguit̄ q̄ tāta ē distinctiō i relatōibus q̄ta i fūdāmētis dico q̄ falsū ē ex eo q̄ fūdāmēta sūt distinguētia extrinseca i q̄b⁹ nō ē vep̄ q̄ eql̄s sit distinctiō i distincto sicut i distinguēte. exēplū aīa z vermis distinguūtur iter se nō tñ sicut sol p̄ducēs vermē effectiue. z h̄z creās aīaz. Si l̄r etiā nec ē necessariū loquēdo de distinguētib⁹ intrinsecis: nā due sp̄es sp̄alissime distinguūtur nō tñ se totis. qz p̄ueniūt i genere. z tñ d̄rie specificē distinguūtur se totis. Si l̄r i p̄posito fūdāmēta p̄nt̄ distinguī genere. relationes tñ erūt eiusdē generis: vñ sicut vniuersalitas pōt fūdari i re cuiuslibet generis. ita nō repugnat qn̄ sup̄ duo distincta generalissima possit fūdari relatō eiusdē generis imo eiusdē sp̄ei. ¶ Ad scd̄z dicēdū q̄ aīns ē falsū. ad p̄bationē dico q̄ relatiua scd̄z gen⁹ l̄z nō p̄tineant̄ directe sub istis modis. tñ reducūtur ad aliqd̄ istoꝝ. Aliter d̄r q̄ est q̄si idē qd̄ p̄hs loq̄t̄ de relatiuis p̄ se p̄mo. illa vero q̄ referūtur rōne generis

nō referūtur p̄mo sed solū p̄ se. ip̄m aut̄ gen⁹ qd̄ refer̄ p̄ se p̄mo cōtinēt̄ sub aliquo istoꝝ triū modoꝝ sic p̄z de scia q̄ refer̄ 3⁹ mō. vñ ad ip̄m gen⁹ cōe qd̄ sic refer̄ reducūtur ipsa relatiua scd̄z gen⁹. z sic p̄nt̄ p̄tinere ad eūdē modū l̄z nō eā p̄mo. q̄l̄r aut̄ terti⁹ modus distinguat̄ a p̄mo z scd̄o. z scd̄s a p̄mo. dicet̄ infra.

¶ D̄nr̄ aut̄ p̄ma qd̄ scd̄z numez: aut simplr̄: aut de terminate ad ipsos: aut ad vñū: vt duplū qd̄ez ad vñū vt numer⁹ determinat⁹. Multiplex vero scd̄z numerū ad vñū n̄ determinatū: aut vt h̄c: aut h̄c: emoliū aut̄ ad subemoliū scd̄z numez ad numez determinatū: sup̄particulare aut̄ ad sub sup̄particulare scd̄z idē terminatos: vt multiplex ad vñū. al̄ ad numez zc.

Meritur Utrū p̄m⁹ modus relatiuoz fuerit bene assignat⁹: videt̄ q̄ nō. nā idē non refer̄ per se ad diuersa qz alias idē dicere: tur bis. vt dicet̄ infra: sed idē continens refer̄ ad multa contenta. patet. ergo z cetera. ¶ Preterea omnia relatiua sunt opposita vt patet i predicamentis: z similiter in hoc eodem quinto. sed continens z contentum non sunt opposita. ergo z cetera. probatio minoris. qz in predicamentis. capitulo de quantitate dicitur q̄ parūz z magnum respectu diuersozum non opponūtur. Similiter duplum z dimidium. quia idē est duplūz ad hoc. z dimidium ad aliud. ¶ Preterea identitas est relatio rationis. ergo non est vera relatio. antecedens patet quia secundum philosophum capitulo quarto. idētitas est vna quando intellectus vtitur vno vt duobus ergo est relatio rationis. nec per consequens est in eodem genere cum relatione reali. ¶ Preterea. idē simile et equale fundatur super vnum et super partes vnius. vt dicitur hic in littera. sed in omni genere est vnum. ergo idē simile z equale est in omni genere. male ergo dicitur q̄ vnum in substantia determinate est idē: z sic de alijs. ¶ Cōtra. philosophus bic i littera.

Respondeo ad questionem z dico q̄ primus modus bene est assignatus. vbi notandū est q̄ sicut fuit dictum relationes primi modi fundantur super rem de genere quantitatis z principaliter super numerum: z inde fundantur super continua in quantum habent aliquam rationem numeri inter se.

Ad primum argumentum posset negari maior. quia idē potest referri ad diuersa per se licet non per se primo. vt dicitur in littera. concessa tamen illa maiori dicendum est ad minorē. q̄ continens potest accipi dupliciter: scilicet materialiter vel subiectiue. alio modo formaliter z sub ratione formali p̄tinētis. primo modo idē p̄tinēs potest referri ad diuersa contenta. sicut idē pater subiectiue ad multos filios. tamen continentia formaliter dicunt̄ multipliciter quotiēs multipliciter dicitur aliud extremum z sic idē continens formaliter non refer̄tur per se primo nisi ad vnum contentum. ¶ Ad secundum dicendū q̄ relatiua considerantur dupliciter. vno modo vt comparata ad seinticem. alio modo vt idē comparatur ad diuersa. primo modo sunt opposita: secundo modo nō. nam idē est generans z genitum. vt pater habens filium et patrem pater non re-

ferē ad seipſū patrē sed ad patrē ei⁹. et illo mō pater et fili⁹ sūt opposita: vt. s. ad seiuicē referūt ⁊ nō aliter. sic l. pposito de duplo ⁊ dimidio. pbs aut in pdicamentis vult pbare q magnū ⁊ paruu nō sūt cōtraria absolute sed solū i respectu: aliogn opposita eēt vera de eodē. p q̄to idē mons est magn⁹ respectu hui⁹ et paruu respectu illi⁹. Ad tertiū pōt dici q sicut vnū ē multiplex. s. vnū numero spē genere ⁊ pportōe: s. l. ⁊ identitas. licet ergo idētitas numeralis sit relatio rōnis co q relatiuū esse ē ad aliud se habere. idē aut numero nō pōt ad aliud eē nisi ad aliud rōe i q̄tū intellect⁹ vt i vno simplr vt duob⁹. tñ idētitas genere spē ⁊ pportōe ē relatio realis. ⁊ vere ē i genere relatiōis p q̄to habet cōditōes relatiōis realis. Ad q̄rtū dicendū q sicut ens dicit multipliciter ita vnū. cōcedo ergo q vnū iuenit i oi genere sic ens. cū ergo dicit q relatio idētittatis nō erit p̄cise i genere substantie. ⁊ sic de alyis duob⁹. dico q substantia pōt sumi dupliciter. vno mō vt ē res determinati generis. alio mō p eētia rei q est cois oi generi. S. l. r q̄titas potest sumi dupliciter. vel put. ē res determinati generis q pōt dici q̄titas molis. vel p q̄titate pfectōis ⁊ gradus eētialis rei. ⁊ sic cōuenit oi generi. Similiter q̄litas pōt sumi vt est res determinati generis. vel p q̄litate eētiali eo mō quo differētia specifica dicit q̄litas. accipiēdo ergo illa pmo mō. put dnt res determinati generis sic idētitas fūdat sup vnū in substantia ⁊ nō sup vnū in alyis generibus. Similiter itelligēdū est de eq̄litate ⁊ similitudine. Sed accipiēdo scōdo mō. vt i q̄ idētitas pōt fūdari sup vnū i substantia cuiuslibet generis. ⁊ similiter eq̄litas ⁊ similitudo. hoc. n. mō oē ens oi enticōparatū ē idē vel diuersū: si mile vel dissimile. equale vel inequale.

Actiua vero ⁊ passiuā: scōz potētiā actiuā ⁊ passiuā: sūt ⁊ actōes potētiāz. vt calefactiuū ⁊ calefactibile qz pōt. ⁊ itez calefactōes ad id qd calefit. ⁊ secans ad id qd secatur tanqz agentia.

Veritur Utrū secundus modus relatiōis sit bñ assignatus. videt q nō. nā relatiuū nō ē fundamētū relatiōis. sed potētia actiua et passiuā referūtur. ergo relatio nō fundat sup potētiā actiuā ⁊ passiuā. pbat maior. qz cū relatiuū sit relatiuū relatione eēt p̄cessus i infinitū i relatiōib⁹ si relatio sup relatiua fūdat. mi. p. qz potētia actiua referē ad passiuāz. Ad idē nō pōt referri p se ad diuersa. s. si scōz potētiā actiuā aliqd dicat relatiue hoc erit ad dictū scōz potētiā passiuā. cū ergo potētia actiua p se referat ad age re seq̄ q idē p se dicit ad duo. s. ad ipsū agere ⁊ ad potētiā passiuā. Cōtra pbs. hie i littera.

Rūdeo q modus ē bñ assignat⁹. Ad p̄mū i oppositū dico q ma. ē dubia. qz relatio vt posse fūdari sup aliā relationē. ⁊ p̄ns sup relatiuū. sic pportōalitas sup pportionē. nec tñ eēt tūc p̄cessus i infinitū. qz erit deuenire ad aliqz p̄mā relationē. cui⁹ fūdamētū nō erit aliā relatio nec p̄ns relatiuū. Alr pōt dici datamāiori q potētia actiua ⁊ passiuā duplr pnt accipi. vno mō circūscripta relatiōe potētiālitat. alio mō iccludēdo ipsā. pmo mō nō sūt actu relatiua. et vt sic fūdat relatiōes scōdi modi. 2⁹ mō sūt relatiua actu et tūc nō fūdat s. sūt qd ppositū ex fūdamēto ⁊ relatiōe

Ad 2⁹ dī q sic fuit dictū iā idē referri ad plā p se p̄mo impossibile ē. sed p se nō p̄mo nō ē icōueniēs. Sic est i pposito qz potētia actiua referē p se p̄mo ad potētiā passiuā tñ. sed ad ipsū agere per se sed nō p̄mo.

Alia vero vt mēsurabile ad mēsurā. ⁊ scibile ad sciaz: ⁊ sensibile ad sensum.

Veritur Utrū terti⁹ modus sit bñ assignat⁹. vt q n. nā ambo relatiua sūt eiūsdē gñis: aliogn relatio eēt duo gñalissima. s. relatiua dicta 3⁹ nō sūt i eodē gñe. gñibil referē fm istū moduz. mi. pbat ex. x. hui⁹ capitulo. 9. vbi dī q iter relatiua nō ē mediū. qz nō sūt i eodē gñe. ⁊ ponit exēplū de scia ⁊ scibili q sūt relatiua 3⁹ sic p. 3. P. oē qd bz eē i gñe relatiōis p̄p̄iū illi⁹ eē eē ad aliū siue sit p̄cretū denoiatiuū siue sit forma: sed eē scibile nō ē ad aliud se h̄re. qz nō depēdet ad sciaz. ḡ scibile nō est i genere relatiōis. Cōtra. pbs hie i lra.

Rūdeo dicēdo q modus ē bñ assignat⁹. Ad p̄mū i oppositū dicēdū q mi. ē falsa. ad p̄bationē dicēdū q pbs i. x. hui⁹. logē de gñe pbi. qle est idē iter opposita q h̄nt ad iuicē trāsmutationē vbi p̄us aliqd mutat ad mediū qz ad extremū ⁊ iō talia opposita h̄nt mediū. relatiua aut nō sūt talia opposita q ad iuicē h̄nt trāsmutationē. ⁊ iō carēt medio: nec sūt i eodem gñe pbi. s. B nō obstāte sūt i eodē gñe logico de q nūc ē sermo. Ad 2⁹ dicēdū ad mino. q scibile ⁊ scia pnt accipi duplr. s. vniformiter vt ambo i actu. vel ambo i potētia. p̄nt 2⁹ accipi difformiter. puta vnū i actu altez i potētia. p̄mo mō h̄nt mutuā dp̄dētiā sic relatiua aliorū mōz. ⁊ sic eē scibile ē ad aliud se h̄re ⁊ conuerso. nā scibile vt scibile ē s. se ⁊ eētialr referē ad sciaz i potētia. nec accidit scibili q sciaz i potētia. nā scibile nō ē scibile nisi qz ei⁹ pōt eē scia. qz si eēt scibile ⁊ ei⁹ nō eēt scia i potētia eēt scibile ⁊ nō scibile. ⁊ iō i rōe ei⁹ iccludit scia i potētia sic suū p se coze. vt si solū scia dp̄deat a scibili. s. ēt ecōuerso. S. l. ē d scia i actu ⁊ scibili i actu. 2⁹ at mō accipiēdo ipz n̄ bz mutuā dp̄dētiā. nā scibile i potētia n̄ dp̄det a scia i actu. qz pōt eē scibile i potētia cui⁹ nō erit scia i actu. Cōtra. quō ḡ ille modus distiguit ab alyis duob⁹ supradict. nā pbs p̄ distiguit istū modū ab illis. qz i illis ē mutuā dp̄dētiā. i isto at nō. R. n̄ deo q i illo 3⁹ mō. ē sic alyis mutuā dp̄dētiā. s. nō ē mutuā dp̄dētiā realis. s. i vno extremo ē real⁹ ⁊ i alio rōis scia. n. real⁹ referē ad scibile. scibile at ad sciaz s. 3⁹ rōez. ē iḡ d̄ra qz i p̄mis duob⁹ ē oio mutuā dp̄dētiā real. i 3⁹ n̄. ⁊ p̄ p̄ dī q relatiō iter deū ⁊ creaturā ē i 3⁹ q̄ten⁹ creatura ad deū r̄r referē. d̄ at ad creaturā n̄ nisi s. 3⁹ rōez.

Secūdū numez quidē igitur ⁊ potētiāz dicta ad aliqd oia sunt ad aliqd: eo q ipsū quod est alteri⁹ dicitur: ipsū quidē: sed nō eo q aliud ad id. mēsurabile vō ⁊ scibile: ⁊ intellectuāle eo q aliud ad ipsum dicitur ad aliquid dicuntur. ⁊c.

Veritur Utrū terti⁹ modus distiguit a duob⁹ p̄mis. arguit primo q nō. ⁊ specialr a primo mō. nā mēsurā ⁊ mēsuratū referūtur tertio modo. referūtur etiā p̄mo mō. ergo tertius nō distiguit a primo. p̄batio minoris. qz p̄tinēs ē mēsurā p̄tēti. ⁊ duplū mēsuratur dimidio que sunt relatiua p̄imi modi. ergo. ⁊c.

¶ Preterea qd nō distinguit a 2° argi sic. nā sēsus z sē-
sibile ponūt relatiā terty modi. sed sēsus z sēsibile re-
ferūt scōm potētiā actiua z passiua. qz se hnt sic mo-
uēs z motū. ex q̄rto hui⁹. vbi dī q̄ sēsibile ē motiū sē-
sus. z mouēs ē pri⁹ moto. q̄ sēsus z sēsibile referūt scō-
mō. z per 2as terti⁹ nō distinguit a 2°. ¶ Confirmat. qz
sēsus ē in potētiā passiua. z de aīa. q̄ fūdat relationē se-
cūdi modi. sēsus ēt ponit relatiū terty modi. ergo zc.

¶ s. scia ē per se i gñe q̄litas. q̄ nō referit ad scibile. vt
dī hic i lra. 2^a p3. qz q̄litas cū sit absolutū nō depēdz
scōm se ad aliud. ¶ Cōtra. p̄s hic i lra.

Rūdeo Dic ē vn⁹ modus dicēdi qui fuit tractat⁹
supra exponēdo litterā. q̄ ille terti⁹ modus sic distigui-
tur a pri⁹. nā mēsurā ē duplex. q̄dā quātitatia. z illa pri-
net ad pri⁹ modū. q̄dā pfectōnis. z illa priet ad tertiū
modū. alias n̄ differret a pri⁹ sic itelligēdo q̄ i pri⁹ re-
latiā se hnt sic excedēs z excessū. ita q̄ excessū aliq̄tiēs
sūptū reddīt ipsuz correlatiū qd ē excedēs. Addit ēt
q̄ mēsurā pfectōis q̄ priet ad tertiū modū fūdat sup
essētiā oēm. q̄ten⁹ oīs essētiā ē sēsibilis z scibilis potēs
actie mēsurare sēsu vel sciam. S; mēsurari passiue fū-
dat sup ipsū habitū sciētificū q̄ est de gñe q̄litas. ¶ Cō-
tra pri⁹ dictū argi sic. tū. qz nō oīe cōrētū mēsurat
2as q̄titatē. aīs p3 de quibusdā nūeris. nā gnari⁹
nō mēsurat q̄ternario. lz priet ipsū. q̄ excedēs z ex-
cēs nō se hnt pri⁹. vt dicebat. ¶ Preterea. tēp⁹ mēsurat
motū mēsurā q̄ritatā ptinēte ad pri⁹ modū. z tū tē-
pus nō excedit motū nec aliq̄tiēs sūptuz reddīt ipsū. si
mot⁹ sit ifinit⁹ scōm viā p̄bi. ¶ Cōtra illud qd addit ap-
propando istū modū obiecto z bitui cognitio. argi. nāz
i oī gñe est aliqd pri⁹ qd ē mēsurā oīm i illo gñe. ex. x^o
hui⁹. q̄ circūscripto oī alio bitu de gñe q̄litas ē aliqd in
gñe sube qd mēsurat essētiā oīm illi⁹ gñis. s̄līr ē in alijs
gñib⁹. ¶ Dicēdū ḡ aliter. q̄ terti⁹ modus distiguit sic a
pri⁹. qz relatiōes pri⁹ modi fūdat. p̄cise supra rē d̄ ge-
nere quātitat. relatiōes vō scōi modi fūdat sup rē de
gñe actōis z passiōis. z sup p̄cipia agēdi z patiēdi que
pnt esse i mult⁹ gñib⁹. z nō solū d̄ gñe sube. nā oēs for-
me pnt esse actie p̄ter q̄ quātitas z forma relatiā. rela-
tiōes aut terty modi fūdan^t i oī re cuiuscūqz gñis. etiā
sup ideā i mēte dīna p̄ quāto ē mēsurā z pfectō ideati
pnt ēt fūdari sup res diuersoz genēz. p̄ quāto oīs res
cuiuscūqz gñis ē itelligibilis z scibilis. et pōt mēsurare
habitū cognitiū q̄ est d̄ gñe q̄litas. p3 q̄ ex dict⁹ quo
mō terti⁹ modus distiguit a duob⁹ pri⁹. nā nō distin-
guīt ab eis p̄ mutūā depēdētā vel nō mutūā. vt dictū
est. s; per fūdamēta. qz pri⁹ modus fūdat p̄cise sup
rē de gñe quātitat. scōs autē sup rē de gñe actōis et
passiōis. vel sup p̄cipia agēdi vel patiēdi q̄ sūt poten-
tia actia vel passiua. terti⁹ vō sup rē cuiuscūqz gñis p̄
quāto i oī gñe ē dare vnū pri⁹ qd ē mēsurā oīm alio-
rū. pōt ēt fūdari sup res diuersoz genēz. mō p̄ppo⁹.

Sed est vnū dubiū. q̄lites sciamēsuratur a scibili
¶ Ubi ē sciēdū q̄ scia ē duplex. q̄dā speculati-
ua. q̄dā practica. practica ēt duplex. vt dictū fuit i pri-
mo libro. z ēt habet 3° de aīa. caplo de mouēte. q̄dā or-
diatā ipsi⁹ opari. z h̄ est practica v̄lis. q̄dā ē operatiā i-
mediate. z h̄ est practica particular. puta scia artificialis
loq̄ndo de scia practica z speculatiua pri⁹. ipsū scibile
mēsurat sciam p̄ quāto talis scia causat a reb⁹. s; loq̄n-
do de scia operatiā ibi ipsū scibile habz rōnē mēsurabi-

lis. z ipsa scia rōnē mēsure. ex eo q̄ artificialia causan-
tur a scia practica q̄ est ars. vt dictū fuit tertio hui⁹. et
supra in eodē quito caplo d̄ cā. hoc mō se habēt oīa na-
turalia ad sciam dei: sic artificialia ad sciam nostrā. qz
scientia dei est causa rerū sicut mēsurā.

Ad primuz in oppositū. patz ex dict⁹ q̄ mēsu-
ra z mēsuratū aliter se hnt i p̄mo⁹
q̄ in tertio. ¶ Ad 2^m dicēdū. q̄ sēsus ē equoc⁹ ad ipsam
potētiā nālē sēstitiua. et ad ipsū actū sētiēdi. sēsus p̄mo
mō fūdat relatiōē secūdi modi. z sic p̄cedit rō ad op^m
z sua cōfirmatio. sic ei ē potētiā passiua. sēsus aut scōs⁹
fūdat relatiōē terty modi. s̄līr itelligēdū ē d̄ itellectu
z sic sēsus mēsurat a sēsibili: z itellec⁹ ab itell⁹ gibili.
¶ Ad aliud. cōcedo q̄ scia ē i gñe q̄litas z n̄ p̄ se i gñe re-
latōis. qz diuersoz gñm z n̄. zc. nibilo⁹ tū scia q̄ ē bit⁹ ē
pri⁹ fūdamētū relatiōis terty modi. z sic ē i gñe rela-
tiōis d̄noiatie. sic q̄ternari⁹ q̄ ē de gñe quātitat fūdat
duplicitatē que ē in gñe relatiōis.

¶ Non est aut itellec⁹ ad bec cui⁹ est itellec⁹: bis
enī idē dictū vtiqz erit. s̄līr autē z alicui⁹ visus ē visus
et nō cui⁹ est visus: quāuis hoc v̄z sit dicere: sed ad co-
lorē aut ad aliqd tale illo vō mō bis idē dicere. zc.

Meritur Utrū idem referat ad
duoyl ad pla p se. Uide-
tur q̄ sic. nā idē 2as d̄ ad mltā 2as ten-
ta. sic vn⁹ nūer⁹ cōtz mltos. s̄līr vna po⁹
actia r̄ferit p se ad ipsū agere: z ad po⁹
passiua. s̄līr idē p̄ d̄ p se ad ples filios.
¶ s. ad qcqd depēdet v̄l referit gen⁹ ad idē d̄pēdz vel
referit spēs. ergo spēs referit ad suū p̄priū correlatiū.
z ad relatiū gñis. et ad vtrūqz per se. Exēplū. duplū
qd est spēs multiplic⁹ referit ad suū submultiplex qd ē
correlatiū multiplic⁹. z ad dimidiū qd est p̄priū cor-
relatiū. ¶ Preterea. spēs p se referit ad gen⁹. scōz por-
phiriū. s; spēs p se referit ad ididua. q̄ idē p se referit ad
plura. p̄batio mioris. spēs p̄ ididua diffinit. cū dicūt
spēs ē qd predicat de plurib⁹ differētib⁹ nūero. idest d̄
ididuis. q̄ro. vel ididua ponūt in diffinitōe spēi sic ge-
nus. vel sic subiectū. vel sic correlatiū. nō vt gen⁹ vel
subiectū. p3 q̄ sic correlatiū. ¶ Cōtra. qz tūc idē bis di-
cerēt. qd p̄s habet pro icōueniēti hic in littera.

Rūdeo In ista q̄stione pri⁹ premittā vnā distin-
ctiōē. z ostēdā triplicē cōclonē. ¶ Quā-
tū ad pri⁹ sciēdū q̄ aliqd d̄neire alicui d̄neit duplici-
ter. vno⁹ p se pri⁹. alio⁹ p se nō pri⁹. Illud cōpetit alicui
p se pri⁹ qd cōpetit ei p suā spēm z p̄priā rōnē specificā.
S; illud cōpetit alicui p se nō pri⁹ qd cōpetit sibi p cau-
sā in se: nō tamē p̄pziā rōnē specificā. z hinc ē q̄ il-
lud qd iest per se et pri⁹ inest adēq̄te z secundū q̄ ip-
sū. nō aut qd iest p se nō pri⁹. Exēplū p̄mi. h̄re tres iest
sic triāgulo. exēplū scōi. habere tres inest sic isocheli.

Quantum Ad 2^m sit ista p̄ria cōclusio. Impos-
sibile est idē ferri ad plura p se pri-
mo. Hāc ostēdo sic. qz si sic. ergo vna relatiō ē essētiāl⁹
plures. cōsequēs ē falsū ergo z aīs. p̄batio 2as. qz nō
est eadē habitudo per se pri⁹ ad pla. s; relatiō ē habitu-
do secūdū se. ergo relatiō q̄ esset ratio referēdi vnū ad
plura per se pri⁹: essz necio plures essētiāliter. ¶ Dicēs
q̄ essēt plures relatiōes. ita q̄ referit ad plura distinct⁹
z p̄pzijs relatiōib⁹. z ad quodlibet per se pri⁹. ¶ Cō-
tra. quia vnū relatiū ē vna relatiōe relatiū. sic vnū

albū est vnica albedine albū. ergo si penes tales relationes. iā nō erit idē relatiuū. nisi materialī & subiectiue. ¶ Preterea ad p̄cipale. q̄ si sic. tūc idēz haberet plures diffinitōnes p̄prias. cōsequēs ē falsū. ergo & antecedēs. p̄batio d̄ne. quia etiā per vtrūq; correlatiuū eū p̄rio diffiniret: nā secūdū p̄p̄bi. in relatis oportet in vtrūq; rōnib; vtrūq; vti. falsitas cōsequētis ē euidēs. et probat. q̄ tūc posset cognosci per vnā diffinitio nē. et nō per aliā. ¶ Preterea. si sic. vel idē relatiuū est plura relata. vel idē siml̄ erit & nō erit. cōsequēs ē euidēter falsū quātū ad vtrāq; p̄tē. p̄batio d̄sequētis. dē q̄. c. referat ad. a. et ad. b. ad vtrūq; per se p̄rio. tūc destructo. a. p̄t referri ad. b. & destructo. b. ad. a. q̄ ḡ correlatiua simul sūt & nō sūt. vel dabis q̄ ipsū. c. est duo relata. vel q̄ destructo. a. est & nō est. nā destrueretur destructo. a. & manebit manēte. b. ¶ Secūda conclusio sit ista. nō ē possibile idē referri ad plura per se: nō p̄rio. Hoc apparet per duo vltima argumēta posita i pede. nā ad dimidiū referē duplū per se p̄rio. vt ad p̄p̄riū correlatiuū. sed ad correlatiuū sui generis. sc̄z ad submultiplex referē per se nō p̄rio. s̄l̄ sp̄s referē p̄rio ad gen; vt ad p̄mū correlatiuū. sed ad idiuidua per se nō p̄rio. sic ergo intelligēda ē ista conclusio. q̄ idē potest referri ad diuersa nō p̄rio. q̄ p̄rio & per se ad correlatiuū p̄p̄riū. et per se nō p̄rio ad correlatiuū sui generis. vel ad aliud. ¶ Tertia conclusio sit ista. q̄n̄ referē idēz ad duo: ad vnū per se p̄rio. ad aliud p̄ se nō p̄rio. posito illo ad quod referē per se p̄rio: necio ponit correlatiuū p̄ se nō p̄rio. nō tamē est necessariū ecōuerso. s̄z p̄t esse per se correlatiuū sine p̄rio correlatiuū. Dāc ostēdo sic. q̄ si nō. ergo vnū extremū correlatiuū simul ē et nō est. consequens ē falsū. ergo & antecedēs. p̄batio d̄sequētis. correlatiua simul sūt & nō sūt. referat ergo. a. ad. b. per se p̄rio puta duplū ad dimidiū. & ad. c. per se non p̄rio. puta ad submultiplex. tūc existēte. b. idest dimidio: necio est. a. idest duplū: cui; est per se p̄rio correlatiuū. sed destructo. c. idest submultiplici q̄ est per se correlatiuū duplū et nō p̄mū: destruit. a. idest duplū. si ergo. b. idest dimidiū possz esse nō existēte. c. idest submultiplici. siml̄ esset & nō esset ipsū. a. idest duplū. q̄ esset ad esse dimidiū. & destrueret per se ad destructionē per se correlatiū q̄ est submultiplex. et ideo nō p̄t esse. b. destructo. c. verūtamē q̄ ipsū. c. idest submultiplex q̄ ē per se correlatiuū ponit tātū esse generis & nō ponit necio aliqd̄ posterio ipso ḡne. ideo ipsū. c. idest submultiplex. q̄ est per se correlatiuū p̄t esse nō existēte. b. idest dimidio.

Ad primū q̄ est primū correlatiuū. in oppositū de cōtinēte et cōtento et de potētia actiua in cōparatiōe ad passiua & agere. d̄ patre dicto ad plures filios. patet ex his que dicta sūt superio. nā cōtinēs licet sit idē materialiter & subiectiue ad plura contenta ad que refertur per se p̄rio: est tamē plura cōtinētia formaliter. nā p̄p̄riū & distinctis relationibus cōtinētie referē ad quodlibet illoz. Similiter dicēdū est de patre dicto ad plures filios. d̄ potētia autē actiua dictū est q̄ refertur ad potētiā passiua per se p̄rio. sed ad agere per se nō p̄rio. et hoc nō est incōueniens. vt patet ex secūda cōclusiōe. ¶ Ad aliud per idē. nā vt patet ex predictis: species refertur p̄ se p̄rio ad suū p̄p̄riū correlatiuū. vt duplū ad dimidiū. sed referē ad correlatiuū sui ḡnis per se nō p̄rio

sc̄lz ad submultiplex. ¶ Ad tertiū dicēdū per idē. q̄ species referē per se p̄rio ad gen;. sed ad idiuidua per se nō p̄rio. ¶ Ad aliud in oppositū de p̄ho dicēdū. q̄ si intellectus per se eque p̄rio diceret ad intelligentē & ad intelligibile: idē bis diceret. vel dato q̄ referat ad vtrūq;. nō tamē eque p̄rio. vel non relatione eiusdē generis. nā respect; quo accidēs depēdet ad subiectū est respectus extrinsec; adueniēs. vt dicitur in septio buius. nec est respect; de genere relationis secundum se. ¶ Et hec de quinto methaphisice.

¶ Quoniā vero p̄bifica scientia est circa gen; quodam entis: natura circa talem est substātiā i qua est p̄cipiū motus & stat; in ea palam: quia nec actiua nec factiua est. factiua; enī in faciente p̄cipiū: aut intellectus: aut ars: aut potentia quedā: actiua; vero que in agente p̄o heresis: idē enī agibile & eligibile. &c.

Ircalibru;

sextum methaphisice. ¶ Querit primo. Utrum scientia p̄ctica sortiatur suū esse p̄cticum ex ordine ad finē que est p̄axi. vel ex obiecto ¶ Uideē q̄ ex fine. nā tertio d̄ aia dicit. q̄ intellect; extēsiōe fit p̄ctic; & differt a speculatiōe sine. ¶ P̄

primo hui; dicit. q̄ p̄ctica est min; nobilis q̄ speculatiua. quia est gratia vsus. hoc autē argumētū nō valeret nisi vsus esset per se finis p̄ctici habit;. ¶ Preterea & hui; dicit. q̄ finis speculatiōe ē vitas. p̄ctice vero opus. ¶ Cōtra. p̄b̄ hic in littera. qui distiguit scientiā p̄cticā tā actiua q̄ factiua: a speculatiua penes obiectū vel subiectū.

Indeo In ista questiōe p̄rio aliqua supponēt. & ad q̄stionē dicit. ¶ Quātū ad primū oportz hic supponere aliqua q̄ i p̄rio sūt onsa. in prologo hui;. et etiā in ḡnto. ¶ Primū ē quid sit p̄axis. & est. q̄ duplex est finis. sc̄z finis gr̄a cui;. & finis quo. de quo dictū ē i ḡnto libro. ¶ Silr tertio. q̄ extēsiō q̄ sc̄ia p̄ctica extēditur ad p̄axi stat i duplici relatiōe vel respectu aptitudinali. sc̄z in respectu p̄rioritat; n̄alis. & i resp̄cū cōformitatis. ¶ Quarto oportet p̄supponere q̄ sc̄ia cāta ab obiecto & a potētia mediāte actu vt a duab; causis partialib; integratib; vnā totalē causā effectiua.

Quantum Ad & est vna opio q̄ dicit q̄ illud a quo sc̄ia dicit p̄ctica ē finis. q̄ ē ipsa p̄axis. ¶ Pro q̄ opione arguit p̄ auctoritates positas i pede. ¶ Preterea p̄ rationē sic. sc̄ia nō dicit p̄ctica ex obiecto. ḡ ex fine. d̄na ē euidēs. p̄batio antecedit duplū. p̄rio. q̄ intellect; extēsiōe fit p̄ctic;. & de aia. q̄ nō est v̄z. nisi de eodē intellectu p̄rio speculatiuo & postea extēso ad opus. ḡ circa idē obiectū p̄t esse cōsideratio speculatiua et p̄ctica. & p̄his nō erit p̄ctica ex obiecto. ¶ Secūdo sic. quia medicina diuiditur in p̄cticā & speculatiua. et tamē ipsa est de aliquo eodē subiecto sic vel sic accepta. sc̄z de sanitate vel corpore

sanabili. ¶ Alius doctor pro eadē opione arguit sic. ratio qd ita rei accipit a per se causis ei⁹ ex quib⁹ habz esse p se et essentialiter. sed finis p se notitie practice ē p se causa ei⁹. q̄ ratio qd ita notitie practice accipit a p se fine ei⁹. qui est opus seu praxis. ex z: hui⁹. ¶ Preterea: notitia practica est illa q̄ cōformiter se habz appetitui recto. ex sexto ethicoz. ergo ratio notitie practice accipit ex appetitu recto. sic ex regula. appetit⁹ rect⁹ est appetit⁹ finis vt intēti z amati. ¶ Contra istā opinionē arguit sic. si scia dicit practica ppter extēsiōē ad finē q̄ro. aut ppter extēsiōē actualē. aut aptitudinalē. nō propter actualē. qz tūc eadē scia aliquādo esset practica. aliqñ nō. cū aliquādo extēdat. aliqñ nō. tū quia faber nō intēdēs operari vel nō operās actu nō haberet cognitionē practica. qd est falsū. ergo erit practica propter extēsiōē aptitudinalē. tūc sic. nūq̄ aptitudo conuenit vni nature z repugnat alteri nisi ppter aliqd abso lutū i tali natura intrinsecū. qz ei hec natura ē talis. iō cōuenit sibi talis aptitudo. q̄ presupponit in ipsa scia aliqd cōditio intrinseca. ppter quā cōuenit sibi aptitudo talis. ista aut cōditio scie ē ab aliq̄ causa ei⁹ priorē. cāe autē priores ei⁹ sūt intellect⁹ z obiectū. q̄ practica esse conuenit scie ab obiecto z ab intellectu. nō ergo a fine. ¶ Contra. qz finis ē causa praxi. secūdu Auicēnā sexto methaphisice. ergo a fine pōt scia esse talis nature vt ei conueniat talis aptitudo. ¶ Rñdeo. finis nō est causa nisi in quātū amat⁹ et desiderat⁹ mouet efficiēs ad agēdū. aptitudo autē dicta cōuenit scie. siue finis sit amat⁹ siue non. nā pōt esse in intellectu dicta scia q̄litercūq̄ volūtas se habeat. etiā si volūtas per impossibile nō esset cōiuncta intellectui. exēplū. scia scribēdi adhuc ē practica. siue volūtas amet opus. siue nō. talis ergo aptitudo nō cōuenit scie a fine tāq̄ a finali cā. quia nihil est ab aliq̄ causa illa causa nō causate. ¶ Dices qz finis ē aptus amari anteq̄ aptitudo ista sit scie practice. ita qz illa practicabilitas ē a fine. nō vt amat⁹. sed vt amabilis. ¶ Contra. effectus nō habz a causa aliqd i quātū ipsa est apta nata causare nisi actu causet. s3 finis vt amabilis tātū est in aptitudine causādi. q̄ nō cāt aliqd nisi vt actu amat⁹ mouet efficiēs ad agēdū. ¶ Preterea. ad principale sic. si finis facit sciam esse practica. vel hoc ē vt elicit⁹ est z habitus in re extra. vel vt ē cognit⁹. vel vt ē intētus. non vt elicit⁹ et habit⁹ iā in re extra. quia sic ē posterior scia et effect⁹ eius aliquo mō. effect⁹ autē nō distinguit nec specificat suā causā. si vt cognit⁹: habet⁹ propositūz. qz sic habz rationē obiecti. si autē vt intē⁹. hoc iā iprobātū est. qz nāliter anq̄ finis intēdat: iā scia est talis. scilz practica. nec rōnes hui⁹ opionis cogūt. ¶ Ad auctoritate tertij de aia. dicēdū qz loq̄ de fine vt cognito. nāz intellect⁹ ratiocinās ppter aliqd ratiocinat⁹ ppter finēz cognitū a quo sumit⁹ principiū demonstratōis practice. sic aut finis habet rationē obiecti. ¶ Ad aliud de pmo methaphisice dicēdū. qz practica nō est grā vsus vt p se finis. habet tamē aliquā aptitudinē ad vsū. secūdu qz vsus ē p se obiectū ei⁹. vel aliqd vtualiter icludēs vsū. quale p̄s nō posuit esse aliqd ens: nisi ens ad finē. omne autē tale obiectū est ignobili⁹ obiecto speculabili. z iō talis ordo ad praxi arguit ignobilitatem practice respectu speculatiue. ¶ Ad aliud de z: methaphisice dicēdū. qz speculatiua z practica habent diuersos fines. loquēdo etiā de per se fine intra gen⁹ cognitiōis. tamē il-

li fines nō p̄io distigūt ipsas. s3 p̄ioz distinctō sciētiarū est ab obiecto. ¶ Ad primā rōnē nego antecedēs. cū probat⁹ qz intellect⁹ extēsiōe fit practica. dico qz intellect⁹ speculatiu⁹ et practica nō sūt circa idē obiectū. nec intellectus speculatiu⁹ quacūq̄ extēsiōe fit practica. Aristoteles autē pōit tres gradus intellect⁹. quoz prim⁹ est cōsiderare tātū speculabilia. secūdu ē cōsiderare agibilia in vli nō dictādo proseq vel fugere. terti⁹ est. iā p̄se qui vel fugere vel dictare p̄secutionē vel fugā i particulari. intellect⁹ ergo existēs i secūdo gradu i quo est ip̄fecte practica extēdit se ad tertiū z fit p̄fecte practica. dicēdo se velle prosequi vel fugere. ita qz illa extēsiō ē intellect⁹ ip̄fecte practica ad cōsiderationē p̄fecte practica. puta ab app̄hēsiōe terribiliū. ad dictamē cōpletū: de eis p̄cipiēdo fugā vel p̄secutionēz. dato qz etiā intellect⁹ speculatiuus fiat practica: nō est ad p̄positū. qz speculatiu⁹ z practica sūt differētie accidentales intellect⁹. sed sūt essētiales scie in cōmuni. sic dicit⁹ i sequēti questiōe. et ideo scia speculatiua nō extēditur nec fit practica. ita qz ip̄ possibile est circa idē obiectū esse se sciam practica et speculatiua. ¶ Ad aliā probationē de medicina dicēdū. qz quādo accipit aliquod mediūz inter duo extrema quāto plus recedit ab vno extrēo: tāto plus accedit ad aliud extrēmū. tūc scia pure speculatiua z scia pure practica q̄ imediate nata ē esse cōformis praxi eliciēde q̄ est practica particularis. sūt qz dā extrema iter que est media scia practica vniuersalis. que scz nō est nata esse imediate cōformis praxi eliciēde. et ideo pōt dici aliquo mō speculatiua respectu sciētie practice particulari q̄ imediate dirigit in praxi eliciēdā. ita in proposito pōt distigui medicina in theorica seu speculatiua. que scz est de vlib⁹ causis et curis. z in practica: que ē de particularib⁹ prop̄ quozib⁹ praxi. tamē secūdu veritatē illa vli q̄ respectiue dicit⁹ speculatiua est practica simpli qz vtualit icludit particularē z est directiua praxi. licet mediate. ¶ Ad primā rōnē alteri⁹ doctoris reducitur cōtra eū. nā assumpta maiori addā miore sic. sed finis per se notitie speculatiue est scire. ergo rōtō qd ita notitie speculatiue accipit a per se fine. qui est scire. et nō ab obiecto. qd nullus sane mētē diceret. z ipse tenet oppositū. ¶ Ad formam. dico qz finis quo nō est cā finalis. s3 finis grā cui⁹ quod ē ipsum obiectum est causa finalis. et ipse est qui causat notitiā am practica. nō aut finis quo: nisi quatenus habet rationē obiecti et vt est cognit⁹. ¶ Ad aliud nō valet. non enī est intelligēdū sicut videtur accipere argumētū qz sciētia practica se habeat ad appetitū rectū cōformiter passiuē. sed se habet cōformiter actiue. nam habet rationē directiui et regulatiui. ideo nō valet. ¶ S3 est alia opinio quam teneo. scilicet qz sciētia practica sit practica ex obiecto. Quod probat⁹ auctoritate philosophi sexto ethicoz. vbi distinguit ratiocinatiuū a scientifico penes obiectū necessarium et contingens. ¶ Preterea. tertio de aia assignat p̄s obiectū practica bonū: non quodcūq̄. sed agibile z cōtingens. ergo sciētia est per se practica ex obiecto. nō ergo ex praxi vt ex fine. ¶ Preterea arguitur rōne sic. illud a quo scia practica habet duplicē respectū. scz prioritatis naturalis z cōformitatē est illud a quo ē scia practica. obiectū est huiusmodi. ergo. zc. maior est euidēs. nā esse practica stat i duplici respectū. vt onū fuit i p̄io huius.

mior p3. p2io de cōformitate. nā ipsā habz ab obiecto. qz obiectū vel ē rectitudo praxis. vel aliqd v̄tualiū includēs ipsā rectitudinē. ideo enī ipsi scie practice ē praxis cōformabilis vt sit recta. quia scia practica est talis obiecti. Scōo declātur mior de respectu pozitā. hūc enī respectū habet scia practica. nō solū ex rōne potētiaz ordinataz naturaliter q̄ten^o intellectus est p2ioz volūtate. et praxis ē actus volūtatis elicit^o vel ipepat^o sed hoc habet ab obiecto. eo q̄ nō sēper illa scia z intel lectio p2ioz est practica. nisi sit determinatiua rectitudi nis ipsius praxis formalī vel v̄tualiū. et hoc habet ex obiecto. Cōfirmat. quia a quo res habet esse effectie ab illo habet tale esse propriū. sed scia habz esse effecti ue ad obiecto. ergo ab obiecto habz esse q̄ sit practica vel speculatiua. non dico formalī. sed effectiue. p2ia enī diuisio sciētiarū est ex obiectis. Sic ad q̄stionē.

Ad auctoritates in oppositū. respōsū est respōden do ad argumēta prime opinionis.

¶ Quare si oīs scia aut actiua: aut factiua: aut theo rica: pb̄ifica theorica quedā est. zc.

Veritur Utrū practiū et spe culatiū sint differen tie essētiales scie in cōi. ¶ Uidef q̄ n. quia affirmatio z negatio nō sūt diffe rentie essētiales alicui^o positini. sed practiū z speculatiū se hāt sic affir matio z negatō. nā practiū dicit extē sionē ad praxi. s3 speculatiū negat illā. ḡ zc. ¶ Cōtra. p̄hs hic in littera. vbi didit sciaz p2ia dione p̄ practiū. et speculatiū. s3 p2ia dīo videf esse p̄ dās essētiales.

Rūdeo p2io premittā vnā distictionē: z^o osten dā duplicē cōclusionē. ¶ Quātū ad p2i^m dico q̄ practiū z speculatiū duplī possūt accipi. vno mō vt practiū accipiat̄ pro esse aptitudinali directio seu pro illo duplici respectu aptitudinali de quo dictū ē supra. z speculatiū accipiat̄ pro negatiōe illi^o dupli cis respectus seu extēsbilitatis ad praxi. Alio mō pōt accipi practiū siue praxibilitas pro rōne quadaz siue cōditiōe itriseca ipsi notitie. q̄ qdē ē sibi ratio fūdandi talē respectū et aptitudinē. speculatiū autē vel specu labilitas pro ista rōne itriseca p̄ qua repugnat tali no titie aptitudo seu respect^o aptitudinalis predict^o. ipossi bile enī ē aliquā aptitudinē cōuenire vni nature et re pugnare alteri nisi alicui^o cōditiōis itriseca.

Quantum ad z^m sit ista p2ia cōclusio. specula tiū z practiū p2io mō nō sūt diffe rentie essētiales scie i cōmuni. ¶ Dancōndo sic. nullus respect^o formaliter vel negatio respect^o est differentia essētiales alicui^o absoluti. sed scia est quoddā ens abso lutū. qz qualitas. practiū autē p2io mō dicit formalī respectū. speculatiū vero negationē ei^o. ergo practi cū z speculatiū p2io mō non sunt differentie essētiales scie in cōi. ¶ Si queras. quid ergo erūt: Dicēdū. q̄ sūt quedā passiōes distūcte scie in cōmuni. eo mō quo dici mus par z ipar esse passiōes distūctas nūeri. Sic enī numer^o est par vel ipar. sic scia est practica vel specula tiua. ¶ Secūda cōclusio sit ista. practiū et speculatiū scōo mō dicta sūt differentie essētiales in cōmuni. Dāc persuado sic. illa q̄ faciūt differre essētiales spēs cō tētas sub gnē sūt dīe essētiales ei^o. sed speculatiū et practiū sūt huiusmodi resp̄cū scie in cōi. ergo zc. mior

patz. qz ex quo practica z speculatiua sūt due spēs cōtē te sub scia in cōmuni. vt sub gnē oportz dare differen tias essētiales quib^o distingūtur. illas voco cōditiōes seu ratiōes itrisecas eaz p̄ quas vni conuenit duplex respect^o predictus. et alteri repugnat.

Ad rationes in oppositū dicēdū. q̄ practiū et speculatiū p2io mō dicta se habēt sic affirmatio z negatio. z hoc mō nō sūt differē tie essētiales. z tūc ad argumētū cōcedit. z facit p̄ p2i ma cōclusiōe. Si autē practiū z speculatiū sumātur secūdo mō: vtrūqz est aliquid positinū. et tūc argumē tū nihil facit quia accipit minorē falsam.

¶ Quare tres erunt philosophie theorice: mathēa tica: pb̄ifica: theologia.

Veritur Utrū trimēbris dīo spe culatiue scie. q̄ ē in pb̄icā: mathematicā: z dīnā: sit pueniēs. ¶ Uidef q̄ nō. tū qz diminuta z insufficientis. tū qz supflua. ¶ Pro p2ia via argf sic. Logi ca ē sciētia speculatiua. z tū nō cōtinetur

sub aliqua istaz. p3 ergo q̄ ista dīo sit dīnuta. nā ē eui dēs. aīs p̄bat. qz logica nō ē circa factibilia. nec circa agibilia. z p̄ dās nō ē practica. ḡ speculatiua. ¶ P̄. ens eā liter didit in decē gnā. ex q̄nto hui^o. ḡ cū vni didēs. scz quātitas facit sciētiā specialē. puta mathēaticā. eadez ratiōe z q̄libet alioz. z sic erūt plures q̄ tres. ¶ Pre terea. suba corporea facit sciaz specialē. ḡ z icorporea. ergo erūt ples q̄ tres. aīs p3. qz de suba corporea est scia spēalis. scz pb̄ica z nālis: i q̄ cōsiderāt. p̄pe passiōes ei^o. p̄batō dīe. qz suba icorporea habet p̄p̄tates z passiōes alias a passiōib^o entis. sic z corporea. habet et p̄fectōres passiōes. q̄ten^o est ens p̄fecti^o. ḡ si d̄ suba corporea est sci entia spēalis p̄ter metha. m̄to magi d̄ suba icorporea ¶ Ex z^o via argf sic. metha. cōsiderat q̄ditates oim en tiū. ḡ z oim passiōes. z p̄ dās nulla ē alia scia ab illa. qz supflueret. nā ē euidēs. p̄batō aīcedēt p3 p̄ pb̄m i littera hic i p̄cipio sexti. nulla ingt alia scia rōne facit de q̄d qd ē subī. sed p̄suppōit qd qd ē sui subī. v̄. s. ex sē su. vel accipit aliūde. ¶ P̄. de q̄titate nō tātū tractat mathēatic^o. s3 et metha. z nālis. vt p3 ex z^o pb̄icoz. eri go mathēa. nō distiguitur ab eis. et per p̄seqns supfluit. ¶ Cōtra. Aristō. hic i littera. z Auicē. p2io metha. sue.

Rūdeo In ista q̄one p2io igrā d̄ sciaz distictiōe z^o de Aristō. itētiōe. z^o de q̄stiois solutiōe. ¶ Quātū ad p̄mū ē vna opio. q̄ cū scia sit hīc cōclonīs exp2io poste. tot erūt scie disticte specificē q̄t sūt cōclonēs d̄mirabiles. ¶ Pro q̄ opione argf sic. hīc inorescūt p̄act^o. s3 resp̄cū diuersaz cōclonū sūt diuersi act^o sciē di disticti specificē. ḡ hītus sūt diuersi spēs. mior p̄bat: qz act^o sciēdi circa diuersas cōclones sūt disticti plus q̄ nūero. ḡ specificē. nā p3. qz d̄ra maior q̄ d̄ra nūeralis est specificā. p̄batō aīcedēt. qz si nō. ḡ tales act^o cir ca diuersas cōclones nō plus distiguet: q̄ act^o sciēdi cir ca eādē cōclonē frequēter elicit^o. nā oīs d̄ra nūeralis ē eālis. ¶ S3 d̄. qz si sic. ḡ ipa geometria v̄ q̄cūqz alia sci entia nō est vna nisi vnitare aggregatiōis ex mltis scijs. nā ē falsū. z cōtra Aristō. p2io z^o poste. nā p3. qz geo metria cōtinet mltas cōclones specificē d̄ntes. ¶ Cōfir mat. qz si sic. scia mathe. z nālis possēt dici vna scia ag gregatiōe. s3 h̄ ē icōueniēs. s. q̄ tātā vnitare habeāt iter se scie q̄ ponūt simplī diuerse: quātā bz vna eaz in se.

Alia est opinio q̄ dicit q̄ scia est vna specifica q̄ est circa subiectū vñ ad q̄ oia attribuuntur bñs vñā rationē formale cōsiderādi omnia q̄ cōsiderat. et tamē scia est vna nūero in vna aīa ex mult' actib' itel ligēdi generata: eo mō quo i vno appetitu est vna tēpe rātia ex mult' actib' generata. differūt tamē hic et ibi. qz forma recipiēs magis et min' aliquando iduciē vno actu vel plurib' cōformibus. vt tēperātia. aliquādo in duciē plurib' cōformib'. vt scie. in quaz generatōe ta lē processū ponūt. scz secūdū ordinē acgrēdi sciētā. ip sa enī generat' p̄rio ex actib' cognoscēdi primū p̄cipi um vñ scie. et tūc habet totū esse illi' habit' sciētifici. licet in gradu ifimo. et tūc ille habit' dicitur esse itelle ctus illius p̄cipij. vltēr' cognoscēdo alia p̄cipia au getur ille habit'. et dicit' itellec' plurij p̄cipioz. **Ul ter'** ex p̄cipijs deducēdo cōclūsiōes apli' auget'. et di citur esse scia istaz cōclonū: sēper tamē idē habit' ma nēs nō habēs differētiā nisi tātū rōnis. **Doc pbat sic.** qz p̄cipiū perfecti' cognoscit' quādo ex ipso cōclūsiō deduciē. qd nō esset. nisi habit' p̄cipij intēderet. ergo nō generat' ali' sed auget' p̄existēs. **Sed cōtra** hanc opinionē arguit'. nā secūdū ipsos act' natural' sunt ge neratiui habit'. per hoc q̄ nālīter relinquūt suā similitudinē in passio. sed agētū differētiū specificē secūdū p̄prias passiones sūt reales similitudinē specificē distin cte. ergo act' distincti specie. cuiusmodi sūt itellecōnes diuersoz p̄cipioz et diuersaz cōclūsiōnū nō genera būt eūdē habitū specie. **Cōfirmat'** qz vbi eadē cau sa: est idē effect'. sed act' differētes morales vt tēperā tie et iustitie gñant diuersos habit' specie: ex eo q̄ secū dū p̄prias rōnes specificas ip̄primūt potētie similitudi nes naturales differētes specificē. ergo sūr erit i p̄po sito. videt' enī extra rationē. q̄ quidā habit' generatur ex actib' vñiformib'. et quidā ex difformib'. poterit ei dici eadē ratiōe q̄ nō sit nisi vna virt' moralis q̄ gene ratur ex quocūq; actu. et deinde auget' nō tātū per act' similes. sed etiā per difformiores. **¶ Prefea. aristo. 6° ethicoz** distiguit itellecū a scia sicut habitūz aliū spe cie. licet sit eiusdēz gñis p̄pingozis q̄ sit alterz eozū cū opione et p̄udētia. **Cōfirmat'** ista ratio. qz vep' iquā tū euidēs est aptū natū causare i intellectu habitū co gnitiuū sui. sed simplr' alia est ratio euidētie i p̄cipio et i cōclūsiōe. quia i p̄cipio p̄pter se et ex termis. i cō clūsiōe autē p̄pter aliud et per discursū. ergo alius erit habit' in intellectu qui ē cōclūsiōis: ab illo qui ē p̄cipij nec ratio opposita cogit'. **Cū enī** dicit'. q̄ p̄cipiū ma gis cognoscit' q̄ cōclūsiō q̄ ex ipso deduciē. hoc si verū est nō cōclūdit qn sit ali' habitus cōclūsiōis. nā licet sit alius. habit' tamē p̄cipij intēdit'. p̄pter speculationē p̄cipij in se. **Alia** est opinio inter istas mediās quaz teneo. Dicitur enī q̄ cū habit' intellect' sit quedā qua litas generata ex frequēti cōsideratione vel ex vnica p̄fecta inclinās intellectū ad cōsimilē respē cōplexi speculādi: potest poni duplex habit'. Unus p̄prijus q̄ formaliter iclinat ad speculationē ei' tanq̄ naturalis similitudo ex eius cōsideratione derelicta. Ali' cōmunis q̄ vñaliter iclinat ad speculationē alteri' in quo tale cō plexū alterz vñalr' cōtineēt. p̄rio mō potest cōcedi p̄i ma opinio q̄ tot sint scie quot sūt scibilia isto modo. hoc mō pbat ratio adducta pro ista opinione. scōo autē mo do pōt esse vñ' habit' respectu cōplexoz multoz. cum

ei cōclūsiōes sint in p̄cipijs vñaliter. et p̄cipia sint vñaliter in subiecto. nā termin' qui est subiectus in cludit predicatū in primis p̄cipijs. et hoc vel essētiā liter si sint per se p̄rio mō. vel vñaliter si sint per se se cūdō mō. qz inquātū sic est segtur q̄ i subiecto icōple xo quiditatē cognito vñaliter cōtineātur p̄cipia et cōclūsiōes de tali subiecto. et sic tota notitia q̄ de ta li subiecto nata est haberi. et ē vltēr' que nata ē babe ri de alijs per rationē ei' siue sint iferiora cōtēta sub il lo. siue sint aliqua attributa ad ipsuz vt ad primuz oia vñaliter cōtineētur in ipso subiecto. ita q̄ habitus q̄ iclinat formaliter ad speculādiū tale subiectū secūdū rationē quiditatū: iclinat etiā vñalr' ad oia cōple xa predicta. sed p̄rio ad cōsiderādiū de subiecto ipso. p se autē: sed nō p̄rio ad cōsiderādiū de alijs per rationes eius. et ita respectu oim istoz est vñ' habit' vñalr'. p̄ria ergo distinctio sciētiaz secūdū cōclūsiōes scitas po test esse scōm spēs specialissimas. sed illa q̄ est secūdūz vñalē cōtineētā potest poni distinctio secūdū gene ra proxia. sic itelligendo q̄ in vna notitia subiecti om nes sciētie p̄rio mō dicte vñaliter cōtēte sūt vñ' ge neris tantū. sed notitia cōtines est vna specie. sic et sub iectū cui' est. et hoc mō pōt itelligi illud p̄imi posteri. q̄ vna sciētia q̄ est vñ' generis subiecti. sit vna. vt vñi rate specifica. vel vñitate generis proximi. mō p̄expo sito. **¶ Ultra** sciētā secūdō mō dictaz est mior vñitas scie que ē respē multoz veroz cōplexoz ad q̄ nō in clinat vñalr' vnus habit' subiecti nec p̄rio nec per se vt dicebat' in secūdō mō. sed tātū in potētia et in vñi. si cut ē habit' iclinās formalr' ad cōsiderādiū aliquod subiectū cōmune iclinat ad cōsiderādiū p̄pria in fe riora de ipsis tantū in vñi. que videlicet sciēda sūt per p̄prias rationes inferiorz et nō per naturā cōmunis. et ista vñitas mima pōt dici vñitas generis remoti. itelli gendo simili mō vt expositū est in secūdō mō de scien tia vñalr' que in se est vna specie. sed scie oēs forma liter i ista vñaliter cōtēte sūt vna gñe remoto.

Quantum ad 2^m p̄cipale dico tria. **¶ Primū** est. q̄ philosoph' loq̄tur de sciētia speculatiua reali que cōsiderat intēriōes p̄rias abstra ctas a singularib' realib' et dictas de illis in quid. per quod excludit logica: que est de secūdis intentionib' que de nulla re p̄rie intētionis predicatur in qd. **¶ Se cūdū** dictū est. q̄ loquit' de scia speculatiua stricto mō dicta. que scz ex natura sui et sui subiecti ordinat' tāq̄ ad finē ad scire tātū. et nō q̄ ordinat' ad scire directiū in aliquā operationē que non est essentialiter specula tiua. per quod excluditur practica vñiuerfalis. que lar go mō dicit' speculatiua. eo modo quo medicina vñis theoretica vocat'. **¶ Tertū** dictū est. q̄ aristo. loq̄tur de scia speculatiua possibili acgrā ab hoie ex lūie naturalī itellecū. scz ex p̄cipijs cognitis via sensus. qz cogñi tio nra oriē a sensu. p̄rio poste. p̄ qd excludit speculatiua cog' de subijs sepat' quātū ad p̄pā ipsaz. vt dicit' ifra.

Quantum ad tertū p̄cipale dico istā cōclonē q̄ scia speculatiua cū triplici defmi natiōe predicta sūpra: sufficienter diuidit' hic a p̄ho in tres partes. scz sic itelligēdo q̄ illa diuisio sit p̄maria q̄ scz est i cōtēta imediate sub diuiso. qd sic p̄. nā talis diuisio nō pōt esse i scias bñtes vñitatē p̄rio mō. qz ille sūt species specialissime et remotissime a dīso. q̄re optet q̄

fit in hātes vnitatē scōo vel tertio mō. s; istaz vnitatū
vtraq; corrūdet vnitati subī virtualiter cōtinētis totā
sciētā. vt dictū fuit sup̄a. ergo sequitur q; secūdu disti-
ctionē taliū subiectoz est diuisio taliū sciaz. Hāc cōclu-
sionē sic expositā p̄bo sic. subā pp̄ia p̄ia z speculabi-
lia z realia d̄ qbus p̄nt aliq; sciri via sēsus sūt tātū tria.
q̄ nū sūt tres scie speculatiē p̄pe reales et scibiles nālī
via sēsus. s; sequētia est euidēs ex p̄dicti. anō probatur
sic. nā ab oib; speculabilib; realib; potest abstrahi vnū
cōmūe qd̄ est ens habēs pp̄ias passiōes. ex q̄to hui;.
vt sūt oia trāscēdētia denoiatiua. puta vnū. bonū. act;
potētia. zc. ergo de ente ē aliq; scia possibilis quātū ad
tales passiōes. et etiā necia. quia cognitio n̄a procedit
a cōib; ad pp̄ia. ex p̄io phicoz. ens autē ē subm̄ reale.
nā predicat̄ de reb; in qd̄ z est subiectū pp̄ie specula-
bile. qz circa ens inquātū ens nō est nata esse specula-
directiua in aliq; opatōne que sit v̄e p̄axis z alteri; ge-
neris a speculatiōe. Itēz. passiōes ei; possūt ostēdi d̄ ip-
so ex p̄cipijs cogniti via sēsus. habem; ergo vnū sub-
iectū primū qd̄ habet oēs cōditōes p̄dictas. z sic patz
vna pars aīcedētis. ¶ Ulteri; quia habet; in vli nō est
respectu pp̄ioz nisi in potētia tātū z secūdu qd̄: ad B
q; intellect; circa alia speculabilia pficiat; oportet d̄scē-
dere inferi; et querere subiecta specialia. Notādū er-
go q; sub ente occurrūt p̄io decē generalissima d̄ qb;
ex p̄cipijs notī via sēsus n̄ sūt demonstrabiles alie pas-
siones q; trāscēdētes. z ideo nullū illoz est subiectū al-
teri; sciētie a methaphica. ¶ Ulteri; si oportet d̄dere
ad inueniēdū subiectū alicui; scie: nō oportet p̄cedere
diuidēdo aliq; gen; accidētis. nā quodlib; illoz z q̄li-
bet spēs cuiuslibet illoz in aliq; specie substātie medi-
ate vel imediate virtuali cōtinēt. et ita qd̄cūq; istozū
pone; pro subo licet forte haberet aliā passiōē scibile
de se: nō tamē esset primū subiectū. quare nō accipiet
p̄ia distinctio sciaz penes aliquid istoz. oportet q; diui-
dere substātiā p̄cise: vt subiectū primū habeat alteri-
us scie: aliud a subiecto metha. diuisa autē substā-
tia per corporeā. et incorporeā. alterz mēbzū scilz icor-
porea: dicit; ad metha. pertinere. Lūi; ratio est bec. qz
et si substātia icorpea habeat passiōes sibi p̄mo iherē-
tes: nō tñ nobis scibiles via sēsus. sed sic sūt note de ip-
sa sole passiōes entis. vñ v̄ez est q; illa substātia ē sub-
iectū scie speculatiē possibilis intellectui potenti cogno-
scere ipsā sub propria ratiōe. sed nō nobis. ¶ Restat q;
substātia corpea: cui absolute cōsiderate ics p̄io quā-
titas cōtinua. z secūdo quātitas discreta. et mediante
quātitate oia q; cōsequūtur quātitatē. vt sūt relatiōes
fūdate sup quātitatē. et etiā qualitates q̄rte speciei. et
ille passiōes sūt d̄ ipsa cognoscibiles ex p̄cipijs cog-
nitis via sēsus. ergo ipsa potest esse z est subiectū scie specu-
latiē possibilis nobis. z alteri; a methaphica. et bec nō
minat; mathematica. q; quānis dicat; esse de quāto v̄l
de quātitate ideo ē: qz mathēatica nō multuz cōparat
quātitatē ad substātiā corporeā. sed posteriores passio-
nes ad quātitatē q; est p̄ia passio. z qz ipsa nota ē inesse
subo ideo quasi supponit vt formalis ratio subiecti. ta-
mē secūdu veritatē primū subiectū virtute p̄tines oia
est subā corpea. z sic p̄z secūda pars aīcedētis. ¶ Ulte-
rius eadē substātia corporea nō p̄tracta ad inferiora. s; a
alio mō cōsiderata. inquātū scz habēs formā q; est p̄i-
cipiū dēmiare operatiōis z mot; z quietis habet mul-

tas passiōes sic sibi iherētes z scibiles secūdu viā sen-
sus. ergo quo ad istas passiōes est alia tertia speculati-
ua. que d̄ phica: seu nālī. et sic patet tertia pars aīce-
dētis. ¶ Preter istas tres nō pōt iueniri aliqua alia sci-
entia speculatiua: que nō cōtinēat sub istis. vel sub aliq;
istaz. puta si sit de aliq; substātia inferiori. vel i aliq; ista-
rū icludat; . puta si sit de aliq; accidēte. ergo tātū sūt ibi
le tres diuidētes sciaz speculatiua penes tria subiecta
habētia p̄ditiones superi; expressas. z sic patz totū an-
Ad primū tecedēs. ¶ Et sic patet ad q̄stiones.
In oppositū. patz ex secūdo articu-
lo. q; logica licet sit speculatiua: nō tamē est realis. et iō
nihil ad p̄positū de ea. ¶ Ad 2^m dicēdu q; sup̄dit fal-
sū. scz q; quātitas sit subiectū mathēaticē. sic dictū est
i tertio articulo. ¶ Ad tertiū dictū ē i tertio articulo. qz
licet de substātia icorpea sit possibilis aliq; scia specu-
latiua. nō tamē ē nobis cognoscibilis naturalī via sēsus
z ideo nihil facit ad p̄positū. ¶ Ad quartū. dictū fuit i
p̄io libro. z etiā in vno notabili exponēdo litterā. aīce-
dēs enī ē falsū. nā methaphica nō cōsiderat oīm quidi-
tates. nisi tātū in vli. z mō p̄exposito. ¶ Ad vltimū
dicēdu. q; licet methaphica. mathēatica. z phica. tra-
ctant de quātitate. differēt tñ. qz methaphica inquā-
tū est pars entis z habet ratiōē entis. phica autē vt
potest esse subiectū motus. mathematica vero sub ra-
tione propria quantitatis.

¶ Quoniā itaq; multipliciter dicitur ens: primū de
eo qd̄ secūdu accidēs est dicēdu q; nulla est circa illud
speculatio. signū autē: nulla sciētia enī neq; actiua ne-
q; factiua studiosa ē de eo: neq; theorica. zc.

Meritur Utrū de ente paccis
p̄io mō possit esse sciē-
tia. ¶ Uide; q; sic. nā de quocūq; pōt
esse demfatio pōt esse sciētia. qz d̄mō-
stratio ē sillo; faciēs scire. p̄io posse. s;
de ente per accis p̄io mō demonstrat
hic aristo. aliqua. sic p̄z. ergo zc. ¶ Pre-
terea. scia subalēnata ē de ente paccis. p̄io mō. ergo
de tali ente paccis pōt esse scia. s; sequētia ē euidēs. z
aīcedēs. p̄bat. tū inducēdo i p̄spectia. musica. z astro-
logia. nā de linea visuali multa p̄bat p̄spectiua: q; per
solā ratiōē lineę nō insūt. alioquī p̄spectia esset pu-
re geometria. silr ondit multa q; per solā ratiōē visu-
alitatē nō insūt. aliter esset pure nālī. ergo qd̄ qd̄ est
subiecti ei; includit ābo. q; quidē nō cōstituūt nisi vnū
per accis. tū qz quelibet talis scia subalternat; duab;
qz vtriusq; cōclusiōes cōtinētur in ea. p̄cipijs. qd̄ n̄
esset: nisi subiectū icluderet subiecta ābaz. ¶ Contra.

Indeo philosophus hic in littera.
In ista quēstiōe p̄io p̄mittat; aliq; di-
stinctiōes. z ostēdā aliq; cōclusiōes. ¶ Quātū ad p̄i^m
sit illa p̄ia distinctio. q; ens paccis dicit; vno mō. vt ly
per accis p̄inat p̄scitatē in entitate rei per se accepta.
Alio; dicit; vt ly per accis p̄inat p̄scitatē i entitate rei
nō i se sed i cōparatiōe ad aliquā causā. preter cui; intē-
tionē euenit mō p̄dicto i exponēdo litterā. ¶ Secū-
da distinctio sit ista. q; esse sciam de aliquo dicit; duplī.
scz p̄p̄e z stricte. et large sive viter. ¶ Proprie qd̄ d̄ il-
lo dicit; esse scia de quo aliqd̄ scitur. sicut ē subiectum
de quo scit; passio. Large autē z cōiter dicit; esse sciētia
de illo qd̄ scit;. vt de cōclusiōe seu de passione scita de

nisi hinc ad s'bam. ergo accns nō erit ens formalr nisi p' inherētia ad s'bz. ¶ Si inherētia nō ē de essentia accntis ē aliud r' inheret ipsi accnti. qz accns d' inherens formaliter. q'ri' ergo de illa inherētia scda q' p'ma inherētia inheret accnti. aut ipsa est eadē ipsi accnti. vel p'me inherētie. aut ē aliō. Si ē eadē pari rōe scdū fuit i' p'mo. si est aliud erit p'cessus in s'finitū. ¶ Respect' accntis ab s'bz nō ē min' idē accnti q' respect' creature ad deū ē idē creature. s'z ille ē idē creature put nūc suppono. ergo respect' accntis ad s'bz q' inherētia ē idē realiter accnti. maior p'z. qz creatura nō diffiniē p' ipsam eētia diuinā additā i' sua diffinitōe. qz tūc nihil h'et diffinitō nē i' suo g'ne cū d's sit extra gen'. accns tū p' suū respectū ad subiectū necessario diffiniē p' subiectū. vt dicit' i' fra i' hoc eodē septimo. ergo ille respect' accnti ad sub' stātia nō min' ē idē sibi q' respect' creature ad deū. ¶ Si iste respect' accntis ad s'bz ē aliud ab accnti. ergo erit posterior accnti. d'ns ē falsū. ergo r' ans. d'na p'z. qz respect' est posterior s'udamēto. falsitas d'ns p' bat. tū. qz accns nō requir' s'bz nisi p'pter ipm respectū quē h'z ad ipz. s'z ille respect' ē posterior p' accns manere illo respectu circūscripto. r' p' d'ns p' nō depēdere ad s'bz. qd' ē falsū. tū. qz si accns ē prius illo respectu. g' p' p'plete accipi sine illo respectu. r' p' d'ns p'plete diffiniri sic p' sine posteriori. s'z nō requir' s'bz nisi p' respectū quē h'z ad ipz. ergo p' diffiniri sine subiecto. qd' est p' h'z i' hoc septimo. ¶ Si inherētia ē aliud et posterior accnti saltr' videt' eē p' p' passio qz nihil videtur immediat' inherere accnti q' h'itudo ad subiectū s'z subiectū p' se eē sine p'pria passione icludir' d' dictionē. ergo impossibile ē accns eē sine p'pria inherētia. r' per cōsequēs nō differūt realr. p'batio mino. qz aliogn' nulla cōclusio eēt simplr scibilis. qz q'cūq' cōclusio p'bat passionē de subiecto. si aut' p'pria passio posset separari a subiecto nulla talis cōclusio eēt simplr necessaria: s'z cōtigēs nec p' d'ns scibilis. ¶ R' n' deo tenēdo dictas conclusio nes dicēdo q' neutra inherētia q' accns inheret subiecto ē de essentia accntis. puta albedinis. r' licet inherētia aptitudinalis sit idē realiter accidēti. tamen inherētia actualis distinguitur realiter.

Ad primū data maio. dico q' minor ē falsa cū p'bat' p' Aristo. hic i' lra dico q' p'bat'io peccat ex equocatōe hui' vocabuli i' eo q' nō. n. sp' i' eo q' ē nota cause formalis illi' qd' p'cedit. nā vt d' g'nto hui'. capitulo de scōz q' vel i' eo q' quotiens d' ca' toties d' i' eo q' vel scōz q' ipsū. ergo i' eo q' p'ot eē nota co iuscūq' cause illi' qd' p'cedit. r' i' cū i' s'ba vt p'dictū est exponēdo l'raz sit aliq' cā accntis s'z nō de eētia ei'. i' accidēs est ens i' eo q' ē taliter entis. i. talis cause r' i' tali or dine cāndi. nec tū illa h'itudo ad q'cūq' cāz ē formale vel eētiale i' cāto. qz tūc nullū cātū. eēt formalr absolutū. ¶ Ad cōfirmationē de q'rto hui'. dicendū q' sicut iā dictū fuit ibidē q' illud s'ile nō currit sup' q'rtuor p' des. dictū. n. est q' i' exēplis est cōsiderare s'ile r' diss'ile nā qd' i' oib' ē s'ile idē vt i' q' est r' nō exēplū. vt ait Damas cenus. est ergo s'ile i' p'posito. qz sicut est ordo eētiaalis vrine ad aial in eo qd' sanū. ita est habitudo essentialis inter subiectū r' accns i' h'ndo entitatē. sed est dissimile qz ille ordo essentialis ad subiectū nō est de essentia accidentis. sicut rō signi est essentialiter sanū vt dicit' de vrina in vrina. n. non est aliq' forma absoluta a qua di

caē sana. in accidente aut est aliqd' absolutū p'pter qd' formaliter dicit' ens. licet sup' illud absolutū fundetur ordo ad aliud. s. subiectū. ¶ Ad aliud cōcedo q' inherētia inheret accidēti. puta albedini. alioquin albedo non esset formaliter inherēs. r' cū q'ris de illa scda inherētia dico q' illa ē realr eadē p'me. r' ita ē ibi status. qz illa relatio est eadē s'udamēto sine q' s'udamētū eē icludir' d' dictionē. h'z est illa inherētia inherētie. qz d' dictionē ē inherētia albedinis ad s'ficiē eē i' actu vel aptitudine r' nō inherere actu vel aptitudine. sed p'pter rōem oppositā nulla inherētia forme absolute ē sibi eadē qz non est simplr repugnātia formā absolutā simplr eē r' tū n' ē. ¶ Ad aliud. nego ma. r' cū p'bat' p' relationē creature ad deū dico q' nō ē s'ile. cū arguit' de diffinitōe. dicēdū q' idē itas respectus ad fundamentum: vel non idē itas nec depēdentia essentialis r' nō essentialis non est ratio q' termin' talis respect' vel depēdētie cadat i' diffinitōe s'udamēti depēdētis. qz tūc d's magis ponere ē i' diffinitōe cuiuscūq' creature q' substantia i' diffinitōe accidētis. sed cā ē qz nulla forma p'ot h'ere cōceptū perfectum q'etariū r' q'ditariū nisi coitelligat' illud cuius est forma. diffinitio aut' exprimit cōceptū p'fectum diffiniti. r' i' q' tūcūq' eētiaalia forme exprimerētur sine illo cuius ē r' q'ditas ei' idicare ē. nō tū esset cōceptus p'fectus q'etans itellectū. ideo nec diffinitio. sed creatū qd' est i' se qd' dā cōpositū subsistens si cōcipiat' i' se itellectus q'et' scit' ibi nō requir' aliud coitelligere. ¶ Ad aliud cōcedo q' ille respectus est posterior accidēti. r' cū dicit' p'mo q' tūc accidēs nō necessario requir' terminū respectus. nego d'naz. b' n. p'ot aliqd' depēdere a termino respectus r' tū nō depēdere a respectu: si respectus sit posterior eo. r' cū dicit' q' nō requir' terminū nisi p'pter istū respectum dico q' verum est propter istum respectum vt consequentē necessario nām s'udamēti: sed nō tū vt requisitū ad naturā s'udamēti tanq' prius ip'o. qd' aut' sic est p'pter aliud nō oportet q' i' eodē ordine regatur in quo terminus respectiuis. ¶ Cū dicit' secūdo q' posset cōcipi sine illo respectu r' dicēdū q' accidēs posset vt i' q' itelligi q' tū ad qd'libet qd' p' se p'mo icludir' i' cōceptu formali accidētis. nihil omnino nō itelligendo de illo respectu. ¶ Sed dices ergo potest diffiniri per sua eētiaalia. dico q' bene potest assignari aliqua ratio idicās totā essentia accidētis. sed illa nō esset diffinitio. quia non esset expressiua perfecti cōceptus. itellectus enī habēs illū cōceptū semper depēderet ad aliquid aliud terminās depēdētia illius. r' cū dicitur si respectus ille nō necessario coitelligitur. ergo nec terminus respect' requiritur ad cōceptū accidētis. nego cōsequētia locūdo de cōceptu q'etate itellectū. ad illū enim requiritur coitelligentia termini: non tamen respectus ad terminum talis respectus siue dependentie. ¶ Ad aliud dicendū q' illa inherētia actualis non est per se passio accidentis. sed est accidens per accidens r' respectus etiam extrinsecus adueniens saltem cuiuscūq' absoluto. Et cum dicitur q' immediate inheret. dico q' est falsum: immo si accidens. puta albedo habet aliq' p'p'riam passionem. illa immediatius inheret sibi q' illa inherētia. illa enim passio sit. a. a. necessario inest albedini siue coniūcte subiecto siue separate. inherētia aut' inest contingenter r' nō ex natura albedinis. sed a causa extrinseca. albedo enim non facit seipsam inherere

sed ipsius agens albiditas. **¶** Posset addi quarta conclusio quod illa inheretia actualis est eadem realiter accidenti relativo secundo modo sumpto. hanc ostendo sic. illa relatio est eadem fundamentum sine qua fundamentum esse includit contradictionem. sed inheretia actualis accidentis relativi est huiusmodi. ergo etc. probatio minor. quod respectus est realiter habitudo inter duo extrema. et ideo sicut tollere terminum ad quem ipsius respectus est destruere respectum. ita tollere illud cuius est respectus est destruere respectum et rationem respectus. et per consequens contradictio est respectum non inherere. quod non. respectus est respectus ideo requirit necessario subiectum vel fundamentum cui actualiter inheret. Sic ad questionem.

Ad primum in oppositum dicendum quod esto quod inheretia aptitudinalis sit eadem realiter vel essentialiter accidenti iuxta secundam conclusionem tamen quod non est de essentia eius iuxta primam conclusionem alius et alius conceptus formalis et quiditativus sufficit ad recognoscere et concludere. **¶** Ad secundum. facit pro prima conclusione. nam cum inheretia distinguatur ab accidente ex natura rei. non est negatio dicendo accidentis inherens. sicut nec dicendo ens unum. et sic concedo quod inheretia non est de essentia accidentis. **¶** Aliter forte posset dici. quod essentia passionis recognoscitur quantum ad quod nominis. sed demonstratur quantum ad quid rei. et ideo non obstat contra secundam conclusionem. **¶** Ad primum pro parte opposita responsus est in corpore questionis. nam inheretia illa differens ab accidente utique inheret non quidem alia inheretia sed eadem sibi realiter. ita quod statum est in secundo. **¶** Ad aliud de boetio dico quod intelligit quod accidentis habet de natura sua quod insit saltem in aptitudine. non tamen quod inheretia talis sit de conceptu eius intrinseco et formali.

¶ Quare primum ens et non aliquid ens: sed ens simpliciter substantia utique erit. multiplex quidem igitur dicitur primum. Sed substantia omnium primum ratione et notitia et tpe.

Ueritur ut sit verum quod substantia sit primum omnium accidentium tpe. videtur quod non. nam eterno nihil est prius tpe. sed aliquid accidentia sunt eterna sicut motus ex octavo philosophi. ergo tali accidente non est substantia prior tpe. **¶** Si sic ergo substantia precedit tempus tpe. prius est falsum. quod eest tempus ante tempus in infinito. contra philosophum. quod tempus est accidentis quoddam. **¶** Contra philosophum hic littera.

In ista questione primo excludam multiplicem opinionem. secundo dicam aliter ad questionem. **¶** Quantum ad primum eadem opinio cometa. quarto huius. cuius sententia stat in hoc quod si accidentis aduenit corpori postquam est corpus ut accidentis separabile. tunc est prius tpe omni tali accidente adueniente. si vero non est accidentis adueniens. sed inseparabile et semper sit cum eo. tunc substantia composita non precedit accidentis tpe. sed preceditur a materia sibi composita. **¶** Sed hoc arguitur. tunc. quod hec opinio non est ad mentem philosophi. tunc. quod iste est falsus. ex prima via arguitur nam philosophus supra eodem libro probat quod substantia est primum ens et quod sit primum ens. pura tpe. sed primum non est verum de materia. probat. non. substantia est primum quod predicatur simpliciter in quod. et quod alia sunt entia quod sunt taliter entis. sed neutrum est verum de materia. primum non. quod. 9. metha. dicitur quod materia predicatur denotative de materia et non in quod. 2. etiam non est verum de materia. nam accidentia non denotant entia quod materie. quod non sunt in materia ut in subiecto saltem accidentia perfecta. quod ergo dicitur de accidentibus inseparabilibus quod. s. materia precedit ea si est

de intentione philosophi. **¶** De eodem probat philosophus primam tpe et cognitionis et diffinitionis. sed materia non precedit cognitionem. quod est scibilis per analogiam ad formam ex primo philosophi corum. et quod actus est prior cognitione quam potentia. ex. 9. metha. materia autem est potentia respectu accidentis. sicut nec precedit diffinitionem. quod substantia composita cadit in diffinitionem accidentis. et non materia. nam septimo metha. dicitur quod accidentia copulata habent diffinitionem per primum substantiam. **¶** Ex secunda via arguitur sic. **¶** Si materia precedit accidentis tpe. aut hoc est verum de materia sed se aut ut est sub aliqua forma. non primo modo: quod ut sic non est sub tpe cum sit ignobilis et incorruptibilis. ex primo philosophi. nec 2. modo. quod ut sic aut est sub forma accidentali. et sic non est prior tpe. quod ut est sub forma non est prior forma. aut ut est sub forma sibi habili: et tunc habet propositum. quod substantia composita est prior. **¶** Si sic. sequitur quod sint accidentia que non procedunt ab aliqua substantia. s. accidentia propria corporum supercelestium. quod est philosophus probatio prius. quod in celo vel est materia vel non. si non ut dicit cometa. in de substantia orbis. tunc talia accidentia non procedunt. quod materia non precedit: nec potest dici quod procedant a substantia composita quod illa accidentia sunt inseparabilia. si autem sit ibi materia illa non procedit tpe substantia composita cum substantia celi sit ignobilis et eterna secundum philosophum. et per prius non precedit accidentia.

Alia est opinio que dicit quod substantia dupliciter consideratur. uno modo in quantum habet. et sic non precedit necessario accidentis tpe. alio modo in quantum substantia coiter. et sic est prior accidente tpe. probatur sic. nam illud quod veniit spiritus non repugnat generi nec alicui inferiori ratione generis. nam si habet alas veniit aui non repugnat aiali habere alas. nec alicui in quantum aial. sed aliquid substantia precedit tpe omne accidentis. s. prima causa. ergo substantie in quantum substantia non repugnat precedere omne accidentis tpe et duratorem. et per prius non repugnat alicui substantie in quantum substantia est. **¶** Contra istam opinionem sunt rationes probantes cometa. expositio non est ad mentem philosophi. 3. tunc. quod non sequitur. deus quod est simpliciter prior precedit. quod substantia que est posterior precedit. modo ut peccare sed prius. tunc. quod deus non est in aliquid genere ut ut ratione opinionis supponere in mihi. Item saltem deus non precedit tpe tps ut superius arguebat.

Alia est opinio que dicit quod pro philosopho est vera per se et falsa per accidens. et omnes propositioes iuveniunt a philosopho frequenter. vni. 6. phi. supponit philosophus quod in mobili sit accipere motum velociorem et tardiorum in infinito. et tunc in octavo dicit quod alius motus ita velox est quod nullus sit velocior. sicut motus primus. illa. non. propositio vera est per se. s. ratione motus in se accipiendo mouetia proportioabilia motui. est tunc falsa per accidens. ut. s. contrahit ad tale motum vel tale. sicut in proposito sube in quantum est de se non repugnat precedere omne accidentis tempore ex quo non dependet ab aliquo accidente: nam conceptus completus et quiditativus potest de substantia haberi circumscripto omni accidente. repugnat tamen alicui sube. sed hoc accidit. et ideo propositio philosophi est vera per se et falsa per accidens. **¶** Contra. quod si sic ergo conclusio demonstratio non est per se necessaria. prius est falsum ex primo poste. quod demonstratio est necessario et eorum tunc que sunt per se. probatio prius. quod necessarium est quod non contingit aliter se habere. ex. 5. metha. capitulo de necessario. sed per se substantia potest esse sine passione. que contingit aliter se habere quam passio insit substantia. **¶** Confirmatur. quod quod non sit illa accidentalis. non ex parte passionis. quod semper est subiecto. nec ex parte subiecti quod ipsum est causa necessaria passio nis. quod ergo est falsa per accidens illa propositio.

Quantum ad 2. dico tria. primum est quod quod substantia dicitur prior tpe non accipit hic tempus ut diffinitur 4. phi. nam primitas tpe est ipsi sube in quantum suba est. sed tempus non est mensura nisi motus et quietis et eorum que sunt in

q̄ determinet per aliquid posterius ente. Supponit etiā rō vt credo vñū falsum. s. q̄ bonū determinet obiectum appetitus q̄ sicut ens sub rōne entis est primum obiectū intellectū. ita r̄ voluntatis de quo alias.

Quantum ad 2^m p̄mo p̄mittā aliq̄s distinctōes 2° addā aliq̄s cōclusiones. ¶ De p̄mo sit ista p̄ma distinctio q̄ veritas ē duplex. q̄dā ē i rebus q̄dā i intellectu. ¶ Sc̄da distinctio sit ista. q̄ veritas i reb⁹ sumit̄ dupl^r. vno mō absolute sc̄d³ rē. alio mō. p̄ opationē ad intelligētē r̄ cognoscētē. p̄mo mō sumit̄ tripl^r. vno mō vt dicit absolute p̄formitatē p̄ducti ad p̄ducēs. ali^o determinate vt dicit p̄formitatē p̄ducti ad p̄ducēs fm̄ imutationē. 3° mō. vt supra istā imutationē addit adēq̄tionē. p̄m^o modus istoz̄ triū licet videri eē cois sc̄do r̄ tercio ide si nomē iponat̄ ad significādū q̄dūq̄ istoz̄ triū fm̄ p̄p̄riā rōem eēt eguocum. Sc̄d^o modus iuenit̄ i creatura q̄ imitat̄ exēplar diuinū vel creatū. q̄ illi a quo p̄ducit̄ assimilāt̄ aliquo mō Terti^o iuenit̄ i filio dei q̄ ē veritas in q̄ ē sūma similitudo ad p̄mū p̄ducēs s̄ Augu. hec ē p̄formitas cū adēq̄tōe. ¶ Sc̄do aut̄ mō p̄cipali. s. vt ē veritas i reb⁹ p̄ cōparationē ad intellectū dī res vera tripl^r. vno mō. in q̄tū est de se manifestatiua sui cuiuscūq̄ intellectui potētī manifestationē cognoscere. alio mō. q̄ ē assimilatiua intellectū sibi assimilabilis: puta mediāte actu vel aliq̄ sp̄e. q̄lis nō ē nisi intellect⁹ creat⁹. alio mō. q̄ sc̄a manifestatiōe vel assimilatiōe. res ē i intellectu sic cognitū i cognoscētē. ¶ Et ē sciēdū q̄ iste sc̄d^o ternari⁹ distiguit̄ a p̄mo. q̄ bitudo ad p̄ducētē r̄ ad intelligētē alia r̄ alia est. I3 q̄n̄q̄ idē sit intelligēs r̄ p̄ducēs. p̄nt. n. separari nā si p̄ impossibile d̄s eēt p̄ducēs alicui⁹ p̄ filis r̄ eq̄lis fm̄ imitationem r̄ nō eēt intelligēs. esset p̄m^o modus tripl^r sine sc̄do. sil̄ ecōuerso. si eēt ali⁹ d̄s intelligēs creaturas r̄ nō p̄ducēs. quō etiā distiguit̄ p̄tes vtriusq̄ snary iter se p̄z itueti. ¶ Tertia distinctio sit ista. q̄ veritas in intellectu ē duplex fm̄ ei⁹ duplicē opationē. q̄rū vtrāq̄ nat⁹ ē intellectus p̄formari obiecto vt mēsuratū mēsure ex quinto hui⁹. capitulo de ad aliqd. vna veritas dī icōplexa. alia cōplexa. ē at̄ iter istas veritates dīa vna. q̄ veritati icōplexa nō opponit̄ falsitas. s̄ ignorātia tñ. r̄ sic intelligit̄ illud f̄ty de aīa q̄ intellect⁹ circa q̄d qd ē sp̄ ē ver⁹. sic sc̄sus circa p̄p̄riū ob̄z. r̄ intelligēdū ē p̄cise circa p̄ceptū simpl^r simplicē q̄ circa cōceptū n̄ simpl^r simplicē I3 n̄ possit eē formal^r falsus. tñ pōt eē vtual^r falsus. ap̄ p̄bēdēdo aliqd̄ s̄ b̄ dēminatōe sibi in̄ pueniēte. vñ s̄ b̄ ca⁹ d̄ falso. dī. q̄ ē aliq̄ rō i se falsa n̄ solū de aliq̄ falsa. r̄ tñ ista rō i se falsa ē intelligibilis simpliciter app̄bēssione. I3 ipsa nō exp̄mat aliq̄d qd nisi forte qd nois. sc̄do aut̄ veritati. s. cōplexa opponit̄ ignorātia p̄uatiue r̄ falsitas dīe. q̄n̄. s. vniūtur q̄ in re nō sūt vnita. ¶ Sc̄da dīa est in mō eēndi veritatis in hac opatōe r̄ illa. licet. n. i vtrāq̄ opatōe intellect⁹ sit p̄p̄rie veritas p̄ma tñ nō est ibi obiectiue: s̄ formaliter. sc̄da aut̄ ē ibi formaliter r̄ obiectiue. neutra. n. ē in intellectu obiectiue nisi reflectēte se sup̄ actū suū cōparādo illū ad obiectū. q̄ reflexio. s. i cognoscēdo q̄ act⁹ talis ē filis vel dissilis obiecto. nō est nisi in incōpositōe r̄ diuisione. ¶ Ad cuius maiore euidētā est notādū q̄ veritas incōplexa est habitu do cōformitatis r̄ similitudinis actus simplicis ad obiectū simplex intelligibile. veritas aut̄ cōplexa ad obiectū cōplexū. veritas prima subiectiue r̄ formaliter est

in actu simplici. sc̄da vero i actu cōplexo q̄ ē cōpositio r̄ diuio. neutra aut̄ ē in intellectu obiectiue nisi i intellectu se reflectēte sup̄ actū suū: r̄ cōparāte ipsū ad obiectū. vtrū sit sibi filis r̄ p̄formis vel nō. r̄ tunc cognoscit istā cōformitatē r̄ similitudinē q̄ est formaliter ipsa veritas. hec aut̄ reflexio r̄ cōparatio nō est sine cōpositōe r̄ diuisione. quare sequitur q̄ in sola opatione complexa est veritas obiectiue.

Dubium tñ ē vtrū hec veritas r̄ illa sit relatio realis vel rōis. ¶ De veritate icōplexa dicēdū q̄ cū sit de tertio mō relatiuoz̄ q̄ sit realis ex parte opatōis. q̄ opatio ista eēntial^r depēdet ex obiecto vt mēsuratū ad mēsurā. sed ē rōnis ex pte obiecti tū. q̄ obiectū vt sic h̄z eē diminutū. nā eē cognitum vtrabit ab ente. tū. q̄ obiectū ē mēsurā q̄rē nō depēdet eēntial^r ab opatōe mēsurata. ¶ De veritate complexa dicēdū ē eodē mō. si ipsa sit illa cōformitas opatōis ad obiectū vt p̄dictuz̄ ē. si aut̄ vt qdā dnt̄ veritas cōplexa sit cōformitas iter partes obiecti. puta inter p̄dicatū r̄ subiectū tūc vtrūq̄ erit relatio rōis. q̄ extrema vt sic sūt entia rōis sup̄ quoz̄ bitudinē fūdat̄ ista p̄formitas q̄ est veritas formaliter. ¶ Si aut̄ detur vtrāq̄ opinio. r̄ndēdū est sicut patet ex predictis.

De sc̄do p̄cipali sit ista p̄ma cōclusio. veritas i intellectu sc̄d³ opatōez̄ cōplexa nō ē de cōsideratione metha. rō hui⁹ est. q̄ talis veritas vel est relatio realis vel solū rōis sc̄d³ duas opiniones. si ē realis pertinet ad cōsiderationē libri de aīa. vbi agit̄ de potētis aīe. ex nā. n. act⁹ intellect⁹ cognoscit̄ quō ē fūdamētū talis relatiōis. ¶ Si ē relatio rōis sc̄d³ aliā opinionem. tūc ptinet ad cōsiderationē logici. cui⁹ ē cōsiderare ver⁹ r̄ falsū. possibile r̄ impossibile. r̄ oēs alios modos cōpositionis sil̄ dicēdū ē de veritate icōplexa intellectu. ¶ 2° cōclusio sit ista. veritas in reb⁹ p̄mo mō sūpta. s. p̄ cōparationē ad p̄ducētē ptinet ad cōsiderationē metha. h̄c oīdo sic. illud reale verū qd nō cōtrabit ens ad q̄tum nec ad motū ptinet ad cōsiderationē metha. sed verū reale dictū isto mō ē h̄z. ergo r̄c. p̄batio minoris. q̄ vt p̄z ex p̄dictis tale ver⁹ inuenit̄ in diuinis vbi nec ē motus nec q̄ntitas. ¶ Tertia cōclusio sit ista. ver⁹ reale sūptū p̄ cōparationem ad cognoscentē p̄mo modo illoz̄ triū ptinet ad cōsiderationē metha. p̄batio hui⁹. nā tale ver⁹ conuertit̄ cū ente. ergo ptinet ad metha. sicut r̄ ens cū quo cōuertit̄. aīis p̄z. q̄ oē ens q̄ntū ē de se ē manifestatiuū sui cuiuscūq̄ intellectui potētī cognoscere ipsū. ¶ Quarta cōclusio sit ista. ver⁹ reale sūptū p̄ cōparationē ad cognoscētē 2° r̄ 3° mō. istoz̄ triū non ptinet ad cōsiderationē metha. ratio p̄ secundo modo est. q̄ tale verū non conuertit̄ cū ente. patet. nā cōtrabitur ad actum determinatū vt patet. ergo non pertinet ad metha. q̄ determinat de ente. ¶ R̄nsio p̄ tertio modo est q̄ tale ens est ver⁹ diminutū r̄ cōtractū ad ens logicū vnde oēs secūde itētōes de tali ente p̄dicāt̄. r̄ ideo p̄p̄rie vt sic excludit̄ a metha. q̄uertit̄ tñ cū ente aliq̄liter. q̄ logicus cōsiderat oia aliq̄liter vt metha. s̄ modus cōsideratiōis ē ali⁹. s. p̄ qd reale r̄ p̄ intētōne 2°. sic etiā ē quertibilitas entis simpl^r r̄ diminuti. q̄ neutrum altez̄ excedit i coitate. nā qcqd ē simpl^r ens pōt eē ens diminutū. q̄ren⁹ oē ens pōt eē cognitū aut̄ intellectū.

Ad argumenta in oppositū I3 p̄mū supponit falsū i minori vt patet

ex pmo articulo pot tñ rñderi ad oia sil q nullū est cōtra dicta. arguif. n. de vero reali mō pexposito. dictum aut pñpñse excludit a pñsideratōe metha. vep in itellectu cōplexo. qd ē in cōpositōe r diuisione. sicut expñ se p3 i lra ei. Cōtra. a quo nō excludit consideratio cause nec effectus. s3 illa veritas in itellectu ē effectus entitatis realis. iuxta illud i pñdicamētis in eo q res ē vel nō ē dñ oīo vera vel falsa. Cōtra. Rñdeo. maior ē vera de cā totali. nō sic ē in pposito. nā veritas triplex exclu sa oīno a metha. depēdet ab itellectu. ita q res ex se nō ē sufficiēs cā alicuius istaz. s3 ad illā regrat vt pbat auctoritas allegata: ita q li i eo nō dicit cām pñsā veri tatis i itellectu. s3 regrat itellectō cōponēs pñcatū cū subiecto. Cōtra. Et hec de sexto methaphisice.

¶ Nihil enim ipsorum est: nec secundum se aptum natum: nec separari possibile a substantia.

In circa libru3

septimū. ¶ Queritur Utz inherētia sit de eētia accñtis. videt q nō. nā eētia passi onis pñcognoscif i de mōstratōe cū sit me diū in demonstratōe vt dicit 2° poste. sed inherētia ei nō pñcognoscif sed cōcludit i demōstratōe. ergo in herētia nō ē de essen

tia passionis. ¶ Si sic. ergo dicēdo accñtis inherēs. puta albedo inherēs eēt nugatio. pñs ē falsū. ergo r añs. p batio pñe. qz addere aliqd ei de cui eētia ē ē nugatio Cōtra. qz si nō. ergo inherētia aliadifferēs ab accñte vel eēt sba vel accñtis. nō sba. p3 nec accñtis vt videt qz tūc inhereret. r sic ei eēt aliq inherētia differēs. r sic i i si nitū. Cōfirmat. qz scō3 boetiū accñtis eē ē in esse.

In ista qdē pmo pmittā aliquas distinctōes scō oñdā aliq3 clusiones. ¶ Quantū ad pri mū sit ista prima distinctio q cū hoc nomen accidens sit nomē concretū. pōt duplr sumi sicut qdlibet nomē concretū. vno mō p se significato nois q ē conceptus quē accñtis nāl r ipoztat q ē ipsa accñtalitas siue ipsa ac cidētia: qd videt sinono cū hoc qd dñ inherētia. alio mō pōt sumi p illo substrato qd denominat hoc cre tū accñtis. qd ē aliqd ens decē pñdicamētōz siue sit ab solutū siue respectiū. puta qñtitas vel qñlitas vel rela tio rē. Cōtra. distinctio sit ista. q inherētia ē duplex. s. ac tualis r aptitudinalis. actualis ē ipsa vñio accñtis exñ tis in ipso subiecto exñte vt qdā act° r pfectio. cū potē tiali pfectibili. Inherētia aut aptitudinalis ē ipa depē dētia siue eēntialis ordo accñtis scō3 suā qñtatem ad subiectū scō3 suā qñtate. differūt aut bic inherētia et illa. nā q ē actualis circūscribit a demōstratōe. demon stratio. n. abstrahit ab exñtia r pñtib° rē in qñtū existit. aliogn nō eēt necessarioz. 2° aut inherētia. s. aptitudina lis q ē passionis ad sba demōstrat. ex quo p3 q illa scō3 ē alia a prima. nā ista prima ē exñtia vel cōditio pprie exñtie. vñ prima nō spñst accñti. 2° vero sempñst siue subiecto exñte siue non exñte. ¶ Tertia distinctio sit

ista. q aliud ē aliqd eē de eētia alicuius. pura. a. r esse eēntialr vel realr idē ipsi. a. primū qdē ifert scō3: s3 nō ecōuerso. qz de eētia pñse ē illud qd icludif i cōceptu qñtatiuo. a. r iō ponit i rōe ei° qñtatiua nō vt additū sicut aial ē de eētia hois pōt aut aliqd esse idē realr r eēntialr alicui: licet sit extra ei° pceptū formalē r qñtatiuū. pura vñitas r veritas rē. q sūt passiones entis. bec. n. sūt extra pceptū formalē entis. r tñ nō dñt aliā rē ab ente. vt pbatū fuit qñto hui°. pma ē idētitas for malis. 2° ē idētitas realis r eēntialis.

Quantum ad 2° sit ista prima cōclusio neutra inherētia ē de eētia accñtis 2° mō. sūpti. s. accipiēdo accñtis p eo qd hoc noie denoiatur. r hoc siue sit accñtis absolutū siue respectiū. hāc oñdo. primo qñtū ad primā partē spāl r sic. nullus respect° ē de eētia absoluti. s3 vtraq3 inherētia est formalr re spect° ergo rē. ma. p3. qz alr oia eēnt formaliter ad ali qd. qd tanq3 icōueniēs cōcludit pñs 4°. hui°. Sopponē tes de veritate apparētū. ¶ Si. qñtū ad scō3 partē ar guif sic. qz sūdāmētū respect° ē aliqd pter respectū. qz nihil fundat seipsū. vñ scō3 Augu. li. de tri. oē qd relati ue dñ ē aliqd pter relationē. ergo inherētia nō ē de eētia accñtis. 2° mō sūpti in quo sūdāt. ¶ Si. qz si sic. ergo qñtitas qñlitas r relatio. r sic de alijs. nō erūt generalis sīma. pñs ē falsū. ergo r añs. pbatio pñe. qz inherētia vi det eē eiusdē rōis in qñtitate qñlitate r alijs accñtibus. ergo si est de esse viriusq3 pōt ab vtroq3 abstrahi cōce pt° cois dicit in qd de eis. inferior qdē cōceptu entis r supior eis. ois talis est cōcept° gñis. r ita qñtitas r qñlitas rē. nō erūt gñalissima. qz hñent aliqd supra se veni ens gen°. pma rō pbat p accñte absoluto. due alie pro vtroq3. Cōtra. conclusio sit ista. inherētia 2°. s. aptitudi nalis est idē realr vel eēntialr accñti 2° mō sūpto si ue sit absolutū siue respectiū. hanc oñdo sic: qz nulla aptitudo nālis alicui° distiguif realr ab illo ente cui° ē aptitudo: s3 inherētia aptitudinalis est qdā aptitudo nālis talis accñtis. ergo rē. ¶ Si. passiones entis dicte de inferiorib° nō dñt aliud realr ab ente i eis. s3 esse i se ens r esse inherens sūt qdā passiones entis dicte de infe riorib°. s. de sba r accñte. ergo nec eē i se ens dicit aliud a sba: nec eē inherēs aliud ab accñte. pbat minor qz eē i se r esse inherēs p eodē accipio sicut esse pri° r posteri°. pri° aut r posteri° diuidūt ens vt passiones. ¶ Tertia clusio sit ista. inherētia actualis nō est idē realiter ac cidēti 2° mō sūpto. qd est absolutū. nec pñs est de eētia ei°. hāc oñdo sic. ipossibile ē q idē realiter maneat r corrupat. alias esset r nō eēt simul. qd ē oppositū pri mo principio. s3 manēte r exñte accñte absoluto nō ma net inherētia actualis. ergo rē. minor p3 i sacramēto eu charestie. vbi accñtia sepata erūt sine inherētia actuali. alias si illa maneret: maneret sba panis. qd est falsuz. Cōtra istā tertiā cōclusionē spāl r instat multī pliciter. primo sic. illud quo accñtis ē formaliter ens est sibi realiter idē. s3 accñtis est formaliter ens p inherētia3 ad subiectū. ergo talis inherētia est sibi idē realr r eēntialr. pbatio mi. qz bic i lra dñ q accñtia sūt entia i eo q sūt taliter entis. ergo formalis rō entitatis i accñte est inherere realr entia. i. sube. Cōfirmat. qz qñto hui° dñ q ens dñ de sba r accñte. sicut sanū de fanitate i aiali r i vrina. s3 nihil formalr dicit sanū de vrina nisi hñtudi nē ad aial sanū. ergo nec ens dñt de accñte dicit aliqd

subiecto. tūc. n. magis pprie diceret scia eius q̄ de ip̄o.
 ¶ Tertia distinctio sit ista. q̄ scia p̄t distigui vel p̄vni-
 tate sp̄ei sp̄alissime: vel generis itermedy 7 p̄ping vel
 etiā generis remoti. sicut dictū fuit i q̄one p̄cedēti.

Quantum ad 2^m p̄ma d̄clusio sit ista. de ente p̄
 acc̄is p̄mo mō accipiēdo de quo p̄
 p̄rie nō p̄t eē scia p̄ se vna vnitare sp̄ei. hāc cōclusionē
 oñdo sic. vnius scibilis isto mō ē vna p̄ se cā. s̄z talis en-
 tis p̄ acc̄is nō p̄t eē vna cā p̄ se. r̄c. p̄batio minoris qz
 cū totū illud nō sit aliq̄d vniū ens. nō poterit esse p̄ se cā
 alicui vnius passionis. 7 ideo de tali nihil demonstra-
 nisi p̄ altez d̄ceptū quē icludit: 7 ideo illi d̄ceptū per se
 icsit tale demonstratū. non aut̄ toti cōposito nisi p̄ acc̄is.
 ergo scia vna sp̄e q̄ ē d̄clusionis demonstrate nō ē p̄ se ni-
 si de altero d̄ceptū i tali ente cōplexo. ¶ Sc̄da d̄clusio
 sit ista. de ente per accidens primo modo accipiēdo nō
 proprie sed cōmuniter. non potest esse scia vna vnitare
 sp̄ei per se. hoc apparet sil rōne: qz de tali nō p̄t accipi
 p̄p̄riū mediū ad ipsū demonstratū nisi p̄ d̄ceptū alteri-
 us: 7 ita nō scit nisi per acc̄is. ¶ Tertia cōclusio sit ista
 q̄ de ente per accidens primo mō accipiēdo pprie p̄t eē
 sciētia vna vnitare generis p̄ximi vel remoti. hāc oñ-
 do sic. vnius intelligibilis p̄les passiones cōtinētis p̄t
 eē sciētia vna vnitare generis p̄ximi vel remoti s̄z ens
 p̄ acc̄is. primo mō. ē h̄z. ergo r̄c. p̄batio minoris. nā ta-
 le ens ē aliquo mō vniū intelligibile vnico actu intelli-
 gēdi. nō tñ ita simplici 7 per se vno actu accipiēdi accipit
 h̄o albus sicut h̄o. tali ergo enti natus ē corrūdere habi-
 tus per se ex talibz actibus generat. s̄z ille habitus nō
 sit ita vnus sicut ille q̄ cēt alterius partis tñ tale qdē
 totū p̄t multas passiones icludere q̄s sil neutra pars
 per se icludit. nisi rōe alteri? partis vt dictū est supra.
 ergo habitus p̄p̄rius istius totius virtualiter inclinat
 ad oēs istas passiones sciendas de illo toto q̄re oēs iste
 sciētie virtualiter d̄tinētur in habitu q̄ ē p̄ se corrūdes
 enti per acc̄is: 7 ita h̄nt vnitare in genere p̄ximo. licet
 nō tātā sicut illi q̄ icludūtur in habitu corrūdēte vni
 cōceptū qd̄itatio. ¶ Dices q̄ linea visualis nō ē intel-
 ligibilis aliquo vno actu s̄z diuersis. ex q̄b? diuersi ha-
 bitus relinquūtur alter linee alter visualitatis. quozū
 vterqz virtualr inclinat ad speculādū illa de suo p̄prio
 obiecto: q̄ in illo obiecto virtualr icludūtur. vt sic si-
 cut nec vna scia ē de toto nisi per acc̄is. sic nec vn? ha-
 bitus virtualr icludit illas sciētias q̄ sūt de vna parte
 7 alia. ¶ Cōtra qz si sic dicat nō video q̄lis vnitas pos-
 sit assignari scie subalterne. vt musice vel perspective
 nisi vnitas aggregatōis. qd̄ videt̄ incōueniēs 7 p̄t ca-
 neri si via supraposita de scia vna genere teneat.

Ad primum in oppositū dicēdum q̄ ens per
 acc̄is p̄t vno mō accipi p̄ d̄-
 ceptū quē per se importat hoc qd̄ ē ens per acc̄is. alio mō
 p̄ illa re substrata cui inest 7 de q̄ d̄noiatue p̄dicat. 2°
 mō accipiēdo intelligēduz ē dictū Aristo. nō p̄mo mō.
 argumētū at̄ nō p̄cedit nisi p̄mo mō accipiēdo. exēplū
 a fili. si oñdat q̄ de infinito 7 de vacuo nō ē scia. hoc nō
 intelligit̄ de d̄ceptū ip̄ortato. nā de infinito 7 de vacuo
 multa demonstrat Aristo. 3° 7 4° p̄bisi. s̄z intelligi p̄t de
 illo substrato qd̄ intelligit̄ denoiari a tali d̄ceptū. ¶ Ad
 2^m p̄z ex solutōe qd̄is quō de ente p̄ acc̄is p̄mo mō p̄t
 esse scia eo mō q̄ ibi expositū ē. 7 alr neq̄qz auctas Ari.
 ad p̄positū facit nā intelligit̄ s̄z p̄mā 7 sc̄daz d̄clusionē.

¶ Qd̄ aut̄ sciētia nō ē acc̄is palā: sciētia nāqz ois:
 aut est ei? qd̄ semper: aut ei? qd̄ sc̄daz magis. r̄c.

Veritur

Utrum possit eē scia de
 ente per acc̄is 2° mō. di-
 cto. videt̄ q̄ sic. nā de quocūqz p̄t eē de
 mōstratio 7 scia. qz demonstratio facit sci
 re. ex primo poste. s̄z de ente per acc̄is.
 sc̄do mō. demonstrat Aristo. hic aliq̄ si-
 cut p̄z. ergo r̄c. ¶ P̄. qd̄ h̄z cāz determinatā p̄t per illā
 sciri s̄z ens per acc̄is sc̄do mō. ē h̄z ergo r̄c. p̄batio mi-
 noris qz sc̄daz p̄h̄z hic in l̄ra tale ens per acc̄is puenit a
 cā nāli q̄ ē vt in plib? 7 nō a cā q̄ est ad vtrūlibet. sed cā
 nālis. ē determinata cū p̄ducatur ex necessitate. 7 p̄ hoc
 distinguit̄ a voluntate. ergo ens per acc̄is h̄z cāz deter-
 minatā. ¶ P̄. qd̄qz venit a cā inuariabili ē necessariū.
 7 per d̄ns scibile. sed ens per acc̄is ē h̄z. ergo r̄c. maior
 p̄bat. qz nō v̄ effect? q̄nqz euenire 7 q̄nqz nō nisi qz cā
 q̄nqz se h̄z sic vel alr ad ipsū qd̄ nō videt̄ posse eē sine
 mutabilitate cause. si ergo cā sit imutabilis. 7 effectus
 erit imutabilis 7 necessarius. 7 per d̄ns scibile. p̄batio
 mi. qz a primo ente puenit q̄libet effect? posituus 7 p̄
 d̄ns ens per acc̄is licet respectu ei? nō sit ens per acci-
 dēs. primū aut̄ ens ē imutabile ex octauo p̄bisi. ¶ Con-
 tra. Aristo. hic in littera.

In ista q̄one primo p̄mittā aliq̄s distinctōes. sc̄do
 oñdā aliq̄s cōclusiones. ¶ Quātū ad p̄i-
 mū supponēdo tres distinctōes positas i p̄cedēti q̄one.
 Sit ista 4ª distinctio. scia p̄t duplr accipi. vno mō. pro
 habitu d̄clusionis. put. s̄ ē notitia habita per cāz neces-
 sariā. alio mō accipit̄ p̄ quacūqz determinata notitia
 p̄ cāz p̄ se licet nō necessariā. ¶ Quinta distinctio sit ista.
 q̄ aliq̄d p̄t sciri duplr vel absolute vel reduplicatiue.

Quantum ad 2^m sit ista prima cōclusio. de en-
 te per acc̄is sc̄do mō accepto. i. re-
 duplicatiue. s̄. inq̄tū ens per acc̄is. nō p̄t eē scia. hoc
 apparet per rōez Aristo. qz oē illud de quo ē scia ē sem-
 per vel vt frequēter. s̄z ens per acc̄is inq̄tū per acc̄is
 nō ē h̄z ergo r̄c. maior p̄z. qz ens per acc̄is 2° mō. d̄r in
 cōparatione ad aliā cāz p̄ter cui? intētionē euenit q̄n-
 qz. nō tñ sēper nec frequēter: 7 iō vt sic tale ens per ac-
 cidēs nō ē scibile. ¶ Sc̄da cōclusio sit ista. de ente per
 acc̄is sc̄do mō non reduplicatiue sūpto sed absolute
 p̄t eē scia. hāc oñdo sic. oē illud qd̄ h̄z cāz determina-
 tā a q̄ euenit sēper vel frequēter ē scibile per illā cām.
 sed ens per acc̄is sc̄do mō. nō inq̄tū ens per acc̄is. sed
 absolute sūptū est huiusmodi. ergo r̄c. p̄batio minoris.
 licet. n. ex cōparatōe solis ad zodiacū nō possit sciri qz
 pluuiat sub cane. qz sic nō hētur cā pluuię. tñ ex cōpara-
 tione alteri? planete ad solē vel ad aliū planetā vel ad
 stellas fixas vel respectu lune sic eleuate i cōparatio-
 ne mltroz sil. p̄nt sciri bec q̄ sūt d̄currētia 7 sūt cāe plu-
 uie vt i plib?. 7 sic generalr in alijs. nullū. n. est ens per
 accidēs respectu alicui? qd̄ nō sit per se effect? respectu
 alicuius alterius vel alioz d̄currētū.

Ad primū in oppositū responsū fuit i p̄cedēti
 q̄one distiguēdo de ente per accidēs
 sc̄daz qz p̄t accipi pro cōceptū quē ip̄ortat hoc qd̄ ē ens
 per accidēs vel p̄ re substrata de qua ille cōceptus de-
 noiatiue p̄dicat. sc̄do mō. nō est scia de ente per acc̄is.
 inq̄tū per accidēs. sed p̄t eē primo mō de ente per ac-
 cidēs. ergo sc̄do modo. qd̄ est ens casuale 7 fortuitum

Aligud hic demonstrat ab Aristo. per rōez casualis scie-
tur de illo ceptu ipotato. ¶ Ad 2^m dico qd mi. ē falsa.
ad pbationē dicēdū qd licet tale ens pueniat a cā nāli
tū qz euenit pter ei⁹ itētionē iō talis cā nō ē determina-
ta nec vt in plib⁹ respectu talis effect⁹. licet sit determi-
nata vt frequēter respectu effectus ppriū quem itēdit.
¶ Ad 3^m dicēdū qd ma. ē vera de cā p̄ma. mi. vero de
cā remota. ideo argumētū nō cludit qz equiuocat.
Sed cōtra. qz ma. est vera de cā remota qd p̄bo sic. nā
si p̄ma cā necessario cāt mediate. a. necessario mouet
ipsū. a. r. a. necessario motū necessario mouet. b. r. sic vt
qz ad p̄mā cāz cū posterior nunq̄ moueat nisi mota
a p̄iori. Si ergo sola p̄ma cā p̄cedat mouēs necessa-
rio. seq̄ qd oēs necessario mouebunt. r. sic stabit argu-
mētū. ¶ Aliter ergo dicēdū qd ma. est falsa ad pbatōez
dico qd cā volūtaria sine sui mutatōe pōt alr se h̄re ad
effectū p̄ solā mutatōē alteri⁹ a quo effect⁹ depēdet
ita qd solū ex parte effect⁹ sit mutatio. agēs aut volūta-
riū p̄ volūtate antiq̄ ē cā effectus noui. exēplū si volo
nūc me sedere cras. tali volūtate ex nte vniformi sede-
bo cras. ita qd ē effect⁹ nou⁹ a volūtate antiq̄ non mu-
tata. sic dicēdū ē de p̄mo ente qd ipsū volūtate antiqua
r. eterna vult qd vult. ita qd ab ei⁹ volūtate imutabi-
li eueniunt effectus noui quotidie. Aristo. ad oppositū
itellexit scdm p̄mā conclusionē.

¶ Qm̄ aut cōplexio: r. diuisio ē in mēte r. nō i rebus:
qd aut ita ens aliter ens a pprijs. r.

Meritur Utrū ens veyz debeat
separari a p̄sideratiōe
metha. videt qd nō. nā metha. ē scia et
coissima. ergo maxime videt eē circa
p̄mū obiectū scibile r. intelligibile. sed
p̄mū obiectū scibile r. intelligibile v̄r eē
veyz. ergo rē. minor p̄z. qz nō v̄r aligud
posse poni nisi veyz qd pueniat oib⁹ intelligibilib⁹ si sit
distinctū obiectū p̄ obiecta aliaz potētiar. ¶ Confir-
maf. qz scdo hui⁹ d̄r qd vocari p̄bi. veritatis sciaz recte
se h̄z. r. loq̄tur ibi de metha. ergo ipa erit de vero. ¶ P̄.
vnū qd qz sicut se h̄z ad esse sic se h̄z ad veritatē ex scdo
hui⁹. ergo verū p̄uertit cū ente. sed metha. est de ente.
ergo r. de vero. ¶ P̄. si veyz excludit a p̄sideratiōe me-
tha. hoc nō ē vt videt nisi qz dicit aligud diminutū. sed
hoc ē falsū. nā qd diminiūt de p̄fectōe entis non attri-
buūt p̄mo enti. vt p̄z de cāto r. finito r. h̄s. sed veyz at-
tribuitur deo i sūmo. v̄n d̄r scdo hui⁹ qd p̄incipia sēpi-
ternoz necesse ē sp̄ eē verissima. ergo veyz nō debet ex-
cludi a p̄sideratiōe metha. ¶ Cōtra. p̄hs hic in l̄ra.

In ista qdē primo p̄tractabo opinionē vnā. scdo
m̄debo aliter ad qdēz. ¶ Quātū ad p̄mū
ē vna opinio qd ponit duo. p̄mū ē qd veyz ē p̄mū obm
Intellect⁹. qd p̄bat sic. obz potētie p̄p̄riū dētmiaf ad po-
tētiā cui⁹ est obm. sed veyz ē h̄s respectu intellect⁹. qd veyz
ē obiectū p̄mū intellect⁹. maior p̄z. qz obiectū appeti-
tus vt bonū determinat ens ad appetitū. ergo a sili vi-
det in alijs potētys. puta de intellectu qd obiectū itel-
lect⁹ determinat ens ad intellectū. minor declaraf qz
p̄ter ens nō videtur aliud determinās ipsū ad intellectū
nisi veyz qz ens vt ens de se ē idifferēs ad scibile r. itel-
ligibile. ¶ Scdz dictū ē qd ens veyz nō ē de p̄sideratiōe
metha. qd p̄bat vno dicto sic. nullū distrabēs r. dimi-
nutū ē de p̄sideratiōe metha. cū metha. sit maxima sci-

entia. sed ens veyz ē huiusmodi. ergo rē. p̄batio mino-
ris. qz cū intellect⁹ rēdat in obiectū inq̄tū in intellectu
ē: seq̄tur qd veyz cū sit obiectū intellect⁹ dicit rōez entis
in intellectu: r. iō rōem entis diminuti r. distracti. nā esse
intellectu diminiūt ab ente r. abstrabit. ¶ Cōtra p̄mū
dictū arguit sic. p̄mū obiectū potētie scdz suā rōez for-
malē ē p̄rius simplr ipsa potētia vel saltē actu potētie:
sed veyz cū scdz te dicat rōez entis i intellectu nō ē nālr
p̄rius ipso actu. nā nō contingit cognoscere seu intelli-
gere rōez entis i intellectu vt cogniti. nisi itelligēdo ac-
tū itelligēdi p̄ quē sic ē in intellectu. ergo ens veyz scdz
te nō est p̄mū obiectū intellectus. ¶ P̄. illud nō est
p̄mū obiectū intellect⁹ qd nō intelligit actu directo
sed reflexo t̄m. sed veyz scdz te est huiusmodi. ergo rē.
maior p̄z. qz act⁹ direct⁹ procedit nālr actū reflexū. cū
ergo i quolibet actu inueniat formalis rō obiecti. ipos-
sibile ē illud qd cognoscit t̄m actu reflexo eē p̄imum
obiectū potētie. minor p̄z. qz scdz te verū itelligit sicut
rō itelligibilis qd h̄z itelligi plusq̄ obiectum. puta lapis
fuerit intellect⁹ reflectēdo supra rōez obiecti. ¶ P̄. etiā
d̄r cōtra scdz. impossibile ē obiectū habitus excedere ob-
iectū potētie cui⁹ ē h̄r. sed obiectū metha. ē ens. ergo
cū rō entis sit p̄ior rōe veri ipossibile ē qd veyz sit p̄mū
obiectū intellect⁹ aliogn aligud eēt subiectus metha. qd
nō h̄z rōez itelligibilis inq̄tū tale. ¶ P̄. illud qd scdz p̄
p̄riā rōez pōt itelligi nō inq̄tū icludit aliud ita est p̄ se
itelligibile sicut illud aliud. r. per p̄ns eque erit p̄mū
obiectū intellect⁹. sed bonū inq̄tū distiguit cōtra verū
r. vt nō icludit ei⁹ rōez. ita est per se itelligibile scdz suā
ppriā rōez. sic ecōuerso veyz inq̄tū veyz nō icludit bo-
nū. ergo bonū eque erit p̄mū obiectū intellect⁹ sicut ve-
rū. qd est d̄r r. cōtra veritatē. qz tūc vni⁹ potētie eēt
duo obiecta p̄ma. p̄batio mi. tū qz intellectus itelligēs
d̄ras boni inq̄tū bonū r. veri inq̄tū veyz cognoscit cā
p̄fecte ex vtraq̄ parte. ergo etiā cognoscit extrema. cū
hec d̄ra nō conueniat bono nisi scdm ppriā rōem r. vt
differt a vero. tū. qz si nō itelligeret bonū nec aliquid
aliud nisi vt icluderet veyz: seq̄tur qd nec bonū nec qd
tas relitelligeret nisi p̄ acc̄ns. cū p̄ acc̄ns icludit verū.
Et ita itelligit p̄ acc̄ns r. nō simplr. sicut corusc⁹ nō co-
gnoscit simplr si cognoscit inq̄tū veniēs. ¶ Propter
istas rōes p̄cedēdū ē. qd p̄mū obiectū intellect⁹ nō pōt eē
aligud nisi formaliter vel saltē realr r. eēntialr icludat i
quocūq̄ per se itelligibili. sicut obiectū visus nō ē nisi
qd eēntialr icludit i quolibet p̄ se visibili. pura lux vel
color. cū autē vnū qd qz ens sit p̄ se itelligibile. r. nihil
possit i quocūq̄ ente sic icludi nisi ens. seq̄tur qd p̄mū
obiectū intellect⁹ ē ens. v̄n Aui. primo metha. capitulo
qnto. dicit qd ens p̄ma imp̄ssione iprimif i aia. oēs at
i rōes trāscēdētes qd sūt passiones entis. puta veyz. bo-
nū rē. sūt posteriores p̄mo obiecto: r. q̄libet eaz ē eā p̄
se itelligibilis. nec vna h̄t magis rōez obiecti intellect⁹
q̄z alia. ¶ Improbatio secūdi dicti p̄z ex iprobatiōe p̄i-
mi. qz ex eo seq̄ qz supponit illud. ¶ Nec rō p̄ p̄mo
dicto cogit. nā sicut fuit dictū i p̄mo libro. potētiar aie
qdā sūt dispare: r. taliū sūt obiecta simplr diuersa. qdā
sūt subordinate quēadmodū se h̄nt oēs potētie sc̄siti-
ue respectu intellect⁹ r. taliū sūt silr obiecta subordina-
ta. vt sic potētia ē sub potētia: ita obiectū sub obiecto.
obiectū ergo intellect⁹ ē coissimū r. abstractissimū r. ista
abstractio r. coitas ē determinatio talis obiecti. nec oz

subiectū. Ex his dictis cōcluduntur tres cōclusiones.
 ¶ Prima est. qđ quid ē est idē cū subiecto eo cui⁹ est in
 substātys. qđ patet per p̄m ex his dictis. nā qđ quid ē
 nō est nisi eoz que habēt p̄dicata i qđ et talia. vt dicūt
 sube species. ¶ Secūda cōclusio ē. qđ in dictis per acc̄s
 qđ quid ē nō est idē cū eo cui⁹ est. qđ probat̄ per argum̄
 tū p̄hi. qđ si sic. qđ quid est hoīs albi esset idē cū hoīe. qđ
 hō alb⁹ nō subycit̄ nisi rōne alteri⁹ partis qđ ē substātia
 ¶ Tertia cōclusio ē. qđ particularia nō habēt qđ qđ est
 idē sibi. qđ sic p̄z. qđ singularia nō habēt p̄dicata i qđ
 nisi p̄dicata speciei. ideo nō habēt qđ quid est p̄p̄ri
 um: sed solū habēt quid speciei. qđ tamē icludūt aliqd i
 se qđ ē extra rōne speciei. ideo nō sūt idē cū qđ qđ ē
 speciei. nec habēt aliud qđ qđ est. ¶ Contra istā op̄nto
 nē. et p̄rio p̄tra illa dicta arḡ sic. qđ nihil ē formal̄ ens
 nisi suū qđ quid est sibi ist̄. si ergo qđ quid ē est ex p̄e
 dicatis in quid collectū secūdu rōne: nihil esset for
 maliter ens nisi per cōsiderationē intellect⁹ qui facit p̄
 dicata in quid. qđ ē incōueniēs. qđ tunc nullū esset ens
 reale s̄z rōnis tātū. maior patz in qnto ca⁹ vbi d̄r. qđ cui
 nō est bono esse nō est bonū. 7 s̄lr cui nō est ens forma
 liter nō est ens. ¶ Prefea. hic i littera dicit̄. qđ singulū
 enī nō aliud videt̄ a sumet suba. 7 qđ quid erat esse d̄r
 singula suba. si ergo qđ qđ ē esset substātia secūdu rati
 onē vt ipsi dicūt: singulū esset ens ratiōis. 7 nullū esset
 ens reale. ¶ Prefea. veritas i intellectu cōponētis ori
 tur 7 catur ex re extra. scz qđ aliq̄ sūt cōposita in re sic
 ibi cōcipiuntur. ita qđ nāliter p̄rior ē idētitas in re qđ i in
 intellectu. si ergo hō et qđ quid ē hoīs secūdu rōne sūt
 idē: seqtur qđ hō ante qđ cōsideret̄ ab intellectu sit idem
 qđitati sue. p̄ter oēm intellectū. Un̄ videt̄ dicēdu qđ
 qđ qđ est ē idē qđ res: nec depēdet a p̄dicat̄ in qđ nec
 ab intellectu. s̄z est idē sine oī intellectu. ¶ Ad auctorita
 tē p̄hi qđ adducitur dicēdu. qđ ibi loq̄tur logice. vt ipse
 met dicit. vñ cū accipiūt pro se illā litterā. i qđ igit̄ nō ie
 rit rōne ipsū dicēte ipsū. hic ratio enī qđ qđ erat sin
 gulis. accipit̄ ibi qđ qđ erat esse genit̄e. et nō noiatiē.
 ad denotādū qđ accipit̄ qđ qđ erat esse logice. vt ē qđ
 dā collectū ex p̄dicat̄ in qđ et per se p̄rio mō. 7 hec ē
 ratio ei⁹. ¶ P̄ria cōclusio eoz 7 secūda cōcedat̄. qđ sūt
 p̄hi. licet ratio eoz pro secūda cōclōne peccet sc̄z acci
 dēs. vt dictū fuit in sentētia do litterā. ¶ Sed p̄tra ter
 tiā cōclōne arḡ sic. nā qđ qđ est ē idē cū eo cui⁹ est.
 est autē substātys idē etiā secūdu te. s̄z p̄ria substātia ē
 maxie suba 7 maxie ens. qđ p̄ria suba qđ est singularis ma
 xime habet qđ qđ est. 7 p̄ cōsequēs ē idē suo qđ quid est.
 ¶ Illud qđ singulare addit ad speciez quicqđ sit. aut
 facit vnū p se cū natura speciei. aut nō. si n̄: tūc cū illud
 additū sit de essētia p̄ie sube: seq̄t qđ p̄ria suba est ens
 p̄ acc̄s. et per cōsequēs nō gnabit̄ neq̄ corūpetur p
 se. qđ est falsū. vt p̄z ex p̄rio hui⁹ in prologo. qđ oēs ḡna
 tiones p se sūt circa singularia. Si vero facit vnū p se.
 ergo totū illud ē idē sibi vere. 7 p̄t habere p̄p̄riū qđ
 quid est. licet icludat aliud a natura speciei.

Quantū ad 2^m p̄rio premittā aliq̄s distinctōes.
 2° oñdā aliq̄s cōclusiōes. ¶ De p̄rio sit
 ista p̄ria distinctio. idē qđ qđ cōcipit̄ cōfufe. qđ qđ disticte
 p̄rio mō significat̄ per nomē. 2° mō significat̄ per diffi
 nitōne. 7 sic p̄rio mō dicit̄ illud cui⁹ est qđ qđ est. 2° mō
 dicit̄ quid. vnde qđ qđ est 7 illud cui⁹ est nihil differūt
 nisi in diuerso mō cōcipiēdi idēz. ¶ Secūda distinctio

Et ista. sicut forma p̄t sumi dupl̄: ita 7 materia. nam
 materia 7 forma opponūtur relatiē. ex 2° p̄hicoz. 7 qđ
 modis d̄r vnū oppositōz tot modis 7 reliquū. ex p̄tho
 p̄icoz. Forma aut̄ sumit̄ dupl̄. vel p̄ forma p̄tis. vl̄ p̄
 forma toti⁹. exēplū p̄mi. aia hoīs. ex^m sc̄di. qđitas hoīs
 qđ est hūanitas. S̄lr materia d̄r vno: qđ corūdz forme
 part̄. 7 sic mā ē pars essēntialis cōpositi. qđ cōstituit cum
 forma vnū ens p se d̄ ḡne sube. Alio mō dicit̄ mā que
 corūdet forme toti⁹ 7 trahēs qđitatē ad esse B. 7 h̄ ē p̄
 p̄rietatis ididualis qđ cū ip̄a qđitate specificā cōstituit ip̄z
 ididūū sp̄ei vnū ens p se. d̄ qđ mā dictū fuit. 5° hui⁹. ca⁹
 de vno. ¶ Tertia distinctio ē. qđ eoz qđ sūt: qđā sūt entia
 p se. qđā per acc̄s. exēplū p̄mi. decez ḡna. 7 oēs sp̄es
 oīm genēz. 7 oia ididua qđ sūt per se in ḡne. que scz non
 icludūt res diuersoz ḡm. exēplū sc̄di. oia aggregata
 ex reb⁹ diuersoz p̄dicamentoz siue diuersis noib⁹. vt
 hō albus. siue vno noie vt albu noie. nā albu cū sit cō
 cretū acc̄t̄ icludit diuersas res. scz substātia 7 acc̄s.
 ¶ Quarta distinctio sit ista. qđā habēt qđ qđ ē p̄rio et p
 se. vt hō 7 q̄libet sp̄es cōposita vl̄is. nāz sp̄es d̄r habere
 qđ qđ ē p̄rio 7 p se. ex B qđ qđitas p̄ nihil aliud aduenit
 eis. s̄z aliq̄s scz ididuis p̄ ipsas 7 ueit. hoc ei ē habere ali
 qđ p̄rio. ex p̄rio poste. qđā at̄ h̄nt qđ qđ ē p se: s̄z nō p̄rio
 vt hic hō singularis abstrahēs ab ex̄tia 7 tēpore. 7 tale i
 didūū ē per se i ḡne. qđ si icludit res diuersoz generūz.
 tale aut̄ ididūū h̄z qđ qđ ē p se. qđ nihil icludit tollens
 vnitatē p se ent̄. tñ qđ qđitatē habz per aliud. scz p sp̄ez
 quā participat. iō nō p̄rio habz qđ qđ ē. qđā tñ h̄nt qđ
 quid est. nec p̄rio nec per se: s̄z per acc̄s. vt hic hō ex̄tis
 et ens i tēpore. nā tale ididūū icludit aliqđ acc̄s ex̄ ra
 tionē qđitat̄. puta ex̄tia 7 esse i tēpore. 7 alias cōdōes
 materiales qđ tollūt per se vnitatē entis. vlt̄er⁹ si hō al
 bus habeat aliq̄liter qđ qđ est habet ipsū maḡ p acci
 dēs qđ hic hō ex̄tis. nā hō alb⁹ est maḡ ens p acc̄s
 qđ hic hō ex̄tis. qđ icludit existētia. et si accipiat̄ hic hō
 alb⁹ ex̄tis adhuc addit aliud accidēs. puta albedinem
 si etiā hō alb⁹ accipiat̄ vt abstrahit ab existētia: adhuc
 ē magis ens per acc̄s qđ hic hō ex̄tis. qđ albedo ē p̄p̄e
 et vere acc̄s. existētia autē nō est p̄p̄e acc̄s existētie
 nisi put acc̄s alicui dicit̄ large quicqđ formaliter nō
 est idēz illi. ergo homo albus magis habet qđ quid est
 per accidēs: qđ hic homo existens.

De sc̄do sit ista p̄ria conclusio. ¶ In dictis per se
 est idē qđ quid est cū eo cuius est. Nec p̄batur.
 ex argumētis p̄hi. tū quia singulū non videt̄ aliud qđ
 sumet substātia. sed qđ quid est est substātia cuiuscū
 qđ extēdēdo substātia ad omne gen⁹ entū. vt sumit̄ p̄
 essentia cuiuslibet rei. tū quia aliter nulla res esset sci
 bilis: tū quia nulla res esset formaliter ens. vnde scire
 perfecte rē est scire suū qđ quid est. nec aliquid est ens
 formaliter: nisi quia sibi iest qđ quid est. vt patet i tex
 tu. ¶ Prefea. sit. b. qđ quid ē ip̄sus. a. tūc sic. vel. b. iclu
 dit p̄cise idē qđ. a. vel icludit plus vel min⁹ qđ. a. si idē
 p̄cise. habet p̄positū. si min⁹. ergo n̄ ē p̄p̄riū qđ qđ ē.
 nā diffinitio est termin⁹ rei. termin⁹ autē est intra quē
 icluditur tota res et nihil est extra. ex quinto capitu
 lo de termino. si icludit plus. abyciatur ipsū additūz
 ab ip̄so. b. et tunc quod remanet est ipsū qđ quid est ip
 sus. a. nihil icludens plus qđ. a. et sic habetur p̄posi
 tum. ¶ Secūda cōclō sit ista. in dictis per accidēs nō
 est idē qđ quid est cū eo cuius est. Vāc oñdo sic. qđ nō

habet quod quid est non est idem cum eo, sed ens per accidens non habet quod quid est propter duplex significare, ut dicitur fuit, g. 2c.

Ad primum in oppositum dicitur quod carnis est se accipit per gradum, et caro pro carne habente materia individualis quod est particulare, vult ergo philosophus quod ipsum quod quid est carnis in specie non est idem per se et primo individuali, sic nec individuali habet per se et primo quod quid est: est tamen sibi idem per se non primo, sic etiam habet quod quid est non primo, ex quarta distinctione. Similiter dicitur de magnitudine et magnitudinis esse, hoc est verum est regulariter et vult quod eo modo quo res habet quod quid est: habet ipsum idem sibi, si per se primo: per se primo, si per se non primo: per se non primo, si secundum quod et per accidens: secundum quid et per accidens, singulum enim non videtur aliud a summe substantia, et quod quid erat esse dicitur singuli substantia, secundum philosophum hic in littera. Aliter dicitur quod quod quid est speciei non est idem cum singulari, quod singulare aliquid addit super speciem, scilicet materia individualis, in singulari est idem cum suo primo quod quid est. Ad 2^m dicitur, quod philosophus accipit materia quod est proprietas individualis, quoniam dicitur quod in proprie cum materia non est idem quod quid est: cum eo cuius est, et sic concedo quod in talibus non sit idem per se primo modo preposito, et tunc minor rationis non sumitur sub maiori, sed equocat de materia, ut patet, et sic nihil mali sequitur. Ad tertium concedo consequens, si illud cuius est generabile et corruptibile, quod quoniam fortiter generatur per se generatur suum quod quid est, tamen quod quid est hoc ut hoc est species: non generatur per se, sic nec ipsa species, et hec est intentio philosophi ut in sequenti capitulo, ubi dicitur contra platonem quod non generatur deus esse secundum quod huius, sed in particulari.

Quodam enim et illic eadem et ex spermate sunt et sine spermate. Textu dicitur, 23.

Veritur Utrum generata per putrefactionem sine spermate, et generata per propagationem cum spermate: distinguatur specie in natura. Videtur quod sic, nam alterius materie est altera forma, alioquin non esset forma propria huius materie, et tunc quodlibet ex quolibet generaretur, sed altera est materia sic generatur, quod propagata generatur ex spermate, putrefacta autem non, sed aliquo corpore putrefacto, ergo habet alias formas, et per consequens specie distinguuntur. Sed generata a natura et a casu non sunt eiusdem speciei, alias hoc ut videtur possunt generari ex spermate affini, et ex infinitis materiis, sed propagata sunt generata a natura, putrefacta a casu, ut dicitur hic in septimo, ergo 2c. Contra philosophum septimo metaphysice qui dicit, quod eadem sunt que fiunt ex spermate et sine spermate.

Unde Una est opinio Avicene ut sibi imponit dicitur in octavo philosophorum, comento, 46° quod omnia que generantur ex semine eadem specie possunt per putrefactionem sine semine generari, quod opinio contra non tenet, quod tunc animalia perfecta, puta homo equus et huiusmodi possunt per putrefactionem generari, sine propagatione, quod est absurdum, et de hoc

Alia est opinio in extremo que est contra Avicenam, comento, 46° quod eadem secundum speciem non generantur ex spermate et sine spermate. Cuius probatio est, quod unum nature unum debet esse modus concipiendi, que ergo habet diversos modos concipiendi sunt alterius nature, et per consequens alterius speciei, sed propagata et putrefacta sunt hoc, ergo 2c, maiore ipse probat per rationes positas in pede. Sed contra illam opinionem arguitur per Avicenam

tertio de trinitate, capitulo, 9° dicitur oppositum, Cuius ratio est ibidem, quod generatum per putrefactionem propagatum aliter propagatum, et tunc sunt uniuoca generans et generatum a se, ergo propagata et generata per putrefactionem sunt uniuoca et eiusdem speciei, ans patet in apibus, et in muribus, et hoc, et euidenter patet de plantis, quod plantae equivoce generantur, id est non de semine, postea produciunt semine uniuoce ex quo generantur alie plantae eiusdem speciei. Preterea, ipse dicitur generare unde dicit sibi alibi contradicere, nam 2° de celo et mundo, comento, 14, concedit quod in accidentibus non est semper generatio ab uniuoco, et ponit exemplum de calore, nam calor generatur equivoce ex motu et concursu radiorum, generatur etiam uniuoce a calore in substantiis. Dicit etiam 2° celi et mundi, comento, 11° quod exitus ignis a lapide non est de causa translationis, sed de causa alterationis, hoc est, non generatur per translationem: sed per alterationem, generatur etiam ignis per motum localem, ut ipse dicit 2° metaphysice, comento, 36, et patet primo metaphysice, de generatione impressionum ignitarum, sed omnia predicta generata equivoce sunt eiusdem speciei cum generatis uniuoce, ergo 2c, probatio assumpti, quia habet easdem operationes et circa eadem obiecta ab eisdem etiam conservantur et ab eisdem corrumpuntur, eosdemque motus habet siue quantum ad sursum, siue quantum ad deorsum, siue quantum ad motum progressivum, et eadem habet organa motus progressivi, ex unitate autem motus concludit philosophus primo de celo et mundo unitatem nature, et idem comento, comento quarto dicit, quod motus unum non provenit nisi ex unitate nature. Confirmatur, quod ut dicitur primo de anima, membra leonis non differunt a membris cervini: nisi quod anima differt ab anima, et aliquid sic et sic generata habet membra eiusdem speciei, patet de muribus, et apibus, et huiusmodi, ergo habet animam eiusdem speciei, et per consequens eandem naturam, et generaliter quecumque potest concludere unitatem specificam siue supra ex actibus siue operationibus concludunt propositum de unitate specifica sic et sic generatorum. Sed sibi contradicit magister suus Aristoteles, hic in septimo, et patet inferius ubi vult, quod sic aliquid sunt ab arte et a casu, quando scilicet principium est in materia siue arte quod esset principium motus factionis si idem fieret ab arte, ita vult quod quedam natura fiat a natura et a casu, quedam non, ibidem vult comento, quod illa potest generari sine semine, et per consequens secundum ipsum equivoce, in quorum materia potest induci virtute celesti aliquid virtus similis virtuti in propagata. Ad eius rationem dicitur, quod assumit maiorem falsam, scilicet, eiusdem nature non potest esse nisi unum modus concipiendi, Ad probationes eius dicitur statim,

Est ergo tertia opinio quam teneo, quod propagata et putrefacta sunt eiusdem speciei, propter rationes contra Avicenam adductas, nec teneo cum Avicena, quod omnia animalia possunt utroque modo generari, nihil enim uniuoce generabile est generabile equivoce, nisi sit ita imperfectum quod tamen causa uniuoca que equivoce sufficiant ad eius generationem, et ideo imperfecta entia ut sunt plantae et quedam alia possunt utroque modo generari, scilicet uniuoce et equivoce, perfecta autem non.

Ad primum in oppositum, cum dicitur, quod alterius materie est altera forma, dicitur quod ut patet in capitulo de causa, quod materia est ex quo fit aliquid, cum insit, et addit cum insit, ad differentiam oppositi ex quo transmutato et corrupto fit res, non tamen inexistit rei facte, Si ergo intelligas quod forma eiusdem rationis est materie eiusdem rationis loquendo proprie de materia que est in existens rei, concedo, sed si accipis materia pro opposito ex quo corrupto generatur oppositum: tunc nego, ignis enim eiusdem speciei

illud et aliqd vltra. sed cōpositū est huiusmodi respēcū forme. nā p̄ter entitatē forme icludit etiā aliā entitatē. scilz entitatē materie. ¶ **P** q̄ nō sit magl ens q̄ materia. nā qd plurib⁹ substat est magl substātia. vt dicit̄ in p̄dicamētis. et per cōs magis ens. ¶ **P**. q̄ nō sit p̄ior q̄ materia. nā p̄steri⁹ essēcialiter nō pōt esse sine p̄ori. s; ecōuerso. si ergo forma ē p̄ior q̄ materia: videt̄ q̄ mā nō possit esse sine forma. s; ecōuerso. qd ē absurdū.

R̄spondeo ¶ Contra. p̄hs hic in littera.

In ista q̄stione declarabo tres cōclusiōes
¶ Prima d̄ sit ista. forma ē p̄ior materia. ⁊ magl ens. Dāc oīdo. oīs act⁹ est p̄or potētia simplr ⁊ p̄ioritate p̄fectōis. ex. 9. metha. s; forma ē act⁹ ⁊ p̄fectō materie. mā autē ē p̄fectibilis vt potētia. ḡ forma ē p̄or materia. et magis ens. ¶ Secūda cōclu. sit ista. forma ē p̄ior cōposito. Dāc oīdo sic. mā ē p̄ior cōposito sic p̄icipiū p̄icipiatio. s; forma ē p̄ior mā. ex p̄ia cōlone. ḡ forma est p̄ior cōposito. nā qd ē p̄ior p̄ior ē p̄ior p̄steriore. Dāc rōnē tāgit aristo. i. lfa. ¶ Cōfirmat. qz p̄icipiū est p̄ior p̄icipiatio. s; nō tātm mā sed et forma ē p̄icipiū cōposito. ergo r̄. ¶ Tertia cōclu. sit ista. forma nō ē magis ens cōposito. hoc p̄ p̄ scōdaz rōnē i. pede. nā illud videt̄ p̄fecti⁹ ens aliō qd icludit illud ⁊ plus. s; sic ē cōposito respēcū forme. qz icludit formā ⁊ materiā. ḡ ē magl ens ⁊ p̄fecti⁹. r̄. ¶ Cōtra. qz act⁹ est p̄fectio simplr aliter n̄ attribueret̄ p̄io enti. ḡ cui veri⁹ iest ratio act⁹ illud videt̄ simplr p̄fecti⁹. s; forma ē p̄io et essēcialit̄ actus. cōpositū autē n̄ nisi p̄ formā est in actu. ergo forma ē p̄fectior simplr ip̄o cōposito. ¶ **R̄spondeo**. cui inē veri⁹ ratio act⁹ illud p̄fecti⁹ et simplr. r̄. dico qz v̄z est ceteris parib⁹. s; i. p̄posito nō sūt cetera paria. nā ipsū cōpositū icludit ipsā formā. ⁊ per cōs qd p̄fectōnis est i. forma. ⁊ adhuc aliqd aliud addit ad p̄fectionē ei⁹. ¶ Sed qd ad Aristo. qui dicit qz forma ē p̄ior ⁊ magl ens q̄ cōpositū. ¶ **R̄spondeo** qz ly p̄ior ⁊ magis intelligitur nō scōdaz p̄fectōnē. s; scōdaz p̄cipalitatē ⁊ independētiā. qz entitas p̄icipy p̄cipalioris qd ē forma ē indepēdēs respēcū p̄icipiati qd ē cōpositū. ⁊ respēcū p̄icipy min⁹ p̄cipalis qd ē ipsa mā. p̄icipiatuz enī depēdet a p̄cipio potissime p̄cipaliori. et nō ecōuerso.

Ad primum In oppositū dicēdū qz forma i. cōposito habz duplex esse. s. esse p̄p̄riū. ⁊ esse cōicatū sibi a cōposito. per illud esse p̄p̄riū qd est ens p̄ se ē p̄ior cōposito. illud tamē esse p̄p̄riū nō est esse exiētie quo cōpositū est per se ens. qz tali esse forma ipsa ē per accēs. sic pars per esse toti⁹. s; ē esse p̄p̄riū forme tā qd itatiū q̄ essētie. ⁊ scōdaz illud esse p̄cedit cōpositū nāliter. cū ergo d̄ qz forma est ens et sit p̄ accēs: v̄z ē de entitate q̄ ē per se cōpositi. ⁊ de tali esse p̄cedit p̄batio. qz ad tale esse p̄ se ḡnatō terminat̄ tamē nihilomin⁹ forma est ens p̄ se secūdū esse p̄p̄riū. ¶ **Ad 2. dicēdū** qz cōcludit p̄ tertia cōlone. et ideo cōcedat̄. ¶ **Ad tertiū dicēdū** qz per se ratio sube n̄ ē substatre in potētia receptia. sic substat materia. s; ratio p̄ se substatie est per se existerē sepabilis: ab alijs nō depēdēs. sed illud nō cōuenit materie nisi per formā. ¶ **Ad p̄m i. p̄dicamētis**. dicēdū qz p̄ia substātia nō dicit̄ maxie suba. ex hoc solū qz substat alijs. sed qz existit i. se nō depēdēs. ⁊ ita in p̄posito itelligit̄ respēcū subaz secūdaz et accidētū. et nō respēcū forme p̄ quā p̄ia suba substat. ¶ **Ad q̄rtū forte dici possz**. qz nō solū materia

pōt esse sine forma: sed forma sine materia per potētiā oīnā. sed nihil hoc ad miorē. ¶ **Aliter** ergo videt̄ qd duplex ē ordo p̄ioritatis nature. vn⁹ scōdaz causālitate. ali⁹ sine cālitate. licz ergo vbi est ordo p̄ioritatis nature cū causālitate p̄steri⁹ nō possit esse sine p̄ori. pōt tū esse sine cālitate. sic ē in p̄posito. qz forma p̄ior est mā. sic qz tamē nō est cā ei⁹. et ideo materia pōt esse sine forma. vbi etiā ē causālitatis p̄steri⁹ pōt esse sine p̄iori. dūtāmē causālitatē illi⁹ p̄ioris possit supplere alia causa p̄ior. Exēplū. accēs pōt esse sine subo. nō obstāte qz subiectū sit p̄ior naturaliter ⁊ causa accētis. qz causālitatis subiecti potest suppleri a causa p̄ia. sicut patet de facto in sacramēto altaris.

¶ **Dico** autē materiā que ē secūdū se nullaten⁹: neqz qd: neqz quātitas: neqz ad aliqd dicitur: quib⁹ ens ē determinatū: est enī quoddā de quo predicat̄ horū qd libet: cui est esse aliter: et cathegoriaz vnicūqz. r̄.

Veritur Utrū materia sit ens. ¶ **Uidet̄** qz non. nā se p̄timo methaphice d̄. mā nec ē quid: nec q̄le: nec quāritū: nec aliqd alioz qd⁹ ens d̄terminat̄. ḡ nō ens. ¶ **P**. 5. p̄hico: r̄ ad p̄bādū qz ḡnatio nō ē mot⁹ arḡ sic. qd mouet̄ est. qd ḡnat nō est. ḡ ḡnatio nō est mot⁹. q̄ro quo mō intelligit̄ in miori. qd ḡnat nō est. nō pōt dici qz intelligit̄ pro termino. qz sic ē termin⁹ mot⁹ nō est. nec pōt dici qz in miori ly qd ḡnat accipiat̄ p̄ termino. et in maiori ly qd mouet̄ pro subo. qz tūc argueret̄ i. q̄ttuoz terminis. ergo cū dicit̄ qd ḡnat nō est. accipitur pro subiecto. s; subiectū ḡnationis est materia. ergo mā nō est ens. ¶ **Cōtra**. materia est p̄incipiū per se. ex p̄io p̄hicoz. et causa per se. ex secūdo methaphice. ergo ē aliquod ens. cōsequētia patet. qz qd n̄ est nō pōt esse p̄icipiū per se. nec per se causa.

¶ **R̄spondeo** et dico duo. ¶ **Primū** dictū est. qz mā est ens. p̄batio hui⁹. illud qd manet idē sub vtroqz termino mutatiōis est ens ⁊ nō nihil. s; materia est huiusmodi. ergo r̄. probatio mioris. qz secūdū cōmētatorē. transmutatio facit scire materiā. omne enim agēs naturale regit passū in quod agat. sic ergo i. trāsmutatione accidētali transmutans trāsmutat aliquid manēs idē ab vno termino ad aliū terminū. nā sic albedo nō fit nigredo sed aliquid cōmūe qd p̄ius fuit albu fit postea nigrū: sic in trāsmutatōne substāiali. puta in generatiōe: generās trāsmutat aliquid a forma in formā ⁊ illud ē materia. et hec ē ratio p̄hi in p̄io de ḡnatiōe. ¶ **S**; dices. illud qd generatiōi subicit̄ nō ē mā nec aliqd cōe ḡnato ⁊ corrupto: sed ē ipsū corrupendū qd n̄ manet i. sine ḡnatiōis. ¶ **Cōfirmat̄** ista respōsio. qz in ḡnatiōe simplr totū trāsmutat̄ in totū. p̄ de ḡnatiōe. ergo nihil remanet cōmūe geito ⁊ corrupto. ¶ **Cōtra**. qz p̄ior naturaliter corrupēdū nō est ante qz ḡnatū fiat. ergo si nihil corrupēdi manet i. p̄io istati i. qz ḡnans generat: nihil sibi p̄supponit̄ i. qd agat. ḡ ḡnat de nihilo. ⁊ per cōs ḡnatio erit creatio. qd ē falsū. ¶ **Dices** qz p̄ducere de nihilo. vel nō aliquo: potest esse dupl̄. vno mō subiectine. alio mō iniciatiue. agēs nāle p̄ducit de non aliquo subiectie. s; nō iniciatiue. qz p̄ducit ex termino a quo. deus autē vtroqz modo producit ex nihilo. ⁊ talis productio est creatio. nō sic in p̄posito. cū illa productio naturalis sit de aliquo saltē iniciatiue: licz nō subiectie.

Contra agēs habēs in sua virtute actia totū effectū nō min⁹ illū producit licet nō appōat aliud p cui⁹ presētia iā magis debilitat virt⁹ ei⁹ q̄ fortificet. sed p actōnes in contrariū magis debilitat virtus actia agētis q̄ fortificetur. quia agēs naturale agēdo repatit. ergo si p te ignis generās habet in sua virtute actia totū effectū cū nihil eius suppoat. sequitur q̄ ignis gñans ignē ex aq̄ non minus pducit ipm sine aqua q̄ cū aq̄. et per oīs talis pductio erit de nihilo tā subiectie q̄ initiatiue. et p consequēs erit creatio. **C**ōfirmat. qz agēs nāle potēs in aliq̄ue totū effectū necio aliq̄n ipsū faciet nō ipeditus. ex p: metba. ca. 4. sed per amotionē contrarij siue corrupēdi amouet ipeditū agētis. qz ex actōne in contrariū ipedit in sua actōne. q̄ nō posito ipso corrupēdo in quod agat necio producit totū effectus illū ex nihilo vtroq̄ mō. ergo creabit. Nec cogit illud qd adducit de philo-
sopho. qz totū mutat in totū. illa enī pbatio Aristo. vera est. si totū accipiat cathegoreūatice. est enī sēsus qz totū cōstitutū. puta aer: mutat in totū aliud. puta in aquā. nō autē ē vera si totū accipiat sinca. qz esset sēsus. qz q̄libet pars mutat in quālibz partē. qd est falsū. qz manet materia cōis. **C** Ad cui⁹ euidētiā est notādū qz ille dictiones dicuntur cathegoreūatice q̄ significāt rē vel dispōnē rei q̄ subycit vel p̄dicat in enūciatione. vbi grā. hō alb⁹ currit. hō enī significat rē q̄ subycit. et alb⁹ vero dispōnē subiecti. ly currit significat rē q̄ p̄dicat. Dictiones autē sinca dicuntur q̄ nō significāt rē nec dispōsitionē rei. sed d̄termināt ipsā rē puta hōiem accipi distributie pro suis partib⁹ subiectiuis. **C** Ad ppositū. totū acceptū cathegoreūatice significat ipsā rē cōstitutā ex partib⁹ et sic cū in gñatiōe simplr fiat mutatio in forma subaliā q̄ p̄cipaliter est esse rei: sic tūc totū d̄r trāsire in totū. qz totū esse aeris in totū esse aque. vel ecōuerso. totum autē acceptū sinca cathegoreūatice d̄terminat ipsā rē accipi pro q̄libet sui parte. et sic accipiēdo esset sēsus. qz res secūdū quālibet sui partē: trāsiret in quālibet partē alterius totū. et ille sēsus ē falsus. vt p̄z ex p̄dict. **C** p̄. ad p̄cipale materia ē fūdamentū et receptaculū oim formaru naturaliu. vñ p̄h̄s 2. de gñatiōe vocat eā p̄daseos idest receptaculū formaz. materia ei per se ē pars rei. vt dicit ifra in hoc septio. materia ē etiā per se subm generatiōis. vñ Aristo. p̄rio de gñatiōe ait. qz materia p̄ma quā ibi vocat yle: ē maxie subiectū gñatiōis et corrupiōis. materia ē etiā per se termin⁹ creatōis. secundū Augusti. xy. cōfessionū. est etiā ignābilis et icorruptibilis. p̄rio p̄h̄s. est et per se cā et p̄cipiū. vt p̄dictus est. sed certū ē qz oīa p̄dicta nō possūt cōpetere nō enti ergo materia si ē nō ens. s̄z v̄e ē ens. **C** 2. dicitū ē. qz materia ē ens in potētia. **C** Ad cui⁹ euidētiā est notādū. qz sic dicitū fuit in q̄rto et in quinto hui⁹. ens in potētia dicitū dupl̄. vno mō vt obiectū potētie in quo ē potētia. Alio mō sic termin⁹ potētie ad quē ē potētia. exēplū p̄mi. superficies dealbāda. exēplū sc̄di. albedo generāda p̄ria potētia dicitū subiectiua. 2. d̄r obiectia. nec sūt eadē ille due potētie. possūt enī separi. qd sic nūc ē creabile. puta angelus ē in potētia obiectia nō subiectia. quādoqz tñ sūt in eodē. qz eadē potētia vt est in subiecto dicitur subiectia. et illa eadē vt ē illi⁹ ad qd est dicitū obiectiua. et sic rosa nō ex nō cōparata ad subiectum: ē in potētia subiectia. p̄parata ad agēs dicitū esse in potētia obiectia. **C** Ad ppositū. materia d̄r ens in potētia nō obiectia:

sicut albedo ante q̄ sit. tū qz est simplr nō ens. tū qz talis potētia obiectia nūerat sc̄dm nūez actū. materia autē est vna resp̄cū oim formaz. tū qz ens in potētia obiectiua nō est subiectū trāsmutatiōis: s̄z termin⁹. materia autē ponit subiectū. s̄z materia ponit ens in potētia subiectiua eo mō quo superficies est in potētia ad albedinē. ita qz materia est ens receptiū act⁹ substantialis p̄rio. et act⁹ accidēralis secundario. materia ergo licet sit ens actu entitatio qz est aliqd distinctū extra causā suā. tamē distinguit cōtra actū distinguetē formale et specificū. et ita describit per ens in potētia. qz maxie est receptia act⁹. est ergo ens in potētia subiectiua et magis q̄ subiectū acc̄ntl. qz sic min⁹ habēs actualitatē. et magis

Ad p̄mū capax actualitatē vt patet de se. In oppositū dicit vno mō. qz p̄h̄s loquitur secūdū opionē alioz. qd p̄z ex duob⁹. p̄rio ex ep̄logo. Ex his ergo speculātib⁹. 2. qz statim arguit ad oppositū. s̄z impossibile ē. 2. **C** Aliter d̄r qz loquitur de didētib⁹ ens per se. vnde seq̄ nec aliqd horū quibus ens d̄terminatur. Sic etiā forma nō est nec quid. nec q̄le. quare nec materia nec forma sūt per se in gñe. sed p̄ reductōnē. **C** Ad 2. cōcedo qz in argumēto Aristo. vniformiter negat esse a subiecto gñatiōis et affirmat de subiecto mot⁹. et loq̄ de eē formali et specifico et p̄fecto. nā subiectū mot⁹ est aliqd ens in esse p̄fecto et formali. mā vō nō. sed ex hoc nō seq̄ qz sit nihil. s̄z aliqd ens distinctū extra suā causā. **C** Cōtra. qz mot⁹ est act⁹ entl in potētia. ex tertio p̄h̄icoz. q̄ nō videt qz subz mot⁹ sit ens in actu. **C** Respondeo. de rōne subz mot⁹ vt sic nō ē qz sit actu. sed potētia. tñ ē qdā d̄ditio necio cōmitās. sic enī esse q̄tū ē d̄ditio cōmitās s̄tētēt. sic ētitas actualis ē d̄ditio mobilis. et hoc sufficit p̄h̄o ad distinguēdū gñatiōnē a motu. vñ dico qz subiecto mot⁹ vt sic accidit qz sit ens in actu p̄fecto. s̄z hoc sit qdā necio cōmitās.

C Singulū enī nō aliud videt esse a suimet subz: et qd qd erat esse dicitur singuli substantia. 2.

Veritur Ultruz qd qd est sit idēz cū eo cui⁹ est qd quid est **C** Videt qz nō. nā 3. de aia d̄r qz aliud ē magnitudo: et magnitudis esse. et caro: et carnis esse. s̄z p̄ magnitudis esse intelligit qd qd ē magnitudinis. s̄l̄r de carne. 2. **C** p̄. p̄h̄s in hoc septio. ca. de partib⁹ diffionis dicit. qz in p̄ceptū cū mā nō ē idē qd qd ē cū eo cui⁹ est. s̄z oīa nālia p̄cipiuntur cū mā. ex p̄h̄icoz. 2. 6. bul. ḡ in talib⁹ nō est idē qd qd ē cū eo cui⁹ est. **C** p̄. si sic. ḡ qd qd ē est gñabile et corruptibile sic illud cui⁹ ē. p̄ns ē falsū. ḡ 2. aīs. p̄na p̄z. qz si idē sūt: seq̄ qz sit gñant et corrupiū. falsitas cōsequētis p̄z. ex ca. sequēt. vbi d̄r qz nec spēs gñant. nec qd quid est. **C** Cōtra. p̄h̄s hic et in septio.

R̄ndeo In ista q̄one sic p̄cedā. p̄rio vñā opionē p̄tractabo. 2. aliter ad q̄stionē r̄ndeo. **C** Quātū ad p̄mū ē vna opio. Cui⁹ p̄mū dicitū ē. qz ipsū qd qd ē est illud qd colligit ex p̄dicatū in qd. vt dicitū fuit s̄. i. ca. illo. et p̄rio dicem⁹. **C** 2. dicitū est. cū illa p̄dicata in qd sūt formāl̄ talia p̄rōnē seq̄ qz qd est sit subz p̄rōnē dictā secūdū se. illa. s̄. q̄ h̄nt intē p̄pletū p̄ aliquā d̄raz. p̄p̄y generis. **C** 3. dicitū ē. et seq̄ ex p̄cedēti. qz talia simplr loq̄ndo nō sūt nisi subz. nā acc̄tia s̄z habeāt d̄raz. p̄p̄y generis: tñ sēper depēdēt ad subm. id seq̄tur qz solū substantie habēt qd quid est. et nō accidētia. cum includant

motu et quiete. substantia autem secundum se non est aliquid tale. sed abstrahit a motu et quiete. ergo etc. **¶** 2^m dictum est. quod non accipitur hic tempus pro quacumque duratione vel mensura extrinseca successiva alia ab essentia rei. nam de illa est questio. quod tunc substantia posset illam precedere. cum sit ei accidens. et sic precederet illam durationem. et tunc quera. de illa duratione. et sic in infinitum. **¶** Tertium dictum est. quod prius tempore hic accipitur sicut patet in littera. quod potest separari esse sine alio: et aliud non sine ipso. et isto modo substantia est prior omni accidente vno modo. et alio modo non. **¶** Unde sciendum est. quod prius tempore ut dictum est. est posse habere sine alio existentia actuali et priora quantum est de se. ita scilicet quod sibi non repugnat. eo quod in nihilo dependet ab eo. et tale prius satis potest dici prius natura. nihil enim est prius natura quod non sit etiam illo modo prius tempore. quod autem aliquid possit precedere aliud illo modo potest esse dupliciter. vno: quia non dependet ab illo. alio modo quia non est causa necessaria illi. quod probatur per oppositum. quod si non potest ab illo separari. hoc est. vel quia dependet ab illo. vel quia est necessaria causa illi. **¶** Ad oppositum. dico quod substantia comparata ad accidentia separabilia est prior tempore utroque modo. comparata autem ad accidentia inseparabilia. puta ad propriam passionem: est prior vno modo. quod scilicet non dependet. sed non alio modo quod scilicet est causa. imo habet causam necessariam respectu passionis. id non est prior isto modo. prior ergo modo est separabilis modo preexistente. et ut sic non repugnat subesse existenti si quandoque acciderit.

Ad primum principale patet ex dicto. nam equivoce dicitur de tempore. sed enim nihil sit prius motu eterno. accipiendo tempus prior modo. tamen tali motu potest esse substantia prior tempore. puta substantia mobilis. quia non dependet ab eo. quantumvis forsitan non possit separari in quantum causat necesse. **¶** Ad 2^m dicitur. quod tempus consistit dupliciter. vno modo ut est passio primi mobilis. alio modo ut est mensura. prior modo precedit tempore a primo mobili sed non secundo modo. **¶** Contra. quod omne quod preceditur tempore ab alio non est tunc quando precedit. si ergo tempus ut passio precedit tempore et non ut est mensura: sequitur quod illud tempus realiter simul erit et non erit. quod tempus ut passio non est quando precedit. et tempus ut mensura est quia non precedit. sed tempus passio et tempus mensura sunt idem realiter. ergo idem realiter est et non est simul. **¶** Aliter ergo dicitur sic prius. quod non accipitur hic tempus proprie ut est numerus motus. substantia ergo precedit tempus proprie dictum: tempore improprie dicto. quatenus non dependet a tempore.

¶ Sed substantia omnium primu ratione.

Meritur Utrum substantia sit primum omnium accidentium diffinitio. ita quod substantia cadit in diffinitione cuiuscumque alteri. **¶** Uideatur quod non. nam diffinitio propria et sufficiens constituitur ex genere proprio et differentia. sed omne accidens habet genus proprium et propriam differentiam. ergo diffinitio propria et sufficiens potest haberi de accidente sine substantia. maior patet. ex octavo methaphisice. ubi dicitur. quod in diffinitione est quid et quale. scilicet conceptus generis. qui est quiditativus. et conceptus differentie qui est qualificativus. minor patet. quia diuersorum generum et non subalternati positum sunt diuersae species et differentie. substantia autem et accidentia sunt in diuerso genere. **¶** Preterea. ratio quam significat nomen est diffinitio. ex quarto methaphisice. sed nomen accidentis non significat substantiam. ergo substantia non debet poni in eius diffini-

tione. **¶** Preterea. si sic. ergo erit nugatio dicendo. natus simus. quod non est falsum. ergo et aliter. probatio consequente. quod ad videndum nugationem ponenda est ratio pro nomine. sed posita ratio simi quod est secundum re natus cauus: patet quod dicendo natus simus: est dicere natus natus cauus. **¶** Preterea. accidens potest esse sine subiecto. sed subiectum non debet poni in diffinitione accidentis. quia est euidens. probatio antecedens. tunc quod deus est causa perfecta simpliciter. perfectum simpliciter est quod non habet excelsitiam. ut patet 5° huius. ca. de perfecto. sed si prior causa cum 2° posset facere quod non potest per se: haberet excelsitiam. quod ipsa cum secunda excederet seipsam solam. ergo si prior causa potest facere accens concurrere subiecto causa secunda poterit ipsum facere per seipsum sine subiecto. et de facto facit in sacramento altaris. tunc quod aliquid accidentia dicuntur separabilia. possumt ergo separari. et per consequens sine subiecto diffini-

Rnde **¶** Contra. Aristo. hic in littera. ad questionem. et dico cum philosopho istam conclusionem. scilicet quod substantia est primum omnium entium diffinitione. ita quod necesse cadit in diffinitione cuiuslibet alteri. hac probatio sic. omnis diffinitio perfecta exprimit perfectum conceptum et getatiuum intellectus. sed nulla diffinitio accit sine substantia est huiusmodi. ergo necesse substantia cadit in diffinitione cuiuslibet alteri. sed accit. maior patet. ex ratione diffinitionis. probatio minor. quod omne accidens habet rationem forme inherens. talis autem non potest haberi perfectus conceptus getas intellectum sine illo cui inheret. conceptus autem perfectus forme inherens non potest haberi getas intellectum: nisi coitelligatur id cui est. et cui inheret. **¶** Preterea. et redit in idem. sic dicitur uenit aliquid quid: sic et diffinitio. sed accidentia non habent quid nec sunt entia. nisi quod entis. modo preposito in littera. sed nec habet diffinitionem nisi quod entis. id est subiecti. et proinde eorum diffinitione debet poni substantia.

Ad primum In oppositum dicitur. quod non omne constitutum ex proprio genere et propria differentia est perfecta diffinitio methaphisice. loquendo. et id in opposito tale aggregans genus et differentiam accit non erit diffinitio. propter causam dictam. quod non exprimit quiditatem omnino et perfecte permittendo bitudinem ad substantiam. quod diffinitio datur causa inotescendi notitia et conceptu quiditatio intellectus: quod non fit in opposito. nisi substantia addatur. id est addere substantiam. **¶** Contra. quod quod dicitur de alio proprie dicitur scilicet ratione alicuius predicatoz positum prior thopicoz. vel sub ratione alicuius de quibus vltimo. sed dicendo sic. albedo est color. a. intelligendo per a. propriam differentiam: non est predicatio nisi ut diffinitio. ut patet inductie. et quod philosophus describens diffinitionem dicit. quod diffinitio est oratio indicans quod est esse rei. sed color. a. est habitus indicans rationem et quiditatem albedinis. etc. **¶** Rnde vno modo quod logice loquendo color. a. dicitur de albedine ut diffinitio. quod logice extendit diffinitionem ad illam quod est ex genere et differentia solam. non autem methaphisice loquendo. quod non exprimit conceptum perfectum illi cui est. si illud sit dependens. **¶** Aliter potest dici quod reducitur ad aliquid quod illoz. sic habet substantia aiata sensibilis: nec est genus nec differentia. etc. reducitur tamen ad predicatum de diffinitione. sed non sit vera diffinitio hominis. quatenus non exprimit complete totam rationem et essentiam hominis. quod tamen debet facere diffinitio. si dico in opposito. **¶** Ad aliud dicitur. quod quod accidens in secreto dat intelligere subiectum in suo significato. propter quod debet poni in diffinitione. **¶** Contra. quod tunc accidens abstractum non diffinitur per subiectum cum nullo modo det intelligere subiectum. et cum accidens abstractum sit verum in genere accit: habet oppositum quod in diffinitione accidentis quod est maxime accens non ponit subiectum. **¶** Aliter ergo dicitur quod non est propter modum significandi con-

cretū q̄ ponit̄ subiectū in diffinitōe accidētis. sed iō est. qz accidēs secūdū se depēdet saltē aptitudinaliter: z nō est ens nisi depēdēs sit. z ppter hoc ponit̄ subiectū ad hoc q̄ cōplete diffiniat̄. ppter ipsā rē significatā. et vt habeat̄ cōceptū perfectū quietās intellectū. ¶ Ad aliud dicēdū q̄ nō ē nugatio dicēdo nasus sim⁹. ad pbationē dicēdū q̄ sic dicit̄ phs infra. q̄ ratiōes tales seu diffinitōes nō sūt certe. qz nasus nō est p se de intellectu simi. sed est additū. ¶ Cōtra. qz tūc nō differt dicere nasus sim⁹. z nasus cauus. et per cōsequēns idē erit simus z cauus. p̄ns ē falsū. pbatio psequētie. qz tolle eq̄lia ab eq̄lib⁹: z que relinquūtur sūt eq̄lia. si ergo tollas ly nasus hinc. ide remanet ly sim⁹ et cauus. q̄ sim⁹ et cauus erūt idē. ¶ Respōdeo. q̄ si simū nō habz per seip̄sū nasū intra intellectū suū vt dictū est. nihilomin⁹ tñ nō est idē simū z cauū. qz simū nō dicit tantū cavitatē: sed aliquā certā habitudinē ad nasū. ratione cui⁹ differūt. ¶ Ad aliud de p̄ia causa. cōcedo añs. sed nego cōsequētiā. qz dato q̄ accidēs esset separatū: tñ depēdet saltē aptitudinaliter ad subam: rōne cui⁹ sine substātia nō posset perfecte diffiniri. z cū dicit̄. accidēs est separabile. dicēdū. q̄ nō est separabile qz possit separari et eē per se sine subo: nisi per potētā diuinā. s; dicit̄ separabile quia corrūpit̄ post separationē z manēte subo. sic ex alia parte dicūtur accidētia inseparabilia. qz nō possūt non esse subiecto existente.

¶ Sed suba oim primū rōne z notitia. zc.

Veritur Utrū substātia sit primū oim entiu cognitōne. ¶ Uideat̄ q̄ nō. nā ois cognitio oriā a sensu. s; accidētia sūt sēsibilia. nō substātia. ergo accidēs p̄i⁹ cognoscit̄ q̄ substātia. ¶ P̄. p̄io de aia d̄. q̄ accidētia magnā partē cōferūt ad cognoscēdū qd̄ qd̄ est. q̄ accidētia p̄cognoscūtur ipsi qd̄ qd̄ ē z sube

Rñdeo ¶ Contra. phs septio methaphice. In ista q̄stioe p̄io p̄mittā vnā distinctiōne. z ostēdā duplicē cōclusionē. ¶ Quātū ad primū: sit ista p̄ia distinctio. qd̄ est primitas gnatiōis. qd̄ est primitas perfectōis. q̄ aut̄ sūt p̄ioza gnatiōe sūt imperfectiōza. z cōuerso q̄ sūt p̄ioza p̄fectiōe: sūt posteriora gnatiōe. vt patet ex. 9. methaphice.

Quantū ¶ Ad 2^m sit ista p̄ia cōclusio. suba nō est primū oim entiu cognitōe: primitate gnatiōis. Danc oñdūt due rōnes facte ad oppositū. p3. ¶ 2ª conclusio sit ista. suba est primū oim entiu cognitione: primitate p̄fectionis. Danc ostēdo. nā cognitio ipsius qd̄ qd̄ ē est p̄fectissima. vt dicit̄ i eodē septio. qd̄ q̄ maxie habz qd̄ qd̄ est: ē perfecti⁹ cognoscibile. sed suba p̄fectissime bz qd̄ qd̄ est. ergo ē cognoscibile p̄fectissimuz. maior p3. qz etiā i bis q̄ nō habēt simplr qd̄ qd̄ est vt sūt accidētia: imperfectissima ē eoz cognitio. qm̄ cognoscit̄ quid eoz eo mō quo habēt qd̄. z hec ē ratio phi in littera.

Ad Argumētū in oppositū dicēdū q̄ arguit de p̄ioritate gnatiōis. vt dictū ē. ¶ Cōtra. qz accidētia sūt p̄ioza cognitōne z p̄ioritate p̄fectōis. nā cognoscibile nō cognoscit̄ nisi qz ei⁹ spēs ē i cognoscēte. s; i intellectu ē spēs accit̄. nō sube. q̄ accidēs p̄fecti⁹ cognoscit̄. maior patz. s; scda pars mioris affirmatiā probat̄. qz intellect⁹ agēs est abstractiu⁹ illoz q̄ sūt in fārasia. s; spēs accidētis sūt in virtute fāralica. q̄ zc. 2ª pars negatiā pbat̄.

qz nihil ē in intellectu qui p̄i⁹ fuerit in sēsū. ex p̄poste. si ergo species sube esset in intellectu p̄i⁹ esset i sēsū. et sic posset spēs sube cognosci a sēsū. qd̄ est falsū. qz oia sēsibilia sūt accidētia. puta quātitas. q̄litas. zc. ¶ Rñdeo tur negādo miorē. eo q̄ sube spēs ē i sēsū inoluta cū specie accidētis. nō tamē facit sensū nec ē p̄icipiū sentiendi. sed apphēsa specie accit̄ a sensu: virt⁹ supior. puta intellect⁹ suffodiēdo sub specie accidētis specie substātie: cognoscit substātiā p̄p̄riā specie. eo mō quo est imatua in agno per specie inimicitie quā suffodit p̄ spēs apphēsa per sensū: cognoscit inimicitā lupi. licz species inimicitie nō cōprehēdat per sensū. ¶ Cōtra. qz illud qd̄ p̄fēs imutat intellectū ei⁹ absētia pōt cognosci quādo nō imutat. sicut visus cognoscit tenebrā qm̄ nō imutat a luce. ex 2° de aia. si ergo intellect⁹ pōt cognoscere naturaliter p̄fēs substātie panis: ita z absētiā in sacramento altaris posset cognoscere. qd̄ est euidenter falsuz. ¶ Aliter d̄. q̄ i intellectu nō ē nisi species accit̄. q̄ imediate causat̄ ab accit̄e z mediate a substātia. z iō p̄re p̄ntat accit̄s. z subam. ¶ Cōtra. nulla spēs pōt disticte rep̄ntare illud qd̄ ē p̄fecti⁹ eo cui⁹ ē spēs. s; sba ē p̄oz q̄ accidēs. etiā cognitōne. vt hic d̄. q̄ spēs accit̄ nō pōt disticte rep̄ntare subam. maior p3. qz alias similitudo alicuius albi remissi rep̄ntaret albū intēsū. z tūc q̄ncūq̄ videret̄ albū remissū videret̄ albū intēsū. qd̄ ē falsū. ¶ Cōfirmat̄. qz cū aliqñ accidēs sit p se. vt i sacramento: quo mō spēs accidētis rep̄ntabit secundario subam. cū ibi sint sola accidentia. ¶ Aliter d̄. q̄ suba cognoscit̄ p̄ discursū ab accit̄ib⁹ arguēdo ad subam. ¶ Cōtra. qz euz omnis cognitio discursiua sit imperfecta: seq̄ q̄ substātia imperfecti⁹ cognoscere q̄ accidēs. qd̄ ē cōtra phm̄ hic. ¶ Aliter q̄ dicēdū. q̄ suba ē p̄fecti⁹ cognoscibile simpliciter. tñ aliqd̄ aliud pōt p̄fecti⁹ cognosci a nobis secundū p̄portionē cognoscibilitat̄ sue. nec illa repugnant. Exēplū. species alicui⁹ albi remissi p̄fecti⁹ mibi rep̄ntat ipsū albū cui⁹ est spēs. q̄ spēs solis rep̄ntet oculo agile ipsū solē. z magi video albū secūdū p̄portionē visibilitatis sue: q̄ aq̄la solem secūdū p̄portionem visibilitat̄ sue. s; simplr sol sit p̄fecti⁹ visibile q̄ tale albū. ¶ Ad formā. cū d̄ q̄ illud p̄fecti⁹ cognoscit̄ cui⁹ spēs ē in intellectu. dico q̄ vep̄ ē scdm̄ p̄portionē sue cognoscibilitat̄. z tamē hoc nō obstāte suba de se ē p̄fecti⁹ cognoscibile in se. z etiā in nobis si possem⁹ ad illā p̄tingere: s; nō possum⁹ in ista vita. pp̄o ergo phi ē sic intelligēda. q̄ substātia est primū cognoscibile: p̄mitate p̄fectiōis simplr z in se. s; nō nobis. vt sic dictū phi itelligat̄ methaphice. z nō aiallice. q̄ distinctio patebit inferius in hoc eodē septimo.

¶ Quare si spēs materia est p̄oz z magis ens: z ipso qd̄ ex vtrisq̄ p̄ioz erit. ppter eadē ratiōne. zc.

Veritur Utrū forma sit p̄oz mā z p̄o: z magi ens vtro q̄. ¶ Uideat̄ q̄ nō sit p̄oz p̄posito. nā oē p̄ accit̄s ē posteri⁹ eo qd̄ ē p se. ex 2° phico rū. ca: de casu z fortūa. s; forma ē p̄ accidēs resp̄cū p̄positi. q̄ zc. pbatō mior. qz fieri z gnari ē p se via ad esse. q̄ illud qd̄ sit p se ē p se. et qd̄ sit p̄ accit̄s ē per accit̄s. sed cōpositū sit per se. forma autē per accidēs. vt habeat̄ in hoc eodē septio. ergo zc. ¶ Preterea. q̄ non sit magis ens q̄ cōposituz. nam illud dicitur perfectius ens alio quod includit totum

generatur siue ex aere corrupto siue ex aqua corrupta seu ex quocūq; alio corrupto. i. ppagatis aut r putrefa ctis ē mā eiusdē rōis primo mō: s; nō scōdo modo. ¶ Ad aliud. nego maiorē qz sicut patet ex textu pbi eadē pnt fieri vtroq; mō. s. a natura r a casu.

¶ Et gnatioēs aut nales be sūr: qz gnatio ex nā est. hoc aut ex quo fit quā dicim' māz. hoc aut a quo eorū q nā aliqd sūt. hoc aut aliqd: bō: vel plāte: vel aliquid aliū taliū q maxime substātiās dicim' eē. Textu comē ti. 22. Itē textu comēti. 27. Palā igit ex dictis. qz p q dē vt spēs. aut vt sba dī nō fit. synodus aut secundum banc dicta sūt. rē.

Veritur Utrūq; tm cōpositū ex mā r forma gñat p se primo. videt' primo q nō. nā illud nō iest alicui primo. qd tm iest sibi secūdu vñā partē. ex qnto r sexto hui'. s; gene ratio iest scōz vñā partē tm. s. rōe for me. nihil. n. pposito realr bz eē post nō eē nisi forma. ergo ppositū nō generatur per se primo.

¶ P. q nō tm cōpositū arguit sic. forma p se gñat ergo non tm cōpositū. pñā p; pbatio aīcedētis. tū pri mo qz mutatio nō denoiat nisi a p se termino. aliqñ denoiatē a re cuiuslibet gñis cū possit eē ad rē cuius libet generis p accñs. s; gnatio nālis denoiat a forma. nā forma ē nā ex scōdo pbi. ¶ Et ibidē dī q gnatio ē nā lis qz ē via i nāz. s; nō i nāz q ē mā qz mā pexistit. nec i cōpositū qz cōpositū nō ē nā s; bñs nāz vt ibidē dicit. ergo dī nālis qz ē i nāz q ē forma. ergo forma ē p se ter minus ei'. ¶ Tū scōdo. qz qd de nouo bz eē post nō esse. illud p se generat. s; forma sola ē hō. qz rota mā p sup ponit. r i cōposito nihil ē nisi mā r forma. ergo forma p se generat. ¶ P. mā p se gñat. non ergo tm cōpositū. pñā ē euidēs. pbatio aīcedētis. tū primo qz. s; huius capitulo primo. pbs vocat māz generabilē r corrupti bilē i istis inferiorib'. ¶ Tū scōdo qz: pbi. post datā diffi nitionē mot' exēplificat de gnatioē r corruptioē dicēs q generatio ē actus generabilis inq̄tū gnabile. r cor ruptio act' corruptibilis inq̄tū corruptibile. illud aut cui' ē act' ē ipsa mā. ergo mā est gnabilis r corruptibi lis. ¶ In oppositū ē pbs i littera.

In ista qōe primo pmittā aliq̄s distinctōes. scōdo ondā aliq̄s cōclusiones. ¶ Quātū ad pmū sit ista pma distinctio. qz cū generatio sit qdaz mutatio pōt ppari ad duo. s. ad subiectū i quo ē r qd trāsmutat. r ad terminū ad quē ē r q pducit. ¶ Scōda distinctio sit ista. qz terminare aliqd pōt eē duplr. sicut r agere. s. v' i rōe quo. vel i rōe qd. Exēplū de agere. hō intelligit vt qd. s; itellect' hoīs vt quo. exēplū de terminare. filius dēminat depēdētā pñs vt qd. s; filiatio vt quo. Silr i pposito. termin' gnatiois pōt itelligi v' de tmino foāli q v' de tmino qd. dī at tmin' qd ipsū cōpositū. s; dī ter minus quo illud quo cōpositū ē formalr. siue sba r si ue accñtalr. iste termin' ē forma. s. terminus formalis quo. ¶ Tertia distinctio sit ista. qz hoc qd dī pmo accipi tur ab Aristo. duplr. vno mō accipit pmo vt distiguit ppartē. vt sic illud dicat' alicui iesse primo. qd sibi non iest scōz partē sed s; totū. hoc mō loq̄t' Aristo. 5. pbi. capitulo primo. vbi distiguit moueri i p se primo r fm partē r p accñs. p; ibi. Itē. 6. pbi. eodē mō accipit pmo vbi dicit q si aliqd mouet' pmo i aliquo tpe. mouet' in

q̄libet parte tps illius. qz si nō. nō mouet' primo in illo tpe. ¶ Alio mō accipit' primo vt dicit calitatē pscisam Exēplū triāgulis bz tres primo. qz bz i se cāz pscisā r adeq̄taz passionis talis. hoc modo loq̄t' Aristo. de pmo i pmo post. capitulo de vniuersali. vbi diffinit vniuer sale. qz ē p se pmo r de oī r s; qz ipsū primū primo di cat' q̄titatiū r sit. a. 2. m. primo dicat' q̄ditatiū r sit. b. ¶ Differūt aut' bec duo primo triplr. prima dīa ē qz in eē aliqd alicui solū p partē repugnat. r nō repugnat. b. Exēplū hīe tres angulos iest triāgulo. r risibile boī per ptē. qz p suā formā siue dīaz specificā. r tm primo iest triāgulo: nō pmitate. a. s; pmitate. b. rō hui' ē qz ps i exēplo dato nō hz rōes qd. s; quo. alr nō pueniret pmo toti pmitate. b. ¶ Scōda dīa ē qz seq̄t' ex pma. qz qd iest alicui p. a. remouet' ab eo si remouet' ab aliquo qd ē ali qd ei'. exēplū. homo nō sanat' primo. a. si manus eius non sanat'. rō huius p; ex p̄dictis. s; qd iest alicui pmo b. nō remouet' ab eo si remoueat' ab alio. nō solū qd nō ē aliqd ei' s; etiā qd ē aliqd ei'. exēplū. risibile inest boī primo. b. tm risibile non remouet' ab hoīe si remoueat' ab asino q nō ē aliqd ei'. vel si remoueat' a pede hoīs q ē aliqd ei'. Silr hīe tres angulos nō remouet' a trian gulo si remouet' a circulo q nō ē aliqd ei' vel ab hoc an gulo: q ē aliqd ei' vel ab illo ¶ Tertia dīa ē qz seq̄t' ex p̄dictis qz qd inest alicui primo. a. cōparat' sicut pas sio hōgenea ad s; hōgeneū. qz respectu talis p̄dicati sic iexntis ptes sūt vni' rōis. Exēplū. si hō mouet' pmo. a. mot' ē qdā passio hōgenea. r hō silr ē s; hō hōgeneū vt sic. qz vniformiter tot' hō r ptes hoīs mouētur. sed qd iest alicui primo. b. nō o; sic eē. imo s; hō r passio vi dētur etherogenea. hīe nāq; tres angulos nō vnifor miter iest triāgulo r p̄tib'. imo nullo mō iest p̄tib' p se primo. sed omnino per accidens.

Quantum ad scōz sit ista prima cōclusio. mā ge neraf' r corrupit' subiectiue. hāc p bo sic. oīs forma alicui formalr iexntis p necessitatē de noiat ipsū cui iexistit. impossibile. n. ē albedinē icē alicui formalr nisi illud formalr sit albū. s; gnatio formalr i est materie qz mā ē s; hō gnatiois. ergo necessario gñatio denoiat māz. r p pñs mā gñat' subiectiue. ¶ P. oīs mutatio ē act' entis i potētia vt subiecti. ex 3. pbi. s; ge neratio ē qdā mutatio. ergo gnatio ē act' entis i potē tia vt subiecti. s; bz aut' gnatiois ē mā. ergo gnatio ē act' materie. r p pñs mā gñat' vt s; bz. ¶ P. gnatio est de nō s; hō i s; bz ex. 5. pbi. tūc sic. qd mutaf' a nō s; hō in s; hō gñat'. s; mā mutaf' de nō s; hō ad s; bz. puta a nō igne ad ignē. ergo mā gñat' ¶ Silr pōt argui de corruptōe q est mutatio a subiecto i nō subiectū nā mā sic mutaf'. r p pñs corrupit' vt subiectū. ¶ P. Aristo. 5. pbi. pbans q gnatio nō sit mot' arguit sic. qd gñat' nō ē. qd mutaf' ē. ergo generatio nō ē mot'. qro p quo accipit' in maiori li qd gñat'. nō p termino qz minor eēt falsa. nā i hoc nō distiguit' generatio a motu. qz sicut termin' generatio nis nō est. sic nec terminus motus. ergo accipit' p sub iecto. sed subiectū generatiois est materia. ergo mat e teria generatur. ¶ Scōda cōclusio sit ista qz materia nec generat' nec corrupit' terminatiue. hāc pbo sic. oē qd nāl'r generat' r corrupit' vt terminus hz materiā par tē sui. ergo rē. maior patet hic i littera r ex primo pbi. nam materia est ex qua fit res cum in sit. probatur etiā ratione quia omne qd generatur aut corrupitur vt ter

minus est possibile esse. vel non esse de potentia intrinseca ut patet ex scdo de generatōe. ergo qd p se generatur aut corrūpī h3 p se p̄cipiū quo pōt eē z nō esse: z illud ē materia vt dictū est supra z diccī infra i hoc eo/ de septimo. mī. p̄cipalis p3. qz aliter eēt p̄cessus i finitū i materijs. ¶ P̄. oē generabile z corruptibile vt terminus est i potētia alicui⁹ subiecti. sed materia nō est h3 qz p̄mū potētia i nullius est potētia. qz iā nō eēt p̄mū potētia. sed materia est p̄mū p̄cipiū potētia. z p̄mū subiectū ex p̄mo p̄bi. z p̄mo de generatōe. ¶ Cōfirmat. qz illud qd supponit i oī actione nāli z illud ad qd stat resolutio oīs generatōis z corrūptionis i possibile est generari vel corrūpi. sed mā ē h3 nā ipsa supponit i oī actōe nāli. ex p̄mo p̄bi. z ad ipsā resoluī oīs corrūptio z generatō ex p̄mo de generatōe. ergo i possibile est ipsā generari vel corrūpi. ¶ 3^a cōclusio sit ista. forma nullo mō est terminus generatōis p se p̄mo. hāc p̄bo ¶ C. oē qd per se generatur vt terminus. generat ex mā q̄ est pars sui vt p̄batū est i prima cōclusione. sed forma nō habet materiā partes sui. alioquin esset p̄cessus i finitū i formis z i materijs ergo forma nō est p se p̄mo terminus generatōis.

¶ Quarta cōclusio sit ista. forma est terminus formalis quo generatōis. p̄batio huius. illud quo formaliter est z existit terminus generatōis p se p̄mo est terminus formalis quo generatōis. ex p̄mo articulo. sed forma est huiusmodi. p3 de se. ergo zc. ¶ Quinta cōclusio sit ista. cōpositū ex materia z forma non generatur p se p̄mo p̄mitate. a. hāc oīdo sic. nā illud nō iest alicui p̄mo. a. qd iest t̄m scd3 partē. vt p3 ex p̄mo articulo. sed generatō iest cōpositū rōe forme tantū. nihil. n. cōpositū simplr h3 esse post nō esse nisi forma sola. ergo cōpositū nō generat per se p̄mo. a. ¶ Sexta cōclusio sit ista. cōpositū ex mā z forma generatur p̄mo p̄mitate. b. hāc ostēdo sic. illud inest alicui p se p̄mo. b. qd inest sibi per cāz p̄cisam q̄ ē aliquid eius. vt p3 ex p̄mo articulo. sed generari inē cōposito per formas q̄ ē quo sicut risibile inē homini per formam p̄p̄riā que est quo z aliquid eius. ¶ P̄. oē illud qd fit ex mā q̄ est pars sui. generatur p se p̄mo. sed cōpositus est h3. ergo zc. ma. p̄batur. qē illud qd p se fit est possibile eē z nō esse potētia intrinseca. ergo h3 p̄cipiū intrinsecū quo pōt nō eē z eē. illud est mā. minor p3. qz ex hoc cōpositū est cōpositū qz h3 partē potētia z actualē. pars aut potētia est mā. sic ergo patet qd dicēdū sit.

Ad primum dicendū qd p̄cedit de p̄mitate a. z sic cōcessū est i q̄nta cōclusione qd cōpositum nō generat p se p̄mo. ¶ Ad 2^m ne? aīis. ad p̄bationē primā dicendū qd generatō dī nālis p̄mo qz est via i ens nāle qd est cōpositū. scdario vero qz est via i formā q̄ est natura. qñ ergo dī qd generatō dī naturalis qz est via i nāz q̄ ē forma li qz nō dicit cāz i mediātā sed remotā. ¶ Ad scdā p̄bationē dicendū qd maior est vera de esse cōposito ex potētia z actuali. tūc ad mī. dico qd totū cōpositū h3 esse post nō eē. esse aut forme nō acc̄ritur p generatōe in q̄tū forma sed in q̄tū cōpositū: z ideo p accidens. vt patet i littera hic. ¶ Ad tertiū p̄cipale nego aīis si itelligas qd materia p se generat vt terminus. ad p̄bationē patet qd oīdūt māz generari vt subiectū z hoc p̄cessū ē i prima cōclusione: nō tñ sic q̄rit q̄stio. nec Aristo. hic i littera.

Utrū igit est qdā spera p̄ter has aut domus p̄ter lateres aut nunq̄ facta est. si sic. erat hoc aliquid. sed qz tale significat. hoc aut z determinatū nō est.

Veritur Utrū rō p̄bi. p̄cludat cōtra Platonē. s. qd si ydea vel forme separate sūt cause generantes qd genitū nō erit hoc aliquid. nam forma i cōposito ē p̄cipiū generandi cōpositū qd ē hoc aliquid. ergo si p se eēt idem ageret. nā patet a fili. nā calor calefaceret s̄lr separatus sicut cōiunctus. ¶ P̄. nullū agēs particulare agit nisi mediātib⁹ qualitibus actiuis z passiuis. ergo nullū tale agēs iducit formā substātiale. z p̄ nāis iducitur ab aliqua forma separata. nā p̄bat qz nullū agēs iducit aliquid p̄fectius z nobilius q̄ sit forma p̄ quā agit. oīs aut forma substātiale ē nobilior q̄cūq̄ q̄litate actiua z passiua. ¶ P̄. oīa q̄ generatū generat ab vniucocū patet hic i littera. sed i putrefactis nō est generatō vniucocū nisi sit aliquid vniucocū separatū. ergo zc. ¶ P̄. nā Aristo. nō valet. nā aīa intellectiua nō est a generatōe sed a creatōe q̄ est pura forma separata. z tñ genitū est hoc aliquid. non ergo valet consequentia cōmen. z Aristo. ¶ Contra philosophus hic i littera.

Respondetur hic a cōmē. cum magistro suo qd ratio valet. qd p̄bat tripliciter p̄mo sic. agēs imāle nō depēdet a mā i agēdo. s3 ydea separata si ponit est pura forma. ergo agēs imāteriale nō depēdet a materia i agēdo. tūc sic. vel p̄ducit sibi file. vel nō. si sic. habetur p̄positū. qz sicut ydea nō est hoc aliquid sic nec generatū est hoc aliquid. Si non. hoc habet esse p̄pter defectū ex parte materie. qz idē semper facit idē. scdō de generatōe. sed materia circūscribit a tali agēte. si ergo generatō est forma tantū. ergo z genitū: z nō erit hoc aliquid sicut nec generans. ¶ P̄. si genitū est hoc aliquid. ergo generat p̄ trāsmutationē materie. ergo generatō erit cōpositū z nō forma tantū. p̄batio nā. qz pura forma nō pōt trāsmutare materiā. si ergo generatō nō ē hoc aliquid z cōpositū. ergo nec genitū. ¶ Dicitur ad hoc qd ydea i generatōe nō h3 rōnem disponētis sed itroducētis formā. ita qd i generatōe oportet dare duplex agēs cōpositū disponēs materiā z ad aliud iducēs formā qd ē pura forma. nā sola forma pōt iducere formā. ¶ Dāc respōsiōne excludit cōmen. duplr. tū. qz seq̄retur qd genitū esset duo i actu. ex quo respectu ipsius ponūtur duo agentia. vñ. s. disponēs materiā. aliud iducēs formā. tū. qz vnus effectus scdm qd vnus generaretur a duobus agētibus. z bec est tertia ratio cōmē. que p̄cedit ex vnitāte cōpositi excludēdo p̄dictā rōsiōne. s3 iste rōes nō p̄cludūt. ¶ Prima si concludit. qz assumit falsū i maiori. s. qd agēs qd nō est i materia nō depēdet i agēdo a materia qz oē agēs citra p̄mū regit materiā i quā agit z tñ est aliquid agēs imāteriale p̄ter p̄mū. ¶ Scdā etiā rō assumit p̄positiōne falsā. s. qd imāteriale nō pōt trāsmutare materiā. Tū p̄mo qz si sic prima cā nō posset trāsmutare materiā. nāis est falsū. qz q̄cqd pōt cā scdā effectiua pōt et prima. nā p3. qz prima cā ē maxime imāterialis z nullū imāteriale ē ita separatū sicut prima cā. Tum scdō. qz i possibile ē aliquid trāsmutare aliqd p̄ mediū nisi trāsmutet mediū sicut cōmē. i sine isti⁹ cōmēti. d. qd forma separata pōt trāsmutare materiā mediātē corpore ce

lesti, ergo potest trāsmutare illud corpus mediū alias
 procederet i infinitū & illud corp^o mediū ē materiale
 vt nūc suppono. Tū. 3° qd ex dcis pprijs dicit sibi. dī
 cit. n. qd corpora celestia i illis q̄ generātur p putrefa/
 ctionē dāt eis aliqd loco seminis. sed corpora celestia
 sūt forma ita qd n̄ ē ibi materia receptiua forme s̄ balis
 scōz ipz i de s̄b orbis. ḡ sola forma pōt trāsmutare ma/
 teriā. Tū. 4° qd trāsmutās trāsmutat i q̄tū ē i actu. ex
 9° hui⁹. & in q̄tū tale accidit sibi h̄re p̄ncipiū potētiāle.
 ergo accidit trāsmutātū h̄re mām & cē p̄positū. C 3° rō
 assumpta ex ipugnationē r̄sionis nō valet. vñ p̄p̄mū
 arguitur sic. mā ē a deo. qd ingenerabilis & incorrupti/
 bilis. forma aut a generāte particulari. ergo cōpositū
 seu mā & forma erūt duo i actu. nō valet qd sint duo in
 actu qd tota mā ē i potētiā & actus seu forma adueniēs
 facit vnū i actu. Cōtra 2^m arguit sic. i cāis eēntialr oz
 dinatis oz oēs s̄l̄ dcurrere ad effectū. vt oñsū fuit scōo
 hui⁹. sed aliqs vnus effectus est ab agēte particulari.
 ergo idē erit effectus ab oibus causis vniuersalib⁹ eēn/
 tialiter ordinatis. & verius etiā q̄ ab illo particulari. nō
 ergo ē icōueniēs aliqū vnū effectū actu eē a duobus
 agētib⁹. imo hoc ē necessariū. sed forte diceret plato qd
 agēs disponēs materiā & agēs icludēs formā sint
 agentia essentialiter ordinata.

Dicendum aliter ergo ad qōem qd p̄hs pbat
 ideas nō eē necessarias ad gene/
 rationē nō quia sūt possibiles. sed qd nō sūt necessarie
 & hoc sufficit p̄ho. qd aut nō sūt necessarie pbat qd nū/
 q̄ ponēda sūt p̄la vbi vnū sufficit. ex p̄mo p̄hi. cōtra ana/
 xagorā. sed generatio vniuoca pōt saluari sine ideis. ḡ
 nō oz ideas ponere p̄pter generationē. nō tñ pbat p̄hs
 qd idee n̄ sūt. & hoc sonat l̄ra. dīc. n. & si sint idee p̄ter sin/
 gularia nihil vtilēs eēnt ad generationē. vñ non vult
 eas simplr nō eē sed qd p̄pter generationē vniuoca nō
 est necesse eas ponere.

Ad primum i oppositū posset negari p̄na. s.
 qd si forma i cōposito ē p̄ncipiū
 generādi cōpositū. ergo s̄l̄r si p se eēt. nō segtur qd si est
 p se separata qd possit eē p̄ncipiū. qñ. n. ē i cōposito ē tñ
 p̄ncipiū quo. & nō est p̄ncipiū qd. forma. n. sic ē p̄ncipiū
 quo. qd nō qd. Cōtra p̄ter p̄tionē que
 adducit de calore separato. s. qd nō est ipossibile formā
 separatā eē p̄ncipiū generādi cōpositū. tñ nō ē necessa/
 riū. & hoc pbat rō. & hoc sufficit p̄ho cōtra platonē vt di/
 ctū ē. Cōtra 2^m licet nullū particulare agēs agat nisi me/
 diātib⁹ q̄l̄itatib⁹ actiuis & passiuis: nō tñ ē itelligēdū qd
 q̄l̄itates actiue sint imediatū p̄ncipiū agēdi formā s̄ ba/
 lē. nulla. n. q̄l̄itas attigit terminū generatōis s̄ balis. s̄
 solū alterationū & dispositionē materie p̄cedētē forme
 iductionē. & p̄tāto agēs generās d̄r agēs mediātibus
 q̄l̄itatib⁹ talib⁹. Cōtra 3^m dictū ē i sētētiādo l̄ram. qd oia
 aliq̄liter sūt ex vniuoco. qd agēs vel bz formā quā p/
 ducit formaliter: & tūc ē generatio simplr vniuoca. vel
 bz eā tātū virtualiter. & tūc ē vniuoca p̄m qd. & sic vni/
 uocatio generatōis pōt saluari etiā in putrefactis sine
 positōe ideaz. Cōtra 4^m cōcedo argumētū qd non pbat
 aliud nisi qd genitū & hoc aliqd potest eē a pura forma
 p̄na tñ p̄hi ē bona mō p̄exposito. qd sufficit p̄ho qd si ge/
 nitū ē hoc aliqd & cōpositū. nō oz generāte esse formā
 separatā. sed sufficit ipsū generās eē cōpositū.

Cōtra dubitabit aut aliqs q̄re alia sūt arte & a casu: vt

sanitas: alia n̄: vt dom⁹: & c. sic tñ vtiq; & ignis pp hoc & c.

Veritur Utrū in mā rez nāliū
 sit aliq̄ pars forme ge/
 nerāde coagēs ad cōpositi generatio/
 nē vel aliqd qd sit trāsmutabile i for/
 mā. videt qd sic. nā cōmē. s^o metha. d.
 qd ex actu & potētiā nō fit vnū nisi per
 agēs extrabēs ad actū. qd nō largit ei
 multitudinē sed p̄fectionē. dicit etiā i eodē octauo. qd
 illud qd ē i actu. nō ē aliud ab eo qd ē i potētiā. sed illud
 qd fuit i potētiā ē i actu & nō sūt duo diuersa. s̄ si nihil
 forme p̄xisteret i mā agēs extrabēs vel educēs potē/
 tiā ad actū nō tñ largiret p̄fectionē sed multitudinē.
 Cōtra illud qd ē i potētiā & illud qd ē i actu eēnt aliqua
 duo diuersa cui⁹ oppositū ait cōmē. Cōtra. p̄hs bic in
 l̄ra. d. qd sicut dom⁹ sit tñ ab extra sic tñ vtiq; & ignis.
 ergo respectu ignis nullū ponit actiū intra passū sed
 solū sufficit ipsa mā. ergo nihil aliud p̄xistit.

Rūdeo circa istā qōez qdā d̄nt qd sic & qdā qd nō.
 p̄mo ergo pars affirmatiua p̄tractabit.
 2° pars negatiua declarabit. Cōtra tū ergo ad p̄mū
 d̄r qd i mā aliqd tale p̄xistit. qd pbat duplici via. p̄/
 ma sumit ex parte vitāde creatōis i generatōe nāli. 2°
 ex parte saluāde nālitatis. Ad hoc. n. qd forma non fiat
 de nihilo nec creēt ponit aliqd i mā p̄x̄ns ex quo fiat
 forma. Ad hoc etiā vt generatio sit nālis & nō violenta
 ponit illud eē actiū coagēs extrisco agēti. Cōtra p̄ma
 via arguit sic. si nihil p̄xigūt i mā qd i formā nāle trā/
 mūtēt ergo p̄ductio forme nālis nō erit generatio sed
 creatio. cōis ē falsū. ergo & añs. p̄na pbat. qd creatio est
 de nihilo factio. segt etiā eadē rōne qd qñ forma nālis
 corūpūt qd anibilet qd vñ res icipit i idē redit & resol/
 uūt. ergo agēs nāle posset creare & anibilare. qd falsū ē.
 Cōtra 2° via arguit sic. si nihil i mā p̄xigūt. ergo genera/
 tio forme nālis nō erit nālis. cōis ē falsum ergo et añs.
 p̄na arguit. tū p̄mo. qd bic i l̄ra dicit qd a nā sūt i quo/
 rūcūq; mā ē aliq̄ pars forme qd sic mouet māz sicut mo/
 uet ab extrisco. auctoritas ē exp̄ssa. tū 2°. qd ois gnā⁹
 nālis bz p̄ncipiū itriscū actiū nāle. qd nā ē p̄ncipiū
 motus & getis eius i quo ē. ex 2° p̄hi. & per hoc differūt
 nālia ab artificialib⁹. vt ibidē d̄r. s̄ illud p̄mū nō ē for/
 mā iducēda. qd nōdū ē nec mā. qd ei⁹ nō est agere. ergo
 aliqd trāsmutabile i formā. tū. qd violētū ē cuius p̄nci/
 piū ē ab ēx nō d̄ferēte vim passio. ex 3° ērbi. si ergo nihil
 ē i mā coactiū gnātōis forme. nullā vim d̄fert passū.
 segt ergo qd generatio ista eēt violēta nō nālis. tale aut
 p̄exactū d̄nt qd ē i mā a create nō a generāte. & ē coeū
 materie ex quo postea fit forma nālis. & illud qdā eoz
 vocāt ichoationē forme. qdā partē forme generāde. qd
 dā formā ip̄fectā. qdā rōez seminalē. qdā potētiā acti/
 uā materie scōz ponētes illud coagere extrisco agēti
 qdā vocat illud puz potētiāle. Cōtra hęc opinio tenēs
 partē affirmatiuā bz gn̄q; modos dicēdi. p̄mus modus
 dicēdi ē. qd i materia ē vna forma generalis cōcreata
 ipsi materie. qd ē rō seminalis respectu gn̄is p̄xi
 teri⁹ alioz sequentiū vsq; ad formā sp̄ci sp̄alissime. vñ
 cōmē. p̄mo p̄hi. dicit qd mā p̄mo recipit formas vles &
 sic deiceps. Cōtra 3°. qd forma gn̄is p̄zis vel ē pars for/
 me gn̄is posterioris vel nō. puta qd forma subē sit pars
 forme corporis & sic deiceps. si nō ē pars. ergo nō eua/
 deret creationē. qd forma corporis erit n̄ de aliquo sui.

si sic. ergo forma pot eade numero realr e pars forma
 ru 3ria sibi mutuo p gnatione succedenti. qd videri
 impossibile. 2na p3 qz illa forma pot manet p te 2 e vna i
 vna ma. ¶ p gnatione nale vel aliqd noui pducit.
 vel nihil. si aliqd. ergo no euades creatione qz illud q
 tuciqz modicu fiet d no aliquo. Si nihil. ergo erit nul
 la gnatio. s3 erit qdlibet i quolibet. ois. n. pductio noua
 h3 terminu nouu. ¶ Scds modus dicendi e q ponit re
 spectu cuiuslibet forme ppiā ichoatōez. 2 io tot quot
 sūt forme educibiles de potētia materie 2 illā ichoatio
 ne dnt eē a create 2 eā vocāt partē forme vel formam
 icōpletā q pficif a generāte ¶ Cōtra. qro quō ex parte
 pcedēte 2 parte sequēte fiat vnu. qz vel sicut ex potētia
 2 actu. vel sic ex partib hōgeneis eiusdē rōis. nō pmo
 mō. tū qz forma est act. tū 2o qz forma pfecta ex illis
 partib cōposita nō eēt simplex: nec 2o mō qz vel pars
 adueniēs imediate educeret de potētia materie vel
 mediate pma. i. de potētia pme. si p mū. frustra ponit
 pp vitādū creationē. qz sine illa eque imediate edu
 ceret. si 2m. ¶ Cōtra pmo qz impossibile ē duas partes forme
 eiusdē rōis sic se hre q vna sit termin 2 alia subiectū
 trāsmutatōis. tū 2o. qz qdlibet potētia actiua eque respi
 cit qdlibet i quo saluaf rō obiecti pmi. ergo potētia ge
 neratiua eque poterit i partē pexātē sicut i partē sub
 sequētē ex quo ponūtur eiusdē rōis. imo plus cū pars
 pexātē sit ipfectior sequēte. ergo pma pars nō erit inge
 nerabilis nec coeua. ¶ Illō ichoatiū itrisecū 2 acti
 uū vel ē efficiēs p se actiuū ad gnationē. vel nō. si sic. 3.
 tū pmo qz nihil ipfecti ē sufficiēs actiuū respectu p
 fectioris. tū. qz sp ageret cū sit agēs nale hīs sp passum
 approximatū. ergo forme sil educerētur sp vel saltem
 illa cui potētia actiua vel ichoatio eēt fortior: qd ē cui
 dēter falsū. ¶ Si nō. ergo agēs extrisecū prius agit q
 itrisecū: alr itrisecū sp egisset: s3 impfecte. i. illo ergo po
 ri ex quo itrisecū nō agit: erit actio violēta p te. nō ergo
 euites inālitatē gnatiōis. ¶ Tertio modus dicendi po
 nit cuiuslibet forme ppiā ichoationē sicut 2 scds. sed
 illā dicit eē totā formā ita qz tota forma pēt i materia
 nō tū vnita materie nec iformās cā. s3 post p generās
 fit vnio forme cū materia vt eā actu iformet. ¶ Cōtra.
 tū pmo. qz ponit accūs sine subiecto qz formā accidē
 talē nō iformatē materiā. tū 2o. qz ponit formā mate
 rialē separatā 2 nō iformatē materiā. tū 3o. qz ponit ma
 teriā sine forma iformatē. q oia sūt impossibilia p natu
 rā. ¶ p. nulla actio realis naturalis p se terminat ad
 relationē. qz ad aliqd nō ē mot. ex qnto pbi. sed vnio ē
 relatio. ergo actio naturalis agētis q vtiqz est realis nō
 terminat ad illā vnionē forme cū materia vt tu dicis.
 ¶ Quartus modus dicendi ponit qz tota forma pexistit
 etiā vnita materie: s3 pēt scds eē icōpletū accipiēs cō
 pletū eē p gnationē. ita qz totū compositū pexistit sub
 alio mō eēndi. s. sub eē icōpleto. ¶ Cōtra. qz ois actio re
 alis h3 terminū realē. s3 generatio ē actus realis. ergo
 2c. 3ste terminus per te ē modus eēndi perfect 2 noi
 uus. tūc sic. vel ille modus eēndi ē accūs. 2 tūc genera
 tio erit alteratio. vel erit sba. 2 tūc vel erit materia vel
 forma vel cōpositū. qd des. segtur qz nō totū cōpositū
 tū pexistit. sed ipsū vel aliqd ei nouiter pducit. ¶ Cō
 firmaf sic. qz ois pductio i balis noua h3 terminū sba
 le nouū. sed generatio simplr ē h3. ergo 2c. 2 tūc idē qd
 prius qz tūc totū cōpositū non pexistit. ¶ p. segtur qz

materia sil iformet oib formis 3rys 2 gbuscūqz speci
 fice distinctis. qd ē absurdū scds pbiā. tūc. n. rediret opi
 nio Anax. qz qdlibet eēt i quolibet. ¶ Quis modus di
 cendi ponit i materia naturā quādā pure potētiale quā
 vocat pncipiū potētiale. q pēt i materia: distincta tūa
 materia: trāsmutabilis tū i formā p actionē agētis na
 turalis. 2 ista ē potētia materie de qua educunt forme
 corporales. ¶ Cōtra. qz pncipiū potētiale vel accipit
 p potētia obiectiua vel subiectiua. si subiectiua. tunc
 nō est aliqd aliud a materia ptra te. materia. n. ponitur
 sicut potētia subiectiua. Si accipit p potētia obiecti
 ua ista nihil ponit. sic. n. ē i potētia antechristus 2 albe
 do futura nōdū ens. ergo pure potētiale esset nihil. si
 ergo ipz ē trāsmutabile i formā tūc forma fiet de nibi
 lo. 2 sic nō vitabis creationē. ¶ p. illud puz potētiale
 si ē aliqd extra nihil. ē creator vel creatura: nō creator
 p3. si creatura. ptra. qz ois creatura h3 respectū realē 2
 actualē ad creatorē. cuiuslibet respectus realis actua
 lis ē fūdamētū reale actuale. qz nō minoris entitatis
 ē fūdamētū q respect fūdat. ergo pncipiū potētiale
 ē aliqd ens actuale reale. ¶ Illud puz potētiale vel
 erit pncipiū vel ē pars forme generāde vel nō vt pzi.
 cōtra alios modos ponēdi argutū ē: ita qz vel nō crea
 tio vitabit: vel pp gnationē naturalē nihil nouū. pdu
 cet: quoz vtrūqz ipsi reputāt impossibile.

Quantum ad scds pncipale ē opinio negatiua
 q dicit qz vtiqz i materia ponēda ē
 rō seminalis. nō tū coeua materie vl trāsmutabilis in
 formā. ita qz aliqd forme pexigat i materia de quo fiet
 forma. ¶ Ad cui euidētā suppono qd sit rō seminalis
 2 i gbus sit ex his q dicta sūt i sētētiādo circa primum
 hui lectōis. Et vltērius primo declarabit de semine.
 qz semē sit. scdo ad qd sit semen: 2 tertio ad qd sit rō se
 minalis. ¶ Quo ad primum pono talem rōez de semine
 Semē ē qdā corp ipfectū pductū a generāte cui
 us forma nō ē itēta a nā ppter se sed ppter altez vt ex
 ipso generef aliqd silē generāti. ¶ Ad cuius euidētā ē
 sciēdū qz i nā ē duplex pcessus. vnus ascēsu 2 genera
 tiuus. vbi gā. pcedēdo a forma seminis vsqz ad formā
 sāguinis. 2 vltra ad formā embrionis. 2 vltra ad formā
 pfectā i spē. puta asini vel bouis. 2 iste pcessus ē ab im
 perfecto ad pfectū. Alius ē descēsiuus 2 resolutorius.
 vbi gā. resoluēdo aial i cadauer. 2 cadauer i elemēta.
 vsqz ad māz primā. 2 iste pcessus ē a pfecto ad iperfe
 ctū. illud aut a quo icipit nā i primo pcessu ē semē. 2 p3
 qz ibi nō sinit sed pcedit vltra vsqz ad formā vltimā p
 fectā. ecōuerso ē i scdo pcessu. ex qb p3 qz semē ē qdā
 corp ipfectū pductū a generante vt sit via ascēdē
 di ad formā vltēriore 2 pfectā. ¶ Quātū ad 2m dico qz
 semē nō ponit vt sit pncipiū actiuū gnationis attigēs
 terminū formalē gnatiōis q ē ipsa forma. hoc pbo du
 pliciter. primo sic. qd nō ē: nō ē pncipiū pductiuū sbe.
 agere. n. p supponit eē. s3 semē i istāti gnatiōis nō est. qz
 gnatio hui est corruptio alteri. ergo 2c. ¶ Dices qz est
 pncipiū dū ē. Cōtra. qz semē ē aliqd de pximo quert
 bile i illud qd debet gnari. s3 oē tale h3 rōez passiu ma
 gis qz actiuū. ¶ p. 2o sic. nullū ipfectū est pncipiū effi
 ciēs pducēdi pfecti. s3 semē ē qd ipfecti re generā
 da. maior p3. qz oē pncipiū pductiuū vel ē vniuocū vel
 equocū. qd des. vel ē eque pfectū vel pfecti termi
 no pducto 2 nullo mō ipfecti. ¶ Dices qz semē agit

In virtute decidētis: et nō in virtute ppria: et sic pōt pducere s̄ b̄a et formā genitū. **C**ōtra i virtute nō entis eo mō quo nō ē: nihil agit. s̄ decidēs cū nō sit in rez nā. puta p̄ mortuū. vel etiā si sit tñ qz nō ē p̄s corpoti in qd̄ debet semē agere iō ē nō ens v̄ h̄is rōes nō entis. ibi ergo in virtute illiū nihil agit. Si ergo agit semē. vel agit virtute ppria vel alicui s̄ be actualiter coexistis. **C**onfirmat. qz i causis ordinat̄ acc̄ntaliter nō o3 s̄l̄ p̄currere oēs ad effectū vt oñsū ē 2° hui^o. sed decidēs et ipsum semē s̄t̄ acc̄ntalr̄ ordinata. ergo r̄c. semen ergo non agit in virtute decidētis.

Sed occurrit dubiū a quo illa forma pducit si nō a semine nec a p̄e. **R**ñō i generatis mediāte semine et maxime p̄ ppagationē vt s̄t̄ aialia o3 recurere ad virtutē diuinā. et dico q̄ immediate a deo pducit. p̄batio. qz nō a semine vt p̄batū ē. nec a p̄e qz eo mortuo pōt filii ḡnari. nec a forma vel virtute celi. qz ipsa est imp̄fectior q̄ forma aiali. nā sc̄d̄ Augu. xi. de tri. capitulo decimo septimo. oē viues ē p̄stātū nō viuētē. p̄ponitur enim viuētia non viuētibus. nec pducitur ab intelligentia vel ab angelo: tum qz secundū cōes scholā nō p̄t̄ iducere v̄ educere formam de potentia m̄e. tum qz agūt mediante motu celi. si ergo celū nō pōt: nec angelus mediante motu celi pōt. relinquitur q̄ d̄s r̄c. **C**ōtra. ergo oēs iste forme nāles creat̄. **R**ñō ad illud si de f̄ p̄s nō v̄t̄ aliqd̄ ip̄sibile. vel alr̄ negetur p̄na. falsitas hui^o p̄ne patebit infra. **D**e ḡnatis autē immediate et sine semine. puta cū ignis ḡnat ignē non o3 sic dicere. de his. n. nō cludūt rōnes facte sicut p3. semē ergo nō ponit vt sit p̄ncipiū actiuū respectu termini formalis ḡnatis. s̄ magis p̄ncipiū passiuū et m̄ale. **S**3 nūqd̄ semē agit ad alterationē p̄uā vel p̄cedētē terminū ḡnatis. **D**icēdū q̄ non agit vt sufficiens actiuū. nā virtus actiua agētis vniformis non pōt cāre effectū diffōrmē in passo vniformi. sed virtus seminis ē vniformis vt p3 et m̄a s̄l̄r. ergo virtus seminis nō pōt efficere tātā diffōrmitatē q̄tā apparet in organo aialiū: nec p̄ p̄s pōt alterare ad tātā diffōrmitatē ma. p3. quia diffōrmitas i effectū vel accidit ex diffōrmitate agētis vel passi. Quid ergo: dico q̄ virtus q̄ facit tātā diffōrmitatem organoꝝ in corpore aialis o3 q̄ sit agēs diffōrme. et illud ē actio diffōrmis influētie siue caloris celestis. q̄ q̄tū ad hoc p̄sona ē virtuti diuine. nec puto incōueniēs si ad istā actionē diffōrmē aliquo mō cōcurrat semen vt cōcausa.

Quantum ad 3^m dico q̄ rō seminalis nō ponit vt sit p̄ncipiū pductiuū forme s̄ b̄a lis sicut nec semē. et p̄ easdē rōes. **I**te sicut semē nō ē sufficiens alterās sine influētia celi. vt oñsū est: sic nec rō seminalis q̄ ē aliq̄ forma siue virtus actiua seminis. **S**ūt tñ et semē et rō seminalis nō sufficiēt̄ s̄ aliq̄liter cōcausatiua et coactiua nō ad formā s̄ balē sed ad alterationē p̄uā. **E**x p̄dictis oib^o cludif q̄ nihil p̄exi sit in m̄a vt ichoatio forme vel actiuū forme qd̄ i ipsā formā nālī ḡnatā nālī trāsmutat̄. et sic ad qd̄es. **A**d argumēta alteri^o opinionis. ad primū de creatōe nego p̄na. et ad p̄bationē cū d̄r q̄ creatio ē de nihilo factio. **R**ñō q̄ li de nihilo pōt dicere bitudinē termini vel subiecti. Si dicit bitudinē termini sic nō distiguit creatio a ḡnatis nālī. v̄traq̄. n. ē pductio de nihilo. si dicat bitudinē subiecti sic ē tñ creatio. et nō generatio nālī.

creatio. n. est pductio de nihilo. et nullo p̄supposito. ita q̄ excludit cālitatē cuiuscūq̄ cause tā m̄alis q̄ formalis q̄ etiā efficientis creati concausantis ipsi creati s̄ aliquando p̄currat vt posteri^o. v̄puta si res creata suscipiatur i aliquo susceptibili. oppositū hui^o semper accidit in actione nālī: qz ibi p̄xigitur s̄ b̄a et materia cōcāns q̄ ē i potentia nālī ad formā habens inclinationē ad eam tāq̄ carens et apta nata naturaliter suscipere eas. vñ si per ip̄sibile forma nālī pduceret a nā non cōcurrente m̄a nec trāsmutata p̄nām. talis pductio eēt creatio. **U**nde notandū q̄ creatio ē productio iter ens et nihil simplr. generatio vero est inter ens et p̄uationem q̄ p̄uatio et si nihil sit formalr: tamē p̄supponit aptitudinē et inclinationē nālē in subiecto aliquo cōcāntē: nō sic creatio. **E**x hoc cessat instātia de ḡa et aia intellectiua qz ad istoz pductionē nō p̄currat aliq̄ cā p̄cāns ipsi pducētī. cū iste forme nō educātur de potētia materie. vñ et d̄s p̄sset eas pducere sine susceptio. et tūc p3 q̄ nihil sibi coageret. nunc etiā prius ex nā rei pducūtur a deo nulla alia cā p̄cāntē. et i sc̄do signo nature vniūtur quelibet suo susceptiuo. s̄ ḡa aie: et aia intellectiua corpoti. p3 ergo q̄ agēs nālē nō creat et eadē rōe nō anihilat. esto q̄ nō pducatur formā nō p̄supposito aliquo i m̄a qd̄ in formā nālī trāsmutet. **A**d 2^m cū infer̄. ergo ḡnatio forme nālī nō ē naturalis. nego p̄na. **A**d cui^o euidētia p̄supponēdū est q̄ naturalitas ḡnatis et modus naturalis accipiēda est ex parte passi ad formā naturalī inclinati: et nō ex parte p̄ncipiū actiuū inexistis ipsi mobili vt p̄batū fuit p̄ rōes tres q̄ntob^o. capitulo de natura. **D**oc p̄supposito r̄ndet ad p̄bationes p̄ne. **A**d primā dico sicut dixi in s̄t̄t̄iādo q̄ p̄hs hic in l̄ra loq̄tur de parte forme nō formalr. sed v̄tualr eo mō quo dicit calozē eē partē sanitatis. et hoc mō rō seminalis pōt dici pars forme generāde licet sit formalr nihil illius forme. **A**d 2^m p̄bationē cū d̄r q̄ ois generatio naturalis habet p̄ncipiū actiuū d̄r q̄ falsū ē. **T**u dicit q̄ natura ē p̄ncipiū mot^o ei^o in quo est. dico q̄ est p̄ncipiū passiuū nō actiuū. et p̄ hoc naturalia differūt ab artificialib^o. qz i naturalib^o p̄ncipiū passiuū h̄s determinatā inclinationē ad formā. i artificialib^o nō: sed ibi vel iductio forme ē i inclinationē materie vt p3 in edificijs et erectōib^o. nā p̄tra inclinationē grauiū est q̄ ponant̄ sursū: vel saltē materia ē i potētia neutra ad formas artificiales. **C**ōtra. qz natura dicit̄ magis de forma q̄ de materia ex sc̄do p̄bi. **R**ñdēt. nā vt p̄ncipiū passiuū dicit̄ de m̄a et de forma. nā p̄ formas p̄ quā res ē talis p̄ eadē ē receptiua passionis p̄ntis formam. exēplū. p̄ eadē formā q̄ hō ē hō ē receptiu^o risibilitat̄. et q̄ graue ē graue vel leue est leue cōpetit sibi talis vel talis mot^o. **A**d 3^m p̄bationē q̄ violētū. r̄c. dicēdum q̄ li nō p̄ferēte vim debet p̄strui cū li passo et nō cum li p̄ncipiū eēt. vt sit s̄sus q̄ violētū ē cui^o p̄ncipiū ē ab eēt ipso passo nō p̄ferēte vim. p̄fert aut vim passū nō actiue sed inclinationē et dispositiue. q̄n. s̄. h̄s nālē et determinatā inclinationē ad formā iducēdā. qd̄ nō ē v̄p̄ de violētō vt cū lapis fert̄ sursū. s̄ ex hoc nihil h̄s. sufficit. n. q̄ materia naturaliter sit inclinata ad formā naturalē ad saluādā naturalitatē generatōis. esto q̄ nihil actiuum sit ex parte materie.

Ad cōmē. i oppositū dicēdū q̄ i illis duab^o auctozitatib^o loq̄tur de potētia obiectiua. sic. n. agens

nō largit multitudinē sed pfectionē et illud qd ē in actu et in potētia nō sūt duo diuersa. qz albedo in actu nō ē alia nec ē cōpositioz seipsa. vt ē in potētia obiectiua sed ē pfectioz. s; loquēdo de potentia subiectiua sic agens multitudinē largit pducēdo formā aliqz de nouo. Itē enō in potētia. s. mā et enō in actu. s. forma sunt duo diuersa et realiter distincta et sic nihil mali sequitur.

¶ S; hic qd ē pmittat: ex qbus uero s; bā ē vt ptib; pscrutādū ē. Si igit ē hoc qd ē mā: illud uero spēs: aliud ex his et s; bā ē mā et spēs: et qd ex his est quidem vt materia pars alicuius dicitur.

Meritur Utrū in reb; nālib; mā sit pars qditatis rei specificē. vt q nō. nā s; hui; . capitulo de cā dī q oēs partes diffinitōis sunt forme. ergo mā nō ptinet ad diffinitionē. nec p oīs ad qditatē rei. ¶ S; ibidem et scō de aia et alibi frequēter Aristo. noiat formā qd ē rei ergo mā nō ptinet ad qd qd ē rei. ¶ S; hic i; 7: pax post dī q aia ē s; bā aiati et spēs et qd qd erat eē. nō mā. ¶ Cōtra. octano hui; dī qtra Platonem q oīs diffinitio h; qd et qle. et o; hoc eē vt mā: illud uero vt forma.

Indeo hic ē opinio tenēs partē negatiuā ppter auctoritates adductas in oppositū et plures pfiles. ¶ S; arguit rōib; et pmo sic. qd qd h; māz ē generabile et corruptibile. s; qd qd est nō pōt generari. nec corrumpi. ergo qd qd ē reinō includit māz. maior pbat ex hoc. 7: capitulo 5: mā ē q res pōt eē et nō esse ideo scōz p; ibidē in oib; generatis siue ab arte siue a nā ē mā. qz qdlibet tale ē possibile eē et nō esse minor hētur in lra vbi dī q qd qd nō p; capiunt cū mā sed sine mā vt rōes. i. qditates spēs solū hec nō corrūpuntur. ¶ S; qd qd ē pncipiū cognoscēdi illud cui; ē vt dictū fuit supra in hoc eodē septimo capitulo 4: sed mā nō ē pncipiū cognoscēdi rē. qz vt dī pax post mā est de se ignota. et ibidē cōmētator ait. q mā siue sensibilis siue intelligibilis scōz se ē ignota. ergo mā nō pertinet ad qd qd ē rei. ¶ S; nihil pertinet ad qditatē rei qd p; bibet qd qd ē idē eē cū eo cui; ē. sed materia ē h; . ergo materia nō pertinet ad rei qditatē. maior ē q si euidēs ex terminis. nā nihil pōt p; bibere idētatē inter rē et suā qditatē nisi sit extraneū a rei quiditate. vñ supra. capitulo 4: pbat q in dictis scōz se qd qd ē idē eē cū eo cui; ē. mī. hētur in lra in hoc eodē septimo q materia ē oīs ei; qd nō ē idē cū suo qd qd ē. et inferi; etiā dī q pcepta cū materia nō sūt idē. ergo rē. ¶ S; ista opinio nō placet ppter rōes inferi; ponēdas p scōa opinione. nec rōnes istius opinionis concludunt.

Ad primum in oppositū cū dī oē qd h; materia rē. dicēdū q corruptibile dicit potētiā p; pinq; vel remotā. corruptibile in potētia remota dī illud qd h; vñ possit corrūpi. nō tñ pōt exire in actū nisi p; sit in potētia p; pinq; sicut calefactiū in potētia remota dicit qd h; vñ possit calefacere. sed nō pōt actu calefacere nisi sit in potētia p; pinq; . s. q nō ipediat et q passū sit sibi p; nis. ¶ Ad ppositū ignis ē corruptibilis in 2: mō. dicēdi per se. sicut color ē visibilis ex scō de aia. tñ ignis nō ē in potētia p; pinq; vt corrūpaturnisi sit i eē exntie. qd ergo est generabile et corruptibile p; primo h; materia tractā ad exntiā. sic aut qd qd ē nec ē generabile nec corruptibile vt dicit p; nec

plus cludit rō. sed hoc nō obstāte qd qd ē spēs h; mā nō tractā. ¶ Ad 2: cū dicit qd qd ē: est pncipiū cognoscēdi rē. illa rō reducitur sic. nihil pōt perfecte cognosci nisi cognitis oib; suis causis vñ 2: hui; ponit q cause nō sūt infinite loquēdo tā de causis mālib; q de alijs. tūc sic. nihil ē necessariū ad cognitionē rei nisi qd est scōz te. s; materia ē necessaria ex 2: hui; ergo materia includit in ipso qd qd ē. ¶ Ad formā dicēdū. q licet cognitio materie regrit ad cognitionē rei mālis tñ aliter ē rō cognoscēdi formā: aliter māz. nā sicut cause differunt in pfectōe et entitate et cālitate i cādo. ita et i cādo cognitionē rei cui; sūt. sicut ergo forma magis ē ens q mā: ita mag; cāt entitatē et cognoscibilitatē rei: qz etiā materia nō h; eē naturaliter nisi p formā cātē ei; eē in effectu. et iō etiā forma facit cognoscere materiā. tñ vtrūq; postea ē cā cognoscēdi cōpositū. dī ergo materia ignota qz nō ē pma rō cognoscēdi illud cuius ē nec potissima. ¶ Aliter dicit q Aristo. log; de cognitōe sciēntificā et de materia tractā ad esse exntie illa qd ē est ignota sciēntificā et cā cōtingētie rei iō nō facit cognitio nē sciēntificā: sed si abstrahatur a sēsu illa quoz ē talis mā nō ē de eis nisi opinio. ¶ Ad 3: cū dicit nihil ptinet rē. dico q minor ē falsa. ¶ Ad pbatōnē dicēdū. q Ari. log; ibi de mā tractā p; existere: vel de mā q ē p; p; tas idiuidualis. i. bis. n. nō ē idē qd qd ē cū eo cui; est p se pmo: sicut Aristo. itēdit. licet sit idē eo mō quo hnt qd. vt oīsū ē supra i hoc septimo. capitulo 4.

Alia ē opinio tenēs partē affirmatiuā. ¶ Ad cui; euidētiā suppositis trib; distinctōib; positis i sententiando quarū prima est de specie. alia de materia. alia de sil' toto declarabo qnq; clusiones. ¶ Pri; ma clusio sit ista. materia nō cōtracta q ē pars potēti; alis accepta absolute et vniuersaliter ptinet ad qditatē specificā. hāc oīdo sic. Aristo. s; hui; . capitulo scō. recitat opinionē diffiniētū res māles. quoz qdā diffiniēbāt p māz solū qdā p actū qdā p vtrūq; et isti vltimi diffiniēbāt pfecte: vñ ibi cōmēdat architan q cōplexus ē i diffinitōe materiā et formā. ¶ S; ibidē. capitulo 3: dicit q o; terminū eē orationē lōgā et i diffinitōe eē hoc qd ē vt materia. illud uero vt forma. ¶ Itē i hoc septimo inferi; dicit q parabola innioz aialis quā cōsueuit socrates dicere nō hnt se h; . superflū. n. ē auferre materia a qditatib; rēz qru qdā sūt hoc i. s. i. forma i materia. hoc etiā dicit alibi frequēter i hoc septimo et i octauo. ¶ S; arguit per rōes. pmo sic. eēntia et qditas cū inscūq; substātie erō itriseca sufficiēs eēndi rei cui; est circūscripta qcūq; alia re realr differēte. sed per te forma ignis ē tota eēntia et qditas ignis. ergo ignis ē ignis sine materia: et per oīs materia ē superflua i nā. qd est absurdū. ma. p; . qz albedo ē rō superficiēi eēndi albā. ergo multo magis igneitas eēndi ignē. ¶ S; cui; eēntia ē icāta et ip; ē icātū p; dicatū icludif i s; bo. qz cū eēntia rei et ipsa res sint idē realr pfecta idētatē: si vñ ē icātū: et reliquū. ergo addito vtrōb; illud cui; ē eēntia icāta a causis itrisecis ipsū ē icātū a causis itrisecis seu. si qditas rēz māliū nō includit mān nec erit cāta māliter. ergo nec res mālis erit cāta māliter. ergo frustra ponit mā i reb; mālibus. nec mā erit cā: qz nō pōt eē cā nisi itriseca. qd ē absurdum euidēter. ¶ S; oēs ens cōpletū i genere nulli alteri vñit ad faciēdū vñū p se. sed si vñit facit vñū p accōis: cū eo vel vñū aggrētatōe

vt aceruus: sed si qditas ignis est ipsa forma ignis sine materia: forma ignis e ens copletu i genere. ergo cuiu qd vni facit vnu p accns. sed materie vnitur. ergo hic ignis cu materia no e vnu p se. sed p accns. vel aggrega tione vt aceruus qd falsu e. ma. pncipaliter pbat qz qd faciur vnu p se no sut coplete i genere sed p reductio nē vt sut pncipia z partes rei. minor pz. qz ignis e cople te in genere. ergo z forma ignis si sit tota qditas ignis. ¶ P. qd no icludit aliqz qditate i genere nec aliqz qditas i genere icludit ipsu: nec e i genere p se nec p reductio nē. sed p te materia e bz. vt onda. ergo materia no e p sei genere nec p reductio nē. ergo erit nihil. qz nullu est ens extra gen nisi ds. materia no est ds. ergo nihil. ma ior pz. qz qd e i genere p se e qditas vel icludēs qdi tatē. vt ignis. z qd e i genere p reductio nē icludē in qditate alicui? hntis qditatē. minor e euidēs. qz si ma teria non pntet ad qditatē nec etiā icludit qditatem nec icluditur vt dicit. ¶ Preterea quodocunqz ali qd rō cōis puenit pluribus. puenit eis p aliqz cōe cui cō uenit primo illa rō: vt pz ex primo post. et scdo de aia. s; facere per se vnu puenit huic forme z huic materie z illi. ergo zc. illud cōe e ipsa materia z forma cōiter ac cepte qd pzo faciūt p se vnu qd non eēt nisi ipsa materia pertineret ad quiditatem rei cōir accepte. ¶ P. qd ponit in diffinitōe sube materialis pertinet ad qdita tē ei. qz s ba nō h; diffinitionē per additamēta. sed ma teria ponit i diffinitione substātie materialis. ex sexto hui. ergo zc. ¶ 2° cōclusio sit ista. materia dcta per idi uiduationē pertinet ad qditatē sll tori qd e i diuiduū substātie distinctū contra vlc: hāc ondo sic: singulariū sūt cause singulares. ex qnto hui. capitulo de cā. mā aut z forma sūt cause itrisece rei. ergo indiuiduerunt cause idiuidue. materia ergo idiuidua erit cā itrinseca z qditatiua z idiuiduū substātie sic accepte. ¶ 3° cōclu sio sit ista. mā cōtracta per exntiā pertinet ad qditatez sll tori exntis. pbatō hui. pma eēntialia cōpositi exnt is sūt exntia: nō. n. e itelligibile qd ex nō exntib^o cōpo nit itrisece aliqz exntis. sed mā est pncipiū eēntiale rei. ergo cōpositi exntis erit mā exntis. ¶ Quarta cōclusio sit ista. mā accepta p parte itegrali remota pertinet ad q ditatez rei nō pproprie z directe sed per reductio nē: qd non pproprie et directe ostēdo sic. illud qd nō intrat diffinitionē rei nō ptinet pproprie z directe ad qditatem ei. nā diffinitio e res icludēs qd e de qditate rei. sed mā accepta p parte itegrali remota nō itrat diffinitio nē rei. qz semicirculus nō e d diffinitōe circuli: vt dī hic i lra. ergo zc. ¶ 3° qd pntet ad qditatē rei p reductio nē ondo sic. nā qd pncipiat pncipiū pncipiat z pncipia tū. saltē p reductio nē. qz qd e cā cause e cā cāti. s; mā sic accepta e pncipiū pncipy imediati. s. materie. pxi me z imediata. nā circulus qd ad suū eē materiale p ximū cōponit ex semicirculis sicut paries ex lapidib^o ergo zc. ¶ Quinta cōclusio sit ista. materia cōtracta per accns pter necessariū nullo mō ptinet ad qditatez rei. hāc ondo sic. qd pōt perfecte eē z perfecte itelligi i sua qditate sine alio: nō depēdet ab eo nec icludit illud in sua qditate. sed sillaba cōposita ex lris cereis pōt per fecte eē z itelligi in sua qditate sine cera vel lris cereis ergo cera vel lre ceree nō pertinet ad qditatē sillabe ni si dicas sillabe ceree. ma. pz. z minor etiā qz bec sillaba ba. pōt eē z itelligi pfecte sine. a. z. b. cereis. quia. b. z. a.

possunt esse cupree vel ferree. vel sine oi tali materia posset pferrī bec sillaba ba. ¶ Aduertendū tñ qd mā cōtracta quocūqz mō nō e de rōe qditatis specificē. nā natura specifica abstrahit a qdūqz cōtractōe accepta scōz qttuoz cōclusiones vltimas. z ideo solū materia ac cepta mō abstracta z i vniuersali est de essentia spēi vt pma cōclusio pcedit.

Ad auctozitates pbi i opp^m. ¶ Ad pma cū dī qd oēs pres diffinitōis sūt forme. dicēdū qd nō sūt forme sibi iuicē pparate s; respectu diffiniti qz de ipso formaliter p dicit. ¶ Ad se cū dā de scdo de aia cū dicit qd forma e qd erat esse. dicēdū qd hoc dicit appropziatē ex eo qd forma e pnci palioz cā z copletiua diffinitōis z qditatis rei nō quin mā etiā pcurrat. ¶ Ad tertiā qd aia e substātia aiatī di cēdū qd Aristo. accipit ibi substātiā z qd quid erat eē p notiozi parte diffinitōis z nō p tota diffinitōe. qd pars p ipsū met glosāt se statim infra. si qd ait altera z nō est aia aial z sic hoc quidē dicēdū. hoc aut nō dicēdū. sicut ergo nō vult qd aia sit aial. sic nō e diffinitio aialis. s; pnci palioz pars. ideo sic ait dicēdū. sic aut non. ita qd vno mō dī diffinitio. alio mō nō.

¶ Abeūtes vero ex actu nō palā. vtrū qdē sūt aut nō sūt: s; p dīr z cognoscūtur vlis rōne.

Veritur Utrūz singulare sit per se a nobis itelligibile vi detur qd nō per p h m hic i littera qd dicit qd abeūtib^o a sēsu nō est palā an sint aut nō sint. ¶ Itē scdo de aia dicit qd sēsus e singulariū itellect^o vliū. Ex his sic argu itur. sicut se h; sēsus ad suū obiectū sic se h; itellectus ad suū. ergo permutatim sicut sēsus ad itellectū sic ob iectū sēsus ad obiectū itellect^o. s; sēsus nō e itellectus ergo nec obiectū sēsus qd e singulare e obiectū itelle ctus. ¶ Cōfirmat. qz diuersaz potētiāz sunt diuersa obiecta. ergo singulare qd e obiectū sēsus nō erit obie ctū itellect^o. ¶ P. qd e obiectū itellect^o. ex tertio de aia. s; singulare nō h; pproprie qd quid e. ergo zc. pba tio minoris. tum qz alias singulare eēt diffinibile z de ipso eēt pproprie scia. quoz vtrūqz e p h; i hoc septimo. tū qz ifinite possēt eē scie. cū ifinitas non repugnet sin gularib^o. tū qz hās notitiā pfectā d spē spālissima hēt iperfectā z ipotētiā de quolibet singulari: sicut hās p fectā notitiā de genere h; iperfecte z i potētia notitiā de spē qlibet ipsius. sed hoc pns e falsū. nā agēs per co gnitionē nō pōt perfectissime se dirigere in agēdo nisi perfectissime cognoscat agibile qd tū sibi possibile e. s; artifex per artē de domo tñ vlc; perfectissime se diri git in faciēdo hāc domū particularē ita perfecte sicut si eādē prius aut vidisset aut nouisset. ergo domus fa cta nō e apta perfecti^o cognosci ab artifice qd i vniuer sali. ¶ P. ad pncipale. si singulare per se itelligit. ergo vniuersale nō per se itelligit. pns est falsū. ergo z aīs pbatō pns. qz si vniuersale z singulare per se itelligā tur. aut ergo vniuersale itelligit per eādēz spēm per quā singulare aut per aliā. nō per eādē. tū qz idē repse taret aliqd sub rōe distincti z indistincti. tū qz si sic. s. p eādē. aut vna spēs q est ipsius vlis eēt oīuz singulariū. aut qdūqz e alicui^o singularis ppropria e ipsius vlis. non pmo qz nulla spēs vnica e rō cognoscēdi pla vt pla. nō scdo mō qz tūc quot eēt itellectiōes singularium tot

essent vniuersaliū. tū qz ambo. s. vniuersale z particulare sepe itelligerēt sicut nisi intellectus vteret spem nunc ad hoc nūc ad illud: z illū vsū oporteret qd pcederet cognitio huius z illi. tū qz illa eadē spēs aut eēt ipsi vltis pmo: z sic nō posset repñtare singularia qz eēt indistincta z pusa. vel z iphi singulari pmo z ex pñti vltis: z tūc quot eēt spēs singulariū tot eēt spēs vniuersaliū. z sic spēs multiplicarētur in infinitū si debeāt oia singularia cognosci. Si vero deē alia pars qd per aliā spēs cognoscit hoc nō videt. tū qz vtrūqz spēs eēt eque abstracta cū ab eodē fātasmate gignat z virtute eiusdē intellectus agētis. qre ergo vna erit magis vniuersalis z alia particularis nō videt. tū. qz si pmo gignat spēs intelligibilis singularis ex fātasmate. aut ergo gignetur alia vltis ex eodē vel etiā de illa spēs: z tūc tot erūt spēs vltis quot particulares. z sic eiusdē vltis eēt infinite spēs. aut nō necessario gignet spēs vltis. sed tñ volūtate. sed hoc ē irrobabile oīno. cū gignitio spēs sit nālis. aut spēs scda vltis redit in idē cū pma z auget eaz: z sic cognitio vltis poterit in ifinitū intēdi. z etiā seqret qd qsto plura singularia video tñ cognoscā perfecti ipsū vltis. quoz vtrūqz ē manifeste falsū. Contra. intellectus cōplexus p supponit incōplexū. sed intellectus cōponit vniuersale cū singulari dicēdo. sortes ē hō. z cognoscit ppositionē eē verā vel falsā. ergo cognoscit vtrūqz extremū incōplexū alias cōponeret ignorās.

Respondeo Ista qstio est metha. qstū qrit de intellectu simpli singulariū. z etiā animastica. i. pertinēs ad libzū de aia qtenus qrit de intellectu singulariū respectu intellectus nri. pmo ergo qstio pertractabit vt methaphisica scdo vt aiastica. Quātū ad pmo pmo pmittā tres distinctōes. scdo qndā tres pclusiones. De pmo sit ista pma distinctio singularē ē triplex. qdā abstrahēs ab exñtia. nō. n. singularē determinat qstū ē de se ad exñtia sicut nec vniuersale. z tale particulare ē per se in genere nihil includēs pter nām spēs z pprietatē indiuidualē per quā est hoc. qlibet aut coordinatio pdicamēti abstrahit ab existētia. scdo mō sumit in qstū ē exñs singularē z nō includēs aliqd accñs: z tale singularē pōt dici simul totū: vt dictū fuit supra. exñtia aut nō ē de rōe alicui nec i qstū qd nec in qstū participat qd: qz exñtia ē oīno extra qd itatē formalē saltē in creaturis. s. sumit singularē in qstū includēs nō solū exñtia sed alia accñtia circūstātia vt qritatē qritatē locū tps z hō. z sic ē ens aggregatū z vñū per accñs. Scda distinctio ē q intellectio ē duplex. qdā qd vñ quiditativa seu abstractiua z hec abstrahit ab exñtia respiciēs solū quiditātē ei vt qditas est. alia ē intellectio qd vñ intuitiua z visio. z hec respicit p se obiectum pñs in sua exñtia. ita qd ē exñtis vt exñs est. Tertia distinctio sit ista obiectū intellectus qdā est pmo intellectū. qdā nō pmo. dñ obiectū pmo intellectū qd adeqt actū intelligēdi. nō pmo aut intellectū dicit qd nō adeqt. exēplū in simili. qñ videt qstū bipedale ipsū totū adeqt visionē. lz aut pars ei per se videat nō tñ adeqt visionē. Si r aut ē de intellectu cū intelligit spēs. puta hō ipsa spēs tota intelligit z adeqt intellectiōnē z pmo intellectū. lz partes spēs. puta gen z dñia lz vtrūqz per se intelligit nō pmo. qz neutrum adeqt per se intellectiōnē talē. De scdo sit ista prima pclusio. Singulare quolibet mō sūptū ē per se intelli-

gibile qstū ē ex nā sua. hāc oīdo sic. singulare est vere ens. ergo vere p se intelligibile. qñ p qz intelligibilitas absolute seqt entitatē cū ens sit obiectū intellectus vt pbatū fuit sexto huius. pbatio autis. singulare includit totā entitatē qditatiua superior: z includit vltra hoc pprietatē indiuidualē z exñtia vel aliqd accñs quoz neutrum diminit. s. addit ad entitatē. ergo ad intelligibilitatē. ergo zc. pbat de singulari pmo mō spālī. nā tale singulare nihil includit aliud vltra vltis nisi gradū vltime actualitatis z vntatis qd ē ipsa dñia indiuidualis. s. a tali singulari nō excludit intelligibilitas rōe alicui iclusi in vniuersali superiori. qz tūc vniuersale nō eēt per se intelligibile. nec rōe alicui additi. qz tūc angelus particularis nō eēt intelligibilis. nā si repugnaret singulari vt singulare ē: posse itelligi: angelus nō posset seipsū itelligere. nec dñs seipsū cū sit singularissim. Tercia conclusio sit ista. Singulare quolibet mō sūptū ē pmo itelligibile qstū ē de se. hoc apparet ex significato nois. qd ē pmo. qd cūqz. n. aliud a singulari itelligit nō includit singulare cōplete qstū ad qd qd intelligibilitatis ē in eo qz nō includit illū gradū seu dñiaz indiuidualē qd singulare ē singulare s. ipz singulare includit cōplete quicquid est intelligibilitatis in quocūqz superiori. cū includit in suo conceptu omnia superiora et non econuerso. singulare ergo nō est natum itelligi vt pars inclusa in primo intellectu. sed tamen vt primum in quo alia superiora per se includuntur. Tertia conclusio sit ista. Singulare pmo modo est intelligibile per se respectu intellectiōnis abstractiue tamen: z singulare secundo z tertio modo est primum intelligibile intellectiōne intuitiua tantum. hec conclusio habet duas partes vt patet ex secunda distinctiōne. nā intellectio abstractiua abstrahit ab existētia obiecti. intuitiua aut est existētis obiecti vt est existens. ergo singulare pmo modo qd abstrahit ab existētia est obiectū intellectiōnis abstractiue solum. et singulare secundo modo z tertio modo. quia includit existētia est obiectū cognitionis intuitiue solum. consequentia est euidens de se ex significato terminorum.

Quantum ad scdm ostēdā tres pclusiones. prima pclusio sit ista. Singulare quocūqz modo sūptū est per se intelligibile a nobis p statu ipso saltē intellectu abstractiua. hāc ostēdo sic. nā cognoscēs per se differentiā extremoz per se cognoscit illa extrema differentiē. nā cum differentiā sit per se quedam relatio non potest cognosci nō cognitio extremis. sed intellectus noster per se cognoscit differentiā inter singulare z vniuersale. ergo per se cognoscit vtrūqz extremum. Sic enim arguit Aristo. scdo de anima. de sensu cōmuni. pterea intellectus discurret a singulari ad vniuersale z econuerso. ergo cognoscit vtrūqz extremum discursus. consequētia patet. quia aliter discurreret ignorās. pbatio psequētie: qz sicut p sillogismū cognoscimus pclusionē. ita per iductiōnē picipia. ex pmo post. sed nulla potētia arguit discurrendo inductiueni si intellectus. ergo notiozes sūt sibi pmissē qz pclusiones. ergo per se itelligit singularia a qb arguit discurrendo. pterea intellectus nō ponit nomina rebus quas ignorat. s. intellectus iponit z attribuit nomina singularibus qbus etiā attribuit scdas intentōes. puta singulare indiuidū z huiusmodi. de bis

Septimus

facit et propoēs et opiones q̄ oia pertinet ad intellectū. ergo intellectus noster nō ignorat singulare. ¶ Si incognita nō possum diligere. scdm Augusti. s̄ magis et plus diligim⁹ singulare q̄ vlt. qz p̄ceptū de dilectiōe magis est singulari q̄ vltis. vñ p̄tio Jobānis. qui nō diligit fratrem suū quē videt. deū quē nō videt quomō poterit diligere: q̄ intelligim⁹ singulare. ¶ Cōfirmat. qz nisi intellectus per se intelligeret singulare: volūtas nō posset per se vel le actū singulare. nec per cōsequēs posset peccare. cōsequēs ē falsū. cōsequētia patz. qz volūtas nō pot per se velle: nisi qd̄ est per se actū ab intellectu cognitū. ¶ Preterea. q̄cqd̄ perfectionis ē in potētia inferiori. scz sēsitiua: est i potētia superiori q̄ est intellectus. sed p̄fectiōis ē in sēsitiua cognoscere singulare p̄ se. ergo multo magis in intellectu. ¶ Si spēs per se repñtat illud a quo gignit sed q̄libet species intelligibilis gignit a singulari. p̄z. qz nō ab intellectu agēte. qz tūc esset ei⁹ species et p̄ncipiū intelligēdi ipsū intellectū agētē. q̄ p̄ se repñtat ipsū singulare. ¶ Si nullus est distincta mēoria nisi cui⁹ p̄cessit distincta apphēsiō. s̄ intellectus habet distinctā mēoriā actū suoz qui nō sūt sēsibiles. et ergo in quātū singularis. patet. ergo habet distinctā notitiā eoz quādo isūt. ¶ Secūda cōclusio sit ista. intellectus noster p̄ statu isto nō p̄ se intelligit singulare sub rōne p̄pria singularitatis. nec sensus sētiet. Doc p̄bat sic. ois potētia cognoscens aliqd̄ obiectū sub p̄pria rōne potest illud cognoscere et ab alijs distinguere oī alio circūscripto ipso solo manēte. s̄ nec intellectus noster nec sēsus est huiusmodi respectu singularis. ergo nec intellectus noster nec sensus intelligit singulare sub rōne p̄pria singularitatis maior est euidēs. sed p̄pria pars mioris p̄bat. qz ois potētia cognoscēs suū obiectū secūdū aliquā vnitatē potest illud distinguere ab oī alio qd̄ nō ē vñū tali vnitatē. sed intellectus noster nō pot hoc respēctū singularis. p̄batio huius. qz distinctissima cognitio singulari videt esse aliquid cui⁹ intētionis quā intellectus distincte cognoscit. sit illa a. sed posita illa sola amota dīa et tēporis et loci et amoto alio et alio gradu intētionis. et sic de alijs accidētibus illi intētionis. nō videtur q̄ intellectus sciat distinguere si ostēdat sibi a quacūq̄ alia re eiusdem intētionis et eiusdē speciei. ergo intellectus nō cognoscit singulare secūdū rationē seu vnitatē singularitatis. et pars mioris patet p̄ idē. qz si hec albedo ponit in eodē loco cū hac albedine: manet qdē hec hec. et illa illa. qz hec nō est hec: nec distinguit ab illa per esse in loco. nūq̄ tamē sensus discernit duas esse nūero has albedines si sint eq̄ intense. s̄ si nō distingueret intellectus iter duo singularia circūscripta distinctiōe accidētali que ē per locū. magnitudinē. et figurā. et h̄. puta si essēt s̄ tēpore et haberēt eādē figurā. et magnitudinē. et eundē colorē. talia enī tā intellectus q̄ sēsus iudicaret esse vñū. patet etiā qz sensus nō discernit diuersitatē radioz solarū. licet ponāt cōmunis cōtinue variari. Ratio hui⁹ mioris p̄ncipalis assignat. qz potētia cognitiua in nobis cognoscit re non secūdū suā absolutā cognoscibilitatē. in quātū scz in se est manifesta. sed solū in quātū ē motiua potētie. qz potētia cognitiua pro isto statu mouet ab obiecto. sed natura singularis nō mouet secūdū gradū singularitatis. tū qz ille gradus nō ē p̄ncipiū actiōis sed limitatiu⁹ p̄ncipioz actiōis. tū. qz idē est p̄ncipiū agēdi et assimilādi. gradus autē singularitatis nō est p̄ncipiū assimilādi.

Tredecima

di. sed magis p̄ncipiū distinguēdi. nullo autē mō ē p̄ncipiū assimilādi. ¶ Si arguas cōtra. qz actiones sunt p̄tio singulariū. ¶ Rūdeo sic dictū fuit in p̄tio hui⁹. qz si intelligit de p̄ncipio quo: q̄ illud ē natura nō tamē sine singularitate. ita qz singularitas cōcurrit sicut causa sine qua nō. eo mō quo color nō videt nisi in quantitate. q̄ intellectus et sēsus cognoscūt singulare scd̄ vnitatē nature. q̄ vnitatis ē mior vnitatis nūerali. p̄tio tamē vnitatis vltis. vt probatū fuit supra. nō tamē sine singularitate. ¶ Tertia cōclusio sit ista. intellectus noster p̄ statu isto intelligit singulare per lineā reflexā reflectendo ad fāta smata. nā scd̄ Aristot. tertio de aia. intellectus intelligit singulare p̄ lineā reflexā. cōmē. vero habz p̄ lineā speralē. et ipse sic exponit. qz itellectione singularitatis qd̄itas abstrahit a qd̄itate donec restat qd̄itas a qua nō possit abstrahi vltiori. ¶ Cōtra. qz tūc esset linea recta et nō speralis neq̄ reflexa. ¶ Aliter ergo exponitur qz sic natura i agēdo nō per se intelligit vniuersale: qz tūc corpe gñato qd̄ ē vltius q̄ aial vel hō: nō p̄cederet vltra ad gñationē aialis vel hoīs. nec itēdit p̄tio i diuiduū signatū. qz tūc gñato vno tali. puta forte. cessaret actio nature. qd̄ ē falsū. s̄ itēdit p̄tio iducere naturā in aliq̄ supposito. et hoc ē indiuiduū vagū. S̄ si i p̄posito. spēs in fāta smata ad quā se ouertit intellectus primo repñtat indiuiduū vagū in qd̄ p̄tio ferē cognitio intellectus. qd̄ p̄z. qz qnq̄ intelligit singulare ignorādo i q̄ spēs sit. et in hoc p̄tio signo i ipsa fāta smata est cōfusū subiectū cū accidētibus. vel mutuo accidētia se mutuo p̄trahētia. et rep̄sētāt naturā absolute. scz qnq̄ intellectus abstrahit vlt et ferē in naturā p̄cise nō cōsiderādo ei⁹ singularitatem. tertio reflectēdo cōsideratōnē nature ad circūstantias signatas. vt scz intelligat singulare. id est naturā q̄ inest h̄ cōponit subim cū accidētibus p̄p̄rijs d̄terminatib⁹ talē naturā. et per tales circūstantias. puta. quia est hic. et nūc. et cū tali figura. et cū tali colore. et huiusmodi. ita qz illi⁹ reflexionis termin⁹ a quo et termin⁹ ad quē est quid cōfusū et in medio ē distinctū. natura ḡ intelligit d̄terminata istis. et ē ibi cōcept⁹ non simpli⁹ simplex. vt ens. nec etiā p̄cept⁹ simplici⁹ qd̄itatiu⁹. vt hō. sed tātū cōcept⁹ p̄ accidētibus. et ille ē d̄terminatior cōcept⁹ ad quē deuenim⁹ in vita ista. nā ad nullū cōceptū singularis deuenim⁹ in vita ista cui⁹ d̄dictorie repugnat inesse alteri. cōcept⁹ autē singulari scdm ratōnē singularitatis repugnat d̄dictorie inesse alteri. sed illū nō hēm⁹. ille ergo cōcept⁹ per accidētibus est quo magis disticte possumus intelligere singulare.

Ad argumenta In oppositū. Ad aristotelē in littera p̄z qz loquitur de singulari vt exis est. et de tali verū est qz nō ē scia p̄prie dicta. alias scia fieret nō scientia. qz mutato obiecto mutat et habit⁹ idē manens. ¶ Ad aliud de scd̄o d̄ aia. et ad oēs auctoritates p̄siles. dicēdū qz sensus ē singulariū cū p̄cisione. qz nō ē vniuersaliū. intellectus autē ē vtriūsq̄. ¶ Ad rationē de mutata proportione. dicēdū qz ille modus arguēdi non valet i f̄mis se h̄ntibus scd̄z superi⁹ et inferi⁹. exēplū. argū sic. sic se h̄z hō ad nō hoīez. sic aial ad nō aial. ḡ p̄mutati. sicut hō ad aial. sic nō hō ad nō aial. s̄ ois hō ē aial. ḡ ois nō hō ē nō aial. qd̄ ē falsū. qz a sin⁹ est nō hō. nō tñ nō ē non animal. iō est fallā p̄ntis arguēdo a destructione aīcedētī ad d̄structionē aīntī. nā nō hō i plus se h̄z q̄ nō aial. S̄ si in p̄posito qz oīm intellectus ē cōius q̄ oīm sensus

cōitate vniuersalitatē et predicatōnis, qz obiecta sunt subordinata sic et potētie. iō nō pōt iferri qz sic se habeat obiectū ad obiectū sic potētie in se. sic nec in alijs subordinatis secū dū sub et supra. nā obiectū cōtinetur sub obiecto. Ad cōfirmationē dicēdū sic fuit dictū i p̄rio bul. et in gnto. ca. de vno. qz potētia et disparataz sūt oīo obiecta disparata. vt p̄z de sono et colore. respēcū scilz visus et audit. s̄z potētya subordinat opozt qz sicut potētie sūt subordinate. ita et obiecta. ita qz obiectū potētie inferioris ē et obiectū potētie superioris. sic se habēt sēsus et intellect. Ad 2^m p̄ncipale. dicēdū qz singulare nō habz qd qd ē propriū distinctū a qd quid ē speciei. qz nō habz qd qd est p se p̄rio. licz nō habeat p̄mo: bz tñ per se. vt dictū ē. rō ḡ nō plus pbat nisi qz singularē nō intelligit a nobis sub rōne p̄p̄ia singularitatē. qz nō habz aliud qd a quid sp̄ei. illud aut qd addit vltra sp̄eiē magis p̄tinet ad hecbeitatē qz qditatē. et sic cōcedo qz singulare nō est diffinibile nec scibile alia diffinitōe vel scia qz speciei. et sic nō seq̄ ifinitas esse scias singulariū ifinitoz. qz vna ē oīm cōis. Cū ē arguit d̄ notitia ip̄fecta et potētia. dicēdū qz artifex p̄rio intelligit domū in supposito vago. et ex cōsequēti et per acc̄is intelligit domū hāc. qz naturā domū per se itellectā seq̄ singularitas i esse. et ideo facit domū singularē p̄ acc̄is qz per acc̄is facit qd nō p se cognoscit. cognito ei vli: p̄ acc̄is singulare intelligit. Ad tertiu nego 2^{am} ad p̄bationē d̄. qz per eādē sp̄eiē cognoscit vlt et p̄tictare aliter tñ cōsideratā. qz vt dictū ē illa sp̄eiē siue sit ip̄refa itellectui siue in fantasmate scōz duas op̄iones: p̄mo rep̄ntat naturā in aliq̄ supposito vago. 2° naturā absolute. 3° singulare signatū qd ē ipsa natura circūstātionata acc̄itib. et tūc nō habeo p̄ icōueniēti qz eadē sp̄eiē sic et sic accepta aliqd sub rōne distincti et indistincti rep̄ntet. sic etiā eadē sp̄eiē qz vltis est oīm singulariū. ita qz ē eadē sp̄eiē et rō cognoscēdi plura secū dū aliā et aliā rōnē. vel posset dari alia pars. qz q̄cūqz sp̄eiē est alii cuius singularis sit et vltis. nec seq̄tur tot esse itellectōnes vniuersaliū quot singulariū. nā oēs species singulariū nō rep̄ntat nisi vnū vlt. Qd ergo addit qz ābo vniuersale sc̄z et particulare s̄l sēper itelligūtur. dico qz nō oportet. s̄z per ip̄eriu volūtatis itellect^o pōt vti specie. nūc ad hoc nūc ad illud. qz itelligim^o cū volum^o. ex tertio de aia. et cū dicit. qz illū vsū p̄cedit cognitio hui^o et illius. dico qz p̄cedit ordine p̄dicto. qz illa sp̄eiē p̄rio rep̄refat naturā in supposito vago. scōdo naturā absolute. tertio singulare signatū. Cū addit qz illa sp̄eiē est ipsi vltis p̄rio. et patz per idē quid sit dicēdū. nā p̄rio est ipsius ididui vagi. nec ex hoc seq̄ qz quot sūt sp̄eiē singulariū tot sint vltia: qz oīa singularia nō rep̄refat nisi vnū vlt. nec oī species multiplicari i ifinitū nisi forsā i successiue. si omnia singularia debent cognosci et quodlibet itelligat p̄p̄ia specie. 2° illa eadē sp̄eiē rep̄sentat illā naturā vniuersalē absolute. et ex cōsequenti et per accidēs ipsū singulare signatū. modo p̄p̄posito. Aliter dicit ad hāc tertiā rōnē. qz videt p̄bare qz per nullā itellectionēz quā mō habem^o abstrahēdo sit possibile dare modū quo vniuersale p se intelligit. et singulare per se. et facit p̄o secūda conclusionē scōi articuli p̄ncipalis.

Si ergo gen^o simpli nō ē p̄ref eas qz vt ḡnis sp̄eiē: aut si est quidē vt materia est. Textu p̄mēti. 43.

Veritur Utrū cōcept^o ḡnis sit alius a cōceptu speciei. Uidet qz nō. nā hic i l̄ra d̄. qz gen^o nihil est p̄ter eas qz sūt ḡnis sp̄eiē. Si sic. ḡ gen^o nō p̄dicaret de sp̄ei. sc̄q̄ns est falsū. ḡ et aīa. p̄batio d̄ne. qz tūc genus est pars sp̄ei. s̄z p̄s nō p̄dicat formalit̄ de toto. ḡ nec gen^o de sp̄ei. Cōtra. si nō. aut cōcept^o ḡnis ē idē cōceptui vni^o d̄rie vel sp̄ei tātū. aut cōceptui cuiuslibz differētie et speciei. si p̄rio mō. ḡ genus nō p̄dicat nisi de vna sp̄ei tātū. qd est falsū. si 2° mō. ergo tot essēt cōcept^o ḡnis quot differētia. vel itātū ē vn^o cōcept^o generis illi vni cōceptui erūt oīno idē cōceptus d̄raz. ḡ iter se erūt idē. quoz vtrūqz est falsū. ergo necio cōcept^o ḡnis est ali^o a cōceptu differētie. et per

Rūdeo In ista q̄stione p̄mo p̄tractabo vnā op̄ionē. 2° alit̄ dicam ad q̄stionē. Quātū ad p̄mū ē vna op̄io qz dicit parte negatiuā. p̄pter rōnes positas i pede q̄stiois. Ad 2° ponēdi ē iste. gen^o et d̄ra nō sūt synōima. differūt enī penes modos cōcipiēdi eūdē cōceptū. qui sūt rationes dēfmiabilis et dēfmiat̄. ita qz rō generis est rāto dēfmiabilis. rō differētie vel sp̄ei ē rō dēterminantis. Cōtra. qz si sic. ḡ in diffinitione ē nugatio. d̄ne est falsū. ḡ et aīcedēs. d̄na p̄z. nā secū dū te idē cōcept^o dicitur per gen^o et d̄ram. ḡ idē bis diceret. Rūdet qz excusat nugatio p̄p̄ diuersos modos cōcipiēdi. Cōtra qz tūc est nugatio quādo positis diffinitionib^o p̄o noib^o: idē bis d̄. vt ait p̄hs hic in l̄ra. p̄z post. sed posit^o noib^o ḡnis et differētie idē cōcept^o bis dicit: nō obstantē diuerso mō cōcipiēdi. ḡ erit nugatō. Cōfirmatur. qz per p̄hm hic in littera. p̄z post. hic ē nugatio. bipes pedes habēs. et tñ est alia rō cōcipiēdi. ergo diuersa rō cōcipiēdi nō excusat nugationē. Si isti modi cōcipiēdi. aut sūt essētiālit̄ itra cōceptū ḡnis et differētie. aut nō. sed sūt acc̄itales p̄p̄ietates sub q̄b^o cōcipiūtur. si 2° mō. nō vitat̄ nugatio. ex quo ille rōnes sūt extra cōceptū quē ponis vnū. si p̄rio mō. aut ergo vtrāqz rō est essētiālis intra cōceptū sp̄ei. aut nō. si nō. ḡ diffinitō essētiālit̄ icludit qd nō pertinet ad sp̄eiē essētiālit̄. si sic. ḡ cōcept^o generis et differētie sūt simpli alij. qz p̄ alias rōnes quās essētiālit̄ icludūt que sūt de p se cōceptu sp̄ei. Cōtra. diffinitio dicit esse p̄rio. id est adēq̄te eadem cū diffinito. sed cōcept^o iterat^o nō est p̄rio idē. ḡ alter cōcept^o generis vel differētie supfluit in diffinitōe. quia alter sufficeret. ergo illa respōsio nō est bona. et stat ratio contra op̄ionem.

Quantū Ad 2° p̄rio ostēdam duas cōclusiones. 2° duo dubia excludā. De p̄rio sit ista p̄ria cōclu^o: cōceptus ḡnis ē in se vn^o. Hāc ostēdo sic. oīs itellect^o h̄is i se certitudinē de aliquo. et dubitās de oīb^o dēfmiat̄ibus illud. habet de illo de quo ē cert^o cōceptū vnū aliū ab alijs de quib^o dubitat. aliq̄n esset certus de nihilo quia de nullo cōceptu. s̄z itellect^o pōt esse cert^o de ibe rētia cōcept^o generis alicui. dubitādo de quocūqz cōceptu speciei. vt si p̄ p̄p̄ietatē cōuertibilē cū genere dēmonstraret ipsū gen^o de aliquo dēmonstratiōe quia. p̄ta. si per mouere dēmonstraret de aliquo qz sit animal. de quo nescitur aliqua species generis sed dubitatur. ergo itellect^o habet de illo genere aliquem vnū cōceptum aliū a cōceptibus speciez de quibus dubitat.

Septimus

Quartadecima

Præterea, differentia sunt diuersa aliqd idē entia, ex quito huius, et ex decio, ita quod magis vnu sunt differentia in illo in quo conueniunt, quod sunt in illo in quo differunt, aliqñ non esset differentia, sed prior diuersa, quod illud in quo sunt idē est in se magis vnu quod illa in quibus differunt, sed species generis proprie differunt differentibus: et sunt idē generis, quod genus est magis vnu quod differentie quod differunt, quod non esset, nisi generis esset vnu conceptus, nam si plures: ita esset illi diuersi sicut conceptus diuersi quo ad hoc quod species nihil vnu esset, et si genus proprie et in quod predicat de specie, quod secundum aliquem conceptum non eundem speciei, quod tunc esset predicatio eiusdem de se, quod secundum alium conceptum a conceptu speciei, et sicut est de quocumque specie, sed ille alius a quocumque specie est vnu in se, alias tot esset genera quod species, quod est absurdum, et confirmat vltimo, quod alias nomen generis non esset vniuocum, nisi significaret vnum conceptum, et si quod, quomodo conceptus generis est vnu? Respondet, quod genus dupliciter concipitur, vno modo per se prior ut obiectum ad quas intellectum, alio modo per se prior, quando scilicet concipitur in alio conceptu ad eamdem intellectum in quo genus includitur, puta in specie vel indiuiduo, prior modo conceptus generis est vnus numero sicut intellectio est vna numero, et generaliter ita vnica intellectio numero intelligitur magis vltimo sicut minus vltimo, modo conceptus generis distinguitur in diuersis, ita quod si se sit vnu numero, non tamen ut ibi concipitur, sed est tot numero in quot includitur, ita et conceptus generis naturaliter est esse vnu numero quando concipitur per se prior et differens ad omnes alios, et est distinctus numero ut inclusus in alijs et concipitur per se prior, et secundum hoc est vltimo illud quod dicitur decio huius, quod genus secundum se est diuersum in diuersis speciebus, et secundum hoc scilicet ista, conceptus generis est alius a conceptu differentie, hoc statim patet, quod diuersa non participat genus, nec e converso, sed sunt omnino alteri rationis, unde conceptus generis est ita alius a conceptu differentie, quod est prior diuersus in nullo conueniens cum eo, ut patebit in sequenti questione, et ex hoc sequitur quod est alius conceptus a conceptu speciei, sicut partialiter a totali, nam species essentialiter et formaliter includit conceptum generis et differentie, si genus est alius a conceptu differentie, sequitur quod est alius a conceptu speciei, non totaliter, sed partialiter.

De secundo est vnu dubium ex premissis, scilicet, quid determinate concipitur per genus, et quod per differentiam, et respondeo, per differentiam concipitur vltimus actus quo species est illud quod est, et per genus concipitur potentiale respectu illius actus vltimi, hoc declaro sic, nam secundum philosophum in capitulo precedenti, sicut ratio, id est definitio se habet ad rem, sicut pres definitio ad partes rei, et etiam octavo huius diuersi, quod terminum, id est definitionem oportet esse orationem logicam, et exprimere quod est quod est, in specie autem quod proprie definitio non sunt nisi due partes essentialiter, scilicet actus vltimus quo species est illud quod est, et potentiale respectu illius actus vltimi, quod differentia vltima specificata a qua est vnitas rei et definitio includit precise de suo per se intellectu actum vltimum in re qui est causa vnitatis rei completiua, genus autem proximum precise includit per se potentiale respectu illius actus.

Secundum dubium occurrit, quod istis conceptibus generis et differentie correspondet in re? Respondet quidam quod in re sufficit differentia intentionis que quidem differentia nullam differentiam nec compositionem actualiter ponit in re, sed tantum potentiale, sic intelligendo quod ipsa res est nata facere diuersos conceptus in intellectu, ita quod ista differentia actu est solus in intellectu concipitur, nec ut dicitur sufficit ad hoc differentia rationis quod est

quando res non est nata facere nisi vnum conceptum qui tamen concipitur sub diuersis modis considerandi, unde secundum istam opinionem differentia rationis non sufficit ad differentiam generis et differentie, ut argutum est in primo articulo contra primam opinionem, et sed contra, quia nec ista differentia intentionis sufficit, nam concipiendo genus aut concipitur aliqd rei in specie, aut nihil, sicut de differentia, si nihil, ergo isti conceptus videtur fictici non reales, nec per consequens dicuntur de specie, si aliqd, aut idē aliqd, aut aliud, si idē, tunc erit idē conceptus generis et differentie, quod est falsum, si aliud, habeo propositum, quod in re est alia differentia prior differentia conceptuum, et dices, quod aliqd rei concipitur et idē, nec sequitur, ergo idē conceptus, quod ea de res nata est facere diuersos conceptus, et contra, vna res nata est facere vnum conceptum ad eamdem, quia alias non esset cognoscibile, nec vnico actu cognoscibile, sed secundum illud conceptum sibi adequatum formado videtur imutare intellectum quantum natum est ipsum imutare, ergo non formabit nisi vnum conceptum, et præterea ad principale, omnis differentia prior naturaliter omni actu rationis est differentia ex natura rei, sed obiecta naturaliter procedunt actus, et distinctio obiectorum distinctio actuum, maxime quod hec illa causat, ut hic ponitur, ergo differentia intentionis quod est in conceptibus concludit differentiam prior in obiectis quod est realis, vel saltem alia ex natura rei, et aliter ergo dicendum, quod ne habeamus procedere conceptus simpliciter diuersos generis et differentie esse ficticios: oportet quod illis correspondeat alia in re: realiter diuersa vel distincta aliquo modo ex natura rei, sic quod circumscribitur omni operatione intellectus agentis vel possibilis et omni actu intellectus presupposito vel concomitante est in re differentia, sed talis differentia habet gradum secundum quod genus et diuersa potest sumi ab alia et alia re, puta, si sint diuersae forme in alia specie, sicut in homine, ita quod ab vna sumatur genus et ab alia differentia, vel possunt sumi ab alia et alia realitate, puta, si sit species simplex, ut albedo, prior dicitur differentia realis, secunda dicitur differentia formalis, vtraque tamen est ex natura rei.

Ad primum In oppositum, iam dictum est supra in intentione, quod auctoritas allegata est truncata, unde additur, aut si est quidem ut materia, et hec secunda pars distinctiue est vera, ut predictum est, et ad secundum nego consequentiam, ad probationem concedo quod conceptus generis est partialis, pars autem licet non predicetur de toto per modum partis, tamen significata denotatiue predicatur, genus autem licet sit pars speciei, tamen denotatiue predicatur, et sic significat totum vel partem per modum totius, ut ait Auicenna quanto metaphisice, in abstracto aut vltima abstractio non predicatur, vnde ista est falsa, homo est animalitas, vel humanitas est animalitas, et contra, quod predicatio denotatiua excludit predicationes in quod, sed genus predicatur de specie in quod, ergo etc., et respondeo, duplex est denotatio, vna subiecti ab accidente, alia totius a parte essentiali, prior impedit predicationem in quod, et secunda non excludit ipsas, et talis est denominatio speciei a genere, genus autem est pars essentialis speciei.

Item animalis habetis pedes differentiam scire oportet in quantum habes pedes: quare non est dicendum habetis pedes aliud alatum: aliud non alatum: si quidem benedicit: sed propter non posse facit hoc: sed si aliud habes scissos pedes: aliud non scissos pedes: bene namque sunt differentie pedis, nam scissio pedis pedalitas quedam est, etc.

Veritur Utrū differētia diuisi-
ua gñis inferioris inclu-
dat formalē dñam superiorē. **U**ide-
tur q̄ sic. nā qđ predicat̄ de alio p se p̄-
mo mō: icludit̄ formalē i illo. s̄z dñā su-
periorē ē huiusmodi resp̄cū inferioris. ḡ
rē. mior pbat̄ hic i littera. vbi dicitur
q̄ in diuisiōe gñis oportet pcedere p dñas p se. r̄ tūc se-
cūda vidit̄ priorē p se. nāz fissio pedū est pedalitas. qđ
autē predicat̄ de alio i abstracto p̄dicat̄ p se p̄rio mō:
Preterea. si n̄. ergo differētie specificē essēt p̄ria p̄dica-
ta. cōsequēs ē falsū. ḡ r̄ añs. p̄batio cñe. qz tūc nō habe-
rēt gen⁹ aliqđ dictū de eis per se. qz gen⁹ supius nō p̄di-
cat̄ de eis. nec differētia superior p te. illa autē sūt p̄ri-
ma p̄dicata. r̄ p̄ dñis gñaliss̄. ma. d̄ qđ nō p̄dicat̄ p̄dica-
ta p̄riora p se. et tūc seq̄t̄ q̄ ppō negatia negās differē-
tiā vnā ab alia. puta rōnale non ē irrationale: ē media
ta. **P**. qz si nō. ḡ differētia inferior nō diuersificat̄ ip̄z
gen⁹ per se. cñs ē falsū. qz aīal hoc ip̄sū qđ ē: est diuersū
p differētiās diuersas. vt d̄r decio hui⁹. p̄batio cñe. qz
in gñe dīso si sit intermediū: nō ē nisi gen⁹ superi⁹. r̄ dñā
cōstitutia ei⁹. s̄z gen⁹ superi⁹ nō icludit̄ in differētys su-
periorib⁹. p̄z. nec differētia p̄stitutia. puta sēsibile p̄sti-
tuēs animal nō distiguit̄ p differētiās vltiores. qz ip-
sa nō icludit̄ i illis. scđm te. ḡ gen⁹ inf̄mediū se habz ad
ipsas differētiās inferiores sic potētia ad actū. s̄z potēti-
ale nō distiguit̄ secūdū suā essentia per actū q̄ est ex-
rationē ei⁹. r̄ cōuerso ḡ rē. **C**ōtra. qz si sic. ḡ i differē-
tys erit p̄cessus i inf̄nitū. p̄sequēs ē falsū. ḡ r̄ añcedens:
p̄batio cñe. qz si differētie inferiores icluderēt supiorē.
ergo essēt differētes. nā differētia sūt diuersa aliquod
idēntia. in aliquo ergo cōueirēt. s̄z i differētia supiori
r̄ differēt̄ differētys. r̄ tūc q̄rā de illis. vtrū icludant
differētiā supiorē. vel nō. q̄re vel p̄cedit̄ i inf̄nitū. vel
stabit̄ ad aliq̄s dñas q̄ in nullo cōueniūt nec icludūt ali-
qđ cōe. **P** si sic. ergo dñā inferior erit spēs. cñs ē falsū.
qz tūc essēt plura gñā q̄ decē. cū talis differētia nō sit
spēs alicui⁹ illoz genēz. p̄batio cñe. omne qđ hz p̄dica-
tū de eo in qđ r̄ differētiā dictā in quale est spēs. qz cō-
positū ex gñe r̄ differētia. s̄z talis differētia inferior hz
supiorē dictā de ea in qđ secūdū te. r̄ aliā q̄ differt ab
opposita dñā q̄ d̄r d̄ ea i q̄le. ḡ ē v̄c spēs.
Rndeo Dic ē vna opio que dicit q̄ differētia su-
perior icludit̄ i inferiori. qđ pbat̄ per textū p̄hi. Tum
qz hic dicit̄ q̄ vltia differētia seu finalis ē suba rei. qđ
nō esset nisi icluderet alias p̄cedētes. aliē nō esset sub-
stātia rei. Tū quia hic dicit̄ q̄ in diffinitioe nō oportz
ponere alias differentias sed solūmō vltimā. qz si alie
apponātur cū p̄ria erit nugatio. vt dicēdo. aīal bipes
habēs pedes trāspōnēdo diffinitioēs. nā dicto bipede
superfluū ēponere hñs pedes. Tū qz hic d̄r. q̄ in suba
nō est ordo. s̄z si inferior differētia nō icludit̄ superiores
erit ordo. qz vna p̄or alia posterior. **C**ōtra istā opinio-
nē arḡt̄ reducēdo ratiōes. et p̄rio primā: qñ d̄r q̄ vltia
differētia ē suba rei. **C**ōtra. qz diffinitio indicat̄ substā-
tiā totā rei. s̄z de suba diffiniti nō solū sūt oēs differen-
tie sed ēt gen⁹. ergo gen⁹ vel ē de per se intellectu differē-
tie vltie. vel gen⁹ supfluit̄ i diffinitione. quoz vtrūq̄ ē
falsū. ḡ illud ex quo seq̄t̄. s̄z q̄ finalis differētia sit to-
ta substātia rei. **P**reterea. oīs diffinitio habz partes. r̄
sc̄t̄ tota diffinitio totā rē exprimit̄: sic pars partē. sed

dñā finalis ē pars diffinitiois. ḡ exprimit̄ p̄tē rei. r̄ n̄ to-
tā subaz rei. **C**ōfirmat̄. qz eodē mō tractat̄ hic p̄hs d̄
diffinitioe r̄ i octauo hui⁹. vbi d̄r q̄ i diffinitioe duo po-
nūt̄ resp̄cū quoz vnū est vt mā. aliud vt forma. **A**d
formā dico q̄ sic dictū ē exponēdo litterā. q̄ p̄hs n̄ in-
telligit̄ q̄ dñā sit tota suba rei nisi cōpletie. q̄ten⁹ ab il-
la differētia ē tota suba rei cōpletie. **C**z rō reduc̄t̄. s̄.
q̄ ad dicta sua seq̄t̄ nugatio. r̄ nō nobis. nā oīs diffini-
tio. vel dat̄ p gen⁹ primū r̄ dñas intermedias v̄q̄ ad vl-
timā. vel per gen⁹ proximū r̄ dñas vltimā specificas. si
p̄rio: seq̄t̄ cōtra te nugatio. qz tūc dñā intermedia pone-
tur i diffinitioe. r̄ dñā vltia icludit̄ oēs intermedias. vt
tu dicl̄. ḡ dñā intermedia d̄r bis. semel i se: r̄ semel i vlti-
ma dñā. si z rō: seq̄t̄ idē. nā ge⁹ p̄xi⁹ icludit̄ dñas suā cōsti-
tutiā. r̄ vltia icludit̄ eā filr. vt tu dicl̄. ḡ bis dicef̄. puta
dicēdo al rōale. qz sēsibile icludit̄ i aīali qđ cōstituit̄. r̄ ēt
i rōali. s̄z te. ḡ bis dicef̄. **C** Dices q̄ diffinitio n̄ sic dat̄. s̄z
p ge⁹ p̄xi⁹ r̄ dñas vltimā. **C**ōtra. tū qz ē p̄hs hic i l̄ra. qz
oīs diffinitio vel dabit̄ p ge⁹ p̄xi⁹ r̄ vltiaz dñam. vel p
primū ge⁹ cū alijs intermedys. Tū qz b̄ vult boeti⁹ ex-
p̄resse libro dionū. vbi dicit̄. q̄ p̄rio i diffinitioe accipiē-
dū ē gen⁹ cū dñā. r̄ vidēdū ē de diffinitioe si sit cōverti-
bilis cū spē diffiniēda. r̄ si min⁹ fuerit: accipiēda ē alia
differētia. r̄ gen⁹ cū dñā p̄iori erit loco gñis. r̄ sic quoz
reddat̄ speciē diffiniēdā. ḡ n̄ solū primū gen⁹ ponēduz
est cū vltia differētia: sed etiā cū oīb⁹ inf̄medys. **A**d
formā. dicēdū sicut dictūz est exponēdo litterā. q̄ nō
est itērio p̄hi qn sine nugatione posset dari diffinitio p
gen⁹ et differētiās multas. s̄z q̄ vltia dñā ē cōpletia et
perfectia sube rei. qz si nō. seq̄t̄ nugatio vt dictū ē i ex-
ponēdo litterā. **T**ertia rō reduc̄t̄. p̄bado q̄ i suba ē
ordo. nāz oīs suba diffinibilis p̄ponit̄ ex qđ r̄ q̄li. ex. s̄:
hui⁹. r̄ forma ē p̄rior mā r̄ maglens. vt dictū ē s̄. r̄ act⁹
est p̄rior potētia: tēpore r̄ p̄fectioe. ex. s̄: hui⁹. s̄z i diffi-
ne vnū ē potētia. vt mā. aliud act⁹. vt forma. ḡ ibi ē or-
do. r̄ p̄ dñis i suba diffinibili ē ordo. **A**d formā. iā di-
ctū ē i exponēdo l̄ram. s̄z q̄ p̄hs itelligit̄ q̄ ali⁹ r̄ aliud
ordo nō facit̄ nec tollit̄ nugationē qn sēp seq̄t̄ nugatō
negādo b̄ q̄ ab vltia dñā sit vnitas r̄ suba rei cōpletie.
Aliē ergo dicēdū ad q̄onē. q̄ dñā inferior n̄ icludit̄ for-
malē supiorē. pp̄t̄ rōes tactas. Tū. qz ēēt p̄cessus i infi-
nitū i d̄rntys. tū qz dñā essz vna spēs. tū qz sēp nugatio
esset in diffinitione.
Ad argumenta In oppositū. **A**d p̄mū di-
co. q̄ mior ē falsa. **A**d p̄batōnē. dico q̄ auctoritas Ari-
stotelis itelligēda ē. nō p̄dicat̄. s̄z diuisiue. nō ei vult
p̄hs nisi q̄ dñā supior didat̄ p dñas inferiores p se. qz si
s̄to pedis solū vidit̄ hñs pedes. r̄ n̄ pedalitas p̄dicat̄ de
fissioe pedis p se p̄ mō. **A**d z rō nego cñas. ad p̄bonē
dicēdū q̄ h̄re p̄dicatū i qđ cōueit̄ duplr. formalr r̄ dire-
cte. v̄t solū d̄noiatie r̄ indirecte. dñā at̄ n̄ hz p̄dicatū i qđ
formalr. qz d̄r n̄ h̄nt̄ cōmūe p̄dicatū d̄ eis i qđ p se p̄.
tellige d̄ differētia q̄ solū ē differētia. nā oīs talis ē se to-
ta diuersa. s̄z tñ differētia hz p̄dicatū i qđ n̄ formalr. s̄z
d̄noiatie. s̄. ip̄sū gen⁹. q̄ten⁹ saltē indirecte ē i gñe. et pp̄t̄
hoc nulla differētia ē gñalissimū. qz ēē i gñe q̄cūq̄ mō
repugnat̄ gñalissimū. **A**d z rō nego cñas. ad p̄batōnē
dicēdū. q̄ gen⁹ siue inferi⁹ siue superi⁹ se habz vt poten-
tiale. r̄ distiguit̄ p differētiās sic matia per formā. nec
reputo icōueniēs imo necessariū q̄ potētiale didat̄ p
actuale r̄ qđ ē ex rōnē ei⁹. **E**t sic sit dictū ad q̄onē.

Septimus

Primum enim substantia que uniuscuiusque propria uniuscuiusque que non inest alii: uniuersale vero commune est. Textu comenti. 45. Amplius substantia dicitur que non de subiecto: et vlt de subiecto aliquo dicitur semper. Textu comenti. 46.

Veritur Utrum uniuersale sit aliquid in rebus. Uideatur quod sic. nam omne quod est tale per participationem reducitur ad aliquid tale per essentiam. Alioquin tale per participationem erit primum tale per essentiam. scilicet singulare est tale per participationem. ut hic habet: per participationem hominis. alioquin homo non predicaretur de singularibus. quod homo vltis est homo per essentiam. et per se in rebus. Item subiecta est primum ens. ut dictum fuit supra. et est ens reale. quia intellectus noster non causat nisi accidens. scilicet scilicet subiecta est subiecta. et ponitur vltis. ergo vltis est aliquid quod ens reale. Contra. philosophus hic littera. Tunc quia substantia uniuscuiusque est propria sibi. et non inest alteri. Tunc quia subiecta non dicitur de subiecto. vltis autem sic. Tunc quia aliquid logica que est de vltis esset scilicet realis. quod est falsum.

Rnde In ista questione primo quaedam opiniones pertractabo. et ad questionem aliter respondebo. Quatum ad primum est vna opinio platonis secundum quod aristoteles imponit sibi. que ponit ideas propter triplicem rationem. Tunc propter entitatem formalem rerum. ut videtur probare prima ratio de participatione posita in pede. Tunc propter scientiam que est tantum de necessariis. singularia autem sunt corruptibilia. Tunc propter generationem. nam secundum platonem generans particulari non sufficit. Item ista opinio si potest ideam esse quandam substantiam separatam a motu et ab accidentibus per accidens nihil habens in se nisi naturam specificam perfectam quantum potest esse perfecta et passiones forte per se spiritus: alioquin de ipsa nihil sciret si inquam sic potest non potest bene improbari. quia non videtur repugnare absolute rationi entitatis tale singulare sic nam habens nec absolute improbat aristoteles. scilicet quatenus ponitur incorruptibile et eiusdem rationis cum corruptibilibus. ut arguit aristoteles. Item si sine huiusmodi. ex hoc corruptibile et incorruptibile differunt plusquam genere. scilicet in 7. ut dictum fuit supra arguatur non impossibilitas. scilicet non necessitas. quia ei nihil non manifestum ponendum est a philosophantibus nisi necessitate. idem aristoteles arguit ideas ostendens quod non sunt necesse propter illa propter que ponuntur. quod ei non ponuntur propter entitatem. nec ponuntur propter scientiam. probatum est. ca. 4. Utrum autem idem est. quod autem non propter generationem probatur. c. sequenti. Deinde autem que sunt. et ita simpliciter non sunt ponende ideas. Si autem vltimam potest plato ut sibi imponit: quod dicta idea est formaliter vltis. ita quod per identitatem predicatur de isto corruptibili predicatio dicitur esse beta. statim vltimam includere dictionem. scilicet quod idem numero sit quoditas multorum diuersorum. et sit ex ipsa. quia aliter non esset incorruptibile. scilicet quod primum modum illa opinio non videtur impossibilis. scilicet non sit necesse. scilicet 2. est impossibilis. Alia est opinio loquendo de vltis scilicet intentione aristoteles. que ponit quod vltis est in re. Item pro que tripliciter arguitur. per sic. vltis est aptum natum dici de pluribus. scilicet res est apta nata dici de pluribus. quod vltis est res. probatum minoribus: quia si non. tunc talis aptitudo repugnet rei nec posset sibi conferri ab intellectu. quia tunc intellectus posset dare sorti hanc aptitudinem. quod est falsum. Item 2. sic. vltis predicatur de re. scilicet de singulari predicatio dicitur esse beta. ut sortis est homo. scilicet impossibile est aliquid predicari de re nisi sit in re. quod vltis est aliquid in re. Item 3. quod quod est absolute sumptum est vltis res. quia est principium et causa. ut habet infra. ca. sequenti. scilicet ipsum quod quod est absolute sumptum est vltis. quod vltis est vltis res. probatum minoribus. quod quod est absolute sumptum

Sextadecima

primum exprimitur per diffinitionem. scilicet diffinitio non est nisi uniuersalis. ut dictum fuit supra. Item Modus ponendi talis est quod in re est gradus limitationis que singulare est hoc: quod est ipsa proprietate seu propria individualis. est etiam ipsa nam per ipsum gradum limitata. et illa non solum est intelligibilis sine illo gradu individuali: scilicet etiam natura est prior in re tali gradu. et ut sic prior non repugnat sibi esse in alio. quia ut sic non est adhuc limitata ad hoc singulare. et natura ut sic prior est uniuersalis.

Sed contra istam opinionem arguitur tripliciter. primo sic. vltis est vnum obiectum intellectus numero et vna intellectio numero intelligitur. ut dictum fuit supra. ita quod intellectus attribuendo ipsum diuersis singularibus attribuit idem obiectum numero pluries conceptum ut predicatum diuersis subiectis: dicens hoc est hoc. sed impossibile videtur aliquid in re sit idem intelligibile numero et sic attribuatur diuersis. quod vltis nihil est in re. Item 2. cuiusque est subiectum sub ratione que est subiectum: est intellectus et passio. si quod homo est sortis sub ea ratione que homo est vltis. ut tu dicitur. quod sortis erit vltis. quod est falsum. Item 3. si sic. sequitur quod sensus habet per se obiectum vltis. quod est falsum. probatum contra. quia non mouet sensum in quantum hoc. scilicet non nisi hoc ut dictum fuit de intellectione singulari. videtur et quod intellectus agens omnino supponatur: si omne vltis iam est in actu in re ex se. Contra modum ponendi arguitur dicitur Tunc quod sequitur quod tot sunt vltis quot singularia. quia quodcumque natura in quocumque individuo habet illam rationem vltis que assignatur. scilicet illa idifferencia ad plura. Tunc quia in predicatio vltis de singulari: idem predicaretur de seipso.

Alia est opinio in extremo. quod vltis tantum est in intellectu. Pro qua arguitur prima. quod intellectus est quod facit vltitatem in rebus. scilicet intellectus agens non est potentia factiva scilicet activa. quod nihil caret ex intellectu. Item 2. vltis est vnum in multis et de multis. ex pro parte. quod includit essentialiter comparationem ad supposita. ut predicabile: ad subiectibile. scilicet talis comparatio non est in re scilicet tantum in intellectu comparate. Item 3. contra istam opinionem arguitur. nam obiectum naturaliter precedit actum. scilicet vltis est obiectum intellectus. quod uniuersale naturaliter precedit intellectioem quam intelligitur. scilicet non est actu in intellectu nisi per intellectioem. quod vltis non est in intellectu tantum. Item preterea. subiectum scilicet in quantum subiectum precedit intellectum. scilicet subiectum scilicet ut subiectum est vltis. quod. probatum minoribus. quia subiectum scilicet ut sic est prior tale comparatio ad passionem. et si prior tale. quod de omni. et sic potest esse scientia de eo.

Quantum ad 2. primo premissa aliquid distinctiones 2. inferat aliquid conclusiones. De primo sit ista prima distinctio. duplex est intentio. scilicet prima et secunda. De prima intentione ipsa re posita in esse intellectu. et cognitio dicitur prima quia res dicitur intentio non quocumque modo res sed ut intellecta et cognita. De intentione secunda quadam relatione seu comparatione intellectus. quam intellectus comparat vnam primam intentionem ad alteram. seu vnum intellectum alteri. Exemplum. intellectus intelligens homines et intelligens animalia: comparat vnum ad aliud scilicet rationem predicabilem et subiectibilem. que comparatur ex parte animalis dicitur generatur. et ex parte hominis dicitur species. et sic scilicet diuersas comparationes format diuersas intentiones scilicet. puta generatur et species et ididui. et hoc. ita quod omnis 2. intentio est formalis relatio rationis. Item 2. distinctio sit ista. quod cum vltis sit quoddam secretum: potest accipi dupliciter. vno modo pro se significato: quod est vltitas. et secunda intentio que est quedam relatio rationis in predicabili ad illud de quo est predicabile. et hunc respectum rationis significat hoc nomen uniuersale in concreto. et uniuersalitas in abstracto. Alio modo sumitur uniuersale pro illo quod denominatur ab illa intentione uniuersalitas: que est aliqua

res pte itētōis. nā secūde itētōes applicātur primis. et hoc secūdo mō pōt adhuc accipi dupliciter. vno: pro illo qd ē quasi subiectū rēotū denotātū ab illa 2^a intentione. et sic nā absolute sūpta dicit vlt. q̄tenus nō de se hoc. et ideo nō repugnat sibi ex se dici de multis. et natura sic accepta ē indefiniata p̄uatiue siue negatiue. Alio: pōt sumi p̄ ipso subo p̄p̄inquo qd est ipsa natura indefiniata p̄trarie. vt scz cōiūcta indefiniatiōi actu ali q̄si habitui cōtrario. et hoc mō nō est vlt nisi natura sit actu indefiniata. ita q̄ sit vñū intelligibile nūero dici bile de oī supposito. et illud ē cōplete vlt. ¶ Tertia distinctio sit ista. esse i intellectu cōtigit dupl̄. vno: subiectiue. vt spēs et hit⁹ sūt in aīa. alio: obiectiue. sic nūc loquimur. et hoc mō pōt esse dupl̄. vno: habitualiter siue i actu p̄rio. qñ scz ē ibi per speciē manētē i intellectu vt i mediate motiuū ad itellectionē. alio: actualiter siue in actu scdo. qñ scz actu mouet et intelligit. scds mod⁹ ifert primū. et nō ecōuerso. sic p̄z. ¶ De 2ª sit ista p̄ia cōclu⁹ q̄ vlt sūptuz p̄rio mō. scz p̄tētōe nihil ē in reb⁹. s̄z in intellectu tātū. Dāc p̄bo sic. purū ens rōnis nihil ē eī in reb⁹. s̄z vlt sic acceptū ē huiusmodi. vt p̄z ex dict⁹. ergo rē. ¶ Pro ista p̄loe pōt itelligi opio p̄i⁹ recitata. nā ista p̄p̄atio q̄ ē itētō secūda nō est nisi subiectiue i intellectu cōparāte. et sic cōcludūt rōnes ibi posite p̄ opione. tamē sic p̄z hec opio icōplete loq̄tur de vlt. sic p̄cedūt ratiōes cōtra eā. ¶ Scda 2^a sit ista. vlt sūptū scdo mō. scz p̄ subo rēoto itētōis ē aliqd vlt in reb⁹. Dāc p̄bo sic. illud qd circūscripto oī actu intellect⁹ est vlt ē aliqd i reb⁹. s̄z vlt sic acceptū ē h̄. nā circūscripto oī actu intellect⁹ natura lapidis q̄ ex se nō est hec s̄z indefiniata negatiue. ergo tale vlt ē aliqd in reb⁹. Et pro ista cōclusionē pōt itelligi secūda opio recitata p̄i⁹. et sic cōcludūt ratiōes ibi posite. tñ hec opio icōplete loq̄t d̄ vlt qz natura sic sūpta sit indefiniata p̄uatiue vel negatiue et d̄ dictōie. nō tñ p̄trarie. qd regrit ad cōplēmetuz vlt. sic p̄cedūt rōnes cōtra opionē. ¶ Sed iux̄ istā p̄clonē ori tur dubiū. vtrū natura sic sūpta indefiniata et idifferēs que nō ē de se hec: habeat aliquā vnitatē realē miorē vnitatē nūerali. ex q̄ ponit̄ n̄ esse hoc. ¶ R̄ideo q̄ sic. p̄pter qd etiā cōclu⁹ sit ista. vlt sūptū 2^a mō ē vñū vnitatē aliq̄ reali miori tñ vnitatē nūerali. Dāc oīdo sic. vñū potētīe ē vñū obiectū. s̄z potētīa sēsitiua. puta visus ē vna potētīa. q̄ habz vñū obiectū. nō vñū numero. qz tunc nō posset videre nisi vñū colorē nūero. nec vñū p̄intellectū. qz p̄cedit actū intellect⁹ sic et sensus. q̄ ē vñū aliq̄ alia vnitatē reali. qz sic obiectū sēsus iquātuz obiectū p̄cedit intellectū: ita etiā secūdū suā vnitatē realē p̄cedit oīm actū intellect⁹. ¶ Dices q̄ obiectū p̄mū et adeq̄tū sēsus ē aliqd cōe abstractū p̄ intellectū ab omnib⁹ alijs p̄ticularib⁹ obiectis. et ita nō habēt vnitatem nisi cōtinētis illa plura obiecta p̄ticularia. ita q̄ obiectū sēsus respectu vñū act⁹ vtiq̄ p̄cedit intellectū. et tūc est aliqd singulare. tñ obiectū p̄mū sēsus adeq̄tū est aliqd vlt abstractū ab oib⁹ p̄ticularib⁹ per intellectum. ¶ Sed cōtra. qz vñū actōis sēsus: est vñū obiectū secūdū aliquā aliā vnitatē realē. vt etiā tu scedis. s̄z nō scdm vnitatē nūeralē. q̄ secūdū aliā vnitatē realē q̄ nō est nūeralis. p̄batō mioris. qz potētīa cognoscēs obiectū secūdū aliquā vnitatē: distinguit ipsū ab oī alio qd nō est hac vnitatē vñū. p̄dicatū icludīt in subo. sed sensus nō cognoscit obiectum in quātum est distinctum a

quolibet qd nō ē vñū illa vnitatē nūerali. q̄ sēsus n̄ cognoscit obiectū scdz vnitatē nūeralē. ergo scdz aliq̄. p̄batio assūpti. qz null⁹ sensus discernit hūc radiū solis differre numeraliter ab alio radio. s̄z continue variatur i medio. quaten⁹ accidētia nō migrāt. s̄z si p̄ potētīā dinā ponātur duo corpora eqlia et oīno similia i albedine. tunc visus nō distingueret illa duo alba: sed iudicaret esse vñū albū tātū. sēsus q̄ nō cognoscit obiectū secūdū vnitatē nūeralē. q̄ scdz aliā vnitatē realē ita q̄ etiā vñū act⁹ sensus nō ē vñū obiectū secūdū vnitatē nūeralē. ¶ P̄terea. ad p̄cipale. in oī gñe ē vñū p̄mū qd ē mēsura oīm q̄ sūt illi⁹ generi. ex decio hui⁹. et illa vnitatē ē realis. aliogn nō esset mēsura nisi secūdū cōsiderationē rōnis. q̄ ē non esset aliq̄ entia posteriora q̄ depēderēt a mēsura nisi esset ratio. et tūc etiā intellectus possz attribuerē alteri rōnē mēsure. s̄z illud tale nō ē vñū nūcro. Tū qz nullū singulare alicui⁹ generi ē mēsura oīs illoz q̄ sūt i illo gñe. qz i ididuis eiusdē spēs nō ē h̄ p̄i⁹. et hoc posteri⁹. ex 3ª hui⁹. Tū qz sub spē albedis p̄nt dari duo ididua eqlia alba. et tūc vñū nō esset mēsura alteri⁹. q̄ illud p̄mū qd est mēsura est vñū aliq̄ vnitatē reali q̄ nō ē vlt. ¶ P̄terea. idē s̄z et eqlē sūda tur sup vñū. ex q̄nto hui⁹ ca⁹: de ad aliqd. tūc sic. nullo intellectu ex̄te ē s̄z similitudo realis hui⁹ albi ad illud albu secūdū albedinē. q̄ aliq̄ realis vnitatē ē p̄mū sūdam tū hui⁹ ratiōis. qz talis ratiō nō sūdat sup ens ratiōis formalē. nō est aut vnitatē nūeralis. p̄z. qz h̄ albū et illud albū nō sūt idē nūcro. qz nihil vñū et idē est s̄z sibi p̄p̄si. ergo ē aliq̄ alia. ¶ P̄terea. circūscripto oī intellectu hic ignis gñat hūc ignē s̄z sibi i forma. qz gñans generat sibi s̄z p̄pter formā. vt dictū est i hoc septio. et illa gñatio ē vniuoca. sed gñatio vniuoca regrit vnitatē forme in gñante et gñato. illa vnitatē nō est nūeralis. q̄ aliq̄ alia. et ē realis. qz circūscripto oī intellectu vt dictū ē. ¶ P̄terea. si oīs vnitatē realis est numeralis. q̄ omnis diuersitas realis ē nūeralis. p̄ns ē falsū. ergo et ancedēs. p̄batio p̄ne. qz vñū et multa. idē et diuersū sūt opposita. ex decio hui⁹. et totiens dicit vñū opposituz: quotiēs et reliquū. ex p̄rio thopicoz. et sic si tantū est vnitatē nūeralis: tātū est diuersitas nūeralis. ¶ Itē oīhe diuersū est in se vñū. quia vñū dicitur qd ē ab alio diuersū. sicut ergo ē vñū: sic et diuersū. q̄ si vñū nūeraliter. et diuersū nūeraliter. et nō plus. falsitas cōsequētis p̄bat. Tū qz oīs diuersitas nūeralis inquantū numeralis est eqlis. et tunc tantū differret sortes a platone quātū a brunello. Tū quia sequitur ex hoc qz tunc intellect⁹ nō posset abstrahere a sorte et a platone aliqd cōmūe magi q̄ a sorte et a brunello. et tūc qd libz vlt esset pure ficticiū. Pro ista cōclusionē sūt etiā alie ratiōes. sed iste nūc sufficiāt. ¶ Quarta cōclusio sit ista. vniuersale tertio mō sūptū quod est indefiniatū cōtrarie nō est in intellectu actualiter de necessitate. Pro illa cōclusionē faciūt ratiōes cōtra tertiā opionē. Tū scilicet. qz obiectū naturaliter p̄cedit actū. Tūz qz subz scie iquātū subiectū p̄cedit intellectū et hitum. ¶ Quinta 2ª sit ista. vlt tertio sūptū est in intellectu habitualiter de necessitate. Pro illa cōclusionē faciunt ratiōes cōtra secūdā opionē. specialiter p̄ia. scz qz vniuersale est vñū intelligibile numero. ¶ Sexta cōclusio sit ista. vlt tertio mō sūptū scdm illud qd ē: est i rebus. p̄batio hui⁹. tū qz ratiōe addita nature qd ē esse i tel

lectu habitualiter habz sudari in re. qz illud qd est i re
habet ista relatone. g illud qd e yle est in re. tu quia ali
ter cu scia sit de vlib sciendo aliqua de vlib nihil scire
mus de reb: sed ratu de coceptib nostris. et tuc opio
nostra no imutaret a vero in falsu. ppter imutaciones
in existetia rei. vnde dici pot q yle est in re sic accipie
do q eade natura q est in existetia determinata p gra
du singularitatis e indeterminata negatiue z in intelle
ctu obiectiue et vt habet hanc relatione ad intellectu
vt ad cognoscete est in determinata contrarie in determina
tione sibi addita p intellectu. z tuc est copletu vniuer
sale. Sic ad qstione.

Ad primus In oppositu. patet q equocat de
vniuersali. vnde concedo totu argumetu. cludit ei de
ipsa natura que secudu id qd est vtiq est in reb. Ad
z per ide. na suba secuda est substantia. z est in re extra
secudu id qd est in re. Ad alia in oppositu patet q ar
gumeta phi procedut contra opinionone Platonis. z con
cedo q vniuersale no est in rebus eo mo q ponebat pla
to. Ad illud de logica dicendu. q logic non considerat
res per se: nisi quaten fundant secudas intetiones qs
logicus per se considerat. et ratione huius no dici ar
titer realis sed intetionis.

Manifestu est aute q substantiaz esse existimata
ru plurime potestate sut vt ipse pres aialiu: nihil eteni
separatu ipsoz est: qn autem separata fuerint: tuc en
ta sunt vt materia omnia. zc.

Meritur Utru distinctio forma
lis partiu organizaru
aialis sit propter plures formas suba
les realit aut specific distinctas. U
detur q no. nam si sic. ergo man mor
tua no esset man equiuoce. conseqns
est falsu. vt pater supra hic in septio. et
in quarto methozoz. get anis. pbario cosequente. qz
quecuq differut realiter vno corrupto no est necessa
riu reliquu corrupi. sz hoc posito forma totu et forma
partis realiter sut distincte. g corrupta forma si. puta
anima vel quecuq alia potest remanere ppria forma
man. et sic eade que pri. Contra. actio quelibet noti
ficat forma. qz forma dat esse z agere. g diuerse actoes
et specifice disticte arguit formas specific distinctas
sed partes aialis organice habet operationes specific
distictas. ergo et formas specific distinctas.

Rudeo Licet ista questio possit habere magnu
tractatu qten querit de multitudie z plu
ralitate formaz. de qua materia recolo me prolixi di
xisse i quadam questioe ordiaria: tamē quatū ad presēs
sufficit sic procedā. pzo premittā vnā opiniononez. z oi
cā aliter ad qstione. Quatū ad primū est vna opinio
tenēs partē negatiuā. modus ponēdi est iste. q i bruto
aut in quocūq alio viuo esto q est aliq forma mixti p
cedēs aiām illa est vna realiter sed plures vtnaliter cō
tinēs multas perfectiones secūdū quas constituit diuer
sa organa q sūt principia imperfecta diuersaz operatio
nū. vltēri etiā si detur q aia cōtinet talē formā mixti
no oportet ponere preter vnā formā. scilz aiām que sit
diuersaz operationū et perfectionū virtualiter cōten
tiua. Arguitur autē pro ista opinione multipliciter.
pzo. quia pluralitas no est ponēda sine necessitate. sz
iproposito nulla ē necessitas ponēditales formas plu

res. cu vna pfecta forma possit quicqd ille plures: qru
est virtualiter cōtētiua. Preterea. maior apparet disti
ctio in corporib organicis in quatu aiata sut: q in quan
tu mixta sut. p3 de videre. audire. z h3. sed ppter illaz
diuersitate no ponuntur tales partiales forme integrā
tes vnam aiām sensitiuā. g no o3 ponere hāc diuersi
tate in forma mixti. Preterea. diuersa specie no cōtin
antur. sed aial est vnu cōtinuu. ergo no cōstat ex parti
bus specific distinctis. maior pbat. qz qlibet illaz for
maz pferet materiā. q ergo esset ratio p: nuādi. non
videt posse dici. Cōfirmat. qz ex duob disticti nūe
ro no sit vnu nūero vt patz g mltro min ex duob speci
fice distictis q magl differūt. Cōfirmat. qz dīso vme vtraz ps
viuit. sic p3. vel g est aia vni spēt in vtraz parte. vel al
teri speciei. si primū. g in toto erat pri vna forma spē.
et habet ppositū. Si 2 mo. g vn vms difus erit mul
ta aialia scō3 specie. qd no videt. Cōfirmat. qz sic aliqd est ens
sic est vnu. z pfecti ens pfecti est vnu. sz aial ē pfecti
ens q ignis. g pfecti est vnu. qd no videt: si aial tot for
mas habz. z ignis nisi vnā. Cōfirmat. qz qlibet forma subalis
cū sua mā cōstituit suppositū de gne sube. g aial vnu es
set pla supposita: si tot h3 formas subales specific di
stictas. sic ei arguit pbs extra ponētes elemta manere i
mixto scōm suas formas pfectas vel ipfectas. qz tunc
mixtu ē pla supposita. Cōfirmat. qz ex duob entib in actu no
sit vnu. vt dictū ē supra. sz ples forme sūt pla i actu. nā
forma essētiāliter ē act. aial aut ē aliqd vnu. g no pot
distare ex plurib partib habētib plures formas.

Quantu ad 2m ē alia opinio tenēs ptē affirmatiuā
quā reputo verā. Pro q sic argi. ps
aliq aialis pot separi ab aiali sū gnatiōe sz no manet i
actu post separationē p formā totū. B ē euidēs. g p for
mā ppriā quā hēbat pri. maior p3 p sensū. vt si os ab
strahat a corpe aialis si pot dici q noua forma gnetur
qz ita subito sic pot eē illa abscissio si sit i instanti no pot
ab agēte nāli noua forma introduci sū alteratōe pcedē
te. Dices q forma didit sic i aialib anulosis. Contra.
qz os no viuit sepatū. g no h3 formā aiati nec prez
ei. Dices q h3 ptē forme mixti q no ē aia. Contra.
qz diuerse mixtiōes sūt i diuersis pnb q no videt esse
ab eadē forma mixti: sz ab alia z alia saltē ptiali. Cōfirmat.
vna forma mixti no videt posse iformare māz disposi
tā srys z repugnātib mixtiōib. sz i corpe aialis sūt ta
les mixtiōes. ex pzo d aia. z p3. qz cerebrū ē frigidū et
cor ē calidū. Cōfirmat. scō3 viā arist. libro de aialib. cor aia
lis pri ē tpe gnāt q3 alie partes aialis. z sic ē assignare
mltas mutatiōes cōpletas vnā āte aliā i gnatiōe aialis
fmias ad ples formas. g zc. Si dicas q n gnāt ni
si vna forma mixti. seqt q gnatio aialis ē vn mor. p
lixissim. z q mltē mutatiōes cōter se hntes ad vnā
formā cōminēt. qz vtrūq ē falsū. z specialit 2m. qz plu
riū mutatiōnū nūero ples sūt forme terminātes.

Est autē vnu dubiu. a q forma aial h3 vnitatē. ē ne
sic aceru? Rudeo. qz h3 vnitatē a forma mixti
vel a forma aiati q ē vltia z specifica. sz magis videt a
forma mixti pp vnitatē cadauer] seruādā corrupta
aia vltēpata. Sz d. qz vni pfectōis ē vnu pfectibile
psuppositū. ita q vnitās pfectibilis psuppoit vnitatē
pfectōis nec ē ab ea sz talē vnitatē no pot dare ipfecti
bili pcedēte formā mixti. qz illa videt acru vel cumu
las gdā. Cōfirmat. qz seqndo viā istā n pot iprobari

quare totius vniversi nō est vna materia p̄is et forma. vel quozūcūq; disparatoꝝ. ¶ Respondeo ad primū. q̄ partes iste māles precedētes formā mixti nō habent tātā vnitate q̄tā hñt postea a forma. dico igit̄ q̄ sufficit vnitas ordinis i illis partib⁹. s. q̄ mā cū illis formis plurib⁹ ordinē ad formā illā cōez aliq̄liter illimitatā vt ad actū adeq̄tū respectu cui⁹ nā eaz seorsū ē potentia adeq̄ta. ¶ Ad p̄firmationē dicēdū q̄ nō ē s̄le op̄atio. n. arguit formā. vbi igit̄ videm⁹ vltra p̄prias operationes corrdētes p̄tib⁹ s̄z p̄prias formas: aliq̄ cōez sicut i aiali sensatio ibi necessario arguit aliqua forma cois actiās coit: r oēs formas. i toto aut̄ vniverso hoc nō apparet. q̄. n. ē op̄atio ignis p̄ter ignire: aut q̄ op̄atio cois ignis et aque et sic de alijs nō videm⁹.

Dico ergo ad q̄ōez q̄ i quolibet viuo p̄ter formā aiali ē alia forma cois corporis et mixti et p̄ter has q̄ sūt cōez toti aiali vel viuo sunt alie partiales specificē disticte tot̄ q̄t organa disticta. nec rōes alteri⁹ opinionis cogunt.

Ad primum dico q̄ ponere istas plures formas ē necessitas vitāde contra dictionis. que est maxima necessitas. nā aliter pars separata sine generatōe vt prima rō p̄cedit s̄lis eēt et nō eēt. cū eē nō possit sine forma p̄pria. ¶ Ad sc̄dm cū d̄r de maiore distictōe apparet i organis inq̄tum aiala sūt r̄. dicēdū q̄ nō ē s̄le hic et ibi. nā ibi nō apparet necessitas vitāde p̄dictōis sicut hic. q̄ est necessitas ponēdi plures formas tales. ¶ Ad tertiu cum d̄r q̄ diuersa spē nō p̄tinuāt. hoc aut̄ manifeste falsū ē. nā manus arida p̄tinuāt corpori viuo aialis. et ram⁹ siccus ramo viuo i arbore cū tñ mortuū et viuū spē distiguāt. et cū d̄r q̄ aial ē viuū p̄tinuū. dico q̄ nō ē vere p̄tinuū nisi solū sc̄d lineā reflexā. q̄ ei⁹ nō est necessario vn⁹ motus p̄t. n. moueri man⁹ pede gescere. sed est mediū iter vere p̄tinuū et p̄tinuū. Et cū q̄ris q̄ forma eēt rō p̄tinuādi. dico. q̄ forma cois q̄ ē alia ab illis. ¶ Ad cōfirmationē cū d̄r q̄ ex duobus numero r̄. nego p̄nāz q̄ q̄to aliq̄ sūt magis vnū vnitate idētītatis tāto min⁹ nata sunt vniri ad p̄tinuēdū vnū per se. exēplū albū et nigrū magis sūt idē q̄ mā et forma q̄ sūt oīo alterius rōis et tñ ex mā et forma fit vnū per se. non aut̄ ex albo et nigro. s̄z sint idē genere primo. ¶ Ad q̄rtū q̄ p̄cedit de verme diuiso. dicēdū q̄ partes ille diuise hñt aiaz eiusdē spē s̄z si forā hñt organa disticta hñt formas distictas p̄ter illā cōez: q̄ qdē nō sūt forme aiali nec p̄nīs vermis ē plura aialia. ¶ Ad q̄ntū dico q̄ cōpositū ē verius vnū sed nō idinisius. duplex ē. n. vnitas. s. p̄fectōis et idinibilitatis. Et cū dicitis q̄ aial nō ē p̄fecti⁹ vnū q̄ ignis si tot h̄ret formas. dico q̄ falsū ē q̄ maior vnitas non semper ē magis simplex. ¶ Ad sextū q̄ p̄cedit de suppositis. dico q̄ i eodē eē supposita plura et i potentia vt sūt partes i cōposito et sc̄dm aliā et aliā partem materie nō ē icōueniēs. sic ē i p̄posito. sed bene argumētū p̄cedit cōtra illā opinionē de mixtione. q̄ cuz q̄libet pars mixti sit mixta i q̄libet parte mixti eēt q̄ttuoz supposita et q̄ttuoz forme quaz vna ad aliā nō ordinaret vt p̄fectibilis per eā. ¶ Ad vltimū cū d̄r q̄ ex duob⁹ entib⁹ i actu nō fit vere vnū dico q̄ vep̄ e q̄n sūt i actib⁹ vltimatis et nō carēt p̄fectiori actualitate. s̄z nō ē sic i p̄posito. nā oīa p̄cedētia sūt i potētia respectu forme communis et p̄fectioris:

Ad argumentū p̄cipale. cū iferit q̄ man⁹ mortua nō eēt man⁹ equo ce cū viua. dicēdū q̄ man⁹ p̄t dupl̄r cōsiderari. s. vel man⁹ vt man⁹ vel man⁹ vt organū officiosū ad exercēdū opus vite. sicut ē de oculo et alijs s̄l̄r. Si primo mō dico q̄ ē man⁹ vnioce q̄z diu manet sub forma man⁹ Si sc̄do mō sic ē man⁹ equoce. q̄z sine aia nō p̄t exercere op⁹ vite. sicut nec oculus videre. sic itelligit̄ illud quarto methaurozum et septimo metha. sed hoc nihil contra nos. quare r̄.

¶ Quā vero cōpositū ex aliquo vt vnū sit oē: sed non vt cumulus sed vt sillaba: et sillaba aut nō est elemēta: nec idē. b. et a. nec caro: ignis et terra. dissolutis q̄dez. n. his bec nō ad huc sūt vt caro: et sillaba. elementa vero sūt: et ignis et terra: ē igit̄ aliqd sillaba nō solū elemēta r̄. vocalis vel consonans. r̄.

Veritur Utrū cōpositū p̄ se vnū dicat formaliter aliquā entitatē distictā realr ab entitate partiu. videt̄ q̄ nō: primo per cōmē. primo p̄bi. vbi videt̄ dicere q̄ totū ē aliud a q̄libet parte nō tñ ab oib⁹ s̄l̄ s̄p̄tis. ¶ P̄ ad idē arguit̄ sic. q̄ si sic ergo diffinitio nō dicit totā q̄ditatē diffiniti. p̄is est falsū. ergo et aīz. p̄batio p̄ne q̄ tūc i cōposito eēt tres res. s. mā et forma vel genus et d̄ria et illa tertia entitas quā ponis. Diffinitio aut̄ nō ē nisi due res. s. mā et forma vel genus et d̄ria. ¶ P̄. si sic. ergo forma vnif materie mediāte tertia entitate. p̄is ē falsū. q̄ tūc vita vniret̄ viuo mediate. et per p̄is circularitas erit magis itrifeca circulo q̄z vita viuo. q̄z illa circularitas nō vnif circulo per mediū. sed vita vnif viuo per mediū. q̄d est icōueniēs. sequitur etiā processus i ifinitū. q̄ iter illā materiā et entitatē est alia mediante qua materia vnitur sibi. et sic vltorius in ifinitum. ¶ Unus aut̄ alius arguit̄ sic. q̄ si sic ergo ternari⁹ erit quaternari⁹. q̄d est euidenter falsū. cōsequentia p̄bat q̄ tūc ternari⁹ vltra tres vnitates que sūt partes ei⁹ hēbit aliā quartā quā tu ponis aliā a partibus que est entitas totius. sed quarta vnitas addita trib⁹ facit quaternariū. ergo ternari⁹ erit q̄ternari⁹. et s̄l̄r p̄t argui q̄ q̄ternari⁹ erit gnari⁹ et sic de alijs. ¶ Contra p̄bi hic i l̄ra: q̄ exp̄sse vult q̄ caro ē aliqd aliud p̄ter ignē et terrā. et q̄ bec sillaba ab. ē aliud ab elemētis q̄ sūt. a. b. ad vidēdū mētem p̄bi in hoc declarabo tres p̄clusiones. quaz prima ē bec. Cōpositū per se. puta cōpositū ex materia et forma dicit formaliter aliq̄ entitatē distictā realiter a suaz partiu entitate. hāc oīdo sic. cōpositū est terminus generatōis p̄ se primo. ergo dicit aliq̄ entitatē realiter a partibus distictā. aīz p̄z ex hoc septimo supra. p̄batio p̄ne. q̄ terminus generatōis h̄z aliq̄ p̄pziā entitatē p̄ductā p̄ generationē. alioquin terminaret̄ ad nihil. ¶ Cōfirmat: q̄z si ambe partes existerēt nihil homini esset p̄ductio cōpositi. exēplū i resurrectōe. nā resuscitatio et s̄l̄r generatio est ad esse cōpositi et nō ad esse aie vel corporis ¶ P̄. entitates partiu possunt existere corrupto cōposito. ergo distiguūtur realiter a cōposito. p̄nā ē euidēs. q̄z aliter idē simul esset et nō esset q̄d est oppositū p̄mi p̄cipy. sed aīz p̄z per philosophuz hic i littera de ista sillaba ab: corrupta p̄t manere. a. et b. S̄l̄r est de toto cōposito et partibus eius. vel realiter vel saltem apud

intellectu et in sua ratione non repugnat partes manere: non manente toto composito. ¶ **S.** cæ intrinsece compositi aliquid causat. non se nec altera altera. quia principia non sunt ex alter utris. ex principio philosophorum. quod cant aliud. scilicet compositum. scilicet omne compositum cætu realiter distinguitur a cæis. quia nihil causat seipsum. quod est. ¶ **S.** ois pro parte et pro parte operatio habet aliquod subiectum cui prior insit. scilicet illud non est materia nec forma. pro. igitur aliquid aliud. illud est compositum. ¶ **S.** h est expressa intentio philosophi in principio philosophorum. ubi pro mouet dubium de parte et toto. vtrum vnum aut plura sunt partes et totum. sequitur et soluit et si totum vnum vtrumque id est si vtrumque pars est vnum et idem cum toto: est sic indissolubile. scilicet ipsum totum. quoniam eadem eisdem. in tunc partes erunt idem iter se sicut sunt idem toti. quare sequitur totum esse indissolubile. cum non habeat distinctas partes. At vero si totum est sic vnum indissolubile: nullum erit quantum. neque quæ. quod est absurdum. ¶ **2°** sit ista. entitas compositi alia ab entitate partium est entitas absoluta. h apparet per rationes precedentes. Tunc quia generatio non est per se ad respectum. nec corruptio est per se ad respectum. Tunc 3° quia absolutum et maxime intrinsecum non cætu aliquid formaliter respectuum. quia absolutum non est pars essentialis respectuum. materia autem et forma sunt intrinsece et absolute partes compositi. ¶ **P**reterea. si non. ergo oia entia composita sunt vnum generis. cætu est falsum. quod est aphis. cætu probatur. quia respectus a respectu intrinsecum adueniente quibus est iste. non distinguitur genere. ¶ **C**onfirmatur. quia tunc oia entia essent formaliter respectua. quod tunc inconueniens infert philosophus quod toto huius. contra opinionem de veritate apparentium. ¶ **S.** si non. ergo nullum compositum erit per se vnum. cætu est falsum. quod est aphis. cætu probatur. quia ille respectus est si sit essentialis dependente non sufficit ad unitatem per se. quia etiam inest vni per accidens. accidens ei de peder essentialiter ad subiectum. cum quod facit vnum per accidens. ¶ **C**ontra istam opinionem arguit Aureolus. quia omne absolutum potest de facere existere sine quantumcunque alio a quo realiter distinguitur. scilicet compositum est absolutum per se. et distinguitur realiter a materia et forma. quod compositum potest existere sine materia et forma. quod est euidenter falsum quia tunc aliquid esset ignis vel igneus si forma ignis. ¶ **R**nde. quod maior est veritas. si illud absolutum est prior non dependens essentialiter ad aliud. et sic in proposito deus potest facere materiam et formam sine composito. scilicet tunc minor est falsa. quia compositum est posterius essentialiter dependens. ¶ **C**ontra. tunc de non posset accidens facere si subiecto. quia est posterius et essentialiter dependens ad subiectum. ¶ **R**nde. quod non est sic. quia accidens non habet subiectum per cætu intrinsecum. sic compositum habet materiam et formam. nullus autem effectus simpliciter dependet ad cætu extrinsecum propter quod ad primam. quatenus omnes cætu extrinsecum potest de supplere si causa scda. non sic de intrinsecum. cum cætu intrinsece includit inspectionem. scilicet esse partem cætu. ideo ad expone maioris illi. dico quod non est veritas si sit posterius essentialiter et intrinsece constitutum ab absoluto priori. ¶ **T**ertia 2° sit ista. entitas compositi distincta a partibus est forma totius quod est quod dicitur. ¶ **A**d cuius euidentiam declarabo quod per ordinem primum dictum est. quod forma totius non est alia a forma partis. puta. in homine ab anima quod sit supueniens illi et aliquid ipsius totius et dicatur esse forma totius eo quod perfectius constituit compositum quam forma partis. probatio huius. quia tunc in homine esset aliquid forma constituens hominem quod esset perfectior quam anima intellectiva. quod est absurdum dicere. ¶ **2°** dictum est. quod forma totius non est aliquid medium vniuersum materiam ad constituendum per se vnum cum materia. probatio. quia quod illo quomodo facit per se vnum cum materia et forma parte. quia non est dare medium. scilicet est ipsa ex se vniuersum. et statim fuit in parte. vel est processus in infinitum. ¶ **3°** dictum est. quod forma totius non est aliquid forma ultra formam partem

tis. quasi perficiens materiam et formam. probatio huius. quia cætu quod perficitur ab aliquid vna forma habet rationem vniuersum perfectibilis. scilicet materia et forma non sunt habet. quod est. Tunc pro. quia sunt alterius rationis Tunc 2° quia vnum est proprie perfectibile. et aliud est actus perficiens. et hec est ratio quare faciunt vnum per se. ex. 8° huius. quod materia et forma non perficiuntur ab aliquid vna forma col. ¶ **4°** dictum est. quod forma totius est ipsa tota natura siue quod dicitur constitutus ens tota entitate. ita quod non est forma in formam. scilicet forma quod suppositum est ens quod dicitur. non sic intelligendo quod forma totius sit cætu ipsius totius quod si causas totius cum materia et forma parte. scilicet est ipsum totum precise et absolute consideratum. eo modo quod loquitur Avicenna. quanto metha. quod equitas est tunc egnitas. ¶ **5°** dictum est. quod forma totius est alia realiter a forma parte. h apparet ex dicto. et ex propria ratione. quia totum dicitur alia entitate. scilicet illa entitas est forma totius. quod est. ¶ **S**ed contra ista arguit Aureolus. quod igitur quomodo imaginari ista entitate. aut ei sic. quod ipsa fundetur super materiam et formam parte. aut sic quod solum super materiam. ita quod materia sit eius principium subiectum. et forma principium formale. non prior: quia tunc forma in composito entificaretur et quod daretur. non autem entificaret. quod videtur falsum. nec 2° modo. quia effectus formalis non differt a forma partem cuius est effectus. ¶ **S**ed ista ratio peccat multipliciter. Tunc prior. quia quod sit fundatum illi cuius non est fundatum proprie. Tunc 2° quia ego dico quod fundatum eius non est materia et forma. nec alterum illorum. scilicet est fundatum proprie et primum est ipsum suppositum vel compositum. quod probatur esse aliud a partibus. oia enim entitati formali corrumpitur ad eam quod aliquid quod sic corrumpitur humanitati hoc quod dico homo. non corpus vel anima. et h dato: totus processus rationis erit nullus. Tunc 3° quia dato quod eius fundatum esset materia. et forma principium formale. adhuc nihil probatur. assumit enim falsum quod dicit effectum formale non differre a forma. ois enim effectus realiter distinguitur a sua causa nihil ei causat se. vnde volo quod effectus formalis non separatur a forma. quia impossibile est aliquid esse formaliter albus sine albedine. scilicet non sequitur. quod non distinguitur. Et sic ad questionem.

Ad primum In oppositum. dico quod commentator ibidem non distinguit in illud quod est per se. et quod necessario occurrit. sic autem se habet vniuersum partium. et esse totius. quod necio concurrunt. non tamen oportet quod sint idem. ¶ **A**d 2° de diffinitione dicit vno: quod diffinitio dicit tota quidditatem diffinitum. non proprie siue. scilicet explanatiue et indicatiue. quatenus explicat principia intrinseca essentialia diffinitum. ¶ **A**lter dicit. quod diffinitio est quoddam totum habens partes. sic et diffinitum. Sicut ergo partes diffinitionis se habent ad partes diffinitum. sic totum ad totum. sic supra dictum est in hoc septimo. et sic tota diffinitio est aliud a suis partibus. tota ergo diffinitio indicat totam essentialiam diffinitum. non obstante quod diffinitum sit aliud a suis partibus. ¶ **A**d tertium dicendum. quod procedit ex falsa imaginatione. non enim forma vniuersum materie mediate entitate totius. vt dictum est in 2° dicto tertie conclusionis. nam illa entitas sequitur vniuersum causam. si cur effectus causa. nec illud quod addit est proprie dictum quia tunc vita vniuersum viuio mediate. nam vita non est forma que vniuersum. scilicet magis est sequens vniuersum aie cum corpore. quia viuere viuētibus est esse. scdm philosophum. in tertio de anima. ¶ **A**d quartum. nego consequentiam. ad probationem dicendum. quod non ois unitas addita facit alium numerum. sed tantum unitas partialis et materialis. qualis non est unitas totius. et id non ponit in numerum cum alijs. ¶ **E**t hec de septimo metha philosophice.

Quo vero substantia est materia palaz: na in oibus oppositis mutationib' est aliqd qd subycitur mutatio nibus: vtputa scdm locu qd nuc hic: itez et alibi: et se cudu augmeru quod nuc qde est tantu: itez min': aut maius: et secudu alteratione quod nuc quide est sanu itez laborat. zc.

Inca libru

octauu methaphice Querit' pzo. Utruz in motu alteratonis oportet manere ide subiectuz simplr sub vtroq; terminozum: Uidef q sic. p phi losophu hic i littera. z habe' ide p de ge neratioc. vbi distin guif gnatio simplici ter ab alteratioc per

hoc q i alteratioc manet ide subiectu simplr sub vtro q; termino. no sic in gnatioc. s; rotu trāsmutat' in totuz Cōtra. nā si ex aq gnet' ignis pcedit alteratio i matia tanq; dispō ad formā ignis. sic calefactio. illa alteratō durat vsq; ad instās quo itroduciē gradus vltim' for me ignis. illa aut calefactio cū sit mutatio finita oportet q terminet. vel g terminabit in istāti quo itroduciē forma ignis. vel in alio istāti citra. si det' primū: habeo ppositū. qz tūc ē ignis z nō aqua q fuit subiectū altera tiōis in termino a quo. Si det' z^m. cū inter qlibet duo i stātia sit tēp' mediū seqt' q in isto tēpore itermidio cū cesset illa dispositio siue alteratio nō magl ē disposita matia aq ad formā ignis q; i pncipio. qd ē incōueniēs. qz tūc frustra fuisset alteratio. Uel si dicat' q maet dispō inducta p alterationē. s; alteratio cesset. B nihil valet. qre enī nō statii sine alterationis itroduciē for ma ignis cū facta sit i matia pfecta dispositio. frustra enī expectaret p illud tēp' mediū. Dices q ista alte ratio tminat' in vltio instāti quo icipit esse ignis: z i eo dē desinit esse aq. qz nō est incōueniēs i eodez instāti vnū icipere esse. et aliud desinere esse. sine aliq tēpore medio. imo hoc ē necessariū in oi gnatioc. qz i eodē in stāti i quo desinit forma corrupti incipit forma gnati. aliter esset qnq; dare materiā sine forma. s; r ē i pposito. nā ista altera' habebit ide subiectū. s; aquā sub vtro q; termino. S; nō euadis. qz nō loquor de incipere et desinere. s; d esse. qz certū ē q alterabile i termino alte rationis nō desinit esse: sed desinit esse tale. alias mo bile in termino mot' ad quē: nō quiesceret. qd est cōtra p h m. 6: p h i s c o z. q aut i eodē instāti ide sit aq z ignis est ipossibile. P. ad pncipale arguo sic z: tota aq ca lesit sit. a. a. alterat' qdē. z tamē nō sit cōtinua depditio z resolutio substātie aq. ita q deuenit ad vltimā partē ipsius. a. sit. b. certū ē q. a. z. b. nō ē ide subiectū simplr z tñ. a. est termin' a quo. z. b. termin' ad quē. ergo i ista alfatōne nō manet ide subm simplr sub vtroq; termino.

Rūdeo Ad questionē sic. Duplex ē alteratio. q dā pura. cui nō ē anexa gnatio simplr. pu ta cū hō mutat' de albedie in nigredinē sine aliq corru ptōne sue sube. qdā ē nō pura. cui ē anexa simplr gna tio. eo mō quo dicim' q alteratio disponit materiā ad

formā substātiālē. z q gnatio est termin' alterationis. in pzia alteratioc manet ide subiectū simplr sub vtro q; termino. z sic loq' p h s pzo de gnatioc. z in isto loco. in scōa vero nō. sed hoc accidit alterationi vt alteratio est. qz hoc ē ratione gnatiōis anexe. z ideo p h s vbi cū loquēs de alteratioc simplr z de bis q sibi p se cōuei unt: nō curās de bis q accidūt. cōcedit simplr q i alfa tione manet ide subiectū sub vtroq; termino. licet nō ma neat aliquādo ide ratioc gnatiōis anexe. z sic alteratō que ē calefactio in exēplis supra posit' nō terminatur ad calozē aq. sed ad calozē ignis. ita q termin' a quo ē in aqua. sed termin' ad quē est in igne generato. Cō tra. si sic. vel accidēs migraret a subiecto in subiectum vel gradus forme acqsit' in pncipio alteratonis nō erit ide nūero cū forma termināte alterationē. eo q accūs corūpit' ad corruptionē subiecti. et si sit qlitas simbo la. corrupta ergo aqua corūpit' gradus caloz' pcedēs. quoz vtrūq; videt' ipossibile. Rūdeo. scōa pars dis iūctionis est vera. nec reputo icōueniēs in tali casu q gradus pcedēs nō sit ide nūero cū forma termināte.

Quā plurib' modis dicūtur cause oēs oportz dice re causas cōtingētes vt hoīs: que cā nisi materia equi dē mēstrua: eius autem nihil manens equidē sperma. Textu cōmenti duodecimi.

Ueritur Utrū ad formationē corpori plis mat' actie aliqd coopef. Uidef q non. nā mā nihil agit ad gnatioc vel trāsmutatio nē. nā vt dī pzo z 12: hui'. matia nō se ipsā trāsmutat ad formā. s; h hz face re agēs. s; mat' nō opaf ad formatōne corporis plis nisi mediāte mēstruo qd se habz vt mā. vt hic dī. g zc. Cōtra. qz si nō. gnō magl esset mat' plis q; alicui' aialis. puta v̄mis gnati ex putrefactiōe in matrice. cū ē euidēter falsū. g z aīs. cūa p3. qz tūc eq liter se haberēt hic z ide in potētia pure passiua.

Rūdeo In ista qstiōe sūt due opiones. scōz q re citat Auicēna. p can. sen. pzia. ca: de mē brio. Una ē Aristo. 12: de aialib'. q seina in tali plis gnatioc nō coopaf actie: s; solū se hz passiue. Modus ponēdi ē iste. q solus p hz rōnē actiui. z mat' rōnē pas siui. ita q ipsa mistrat totā materiā plis. z i solo semie p r i s ē vis actia formatia plis. Un ibidē. 15: de aialib'. oparat vtutē in semie patris arti. z materiā mistratā a matre opat ligno d quo artifex facit statuā. scdm B er go tota formatō actia ē a parte viri cui' semē nō cedit i subaz plis. s; cōuertit' i spiritū z calozē qb' mediātib' agit i semē mulieris ad formatōne plis. semē aut' mu lieris ē tota substātia plis. Cōtra hāc opionē argū nā formā eiusdē speciei cōseqt' potētia nālis eiusdē spe ciei. s; mascul' z seina sūt eiusdē speciei. ex. io. hui'. g si formā vni' cōseqt' gnatiua. s; r alteri'. Cōfirmat'. qz aliter potētia gnatiua hui' z illi' differēt sic actia z pas siua. z ita essēt potētie alteri' ratiōis Cōtra. paf nālī dili git filiū suū. sic vnusq; diligit opus suū. ex q rto et h i coz. s; mat' plus diligit filiū suū. ex s: ethicoz. g videt' q fili' sit aliquo mō opus ei'. Cōtra. fili' qnq; pl' assimi lat' matri q; patri. g i matre ē aliq vt' actia. aīs p3. sed cūa pbaē. qz agēs intēdit assimilare sibi effectū. ita q effect' nulli assimilat' nisi ppter aliquā eius actōnem. Cōtra ē opio Galieni quā puto verā. q mat' ē cā acti

Tertia

Octauus

Quarta

na cū patre respectu formatiōis corporis plis. tñ mi-
nus principalis et secundaria. q̄ cū p̄re integrat vnā cām to-
talē. ¶ Sed ad hoc intelligēdū distiguo de plurib⁹ causis
occurrētib⁹ ad eisdē effectū. q̄dā ei ex eā occurrit. sicut
duo hoies trabētes aliq̄d idē corp⁹. puta nauē. q̄dā cō-
currūt nō ex equo sed habētes ordinē essētiālē. q̄d po-
test esse duplī. vno: q̄ cā superior moueat inferiorē. ita q̄
inferior n̄ agat nisi q̄z mota a superiori. exēplū. de potētia
motiua q̄ ē in manu et baculo mouentib⁹ aliq̄d idē cor-
pus. Alio: sic q̄ cā superior nō moueat inferiorē nec dat
ei virtutē qua mouet: s̄ superior habet de se virtutē perfe-
ctiorē agēdi et inferior inspectiorē quā non recipit a cā su-
periori q̄ ē virtutē perfectioris. exēplū hui⁹ est i pposito.
q̄z virt⁹ actia matris et potētia actia patris occurrit i ge-
neratiōe prolis vt due cāe partiales. ordiate q̄dē. q̄z al-
tera ē perfectior reliq̄. nō tamē inspectior recipit cālita-
tē a perfectiori. nec ēt tota cālitas ē i causa perfectiori
s̄ aliqd addit cā imperfectior i tātū q̄ effect⁹ pōt esse p-
fectior a cā perfectiori cū imperfecta. et n̄ pōt esse a sola
perfectiori. Hāc opionē teneo p̄ rōnes p̄mā factas.

Ad argumentū In oppositū factū. dicen-
dū ad miorē. q̄ mēstrua n̄
solū sūt materia. sic q̄ in eis nulla sit vis actia. Ad phi-
losophū exponit q̄ mater n̄ ē cā agēs principalis. ipa ei
mistrat materiā plis. q̄z corp⁹ plis plus format d̄ mā
mistrata a matre. q̄ d̄ mā mistrata a patre. et p̄p̄ h̄ ap-
propate mēstrua d̄nr mā plis. alit̄ negat p̄h̄ i p̄posi-
to. q̄z Galien⁹ q̄ fuit magi expt⁹ i talib⁹ dicit oppositū.
ita exptis magis credēdū est.

¶ Dupliciter ei hoc ex hoc: aut q̄z p̄cipiū erit: aut
q̄z ex resolutio in p̄cipiū. r̄c. Textu omēti vndecimi.

Veritur Utrū i oī gnatiōe et cor-
ruptiōe simplī fiat re-
solutio vsq̄ ad mām primā. ¶ Uidef̄
q̄ nō. q̄z vel i eodē istāti esset i mā for-
ma corrupti et forma gnati. vel i alio
et i alio. si i eodē. q̄ siml̄ erūt d̄rie for-
me i mā. q̄d ē absurdū. si i alio et i alio. cū iter q̄libz duo
istātia sit tēp⁹ mediū. eēt aliq̄d tēp⁹ i quo mā p̄ia esset
sine oī forma. et cū ipsa d̄ se sit idifferēs ad oēs formas.
non magi gnāret ex vna forma q̄ alia. et p̄ n̄s natura
frustra egisset ad disponēdū materiā in toto tēpore p̄-
cedēti. ¶ Sed cōtrariū videf̄ velle p̄h̄s hic i s̄ra.

Respondeo q̄ i oī gnatiōe et corruptiōe sim-
pliciter oportet fieri resolutionē
vsq̄ ad primā māz. et h̄ statū. vel n̄ statū. statū q̄dē i h̄i-
tib⁹ tātū vnā formā. s̄z nō statū i habētib⁹ p̄les formas.
In hoie enī in q̄ nō dubito esse p̄les formas sepata vl-
tia forma specifica et corrupto hoie. puta i morte: rema-
net materia sub forma icōpleta corpori q̄ n̄ ē i aliq̄ spē
spēalissima. s̄z ē nālī i cōtinuo. fluxusq̄ ad materiā pri-
mā anq̄z de illa mā aliqd specificē distinctū gnēf̄. q̄ cor-
ruptiōe cōpleta prius ordie nāe itroduciē ab agēte nālī
forma aliq̄ specifica. puta forma v̄mis v̄l plāte. ¶ Sed
p̄tra. gnatiō vni⁹ ē corruptiō alteri⁹. s̄z h̄o i morte corrū-
piē. q̄ statū aliqd gnāf̄. q̄re scōz te n̄ oī fieri resolutionē
vsq̄ ad māz p̄mā. ¶ R̄ndeo. q̄ h̄o i morte n̄ corrūpiē
corruptiōe vltiata. s̄. quātū ad oī illud q̄d ē aliqd ei⁹.
q̄z adhuc remanet forma aliq̄ q̄ fuit de essētia hois. p̄-
fecta autē vltiata corruptiōe necio aliud gnāf̄. q̄z mā
nālī nō existit sine forma. et sic corruptiō vni⁹ ē gnatiō

alteri⁹. et ecōuerso. s̄z i h̄i-
tib⁹ vnā solā formā nō oī tan-
tū expectare. s̄z corrupto aere statū gnāf̄ ignis. si ignis
debeat ex aere gnāri. ¶ Ad aliud q̄d obycif̄. dicēdū q̄
p̄cedit ex falsa imaginatiōe. nō enī ē intelligēdū q̄ i co-
dē istāti vel alio et alio fuit i mā forma corrupti et for-
ma gnati. s̄z i eodē istāti vna desinit esse. et alia icipit p̄i-
mo esse. nec ex h̄ segf̄ q̄ i eodē istāti sint i mā forme
p̄trarie. s̄z q̄z i vno istāti vna icipit et alia desinit. et iō nō
est dare istās vel tēp⁹ in quo sit maia sine forma. nec p̄
cōsequēs nā frustra agit. q̄z i illo istāti mā ē ita disposi-
ta ad vnā formā q̄ nō ad aliā. nec ē dare māz nudā.

¶ Nec oīs mā ē: s̄z q̄z gnatiō ē et trāsmutatio adiui-
cē: q̄cūq̄ aut sine trāsmutatiōe sūt: hoīz at nō ē mā. r̄c.

Veritur Utrū suba corpis sepi-
terni. puta celi sit vere
composita ex mā et forma. ¶ Uidef̄ q̄ sic
nā i eo q̄d mouet oīz imagiari māz. ex
z: hui⁹. mot⁹ ei docuit materiā. s̄z celūz
vt patz. mouet. q̄ celū habet materiā.
¶ P̄. corp⁹ celeste ē aiatū. q̄ cōpositūz
ex mā et forma. an̄s p̄z. per p̄h̄z z: de celo et mūdo. et cō-
mē. ibidē. et z: methaphice. ex itētōe silr̄ Auicē. q̄z me-
thaphice sue. exp̄sse dicit q̄ celū ē aiatū. p̄ia p̄z z: d̄ ai-
ma. q̄z aia ē act⁹ corpis p̄fici. r̄c. ¶ Cōtra. hic d̄r in tex-
tu. q̄ nec oīs rei ē mā. s̄z quoz ē gnatiō et trāsmutatio
adiuicē. q̄cūq̄ ei s̄n trāsmutari sūt: et nō ē hoīz mā. tūc
sic. illa q̄ n̄ sūt trāsmutabilia adiuicē n̄ h̄nt materiāz. s̄z
corpora celestia sūt huiusmodi. p̄z. q̄z r̄c.

In ista q̄stioe p̄pter argumēta facta sunt duo vi-
dēda. p̄rio. vtrū corp⁹ celeste sit v̄e cōpositū ex mā et
forma. z: vtrū sit aiatū. ¶ Ad vtrūq̄z istoz pōt duplici-
ter r̄nderi. s̄z secundū viā Aristo. et scōz viā theologoz
¶ Si scōz viā Aristo. sic dico duas r̄clones. p̄ia p̄ sit
ista. In celo n̄ ē cōpō ex mā et forma. Hāc oīdo sic. oīs
potētia passiuā materie ē i potētia d̄dictōis. ex q̄z hui⁹.
s̄z nec celū nec aliqd i celo ē i potētia d̄dictōis. q̄ i ce-
lo nō ē mā. p̄batio mioris. nullū sēpiternū ē i potētia
d̄dictōis. q̄z q̄d cūq̄ sēpiternū ē neciū. ex. q̄z hui⁹. s̄z ce-
lū ē sēpiternū. scōz p̄hm i plurib⁹ loci. q̄ celū nō ē i potē-
tia d̄dictōis. nec aliqd q̄d sit i ipso. ¶ Cōfirmat rō.
q̄z si maia sit i celo. q̄ celū ē naturalit̄ corruptibile. cō-
sequēs ē falsū. et p̄tra p̄hm p̄rio celi et mūdi. p̄ia p̄bat.
q̄z maie est an̄ exa p̄uatio q̄ sēper machinat̄ ad malefi-
ciū. p̄rio p̄hicoz. materia ēt ē qua res pōt esse et nō esse
ex septio hui⁹. ca: 7: ¶ R̄ndet vno: q̄ i celo ē maia. n̄
tñ ē corruptibile. q̄z nō h̄z cōtrariū agēs q̄d possit ipsūz
corrūpe. et iō reanet icorruptibile. q̄z oīe q̄d corrūpiē
a suo cōtrario corrūpiē. ¶ Cōtra duplī. Tū. q̄z illa solu-
tio nō euacuat qn celū sit corruptibile quātū ē de se. q̄z
habet i se p̄cipiū corruptiōis. s̄. materiā. q̄ res pōt eē
et nō esse. sic ignis. esto q̄ nō corrūpat. q̄d p̄h̄s negaret.
Tū. q̄z scōm p̄hm oī potētie passiuē r̄ndet i natura ali-
q̄ potētia actia. si ignis celū ē corruptibile d̄ se. vt habes
cōcedere ponēdo ibi materiā. oīz in nā dare aliqd agēs
q̄d possit ipsū corrūpere. ¶ Aliē r̄ndet. q̄ i celo ē mate-
ria. nō tñ eiusdē ratiōis cū maia istoz inferioroz. et iō il-
la maia nō ē i potētia d̄dictōis. nec pōt quātū est
de se trāsmutari ab vna forma i aliā. ¶ Cōtra. q̄z si sic.
ergo erūt due maie p̄ie alteri⁹ et alteri⁹ rōnis. p̄is est
falsū. q̄z an̄s. p̄batio falsitat̄ p̄ntis. Tū. q̄z nō sūt duo
fines primi. nec duo efficiētes primi alterius ratiōis.
D z

ergo similis nec due materie alteri rationis. Tu qz du
biu est. unde sit illa alteritas i hac ma z illa. cu sola for
ma distinguit z sepet. ex septio hui. Tu. qz excessa hac
alteritate saltē illa ma i celo ē i potētia ad hanc formā
quā habet. z ad priuationē hui forme. z ita de se erit i
potētia cōtradictionis. s; mā nō ē de se rō corruptibi
litate i quātū ē i potētia ad aliā formā ab ea quā habz
sed i quātū ē i potētia ad priuationē forme quā habet.
ergo celū ē corruptibile. **¶** Alii respōdef. qz i celo ē mā
z eiusdē rōnis. nō tñ est i potētia dictionis. qz forma ei
cōplet z satiat totū suū appetitum. z iō ista sibi sufficit.
¶ Cōtra. qz nulla forma cōplet appetitū sue matie re
spectu alteri forme: nisi qz dat actū oppositū priuatiōi
isti forme. s; forma celi nō dat actū oppositū priuatiōi
forme ignis. p; alii celū est formalis ignis. g forma ce
li nō cōplet appetitū sue materie respēu forme ignis.
maior p; qz si mā in celo ē eiusdē rōnis ē capax forme
ignis z cuiuslibet. **¶** S. nulla forma cōplet appetitū sue
materie. nisi formalis vel saltē vtuāli cōtineat i se oēs
formas qz sua mā ē priuata. s; forma celi nō est h; er
go. zc. pbatio minoris. qz nō formalis. p; et qz nō vtuāli.
p; de aia intellectia. nullū ei ipfecti cōtinet vtuāli pfe
ctius se. aia aut intellectia ē forma pfectissima oim. **¶** z
celo sit ista. corp celeste scōz viā p; nō est aiatū. Hoc
apparet ex p; a dclone. qz si sic. necio habet materias.
cū aia sit act corpus. zc. **¶** S. vel esset aiatū formalis
aia intellectia tātū. vel cū β alia aia. puta sēsitua. qz qd
des. seqt qz h; materiā. cū aia sit act corpus. vt dictū
est. z p; nō corruptibile. vt deducit p; a d. **¶** S. vel ce
lū esset tātū aia. sc; intellectia. qz p; nō poneret ibi ani
mā nisi intellectiā. vel p; aiaz qz esset de essentia celi
erit aliqd aliud p se pfectibile p aiaz. nō pōt dari p; mū.
qz cū celū sic p; sit formalis quātū: seqt qz solus itelle
ctus erit quātus. qd nō ē intelligibile. nec pōt dari z. qz
tūc celū esset i potētia passiva z i potētia cōtradictionis.
ergo nō erit sēpiternū z necessariū. **¶** S; cōtra. p; s; z

Rñdeo de celo z mūdo. dicit celū esse aiatū.
si aristo. siue cōmētator ponat celū aiatū
formalē. aia qz sit p se de essentia celi: statū recedit a p; a
dclone z tradicit sibi p; si. expōitur tñ. **¶** Ubi sciēdus.
qz aia h; duplex officiū respēu corporis. sc; i formādi z
mouēdi. nā ē forma corporis. z ē motrix corporis. vbi cūq;
ergo p; s; vocat aiaz celi expōndū ē secūdu cōdōnem
qz aia ē motrix. z nō forma. z illa aia ē intelligentia p; a
iuncta huic orbi i rōne mouēt. z nō in rōne informāt
Et qz hec sit itētio p; si videt posse p; ari ex. s; p; h; cōz
vbi dicit p; s; qz primū mobile didit i duo. quoz vnū
p se mouet. z aliud ē p se mouēs imobile oino z p se et
per accūs. illud qd mouet ē celū. s; mouēs imobile ē i
telligētia. s; si intelligētia esset forma celi: tūc moueret
saltē per accūs. s. ad motū celi. **¶** Secūdu aut viā the
ologoz. dico duas dclūsiōes. **¶** P; a d. sit ista. corpus
celeste ē v; cōpositū ex matia z forma. nā scōz eos illō
chaos qd ab eis ponit attigisse vsq; ad celū ēpireū erat
mā oiz corruptibiliū cōtētoz sub celo ēpireo. z ista mā
quātū ē de se ē eiusdē rōnis i oib;. vñ illud Sen. p. In
p; a d. creauit de celo z terrā. zc. celū illud fuit celū
ēpireū plenū angelis. z terrā. i. materiā i formē oim de
terra vsq; ad celū ēpireū. ita qz de ista terra de fecit p;
lucē. z sic de alijs secūdu opa sex diez. **¶** Sed nūc ē du
biū. quomō celū sit corruptibile. si habeat māz eiusdē

rōnis. **¶** Rñdeo. qz celū simplr loquēdo ē corruptibi
le. cū habeat materiā qz pōt esse z nō esse. Vñ theologi
hnt discordare a p; h; i p; pōne illa. qz celū ē necessariū
z i corruptibile. qz quātū ē ex natura sua est simplr cor
ruptibile. qz sibi iest potētia ad actū cōtrariū. tñ ē i cor
ruptibile secūdu qd. qz corp celeste nō h; cōtrariū agēs
z ita nō pōt corrūpi a cōtrario agēte. tñ qz forma celi est
alteri rōnis a formis elemētoz. z iō celū nō ē capax qli
tātū cōtrariū. z iō nō ē alterabile nec corruptibile per
naturā. **¶** Tu. qz forma qz nō pōt p; duci a natura: nō pōt
corrūpi a natura. s; forma celi ē h; g zc. est enī pfectif
sima iter oēs formas corpales. excludēdo corpus hūa
nū. cui aia nō pōt cāri a natura. sic g forma celi a solo
deō creat. sic a solo deō pōt corrūpi. vñ Dam. 4. de tri
nita. ca. decio. dicit. qz celū de se ē corruptibile. tñ volun
tate dei ē i corruptibile. qz de disposuit illud nō corrūpi
s; p; petuo cōseruari. z iō tātūz subest volūtati dīne. vñ
sili mō elemēta quātū ad se tota pnt dici incorruptibi
lia. tñ qz nō hnt cōtrariū agēs corrūpēs totā formā elemē
ti. tñ. qz de disposuit elemēta p; petuo cōseruari. s; sint
corruptibilia scōz ptes suas. z et totalit quantū ē de se.
¶ z celo ē ista. corp celeste nō ē cōpositū ex corpore et aia:
qz ita sit aiatū. Hoc p; p Dam. ca. xij. vbi dicit exp; se.
qz corpa celestia sūt iaiata. Silr Jero. sup illud Iſaye.
Audite celi. z aurib; p; cipe fra. dicit ibi i glo. qz p; pbe
ta nō allogt iaiata. s. celū z trā. s; hitatores celi z trē.

Ad primū in oppositū. dicēdu qz p; s; sic nū
qz posuit formā nisi quā arguit o;
Peratio. ita nō posuit materiā nisi quā pōt arguere mo
tus. in celo aut secūdu ipsū nō ē mot; ad formā. s; tātū
ad vbi. g i celo nō ē materia nisi qz ē i potētia ad vbi z vñ
quo. vt d; r. xij. hui. z cōmē. de suba orbis. s; talis potē
tia nō ē matia qz ē altera pars cōpositi. talis ei matia ē idē
qd esse subiectū susceptibile mot;. z iō talis matia est i
pura forma. si pura forma. puta āgelus sit per se mobi
lis. s; nō loqmur hic d; tali mā. **¶** Ad z. nego aiaz. ad p;
batōne. dicēdu qz p; s; cōmē. z Quicē. vel sunt negādi
d; dicētes sibi. vñ sūt expōndi mō p; dicto i cor; qonis.

¶ Qm vō qdā sñ gnatiōe z corruptiōe sūt et nō sūt:
vt pūcta siquidē sūt: z totalr spēs z forme: nō enī albū
fit: s; lignū albū. aut ex aliq; z oē aliud qd fit: fit. zc.

Veritur Utrū accūs sit cōpositū
ex p; trib; essētiāl; distinct;
¶ Uidef qz sic. nā oē gnabile z corrupti
bile ē cōpositū ex matia z forma. s; acci
dētia sunt corruptibilia. g zc. maior p;.
ex septio hui. vbi d; qz mā ē qz res pōt
esse z nō esse. **¶** S. si accūs ē forma simplex. g ē pfectius
qz suba. p; nō ē falsū. g zc. pbatio cōne. qz simplicitas
ē simplr pfectiōis i entib;. vñ deo sūme attribuit. g qd
ē simplici est pfecti. si g accūs ē oino simplex erit pfe
ctius simplr qz suba cōposita ex mā z forma. **¶** Confir
mat. qz cā z cātū didit ens sic pfectū z ipfectūz. ita qz
cātū tenet ibi rōne ipfecti. qten est depēdēs. qd g ma
gis cātū: ē ipfecti. Sed posito qz accūs sit pura for
ma suba cōposita erit magl cāta. qz. sc; i trisece z extri
sece. accūs aut tantū extrisece. g suba cōposita erit ipse
ctioz. **¶** Cōtra. p; s; hic i lra vult qz accūs nō hnt māz ex
q. s; i q. **¶** Itē auctor sex p; a d. dicit qz forma ē sim
plici essētia p; s; tēs.

Rñdeo In ista qstioe sic plici essētia p; s; tēs.
pcedā. p; a d. vñaz opi. ptractabo. scōo ad

questionē aliter rñdebo. ¶ Quantū ad primū est vna opio q̄ dicit q̄ accñs ē realī cōpositū ex duob⁹. ¶ Pro ista opione arḡ. nā simplr̄ simplex a quocūq̄ distigui tur videt̄ esse p̄io diuersū r̄ nō dñs. vt p̄ de mā ī spe ctu forme. s̄z accidētia n̄ sūt h̄s. ḡ r̄c. maior patet. ex si gnificato vocabuli. q̄ alias esset differēs n̄ p̄io diuer sū. mior patet de duab⁹ specieb⁹ accñt̄. nā albedo r̄ n̄ gredo realī dñt per differētiā. pp̄ias. r̄ realī p̄ueni unt ī genere. sc̄z in colore. ḡ sūt differētes r̄ nō p̄ diuer se. ¶ S̄. oē diffinibile ē v̄e p̄positū. s̄z accñs ē v̄e diffini bile. ḡ r̄c. maior p̄z ī B̄ octauo superi⁹. vbi p̄cludit p̄h̄s tra platonē. q̄ idee si sint forme simplices n̄ sūt diffi nibiles. q̄ oportet diffinitionē esse oñē lōgā. r̄ h̄ esse vt materiā. illud v̄o vt formā. mior patet ex septio hu ius. vbi oñdit q̄ accidētia sūt diffinibilia. nec obstat q̄ diffiniāf̄ ex additione. q̄z nō ē p̄pter simplicitatez. sed p̄pter depēdētiā ad subam. ¶ S̄. septio hui⁹ dicit̄ q̄ p̄positū p̄ se gñat̄. r̄ h̄ ē v̄e de oī gñatiōe. ḡ r̄ ignē q̄ litat̄. sed illud p̄positū n̄ ē tātū ex accidēte et subiecto. cū illud sit ens p̄ accñs. r̄ p̄ p̄ns nō erit per se t̄mīn⁹ ali cui⁹ mot⁹. q̄z oīs mot⁹ per se t̄mīnāf̄ ad rē alicui⁹ gñis per quā ē ī eodē gñe. ens aut̄ per accñs n̄ ē per se ī gñe ḡ oportet q̄ accñs sit aliqd̄ p̄positū ī r̄sece. qd̄ p̄ se ge neref̄. ¶ S̄. decio hui⁹. ca. decio. vult p̄h̄s q̄ forme q̄ h̄nt adiucē trāsmutatōnē. cuiusmodi sūt d̄ria r̄ media sūt eiusdē gñis p̄fici. r̄ q̄ n̄ ē trāsmutatō īter formas alteri⁹ gñis p̄fici. r̄ dñt forme eiusdē gñis p̄fici q̄ h̄nt susceptiūū primū. ex. 7. hui⁹. tale ḡ susceptiūū h̄nt me dia r̄ d̄ria īter se idē. r̄ nō idē cū alijs alteri⁹ d̄rietat̄. pu ta colores h̄nt idē susceptiūū īter se. sed n̄ idē cū sapor ib⁹. Sed qd̄ cūq̄ subm̄ sine potētiāle alteri⁹ gñis a ge nere q̄litat̄ sumāf̄ illud sic ē idē color. ita ē idē co loz r̄ sapor. vt p̄ de suba r̄ quātitate. q̄z vtrāq̄ subest eidē colorī r̄ saporī. ḡ eidē susceptiūū penes qd̄ distigui tur gñā p̄fica ē aliqd̄ ī r̄sece ipsi⁹ essētys ipsoz accñ tū. r̄ habet̄ p̄positū. ¶ Sed cōtra istā opionē arḡ tri plicif̄. p̄io sic. si accñs ē cōpositū essētialit̄. accipio grā exēpli albedinē cui⁹ p̄cipia sūt. a. r̄. b. ita q̄. a. sit p̄ci piū potētiāle. b. actualē. tūc sic. cū albedo īformet sub iectū. aut tātū. a. īformet illud subiectū. aut t̄m̄. b. aut vtrūq̄ p̄io. aut neutrū. si neutrū. ḡ nihil īformet sub iectū. si. b. t̄m̄ vel. a. ḡ albedo n̄ īformabit se tota. r̄ tūc pp̄ia passio. puta īformare nō ierit p̄io subo suo. s̄z tā tū p̄ partē sui. nec vtrūq̄ p̄io. p̄batio. p̄io de. a. qd̄ po nit̄ p̄cipiū māle. q̄z si sic. tunc mā sube. cū sit p̄fectior q̄. a. poterit aliqd̄ īformare. r̄ sic p̄cedit̄ ī infinitū. p̄bo z. de. b. q̄ act⁹ adeq̄t̄ materie pp̄ie nō p̄t dū ipsū ī format aliud īformare. alif̄ nō esset adeq̄t̄. sed. b. īfor mat. a. cui⁹ capacitas adeq̄tur actualitati. b. alif̄ nō fie ret vnū ex eis. ḡ actualitas. b. nō extēdit se ad subam. ¶ S̄. z. sic. īter illa p̄t esse mot⁹ q̄ h̄nt idē pp̄iū susce ptiūū circūscripto q̄cūq̄ alio susceptiūo accñtali. sed due forme duaz̄ speciez̄ contrariāz̄. sc̄dm̄ te: habēt idē susceptiūū r̄ p̄ se. q̄z eiusdē gener̄. vt tu dic̄. ḡ circūscri pto subo qd̄ ē susceptiūū aliud r̄ accidētale: eis poterit esse mot⁹ īnt̄ contrarias spēs. r̄ per p̄ns ex albedine fit n̄ gredo. sic ex aere fit aq̄. qd̄ ē tra p̄hm̄ ī mult̄ loci. q̄ vult subiectū ita esse necessariū ī trāsmutatōe accñ tali: sic māz̄ ī trāsmutatōe subali. r̄ q̄ ex albedie non fit n̄gredo. sed ex albo fit n̄grū. ex p̄io p̄h̄corū. ¶ S̄. tertio. oñē illud qd̄ ē immediatū p̄cipiū agēdi. scilic̄z

quo p̄io agēs agit ē tātū act⁹. ita q̄ nō icludit duo. sc̄z potētiā r̄ actū. q̄z tūc n̄ esset q̄ p̄io agit. sed agere p̄ par tē q̄ ē act⁹. aliqd̄ aut̄ accñs. puta calor. ponit̄ immediatū p̄cipiū q̄ p̄io agēs agit ī aliq̄ actiōe. vt ī calefactōe.

Quantū ergo tale accñs est tātū actus. Ad z. p̄mittā vnā distictionē. sc̄do oñdā duas cōclones. ¶ De p̄ sit ista p̄ia distictio. q̄ cō pō que ē ex natura rei circūscripta illa q̄ ē rōnis est du plex. qd̄ ē rei r̄ rei. r̄ hec cōpō p̄t dici realis. alia ē rea litatis r̄ realitat̄. r̄ hec cōpō d̄r̄ secūdū rōnes reales r̄ sc̄dm̄ formalitates. Uoco autē p̄pōnē rei r̄ rei istā q̄ est ex aliqb⁹ quoz̄ sepatio mutua n̄ icludit repugnātiā ex termis. q̄lis ē cōpō ex mā r̄ forma. vel ex subiecto r̄ ac cidēte. Uoco autē p̄pōnē realitat̄ r̄ realitat̄ istā q̄ ē ex aliqb⁹ quoz̄ sepatio icludit cōtradictōnē. pp̄ eoz̄ rea lē idētitate. t̄m̄ vnū n̄ ē aliud formalī. ita q̄ vnū icluda tur ī alio. ī p̄mō dicēdi p̄ se. ita q̄ p̄nt esse disticta obie cta formalia et disticta cōceptibilia distictē t̄mīnātia actū itellect⁹. q̄lis ē cōpō ex gñe r̄ d̄ra. vbi ēt spēs ē rea litas simplex. ¶ De z. sit ista p̄ia cōclusio. accñs ē for ma simplex simplicitate opposita p̄ie p̄pōni. Probat̄ hec. per rōnes factas tra primā opionē. ¶ Cōfirmat̄. q̄z nō ē ponēda pluralitas sine necitate. q̄n̄ sc̄z per pau citatē p̄nt saluari apparētia. iux̄ s̄rētīā p̄h̄i p̄ p̄h̄corū. vbi p̄mēdat Empe. p̄e Anaxa. pp̄t paucitatē p̄cipio r̄ū. Ratio hui⁹ est. q̄z natura nihil facit frustra. s̄z nihil apparēt ī accñtib⁹. pp̄t qd̄ necio d̄beāt poni p̄posita ex duab⁹ partib⁹ realit̄ distict̄. vt patebit r̄idēdo ad ar gumta. ¶ z. sit ista. accñs nō ē forma simplex simpli citate opposita sc̄do p̄pōni. s̄z ē p̄positū ex realitate ge neris r̄ realitate d̄re. Hāc p̄bat̄ due rōnes p̄ p̄ia opio ne. tū. q̄z sc̄z accñtia n̄ sūt p̄ diuersa. tū q̄z sūt diffibilia.

Ad primum in oppositū. dicēdū q̄ gñabile r̄ corruptibile dicit̄ dupl̄. s̄. per se. r̄ per accñs. Per se gñabile est illud cui⁹ aliqd̄ p̄fuit qd̄ postea ē pars geiti. ex 7. hui⁹. ca. 7. S̄. corruptibi le per se ē cui⁹ māet aliqd̄ post corruptionē qd̄ fuit pars p̄positi. r̄ h̄ mō p̄positū gñat̄ tātū r̄ corrupti ī oī gñatō ne. r̄ h̄ ē p̄positū qd̄ cōstat ex ista forma q̄ per gñatōnē iducit̄. r̄ per corruptionē expellit̄. r̄ ex illo qd̄ trāsmu tatur. qd̄ qd̄ ī trāsmutatōe subali ē mā. ī accidētali ē subiectū. r̄ ita p̄positū ex ipso subo r̄ forma subali ē per se gñabile r̄ per se corruptibile. p̄positū ex subo r̄ accñ te ē per se corruptibile cō q̄ ē per se. accñs aut̄ n̄ est sic corruptibile s̄n̄ subo. per accñs at̄ p̄t dici corruptibi le: vocabulo corruptibile q̄cūq̄ per trāsmutationē nā lē plusq̄ fuit. r̄ sic accñs ē corruptibile. r̄ ē forma suba lis mālis. ¶ Ad z. nego d̄n̄az̄. ad p̄batōnē. dicēdū q̄ nō ē icōueniēs q̄ aliqd̄ qd̄ ē simplr̄ p̄fectiōis absolu te loquēdo nō s̄per icludat illud esse simplr̄ p̄fecti⁹ ī q̄ ē excellētī illud d̄ctū ad aliqd̄. s̄z tātū sc̄z qd̄. ex sapiētia ī se r̄ absolute accepta ē simplr̄ p̄fectōnis. t̄m̄ si aliq̄ canis esset sapiēs r̄ cū sapiētia nō poss̄z habere rabiē cōueniētē cani: esset canis ī p̄fectior cane n̄ sa piētē. s̄z nō esset ens ī p̄fecti⁹. q̄z canis ē limitatū ens r̄ p̄t repugnare cani illud qd̄ ī ētitate p̄t nobilitatē. S̄. ī p̄posito. s̄z simplicitas sit p̄fectiōis simplr̄ loquē do r̄ absolute. t̄m̄ ī reb⁹ corruptibilib⁹ d̄iter simplr̄ est ī p̄fecti⁹. nō pp̄t maiorē simplicitatē. cū illa sit p̄fe ctionis. s̄z q̄z talis nā sc̄z corruptibilis nō p̄t h̄re tāz̄ actualitatē cū simplicitate quātā cū p̄pōe. r̄ actualius

vniversaliter ē imperfectus. Ad confirmatōne per idē. licet enī causatū sit simplr imperfectū. qz depēdēs. tñ illud ens limitatū cui⁹ entitas propria regit necio qz si cātū pōt esse perfecti⁹ ens si est a plurib⁹ causatū qz aliud ens qd ē a pauciorib⁹ causatū. qz scz nō recipit tātas perfectionē. nā in depēdētib⁹ pōt bñ depēdēs esse pfectius qd dependet a plurib⁹ a quoz quodlibet recipit aliquā perfectionē ad quā nullū per se sufficeret. vnde iter causata pfectiora que nō immediate sūt a deo: a plurib⁹ causis depēdēt. qz ppter eoz maiorē pfectionē nō sufficiūt ad causādū ita pauca cause sic ad causādū alia imperfecta. Ad primū. et ad 2^m pro pria opione. dicēdū qz faciūt pro scōa rōne. vt iā dictū ē. sufficit enī ad saluādū ista ponere cōpōnē ex realitate et realitate. nec oportet ponere cōpōnē ex re et re. Ad tertiu dīcēdū. qz licet ens per accidēs nō sit vnū sicut substantia. n̄ tamē est nullo mō vnū. nec ita multa. sicut quādo subiectū et accidēs manēt separata. vt habet septio huius caplo de vnitate diffinitiois. sic enī vnitas aliq: ita illud totū ē aliqd ens. et ist⁹ totū est gnatio. et hoc p se. sic in illo gnē ē gnatio p se. et tñ per accidēs respectu gnationis sube q ē simplr per se. sic totū est ens p accidēs respectu substantie. Ad qrtū. dicēdū qz licet idē sit subiectū in se acceptū respectu color et sapor. puta suba. tamē differt vt ē subiectū hoz et illoz scdm diuersum modū mixtionis. nā cū vnūqdqz elementū multas habeat q̄litates. ideo scdm diuersā mixtionē istaz qualitatum elemētariū cōsequit̄ immediate aliud et aliud gen⁹ qualitatum mixta. puta. si cōmixtionē ignis inquātuz lucēs cū terra inquātū termiata. et aere et aq̄ inquātuz perspicua cōsequat̄ gen⁹ color. sed mixtionē ignis et aeris inquātū calida digerentia humorē aqueū cōmixtū terrestri sicco: cōseqt̄ gen⁹ sapor. et sic de alijs. nō ergo oportet q̄rere aliud et aliud subiectū. puta. intrisecuz color et sapor. sed ad hoc sufficit idē subiectū extrinse cū. puta suba. qd sit primū et propriū hoz et illoz secundū diuersā mixtionē q̄litate diuersaz elementariū. et sic saluatur Aristoteles decimo huius.

Palā autē: et quia si sint aliquanliē numeri subiecti sunt: et nō sūt: vt quidā dicūt vnitatū: nā diffinitio numerus quidā diuisibilis: quia ei et in diuisibilia: nō enī infinire rationes et numer⁹: aut tale. et q̄admoduz nec a numero ablato aliquo aut addito ex quibus numer⁹ est nō adhuc idē numer⁹ est: sed alter quāuis mīmū auferatur aut addat̄: sic nec diffinitio nec qd quid erat esse. nec adhuc erit ablato aliquo aut addito. et. Textu cōmēti decimi.

Veritur Utrū i quiditate for- magz nāliū suscipiētū magl et min⁹ sit dare gradus essētiales intrisecos scdm quos ipsa suscipiat magis et min⁹. Uidet̄ qz nō. nāz hic i lra dī. qz forme sūt sic nūeri. et sic numer⁹ stat i diuisibili. ita qz nihil pōt sibi addi vel diminui qn mutet spēs. sic ē de forma. et p̄ n̄s n̄ hz gradus. P̄ ille gradus addit⁹ vel p̄inct ad q̄ditatez specificā forme. vel nō. si sic. q̄ albedo remissa n̄ ē pfecta i spē albedis. qd ē falsū. si n̄. q̄ itēsa albedo erit vnū p accidēs. qz icluderet gradū q nō ptineret ad essētiā ei⁹. Itē spēs n̄ diceret totā essētiāz ididui. cū ille gradus n̄ ptineret ad speciē. Cōtra. ipossibile ē aliquā formas

dicare se alicui scōz magl et min⁹: nisi i sua essētia habeat gradus. aliogn scōz eūdē gradū participaref a quo cūqz subo. s; forma de q̄ q̄rit cōicat se alicui scōz magl et min⁹. q̄ i sua essētia habet gradus.

Rūdeo Ista questio magnū hz tractatū. suppoit etiā aliq̄s formas suscipe magl et min⁹. et ē dubiū q̄ forme sint tales. Utrū forma subalis. de q̄ alias. et spēaliē de forma subali dicit̄ forā aliqd in xi libro. Tū. qz de ista mā recolo me plixi⁹ dixisse alibi i qdā q̄stioe ordinarīa. iō quātū ad p̄ns sufficit sic pcedā. p̄io p̄ iproba tiōe quarūdā opionū rōnes aliq̄s declarabo. et ad q̄ stionē aliq̄lī rūdebo. Quantū ad primū sit ista pria cō: approxiatio vel rēotio a suo p̄rario nō ē cā suscipiē di magl et min⁹. Dāc oñdo sic. qz si sic. q̄ vbi nullū ē tri um: ibi n̄ ē magl et min⁹. n̄s ē falsū. q̄ et añs. n̄ia p̄. fal sras cōt̄l p̄bat. tū qz lumē i medio pōt esse scdm magl et min⁹. et cū in medio nullū ē cōtrariū lumis. Tū scōo. qz eādē virtutē p̄nt diuersi participare scdm magis et min⁹. nō p̄cipādo aliqd de vitio cōtra: puta. tēperatiā vel iustitiā. Tū. qz i statu inocētie scōz magl et min⁹ fu isset grā in diuersis. et ē bodie de facto i beatl: vbi tamē nullū est cōtrariū peccatū. Tū. qz hic sepamur ab iui cē in predicamēto habit⁹. vbi scōz auctorē sex p̄cipio rū. nullū ē cōtrariū. et tñ scōz eūdē. habit⁹ suscipit magl et min⁹. qz armatioz ē eq̄s: pedite. P̄. ad p̄cipale. ac cipiāf albedo p̄mixta nigredini. fiat itēstoz et p̄fectioz. et rollat̄ nigredo. tūc sic. aut illa albedo itēdit̄ p aduen tū alicui⁹ possitiui. vel tātū p rēotionē nigredis. si p̄im. habet̄ p̄positū. si 2^m. Cōtra. qz nullius effect⁹ possitiui pōt esse cā p̄riuatia. s; itēdi est effect⁹ possitiu⁹. amotio autē nigredinis ē tantū cā p̄riuatia. q̄ illa n̄ pōt esse cau sa illi⁹ intēstionis. Cōfirmat̄. qz mot⁹ denoiat̄ a f̄mio ad quē. ex gnto p̄hicoz. s; illa itēstio albedinis ē deal batio. ex eodē. s; q̄ termin⁹ ei⁹ est aliq̄ albedo. et p̄ n̄s n̄ ista sepatio nigredinis. Cōtra. cōclo sit ista. nulla forma suscipit magis et min⁹ secundū dispōnē subiecti. vel scōz esse i subo. remanēte ei⁹ essētia inmutata. Dāc oñdo sic. qz illud esse seu dispō. vel ē idē cū essētia forme. vel n̄. si idē. habet̄ p̄positū. qz cū illa dispō sit maior et mior. q̄ et essētia forme cui ponit̄ esse idē suscipit magl et mi nus. si nō ē idē. q̄ro de illo vtrū secundū suā essētiā susci pit magis et min⁹. vel nō. si sic. habet̄ p̄positū. si nō. ha beref̄ p̄cessus in ifinitū. Cōtra. hito termino sub ratiōe q̄ termin⁹ cessat mot⁹. qz habitib⁹ p̄tib⁹ in materia ces sat ois mot⁹ et gnatio. p̄ de gnatioe. s; per te i p̄cipio ca lefactiois habet̄ caliditas scōz rōnē q̄ ē termin⁹ calefa ctionis. q̄ in p̄cipio cessabit motus. qd est absurdū di cere. p̄batio mioris. qz oē qd mouet̄ habet̄ aliquid de termino a quo. et aliquid de termino ad quē. ex sexto p̄hicoz. ergo in principio calefactiois in ipso calefacti bili est aliqd de essentia caloris. si igitur essētia caloris nō suscipit magis et min⁹: in principio erit calor p̄fectissim⁹. secundū quē modum est termin⁹ motus. Cōtra. qz calor nō est termin⁹ secundū perfectionē essētie. sed secundū p̄fectius esse in subiecto. Cōtra. qz si mo tus est ad p̄fecti⁹ vel ad p̄fectū esse in subiecto. illud quod est esse in subiecto. vel est idē cum essētia caloris aut aliud. si idē. q̄ si illud esse nō est p̄fectū. q̄ nec essē tia caloris. et sic habet̄ p̄positū. si est aliud et accidēs: cū illud suscipiat magis et min⁹. habet̄ p̄positū. Cōtra. Cōfirmatur. qz inter calozē maiorē et minorē est p se mo

tus. ex quito phicoz. sed calor maior et minor sunt qda
 forme de gne qlitatis. g aligd de gne qlitatis e per se
 terminus motus. r tuc ide qd ptius. ¶ Tertia conclusio
 sit ista. radicata maior vel minor forme in ma no e ca
 suscipiendi magis r min. hac ofido sic. qz illa radicata
 vel e qd distinctu a forma vel non. si no betur ppositu
 qz cu ista radicata sit maior r minor. ergo r forma. si est
 aliqd distinctu vel e forma absoluta vel respectiua. si
 absoluta betur ppositu. si respectiua filr betur ppositu
 tu. qz magis r min in forma respectiua orit ex magis
 r min i absoluta. ¶ P. si sic. ergo vbi forma e magis ra
 dicata ibi s b m e magis tale. qns e falsu. na s3 medicos
 febris ethica e magis radicata qz tertiana tn tertiana
 e intefioz. id tertianari e magis febricitas filr verecu
 dus e qnqz rubicudior. r tn rubor e in eo min radicat
 qz i aliquo g no e ta rube. puta sanguineus.

Quantum ad 2^m pmo ad euidentia tituli aliq p
 mittitur. 2° ex dictis veritas conclu
 sionis cōcluef. ¶ De pmo qz ponit i qde vrru i qdita
 te forme rē. ¶ Notadu. q duplex e qditas. qda specifi
 ca qda indiuidua. Ad cui euidentia notadu q in hac al
 bedine indiuidua e tria considerare. pmo nam specificā.
 scdo gradu indiuiduale eentiale q e rātitas eentie idi
 uidui. 3° dñiam indiuiduale qua indiuidui albedo e bec
 ¶ Ponit scdo q sit dare gradus. r qz gradus arguit qz
 titatem: notandu q triplex e qtitas. i. qtitas mobilis
 vel dimēfionis. r qtitas pfectois q respicit ee rei. r qz
 titas virtualis. q respicit agere. r forte scda coincidit cu
 3° qten agere seqt cē. ¶ Hoc viso de gradibus forme
 de qb qrit. primo vidēdu e an isti gradus sint. scdo q
 sint. tertio qles sint. ¶ Si qrit an sint. pbo q sic. na im
 possibile e eade forma ee fil in diuersis scdz aliā r aliā
 rōez picipatā nisi illa forma cōpatiat secū plalitate il
 laz rōnū. sed aliq forma. puta albedo participat a di
 uersis scdz aliā r aliā rōez. ergo rē. illas rōes dico esse
 gradus. ¶ P. impossibile e aliqz forma fil plurib coicari ni
 si se sit aliq r illimitata. exēplū d eentia diuina q vna
 exns coicat trib. s3 oe illimitatū bz rōem qtitat gra
 dualis. ergo ois forma q fil plurib coicat bz gradus.
 ¶ P. ois forma q in reali distinctis reali diuidit. e i se
 reali diuisibilis. Sed aliq forma. puta albedo realiter
 diuidit in plurib indiuiduis albedinis reali distincti
 ergo ipsa e in se reali diuisibilis. r partes illas in qz di
 uidit voco gradus. ¶ Si qrit qd sint isti gradus assigno
 talē rōez. gradus forme de quo nūc e sermo est portio
 pfectōalis forme specificē extra ei cōceptū qditariū
 ipsa forma specificā ifra suū cceptū eentiale includēs
 iclusa reali itra cceptū indiuidui. ista descriptio e satis
 euidēs intuēti. ¶ Si qras isti gradus qles sūt. Notadu
 q grad qda sūt formaz. qda eentiaz qda pfectionū
 vnitue pētaz i aliquo vno. r hoc vltimo mō itelligo
 gradus de qb nūc qrit. ¶ Ex his cōcludit q diuersi
 tas hoz graduū nō diuersificat spēz cū sint portiones
 eiusdē forme specificē. ¶ Itē q forma specificā e indi
 uisibilis qstū ad graduū specificū. diuisibilis vero qstū
 ad graduū pfectōalē. ¶ Itē q plalitas hoz graduū n e
 positue ifra cceptū positiuū specificū forme specificē
 s3 solū pmissiue. sed infra cōceptū indiuiduoz positi
 ue reddēdo singula singulis p3 qd indiuiduū cōpositū
 ex forma specificā r ppriate indiuiduali cōtinet vni
 tue istos gradus. ¶ Ponit tertio magis r min vbi scie

dū q magis r min r maius r min cōueniūt r differūt
 pueniūt dupliciter. ¶ Tū. qz vtrobiq e qda cōparatio.
 ¶ Tū 2° qz vtrobiq e cōparatio discōperātie ex diffoz
 mitate extremoz. s3 differūt multiplr. qz mai r min
 ipoztāt cōparationē vni ad vni i se p cise. sed magis r
 min ipoztāt cōparationē vni ad altez nō p cise. s3 i cō
 paratōe alicui terty qd picipāt. puta alicui forme. 2°
 qz magis r min sūt aduerbia. id distinguūt sicut modū.
 s3 mai r min sūt noia. id sumūt nō modalr. s3 noialr r
 significāt formas nō mōs forme. 3° qz magis r min nō
 dñr de forma picipata. s3 de ipsis picipatib. s3 mai r
 min ecōuerso sic p3. 4° qz magis sp p supponit i forma
 mai. s3 nō ecōuerso. sic p3 de qtitate. qz aliqd n dī ma
 gis qstū quis maiorē beat qtitatē. ¶ De scdo dico ad
 qdē ad ptē affirmatiuā. i. q forma suscipiēs magis r
 min bz itrisece dcōs grad. dico et q p cisa rō suscipiē
 di mag r min e latitudo graduū i forma siue q idē e il
 limitatio forme q picipat. pbo hui. Tū ex ipoztatōe
 oiu3 opi. pcedētū. nec vī aliq via pbabilis nisi ista. Tū
 qz ipossibile e formā picipari scdz magis r min nisi in
 se sit aliq r illimitata. qz oppositū pdicati ifert opposi
 tū s b i. dato. n. q nō sit illimitata quō picipabit scdm
 aliū gradu r alium. Tū 3° qz fm Simpliciu sup pdica
 mēta capitulo de qlitate. vbi recitat multas opi. d cau
 sis suscipiēdi magis r min r eas ipozbas cōmēdat opi.
 Archite dicens sic. Mirabilr Architas breui sermone
 cāz ei qd e magis r min isinuat dicēs. qlitas. n. qz ifini
 tarē qda picipat. id fm rōem ei e q suscipiat magis r
 min r nō ex picipatib. r sic ad qdēz.

Ad primum i oppositū dicēdu q pbs loquit
 de forma seu de qditate in qstū
 expmit p diffinitionē. bec e qditas specifica. qv sic ab
 strabit ab oi gradu vt dictū e pus. vñ parū post subdit
 Aristo. r queadmodū nec numerus h3 magis r minus
 nec q fm spēz s ba. sed sigdē cū mā. ita q li si qdē vel e
 due dictōes vt sit sēsus qd si forma specifica h3 magis
 hoc qdē e cū mā. vel e vna dictio. r tuc sēsus e. sigdē cū
 materia idest inferioribus idididuis que respectu eius
 sunt materialia. nulla igitur maioritas est in quiditate
 vt quiditas. quia vt sic abstrabit ab omni conditione
 materiali r indiuiduali. ¶ Ad secundum dicendum q
 iste gradus non pertinet ad quiditatem specificam vt
 dictum est r cum dicitur. ergo forma intensā erit vñ
 per accidens non sequitur. quia illi gradus r si nō sint
 de essentia speciei sūt tn de essentia indiuidui vt pdictū
 fuit. vltērius cū ifert. ergo species nō dicit totā eentia
 indiuidui nō seqtur q natura specifica r si i suo cōceptu
 abstrabit a quolibet gradu tn e idē cū quolibet gradu
 realiter r includitur realiter in quolibet gradu.

¶ Palam itaque: quia sic quidem acceptantibus vt
 consueuerunt diffinire et dicere non contingit redde
 re r soluere dubitationem. si autez vt dicimus hoc qui
 dem materia: illud vero forma: et hoc quidem poten
 tia: illud vero actu: non adhuc dubitatio vtiqz videbit
 tur esse qd queritur. Textu commenti. 15.

Verit Utrū ex mā r forma psti
 tuat p se vñ vī q nō. naz
 ex duob i actu nō sit vñ p se ex septi
 mo hui. s3 mā r forma sūt duo in actu
 g rē. pbo minoris. de forma p3. qz for
 ma e act. de mā etiā p3 ex septimo b

questione de entitate materie. ¶ Preterea que magis distat min⁹ sūt nata facere vnū. s3 mā ⁊ forma maxime distat cū sint alteri⁹ rōis. g̃ ex eis minime est natū fieri vnū. pbō maio. qz ptes ⁊ tūni faciūt p se vnū q̃ sūt eius dē rōis. ptes aut̃ i toto etherogeneo min⁹ faciūt vnū. qz nō sūt eiusdē rōis. ¶ Cōtra. phs i lra.

Rñdeo ad qōez dicēdo cū pho. q̃ sic. cui⁹ nō est alia cā nisi qz hoc ē act⁹ illud vero potētia. vt dicit phs. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū q̃ sic vnū i coi imediate p̃seg̃ ens i colira q̃ illa ppō ens ē vnū ē imediata. qz nullū ē mediū nobis notū ad hoc demōstrādū nec forte aliqd̃ mediū aliud i re a q̃ditate extre mox. vt dictū fuit primo huius. qōe p̃ima. ita singula entia scdm̃ pprios gradus entitat̃ p̃seg̃ imediate p̃pria vnitas. nec ē alia rō diuerse vnitatis nisi alia entitas quā p̃seg̃ imediate. exēplū. simplicia sūt vnū. ⁊ cōposita sūt vnū. tñ alr ⁊ alr. qz alia ⁊ alia ē entitas: sicut ergo oino simplex se toto ē ens ⁊ vnū. ita cōpositū ē ens ⁊ vnū ex p̃cipijs entialib⁹ cuiusmodi sūt mā ⁊ forma q̃ sola nata sūt aliqd̃ ens p se ⁊stituiere. vñ tale cōpositū ē p se vnū p̃pria vnitate alteri⁹ rōis ab vnitate simplicis sic ⁊ ei⁹ entitas ē alia ab illa entitate. ¶ Si g̃ q̃rat̃ q̃ re ex mā ⁊ forma fit vnū per se. dicēdū sic dicit phs qz b̃ ē potētia illud vero act⁹. ¶ Si aut̃ q̃ras q̃re ex mā ⁊ forma fit vnū per se ⁊ nō ex s̃bo ⁊ accñte cū s̃bm̃ fit vt potētia: accñs vō vt forma: ⁊ act⁹. ¶ Rñō q̃ sic i g̃nali nō ē rō q̃re ens ē sic vnū ita etiā nō ē cā q̃re ex istis partib⁹ fit hoc vnū nisi qz sūt tales partes. q̃re. n. ex q̃ttuoꝝ elemētis natū ē fieri mixtū scdm̃ vnā opi. ⁊ ex lapide ⁊ carne nō ē natū fieri. nō ē cā. s. nisi qz iste sūt partes tales ⁊ ille tales. ¶ Sic g̃ i p̃posito ex mā ⁊ forma fit vnū p se. qz forma s̃balis ē talis act⁹ ⁊ mā tale potētia. ex s̃bo aut̃ ⁊ accñte fit vnū p accñs. qz accñs ē talis act⁹: s̃ba talis potētia. ita q̃ act⁹ ⁊ potētia itelligāt̃ p̃portōa bilif̃ vnitati si p se per se. si per accñs. per accñs. s3 q̃re ille act⁹ ē p se act⁹. ⁊ ille p accñs. n̄ ē nisi qz iste ē forma s̃balis. ⁊ ille accñtalis ⁊ be sūt p̃positōes p se p̃mo noꝝ te. ⁊ iō nō ē q̃rēdū p̃pter qd. i. aliq̃ cā itrifeca. s3 solū ex trifeca: v3 agens vt dicit phi. i lra.

Ad primū i oppositū dicēdū q̃ ex duob⁹ in actu formali ⁊ p̃fco n̄ fit vnū per se ⁊ sic itelligit phs. mā aut̃ l3 sit ens in actu entitatio ex eo qd̃ ē aliqd̃ ens ex̃ nihil vt oñsū ē i septimo. ē tñ ens i potētia opposita actui formali. ⁊ iō ex tali potētia ⁊ actu opposito pōt fieri vnū vt p̃oñsū ē ¶ Ad 2^m dicēdū q̃ vnitas ē duplex. qdā vnionis qdā idētitat̃: cū g̃ d̃r q̃ magis distat min⁹ faciūt vnū. dico q̃ falsū ē de vno vnitate vnionis. imo q̃to aliq̃ sūt magis diuersax̃ rōnū tāto magis sūt nata facere tale vnū. Si aut̃ maioꝝ itelligat̃ de vno vnitate idētitat̃ sic pōt c̃cedi totū argumētū. ⁊ tūc nihil d̃nos. qz q̃to sūt magis vni⁹ rōis tāto sūt min⁹ vnibilia vt ex eis fiat vnū. ⁊ iō min⁹ fieret vnū ex duab⁹ formis vni⁹ rōis q̃ ex mā ⁊ forma q̃ sūt alteri⁹ rōis l3 forte fieret magis vnū vnitate idētitat̃. ¶ Cōtra. qz totū hōgeneū cui⁹ ptes sūt vni⁹ rōis ē magl vnū ē vnitate vnionis q̃ totū etherogeneū cui⁹ partes sūt alteri⁹ rōis. ⁊ sic p̃cedebat pbō maioꝝ. ¶ Rñdeo in toto hōgeneo l3 p̃tigat qd̃ d̃r tñ per se partes i q̃s ē diuisio toti⁹ q̃ p̃pe d̃nr eēntiales: sic potētia p̃pziū ⁊ actuale. nūq̃ p̃nt eē vni⁹ rōis: s3 necio sūt p̃. diuerse. q̃cūq̃ aut̃ sūt vni⁹ rōis. sūt tñ itegrales ⁊ p̃tinēt oēs sub vna

pte cēntiali. s. sub māli ⁊ potētia vi i p̃posito de p̃tib⁹ hōgeneis q̃ oēs se tenēt ex pte māli ⁊ potētia ⁊ nō sub illo qd̃ ē aliqd̃ actuale a quo ē vnitas cōpositi p̃pletive

¶ Quapropter inq̃tū sil natū ē nihil patif̃ ipsuz a se ipso: vnū. n. ⁊ nō aliud est: ⁊c.

Ircalib

nonū methaphisice. Querit̃ p̃rio. Utz aliqd̃ possit moueri a se ipso. vt q̃ nō. Tū qz d̃r i lra q̃ nihil aptū ē pati ip̃s a se ip̃o. vnū. n. ⁊ n̄ aliud ē. Tū. ex diffinitōib⁹ potētie actiue ⁊ passiue. nam potētia actiua ē p̃ncipiū trāsmutādi aliqd̃ i q̃tū aliud: et potētia

passiua ab alio iq̃tū aliud. ¶ P̃. si sic tūc tale sp̃ ageret i seip̃s n̄ ē falsū. g̃ ⁊ añs. pbō d̃re. qz actiua nāli ⁊ passiuo sufficiēter approximat̃ ⁊ nō i pedit̃ necio seg̃ actio vt dicitur infra capitulo tertio. sed sic esset in p̃posito secundum te. quia actio illa nō depēderet ab extra ex quo idē est agens ⁊ passum. ¶ Cōtra. phs s̃ p̃bif̃. vult q̃ oia aialia moueāt seipsa.

Rñdeo i ista qōne p̃mo vnā opi. p̃tractabo. scdo ad qōez alr rñdebo. ¶ Quātū ad p̃mū ē vna opi. q̃ g̃nāl̃ tenet illā c̃clusionē negatiua. q̃. s. nihil mouet se nisi forte p̃pte. ex eo. s. q̃ vna pars mouz aliā ⁊ b̄ n̄ ē qz aliq̃ pars eēntialis mouet aliā. s3 qz vna pars q̃titatiua mouet aliā distinctā loco. ¶ Pro ista opi. arguit̃ triplr. primo per rōez sūptā ex 7° phi. vbi d̃r q̃ nihil mouet a seip̃o. qz tūc nō gesceret ad getē alteri⁹. s3 qd̃libet mobile gescit ad getē alteri⁹. qz ad getē part̃. nā oē mobile h3 partē q̃ gescēte p3 q̃ totū nō mouet. g̃ nihil mouet a seip̃o p̃mo. ¶ P̃. scdo. ip̃ossible ē idē fm̃ idē eē sil i potētia ⁊ i actu. s3 mouēs mouz iq̃tū ē i actu ⁊ mobile nō mouet nisi inq̃tū ē i potētia vt p3 ex diffinitōe mot⁹. g̃ ip̃ossible ē q̃ idē moueat seip̃s. ¶ Cōfir/ mā: qz agēs ⁊ patiēs sūt d̃ria. ex p̃mo de g̃natōe. s3 idē n̄ d̃riat̃ sibi ip̃i. ¶ P̃. 3°. ip̃ossible ē relatōes reales oppositas sūdari i sūdāmēto vno limitato. s3 actiū ⁊ passiuū siue motiū ⁊ mobile referūt̃ s3 relatōes reales ⁊ oppositas pertinentes ad s3 modū relatiuoz. vt p3 ex g̃nto hui⁹ capitulo. de ad aliqd̃. g̃ ip̃ossible ē idē eē actiū ⁊ passiuū siue motiū ⁊ mobile. maioꝝ declarāt̃. qz sūdare relatōes reales oppositas attribuit̃ eēntie diuine rōe sue illimitatōis. ¶ Ex hac c̃clusionē g̃nāl̃ d̃r i sp̃ali per ordinē p̃mo q̃ nullū s̃bz ē effectiū sui accñtis siue sit accñs coeū ⁊ per se. siue per accñs. scdo q̃ nihil mouet seip̃m ad vbi. 3°: nihil mouet se ad q̃tatem. vñ aiata vegetatiua nō mouet se i nutritōe vel augmētatōe. s3 mouet alimētū qd̃ i se p̃uertūt̃. ¶ 4°: q̃ nihil mouet se ad q̃litate vñ nec aq̃ calida fit frigida a se effectiue. nec semē aiati alterat seip̃s. s3 semē maris distinctū loco ⁊ s̃bo agit in semē a m̃re ministratū. ¶ Quinto. q̃ nulla potētia cognitiua ē p̃ncipiū actiū cognitōis. sed tñ passiuū. ob3 aut̃ ē actiū. idē d̃r de potētia appetitiua ⁊ ad singula ipoz adducūt̃ diuersa. ¶ Quātū ad 2^m

Nonus

Prima

est alia opi. quā teneo. q̄ tenz p̄tē affirmatiuā ad cuius
euidētiā dēclaro tres cōclusionēs. p̄ma cōclusio sit ista ge
neralis. possibile ē q̄ aliqd agat i se ipsū que conclusio
est d̄dictoria p̄tē cōclusionis alteri^o opi. hanc oñdo sic.
extrema actiui r̄ passiuī sūt adeq̄ta. sic itelligēdo q̄ qd̄
cūq̄ actiuū respicit p̄ p̄mo obo tale passiuū. vbi gr̄a tā
calectiuū i coi q̄ qd̄cūq̄ calectiuū p̄ticularē respi
cit p̄ p̄mo obo calectibile i coi r̄ nō hoc vel illud Ex
his hēf ista p̄p̄o. q̄ qd̄libet p̄tētū sub p̄mo obo alicui^o
ē p̄ se obo eiusdē l̄z nō p̄mo. vt qd̄cūq̄ calectiuū respi
cit qd̄cūq̄ calectibile p̄ p̄ se obo r̄ econuerso qd̄cūq̄
calectibile respicit qd̄cūq̄ calectiuū. hucusq̄ ma
ior: s̄z possibile ē q̄ aliqd sit actiuū s̄z a. eo mō q̄ aliud
ē actiuū s̄z a. vt p̄. a. itelligat forma p̄ducibilis. idē etiā
sit passiuū s̄z a. sic qd̄cūq̄ aliud passiuū scōm. a. ḡ illud
rōe actiui ita h̄z sc̄ip̄z p̄ obo i rōe passiuī. sic qd̄cūq̄ ali
ud. ḡ ita pōt i sc̄ip̄z agere sic i aliud. maior ē manifesta
ex hoc q̄ relatio actiui r̄ passiuī i coi h̄nt extrema coia
adeq̄ta. p̄batio minoris multi effect^o sūt nati p̄duci ab
actiuo equoco r̄ nō vniuoco. vt p̄z de leuitate i igne ge
nerato. istā formā actiuā equocā o3 ponere formā s̄ba
lē aut aliq̄ aliā q̄litate. h̄ns ergo istā formā ē p̄ se leuifi
cantiū. i. effectiuū leuitat. s̄z forma pōt eē i aliquo leui
ficabili vt p̄z i ex^o p̄dicto de igne. nā q̄cūq̄ forma i igne
gnante poneref actiuā respectu leuitatis eadē ē i igne
gēito r̄ ē p̄or nātr̄ ipa leuitate. p̄z. cū sit primū actiuū. ḡ
nō ē d̄dictio q̄ ipsa isit igni genito leuitate non ex̄ite. r̄
n̄ p̄z q̄ pōt iē illi. ḡ sine d̄dictōe idē pōt eē leuificati
uū r̄ leuificabile. ¶ R̄ndet ad mi. q̄ ipa p̄cessa negat
ultima p̄tia. ex eo q̄ agēs d̄r eē approximātū passo r̄ ita
distictū situ. sic aut nō pōt se h̄re idē ad sc̄ip̄z. ¶ Cōtra.
tū. q̄z hec approximatio nō v̄r necessaria ad agēdū vt
cludit distictionē sit^o nisi q̄n maior p̄ntia nō ē possibi
lis iter actiuū r̄ passiuū. si ergo h̄ p̄ntia sufficit. ḡ multo
magis maior p̄ntia sufficit. ista. s̄. q̄ ē sine distictōe sit^o.
tū. q̄z aliogn si poneref ignis i ex̄ns aque sic angelus i
ex̄ns celo l̄z nō vt forma tūc nec ignis calecteret aquā
nec angelus moueret celū q̄ sūt absurda. ¶ Tuz. q̄z nō o3
agēs eē p̄ns patiēti nisi q̄z v̄r agētis nō pōt attigere i
distictiā iproporionatā vt aliqd p̄ficiat. sed si passū eēt
secū p̄fecti^o attigeref a v̄tute agēt. sicut ergo idē ē veri^o
sibi p̄ns si ē actiuū r̄ passiuū scōm idē q̄ aliud possit eē
sibi p̄ns: sic verissime saluat illa d̄ditio p̄p̄ quā appropi
quāt. realr. n. si pōt eē maior p̄ntia q̄ eiusdē ad se. ergo
v̄rissime erit actio. stat igif rō quā reputo achillē. ex q̄
rōe si attēdis descēdo i gnali p̄z q̄ rō dicta nō p̄bat idē
posse i se agere nisi rōe equoca: r̄ hoc q̄n ē capax forme
q̄ nata ē terminare actionē equocā forme actiue iā h̄i
te. r̄ sic itelligēdū ē regulariter q̄ solū tūc r̄ v̄r pōt ali
qd i se agere q̄n p̄currūt illa duo. s̄. q̄n h̄z formā q̄ ē p̄i
cipiū agēdi equoce r̄ q̄n cū hoc ē capax talis actōis. ¶ 2°
cōclusio sit ista. nihil pōt se mouere cāndo i se formam
s̄balē h̄ac oñdo: nullū ip̄fecti^o ē p̄cipiū actiuū respe
ctu p̄fectioris. q̄z siue sit actio equoca siue vniuoca sp̄
p̄cipiū actiuū ē eque p̄fectū vel p̄fecti^o termino p̄du
cto. s̄z nulla forma s̄balis pōt nouiter aduenire vt faci
at cōpositū p̄ se v̄nū gn illa sit p̄fectior q̄cūq̄ entitate p̄
cedēte ipsā. q̄z i formis s̄balib^o sp̄ v̄terior ē p̄fectior. ḡ
nihil pōt se mouere cāndo i se formā s̄balē. ¶ 3° cōclusio
sit ista. nihil pōt i se aliqd agere q̄cūq̄ vniuoca actōe
h̄ac oñdo. q̄z si sic. ergo duo idiuidua absoluta r̄ eiusdē

sp̄ei p̄nt s̄l eē i eodē. h̄ns ē falsū vt p̄z q̄nto hui^o. p̄batio
cōne. q̄z tūc rō seu p̄ncipiū quo agēdi r̄ t̄min^o actōis eēt
eiusdē sp̄ei. ex quo ponit actio vniuoca. r̄ t̄n differēt nu
mero q̄z nihil ē p̄ncipiū agēdi se. r̄ p̄z q̄ v̄trūq̄ tā rō
agēdi se q̄z termin^o actōis eēt forma absoluta. ¶ Ex di
ctis cōcludo correlarie p̄mo q̄ cū augmētatio r̄ inorus
ad vbi sit ab agēte siue mouēte equoco q̄ten^o nec q̄ti
tas aliq̄ nec vbi ē forma actiua. cū etiā m̄lte alteratōes
sint ab agēte equoco. vt v̄r ille q̄ sūt ad q̄litates nō ac
tivas strictē loquēdo de actinis. ois etiā q̄litas pōt esse
ab agēte equoco licet aliq̄ possit eē ab vniuoco. q̄z in q̄
tū sic ē seq̄t q̄ i gnē nō repugnat alicui s̄be cāre i se q̄ti
tate r̄ q̄litate r̄ vbi. p̄currētib^o aut duab^o d̄ditōib^o su
p̄dictis i p̄ma cōclusionē cābit. r̄ hoc vel accēs coeū
sibi r̄ ita sine mutatōe vel non coeū sibi r̄ ita p̄ motū
vel mutatōez. ¶ 2° descēdo ad sp̄alia r̄ dico q̄ s̄bz cāt i
se p̄p̄iā passionē p̄p̄ cāz dictā. r̄ addit alia rō. q̄z ois po
tētia pure passiuā ē i potētia d̄dictōis. vt d̄r i hoc 9°. in
fra: s̄z s̄bz nō ē i potētia d̄dictōis ad passionē: alr̄ iēet ei
p̄rigēter r̄ p̄ns nō eēt sc̄ibilis p̄ demōstrationē. igif r̄c.
h̄z ergo s̄bz aliq̄ potētiā actiuā it̄r̄secā respectu passio
nis. ¶ 2° dico q̄ grauiā r̄ leuiā mouēt se ad vbi effecti
ue. aialia etiā mouēt se ad vbi motu p̄gressiuo. sic p̄z ex
dictis. ¶ Tertio. q̄ aiatū mouēt se effectiue ad q̄titate
motu augmētatōis. ¶ 4° q̄ aq̄ calecta sc̄ip̄s frigēfa
cit. r̄ semē sc̄ip̄s alterat effectiue. ¶ Quarto potētia ap
peritiua r̄ coḡscitiua mouēt se ad actū saltē p̄tialr̄ p̄cur
rēte obo vt alia cā p̄tiali. de q̄b^o oib^o d̄iscurrere p̄ singu
la eēt p̄lixū nimis r̄ iō sufficiat sic ea breuiter tetigisse.
p̄z ergo ex oib^o h̄is ip̄robatio p̄tē opi. nec ei^o rōes cogūt
¶ Ad p̄mā q̄ sumit de septimo phi. dicēdū q̄ equocat
de p̄mo. nā p̄mo duplr̄ d̄r vt dictū ē 7° hui^o. vno mō vt
diuidit p̄tra p̄tē. r̄ iō qd̄ sic iēst p̄mo remouēt ab eo cui
iēst. si remouēt ab eo qd̄ ē aliqd ei^o. r̄ iō nihil sic p̄mo
mouēt si aliq̄ ei^o p̄z ḡscat. Alio mō d̄r p̄mo vt dicit p̄
cisā adeq̄tionē eē eo mō quo triāgulus h̄z tres p̄mo. qd̄
aut sic iēst p̄mo alicui nō remouēt ab eo si remoueret
ab eo qd̄ ē aliqd ei^o. nā triāgulus nihil minus h̄z tres l̄z
p̄tes triāguli. puta vno angulus nō h̄eat tres. Est ergo
ibi itētio phi. q̄ nihil mouet sc̄ip̄s p̄mo v̄trāq̄ p̄mita
te. q̄z seq̄ret p̄tradictio. s̄. q̄ ḡsceret ad getē p̄tis r̄ nō
ḡsceret. nā ḡscēte p̄te nō pōt moueri p̄mo p̄ma p̄mi
tate. r̄ t̄n nō repugnaret sibi moueri p̄mo sc̄da p̄mi
tate. vt p̄z ex dictis. sed ex s̄ nihil mali seq̄t p̄tra nos. q̄z
poterit aliqd moueri a se p̄mo sc̄da p̄mitate vtputa
q̄z h̄z i se v̄tute q̄ pōt se mouēt effectiue r̄ equoce. qd̄. n.
sic p̄mo mouēt nō o3 q̄ ḡscat ad getē part] q̄ ē aliqd
ei^o. ¶ Ad sc̄bz dicēdū q̄ duplex ē act^o. s̄. formalis r̄ v̄tu
alis. exēplū p̄mi. ignis ē actu calidus formalr̄. exēplū
sc̄di. sol ē actu calidus nō formalr̄. s̄z v̄tualr̄. p̄z q̄z sol in
v̄tute ē calidus. isti aut duplici actui r̄ndet duplex potē
tia passiuā. s̄. formalis r̄ v̄tualis. ¶ Ad formā cū dicit
iō possibile ē idē sc̄m idē s̄l eē i potētia r̄ in actu. p̄cedo
istā accipiēdo actū r̄ potētiā v̄niformiter si formaliter
formaliter si v̄tualiter v̄tualiter. tūc minor ē falsa i p̄po
sito. nā q̄n aliqd mouet se cū sit actio equoca nō vniu
ca nō pōt dici q̄ sit i actu formalis. s̄z ē i actu v̄tualis. r̄ in
potētia formalis. r̄ illa nō repugnat. h̄n aut reputo ipos
sibile idē eē i actu r̄ i potētia v̄niformiter accipiēdo.
¶ Ad cōfirmationē dicēdū per idē. nā cū agens r̄ pa
tiens dicantur esse contraria intelligēdū est de agēte

vnivoco. sic. n. agēs & patiens hñt formas 3rias forma-
liter: & tñc nihil 3 nos. ¶ Ad tertium dicēdū & nō est in-
cōueniēs relatōes reales oppositas fūdari in eodē fun-
damēto nō simpliciter. sed aliq̄liter illimitato. vbi no-
rādū q̄ q̄dā sūt relatōes reales opposite q̄ sūt incōpossi-
biles i eadē nā & supposito vt sūt relatōes cause & cāti.
huius ratio ē qz cātū depēdet realiter a cā. idē aut non
pōt eēntialiter depēdere a seipso. ¶ Quedā sūt relatio-
nes reales opposite q̄ sūt incōpossibiles in eodē suppo-
sito nō tñ in eadē nā illimitata vt sūt relatōes pducē-
tis & pducti. patet in diuinis. ratio huius incōpossibi-
litas est. qz pducēs est prius origine q̄ pductū. idem
aut suppositū nō pōt eē p̄s origine seipso. Quedā sūt
relatōes opposite reales q̄ neutro mō sūt incōpossibi-
les. vt sūt relatōes mouētis & mobilis cui? rō est. qz ois
incōpossibilitas relationū realiū reducēda ē ad aliq̄
priorē. & vbi ista prior nō inuenit. ibi nec illa posterior
cludit. nūc incōpossibilitas illis duob? mēbris redu-
cit ad ordinē seu depēdētiā eēntialē vel originis. sed i
illo 3° mō reducit depēdētiā taliū relatiuoz ad depē-
dētiā accītalē. nō ē at incōueniens idē suppositū de-
pēdere a se accītalr. ¶ Ad formā dicēdū q̄ fūdamētū
relationū mouētis & mobil qñ aliqd mouet se lz nō sit
simplr illimitatuz ē tñ aliq̄lr illimitatū q̄tenus idē hz
rōem mouētis & mobilis alr & alr.

Ad primum in oppositū dicēdū q̄ ille aucto-
ritates soluūt seipsas. nā i p̄ria
addit inq̄tū sil natū ē. & i sc̄da inq̄tū aliud. lz. n. idem
moueat se in fm aliā & aliā rōez mouet se & mouet vt
p̄ ex dictis. ¶ Ad rōez q̄ addit nego 3rias. ad pbationē
dicēdū q̄ actiuo & passiuo approximatō nō sp sequit
actio. qd pōt 3rigere ex qnq; causis. p̄mo q̄ hito termi-
no agēs nō agit. exēplū. graue qñ ē i termino nō pōt se
mouere. sc̄do qñq; etiā nō hito termino pōt ipediri ne
agat p̄pter vtutē 3ria fortiorē. exēplū. aq̄ buliēs p̄ite
igne calefaciēte nō frige facit seipsā. 3°. si nō est totalis
cā actiuā lz aliud cū ipso si illud aliud nō adsit nō agit.
exēplū. tenēdo q̄ i potētys cognitiuis obiectū agat cū
potētia nō poterit potētia agere sine obiecto. 4° si aliq̄
actio nāl̄ p̄supponat sue actōi. qz illa nō posita n̄ agat.
exēplū. nihil itelligēs nihil vult: ex eo q̄ act^o volūtatis
p̄supponit nāl̄ actū itellec^o. 5° si sit agens libez cū ex
se pōt nō agere. exēplū. itellec^o onidēte aliqd: volūtas
pōt illud nō velle p̄pter sui libertatē. dato ergo q̄ idē
agat vel moueat seipsuz: non sequit q̄ semper agat. qz
pōt ipediri aliquo dictoz modoz.

¶ Palā qz & potētiaz alie erūt irrōabiles: alie cum
rōne: q̄ p̄ oēs artes & scie factiue potentie sūt. p̄ncipia
nāq; p̄mutatiua i alio: aut inq̄tū aliud: & q̄ qdē cū rōne
oēs 3rioz sūt eedē: & q̄ irrōabiles vna vnus: vt calidū
calefaciēdi solū. Textu cōmenti. 3. 3re textu cōmenti
io. Tales qdē potentias necesse qñ vt possunt actiuū &
passiuū appropinquat: hoc qdē facere: illud vero pati:
illas vero non necesse: he qdē. n. oēs vna vnus factiua:
ille autem contrariozum: &.

Veritur Utrū differētia quā assi-
gnat p̄hs iter potentias
rōales & irrōales sit conueniēs. s. q̄ ille
sint oppositoz. ille vero vnus oppositi
tñ. videt q̄ nō & p̄mo de rōnalib^o. qz si
sic. ergo aliqs potest sil agere opposita:

3ris ē falsum vt dicitur hic in littera. q̄ & añs. pbatio 3rie
qz hñs potentiam potest illud cuius ē illa potētia. q̄ ba-
bēs potētia ad opposita potest sil ad opposita. ¶ 3°.
sc̄do: nulla ē potētia que nō potest in aliquid. sed po-
tētia rationalis cū non possit simul i opposita non vt
posse in aliquid nisi determinet vt dicitur hic i littera.
determinata aut non videtur esse nisi vnus oppositi.
¶ Secūdo contra aliud membrū arguit. s. de potētys
irrationalibus. p̄mo sic. potētia. solis est potētia ir-
rationalis. p̄s. sed potētia solis ē oppositozū. q̄ potē-
tia irrationalis ē oppositozū non vnus tñ. pbatio
minoris. qz sol potest in oppositos effect^o. dissoluit eis
glaciem & indurat lutum. ¶ Confirmat: qz i ferius i b
nono. dicit q̄ ois potētia 3dictionis est. & declarat hoc
p̄hs etiā i actis. ¶ 3°. fm Aristo. potētia irrōalis ponit
eē oppositoz. frigus. n. nō tñ in frigidat. sed etiā ē cā p̄
accūs calozis. vt dicit q̄rto p̄bi. simpliciter p̄ciēs p̄-
lā ad parietē ē cā resilitōis: videt ergo q̄ dicta 3ria nō
sit conueniēs. ¶ Cōtra. p̄hs hic in littera.

Rūdeo tenēdo cū p̄ho 3rias esse bene assignatā
In ista qōe sic p̄cedit. qz p̄mo quō sit itel-
ligēda hec 3ria exponet. sc̄do de tā hui^o 3rie ingretur
¶ Quātū ad p̄mū dico tria. p̄mū dictū ē q̄ ista differē-
tia intelligēda ē de potētys actiuis tñ. vt sit sensus q̄
potētia actiua irrōalis cuiusq; cōparet sine actiōi quā
elicit sine termino que pducit. sic ē illi^o q̄ manēte eadē
nā ipsa nō pōt eē actiua alteri^o q̄ ei^o cui^o ex se pōt: fri-
giditas. n. manēs frigiditas nō pōt eē pductiua caloz-
ris nec elicit iua calefactōis. si tñ ē de se actiua. nā qd
circa ipsā frigiditatē fieret: lz illud possit aliqd facere
ad eē calozis: nunq; tñ frigiditas faceret ad hoc. Silr
potētia rōalis sic ē actiua oppositoz. siue sint 3ria siue
3dictoria: q̄ manēs nā vna q̄tū ē de se: ē sufficiens p̄du-
ctiuū oppositoz pductoz si est oppositoz pductoz: &
sufficiens elicitiuū oppositoz actionū. si ē oppositoz ac-
tionū. ¶ Sc̄d3 dictū ē in qd illa 3ria ē sic intelligēda vt
p̄ ex p̄mo dicto. q̄ potētia rōalis sit oppositoz actio-
nū siue actōis & negatōis ei^o. s. q̄ possit agere & nō age-
re. Si aut actio accipiat etiā p̄ re acta vel pducta: tñc
sicut ē oppositozū actoz sic ē oppositoz actionū. p̄mo
tñ mō itelligēda ē hic: vt. s. ē actōis & negatōis: vt pate-
bit i sequēti articulo. ¶ Tertiu dictū ē. q̄ potētia acti-
ua accipiēda ē nō p̄ respectu potētie q̄ ē ad oppositos
effect^o lz p̄ fūdamēto respect^o qd ē p̄ncipiū actōis.

Quantum ad 2^m. supposita illa cā q̄ videt p̄bi
posita superi^o i sc̄da le. huius nom.
Ad maiorē ad huc euidentia p̄mo vidēdū ē de 3ria i se.
sc̄do de itētōe p̄bi circa ipsā. ¶ De p̄mo sciēdū ē q̄ p̄-
ma distinctio potētie actiue ē sc̄d3 diuersū modū eliciē-
di opationē: q̄. n. potētia agat circa hoc obiectū vel cir-
ca illud lz aliquo mō distiguat e ondat distinctiōne potē-
tiā: nō tñ ita imēdiatē. nō. n. potētia cōparat ad obie-
ctū circa qd opat nisi mediātē opatōe quā elicit hoc v^o
illo mō. 3ste aut modus eliciēdi p̄p̄riā opationē nō pōt
eē i gñe nisi duplex. nā potētia actiua aut ē de se deter-
minata ad agendum. ita q̄ quantum est ex se non po-
test non agere quando non impeditur ab extrinseco.
aut non est ex se determinata. sed potest agere hūc ac-
tum vel oppositum. potest etiam agere vel non agere.
p̄ma potētia dicit coiter natura. sc̄da vero dicitur
voluntas. vnde p̄ma diuisio p̄ncipioz actiuozū est

In nām & volūtatē seu ppositū, sicut patet ex scdo pbi. vbi pbs ponit duas cās monētes p accūs. s. casū iuxta nāz. & fortunā iuxta ppositū & volūtatē. ¶ Si ergo q̄ra tur cā huius dīe q̄r. s. nā ē vni^o tm̄ determinate. i. cu iuscūq; vel quozūcūq; ē determinate ē ex se illi^o vel il loz: volūtas ē oppositoz. i. ex se ideterminate ē huius actōis vel opposite aut actōis vel nō actōis. p q̄to pōt agere vel nō agere. ¶ Dicēdū q̄ hui^o nulla ē cā. sicut. n. effect^o imediat^o ad cāz cōparat^o ex se & pmo sine cā me dia. aliogn iret in ifinitū. ita cā actiua videt^r imediate se h̄re q̄tū ad suā actionē inq̄tū ipsū elicit. nec ē dare aliq̄ cāz q̄re sic elicit nisi qz ē talis cā. s. hoc ē illud cui^o cā q̄rebat. Sicut ergo calidū calefacit qz caliduz. nec ista ppositio calidū calefacit ē mediata. s. ē imediata i^o vel 4° mō p se. sic & bec. calidū ex se determinate ca lefacit. Silr ista: volūtas vult & volūtas nō vult inde terminate determinatōe ex se vel itra se. ¶ S3 hic est vni^o dubiū. quō volūtas reducit^r ad actū si ē idetermi nata ex se ad agēdū & nō agēdū. ¶ R̄no. duplex ē ide terminatio vna ē q̄ ex ifufficiētia: q̄ ex potētia litate & defectu actualitatis sicut mā nō h̄ns formā ē ideter minata ad actū forme. Alia ē indeterminatio supabū dātis sufficiētie q̄ ex illimitatōe actualitatis vel sim pliciter vel quodā mō. pmo mō ideterminatū nō redu cit^r ad actū nisi p̄us determinet^r p formas ab alio. scdo mō ideterminatū pōt se determinare. si. n. hoc posset h̄ndo actū limitatū multo magis se h̄z illimitatū. qz tūc nō caret aliquo qd̄ fuit simplr p̄ncipiū agēdi. alio quā d̄s q̄ ē sūme ideterminat^o ad quācūq; actionē in determinatōe illimitatōis: non posset aliqd̄ agere: qd̄ ē falsū. ideterminatō autē q̄ ponit^r i volūtatē nec ē mā lis nec impfectōis inq̄tū ipsa ē actiua. s. ē excellentis pfectōis & potētie aliq̄liter illimitate nō alligate ad de terminatū actū. & ideo pōt seipsaz determinare. ¶ De scdo videt^r dubiū quō ea q̄ dicta sūt faciāt ad intētionē pbi. nā ipse nō ponit dictā dīaz inter nāz & volūtatē. sed inter potētia rōalē & irrōalē p rōalē intelligēs solū intellectū vel sciaz: p3 in l̄ra. ¶ R̄ideo. intellect^o & vo lūtas p̄nt cōparari ad act^o p̄rios quos eliciūt. vel ad act^o aliaz potētiaz inferiorz in qb^o h̄nt aliq̄ cālitatē. puta intellectus oñdēdo & dirigēdo. voluntas vero in volēdo & iperādo. et p3 q̄ p̄ima p̄paratio ē cēntialior. pmo mō intellectus cadit sub nā. ē. n. de se determina tus ad itelligēdū. & nō habet in potestate sua intellige re & nō intelligere: affērire & nō assentire pposito obie cto. voluntas autē opposito mō se habet ad p̄riū actū eliciēdū & nō eliciēdū. & ppter hoc in diuinis ponūtur due pductōes. vna p modū nature cuius p̄ncipiū ē in tellectus. ita q̄ intellect^o ē idē p̄ncipiū cū nā. alia poni tur p modū volūtatē. loquēdo ergo sic intellect^o cadit sub potētia irrōali. nihil. n. formaliter ē liberū nisi vo lūtas. scdm̄ hāc p̄mā cōparationē non loq̄tur pbs hic de intellectu. ¶ Scda vero cōparatio videt^r q̄ si accūta lis: qz ille potētie nō cōparatur ad act^o aliaz potētiaz nisi mediātib^o actib^o p̄p̄yis vt videt^r qz p̄p̄yillis alijs sūt poros. & hoc mō nunq̄ intellect^o ē p̄ncipiū alicuius operatōis exterioris sine volūtatē deurrente & deter minate intellectu: & hoc mō loq̄tur hic pbs de intelle ctu & alibi frequēter. vñ de volūtatē nunq̄ vel p̄p̄ lo q̄tur pbs vt distinguit^r ab intellectu p̄actico q̄ ē p̄ncipiū opatōis exterioris dirigēdo potētiāz exequentes vbi sp

occurrit volūtas iperās executionē operis. vñ pbs ali qñ distinguit nāz p̄tra artē & p̄tra intellectū. aliqñ p̄tra ppositū seu volūtatē. p qd̄ p3 q̄ p̄oia illa intelligit vñ p̄ncipiū in artificialib^o. nā ad opus artis concurrūt illa tria integrātia vñ p̄ncipiū p̄fectū artificialiū. Ex quo p3 q̄ potētia rōalis duplr pōt sumi. s. icōplete & p̄plete. incōplete qd̄ potētia rōalis ē intellect^o vel ars vt p̄ce dūt volūtatē. & de tali videt^r hic loq̄ pbs cū dicit. qz illā determinari p volūtatē vel p̄heresim. volūtas autē determinatiua intellect^o ē potētia rōalis cōplete vel saltē occurrit ad cōpletā. & sic v̄z ē potētia rōalē eē op positoz mō p̄p̄posito. qñ ergo pbs hic allegat^r i textu. p3 q̄ loq̄tur de potētia rōali icōplete. ¶ Ad p̄mū i op/ ppositū nego cōnāz. potētia. n. rōalis put d̄r eē volūtas ē p̄rioꝝ nō sil faciēdoz: s3 pōt. se determinare ad alter/ utrū. ¶ Ad p̄bationē dicēdū sicut Aristo. r̄idet in l̄ra q̄ h̄ns potētia rōalem nō h̄z potētia faciēdi opposita sil. ¶ Cōtra in illo nūc in quo ē vñū oppositoz. q̄ro aut ē potētia ad alterz oppositoz. aut nō. si sic. h̄etur p̄posi tū vt videt^r qz pōt opposita sil. si nō. ergo potētia illa in hoc nūc nō ē nisi vni^o oppositi. ¶ R̄ideo q̄ i eodē nūc pōt agere ad oppositū nō in sēsu cōpositōis s3 in sēsu di uisionis. qz sicut c̄tigēter se h̄z ad vñū. ita ad reliquū: si cut i eodē nūc quo sortes sedet. pōt nō sedere in sēsu di uisionis. nā c̄tigēter sedet: & iō nō seq̄t^r q̄ possit i oppo sita sil. ¶ Ad scd̄z dicēdū q̄ si arguit^r de volūtatē illa pōt i actū nulla determinatōe i illa p̄cedēte actū ita q̄ p̄ma determinatio & tpe & nā ē in positōe actus. Lū di cit^r q̄ nihil pōt nisi p̄us determinet^r. falsū est de volū tate. si aut arguit^r de intellectu cognoscente opposita q̄ ē potētia rōalis incōplete: tūc ē v̄z q̄ respectu extrin feci nō pōt aliqd̄ nisi determinet^r aliūde. qz illoz ex se ē p modū nature nō potēs s3 ad alterz determinare. vñ ergo ambo aget vel nihil. s3 si de intellectu c̄cludat^r q̄ nō est sufficiēs potētia rōalis c̄cedit^r scdm̄ p̄dicta. imo si per impossibile solus intellectus esset cū virtutibus inferioribus sine volūtatē nihil posset fieri nisi deter minato modo nature. qz nulla esset potētia sufficiēs ad faciēdū alterz oppositoz. ¶ Ad aliud argumētū de sole. iam superius dictū est q̄ forma solis & quecunq; forma naturalis si est illimitata & p̄ncipiū oppositoz in diuersis materijs: sic est illoz determinate: sicut il la forma que est vni^o est illius determinate. nā nō est in potestate sua alterutrū illoz agere p̄sēte passo re ceptiuo forme huius & illius sicut. nec si esset vni^o tā tū. vñde sol p̄sente passiuo liquefactibili. sic liquefa cit q̄ nō pōt nō liquefacere. silr est p̄sente passiuo con stringibili. potētia autē rōalis. puta volūtas agens siue circa hoc oppositū in qd̄ pōt siue circa illud. nō est prin cipiū determinatū ad vñū. sed idifferēter est determi natū sui ad alterutrū itaēt q̄ circa qd̄libet pōt agere & nō agere. ¶ Ad p̄firmationē sicut dicit^r inferius oēs potētie passiue sūt ex se p̄radictōis. actiue vero sicut ibidē dicit pbs nō ex se. sed quasi per accidēs & aliūde quatenus passiuū pōt ad esse vel nō ad esse. sed hoc ac cidit potētie actiue. nā si sit irrōalis necessario agit p̄e sente passo & remoto oi ipedimēto nō sit potētia rōalis ¶ Ad vltimū p3 ex p̄mo articulo q̄ frigus nunq̄ facit ad eē calozis p se. facit tñ aliqd̄ quo facto aliquid aliud pōt magis calefacere. puta qz c̄stringit poros ne caloz interior diffundatur & exalet. & ita caloz vni^o magis

calefacit; frigus at nūq̄ calefacit directe. De p̄iectiōe pile dicēdū q̄ mouēs violēter aliqd ad vbi. mouet ad oē vbi possibile acgr̄ pillū motū r̄ si indirectū p̄t. sic mouet si nō redit. r̄ hoc donec scūs fuerit mot⁹ p̄por̄tōabilis potētie mouētis. hoc aut nullā talē idifferētiā ponit vel r̄igētā: q̄lis ē i potētia rōali. p̄3 ex dictis.

¶ **Q**uoniam tali p̄or̄ ē act⁹ rōe r̄ s̄ba: Textu comētī. 13.

Queritur Utrū vey sit q̄ actus sit p̄or̄ potētia s̄3 rōez

videf q̄ nō reducēdo rōem p̄hi. nam illud videf p̄us aliquo diffinitōe p̄ qd aliud h̄3 diffiniri. s̄3 nō solū potētia diffinif p̄ actū s̄3 act⁹ p̄potentiā. ergo r̄. p̄batio minoris. nā act⁹ r̄ potētia referūtur. ō3 aut i relatiuis in vtrozūq̄ rōib⁹ vtrūq̄ vti. s̄3 p̄or̄p̄birū. ¶ **C**ōtra. p̄hs bic in l̄ra. ¶ Dicēdū q̄ sicut p̄3 ex q̄nto hui⁹. relatiue opposita p̄nt dupl̄r itelligi. s̄. vel mutuo. vel nō mutuo. illa qdē mutuo referūtur quoz vtrūq̄ h̄3 bitudinē p̄ se ad altez. nō mutuo referūtur illa quoz vnū p̄ se h̄3 bitudinē ad altez r̄ nō ecōuerso. ¶ **A**d p̄positū dico q̄ act⁹ r̄ potētia nō opponūtur relatiue p̄mo mō. nā cū talia sint sil nā r̄ diffinitōe seq̄ret q̄ act⁹ nō eēt p̄ior rōe q̄3 potētia. nec rō potētie sumeret ab actu magis q̄3 ecōuerso. qd ē p̄tra p̄hm in l̄ra. opponūtur aut scōo mō. Nā potētia dicit ordinē ad actū: r̄ ille ordo eēntialf ē respect⁹ ad actū. r̄ nō econuerso qz rō act⁹ ē absoluta. q̄liter aut posset esse p̄ se relatio ad aliqd absolutū. p̄3 quito hui⁹. capitulo de ad aliqd. de scia q̄ eēntialf referf ad scibile r̄ nō ecōuerso. nā nō idē ē referri r̄ relationē terminare: imo vbi r̄currūt i eodē vidētur p̄ accūs diūcta sicut forsan ē in. relatiōib⁹ mutuis. hoc scōo mō p̄or̄ dici creaturā referri ad deū sine oī correatōe i deo. vñ potētia r̄ act⁹ d̄s r̄ creatura r̄ oīa silia vidētur p̄tinere ad tertiū modū relatiuoz. qz igf potētia eēntialf ad actū depēdet r̄ nō econuerso. ideo h̄3 diffiniri p̄ actū r̄ nō ecōuerso r̄ p̄ns vt dicit p̄hs actus ē p̄ior potētia rōe r̄ nō ecōuerso. ¶ **A**d argumētū in oppositū dicēdū q̄ minor ē negāda. ad p̄bationē dico q̄ p̄or̄p̄birius loq̄tur de relatiuis q̄ mutuo referunt cuiusmodi non sunt actus r̄ potentia.

¶ **Q**uoniam q̄3 igif aliqd altez ē qd sit p̄ter vsū. boz act⁹ i scōo ē: vt edificatio in edificato r̄ p̄textio i p̄texto: similiter autem r̄ in alijs: r̄ totaliter motus in eo quod mouetur. r̄. Textu comētī. 16.

Queritur Utrū actio sit in passo. si cut in subiecto. videf q̄

sic p̄hs i l̄ra q̄ dicit q̄ edificatio ē in edificato. r̄ p̄textio i p̄texto. hoc idē dicit ex p̄sse in 3: p̄hi. ¶ **C**ontra. passio ē in passo. ergo actio ē in agēte. r̄ p̄ns nō in passo. ¶ **A**ñ p̄3 a silī. qz forma vidēf eē i eo qd denoiat. actio aut nō denoiat passū: s̄3 agēs.

Rūdeo in ista qdē p̄mo p̄mittā duplicē distinctiōnē. 2: oñdā triplicē p̄clusionē. ¶ **Q**uātū ad p̄mū supponēdo distinctiōnē de actōe quam ponit p̄hs de trāseūte r̄ imanēte. Sit ista p̄ima distinctiō. q̄ actio q̄tū ad p̄ns spectat tripl̄r d̄r. vno mō p̄ respectu trāsmutātis ad trāsmutatū. iuxta illā descriptionem libi sex p̄ncipioz. actio ē s̄m quā in id qd subycif age re dicimur. r̄ hcc ē actio p̄ductiua de genere actōis q̄ ē p̄dicamētū p̄ se. q̄ formaliter ē forma respectiua s̄da:

ta sup p̄ncipiū qd ē potētia actiua. vñ p̄hs q̄nto metha. r̄ etiā. 9. describit potētia actiua: q̄ ē p̄ncipiū trāsmutacionis in alio inq̄tū aliud. p̄ qd dat intelligere q̄ actio p̄ quā potētia actiua agit ē respect⁹ trāsmutātis ad trāsmutatū. alio mō d̄r actio de operatōe imanente. p̄ ut visio r̄ intellectio r̄ volitio d̄r actio. vt fuit iā dictū. r̄ actio isto mō s̄pta ē forma absoluta r̄ acta seu p̄ducta per actionē p̄mo mō dictā. vñ in intellectu r̄ silr̄ voluntate distinguit duplex actio. vna p̄ductiua r̄ de genere actōis. q̄ in intellectu vocat̄ dicere: r̄ in volūta: te vocat̄ spirare. alia acta seu p̄ducta q̄ ē forma absoluta q̄ in intellectu vocat̄ intellectio: in volūta: te vero vocat̄ volitio seu amor. ¶ **A**lio mō. sumit̄ actio p̄ operatōe trāseūte. q̄ q̄q̄ etiā ē forma absoluta r̄ acta r̄ p̄ducta per motū r̄ actū de genere actōis. puta q̄ntitas aut q̄litas aut vbi. s̄3 vbi sit forma respectiua. ¶ **S**cōda distinctiō sit ista. q̄ respect⁹ ē duplex in genere. vñ i n̄tri secus adueniēs. ali⁹ extrisec⁹ adueniēs. voco respectū intrisecū adueniētē illū q̄ necessario seq̄t suū s̄damētū posito termino: r̄ talis respect⁹ ē de genere relationis: voco aut respectū extrisecū adueniētē. q̄ nō p̄sequitur necessario extrema ambo sil posita i actu r̄ sub hoc mēbro cadūt illa sex p̄ncipia de q̄b⁹ agit ille auctor. p̄3. n. de actōe r̄ passione. qz possibile ē actiū r̄ passiuū eē: r̄ etiā approximata: r̄ tñ nō h̄re istū respectū. s̄. q̄ agēs sit illud a quo trāsmutat̄: nec passū sit illud qd ab ip̄o trāsmutat̄. puta si sit aliqd ipediēs: r̄ p̄ tāto illa sex p̄ncipia nō s̄nt spēs relatiōis. qz relatio dicit respectū intrisecus aduenientem. illa vero dicunt respectus extrisecus aduenientes:

Quantum ad 2: sit ista p̄ma p̄clusio. actio accepta p̄mo mō q̄ ē respect⁹ de genere actōis ē i agēte s̄biue nō i passo. h̄c oñdo sic. i eodē ē respect⁹ i quo ē s̄damētū. hoc apparet ex rōe s̄damētū. nec oppositū ē itelligibile. s̄3 potētia actiua q̄ ē s̄damētū hui⁹ respect⁹ r̄ actōis ē i agēte. sicut euidens est. ergo talis actio r̄ respectus ē i agēte nō alf q̄3 s̄biue. p̄3. ¶ **S**c̄. i quocūq̄ ē forma aliq̄ formalf. illud ē simpl̄r tale p̄ istā formā. ipossibile. n. ē effectus formalē separari a forma. r̄ q̄ forma sit i aliquo formalf: r̄ q̄ nō p̄stituat ipsū iformatū s̄m ipsā. ergo si actio ē formalf i passo se q̄tur q̄ passū erit formaliter agēs: qd oīo ē extra rōez. ergo erit i agēte. ¶ **S**c̄. ipossibile ē respectus oppositos eē sil necessario in eodē s̄3 passio vel respect⁹ passionis vlr ē i passo. ergo nō necessario erit i eodē respect⁹ opposit⁹ q̄ actio. ¶ **S**ic ergo itelligo p̄clusionē. q̄ actio ē respect⁹ extrisec⁹ adueniēs i agēte vt i supposito vel subiecto. i forma aut q̄ d̄r potētia actiua vt i s̄damētō p̄mo. silr̄ passio dicit respectū oppositū corrdētē istī. q̄ ē i passo vt i supposito r̄ s̄bo: i potētia passiuua vt in s̄damētō. ¶ **2:** p̄clusio sit ista. actio accepta scōo mō q̄ ē operatio r̄ forma imanēs absoluta: ē i agēte vt i subiecto. hoc apparet p̄hs bic q̄ dicit q̄ visio ē i vidēte r̄ speculatio i speculāte. ¶ **S**c̄. p̄ rōez. oīs p̄fectio p̄ducta p̄ actionē de gñe actōis ē i p̄fectibili qd est i potētia ad ipsā. nō. n. ē itelligibile q̄ aliqd sit in potētia ad aliq̄ formā que nō sit in ip̄o q̄ ē p̄ducta. sed actio seu operatio scōo mō dicta ē huiusmodi. r̄ ipsū agēs siue operas ē p̄fectibile: qd ē in potētia ad ipsā. ergo q̄n ē p̄ducta ē i agēte. mī. p̄3. qz talis actio ē p̄fectio agētis. puta visio vidētis r̄ speculatio speculātis. ¶ **A**d uertēdū tñ

Prima

Decimus

Secunda et tertia

quod respectu talis operationis ipsa operans habet rationem agentis et passivi, tamen secundum aliam et aliam rationem, omnium enim, fuit supra in quibusdam quod est quod in agente est aliquid forma que est principium actionis eque uoce et cum habet capaciter termini illius actionis potest se ipsam mouere ad ipsam formam que est nata terminare actionem talem, et propter hoc in intellectu distinguuntur intellectus agens et possibilis ut per unum ipsa anima sit productiua intellectus et per aliud sit receptiua eiusdem. Sic in uoluntate et in sensu potest distinguere agens et patiens de quo alias est. Tertia conclusio sit ista actio accepta tertio modo que est operatio et forma transiens absoluta seu respectiua est in passio: ut in subiecto, hoc apparet per rationes factas ad secundam conclusionem, nam talis actio seu operatio est ipsa forma acta seu producta per motum et ideo necessario est in ipso passio et mobili quod mouetur et dum est fluens est idem ut patet cum ipso motu, nam motus est forma fluens, motus autem in mobili ex tertio philosophi. Ad argumentum in oppositum dicendum quod philosophus nono methaphisice, et in tertio philosophi, loquitur de actione secundum tertiam acceptionem que est ipsa forma acta seu producta, et hoc facit per tertiam conclusionem, non autem loquitur de actione primo modo que est predicamentum et formaliter respectus, talis autem actio est in agente subiectiue. Et hec de nono methaphisice:

Quare siquidem in passionibus et quantitatibus: et in quantitatibus: et in motu numeris existit et uno aliquo in omnibus numeris: quia quarundam: et ipsi unum aliquid unum: sed non hoc ipsius substantia: et substantiis necesse est similiter se habere: etc. Textu comenti, 7.

Arca libru

Decimum methaphisice, occurrit dubium que sit ista illa una que est prima et mensura omnium substantiarum. De qua quodam expositore et est sententia comente, x. comento, ubi philosophus dicit esse unam primam substantiam que sit mensura aliarum et uult comente, quod illa est deus uel primus motor, sed hec

expositio nulla est. Tum quia non videtur habere intentionem. Aristoteles, qui sicut patet ex littera querit an in substantiis sit aliquod unum quod est mensura aliorum, et an hoc sit ipsum unum probat ex intentione Platone quod non sit ipsum unum, sed aliquid cui uenit ipsum unum, sicut est in omnibus aliis generibus, et concludit in fine que siquidem in passionibus et quantitatibus et quantitatibus et ipsi unum aliquid unum, sed non hoc ipsius substantia et substantiis necesse est sicut se habere, supra quam litteras ponit comentator uerba pallegata: sed si primus motor ponat mensuram ipsius generis substantie: hoc ipsum unum poneret mensuram, quia primus motor per suam simplicitatem multo uerius esset hoc ipsum unum que idea platonis. Tum quia si sic, ergo sicut in aliis generibus primus est aliquid illius generis: ita primus motor esset aliquid de genere substantie quod est erroneum, quia deus non cadit in genere propter sui infinitatem, quod ergo est mensura prima illius generis. Rursus aliqua substantia illius generis prima cui uenit unitas sit, a. non autem primus motor est mensura intrinseca illius generis sicut nec aliorum.

Opponuntur autem unum et multa secundum plures modos quorum uno unum et multitudo: et indiuisibile et diuisi-

bile: quod quidem est indiuisibile aut diuisibile multitudo que dicitur: indiuisibile uero aut non diuisibile unum. Quoniam ergo quattuor modis oppositiones dicuntur, et horum secundum priuationem dicitur aliter: contraria utique erunt: et neque dicitur: et neque ut ad aliquid dicta, etc. Textu comenti, 9.

Meritur Utrum unum et multa opponatur ut tria. Uideatur quod non, nam unum contrarium non constituit aliud contrarium in esse, sed unum constituit multa in esse, quia unitas est pars et principium multitudinis, etc. Unum et multa opponuntur relative, quod non contrarie, anteceditur per, quia habent se sicut mensura et mensuratum, consequentia probatur, quia aliter frustra poneretur quattuor species oppositis distincte, si una coincideret cum alia. Contra philosophus hic in

Rursus et dico duo, primum est, quod contraria littera, etc. differunt secundum formam sub eodem genere, ut dicitur infra, et ideo cum aliquid dicitur esse contraria quolibet eorum sumendum est secundum quod habet formam, et non secundum quod est pars habetis formam, etc. dicitur est, quod non est inconueniens aliquid esse opposita uno: puta, si consideretur secundum se ut habet formas suas proprias, et alio: non esse opposita si consideretur ut alterum includit in altero, et est pars alteri, sic est pars habetis formam, exemplum, corpus secundum se et ut est ab seipso anima consideratur ut habet aliquam formam propriam, et hoc modo opponitur animi sic in animato animato, secundum uero quod consideratur ut pars animi et formatum anima, sic non opponitur animi, sed est ei malis pars. Similiter est de duabus speciebus numeri, puta quaternario uel ternario, nam quaternarius consideratur secundum se et suam formam propriam est diuersa species a gnario, si uero consideretur ut includit in gnario et est pars ipsius, sic non distinguitur specie ab ipso. Ad oppositum dico sicut quod ipsum unum in se acceptum ut habet formam suam propriam: opponitur multitudini, quia nec unum est multa: nec conuerso, opponitur autem non aliter quam contrarie, ut premissum fuit per rationem, si uero unum consideretur ut quoddam incompletum, et ut includit in multitudine et est pars ipsius, sic non opponitur sibi, et hoc modo procedit primum argumentum. Ad secundum, nego etiam, ad probationem dico quod non est inconueniens diuersas species oppositis concurrere in eodem subiecto, quatenus idem diuersimode superius potest diuersis oppositionibus opponi, tamen ille diuersis oppositiones erunt inter se formaliter distincte.

Quare ratio prior multitudo indiuisibili propter sensum, etc.

Meritur Utrum pluralitas seu diuisibile sit prius indiuisibili secundum rationem. Uideatur quod non, quia si sic, generis circulus in rationibus, etc. est falsum, quia tunc idem esset notum et ignotum eodem genere, etc. probatur etc. quia indiuisibile et unum est de ratione multitudinis, nam multitudo diffinitur, quod est aggregatio unitatum,

Rursus dicitur Contra philosophus hic in littera, et dicitur satis bene, quod nihil prohibet aliquid secundum rationem esse prius et posterius eodem, aliter tamen et aliter consideratum, multitudo igitur potest considerari uel quantum ad illud quod multitudo est, uel quantum ad ipsam rationem quam consequitur, ratione diuisionis multitudo est prior secundum rationem quam unum, nam unum diffinitur, quod est illud quod non diuiditur, secundum autem illud quod multitudo est: sic est posterius secundum rationem quam ipsum unum, nam multitudo diffinitur, quod est aggregatio unitatum. Aduertendum tamen quod ut dicebatur quanto huius, dicitur quod presupponit rationi seu diffinitioni unum, quod conuertitur cum ente: non est dicitur continui quod prius

Intelligit vni qd e pncipiū numerū. s; e dīssio quā cāt dīctio. s; q; hoc ens 2 illud ens dīr diuisa. eo q; B ens nō ē illud ens. ē gūste ordo ex nā rei q; i pmo signo intelligit ipz ens 2 i 2. ipa diuisio. 2 i 3. ipz vni qd puat diuisio nē. 2 i 4. ipa multitudo q; ex vnitatib; aggregat. s; n. ea q; diuisa sūt multa sint. nō tñ hñt rōem multoz nisi postq; isti 2 illi attribuit q; sit vni. ¶ Ad argumētū i oppositū p; qd dicēdū sit ex pdictis. ¶ Notādum tñ q; s; vni 2 multa. diuisibile 2 idiuisibile vt sic nō opponantē relatiue: tñ s; q; hñt rōez mēsure 2 mēsurati. 2 vni mēsurat multa. 2 idiuisibile diuisibile. sic vtique opponuntur relatiue.

¶ Si itaq; gñatōes ipi materie ex drys sunt: aut ex spē 2 ex spē bitu: aut puatōe aliq; spē 2 forme palā. qz drietas puatio 2 qdā vtiq; ois. puatio vero nō ois forā drietas 2c. Textu coment. i. 16.

Verit Utrū sit possibilis trāsmutatio a puatōe i bitū. vt q; nō. nā a puatōe i bitū nē trāst vt dī i pdicamēt. ¶ Cōfirmat: qz in oī trāsmutatōe sit trāst a termino a quo ad fminū ad quē. s; puatio nō pōt eē fminū a quo respectu bitū. nāz terminū a quo pcedit fminū ad quē. s; puatio nō pcedit bitū. sed ecōuerso. g nō poterit eē trāsmutatio a puatōe in bitū. ¶ Cōtra. pbs hic i lra q; dicit q; mutatōes sūt nō solū ex forma seu bitu forme ad puatōe. s; etiā ecōuerso a puatōe spē 2 forme ad bitū. ¶ Cōfirmat. qz qnto pbi. dī q; ē aliq; mutatio a nō s; bō i s; b; i. a puatōe i bitū.

Rūdeo 2 primo dēclarabo tres dīstictōes. scō rñ; debo ad qdēz. ¶ Quātū ad pmiū sit ista prima dīstictio. q; motū ē duplex. qdā acq; sitū. qdā d; pditū. dī motū acq; sitū ille p quē aliqd positīue acq; rit. 2 ille largo mō dī gñatio: puta siue sit ad s; baz: vt cū gñat ignis: siue ad accūs vt cū gñat albū. 2 sic de alijs. motū aut dēpditū dī ille p quē aliqd dēpdit 2 nihil acq; rit positīue: vt motū q; ē ab albo i nō albū. 2 ille motus largo mō dī corruptio siue sit in s; basue i accūte: ē aut dīa iter istos duos motū q; rñ; ad fminos: nā i motu acq; sitū fminū a quo ē puatio 2 fminū ad quē ē bitū. i motu aut dēpditū ē ecōuerso. p; 2 iō qz motus dēnoiat a fmino ad quē ille dī acq; sitū. ille vō dēpditū. ¶ 2° dīstictio sit ista. fmini motū sumūt duplr. nā qdā sūt pmi. qdā d; comitātes pmos. fmini pmi sūt bitū 2 puatio. 2 dī i dī q; gnto pbi. q; sūt icōpossibiles. fmini aut d; comitātes dīr q; anectūt istl vt sūt duo dīa albū 2 nigrū. nā nī gredini ē ānexa puatio albi 2 ecōuerso. qñ g; aliqd s; b; m fit de nigro albū: si illi motū d; siderēt penes fminos p; mos. dicerēt eē a nō albo i albū 2 ecōuerso a nō nigro i nigrū. Si vō d; siderēt penes terminos d; comitātes: dicerēt eē a nigro i albū 2 ecōuerso. ¶ 3° dīstictio sit ista. puatio ē duplex. qdā q; b; i mediātū ordinē ad s; b; m nec respicit subm mediāte forma. exēplū. tenebra respicit mediū isto mō. qdā ē puatio q; b; ordinē ad s; b; nō tñ nisi mediāte forma q; ten^o ē qdā corruptio illius forme. exēplū. cecitas respicit oculū isto modo mediāte visu 2 mors corp^o mediāte vita nī sic ē d; puatōe pmo mō. nā dato q; aer nūq; fuisset lūosus nihilomin^o eēt tenebrosus.

Quantum ad 2^m dicēdū q; loquēdo de puatōe primo mō sic ē trāst^o vel motū ab bitu i puatōem: sic pōt eē ecōuerso. aer. n. de luci

do sit tenebrosus: 2 lucidus de tenebrosus: sic mā trāst de forma ignis ad puatōe 2 a puatōe ad formam ignis. vñ dato qd nulla aliqñ fuisset forma i mā nibilo minus mā eēt susceptīua forme cuiuscūq; 2 puata q; cūq; 2 filr ē de q; cūq; forma q; pōt acq; p; mutationem nālē. loquēdo aut de puatōe. scō mō sic nō est trāstus a puatōe in bitū nisi forte p resolutionē vsq; ad primā materiā vt dictū ē q; rto huius. ¶ Ad argumētū i oppositū dicēdū q; p; h; loquitur i pdicamētis de puatōe 2° mō. ¶ Ad d; firmatōe dicēdū. q; nī sēper puatōe pcedit habitū. loquēdo de bitu q; per motū acq; rit. vñ qnto p; h; cōz; pbat p; h; q; ges ē puatō mōtus. nō illa q; ē i termino ad quē. s; ē i termino a quo. clārū ē q; puatio q; ē i termino a quo pcedit motū. si g; illa p; pō q; bitū pcedit puatōe hab; veritatē: itelligēda ē de puatōe 2° mō. ¶ Aliū dī. q; puatio ē posterior bitu scōz; cognitōe. nā puatio habet cognosci p habitū. s; i esse qñq; puatio pcedit habitū. ¶ S; contra rōne p; h; quā hic iducit in littera argū. nā videt arguere in quattuor terminis. qz termini ex q; b; arguit nō eodē mō sumūtur i maiori 2 i mīori. qz in maiori sumūt termini d; comitātes. i mīori vero termini pmi. vt patet. ¶ Rūdeo q; cōtraria nō sūt termini motū. nisi iquātum icludūt habitū 2 puatōe. cū ergo dicit i maiori. q; d; raria sūt ex q; bus. accipiūtur vt icludūt puatōe 2 habitū. 2 sic habēt rationē terminoz. ergo vniformis. nec arguit ex quattuor terminis.

¶ Quoniā autē d; rarioz; cōtingit mediū esse aliqd: 2 quozūdā ē necesse ex cōtrarijs esse: oia nāq; media i eodē sūt gñe: 2 quoz; sūt media: media enī hec dicim^o i q; cūq; permutari prius ē necesse q; pmutātur. Textu cōmē. 22. ¶ Itē. oia vtiq; ex d; rarijs media erūt. Textu d; mē. 23. ¶ Itē. qd qdē ergo media in eodēz gñe oia et intermedia cōtrarioz; et cōponūtur ex cōtrarijs omnia palam. Textu cōmēti. 24.

Veritur Utrū media d; rariozū sint d; d; posita ex tnis. ¶ Videt q; sic. p; h; m; hic i littera. 2 idē dicit i de sēsu 2 sensato. ca^o de colore. q; medij colores sūt cōpositi ex extremis idē ēt dicit ibidē de saporib; 2 odorib; medijs. ¶ Itē p; rōne. illud qd p; ticipat aliq; scōz; magis 2 min^o est cōpositū ex illis. s; media d; rarioz; sūt h; respectu exteoz; g; media d; rarioz; sūt d; posita ex extremis. ¶ Cōtra. qz auctor sex p; ricipiozū dicit. q; forma ē d; pōni d; riges simplici 2 iuariabilibili essētia cōsistēs. sed media d; rarioz; sūt qdā forme g; sūt i essētia simplici 2 pmittā p; rō aliq; d; stictōes. 2 ostēdā aliq; d; clōnes. ¶ Quātū ad primū sit ista p; rā d; stictio. q; d; pō ē duplex. qdāz totalis 2 essētiālis. qdāz partialis. Uoco d; pōne totalēz 2 essētiāle illā q; aliqd cōponit ex aliqb; essētiālit 2 totaliter. S; voco d; pōne partialē illā q; aliqd d; pōnitur quātū ad sui ptē. 2 nī quātū ad sui totū. Exēplū pmi. hō d; pōnit ex aia 2 corpe. exēplū scōi: hō d; pōnit ex car; nib; et ossib;. manib; et pede. 2c. q; nō cōponūt nisi partē hois. s; 3 corp^o. ¶ 2° d; stictio sit ista. cōpō essētiālis totalis ē duplex. s; 3. qdā ex partib; realit d; stictis vt essētiālit d; stictis. qdā ex partib; formalit tñ d; stictis. Exēplū pmi. d; pō sube ex mā 2 forma. puta hois ex aia 2 forma 2 corpore. exēplū scōi. d; pō spēi accūt i ex gñe 2

dña. Tertia distinctio sit ista. cōpō ptialis ē duplex. q̄ dā hōgenea. vt caro hoīs q̄ pōnit̄ ex ptib⁹ q̄ etiā sunt carnes. q̄ dā etherogenea. ⁊ hec ē duplex. vna ex ptib⁹ distincti formalī ⁊ situ. alia ex ptib⁹ distincti formalī ⁊ n̄ situ. exēplū primi. pō man⁹ hoīs ex ossib⁹ neruis et carnib⁹. Sitr̄ pō parietl q̄ ē pars dom⁹: ex cernēto et lapidib⁹. exēplū scđi. cōpō elemētoꝝ i mixto. scđz opio nē q̄ ponit̄ miscibilia manere i mixto. tūc enī ipsa elemēta distigūt formalī. vt p3. nō tñ situ. eo q̄ q̄libet pars mixti ē mixta. p̄ de gn̄atiōe. ¶ Dis dicti. qz cōpō oppo- nū simplicitati. ⁊ q̄t modis dñ vnū oppositoꝝ tot mo- dis ⁊ reliquū. ex p̄ thopicoꝝ. iō p̄nt dari distinctiōes d̄ simplicitate corrdētes istis. ¶ Et sit ista p̄tia. q̄ sim- plicitas ē duplex. q̄ dā priuās p̄pōnē totalē essētiālē. q̄ dā priuās p̄pōnē partialē. q̄ pōt dici simplicitas ptialis Exēplū primi. aia scđz se sūpta. exēplū scđi. spēs accñ- tis. puta albedo. cui⁹ p̄tes. scz gen⁹ ⁊ dña sūt sitr̄ simpli- ces. saltē dña. q̄cqd sit de gn̄e. ¶ 2⁹ distinctio sit ista. sim- plicitas essētiālis vel totalis ē duplex. q̄ dā priuās p̄pō- nē ex partib⁹ realī et essētiālī distincti. q̄ dā priuās p̄pō- nē ex ptib⁹ formalī distincti. primo: spēs accñtī ē forma simplex. 2⁹: dña vltia specifica q̄cūqz sit: est forma sim- plex isto mō. cū habeat p̄ceptū sitr̄ simplicē. ¶ 3⁹ distin- ctio sit ista. simplicitas ptialis ē duplex. q̄ dāz q̄ priuat p̄pōnē ex ptib⁹ hōgeneis. vt ē vnitas vel plūc⁹. q̄ dāz q̄ priuat p̄pōnē ex ptib⁹ etherogeneis tñ. vt ignis ⁊ alia elemēta. ⁊ gn̄alī q̄libet totū hōgeneū. Ex p̄dicti i fero correlariū. q̄ idē pōt dici simplex ⁊ p̄positū scđz diuer- sos mōs. exēplū. ignis ⁊ q̄libet aliud elemētū ē corp⁹ simplex simplicitate opposita mixtioni. ⁊ tñ ē v̄e p̄posi- tū ex mā ⁊ forma. vñ p̄ba sepe vocat elemēta corpa sim- plicita.

Quantū ad 2^m sit p̄tia p̄ ista. forme medie d̄rioz n̄ sūt p̄posite p̄pōne essen- tiali totali q̄ ē ex ptib⁹ realiter ⁊ essētiālī distincti. p̄ba- tio hui⁹. nā oē cōpositū isto: est de gn̄e sube gn̄abile et corruptibile p̄ se. nā om̄e tale habet materiā partē sui: qua pōt esse ⁊ nō esse. ex septio metha. s3 forme medie p̄trarioꝝ n̄ sūt huiusmodi. p3 ei q̄ nō sūt de gn̄e sube. nec sūt per se gn̄abiles ⁊ corruptibiles. sic nec ipse for- me extreme. vt patet septio ⁊ octauo metha. s3 sūt et n̄ sūt sine gn̄ari ⁊ corrupi. ḡ tales forme medie nō sūt cō- p̄site isto mō. ¶ Ex hoc i fero vnū correlariū. q̄ media cōtrarioꝝ sūt simplicia simplicitate opposita isti cōpō- ni. ¶ Secūda p̄ sit ista. forme medie p̄trarioꝝ sūt res p̄posite p̄pōne totali essētiālī q̄ ē ex partib⁹ saltē forma- liter distinctis. p̄ba hui⁹. nā q̄cqd ē per se in gn̄e ē cōpo- sitū isto mō. cū om̄e tale sit spēs. ⁊ per p̄sequēs p̄positū ex gn̄e ⁊ differētia q̄ sūt saltē formalī distincta. s3 forme medie p̄trarioꝝ sūt p̄ se in gn̄e. vt p3 decio metha. er- go erūt p̄posite isto. ¶ Ex h̄ i fero correlarie. q̄ media p̄rioz n̄ sūt simplicia simplicitate opposita isti p̄pōni. ¶ Tertia p̄ sit ista. forme medie cōtrarioꝝ nō sūt p̄po- site aliq̄ mō. q̄cūqz cōpōne partiali. p̄batio hui⁹. qz oē sic cōpositū. vel ē quātitas cōtinua. vel h̄ns quātitatē. sed forme p̄trarioꝝ nō sūt h̄. qz quātitati nihil ē p̄tra- riū. vt dñ i p̄dicant̄is. ḡ tales forme medie nō erūt cō- p̄site p̄pōne partiali quacūqz. ¶ Ex hoc i fero correla- riū. q̄ media p̄trarioꝝ sūt simplicia simplicitate oppo- sita isti cōpōni. et per cōsequēs vlti⁹ q̄ forme medie nō sūt v̄e cōposite ex extremis. imo sūt eq̄ forme sim- plices sic extrēa. extrema ei nō se habēt vt genus ⁊ dif-

ferētia respectu medioꝝ vt sic possent dici cōponi ex extremis cōpōne eis possibili ⁊ cōpotēte. ¶ Ad p̄hm i oppositū. dicēdū q̄ decio metha. ⁊ libro de sensu ⁊ se- lato accipit cōpositionē p̄quadā cōueniētia ⁊ quasi cō- tinētia v̄tuali. eo q̄ media magis cōueniūt cū extrēis q̄ extrema iter se. eo mō quo secūdū aliā opionē mix- tū dicit̄ p̄poni ex elemētis nō q̄ maneāt in mixtū secū- dū esse itē sū nec remissū. s3 quodlibz mixtū habet ma- iorē cōueniētiā cū elemētis q̄ elemēta habeāt iter se. vñ ⁊ forme elemētoꝝ dicūtur v̄tualiter manere i for- ma mixti vt i perfectioꝝ. ¶ Ad rationē p̄cedo maiorē. si sit v̄a participa: et tūc mior est falsa. qz medie forme nō vere p̄cipāt extrēa secūdū magis ⁊ min⁹. nisi tātū p̄pter cōueniētiā predictā. quare ⁊c.

¶ Dico enī generis differētiā diuersitatē que diui- sū facit hoc ipsū: cōtrarietas igit̄ erit hec: palā autē et ex inductione: oia enī diuidūtur oppositū. ⁊ q̄ cōtraria in eodē genere sūt ostēsū est: nā cōtrarietas erat diffe- rentia perfecta. ⁊c.

Queritur Utrū formalis repugnā- tia q̄ ē iter formas suba- les sit repugnātia p̄trarietas. ¶ Uideē q̄ nō. nā a cōtrario in cōtrariū deueniē per mediū ⁊ motū. sed i substātia nō est mot⁹. ex q̄nto p̄hicoꝝ. ḡ nec p̄trariū. ma- ior p3 supra. in p̄cedēti ca: hui⁹ decimi. ¶ Cōfirmatur. qz quito p̄hicoꝝ. p̄bat p̄ba q̄ in suba nō ē mot⁹: p̄pter nō esse sube cōtrariū. ¶ Cōtra. om̄e q̄d corrupit̄ a suo p̄trario corrupit̄. ex p̄ celi ⁊ mūdi. et ex p̄ de gn̄atiōe. s3 i substātia ē vera corruptō. ḡ cōtrarietas. ¶ Cōfirmat̄. qz cū forma corrupēda a maſia expellit̄. q̄ro a quo: nō a se. nec ab aliq̄ simili. p3. relinqt̄ ḡ q̄ a p̄trario.

Rūdeo In ista q̄stioe ē vna opio cōis tenēs par- tē negatiuā. ¶ Pro q̄ sic arḡ. p̄trarietas est q̄dā maxima discōueniētia habēs quādā cōtinuita- tē vt ab extrēo nō perueniāt in extremū nisi trāseun- do per oia media. tūc sic. a p̄trario in cōtrariū nō pueni- tur nisi p̄ mediū. s3 nulle due forme subales sūt huius- modi. ergo nō sūt cōtrarie. p̄batō mioris. qz mā exuta vna forma substāiali imediate pōt idui q̄cūqz alia. vñ de 2° de gn̄atiōe dñ. q̄ si ex igne fiat aq̄ vel terra nō o3 trāfire p̄ media elemēta. ¶ P̄. a cōtrario in cōtrariū deueniē per mediū et motū. s3 in suba nō est mot⁹. er- go nec cōtrariū. p̄batio mioris. quia si sic. i medio mo- tu. puta si ex igne fiat aer. materia subiecta tātū habe- ret de forma ignis quātū de forma aeris. ⁊ sequiūt duo incōueniētia. Primo. q̄ erit aliquod corp⁹ quod nō ē in aliqua specie determinata. 2° q̄ ipsū erit ipsū. nā i illo medio p̄ctali aer nō est aer. nec ignis erit ignis. ¶ P̄. cōtraria sūt circa idē. sed forme substāiales nō sūt cir- ca idē. ergo nō sunt cōtrarie. p̄batio minoris. quia ma- teria sub diuersis formis nō ē eadē simplī sed diuersa. cū habeāt diuersa esse. ¶ Cōfirmat̄. quia p̄pter hoc q̄ substātie nihil est cōtrariū. mutatio substātie dicit̄ esse a nō subiecto in subiectū. vel ecōuerso. vt habēt ex q̄nto p̄hicoꝝ. ¶ Sed ista opinio nō placet: si absolute et vniuersaliter itelligat̄. nec rōnes p̄cludūt. vt inferius ostendēt. ¶ Ad quēstionē igitur aliter dicēdū. Ad cui⁹ euidentā declarabo p̄rio vna distinctiōe. 2° p̄babo du-

Quantū ad primū sciēdū p̄plicē cōclūsiōe. q̄ cōtrarietas dupliciē pōt sumi. scilic3

stricte & large. si contrarietas accipiat stricte. sic videtur habere sex conditiones. ut potest colligi ex predicamentis. et ex hoc decio metaphisice. ¶ Prima. quod contrarietas est oppositio distinctorum specie. eorum autem genere. contraria autem dicuntur que sunt sub eodem genere: et maxime distant. ¶ Secunda conditio est. quod contrarietas est differentia extremorum dicentium naturam positivam. et per hoc distinguitur ab oppositione privativa. ubi alterum extremum scilicet privatio nihil ponit. sed est formaliter pura negatio. ¶ Tertia est. quod contrarietas est maxima distantia. ut dicebatur in littera. ibi. quoniam autem differre. etc. et ex hoc infertur ibi philosophus. quod est differentia perfecta. quia si maxima. ergo perfecta. ¶ Quarta est. que sequitur ex tertia. quod unum unum contrarietur solum. ut superius dictum est. ibi. multipliciter dicitur contrarius. etc. ¶ Quinta est. quod contrarietas est oppositio eorum que circa idem susceptibile non simul. sed vicissim existunt. et mutuo se expellunt. nisi alterum sit determinate a natura. ut caliditas ignis. licet hoc possit salvari quod vicissim existunt si referantur ad privatum subiectum. quod est materia prima. ¶ Sexta conditio. quod in contrariis habentibus medium non peruenit ab extremo in extremum. nisi transitendo per omnia media. ut superius dictum fuit. et declaratum per exempla tam in sonis quam in coloribus. ibi. quoniam autem contrariorum. ¶ Si autem contrarietas accipiat large. sic dicitur contrarietas cui deficit aliqua istarum conditionum. isto modo est in substantia contrarietas. quod est ibi repugnancia que tamen non est contradictio. nec scilicet privationem nec habitum. nec secundum relationem. et ideo necessario habet reduci ad oppositionem contrarietatis. si divisio specierum oppositionis quam ad 2^m sit ista ponit philosophus sit sufficiens. prima 2^a. ¶ Repugnancia formarum substantialium non est repugnancia contrarietatis stricte accepte. habet ostendit sic. illa oppositio non est contrarietas stricte accepta cui deficit aliqua conditio de predictis. sed oppositio seu repugnancia formarum substantialium est huiusmodi. etc. minor pars discurrendo per singulas conditiones. ¶ Prima quidem vel 2^a non deficit. quod due forme substantiales repugnantes potest accipi sub eodem genere primo. et utraque dicit aliquid positivum. deficit tamen tertia et quarta. non enim est accipere duas formas substantiales sub eodem genere que maxime distant. ita quod claudat in medio omnes alias eiusdem generis. quod sic arguit Aristoteles rationem unum unum contrarietas. quod est falsum in proposito. ¶ probatur quod cum omnis generatio sit ex contrariis vel mediis. primo philosophorum. et ex terra generetur ignis et aqua et aer. et etiam e converso. sequitur quod terre contrarietas ista tria. et e converso. et omnia elementa et omnia generabilia et corruptibilia contrariantur sibi invicem isto: et sic multa unum. quod igitur quarta conditio sequitur ex tertia: cui non inest quarta. nec tertia. a destructione potest. Quia autem conditio potest formis substantialibus. uno modo. alio modo non. nam si identitas susceptivi accipitur pro identitate simpliciter: etiam entis in actu perfecto: sibi non competit. quia materia non habet idem esse perfectum sub diversis formis. si autem accipitur pro identitate substantiali quocumque modo potest sic. quia materia una numero in essentia manet successivum sub utraque forma. Sexta autem conditio. si forme substantiales habent medium: non competit eis. quia ut arguebatur. materia exuta una forma: immediate potest informari quacumque alia. nec oportet forsan transitum per media. si autem diceretur quod forme substantiales sunt contraria immediata: tunc illa conditio nihil est ad pro-

positum. ¶ Secunda conclusio sit ista. repugnancia formarum substantialium est repugnancia contrarietatis largo modo sumptis. Hanc ostendo sic. nam 2^a de generatione. capitulo illo. Omnia autem mixta. ubi probatur omnia elementa concurrere ad generationem mixti: dicitur sic. aer autem et ignis sunt contraria terre et aque. terra autem aeri. aqua autem igni contraria est. ut contingit substantiam substantie esse contrariam. ita quod ly ut videtur additio diminuens. non destrahens omnino. ¶ Preterea primo philosophorum dicitur. quod in genere substantie est una prima contrarietas. ad quam omnes reducuntur. ¶ Preterea hic in littera probatur philosophus ex intentione. quod differentia secundum speciem est differentia contrarietatis. quod probatur inductivum et sillogisticum. ut dictum est in exponendo litteram. ¶ Respondetur ad has auctoritates et similes. quod Aristoteles loquitur de contrarietate ut reducitur ad privationem et habitum. quatenus una forma habet rationem imperfecti et privationis respectu alteri. ¶ Contra. quod privatio nihil est formaliter. sed due forme sunt formaliter aliquid positivum. ergo cum formaliter opponatur oportet quod aliter forme opponatur quam privatio et habitus. licet enim una forma includat privationem alteri. non tamen precise. sed aliquid ultra addit. ¶ Confirmatur. quia hoc etiam modo omnia opposita se habent ut habitus et privatio. et ut contradictoria. quatenus unum extremum includit privationem et negationem alteri. sed hoc dicitur improprie. nam aliter non essent quattuor species oppositum realiter distincte. ¶ Preterea ad principale. due forme substantiales opponuntur. ergo aliqua specie opponis. sed ut apparet discurrendo: nulla alia opponere opponuntur. ergo relinquitur quod contrarie opponuntur. ¶ Dices forte quod iste forme non sunt opposite. sed disparate. ¶ Contra. quod vel sunt disparate ut duo individua eiusdem speciei. vel ut disparate diversarum specierum. vel diversorum generum. non primum. quia nullus philosophus diceret quod plus opponat forma ignis aque. quam sortes platonis. nec 2^m. quia plus opponuntur due forme quam sortes et brunellus. nec tertium. quia plus opponuntur quam lapis et albedo. 3^m. ¶ Ad principale. contrariorum motuum seu mutationum sunt contrarii termini. ex quo philosophorum. sed generatio et corruptio sunt contraria. ergo et eorum termini qui sunt forme substantiales generande et corrumpende. ¶ Preterea. contrariorum sunt contrarie cause. 2^a de generatione. sed calor et frigiditas sunt contraria. ergo et earum cause que sunt forme substantiales. nam materia cum forma est causa omnium accidentium. ex alterius opinio. primo philosophorum. nis est dicendum. quod maior est via: ubi forme habent medium. sed forme forsan substantiales sunt contraria immediata. et ideo nihil ad propositum. ¶ Aliter potest dici quod argumentum procedit de contrarietate stricte sumptis. ut patet ex primo articulo. et ideo nihil facit contra secundam conclusionem. ¶ Ad 2^m nego minorem. quod in subiecto est de motu. ut ostendat. 1^a huius. et cedo quod in medio punctali materia equaliter haberet de utraque forma. et cum infertur primum inconueniens. quod aliquid corporis non est in aliqua specie determinata. dico quod non est inconueniens: imo necium quod diu est in fieri et fluxu. sic etiam conceditur de ebriatione quod perueniat ad formam specificam ultimatam. que est anima. 2^m inconueniens nego. imo eo modo que est: est ipsum. non simpliciter. sed secundum quod. ignis in illo puncto scilicet quod non est ipsum simpliciter. et a quo similiter. sic de scuto cuius medietas est alba: et medietas

nigra est dicendum quod nec est albu nec nigrum simpli. sed utriusque secundum quod patet per elechoz. Ad 3^m nego minore. quia tunc materia circa non sunt forme subales licet non sit idem susceptivum in esse formali et specifico ut est sub diversis formis. est tamen idem secundum esse proprium. Quatenus una materia secundum essentiam est susceptiva omnium formarum. Ad confirmationem dicendum quod in substantia dicitur esse mutatio a non subiecto in subiectum vel e converso appropate. non quoniam possit sic esse in quibuslibet mutatione si consideretur termini primi mutationis quod sunt habitus et privatio. ut patet huiusmodi amplius ostendat. Ad probationem de quito philosophorum dicendum quod philosophus loquitur de substantia appropate quod in ea non sit motus. ut patet in undecimo huiusmodi. licet in substantia sit motus. loquitur et de contrarietate stricte sumpta de qua concedo quod non est in substantia. ut dictum est. quare etc.

Quonia vero contraria diversa specie: corruptibile autem et incorruptibile contraria. privatio enim in potentia determinata: necesse diversum esse generis corruptibile et incorruptibile. etc. Textu commenti. 26.

Queritur Utrum corruptibile et incorruptibile dicantur genere. Ubi dicitur quod non sunt in eodem predicamento. quod in eodem genere. Obsequia est evidens. probatio antecedit. quia substantia predicamentalis dicitur per corpus et incorporea. aliquid autem corpus est corruptibile. omnis autem incorporea est incorruptibilis. etc. quod predicatur uniuoce de alio non distinguitur genere ab eo. alioquin non predicaretur uniuoce de eo. sed substantia predicatur uniuoce de corruptibili et incorruptibili. etc. Contra. philosophus hic in littera.

Respondeo primo premissa una distinctione. 2° ostendat duplicem rationem. Quatuor ad primum sciendum quod duplex est generatio. quoddam est philosophicum. quoddam logicum. Primum generatio dicitur subiectibile. 2^m dicitur predicabile. Uoco generatio philosophicum sine subiectibile ipsa materia siue subiectum. unde illa dicitur eadem genere isto: quod cum habet idem subiectum vel eandem materiam communem circa quam potest esse transmutationem. et quod non habet non sunt idem genere isto modo. unde superius in hoc decimo dictum est quod genere differunt quorum non est communis materia. Uoco autem generatio logicum vel predicabile: aliquid commune quod est predicabile in quod de pluribus specie differunt. unde illa dicitur idem genere hoc modo quod continentur sub aliquo tali communi predicabili in quod dicitur ipsi. Ex his infero correlari. quod non est inconueniens aliquid esse idem genere logico: et differre philosophico. sed nunquam contingit e converso.

Quantum ad 2^m sit ista prima corruptibile et incorruptibile differunt genere philosophico. probatio huiusmodi. illa sunt idem genere philosophico que habent idem subiectum vel materiam circa quam possunt vicissim transmutari. sed corruptibile et incorruptibile non sunt huiusmodi. ergo etc. maior patet ex dictis. probatio minoris. quia incorruptibilia vel non habent materiam secundum viam philosophorum. ut dictum est octavo huiusmodi. et habetur propositum. vel si habent non tamen habent tale circa quam possint cum corruptibilibus habere transmutationem. quia iam non essent incorruptibilia. ergo etc. Secunda conclusio sit ista. corruptibile et incorruptibile non differunt genere logico. Hoc patet. quia habent aliquid commune predicabile de eis in quid. puta substantia. ergo sunt idem genere logico. consequentia patet ex dictis. et intelligitur de corruptibili causato et finito. ad excludendum primum ens. quod ratione sue illimitationis est

Ad argumenta in oppositum. oino ex generatio. patet quod concluditur de genere logico. et faciunt per secundam rationem. Et hoc de decimo methaphisice.

Quonia autem omnis motus permutatio quodammodo: permutationes autem tres dicte: habent autem quod secundum generationem et corruptionem non motum: he autem sunt quod secundum dictionem. necesse autem eam quod ex subiecto in subiectum mutationem esse solam. etc.

Ircalibzuz

Undecimum methaphisice. Queritur. Utrum generatio et corruptio sit mutatio successiva. Ubi dicitur quod non. quia si sic. generatio est motus. 2° non est factum. ut patet in littera. generatio et corruptio. 2^a non patet. quia motus et mutatio videtur differre penes successivum et instantaneum. nam motus est

in tempore. mutatio vero in instanti. Contra. nullum agens cuius substantia est in tempore agit in non tempore. ut dicitur penultima propositione de causis. sed substantia generantis est in tempore. generatio agit in tempore. et per 2° non generatio mensurat tempus. generatio est successiva.

Respondeo In ista questione quodammodo tenet quod non. quodammodo tenet quod sic. primo generatio tractanda est opinio negativa. 2° opinio affirmativa. Quatuor ad primum. dicitur quod forma substantialis introducit in instanti. et per 2° non generatio erit in instanti. idem intelligendum est de corruptione. Modus ponendi est iste. quia si ex aliquo generetur ignis: in toto tempore precedenti processit alteratio. puta calefactio dispositiva materie ad introductionem forme ignis. et in ultimo instanti alterationis forma ignis introducit. et forma aqua reuertitur vel corrumpitur. ita quod generatio ignis est terminus alterationis precedentis. Pro ista conclusio arguitur sic. quia si generatio est successiva. vel esset ex parte materie quod subicitur. vel ex parte forme quod accipit. non ex parte materie. quia ipsa est indiuisibilis. nec ex parte forme. Tunc. quia ipsa est simplici et inuariabili essentia consistens. secundum auctores sex principiorum. Tunc. quia forme sunt ut numeri. ex octavo huiusmodi. sic ergo ratio numeri stat in indiuisibili. ita quod nihil potest addi vel diminui a numero quoniam mutetur species. sic de forma. ut ibi dicitur. Tunc quia successio in motu secundum commentum octavo philosophorum. capitulo de vacuo. vel est ex resistetia mobilis ad motorem. vel medius ad mobile. sed in generatione non potest dari primum. quia mobile est ipsa materia quod non habet de se unde resistat. cum forma uniat materie summe et vltimate disposite. nec 2^m potest dari. quia nullum est medium in generatione forme. Tunc. quia forma immediate uniat materie. et agens immediate passio iungit. Tunc. quia termini generationis sunt contradictorii. scilicet esse et non esse. ut dicitur hic in littera. sed si est successio. generatio medium inter contradictoria autem non est medium. ex decimo huiusmodi. generatio non erit successio. Ad principale. quia si sic. generatio forma substantialis suscipit magis et minus. consequens est falsum. generatio et corruptio. probatio patet. quia si generatio talis forme esset successiva: necessario illa forma haberet gradus. et per 2° non potest participari secundum magis et minus. falsitas patet per philosophum in predicamentis. causa de substantia. ubi dicitur quod substantia non suscipit magis et minus. sed si sic. generatio forme substantiali est aliquid contrarium. consequens est falsum. ut dicitur in littera parum post. probatio patet. quia generatio esset motus: omnis autem motus est inter contraria vel media. ut dictum est supra. Sed

ista opionē nō teneo. cui⁹ iprobatio quātū ad cluſio-
nē patebit ex affirmatiōe opionis sequēt. ¶ Cōtra mo-
dū ponēdi argū sic. qz si sic. g accūs nālī ē sine subo. p se
quēs ē falsū. g 7 aūs. pbatio p̄nc. qz alteratio v̄l forma
ista secūdū quāz ē alteratio p̄cedēs si fūdat i aliq̄ subo
hoc erit mediāte forma subali. calor ḡ p̄cedēs formā
ignis secūdū te fūdat i mā aq̄e mediāte aliq̄ for-
ma subali. q̄ro mediāte qua. nō mediāte forma aq̄. qz
cū forma aq̄ repugnet calori: maglerit cā corūpēdi ca-
lorē q̄ essendi ipsū i materia aq̄. nec ē ibi mediāte for-
ma generāda ignis. qz illa nōdū est. 7 ē qz accūs est po-
steri⁹ forma subali mediāte q̄ fūdat in subiecto. calor
aut̄ iste p̄cedit formā ignis. scōz te. ḡ erit sū subo. nec
rationes hui⁹ opionis cogūt. ¶ Ad cui⁹ euidentia ē notā
dū. qz nōt⁹ pōt accipi duplī. cōiter scōz 7 tracte. eo mō
quo loq̄t p̄s p̄ thopicōz d̄ p̄pō. nā p̄pziū scōm eū ibi
p̄iter acceptū p̄ueit diffinitioi 7 p̄pziē passiōi. 7 tñ il-
lud nomē cōe tractū approp̄at p̄pziē passiōi 7 retinet
nomē cōe. 7 d̄ approp̄ate p̄pziū. diffinitio autē noiat
termin⁹. Silr i p̄posito. mot⁹ q̄nq̄ sumit p̄iter ad oēs
mutatiōe. sic hic iferi⁹. 7 i 3° phicōz. vbi diffini⁹ mot⁹
qz est act⁹ entis i potētia. 7c. vñ 3° phicōz explanās Ari-
sto. diffionē mot⁹ per exēpla: exēplificat de ḡnatiōe et
alteratiōe. 7 oī alia mutatiōe. q̄nq̄ aut̄ accipi⁹ mot⁹ cō-
tracte. vt distiguit cōtra ḡnatiōe 7 corūptōe. vt hic
7 i ḡnto phicōz. ¶ Et notādū. qz ḡnatio 7 mot⁹ tracte
accept⁹ nō d̄nt penes successiū 7 istātaneū. s̄ tātū pe-
nes f̄mios. ¶ Ubi sciēdū. qz termi cuiuscūqz mutatiōis
duplī p̄nt sumi. scōz vt termi p̄mi. vel f̄mi cōmitātes.
termi p̄mi i q̄cūqz mutatiōe dicūt habit⁹ 7 p̄uatio. exē-
plū. ex n̄ albo fit albū. 7 ecōuerso. 7 ex nō igne fit ignis
7 ecōuerso. s̄ f̄mi cōmitātes dicūt qz abo sūt affirma-
tīui. qz tñ vnū icludit p̄uatiōe alteri⁹ dicūt cōcomitā-
tes p̄uatiōe 7 hitū: qz sūt termi p̄mi. exēplū. ex nigro
fit albū 7 ecōuerso. et ex aq̄ sic ignis. 7 ecōuerso. Ad p̄-
positū. oīs mutatio d̄ ḡnatio accipiēdo f̄mios p̄ios. il-
la ei ē mutatio a nō subo i subm. vel ecōuerso. q̄ ab Ari-
sto. ḡnatio 7 corūptio noiat in q̄cūqz ḡne sit. oīs ē mu-
tatio d̄ mot⁹ accipiēdo f̄mios cōmitātes. 7 illa ē mu-
tatio a subiecto i subiectū. q̄ ab Aristō. d̄ motus. qz at
ḡnatio 7 mot⁹ nō distigūtur penes successiū 7 istā-
taneū. p̄ per Aristō. ḡnto phicōz. vbi distigūēs ḡnatiō-
nē a motū collocat mutatiōe a nō albo i albū sub ge-
neratiōe. q̄ tñ mutatio ē altera⁹. 7 per p̄ns successiua.
nullo dubitāte. ¶ Cōtra. iḡ oīs mot⁹ est ḡnatiō. si sumā-
tur f̄mi p̄mi. qz sūt habit⁹ 7 p̄uatio. 7 ecōuerso oīs ḡna-
tio ē mot⁹. si sumātur f̄mi cōcomitātes. qz sūt abo affir-
matiui. ¶ R̄ndeo. cōcedo qd̄ iferī. ¶ Cōtra. q̄lit ergo
i suba specialit̄ negat̄ esse mot⁹ bicifra. 7 ḡnto phicōz
plus q̄ i alijs ḡnib⁹. cū i q̄libet ḡne possit dici esse ḡnatiō
7 mot⁹ secūdū termios sic vel sic acceptos. ¶ R̄ndeo.
qz subiectū ḡnatiōis subalis. scōz mā ē min⁹ ens q̄ i alijs
mutatiōib⁹. vñ hic 7 p̄ de ḡnatiōe: mā d̄ esse n̄ ens sim-
plī. id̄ in suba d̄ magl̄ approp̄ate mutatio a nō subo in
subiectū. vel ecōuerso: q̄ i alijs generib⁹. p̄p̄ hoc non
ita p̄fecte in suba d̄ esse mot⁹ qui ē iter duos f̄mios po-
sitiuos p̄trarios. distigūdo ḡ motū a ḡnatiōe penes
termios dico vt p̄dixi. qz i suba ē mot⁹ 7 ḡnatio. 7 silr in
q̄litate 7 quātitate. excepto qz i suba ē ḡnatio simplī. 7
in alijs scōz qd̄. vt d̄ i l̄ra. ¶ Ad p̄maz rōnē dico. qz pōt
esse successio ex parte v̄triusqz. cū dicūt de mā qz ipa ē

indisibilis. dico qz verū ē de se. tamē ē diuisibilis p̄ ac-
cidēs rōne quātitate. cū postea d̄ de forma qz ē indiuisi-
bilis 7 simplex. dico qz ē indisibilis scōz esse specificū.
qz sic abstrabit ab oī gradu. 7 sic itelligit ille auctor. et
Aristo. octauo hui⁹. vt ibidē dictū fuit. s̄ hoc nō obstā-
te ipsa habet gradus ididuales essētiales scōz q̄s pōt i-
trisece participari. ¶ Ad scōz p̄batōnē. dico qz succes-
sio pōt esse i p̄posito tā ex pte materie q̄ forme. cū ar-
guīt de mā qz nō habet vñ resistat. dico qz v̄z ē de se.
s̄ tñ vt ē sub forma 7 dispōne cōtraria forme iducēde
habet vñ agēt resistat. 7 sic ē resistētia mobilis ad mo-
torē. est etiā resistētia medij ad mobile. put dispō con-
traria tenet locū medij. Cū aut̄ addit̄. qz forma imedi-
ate vnī materie. 7c. dico qz verū est corūpta p̄ia for-
ma. verūtū p̄i⁹ ex natura rei corūpīt p̄ia q̄ scōa in-
troducāt. 7 illud p̄i⁹ mediat in̄ formā 7 formā. 7 agēs
7 passū. ¶ Ad q̄rtā p̄batōnē cū d̄. qz termi ḡnatiōis
sūt cōtradiōz. dico qz falsū ē. s̄ sūt p̄uatio 7 hit⁹. vñ p̄
esse 7 nō esse itelligit Aristō. p̄uatiōe 7 hitū. vt d̄cla-
ratū fuit q̄rto hui⁹. in q̄dā q̄stione. ¶ Ad rōnē scōz p̄n-
cipalē. cū iferī. ḡ forma subalis suscipit magl̄ 7 minus.
cedo p̄ns. ¶ Ad illud de p̄dicam̄. qz suba nō suscipit
magl̄ et min⁹. itelligēdū ē de suba scōz esse specificū. 7
nō scōz esse ididuale. qz si sic. icludit gradus. vt p̄babi-
tur. ¶ Ad terriū. dico qz sube est aliqd̄ cōtrariū. accipiē-
do large contrarietatem. vt fuit ostensū decio hui⁹. ad
p̄batōnē dicendū. qz loquitur de contrarietate stri-
cto modo. vt ibidem dictū fuit.

Quantū Ad 2^m vt melius appareat opinio affir-
matīua: declaro tres cluſiōes. ¶ P̄i-
ma sit ista. qz forma substāialis habet gradus intrinse-
cos essētiales secūdū quos suscipit magis 7 min⁹ et in-
trinsecā diuisionē. Hanc ostēdo sic. primo ex qualita-
te propria cōparata ad subiectū cuius est. et arguo sic.
calidū itēditur 7 remittit̄. ergo ignis. et habetur p̄po-
sitū. antecedēs patet ad sc̄sū. p̄batio cōsequētie. cā na-
turali silr se habēte: et causatū silr se habet. sed calor i
diuersis ididuis ipsius ignis nō similiter se habet. nam
vnus calor ē intēsior alio. patet ergo qz ignis qui ē cau-
sa nālīs caloris nō silr se habet. sed vn⁹ est itēsior q̄ ali-
us. maior probat̄. quia omīs causa naturalis agit quā-
tum pōt et secūdū vltimū potentie. et sic omīs causa
eque perfecta causabit effectū eque p̄fectū. ergo a de-
structione v̄ntis. effectū naturali nō eā perfecte 7 non
similit̄ se habēte. nec cā naturalis similit̄ se habebit.
¶ Sed dices. qz diuersitas caloris causati accidit p̄-
pter cōtrariū agēs ipediēs. nā ipse ignis quātū est de se
sēper causaret calorē eque intēsū. sed ipedi⁹ per cōtra-
ria. ideo quandoqz intensū. quandoqz remissū causat.
¶ Contra. excludat̄ omne cōtrariū. patet qz indiuidua
ignis sibi derelicta n̄ sūt eque calida. quia maior ignis
calidior est paruo igne. ceteris paribus. ¶ Aliter dicūt
negādo miorēz. qz calor nō causatur ab igne effectiue.
sed ignis est i sola potētia passīua respectu caloris. ma-
ior autē rationis habet veritatē d̄ causis naturalibus
effectiuis. ¶ Cōtra. quia omīs potētia materie passi-
ua est cōtradictionis. qz hui⁹. sed ignis nō est potentia
cōtradictionis ad formā caloris. alit̄ enī posset esse cali-
dus 7 nō calidus. ḡ nō ē i potētētia matie passīua ad ca-
lorē. ḡ erit cā ei⁹ effectīa. 7 tūc idē qd̄ p̄ius. ¶ 2° p̄ncipi-
paliter argū ad idem. ex qualitate propria cōparata ad

aliud subiectū sic. i alteratione pcedēte corruptionez aq̄ in ignē i trodūcū calor. ḡ r forma ignis nō perfecta. ergo remissa. r sic habet ppositū. aīō ē t p3 s3 eos. pzi ma p̄na pbat. Tū. qz nullū p̄p̄iū acc̄ns ē s̄i p̄p̄ia for ma sui subiecti. vñ corpa iaq̄ vel aere nō tāgūt se ime diate. qz humiditas aeris nō ē sine aere. nec aq̄ sine aq̄ ex 2° d̄ aīa. s3 calor ē p̄p̄iū accidēs ignis. r maxie calor ḡnat^o in alteratōne facta ab igne. Tū. qz eadē rōne to tus calor igne^o possz eē i aq̄ sine forma ignis. qd̄ videt̄ oīno extra rōnē. 2° p̄na p̄cipalis pbat. qz forme speci fice repugnātes ip̄ossibile ē q̄ sint i eadē materia secū dū esse itē sū. ḡ habēt ibi esse sc̄d3 esse remissū. puta for ma aq̄ r forma ignis i p̄posito. ¶ 3° arguit sic. oē qd̄ mutat̄ parti ē i termino a q̄. r parti ē i termino ad quē. ex sexto phicoz. vbi dicit omēta. q̄ bz vitatē i q̄rtuoz ge nerib^o. r p̄p̄iō i mutatiōe subali. aliū nō essz nisi i trib^o. tūc q̄ro. ly parti et parti. aut accipit̄ p̄ disibilitate for me secū dū quā ē mot^o. aut p̄ diuisibilitate subiq̄d̄ mo uef. si p̄mū. habet̄ p̄posito. qz forma subalis ē disibil. si 2^m. cōtra. Tū qz p̄p̄o phierit falsa. nā illa vna p̄s mo bilis sit. a. puta pedalis. illud. a. p̄mutat̄. r tamē sc̄d3 rē nō ē parti sub vtroq̄ termino. s3 in altero solū. Tū. quia p̄igit aliq̄d̄ totū simul alari. ex octauo phicoz. et in d̄ sēsu r sēfaro. igit̄ i tali alteratiōe parti r parti n̄ p̄nt acci pi ex parte mobilis. Tū. qz Arist. peteret p̄cipiū. vult ei ibi p̄bare q̄ oē mobile ē disibile. accipet ei qd̄ vult p̄bare. nā si mobile habet̄ p̄ti r parti est disibile. ¶ 4° q̄ro argi sic. oīs p̄fectio q̄ p̄t nūerari in plurib^o maio re p̄fectionē dicit̄ i plurib^o q̄ in vno. sc̄dm̄ August q̄r to de trinitate. ca. p̄. s3 forma ignis ē nūerabilis i plib^o ididuis. p3. ḡ rē. si igit̄ duo ignes iūganf̄ r fiat vn^o q̄s de beret abigere qn̄ ille vn^o ignis p̄fectiorē r itēfiorē for mā habet̄ q̄s duo ex q̄b^o cōponit̄ seoz sū sūpti. nā duo p̄fecta p̄fecti^o aliq̄d̄ ponūt̄ q̄s vnū tantū. ceteris parib^o. ¶ 2° d̄clo sit ista. forma subalis nālis ē actu extēsa: h̄ns p̄tē eē partē. Hāc oīdo sic. oīs forma q̄ nō respicit ma teriā idisibilib^o: extēdit̄ ad extēfionē matie r habz par tē extra partē. s3 qdā forma subalis nālis est h̄. ḡ rē. maior p3. qz de aīa bzutoz de q̄b^o forte min^o videt̄. di xit Arist. p̄io r 2°: de aīa. q̄ vidit̄ ad dionē corpis. sic i ducit̄ i aialib^o anulosis: q̄ dīsa i ptes sēriūt r mouētur. r p̄p̄iō aīa didit̄ i eis. Dico aut̄ formā subalē nālē: q̄ ē de mā educibilis p̄ naturā. ad excludēdā aīam rōnalē qz illa nō ē extēsa nec disibilib^o i essētia. ¶ Tertia^o est ista. ḡnatio forme subalis est successiua. Hoc p3 ex p̄di ctis. qz cū habeat gradus r sit extēsa h̄ns partē eē p̄tē: nō p̄t̄ iduci in instāti. ¶ 3° p̄p̄i. data diffinitōe mo tus exēplificat p̄hs de ḡnatiōe r corruptiōe. qz scz ge neratio ē act^o ḡnabilis iquātū ḡnabile. r corruptō act^o corruptibilis iquātū corruptibile. tūc sic. oīs mot^o est successiua trāsmutatio. s3 ḡnatio ē mot^o. vt dicit Arist. tertio phicoz. ḡ rē. ¶ 3° d̄ices q̄ Arist. 3° phisi. logf̄ de motu large p̄ oī mutatiōe. s3 didit̄ eā i spēs 5° phisi r ibi separat ḡnatiōe a motu p̄bās q̄ ḡnatio q̄ ē a nō subo in subiectū n̄ ē mot^o qui est a subo i subz. ¶ Cōtra. qz si sic. ḡ vsq̄ ad locū illū vbi diuidit̄ mutatiōe i suas species logf̄ de mutatiōe large r coiter. s3 p̄u^o an̄ illud caplm̄ d̄r̄ iū p̄ncipiū ḡnti r habet̄ hic in l̄ra. q̄ in omī motu requit̄ tēp^o. ḡ in oī mutatiōe. r per oīs oīs muta tio erit successiua. r sic habet̄ p̄posito. p̄ro ista d̄cloe habēt̄r multe auctoritates tā in 6° q̄ in 7° phisi. q̄s cā

breuitat̄ omitto. Recolo ei me hāc māz plixius p̄tra ctasse in qdā q̄one ordinaria. r intellige de corruptiōe qd̄ dictū ē d̄ ḡnatiōe in illa q̄one. qz eadē rō ē vtriusq̄. Ad argumētū in oppositū. cū inferf̄ q̄ ḡnatio ē mo tus. ccedo p̄nāz r ipsū oīs p̄mo mō exposito in corpe q̄onis. r ibidē dictū ē ad id qd̄ allegabat̄ de phi losopho hic. r in quinto phisicoz. ¶ Et bec de vndeci mo methaphice.

¶ Postea quia quecūq̄ ex vniuoco sit suba: nā r q̄ natura sūt substātie: et alia. rē.

Arca libzuz

duodecimū metha^o ¶ Querit̄ p̄io. Utz oīs p̄ductio v̄ indu ctio cuiuscūq̄ forme sit vniuoca. ¶ Videf̄ q̄ nō. nā oīs p̄ductio vniuoca requit̄ silitu dinē forme iter p̄du cēs r p̄ductū. p̄ h̄ enī distiguit̄ ab equoca. s3 nō oīs p̄ductio for me est h̄. ḡ rē. minor

patz in productiōe calozis vel plāte facte a sole. ¶ Con tra. p̄hs hic in littera. et idē habet̄ septio huius.

¶ R̄ndeo p̄io p̄mutā triplicē distictōe. 2° conclu dā vnā d̄clonē. ¶ Quātū ad p̄mū cū oīs p̄ductō vniuoca necio requit̄ silitudinē forme aliquo mō iter p̄ducēs r p̄ductū sit ista p̄ia distictio. q̄ silitu do realis ē duplex. qdā formalis. r qdā vtualis. P̄ia est. qn̄ agēs habet formā quā p̄ducit formalit̄ in se. vt hō ḡnat hoiez. equ^o equū. 2° mō ē. qn̄ agēs habz formā quā p̄ducit in se vtualit̄. nō formalit̄. vt cū sol ḡnat calo rē i medio. ¶ 2° distictō sit h̄. silitudo formalis ē duplex qdā sc̄d3 spēs. qdā sc̄d3 aliq̄d̄ coitus. exēplū p̄mi. hō ge nerat hoiez. ex^m sc̄d3. cū equ^o ḡnat multū q̄b^o ē forte ge^o aliq̄d̄ cōe. puta. iūmētū vel aliq̄d̄ tale i q̄ p̄ueniūt equ^o r mul^o. vt dicebat̄. 7° hui^o. ¶ 3° distictō sit h̄. silitudo se cū dū spēs spēalissimā ē duplex. qdā i forma r mō essen di forme. qdā i forma solū. r n̄ i mō essēdi forme. Ex^m p̄mi. hō ḡnat hoiez. p3. exēplū sc̄d3. artifex p̄ducēs ar chā. nā lz forma arche sit i vtroq̄. tñ i artifice existit s3 modū itētionalē. i archa at̄ sc̄d3 modū realē. ¶ Ex his p̄nt haberi q̄ttuoz gradus in silitudine r ḡnatiōe vni uoca. p̄m^o ē p̄fectissim^o. qn̄. s. ē silitudo inē ḡnans r ge nitū in forma. r in mō eēndi forme. 2° aliquātulū defi cit a p̄. qn̄ scz ē silitudo in forma n̄ at̄ i mō eēndi. terti^o qn̄ ē silitudo i forma n̄ sc̄d3 spēs spēalissimā. s3 sc̄d3 ali qd̄ coitus. q̄rt^o est. qn̄ ē tñ silitudo vtualis r nullo^o for malis. talis vniuocatio ē ip̄op̄rissime dicta. r sc̄d3 qd̄. ¶ Ex his d̄cludo correlariū. q̄ aliq̄ p̄ductō ē vniuoca sc̄d3 vnū gradū. r tñ equoca sc̄d3 aliū gradū in quātuz d̄ficit ab alio. Lūi^o rō ē. qz qn̄ inē duo extrēa ponūt̄ pla media: quātō mediū recedit ab vno extrēo: tāto acce dit ad altez. r 2° nūc aut̄ vniuocatō r equoca^o stricte sūpra sūt qdā extrēa inē q̄ cadūt p̄dicti gradus vniuoc catōis vt media. r iō q̄to aliq̄ gradus recedit ab vni uocatōe stricte sūpra q̄ ē sc̄d3 primū gradū: tāto acce dit ad equocationē q̄ ē sc̄d3 vltimū gradū. et iō ḡnatio muli ex equo p̄t̄ dici equoca si p̄p̄t̄ ad ḡnatiōe hoiez

ex hoie. pot' et dicitur vniuoca si p'p' ad g'rat' n' plate ex
Quantu Ad 2^m sit ista 2° r'isua v'ute solis.
 ad q'stionē. q' ois p'ductō cuiuscūq' for
 me ē vniuoca. accipiēdo large vniuocationē scdm ali/
 que gradū predictoz. et sic itelligit p'hs. Ad argumē
 tū in oppositū. Dcedo maiorē accipiēdo vniuocationē
 stricte. Aliter negāda est. vt patet ex dictis.

Mouet aut vt amatū: moto vero alia mouet. rē.
 Textu cōmēti. 37.

Meritur Utrū p'mū celū mouea
 tur in 2° a p'p'n? Dicc
 dū scōz rei v'itatē. q' p'm mobile hz duo
 mouētia. vñū sepatū: qd ē de^o mouēs i
 rōe amati et d'fidēati. aliud iūctū. qd ē
 itelligētia scda imediata p' deū. et q' ime
 diate mouet i rōe amāt. et mediāte illa de^o celū mouz.
 et h' ē exp'ssa s'ia Auic. 9. metha. Et qd d' itētioe Az.
 dic' vn' exp'ostoz q' s'ia sua ē q' celū mouet imediate
 a p'p'n: qd ē de^o. Et h' n' v' valere. qz sup' dixit q' p'mū
 mouēs mouz p'm motū i rōe amati. o'z q' sit aliqd mo
 uēs qd moueat i rōe amāt. d' q' dixit s: q' ipz seq' ma
 xia d'lecta: ex h' q' itelligit et amat p'm mouēs. et illd ē a
 lia 2° itelligētia q' vōtur aia celi n' i rōe iformāt. s'z i rōe
 mouēt. vt oñsū ē. s: h'. et h' ē exp'ssa s'ia d'm. s: p'hs. vbi
 expo. p'hs assignās p' celi duplex mouēs. vñū iūctū. et
 aliud sepatū. h' ē v' exp'ssa s'ia Az. i s: p'hs. q' p' ifi
 nita n' pōt mouere corp' i tpe. qz sic alia pō finita possz
 mouere i eqli tpe. eo q' augm'tata v'ute motia minui
 tur tps i q' mouet. s: h' g' h'ēt: q' de^o n' pōt imediate cāre
 motū p'pe dictū q' necio erit i tpe. posuit g' vno mouen
 tia ordiata: quoz p'mū mouet mediate: qz dat v'ute 2°
 et qz p'petuo dat istā v'ute: iō ē cā p'petuat i motu. fini
 tas at v'ut i r'cepte si finita sit. q' n' ē aliud a nā āgeli q' ē
 2^m mouēs: ē cā successiōis i motu. qz illi v'uti. si potētia
 finita: pōt eē aliq' resistētia i mobili: q' n' posset eē v'ut i
 ifinite. h' v' itētio Az. ipse n' v'ruq' mouēs v' accipe
 p' vno. et illud p'mittere i p'putatiōe subaz māliū: q' rū
 nūer' accipit scdm nūer' mobiliū celestiu. vt p'z ifra.

Quisū ē aut et qz n' p'igit habere hāc subaz magni
 tudine vllā: v'z s' p' te idisibilis: mouz ei p' ifitū tps: et
 nō hz potētia ifinitā finitū. rē. Textu cōmēti. 41.

Merit Utrū Az. posuerit oēs in
 telligētiās v'ut i ifinite. et p'
 oñs q'dā deos. Uidef q' sic. nā sup'
 ca. 4. r'p'etit oñsū eē s: p'hs. q' n' dicit p'm
 mouēs h're magnitudiez ex eo q' hz po
 tētia ifita. et p' ifinita n' pōt eē i magni
 tudie finita v' ifinita. Et p' post illd cap'z stati i p'n: 5.
 capli. qrit v'ruq' ponēdū sit tñ v'nā talē subam esse. aut
 p'les. d'termiat q' p'les scōz nūer' lationū. g' videf esse
 itētio sua cōparādo d'clonē p'cedētē ad d'clonē sequētē
 q' plures sūt sube sine magnitudie. qz p'les potētie ifi
 nite. Et p' i eodē s: ca: post p'icipiū dicit. q' tot subas ē
 necē eē nā sēp'fnas et immobiles scdm se et sine magnitu
 die. p'p' p'dictā eāz. s. q' dicta fuit i. 4. ca: q' ē h're poten
 tia ifinitā. qz illa n' pōt esse in magnitudie finita v' ifi
 nita. et h' mō fuit l'ra p'ri' exp'osta. p'. i fine hui' capli d'
 cit. q' si q's accipiat h' solū a p'rimis p'his q' p'rias subas
 deos existimauerūt. d'ne itaq' dictū eē putabit et scōz
 v'isilitudinē. i q' b' v'bis v' approbare sētētiāz illoz qui
 subas sepatas posuerūt dos eē. et p' oñs potētie ifinite.

Præfata 4. qz p'hs i p'logo. et 6. hui'. vocat istā sciam
 theologā et d'ina: q'tenus ē de subys sepat' a motu et a
 mā. nō solū scōz d'clonē: s'z et scōz esse. qd n' valz nec
 videf valere nisi oēs ille sube eēt dy. p'p' istas aucto
 ritates qdā tñ tenēt p'tē affirmatiuā hui' q'ōnis. Et cō
 tra. qz nulli auctori v' eē iponēda falsa s'ia: nisi exp'sse
 habeat ex dict' suis. v' euidēter seq' ex dict' suis. s'z i
 telligētia seu āgeli eē potētie ifinite seu ens ifinitū et a
 se et qdā necē eē siue deū: n' solū ē falsū s'z valde absur
 dū. qz ei' oppositūz pōt d'm'rari. vt patebit ifra. nec illd
 seq' ex l'ra p'hi. g' n' videf h' sibi rōabil' iponēdū.

Rūdeo scōdo doctrinā scoticā d'claro duas cō
 clusiōes. Et p'ria 2° sit ista. itelligētiās ali
 as a p'ria n' eē potētie ifinite ē v'z. qd pōt d'm'rari. p' bō
 hui'. ipossibile ē eē p'les dos. g' p'les nās simpl' ifinitas
 añs sup'pōit p' nūc. qz iferi' i fine hui' opis debz d'm'f'a
 ri p. 6. vias. q'one d' vnitāte p'ncipis vniuersi. cōnā ē eui
 dēs. qz q'libz de^o si essēt p'les h're potētia ifinitā et essēt
 qdā necē eē. Et 2° sit ista. n' eē p'les dos seu p'les sub
 stātiās potētie ifinite ē v'z ex itētioe p'hi d'cessū. Dāc
 oñdo q' d'rupl' p'. ex itētioe ei' in B. i. z. metha. nā iferi'
 ca' vltio d'cedit oia entia h're iter se ordinē ad vñū p'ri
 mū. s'z ifinitū itētioe n' pōt eē subordiātū essential' ali
 cui alteri. nec sic ad finē. qz bonū ifinitū n' ē. p'p' aliud
 s'z bonū toti' vniuersi v'troq' mō se hz. s. et i ordie entiu
 iter se. et i ordie eoz ad opt'm sepatū. nec ifinitū pōt eē
 alteri subordiātū vt p'ncipati. qz ip'sū hz v'ute ifinitas.
 et tñ scōz Aristo. i fine hui'. i. z. entia n' volūt male dispo
 ni. vñ g' p'iceps. et p' oñs n' erūt pla ifinita. qz n' essēt oz
 diata dicto. Et Rūde' q' aristo. d'cedit ordinē i entib'
 sepat'. qz cā 2° depēdet a p'ria: i. z. n' sit cāl' ab ea. sic est in
 sp'eb' figuraz et nūeroz. qz posterior sp'ēs nūeri et figre
 n' ē cāl' a p'ori sp'e. s'z depēdeat ab ip'a. Et cōtra. qz nihil ē
 depēdēs ab alio i eēdo: a q' n' h'eat eē i aliq' g'ne cāc. op
 positū p'dicati v' iferre oppo' sub'i. et p' h' d' p'manētia
 nec obstat illud d' nūer'. qz nūer' mior māli' et potētia
 li' accept' ē ps nūeri maior. ps at hz rōez māe. vt p'z s:
 hui'. ca' de cā. p'tes iqt toti' v' ex q' cāe sūt. et ibidē. hoz
 at h' q' subz. i. mā v' p'tes. nūer' v' mior actual' et for
 mal' accept' n' ē ps maior. nec ab ip'o sic accepto d'pē
 det maior nūer' in essēdo. Et p'. superi' ca: 4. d'ic' d' p'rio
 mouēte. q' mouet sic appetibile et itelligibile mouet n'
 motū. sic at mouet itelligētia sibi p'ximā. g' cāt itellige
 re illi'. s'z illud itelligere h'z Az. ca' seq'nti ē idē cū suba
 itelligētie. g' cāt subaz 2° itelligētie. et p' oñs itelligētia ē
 cāta ab ip'o. g' n' ē de^o nec potētie ifinite. Et Dices q' illd
 mouere p'mi ē methaphozicū. et non ē p'pe aliqd cāre.
 Et cōtra. ois itellectō q' n' ē eadē obo cāt ab obo. et v' q'
 effectie. p' oñta. q' vult q' balneū i mēte mouet vt effi
 ciēs. Et 2° p'bat idē. ex itētioe Az. s: p'hs. vbi p'bat.
 q' mouēs p' ifinite n' pōt imediate mouere. celū g' mo
 uet imediate ab aliq' mouēte ifinito. illud ē itelligētia
 p'p'a motrix. vult g' q' itelligētia sit finita. et p' oñs n' de
 us. Et p'. ibidē s: p'hs. vult q' mouēs p' ifinite mo
 uet celū motu ifinito. et n' imediate. vt dictū ē. g' mediā
 te itelligētia. et hāc asserit oñta. eē itētioe ei' i B. i. z. s:
 q' mouēs finitū mouet imediate. sūt g' illa duo mouē
 tia ordiata. tūc sic. q' sicūq' sūt agētia eēntial' ordinata
 aut 2^m accipit eē a p'. ex^m d' celo et agēre p'clari corrupti
 bili. aut accipit aliqūā ifluētia a p'. ex^m. baccul' accipit
 motū a manu vt moueat lapidē. aut 3° abo agētia atti

gūt eūdē effectū immediate. ex^m d p̄re z m̄re r̄spcū ḡnā
 tōis plis. vt oñsū fuit. s^o hui^o. q̄ro ḡ q̄ istoz triū mōz se
 h̄nt illa duo agētia i mouēdo celū: n̄ 3° mō. qz stati seq̄t
 z i eq̄li tpe: imo in eodez moueret virt^o finita z infinita.
 quod ē contra suppositū. Si datur 2^m: habet p̄positū
 cū 3° Aristo. nihil recipiat i stelligētia aliud ab ei^o nā. si
 det primū p̄z euidēter qz B ē p̄positū. p̄z ḡ Aristo. sic
 itellexit illa agētia sic ordinata qz 2^m 3° eē d̄pēdeat a p̄.
 z tūc primū mouet mediate qz dat eē z virtutē p̄rio mo
 uētū: z qz p̄petuo dat eē illud z virtutē. iō ē cā p̄petuitatē i
 motu. finitas at virtutē recepte q̄ n̄ ē aliud a nā angeli. ē
 cā successionis i motu: qz illi virtuti pōt eē aliq̄ resistētia
 i mobili q̄ n̄ posset eē respectu virtutē i finite vt iā superi^o
 dcm̄ fuit exponēdo lras. 3° p̄bat idē p̄mē. q̄ d̄ itētōe
 Aristo. loquēs in d̄ s̄ba orbis. ca^o 3°: dicit qz corp^o celeste
 n̄ indiget t̄m̄ virtute mouēte in loco: s̄z etiā virtute largiē
 te in se z i s̄ba p̄manētia efnā: z seq̄t. dixerūt aut ip̄z. s.
 Aristo. n̄ dicere cāz agētē totū. i. celū: s̄z t̄m̄ cāz mouētē
 z t̄m̄ illud. i. celū dixit eē formalr̄ necariū vt p̄z. 9. hui^o.
 ca^o 7°: ē aut̄ nihil i potētia sēp̄fnū. ḡ ista potētia pōt sta
 re cū intētōe p̄hi qz d̄s eēt cā eē z s̄be ip̄s^o itelligētie sic
 scōz cōmē. fuit intētio eius de celo. 4° p̄bat idē per
 Aut. 9. metha. ca^o 4°. q̄ vult ex intētōe qz ois itelligētia
 creata ē a p̄. s̄z scōz quedā ordinē. nā scōz itelligētia eē
 cātā a p̄ma z etiā a scōz. z sic d̄ alyz. z forte i hoc n̄ solū
 n̄ d̄ dicit p̄ho. sed explicat illud d̄ mō z ordine p̄ductōis
 qd̄ Aristo. n̄ explicat. vel si dicat Ari. posuisse oēs itelli
 gētia eē immediate p̄ductā a p̄. tūc Aut. d̄ d̄ sibi q̄tū ad
 ordinē quē ponit. sed in p̄posito concordat. s̄z itelligē
 tia sit p̄ducta. z per p̄ns n̄ ē d̄s nec potētie i finite. d̄ mō
 at illi^o cātōis scōz itētione Ari. z Aut. n̄ ē p̄ntis specula
 tionis iqrere. sufficit. n. h̄re itētione Ari. q̄tū ad d̄clu
 sionē de q̄ q̄rit qd̄. Ad primā auctatē q̄ allegat̄ dicē
 dū qz vltima d̄clusio illi^o. 4. ca. n̄ ē illa qz primū mouēs
 ē sine magnitudine z potētie i finite. sed post istā seq̄t
 alia. qz. s̄ba imālis ē i passibilis z inalterabilis. oēs. n.
 aly mor^o sūt posteriores eo qz ē scōz locū. hic aut̄ ē ma
 ior z supplet̄ minor qz illa s̄ba n̄ ē mobilis scōm locū vt
 h̄ēt ex p̄dictis. z seq̄t d̄clusio. ḡ n̄ ē mobilis aliquo mo
 tu posteriori z ita inalterabilis. z ita seq̄t principū. s. e.
 Utz an̄vnā talē zc. ita qz illa qd̄ referēda ē ad s̄baz in
 alterabilē d̄ q̄ immediate p̄cessit sermo z nō ad illā s̄bam
 q̄ ē potētie i finite de q̄ fuit sermo p̄ri^o. tūc d̄cedo s̄bas i
 alterabiles eē p̄les iuxta numer̄ lationū scōz intentio
 nē p̄hi. Ad scōz auctatē dicendū qz negatio alicui^o
 pōt d̄cludi de aliquo p̄pter qd̄ p̄ tot media. quot p̄nt eē
 cause in ip̄so repugnātie ad affirmationē oppositā: qz
 si vnū sit cā adeq̄ta repugnātie illud erit mediū adeq̄
 tū ad oñdēdū talē negationē. exēplū ad oñdēdū qz h̄o
 n̄ ē lapis pōt sumi p̄ medio qz h̄o ē aialqz est risibilis. qz
 ē rōale. z forte rōale qd̄ ē d̄ria specifica hoīs ē hui^o ne
 gatōis z repugnātie cā adeq̄ta. Ad p̄positū vico qz i
 finitas intētua ē cā vna repugnātie ad h̄re magnitudi
 nē. sed nō adeq̄ta. puz. n. intellectuale nō pōt h̄re ma
 gnitudinē. qz forma intellectualis n̄ ē extēnsibilis. sed si
 aliq̄ intellectuale sit q̄tū. h̄z māz q̄ p̄ficiat a forma itel
 lectuali. z tūc recipit q̄tū n̄ rōe intellectualitatē sed
 ratōe materie quam p̄ficiat forma intellectualis sicut ē
 in hoie. oz ḡ illa duo p̄tūgi. s̄z intellectualitatē z imāli
 tatē ad h̄ndū mediū sufficiens. qz sic n̄ sufficit sola intel
 lectualitas vt p̄z in hoie. sic nec sola imālitās vt p̄z

in celo qd̄ n̄ h̄z māz fm̄ mētē Aristo. vt p̄batū ē. s. hui^o.
 hec ḡ p̄pō ē vera h̄ns infinitā potētia n̄ h̄z magnitudi
 nē: z hec ē vera intellectuale nō h̄ns mām n̄ h̄z magni
 tudinē. ibi. iḡ v̄sus finē. 4. c. p̄bat n̄ h̄re magnitudinē
 p̄ h̄re potētia infinitā. sed illud n̄ ē mediū adeq̄tū respe
 ctu p̄dicati vt dcm̄ ē supi^o. z. c. 3° post principū d̄ sepat
 s̄ h̄z h̄ēt qz oz eas sine mā eē. sēp̄fnas. n. eē oz: si z aliqd
 aliud sēp̄fnū actu iḡ z postea in principio. 4. c. h̄etur
 quō ille s̄be mouētes sūt itellectūalis nāe. qz oēs a p̄ma
 mouēt z appetētes z intelligētes. Et istis ḡ duob^o h̄ēt
 vnū mediū ad remouēdū magnitudinē qd̄ ē itellectūali
 tas sine mā: z h̄ ē mediū adeq̄tū respcū h̄ p̄dicati qd̄ ē
 n̄ h̄re magnitudinē. qn̄ ḡ d̄. ca^o 5°: qz oz tot eē s̄bas sine
 magnitudine p̄ cām p̄dictā. h̄ d̄bet intelligi de illa cā
 adeq̄ta q̄ ē intelligibilitas sine mā q̄ dicta ē i p̄ncipio. 3.
 z. 4. c. Et p̄z h̄ ista lra alr̄ exponēda ē q̄z exposita sit p̄ri
 us in sniando lram. s̄z qz n̄ d̄bet referri ad illā p̄pōem q̄
 tacta ē i fine. 4. c. d̄ i finitate potētie. qz h̄re potētia i fini
 tā v̄l n̄ ē cā v̄l saltē n̄ ē adeq̄ta. qz p̄dicatū p̄uenit oit̄tel
 ligētie. h̄re at potētia infinitā soli deo p̄uenit. Ad etiā
 auctatē dicēdū qz illud nō dicit assertiue. qz sigs ingt
 h̄ accipiat putabit diuine eē dcm̄. loq̄t ḡ n̄ qz ip̄e hoc in
 tēdat: s̄z qz aliq̄s ali^o forte hoc putabit diuine eē dcm̄.
 qz multi antiq̄ z maxime vulgares vt ibidē inuif̄ pura
 nerūt q̄sda hoies sepatos d̄s eē. Ad q̄rtā dicēdū qz
 ista scia d̄ diuina seu theologia. qz ē de s̄bz sepat̄. n̄ qz
 oēs sint qdā d̄ p̄ter primū mouēs nisi forte d̄noiatue
 q̄ten^o ille s̄be sūt p̄p̄iores d̄o i ordine entū. s̄z d̄r theo
 logia z diuina p̄p̄e q̄ten^o ē de p̄ mouēte qz solus z vn^o ē d̄s.
 Deide palā qz aliud aliqd̄ erit digni^o q̄z itellectūs
 . s̄z itellectiua: eteniz intelligere z itelligētia erūt in
 dignissimū itelligēti. q̄re fugiēdū hec eadē. etenim n̄
 videre qd̄ qdā: dignius q̄z videre: vt si sit optimū itel
 ligētia: zc. Textu comenti. si.
Merit Utz itellectūs primi mouē
 tis itelligat aliud a se vt qz
 n̄p: rōez p̄hi i textu: qz si sic. ḡ aliqd̄ aliō
 ē nobili^o eo. n̄s ē falsū. ḡ z a n̄s. falsitas
 p̄nt p̄z. qz ip̄z ē nobili^o q̄cūqz. n̄ia p̄bat.
 qz oē mouēs vt sic: ē nobili^o z p̄ri^o moto
 obm̄ at ē mouēs potētia. 3. p̄. potētia h̄ns aliqd̄ p̄ obo
 adeq̄to n̄ pōt i aliqd̄ vltra. qz alr̄ eēt adeq̄tū si potētia
 excederet obm̄: sed itellectūs primi qz ē d̄s h̄z eēntiā suā
 p̄ obo adeq̄to ḡ n̄ itelligit aliud ab eēntia sua. Cōtra
 sic se h̄z itellectūs artificis ad artificialia: sic itellectūs di
 uin^o ad oia creabilia. nā d̄s oīnz ē artifex: oēs h̄ns virtutē
 zc. s̄z itellectūs artificis itelligit artificialia oia q̄ ab ip̄o p̄
 ducūt cū ope p̄ cognitionē. ḡ itellectūs diuin^o itelligit
 oia creabilia ab eo. 3. si n̄: n̄ erit itellectūs i finit^o. n̄s ē
 falsū: vt p̄z ex dict. n̄ia p̄z. qz alr̄ posset itelligi excedi
 ab aliq̄ itellectū qz oia itelligit. z p̄ n̄s n̄ eēt itellectūs i finit^o
Rūdeo circa istā māz. 6. d̄clones d̄clarabo. Cōtra
 ma d̄clusio sit ista. primū mouēs ē forāl̄
 itelligēs. h̄ac oñdo sic oē agēs p̄ se agit p̄pter finē ex z^o
 p̄hico. vbi p̄h̄s p̄bat d̄ nā de q̄ min^o vt. s̄z primū agēs
 per se agit aliogn n̄ eēt primū. qz oī cā per acciēs ē p̄rio
 aliq̄ cā per se. ex z^o p̄hi. ḡ agit p̄pter finē. tūc sic. oē agēs
 p̄pter finē v̄l coḡscit finē v̄l ab alio d̄terminat̄ ad finē.
 sed primū agēs n̄ pōt d̄terminari ad finē ab aliq̄. qz illud
 d̄terminās eēt p̄rius z nobili^o eo. ḡ ip̄m ē forma l̄r̄ itelli
 gēs. Cōfirmat̄ z ē. qd̄ qz p̄mū efficiēs d̄rigit efficiēs

suū ad finē. ergo vel nālīr dirigit nō cognoscēs vt ignis. vel cognoscēdo finē. nō p̄mo mō: qz nō cognoscēs n̄ dirigit nisi i virtute cognoscētis: qz sapiētis ē alia ordinare. ex p̄mo hui⁹. in p̄logo. s̄z p̄mū efficiēs i nullius virtute dirigit sic nec cāt. qz alī nō eēt p̄mū. ergo dirigit cognoscēs ⁊ itelligēs formalī ipsū finē. ¶ 2° cōclusio sit ista. p̄mū mouēs ē formalī volēs. hāc oīdo sic. p̄mū mouēs agit p̄pter finē: vt dictū ē. aut q̄ finis mouet ip̄z vt amatus tm̄ nālī. aut vt amat^o actu volūtatis. nō pōt dari p̄mū. qz p̄mū agēs nō amat nālīter finē aliū a se. sic graue dī appetere siue amare centrū nālī. ⁊ mā formaz: qz p̄mū agēs eēt isto mō ad finē: qz inclināt^o ad istū finē q̄ eēt ali^o a se. qd̄ ē impossibīle: qz sic eēt impfcūs carens aliq̄ p̄fectione ex se. nec amat tm̄ nālī finē q̄ ē ipse: qz hoc nihil aliud ē q̄ ipsū eēt ipsū. nec hoc vī saluare rōez cause in ipso. gōz dare p̄mū. s̄z q̄ finis mouet agēs p̄mū vt amat^o actu volūtatis ⁊ hēt p̄positū. ¶ 3°. aliqd̄ cātur in reb^o p̄tingēter. ergo prima p̄tingēter cāt. ergo volēs formalī cāt. aīis ē euidēs. p̄batio p̄ne prime. q̄libet cā scōa cāt inq̄tū mouet a prima. ergo si prima cā necio mouet: q̄libet alia necio mouet: ⁊ q̄libet necessario cāt. si igit̄ aliq̄ cā 2° p̄tingēter mouet: seq̄t q̄ prima cā p̄tingēter cāt. qz 2° cā non cāt nisi in virtute prime qz inq̄tū mouet ab ipsa. p̄bō p̄ne 2°: qz nullū ē principiū p̄tingēter operādī nisi volūtas vel aliqd̄ cōmitās volūtate: qz qd̄libet aliud agit necitate nature. si igit̄ prima cā cōtingēter cāt: seq̄t q̄ volēs. ¶ 3° cōclusio sit ista. volitio p̄mi volētis respectu sui vt obiecti nō ē aliud ab ei^o eēntia: hāc oīdo sic. cālitas finis ē simplr̄ prima. ergo cālitas p̄mi finis ē simplr̄ incābilis. aīis p̄z per Aui. 6. metha. q̄ dicit q̄ si de q̄libet cā eēt scīa illa q̄ eēt de cā finali eēt prima. p̄na p̄z. qz si eēt cābilis ab aliquo nō eēt prima nec p̄mi finis: ē ergo penit^o icābilis p̄m q̄cūq̄ cātionē in quolibet ḡne cause. tūc sic. cālitas p̄mi finis ē mouere p̄mū efficiēs sicut p̄mū amatū: s̄z idē ē p̄mū finē mouere p̄mū efficiēs vt amatū ab ip̄o qd̄ ē p̄mū efficiēs amare p̄mū finē: qz nihil aliū ē obz amaria volūtate q̄ volūtate amare obz. ergo p̄mū efficiēs amare p̄mū finē ē penit^o icābile: ⁊ p̄ p̄ns ex se necesse eēt ⁊ ita erit idē prime nature. ¶ Cōfirmat qz si p̄mū amare ē aliud a nā p̄mi: seq̄t q̄ illud ē cābile. ⁊ p̄ p̄ns ē effectibile. ergo ab aliquo p̄ se efficiente amate finē. ⁊ sic aī p̄mū amare eēt aliud amare. qd̄ ē impossibīle. ¶ Ex hoc ifero correlariū. q̄ volūtas p̄mi ē idē sue nature ⁊ eēntie. p̄bō hui⁹. Tū qz volitio p̄supponit volūtate. qz velle nō ē nisi volūtatis. q̄ si volitio ē icābilis: multo magis volūtas cui^o ē ista volitio. ḡ erit necesse eēt. ⁊ ita idē nature prime. ergo magis ipsa volūtas q̄ p̄intelligit vt p̄p̄gor ipsi nature prime. ¶ 4° cōclusio sit ista. intellectio p̄mi mouentis respectu sui vt sui obī nō ē aliud ab ei^o eēntia. hāc oīdo sic: volitio p̄mi respectu sui ē idē eēntie sue. ergo intellectio. aīis p̄z ex 3° cōclusione. p̄na p̄bat: qz nihil amat nisi cognitū. ḡ intellectio p̄mi itelligit vt p̄p̄gor illi nature q̄ volitio. ergo si amare se ē ex se necesse eēt: ⁊ p̄ cōsequēs idē nature prime seq̄t q̄ itelligere se ē necesse eēt ⁊ idē illi nature. ¶ 5°. p̄ rōez p̄hi i textu qz si nō. ergo p̄mū nō ē optima s̄ba. p̄ns ē falsū. ergo ⁊ aīis. p̄na p̄bat. qz p̄ itelligere ē venerabile ⁊ honorabile. ⁊ declarat sic. qz oīs entis i actu p̄ vltima p̄fectio ē i actu 2° quo p̄iūgit optimo maxime si sit actiū ⁊ nō tm̄ factiū. s̄z p̄mū

mouēs ē nature intellectualis: ⁊ p̄ p̄ns actiū. ergo vltima ei^o p̄fectio ē i actu 2°: si ergo ille act^o nō sit ei^o s̄ba. seq̄tur q̄ ei^o s̄ba nō erit optima qz aliqd̄ aliud ē suū optimū. ¶ Alia rō ē p̄hi qz si nō: ergo laboriosa eēt continuatio intellectōis. hoc declarat sic. qz potētia solū receptiua ē potētia d̄dictōis. ad potētia at̄ d̄dictōis seq̄t labor p̄z ip̄z. ¶ 6° ista rō nō ē demonstratiua: s̄z tm̄ p̄babilis: vt ip̄emet p̄hs dicit. ⁊ dcm̄ ē i exponēdo l̄raz. ¶ Ex hac 4° cōclusione ifero duplex correlariū. q̄ intellect^o p̄mi ē idē sue eēntie. qd̄ p̄bat sic p̄i^o de volūtate. qz p̄intel ligit vt p̄p̄gor eēntie q̄ intellectio. qz itelligere nō est nisi ip̄i^o intellect^o. si ergo intellectio ē icābilis ⁊ idē eēntie p̄mi multo magis intellect^o. ¶ 2° ē q̄ rō itelligēdi se ē idē nature p̄me. qd̄ p̄z. qz si ipsū itelligere ē ex se necesse eēt ⁊ idē eēntie p̄mi. multo magis rō itelligēdi se: cū p̄intelligat ex nā rei ipsi actui itelligēdi vt intellectui p̄p̄gor. ¶ 5° cōclusio sit ista. nullū itelligere respectu cui iuscūq̄ obī pōt eēt accūs eēntie seu nature prime. hanc oīdo sic. p̄mū mouēs ē p̄mū efficiū. ergo ex se h̄z vī possit cāre qd̄cūq̄ cābile circūscripto oī alio a se. saltez vt p̄ma cā illi^o cābilis. s̄z circūscripta intellectōe illi^o nō h̄z vī possit illud cābile cāre. ḡ intellectio cuiuscūq̄ alteri^o nō ē aliud a nā sua. p̄bō minoris. qz nihil pōt cāre nisi ex amore finis velit illud aliq̄n nō ageret p̄p̄ finē. nec p̄ p̄ns eēt p̄ se agēs: s̄z ip̄s velle alicui^o p̄p̄ finē p̄intel ligit ip̄z itelligere. ergo seq̄t q̄ aī p̄mū signū i quo itelligit cāns siue volēs p̄intelligit necio itelligēs. ⁊ p̄ p̄ns circūscripta intellectōe nō posset illud cābile cāre. ¶ 7°. oēs intellectōes eiusdē intellect^o hāt s̄fēz bitudinē ad intellectū s̄z idēritatē eēntialē vel accūtalē. sic p̄z de oī intellectu creato ⁊ de ei^o intellectōib^o. cui^o rō ē: qz videtur p̄fectōes eiusdē ḡnis. ḡ si vna ē idē eēntialr̄: ⁊ oēs: ⁊ si vnū ē accūs: ⁊ oēs. s̄z aliq̄ intellectio nō pōt eēt accūtal i p̄. vt illa q̄ ē sui ipsi^o ex 4° cōclusione. ḡ nulla alia erit sibi accūs. ¶ 6° cōclusio ē ista. intellect^o p̄mi mouētis itelligit sp̄ ⁊ necio oīa itelligibilia actu distincto ⁊ p̄ius nālī q̄ illa sint i se. hęc cōclusio ē directe ad qd̄ez. prima ps. s̄z itelligit qd̄cūq̄ itelligibile. p̄bat sic. qz hoc ē p̄fectōis i intellectu posse distictē ⁊ actu coḡscere qd̄cūq̄ itelligibile. H̄ igit̄ attribuēdū ē intellectui p̄mo: s̄z itel lect^o p̄mi nullā pōt h̄re intellectōez nisi eadē sibi: ex 5° cōclusione. ḡ cuiuslibet itelligibilis h̄z itelligere actuale ⁊ distictū. ⁊ p̄ p̄ns necio cū illud sit idē sibi. scōa pars. s̄z p̄ius nālī q̄ illa sint i se. p̄bat sic. qz q̄cqd̄ ē idē sibi ē necesse eēt: ⁊ p̄ p̄ns p̄i^o nālī oī itelligibili alio a se. cū nullū tale sit necesse eēt. s̄z itelligere respectu cuiuscūq̄ ē idē sibi. igit̄ ē p̄i^o nālī q̄ qd̄cūq̄ aliud itelligibile sit i se. ¶ Cōfirmat tota cōclusio qz artifex distictē cognoscit oē agēdū aīq̄ fiat. alī nō p̄fecte oparet qz cognitio est mēsurā iuxta quā opat: s̄z d̄s ē p̄fectissim^o artifex oīuz alioz a se. ḡ oīuz p̄ducibiliū a se h̄z noticia distictā ⁊ actuale ⁊ p̄iorem eis.

Ad primum i oppositū nego p̄na. ad p̄bati onē dicēdū q̄ nullū aliud a deo h̄z rōez motiui nec p̄ficiētis respectu intellect^o diuini. ⁊ hoc mō itelligit p̄hs q̄ intellect^o p̄mi nō itelligit aliud a se. qz tūc vilesceret. ⁊ tm̄ hoc nō obstāte itelligit oīa alia a se itelligēdo eēntiā suā i q̄ vtuālī ⁊ eminētissime cōtinēt ⁊ intellectui diuino clarissime ⁊ distictissime p̄stāt vt tactū ē i exponēdo l̄raz. ¶ Ad scōz cōcedo maiorē sic itelligēdo q̄ sit aliqd̄ qd̄ sub subo ei^o adequato nec

formaliter nec virtualiter stinet: et tunc minor est falsa: quia in eentia diuina oē aliud a se et virtualiter et eminentissime stinet. ¶ Notandum quod intellectus primi entis per se intelligit seipsum ut obiectum adequatum et intelligendo se intelligit quodcumque aliud nobiliori etiam modo quam habeant eē in se. nam eentia diuina virtualiter stinet perfectionem et entitates cuiuscumque rei. unde etiam res simpliciter loquendo nobilior eē habenti eentia diuina quam in seipsis: et ideo perfectissime et distinctissime prestant intellectui diuino in eentia ut in speculo perfectio: et ideo ipse res create licet forte terminet actum intellectus diuini: non tamen mouet ipsum ad intelligendum. quia hoc argueret imperfectionem in ipso intellectu quia oē mouēs ut sic est prius et dignius ipso moto.

¶ Entia vero nolūt male disponi: nec bonū pluralitas principantium: vnus ergo princeps.

Meritur ut princeps et regno vniuersi prestat tamen vnus princeps quod est deus benedictus. ¶ Vnde quod non. et arguitur sic. deus est: ergo duo sunt. probatio contra. quia singulare et plale idē significat sed differat in modo significandi includit idē significatum pro portione liter. ergo sic singulare includit singularitatem. ita plale pluralitatem. Si ergo euenit deo singulariter: ducit dux pluraliter. ¶ Sed oē ens per participationem reducitur ad aliquod tale per eentiam: sed indiuidua cuiuscumque spei create sunt entia per participationem: quia aliter non eent plale. ergo reducuntur ad aliquod tale per eentiam. erit ergo aliquis homo per eentiam et non per participationem. sed quod est ens per eentiam et non per participationem est deus. ergo sunt plures duo. ¶ Sed quodcumque sunt meliora sunt ponenda in vniuerso. sed plures deos eē est melius quam paucos: quia plura bona sunt meliora paucioribus bonis: ergo plures duo sunt ponendi in vniuerso. ¶ Contra philosophus hinc in libro et superius vbi probat vnitatem prime cause ex vnitatem primi mobilis:

Rūdeo ista quod conclusio affirmatiua est certa et per fidem et scilicet per hanc: vnde ad probandum istam conclusionem per primum multiplicem supponere. et ex illis suppositionibus deducere vnam conclusionem. ¶ Quātū ad primum primum supponere quod deus est intellectus infinitus et infinitum intelligibile. ut patere potest ex causa precedenti. ¶ 2° suppono quod deus est voluntas infinita et infinitum diligibile. ¶ 3° suppono quod deus est infinitum bonum. ut patet ex predicto in libro. ¶ 4° suppono quod deus est infinita potentia ut patet ex scriptura. ¶ 5° suppono quod deus est necesse eē. hoc ostensum fuit et probatum supra. ¶ 6° suppono quod deus est omnipotens: ut patet ex scriptura sacra. Iste autem sex suppositiones sunt quasi viæ ad probandum conclusionem quodis ut patebit.

Quantū ad 2^{am} ex prima via arguitur sic. si non est tamen vnus deus. da oppositum. sint duo. sint. a. et b. tunc arguitur sic. duo sunt duo. ergo intellectus infinitus non intelligit oē intelligibile quod intelligibile est. contra est falsum. ergo et ans. falsitas contra patet. quia intellectus infinitus cognoscit quodcumque perfectissime quod in se intelligibile est. alias non est intellectus perfectus et infinitus. probatio contra. ipse a. intelligit. b. ergo per eentiam illi. b. vel non. si non. ergo cum. b. sit intelligibile per eentiam ipsum a. non cognoscit perfectissime ipsum. b. quod est cognoscibile: nihil enim intelligibile per eentiam perfectissime cognoscit nisi cognoscit per eentiam vel per aliquid perfecti in quo sua eentia includat perfecti quod ipsa sit in se. eentia autem ipsi. b. in nullo includit perfecti quod. b. aliogen non erit deus. si autem cognoscit. b. per eentiam ipsi. b. ergo actus intelligendi ipsi. a. erit posterior naturaliter eentia ipsi. b. quia actus cognoscendi quod non est idē obiecto est posterior

obiecto. non enim est posterior nec si non cum tali obiecto quia tunc posset actus intelligi sine obiecto. sic eē conuerso. sequitur ergo quod ipsi. a. non est deus. quia cum suus actus intelligendi sit idē simpliciter ipsi. a. si ille actus est posterior. b. et ipsi. a. est posterior: et per contra non est deus. Dices quod intelligit ipsi. b. per eentiam ipsi. a. quod silis est ipsi. b. aut quod. a. intelligit ipsi. b. in ratione spei cois ipsi. a. et b. ¶ Contra. quia cognitio alicuius siue in se in se siue in vltimo. non est cognitio perfectissima. quia non est intuitiua ipsi rei in se. et ita. a. non cognosceret b. intuitiue nec perfectissime. neutra ergo ratio saluat quod. a. intelligit perfectissime ipsi. b. et habet oppositum. ¶ Sed ex eadē via arguitur 2° sic. duo sunt duo. ergo vnus actus intelligendi sunt duo obiecta adequata. contra est falsum. ergo et ans. falsitas contra patet. quia tunc actus adequatus alicui obiecto sub aliquo ratione quod substracta non minus adequatus: quia adhuc remaneret aliud obiectum adequatum. probatio contra. quia a. est obiectum adequatum suo intellectui cum sit in infinitum intelligibile. et b. est obiectum adequatum eidē. si. a. posset si intelligere ipsi. b. impossibile est ergo quod intelligat vnica intellectuōe si. a. et b. perfectē. ¶ Dices quod a. habet intellectuōes duas reales distinctas. ita quod alia intellectuōe intelligit se. et alia intelligit ipsum. b. ¶ Contra. quia tunc. a. non est deus. impossibile est. n. dare in deo duas intellectuōes distinctas reales. quia hoc non stat cum summa simplicitate. ¶ Ex secunda via arguitur sic. duo sunt duo. ergo voluntas infinita non diligit oē diligibile quod diligibile est. contra est falsum. ergo et ans. falsitas contra patet. quia voluntas infinita est recta. ergo diligit quodlibet diligibile quod diligibile est. probatio contra. si a. est vnus et b. ealius deus. ergo b. est diligendum in infinitum cum sit obiectum infinitum a voluntate potēte diligere infinitum quod est voluntas ipsi. a. sed b. est impossibile. quia a. naturaliter plus diligit se quam b. probatio huius. quia vnus quodcumque naturaliter plus diligit esse suum quam eē alteri cui non est pars vel effectus. ratione primi dicitur quod pars naturaliter plus diligit totum quam seipsam. nam per salute ipsius totius. cuius est pars. exponit se periculo. ratione scilicet creatura plus debet etiam naturaliter diligere deum quam seipsam. sed. a. nihil est ipsius. b. nec pars nec effectus. ergo plus diligit se quam ipsi. b. sed voluntas libera quando est recta conformatur voluntati naturali: alioquin voluntas naturalis non esset se recta. ergo si habet voluntatem liberam rectam plus diligit se actu elicitōe quam ipsi. b. ergo non diligit. b. infinite: et per contra non est diligibile. ¶ Sed ex eadē via arguitur sic. si duo sint duo. si. a. et b. aut. a. fruatur. b. aut vti. si vti ergo voluntas inordinata quia vti fruendo. si fruatur ergo. a. est beatus tamen in. b. ut in obiecto quod in. a. et ita est beatus in duobus obiectis quorum neutrum ab altero dependet: sed hoc consequens est falsum et impossibile. quia nihil potest esse actu beatus in duobus obiectis beatificis totalibus: quia vtroque eorum destructo nihilominus est beatus. ergo in neutro beatificatur. videtur etiam necessarium quod totaliter quietatur in vno obiecto adequato non possit totaliter in alio obiecto getari. ¶ Ex tertia via arguitur sic. duo sunt duo. ergo bonum infinitum non potest getare perfecte voluntatem nostram. contra est falsum. quia hoc est contra rationem boni infiniti quod non sit getatum cuiuscumque voluntatis. probatio consequētie. quia voluntas ordinata potest appetere maius bonum. sed plura bona infinita si sint possibilis plus includunt bonitatem quam vnus infinitum. ergo voluntas posset ordinate plus amare plura bona infinita quam vnus bonum infinitum et per contra vnus bonum infinitum non posset eā quietare. ¶ Ex quarta via arguitur sic. duo sunt duo. ergo eiusdem effectus sunt due cause totales in eodē ordine cause. consequens est falsum. ergo et ans. falsitas consequētie probatur. quia tunc aliquid posset esse

sp. cā alicuius a quo nō sp. depēderet. nihil. n. essentialr
 depēdet ab aliquo quo nō exīte nihilomin⁹ erit. si g. c.
 h3 duas totales cās. f. a. z. b. i. eodē gñe z ordine. tūc de-
 structo. a. nihilomin⁹ erit ipz. c. ab ipso. b. z silr destru-
 cto. b. ipsū. c. erit ab ipso. a. ex quo vtrūq; ponit cā tota-
 lis eius. pbatio pñe. qz potētia ifinita ē totalis cā respe-
 ctu cuiuscūq; effcūs. si g. a. z. b. sūt dy glibet est potētie
 ifinite. z p pñs cā totalis cuiuscūq; effcūs. z p pñs erūt
 due pme cause z totales i eodē ordine cē. ¶ Ex 5ª via ar-
 guit sic. duo sūt dy. g. p necitatē sūt ifiniti numero. pñs
 ē euidenter falsū. g. z añs. pñs pbat. qz spēs multiplica-
 biles siue plificabiles i idiuuidis. nō determinānt ex se
 ad certū numez idiuuidoz. s3 qñtū ē ex se nō repugnat
 sibi eē i ifinitū idiuuidis. sic p3 de spē humana z de alyz
 oib⁹ corruptibiliū spēb⁹. g. si rō ipsi⁹ deitatis sit plifica-
 bilis i idiuuidis nō determinat se ad certū terminū. s3
 qñtū ē ex se cōpatit secū ifinitatē. s3 si pñt eē ifinita ne-
 cesse eē: p necitatē sūt ifinita. alias nō eēnt necesse eē. s3
 possibilis eē. g. erūt ifiniti dy qz qz ē necesse eē. ¶ 6^a
 ex eadē via arguit sic. si sint ples dy. z p pñs pla neces-
 se eē. o3 qz aliqb⁹ pfectōib⁹ realib⁹ distiguāt: sint. a. z. b.
 tūc sic. aut illi duo dy distincti p. a. z. b. sūt formalr neces-
 se eē p. a. z. b. aut nō. si nō. g. a. z. b. nō sūt formalr rōnes
 eēndi necio. g. p pñs nec dōs icludēs. a. ē necesse eē. p bō
 qz icludit aliq; entitatē q formalr nō ē entitas necessi-
 tas eēndi nec necessaria ex se. si ipsū. a. silr ē de deo iclu-
 dēte. b. ¶ Si vō illi duo dy distincti sūt formalr necesse
 eē p. a. z. b. z vltra hoc vtrūq; ē necesse eē p illud in quo
 auenit vnū cū alio. qz ex quo ambo sūt dy i aliquo au-
 niūt z i aliquo dñt. ergo vterq; dōs h3 i se duas rōes q;
 rū vtraq; ē necesse eē. s3 hoc ē impossibile qz neutra istaz
 icludit alterā. g. vtraq; circūscripta dōs ille eēt necesse
 eē p reliq;. z sic aliqd eēt formalr necesse eē p aliq; rōez
 q circūscripta nihilomin⁹ eēt necesse eē. qd ē impossibile
 ¶ Ex 6ª via arguit sic. oipotēs ē q suo velle pōt qd cūq;
 possibile facere eē vel nō eē: ita qz suo velle pōt pduce-
 re oē possibile: z suo velle pōt ipedire oē possibile vel
 destruere oē possibile si iā h3 eē fm sniaz. Rich. 2° de
 tri. ca. vltimo. tūc sic. duo sūt dy. g. nullus istoz ē oipo-
 tēs. pñs ē euidenter falsū. pbatio pñe. qz. a. pōt suo velle
 pducere oia i eē ex quo ponit oipotēs. s3 nō est necesse
 q. b. velit oia illa eē q velit. a. qz volūtas ipsi⁹. b. ptingē-
 ter se h3 ad illa: sic volūtas ipsi⁹. a. ex quo dōs ē. ergo. b.
 pōt nolle illa eē. z p pñs nullū istoz erit. ergo si duo sūt
 oipotētes vterq; faceret aliū nullipotētē pbibendo. s.
 p suū velle qd ali⁹ vellet eē. ¶ Dices qz ambo scoz
 dāt i volūtatē suā. s3 nō de necessitate: s3 qñ fecerūt pa-
 ctū vt qd velit vn⁹ velit ali⁹. ¶ S3 3°. Tū pmo qz il-
 lud pactū nō ē necessariū. ergo p pñs pōt se alr hre: vt
 .f. dirūpā pactū: z tūc idē qd p. ¶ Tū 2° qz esto ad huc
 sequitur qz neuter eozum eēt oipotēs. nā si. a. ē oipotēs
 pōt pducere suo velle oē possibile: z. b. silr qd ē impossibi-
 le: nā impossibile ē duas cās totales eē eiusdē effcūs: vt
 pōnū ē. ergo seqt q. b. nō ē oipotēs. z sic ad qōnez.

Ad primum

i oppositū nego pñs. Ad pba-
 tionē dicēdū qz i grāmatica nu-
 merus nō ē talis modus significādi qles sūt aly modi
 grāmaticales: nam aly dñt pñse modū p̄cipi absq; ali-
 q realī corrdēte tali mō p̄cipiēdi. s3 numer⁹ v̄e icludit
 rē substratā. vñ seqt boies sūt. ergo realiter ples boies
 sūt. ergo pla aīalia rōabilia sūt: s3 nō seqt: dōs ē gñis ma-

sculini. ergo dōs realr ē masculin⁹. qz ad masculinitatē
 sufficit aliqd ire a quo ille modus possit accipi. puta ac-
 tiuitas. dico ergo qz plale s3 qz icludit illa duo icludit.
 rōez qñi i se falsā. z dico qz illud solum ex parte subiecti
 qd dñt dy icludit p̄dictionē: vt pbatū ē p ples rōes: z iō
 modus p̄cipiēdi repugnat ei qd p̄cipit sub mō. cū ergo
 pbat pñs: qz idē significat plale z singulare z idē iclu-
 dit. dico qz nō ē silr: qz singulare icludit p̄ceptū: z mo-
 dū p̄cipiēdi sine repugnātia: z iō singulare icludit qñi i
 se rōez verā. put icludit p̄ceptū z modū p̄cipiēdi: plura-
 le aut put icludit illa duo icludit qñi i se rōez falsā. cu-
 ius partes repugnat: z iō non seqt qz plurale sit v̄e de
 plurali sicut singulare de singulari. qz de s̄bo cui⁹ rō de
 se ē falsa nihil vere pōt p̄dicari. ista. n. ē falsa hō irrōa-
 lis ifēsibilis currūt: z sic de alyz silib⁹. ¶ Ad 2^m dicēdū
 cū dñt qz oē ens p̄ participationē reducīt zc. dicēdū qz
 illa p̄positio maior nō ē p̄ma. s3 reducīt ad istā. oē ens
 ip̄fectū reducīt ad p̄fectū: s3 qz oē ens p̄ participatio-
 nē ē ip̄fctm z tm̄ illud ens ē p̄fctm qd ē ens per eēntiā.
 iō seqt illa maior qz oē ens p̄ participationē zc. illa aut
 p̄positio oē ip̄fectū reducīt ad p̄fectū sic itelligē-
 da ē. nā aliqd ē ip̄fctm duplr. vno mō fm perfectionē
 simplr q. f. nō necio h3 ip̄fectionē annexā qz nō iclu-
 dit i se limitationē: vt hoc bonū: z hoc vnū: z hoc ens. B
 sapiēs z filia. alio mō ē aliqd ip̄fctm nō s3 perfectionē
 simplr: s3 s3 perfectionē q. f. de rōe sui icludit limitatio-
 nē vt hic hō. hic bos. hic asin⁹. zc. z iō necio h3 anexā
 ip̄fectōez: ip̄fctm primo mō reducīt ad p̄fctm eius
 dē rōis. puta ad bonū. ad vnū. ad ens. ad sapiēs: qz ipoz
 tāt perfectionē simplr. z ista pōt dici reductio vniuoca
 s3 ip̄fctm scdo mō nō reducīt ad p̄fctm per essentiā
 eiusdē rōis. puta ad rōez specificā. qz ipsa aliqd icludit
 ip̄fectōis qz limitationē. z iō s3 illā. nō pōt esse aliqd
 p̄fectū simplr p̄pter limitationē: s3 reducīt ad p̄-
 fctū primū qd ē p̄fctm simplr eguoce tm̄ z eminetē
 icludēs illā perfectionē. z ista ponit reductio eguoca.
 bonū ergo ip̄fctm reducīt ad bonū p̄fectū: s3 hic hō
 qz ip̄fctm z silr hic bos nō reducūt ad boiez vel bo-
 uē simplr p̄fctm: s3 ad sūmū ens z ad sūmū bonū qd ē
 dōs qz illā perfectionē v̄tualr icludit. nō g. ē dare boiem
 nec bouē per eēntiā qz dy pñt appellari. ¶ Ad 3^m qñ dñt
 qz qñq; sūt meliora sūt ponēda i vniuerso. dico qz v̄e
 ē si illa positio sit possibilis z nō icōpossibilis. s3 eē plu-
 res deos ē icōpossibile z icludēs repugnātia vt oñsū ē
 multiplr. z iō nō ē meli⁹ eē ples deos. qd. n. nō ē melius
 nisi ex positōe icōpossibiliū non ē meli⁹. imo nec bonū
 simplr: sic illud qd nō ē nisi ex positōe icōpossibili z repu-
 gnātia icludēte ē oio: s3 nō impossibile ē ipz eē v̄l ponī i eē.
 bñ g. icludit p̄hs qz nō ē bonū i vniuerso plalitas p̄ci-
 patuū: vn⁹ g. p̄iceps toti⁹ vniuersi qz ē dōs bñdict⁹ vi-
 uēs z regnās i vniuersā creaturā a scloysq; i sc̄l3. Amē:

¶ Expliciūt qōnes subtilissime super. iz. libris metha.
 Aristo. excellētissimi artū z sacre theologie doctoris
 Antony Andree ordinis minoz. accuratissime emēda-
 te per doctissimū sacre theologie bachalariū formatū
 frēz Lucā de subereto eiusdē ordinis z p̄nicie ihuscie
 Quas Venetus impressit Bonetus Locatellus. sum-
 ptibus z expensis. d. Octauiani Scoti modcetensis.
 Mcccclxxxv. Decimo kalendas septembris.

Tabula

Liber primus.

- Trū ens simplr sūptū sit s̄bz metba. qō p̄ma.
- Utrū ista propositio sit vera. omnes homines naturaliter scire desiderant. ij.
- Utrum visus faciat magis scire. iij.
- Utrum prudentia sit in brutis. iij.
- Utrum ex experimentis generetur ars. v.
- Utrū expt^o nō h̄is artē certī^o opeī artificē exptō. vi.
- Utrū oēs act^o z gn̄atōes sūt circa singularia. viij.
- Utrū singularitas sit rō formalis obiectiua s̄sus. viij.
- Utrū ad metaphisicū p̄tineat cognoscere oēs q̄dita- tes rerum in particulari. ix.
- Utrū magis v̄lia sint difficiliora ad cognoscēdū. x.
- Utrū metaphisica sit scia p̄actica vel speculatiua. xi.
- Utrū scia speculatiua sit nobilior p̄actica. xij.

Liber secundus.

- Trū p̄ma p̄incipia complexa sint nobis na- turaliter cognita. qō p̄ma.
- Utrum difficultas cognoscendi res sit ex par- te intellectus. ij.
- Utrū s̄bz imāles possint coḡici s̄z suas q̄ditates. iij.
- Utrum sit ponere statum in omni genere. iij.
- Utrum infinitum possit cognosci a nobis. v.

Liber tertius.

- Trū i immobilib^o sit cā efficiēs z final. qō p̄ma.
- Utrū genus p̄dicet p̄ se de d̄ria. ij.
- Utrū idē nūc vel istās sit i toto tpe. iij.

Liber quartus.

- Trū ens vniuoce p̄dicet d̄ oib^o entib^o. qō p̄ma.
- Utrum negatio habeat distinctam formalita- tem ab affirmatione. ij.
- Utrū vnū z ens significēt eādē naturam. iij.
- Utrū illud p̄incipiū ip̄ossible est idē esse z non esse sit firmissimum. iij.
- Utrū illud p̄icipiū ip̄ossible zc. sit simplr p̄mu. v.
- Utrū iter p̄adictoria sit dare medium. vi.

Liber quintus.

- Trū eiusdē effcūs sint p̄les cause p̄ se. qō p̄ma.
- Utrum finis sit p̄incipium. ij.
- Utrum causa particularis z in actu simul sit z non sit cum effectu. iij.
- Utrū necessaria habeāt causā sui esse. iij.
- Utrū mā q̄ ē altera ps cōpositi sit cā idiuuatōis. v.
- Utrū sc̄da diuisio vni^o q̄ d̄r logica sit zueniēs. vi.
- Utrū ens distiguat i decē p̄dicamēta. viij.
- Utrum possibile sit duo accidentia differentia solo nu- mero esse in eodem subiecto. viij.
- Utrum ratio prioris sit bene assignata. ix.
- Utrum p̄opia ratio quantitatis secundum q̄ est ge- neralissimum sit diuisibilitas. x.
- Utrum tempus sit idem q̄ motus. xi.
- Utrum philosophus conuenienter z sufficienter assi- gnet tres modos relatiuorum. xij.
- Utrū p̄im^o modus relatiuoz fuerit bñ assignat^o. xij.
- Utrū sc̄ds modus relatiuoz sit bene assignatus. xij.
- Utrum tertius modus sit bene assignatus. xv.
- Utrū terti^o modus distiguat a duob^o p̄mis. xvi.
- Utrum idem referatur ad duo vel ad plura. xvij.

Liber sextus.

- Trū scia p̄ctica sortiat eē p̄cticū a fine. qō p̄ma.
- Utrum p̄acticum z speculatiuum sint differen-

- tie essentielles scientie. ij.
- Utrū diuisio trimēbris scie speculatiue sit zueniēs. iij.
- Utrū de ente p̄ acc̄is p̄imo mō sit p̄ se scia. iij.
- Utrū de ente p̄ acc̄is sc̄do modo sit scientia. v.
- Utrū ens ynū d̄beat separari a cōsideratōe metaphisici. vi.

Liber septimus.

- Trū iherētia sit de eētia acc̄tis. qō p̄ma.
- Utrū s̄bz sit prior oī acc̄ite tēpore. ij.
- Utrū s̄bz sit prior oī acc̄ite diffinitōe. iij.
- Utrū substantia sit prior oī acc̄ite cognitione. iij.
- Utrū forma sit p̄or mā z p̄posito z magl ens vtroq̄. v.
- Utrum materia sit ens. vi.
- Utrū qd̄ qd̄ ē sit idē cū eo cui^o est qd̄ qd̄ est. viij.
- Utrū gn̄ata p̄ putrefactōz z p̄ ppagatōz d̄rant sp̄. viij.
- Utrū tñ p̄positū ex mā z forma generet p̄imo. ix.
- Utrū rō p̄bi p̄cludat p̄tra platonē de ideis. x.
- Utrū mā rez nāliū sit aliq̄ pars forme generāde. xi.
- Utrū i nālib^o mā sit pars q̄ditatis specificē. xij.
- Utrū singulare sit p̄ se a nobis itelligibile. xij.
- Utrū p̄ceptus generis sit alius a p̄ceptu d̄re. xij.
- Utrum differentia diuisiua generis inferioris inclu- dat formaliter differentiam superioris. xv.
- Utrum vniuersale sit aliquid in rebus. xvi.
- Utrū distictio formalis p̄riū organicaz aialis sit p̄pter p̄les formas reales realr aut specificē distictas. xvij.
- Utrū p̄positū dicat aliā entitatē a partibus. xvij.

Liber octauus.

- Trū i motu alteratōis oī māere idē s̄bz. qō p̄ma.
- Utrū ad foātōez plis mī aliqd̄ actiue coopeī. ij.
- Utrum in omni generatione z corruptione fiat resolu- tio vsq̄ ad materiam p̄imam. iij.
- Utrum substantia corporis sempiterni puta celi sit cō- posita vere ex materia z forma. iij.
- Utrū acc̄is sit cōpositū ex p̄tibus distinctis. v.
- Utrum in quiditate formarum naturalium suscipien- tinm magis z minus sint dare gradus. vi.
- Utrū ex materia z forma p̄stituat p̄ se vnū. viij.

Liber nonus.

- Trū aliqd̄ possit moueri a seipso. qō p̄ma.
- Utrū differentia quā assignat p̄bus iter poten- tias rationales z irracionales sit zueniens. ij.
- Utrū actus sit prior potētia sc̄dz rōez. iij.
- Utrum actio sit in passo sicut in subiecto. iij.

Liber decimus.

- Trū p̄m^o motor sit mēsurā oīuz q̄ s̄ de gn̄e s̄bz. i.
- Utrū vnū z multa opponātur contrarie. ij.
- Utrum diuisibile sit prius indiuisibili. iij.
- Utrū possibile sit trāsmutatio a p̄iuatōe ad bitū. iij.
- Utrū media t̄rioz sint vere potētia ex extremis. v.
- Utrum formalis repugnantia que est iter formas sub- stantiales sit repugnantia contrarietatis. vi.
- Utrū corruptibile z icorruptibile differāt gn̄e. viij.

Liber vndecimus.

- Trū gn̄atio z cōruptio sit mutatio successiua. qō. i.

Liber duodecimus.

- Utrum omnis productio vel inductio cuiuscunq̄ forme sit vniuoce. qō. p̄ma.
- Utrū p̄imū celū moueat imediate a p̄mo p̄icipio. ij.
- Utrū Aristo. posuerit oēs itelligētias vtut^o ifinite. iij.
- Utrū p̄icipatui z regno vniuersi p̄sit tñ ynus.

Finis

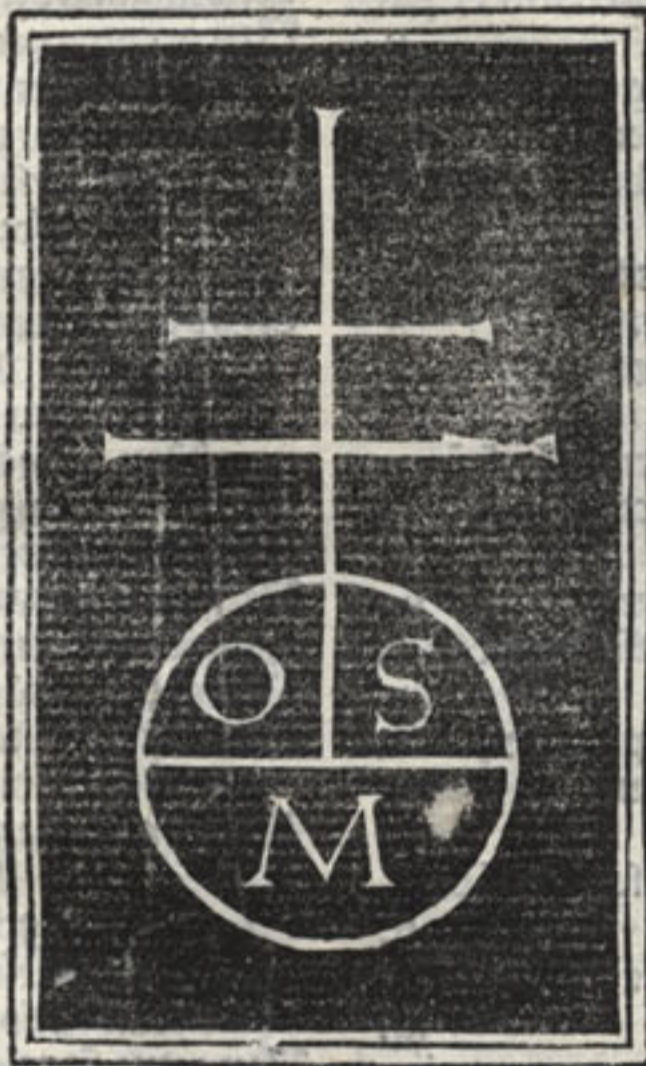
Registrum

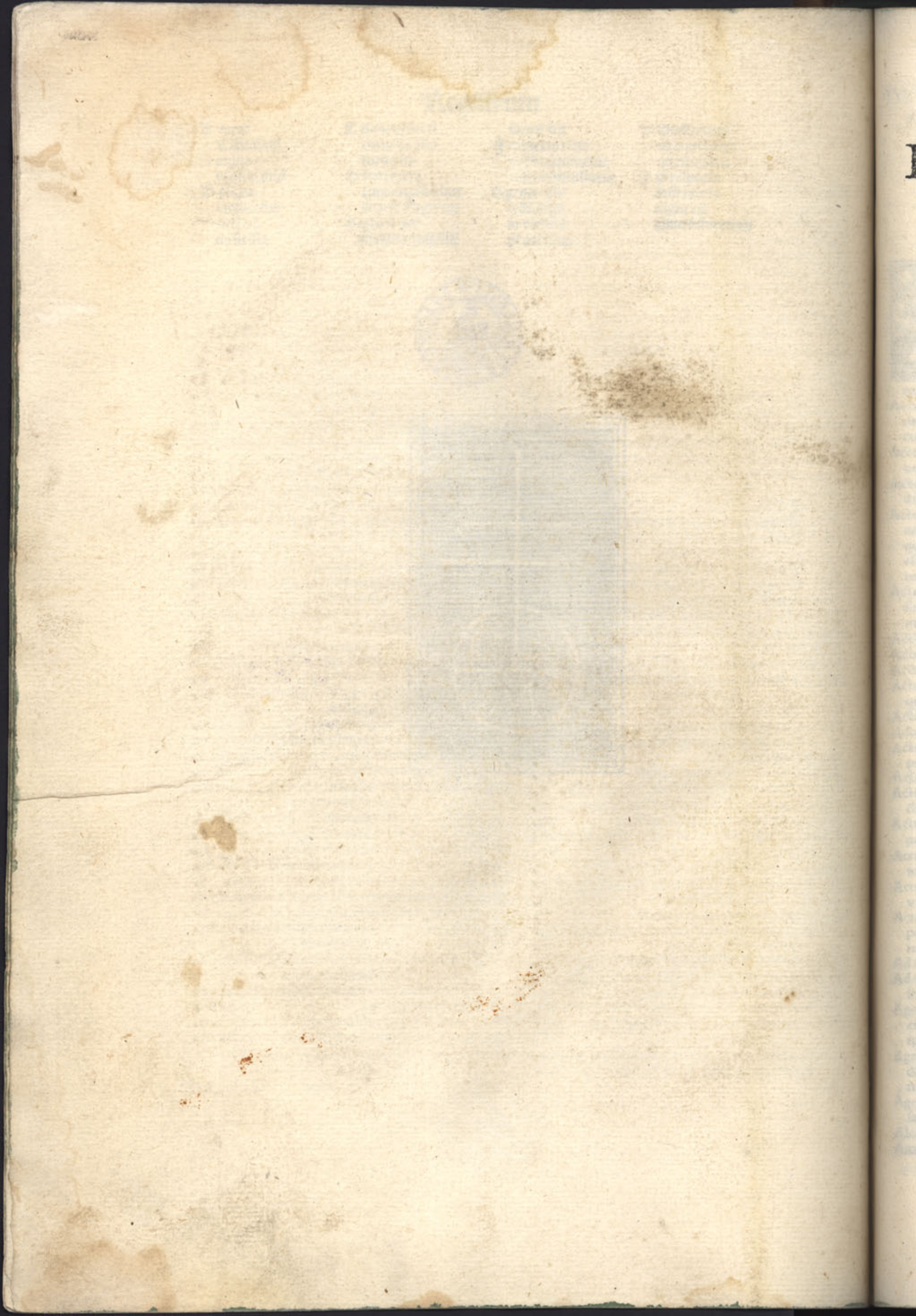
A vacat
Et Altissimi
arguo
et quicquid
B plexis,
intellectus
sed hoc
do sic ista

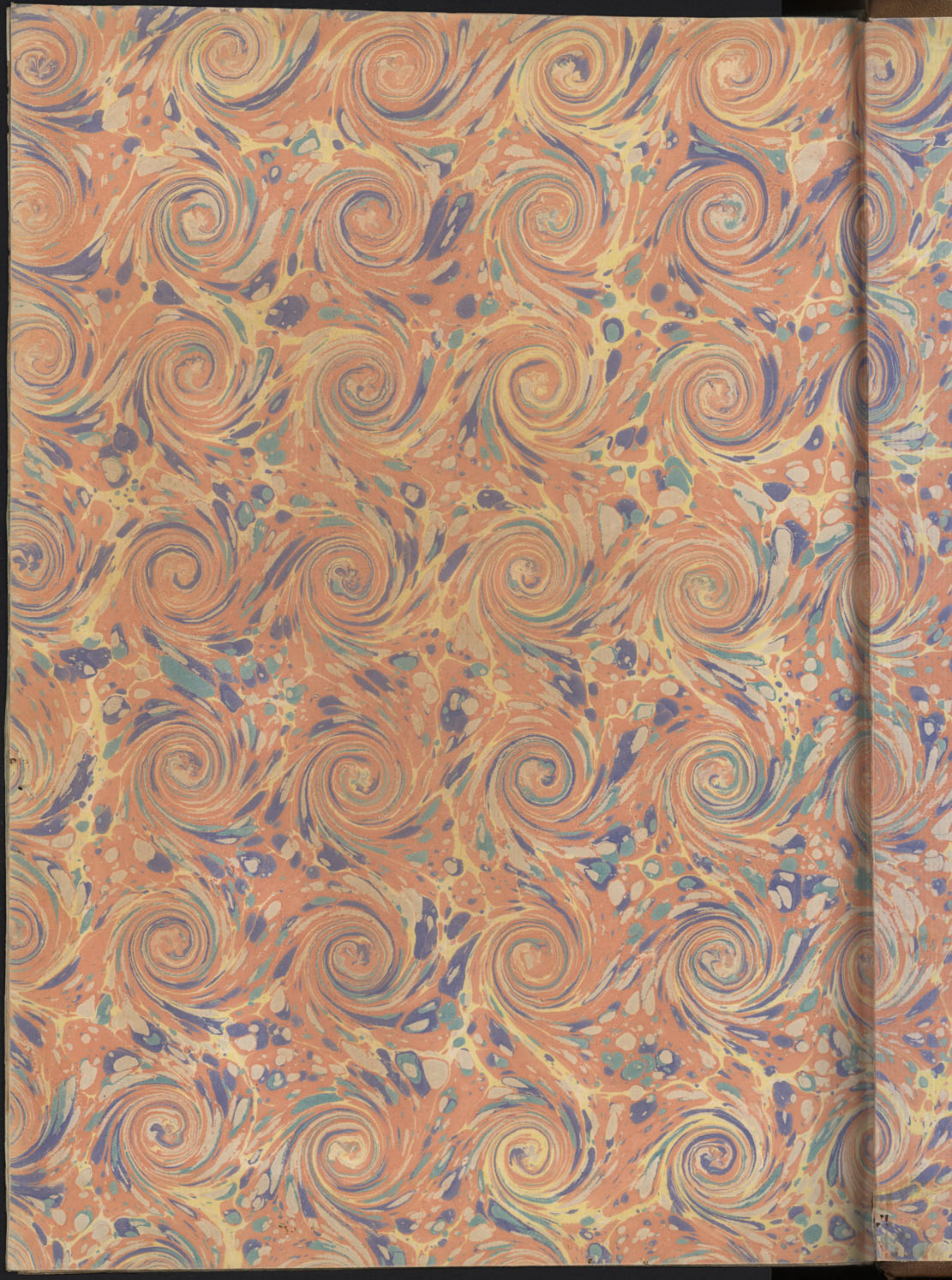
L tione obiecti
catur de alio
tura z ita
D fieri extra
cum ergo dicitur
terie Et Arguitur
Equia si illa
alicuius absoluti

sura Et Ad
S ubiecto tunc
q̄ determinetur
nisi habitudinem
G eneratur
lesti. ergo
in virtute
yt aceruus

D intellectum
us cum patre
questionem
F q̄ respectu
differentia
nigra est
aliud subiectum

ANTONIUS ANDREA

QUESTIONES SUPER XII
LIBROS METAPHISICE
ARISTOTELIS

D. THOMA AQUINATIS

METAPHYSICAE ARISTOTELIS
LIBROS COMMENTARIA

QUESTIONES METHAPHISICALES

DOCTORIS EGIDÛ

Sala	
Gab.	R
Est.	44
Tab.	
N.º	3